

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
ของนักศึกษาคณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์เพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ"
ของ เตือนใจ คคตติ
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุขุภีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา สุวรรณศรี)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงภพ ขุนมธุรส)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ แก้วอุไร)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อ้อมธจิต แป้นศรี)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรองกาญจน์ ชูทิพย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ผู้วิจัย	เตือนใจ คคดี
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงภพ ขุนมธูรส
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ด. หลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2565
คำสำคัญ	รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดี, ทฤษฎีวิพากษ์, การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์, การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษาและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี 2) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบ และ 4) การประเมินและปรับปรุงรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ดำเนินการทดลองจำนวน 53 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษา มุ่งเน้นบทบาทของผู้สอนมากกว่ากระบวนการคิดของผู้เรียน การใช้สื่อการสอนที่ไม่ใช่ตัวบทวรรณคดีและบรรยากาศในชั้นเรียนที่ขาดอิสระทางความคิด ซึ่งมีแนวทางการนำทฤษฎีวิพากษ์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนวรรณคดี คือ การตั้งจุดประสงค์การสอน กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการถกเถียง สะท้อนความคิดเป็นกลุ่มย่อยและทั้งชั้นเรียน การใช้สื่อตัวบทที่มีความ

ขัดแย้งและการกำหนดบทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้น มี 6 องค์ประกอบ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนรู้ บทบาทผู้เรียนและผู้สอน ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และ การวัดและประเมินผล โดยการจัดกิจกรรมดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 อ่านอย่างอิสระ ขั้นที่ 2 ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ขั้นที่ 3 อภิปรายกลุ่มย่อย ผ่านบทบาท 3 บทบาท คือ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม และผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ ขั้นที่ 4 ชั้นสะท้อนความคิด และระยะที่ 3 การฝึกออกแบบการเรียนการสอน มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ทบทวนประสบการณ์ ขั้นที่ 2 อภิปรายกลุ่มย่อย ผ่านบทบาททั้ง 3 ขั้นที่ 3 ชั้นสะท้อนความคิด และขั้นที่ 4 ชั้นการสร้างใหม่ ซึ่งรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีค่าประสิทธิภาพ 78.52/77.42 3) ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโดยรวมอยู่ในระดับการใช้วิจารณ์ญาณ (10-13 คะแนน) คะแนนรวมเฉลี่ย 11.20 คะแนน ส่วนความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.84, S.D. = 0.66) 4) ผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้รูปแบบมีความเห็นว่า รูปแบบช่วยส่งเสริมให้เกิดระบบการคิดได้อย่างมีเหตุผล คิดอย่างรอบคอบ และเกิดมุมมองใหม่ต่อวรรณคดีเรื่องที่อ่าน ซึ่งส่งผลให้เมื่อนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีแล้วสามารถนำเสนอเนื้อหาแปลกใหม่ น่าสนใจมากขึ้นและยังช่วยให้เกิดการทบทวนตรวจสอบ บูรณาการรูปแบบการเรียนการสอน เทคนิคการสอนเข้ามามีใช้ในการสอนมากขึ้น และรูปแบบควรปรับปรุงเกี่ยวกับการทบทวนเนื้อเรื่องก่อนจะไปตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ หน้าที่ของบทบาทผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ และปรับปริมาณงานให้เหมาะสมกับระยะเวลาที่ใช้

Title	THE DEVELOPMENT OF LITERATURE INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON CRITICAL THEORY TO ENHANCE CRITICAL REFLECTION ABILITY AND LITERATURE INSTRUCTION DESIGN ABILITY OF STUDENT TEACHERS, RAJABHAT UNIVERSITY
Author	TUENJAI KOTHDEE
Advisor	Associate Professor Chaiwat Sutthirat, Ph.D.
Co-Advisor	Assistant Professor Songphop Khunmathurot, Ph.D.
Academic Paper	Ed.D. Dissertation in Curriculum and Instruction - (Type 2.1), Naresuan University, 2022
Keywords	Literature instructional model, Critical theory, Critical reflection, Literature instruction design

ABSTRACT

The objective of this research was to develop a literature instructional model based on the critical theory to enhance the critical reflection ability and literature instruction design of student teachers. The research methodology included four steps: 1. The study on the literature instructional problems at the higher education and high school levels, and the guidelines for applying the critical theory to literature instruction; 2. the creation and verification of the quality of the model; 3. the study on the result of using the model, and 4. the assessment and improvement of the model. The sample group comprised 15 third-year student teachers from the Thai Language Program, Nakhon Pathom Rajabhat University. The research tool involved the critical reflection ability assessment form and the literature instruction design ability form. The total trial period was 53 hours. Statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, standard deviation (SD), t-test, and content analysis.

The research results illustrated that: 1) All steps of the instructional design focused on the teacher-centered method rather than the learner's thinking process. Moreover, the instructional media were not the literature content and the learning atmosphere did not allow for the expression of thought, which were the literature instructional problems at the higher education and high school levels. The guidelines for adapting the critical theory to literature learning were suggested, which included the determination of the teaching objectives, the activities that focused on the discussion, the reflection of thought in the focus group and whole class, the use of the contrast content, and the determination of the learner and teacher roles to organize the learning activities. 2) The developed model consisted of six components, which were principle, goal, learning process, learner and teacher roles, factors of success, and performance measuring and evaluation. The activity organization was divided into three phases: 1) Preparation, 2) critical reflection training that consisted of four steps, which were independent reading, critical questioning, focus group discussion via the three roles of theoretical researcher, ethical researcher, and esthetic researcher, and reflection, and 3) instructional design, which comprised four steps of experience review, focus group discussion via the three roles, reflection, and new creation. It was found that the overall appropriateness of the developed model was at a high level. The efficiency was 78.52/77.42. 3) The critical reflection of the student teachers at Rajabhat University, the ability of the student teachers after implementing the literature instruction based on the critical theory was higher than that before the implementation with a statistical significance of .05, and overall was at the judgement level (10 -13 points) with an average of 11.20 points. Furthermore, the overall literature instructional design ability was at a high level (Mean = 2.84, S.D. = 0.66) 4) The opinions of the relevant people who used the model indicated that the model enhanced rational and deliberate thinking, and initiated a new perspective of the reading literature. Consequently, when it was applied to the literature instructional design, new and interesting content was presented. It also initiated the review, verification, and integration of the instructional model and instructional techniques in teaching and

learning. Nevertheless, the improvement of the content review before the critical questioning, the roles of the esthetic researcher, and the appropriate workload for the duration should be processed.

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงภพ ชุมนมธุรส กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ดวงมน จิตรจ้านงค์ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุชบา บัวสมบุญรณ์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวรรณคดี อีกทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชิตพงศ์ ส.นันทาเนตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรัช คมพจน์ และ ดร. ชัชพันธ์ ยิ้มอ่อน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์เป็นอย่างสูง ที่กรุณาสละเวลาเพื่อให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่มีค่ายิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ แก้วอุไร รองศาสตราจารย์ ดร. วัชรพล วิบูลยศรีน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รสริน เจริมโรสง ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์และคุณภาพดียิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา สุวรรณศรี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายในทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง และคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ ที่ได้ให้คำแนะนำสั่งสอน อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิริยา วิริยารัมภะ ที่ได้รับฟัง และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนในทุกระยะ และขอขอบคุณนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 รุ่น 62 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ทั้งกลุ่มทดลองใช้และกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่มาเข้าร่วมกิจกรรมในทุกระยะด้วยความตั้งใจอย่างยิ่งยวด และสะท้อนข้อมูลสำคัญอื่น ๆ ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ และพี่จำ ที่คอยรับฟังปัญหา ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกด้านอย่างดีที่สุดแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

เตือนใจ คคต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุุณูปการ	ช
สารบัญ	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ต
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย	8
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	9
ความสำคัญของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของงานวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (4 ปี) (หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	21
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับการสอนวรรณคดี.....	32

ทฤษฎีวิพากษ์ (critical theory) ของ Jurgen Habermas	64
กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบวงวรรณกรรม (Literature circles)	75
ความสามารถด้านการออกแบบการเรียนการสอน	110
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	124
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	133
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และระดับ มัธยมศึกษาและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอน วรรณคดี	138
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตาม ทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการ ออกแบบ การเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	143
ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	194
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎี วิพากษ์ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการ เรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	203
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	205
บทที่ 4 ผลการวิจัย	207
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และระดับ มัธยมศึกษาและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอน วรรณคดี	207

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตาม ทฤษฎีวิพากษ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการ ออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	214
ตอนที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอน วรรณคดี ของนักศึกษาครุ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	236
ตอนที่ 4 ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎี วิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบ การเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	242
บทที่ 5 บทสรุป.....	248
สรุปผลการวิจัย.....	248
อภิปรายผล	252
ข้อเสนอแนะ	264
บรรณานุกรม.....	266
ภาคผนวก.....	278
ประวัติผู้วิจัย	581

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ความหมายของคำว่าวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศ	35
ตาราง 2 แสดงการสังเคราะห์ความหมายของคำว่าวรรณคดีจากนักการศึกษาไทย	37
ตาราง 3 แสดงการสังเคราะห์ความหมายของคำว่าวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศ และไทย.....	38
ตาราง 4 แสดงการสังเคราะห์ความสำคัญของวรรณคดีจากนักการศึกษาต่างประเทศ.....	40
ตาราง 5 แสดงการสังเคราะห์ความสำคัญของวรรณคดีจากนักการศึกษาไทย	42
ตาราง 6 แสดงการสังเคราะห์ความสำคัญของวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศและไทย	43
ตาราง 7 แสดงการสังเคราะห์จุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีจากนักการศึกษา ต่างประเทศ	46
ตาราง 8 แสดงการสังเคราะห์จุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีจากนักการศึกษาไทย	49
ตาราง 9 แสดงการสังเคราะห์จุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีของนักการศึกษา ต่างประเทศและไทย	51
ตาราง 10 แสดงการสังเคราะห์การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีจากนักการศึกษา ต่างประเทศ	54
ตาราง 11 แสดงการสังเคราะห์การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีจากนักการศึกษาไทย..	56
ตาราง 12 แสดงการสังเคราะห์การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีของนักการศึกษา ต่างประเทศและไทย	57
ตาราง 13 แสดงการสังเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีจากนักการศึกษา ต่างประเทศ	60

ตาราง 14 แสดงการสังเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีจากนักการศึกษาไทย ..	62
ตาราง 15 แสดงการสังเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีของนักการศึกษา ต่างประเทศและไทย	63
ตาราง 16 แสดงความสัมพันธ์ของประเภทการกระทำทางการสื่อสาร	70
ตาราง 17 แสดงการสังเคราะห์ความหมายของวงวรรณกรรม	76
ตาราง 18 แสดงการสังเคราะห์หลักการของวงวรรณกรรม	80
ตาราง 19 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของวงวรรณกรรม	83
ตาราง 20 แสดงการสังเคราะห์ขั้นตอนของวงวรรณกรรม	88
ตาราง 21 แสดงการสังเคราะห์บทบาทของสมาชิกในวงวรรณกรรม	92
ตาราง 22 แสดงผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของนักการศึกษาต่างประเทศ	101
ตาราง 23 แสดงผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของนักการศึกษาต่างประเทศและไทย	104
ตาราง 24 แสดงการสังเคราะห์กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษา ต่างประเทศ	116
ตาราง 25 แสดงกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษาไทย	118
ตาราง 26 แสดงการสรุปกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษา ต่างประเทศและนักศึกษไทย	120
ตาราง 27 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน วรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และ การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษครุ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	134
ตาราง 28 แสดงโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีใน ระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษา สำหรับอาจารย์ผู้สอนและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย	140

ตาราง 29 แสดงโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎี วิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์และการสอน วรรณคดี.....	141
ตาราง 30 แสดงโครงสร้างของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์...	145
ตาราง 31 แสดงโครงสร้างของแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน วรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎี วิพากษ์ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ.....	187
ตาราง 32 แสดงโครงสร้างของแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์.....	195
ตาราง 33 แสดงโครงสร้างของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน วรรณคดี.....	198
ตาราง 34 แสดงตัวอย่างเกณฑ์ในการประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน วรรณคดี.....	199
ตาราง 35 แสดงแบบแผนการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎี วิพากษ์.....	200
ตาราง 36 แสดงการดำเนินการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์	201
ตาราง 37 แสดงวิธีการวัดและประเมินผลของรูปแบบความสามารถในการคิดไตร่ตรอง เชิงวิพากษ์ และความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี.....	220
ตาราง 38 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตาม ทฤษฎีวิพากษ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ($n = 7$).....	222
ตาราง 39 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน วรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ($n = 7$).....	224
ตาราง 40 แสดงผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู ($n = 9$).....	227

ตาราง 41 แสดงผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู (n = 9).....	228
ตาราง 42 แสดงผลจากการสังเกตพฤติกรรมนักศึกษาครูและการทดลองใช้.....	229
ตาราง 43 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของ นักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ตามทฤษฎีวิพากษ์.....	237
ตาราง 44 แสดงผลการศึกษาระดับความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของ นักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ตามทฤษฎีวิพากษ์.....	237
ตาราง 45 แสดงผลการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตาม ทฤษฎีวิพากษ์โดยรวมและรายด้าน.....	239
ตาราง 46 แสดงผลการศึกษาระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน วรรณคดีของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน วรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์.....	241
ตาราง 47 แสดงผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวิพากษ์.....	245
ตาราง 48 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา การ เรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาสำหรับอาจารย์ผู้สอน รายวิชาวรรณคดีและวรรณกรรมไทยและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย.....	536
ตาราง 49 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทาง การ ประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์ และการสอนวรรณคดี.....	538
ตาราง 50 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบประเมินความเหมาะสมของ รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวิพากษ์.....	539

ตาราง 51 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	542
ตาราง 52 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการ ออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	543
ตาราง 53 แสดงผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีใน ระดับ มัธยมศึกษาสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาไทย.....	546
ตาราง 54 แสดงผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา สำหรับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีและวรรณกรรมไทย.....	552
ตาราง 55 แสดงผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการ เรียนการสอนวรรณคดีสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์และ การสอนวรรณคดี	558
ตาราง 56 แสดงคะแนนและผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน วรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์.....	564
ตาราง 57 แสดงคะแนนและผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการ เรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์.....	566
ตาราง 58 แสดงคะแนนและผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตาม ทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู กับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้ (Try out) (n = 9).....	568
ตาราง 59 แสดงคะแนนและผลลัพธ์ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของ นักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้ (Try out) (n = 9).....	569
ตาราง 60 แสดงคะแนนและผลลัพธ์ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน วรรณคดี ของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้ (Try out) (n = 9).....	570
ตาราง 61 แสดงคะแนนและผลความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของนักศึกษา ครู.....	571

ตาราง 62 แสดงคะแนนและผลความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
ของนักศึกษาครู..... 572

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แสดงกระบวนการทำงานระหว่าง work/interaction/power.....	73
ภาพ 2 แสดงกระบวนการเรียนรู้เหตุผล.....	74
ภาพ 3 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทฤษฎีวิพากษ์.....	74
ภาพ 4 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....	132
ภาพ 5 แสดงแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี.....	211
ภาพ 6 แสดงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ฉบับร่าง).....	215
ภาพ 7 แสดงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ฉบับปรับปรุงหลังการใช้).....	247
ภาพ 8 แสดงกิจกรรมในระยะที่ 1 การเล่นเกมเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์.....	573
ภาพ 9 แสดงกิจกรรมในระยะที่ 1 การชมสื่อวิดีโอและทำผังเพื่อฝึกการคิดเชิงวิพากษ์.....	573
ภาพ 10 แสดงกิจกรรมในระยะที่ 1 การชมสื่อวิดีโอ และกิจกรรมกลุ่มสะท้อนย้อนปัญหา เพื่อฝึกการคิดไตร่ตรอง.....	574
ภาพ 11 แสดงกิจกรรมในระยะที่ 1 การฟังอย่างตั้งใจ: ทำกิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง.....	574
ภาพ 12 แสดงกิจกรรมในระยะที่ 1 การใช้คำถามเชิงวิพากษ์: ทำกิจกรรมเข้าคาเฟ่และทำ ใบงาน.....	574
ภาพ 13 แสดงกิจกรรมใน ระยะที่ 1 ศิลปะการโต้แย้ง: การทำกิจกรรมแสดงความคิดเห็น เหตุการณ์สำคัญจากเพลงและการทำกิจกรรมเปิดใจรับฟัง.....	575

ภาพ 14 แสดงกิจกรรมใน ระยะที่ 1 ทำกิจกรรมส้อมป้ายคำถาม และอ่านบทความ ตาม แผน 3.1 เรื่องทฤษฎีวิจักษณ์วรรณคดี.....	575
ภาพ 15 แสดงกิจกรรมใน ระยะที่ 1 เล่นเกมเธอคือใคร กิจกรรมสืบค้นและสรุปการ ค้นคว้า ตามแผน 3.2 เรื่องการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์.....	576
ภาพ 16 แสดงกิจกรรมใน ระยะที่ 1 ทำกิจกรรมกลุ่มอภิปราย และร่วมกันสรุปผล ตาม แผน 3.3 เรื่องการสอนวรรณคดี.....	576
ภาพ 17 แสดงการจัดกิจกรรมในระยะที่ 2: การร่วมกันตอบคำถามจากตัวอย่างตัวบทที่ยก มา.....	576
ภาพ 18 แสดงการจัดกิจกรรมในระยะที่ 2: ผู้เรียนเลือกบทบาทตามอิสระตามความสนใจ.....	577
ภาพ 19 แสดงการจัดกิจกรรมในระยะที่ 2: ผู้เรียนเข้ากลุ่มปฏิบัติตามบทบาทที่เลือกและ นำเสนอต่อกลุ่มใหญ่.....	577
ภาพ 20 แสดงการจัดกิจกรรมในระยะที่ 3 ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและชมวิดีโอเพื่อระบุ กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน.....	578
ภาพ 21 แสดงการจัดกิจกรรมในระยะที่ 3 ผู้เรียนเข้ากลุ่มเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น	578
ภาพ 22 แสดงการจัดกิจกรรมระยะที่ 3 ผู้เรียนออกแบบกิจกรรมการสอน และนำเสนอผล การออกแบบต่อที่ประชุม.....	579

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณคดี เป็นงานเขียนสร้างสรรค์ทางศิลปะชั้นสูงที่สะท้อนความคิดเชิงจินตนาการ ภาษา และประวัติศาสตร์ของชาติใดชาติหนึ่ง ซึ่งประพันธ์โดยใช้ศิลปะในการแต่ง คือ ใช้ภาษาที่ โนม่น่าอารมณ์ของผู้อ่าน ให้ได้รับความเพลิดเพลินเกิดภาพในใจ และความรู้สึกนึกคิด มากกว่า การมุ่งเน้นที่ความรู้ วรรณคดีจึงมีความสำคัญในฐานะเป็นสิ่งสุนทรีย์ะ อันสร้างความสำเร็จทาง อารมณ์ของมนุษย์ และทำหน้าที่เป็นเครื่องมือเพื่อเข้าใจรากฐานของชีวิตที่ดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญา ความเจริญทางวัฒนธรรม จริยธรรม และศิลปะทางภาษา ดังที่ เจตนา นาควัชระ (2538, น. 155-171) ได้สรุปถึงความสำคัญของวรรณคดีว่าเป็นรากฐานสำคัญในการดำรงไว้ซึ่งชีวิตที่เพียบพร้อมด้วย ภูมิปัญญาและจริยธรรม พัฒนาผู้อ่านให้เกิดความใฝ่รู้ทางวิชาการและแสวงหาข้อวินิจฉัยที่แท้จริง ร่วมกัน และสอดคล้องกับ Alber et al. (2009, pp. 7-8) ได้สรุปความสำคัญของวรรณคดีว่าเป็น เครื่องมือที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงชีวิต สะท้อนทัศนคติที่บุคคลมีต่อสังคม ประวัติศาสตร์ในช่วงใด ช่วงหนึ่ง และยังเป็นเครื่องมือเพื่อศึกษามุมมองทางจริยธรรม ตลอดจนเป็นสิ่งสร้างความสุนทรีย์ ให้แก่มนุษย์ และสอดคล้องกับ รื่นฤทัย สัจจพันธ์ (2549, น. 13-37) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของ วรรณคดีกับชีวิต ว่าวรรณคดีเป็นกระจกที่ทำหน้าที่สะท้อนความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็วิถีการดำเนิน ชีวิต ตลอดจนสังคมนิยมของชีวิตและสังคมไว้อย่างงดงาม วรรณคดีจึงสัมพันธ์กับชีวิต 3 ลักษณะ คือ วรรณคดีเป็นสิ่งสร้างความบันเทิงให้แก่มนุษย์ วรรณคดีทำให้เข้าใจในตัวบุคคล ในระดับปัจเจก บุคคล และโดยรวม สุดท้ายวรรณคดีทำให้เข้าใจสังคมอันประกอบด้วยความหลากหลายของมนุษย์

วรรณคดีจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะนำไปสู่การไตร่ตรอง เพื่อทำความเข้าใจชีวิต ทั้งในระดับบุคคลที่มีความแตกต่างกันของมนุษย์ และเข้าใจลักษณะสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น ดังที่ Langer (1997, p. 607) สรุปว่าวรรณคดีเป็นสื่อแห่งการไตร่ตรองชีวิต การเรียนรู้ และภาษาของ มนุษย์ ซึ่งเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้ผู้อ่านได้มีโอกาสตีความเนื้อหา เพื่อเชื่อมต่อและสำรวจสังคม ประวัติศาสตร์ ตลอดจนความคิด ความเชื่อทัศนคติของบุคคล และสอดคล้องกับความคิดของ Van (2009, pp. 2-9) ว่าวรรณคดีมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านไตร่ตรองเนื้อหา อันจะนำไปสู่การพัฒนา ความตระหนักในวัฒนธรรมของสังคม และล้อม เฟิงแก้ว (2549, น. 14-16) ว่าวรรณคดีเป็นเครื่องมือ สื่อความคิดของมนุษย์ จึงมีส่วนในการรับใช้ชีวิตของมนุษย์ทั้งระดับปัจเจกบุคคล รับใช้สังคม รับใช้รัฐ ณะนั้นการปฏิเสธวรรณคดีจึงเป็นการปฏิเสธการเข้าใจมนุษย์

การเรียนการสอนวรรณคดีจึงเป็นการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ เพื่อให้เกิดการวิพากษ์ คือ การทำความเข้าใจธรรมชาติ ความคิด อารมณ์ของมนุษย์ วัฒนธรรม สังคม และความมุ่งเน้นของโลก และเพื่อให้เกิดการไตร่ตรองเนื้อหาด้วยตนเองอย่างอิสระ อันนำไปสู่การเรียนรู้อย่างลึกซึ้งที่หลากหลาย อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจในความรู้ของโลก วัฒนธรรมและความขัดแย้งของมนุษย์มากขึ้น ดังที่ Nafisah (2006) ได้ระบุถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวรรณคดีว่า เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบความหมายหลายนัยที่ประกอบขึ้นเป็นตัวบทด้วยตนเอง ผ่านการตีความ การไตร่ตรองเนื้อหาที่เป็นการพยายามเปิดเผยความหมายที่แท้จริงของวรรณคดี ซึ่งจะทำให้เห็นมุมมองที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Rui (2016, p.33) ว่าเป็นการส่งเสริมความอิสระในการอ่านและการคิดระดับบุคคล และเพื่อให้เกิดการวิจารณ์ คือการใช้ปัญหาตั้งคำถาม ตีความ วิเคราะห์ และประเมินค่าตัวบทวรรณคดีได้อย่างมีเหตุผลตามหลักการทางทฤษฎีวิจารณ์และสามารถสื่อความคิดออกมาเป็นความเรียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงนับได้ว่านอกจากการสอนวรรณคดีจะมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการคิดโดยเฉพาะการคิดขั้นสูงและเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งของวรรณคดี ทั้งด้านการประพันธ์ และการอ่านอีกด้วย ดังที่ อิงอร สุพันธ์วิณิช และคณะ (2555, น. 26) ได้สรุปว่า การเรียนวรรณคดีเป็นสิ่งสำคัญ แม้ว่าจะไม่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงรูปธรรมโดยนำไปใช้ประกอบอาชีพได้โดยตรง แต่วรรณคดีก็มีประโยชน์ในการจรรโลงใจให้รู้จักใช้ปัญญา ความคิดและเข้าใจความเป็นมนุษย์

การเรียนการสอนวรรณคดีจึงต้องมุ่งให้ผู้เรียนได้วิพากษ์ วิจารณ์ การตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหา การอภิปรายอย่างอิสระ และการไตร่ตรองตัวบทวรรณคดีอย่างมีเหตุผลด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้ความหมายของเนื้อหาและคุณค่าในวรรณคดี ดังที่ Wiland (2016, p. 11) ได้ระบุถึงการสอนวรรณคดีที่ดีว่ากิจกรรมการสอนต้องมุ่งเน้นให้เกิดการไตร่ตรองถึงตัวบทวรรณคดี การวิพากษ์วิธีการเข้าถึงวรรณคดีในชั้นเรียน และการวิพากษ์เหตุผลของแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการเรียนรู้อรรถาธิบายนั้น สอดคล้องกับแนวทางการสอนวรรณคดีของชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2540, น. 9) ว่าไม่ควรยึดติดกับกรอบความรู้ หรือชุดความเชื่อที่มีมาแต่เดิม แต่ควรใช้การตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการตรวจสอบความคิด ความเชื่อพื้นฐานเดิมของสังคมให้มากขึ้น และดวงมน จิตรจันทน์ (2553, น. 95-108) ว่า กิจกรรมการสอนวรรณคดีคือการวิเคราะห์ วิจารณ์ ซึ่งต้องอาศัยการตีความ กระบวนการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนจากการให้คำตอบสำเร็จรูปเพื่อจดจำ เป็นการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิดให้ลึกซึ้ง จากข้อความทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าการสอนวรรณคดีควรจะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ให้ความคิดไตร่ตรองเกี่ยวกับเรื่องทีอ่าน ดังที่ Engleson (1983, อ้างถึงใน Thomson, 1987, p. 167) ที่กล่าวถึงการเรียนการสอนวรรณคดีที่ถูกต้องว่า “การเรียนวรรณคดี คือการเรียนกระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจการตอบสนองและการคิดไตร่ตรองเพื่อสามารถใช้กระบวนการเหล่านี้ได้อย่างอัตโนมัติ”

การเรียนการสอนวรรณคดีมีจุดมุ่งหมายและกิจกรรมการสอนสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่จากการศึกษาการสอนวรรณคดีทั้งของต่างประเทศและประเทศไทย กลับพบว่า การสอนวรรณคดีเป็นเพียงการมุ่งทำความเข้าใจความหมายของคำศัพท์เพื่อถอดความ หรือเพียงเพื่อรับรู้เนื้อหาที่เกิดขึ้น โดยปราศจากการตีความความหมายของคำศัพท์หรือเนื้อหานั้น จึงไม่อาจทราบได้ถึงความหมายของการเรียนวรรณคดีอย่างแท้จริง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนวรรณคดี ดังที่ Noyes (2003, p. 1) ได้สะท้อนปัญหาการสอนวรรณคดีในมหาวิทยาลัยว่า มักจะจืดจางอยู่กับการพิสูจน์หาข้อเท็จจริงจากวรรณคดี ซึ่งในความเป็นจริงแล้วควรต้องใส่ใจต่อการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับวรรณคดีนั้น ๆ สอดคล้องกับความคิดของ ดวงมน จิตรจำนงค์ (2534, น. 235) ว่า การเรียนการสอนวรรณคดีคือการต้องสามารถจดจำคำศัพท์ยาก ประเพณี หรือคำประพันธ์ที่ไพเราะไว้สำหรับการยกตัวอย่างในการสอบ แต่ไม่สามารถระบุได้ว่า คำประพันธ์เหล่านั้นมีประโยชน์อย่างไร ทั้งนี้มาจากสาเหตุหลัก คือครูสอนภาษาไทย ไม่สามารถสอนวรรณคดีได้ถึงแก่นของวรรณคดี ดังที่ Huang, & Embi (2007, p. 2) และ Wilson (2014, pp. 68-69) ได้กล่าวสรุปไว้อย่างสอดคล้องกันว่า ผู้สอนมักจะใช้วิธีการบรรยายเฉพาะเนื้อหา โดยเริ่มจากการให้อ่านออกเสียงตัวบทวรรณคดีพร้อมกันทั้งชั้น จากนั้นครูเป็นผู้อธิบายคำศัพท์ยากที่ไม่คุ้นเคย รายละเอียดต่าง ๆ ในตัวบทวรรณคดี แล้วเมื่อใกล้หมดเวลาจึงให้ผู้เรียนตอบคำถามหรือทำแบบฝึกหัดที่มีคำตอบตายตัวจากผู้สอนอยู่แล้ว โดยละเลยการให้ผู้เรียนวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้เกิดกระบวนการไตร่ตรองเนื้อหาที่จะนำไปสู่การอภิปรายวรรณคดีเรื่องนั้นอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับสร้อยสน สกลรักษ์ (2540, น. 40-42) ได้กล่าวว่า “ครูส่วนใหญ่มักทำให้ผู้เรียนรู้สึกเครียดและคิดว่าการอ่านวรรณคดีเป็นงานยากโดยไม่รู้ตัว เพราะครูมักสอนให้ผู้เรียนท่องศัพท์ยากที่พวกเขาไม่เคยพบและใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงมากกว่าที่จะทำให้พวกเขาแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก” และสอดคล้องกับ Hussein (2016, p. 136) ที่ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการสอนวรรณคดีในมหาวิทยาลัย Hail พบว่า ผู้สอนมีมุมมองว่าการสอนวรรณคดีมีความยากด้านภาษาและสำนวนโวหาร ตลอดจนความคุ้นชินของบริบททางวัฒนธรรมที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงวรรณคดีเข้ากับประสบการณ์ส่วนตัวได้ จึงทำให้การเรียนการสอนวรรณคดีขาดการไตร่ตรองและวิพากษ์เนื้อหาทางวรรณคดี ฉะนั้นจากปัญหาของการเรียนการสอนวรรณคดีข้างต้นจึงส่งผลให้การเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะในสถาบันการผลิตครูยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนวรรณคดีที่มุ่งให้เกิดการใช้ปัญญาเพื่อคิดไตร่ตรองเนื้อหา โดยเฉพาะนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นสถาบันผลิตครูจำนวนมากของประเทศไทย

ด้วยเหตุดังกล่าวสถาบันผลิตครูจึงได้มีการพัฒนาและส่งเสริมให้นักศึกษาครูมีความคิดไตร่ตรอง ดังที่ Treger (1994) ระบุว่า เป็นเรื่องจำเป็นอย่างมากในการเตรียมครู ให้รู้จักคิด (To be thoughtful) และกระตุ้นให้พัฒนาตนเองมากกว่าการที่จะช่วยให้มีทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

โดยทันทีทันใด นักศึกษาครุที่มีความสามารถการคิดไตร่ตรองจะทำให้เกิดความเข้าใจ ตนเอง สามารถในการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีในการแก้ปัญหา และรับรู้ว่าคุณเองเปรียบเสมือนนักแก้ปัญหา ซึ่งการส่งเสริมการคิดไตร่ตรองในระดับต่าง ๆ ประสบความสำเร็จอย่างดี มีเพียงระดับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Critical Reflection) ที่ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังผลการวิจัยของ Sparks Langer, & Colton (1991) ที่พบว่า มีหลักสูตรผลิตครูเพียงเล็กน้อยที่สามารถพัฒนาความคิดไตร่ตรองในระดับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ซึ่งจากการค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาครุตามหลักสูตรการผลิตครูในประเทศไทย พบว่ายังไม่มียานใดที่พัฒนาได้ถึงระดับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์เช่นเดียวกัน

การคิดไตร่ตรองในระดับการวิพากษ์ หรือการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Critical Reflection) ซึ่งเป็นศัพท์ทางการศึกษามาจากระดับขั้นของการคิดไตร่ตรอง (Reflection) ตามที่ Dewey (1993, อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2560, น. 101) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการสร้างความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อที่ตนเคยมีต่อเหตุการณ์นั้น และพิจารณาทบทวนถึงเหตุผลจากข้อมูลหลักฐาน บริบทและเหตุผลด้านคุณธรรม จริยธรรม ในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านสังคม กฎหมาย การเมือง วัฒนธรรม และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปเป็นช่องทาง แนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ และ Mezirow (1990) อธิบายความหมายว่า เป็นกระบวนการทางความคิด เพื่อทบทวนความเข้าใจในระดับบุคคลที่มีต่อความเชื่อ สมมติฐาน หรือตีความประสบการณ์เดิมอย่างรอบคอบ รอบด้าน ซึ่งมุ่งเน้นการเชื่อมโยงเพื่ออธิบาย ตีความความเชื่อ สมมติฐาน หรือประสบการณ์เดิมนั้นในประเด็นคุณธรรม จริยธรรม การเมือง เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ และเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ หรือกระบวนการทัศน์เดิม สอดคล้องกับการนิยามความหมายของ ซิดซงค์ ส.นันทานนตร (2549, น. 50-51) ว่าเป็นการทบทวนทำความเข้าใจเพื่อประเมินความน่าเชื่อถือของมโนทัศน์เดิม ความเป็นไปได้ของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิบัติของบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เกิดการแก้ไขความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของตนเอง ฉะนั้นการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Critical Reflection) จึงหมายถึงการคิดทบทวนความเข้าใจในระดับบุคคลที่มีต่อความเชื่อ สมมติฐาน หรือตีความประสบการณ์เดิมอย่างรอบคอบ รอบด้าน ซึ่งมุ่งเน้นการเชื่อมโยง เพื่ออธิบาย ตีความความเชื่อ สมมติฐาน หรือประสบการณ์เดิม ในประเด็นคุณธรรม จริยธรรม การเมือง เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ และการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์หรือกระบวนการทัศน์เดิม

การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Critical Reflection) จึงมีความสำคัญ คือ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ทั้งด้านเนื้อหาและอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้ ช่วยให้การตีความการสื่อสารมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้เกิดมุมมองใหม่ ๆ สำหรับการแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ ฉะนั้นจึงส่งผลต่อการพัฒนาการกระทำสิ่งต่าง ๆ ของบุคคล ทั้งด้านการเรียน การทำงาน และการดำเนิน

ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะบุคคลที่จะไปประกอบอาชีพครูในอนาคต นั่นก็คือ นักศึกษาครู ดั่งที่ราชบัณฑิตยสภา (2558, น. 423-424) ได้ระบุถึงความสำคัญของการพัฒนาอาจารย์ให้เป็นผู้มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ จะทำให้เกิดความเข้าใจ ในความคิด ความรู้สึกของตน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา และปรับปรุง การสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพด้วย สอดคล้องกับความคิดของ อภิภา ปรัชญพฤทธิ (2547) ว่า การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์จะช่วยให้เกิดความตระหนักถึงการใช้หลักการที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้้นำการปฏิบัติงาน ช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยนความคิด และพฤติกรรมในการปฏิบัติ ทำให้การปฏิบัติงานนั้นมีความชัดเจน และยังส่งเสริมให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็น ประชาธิปไตย และเป็นต้นแบบของนักประชาธิปไตย ที่ยอมรับความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อของผู้เรียนมีความโปร่งใส และพร้อมจะยอมรับฟังข้อมูลย้อนกลับและคำวิพากษ์ วิจาร์ณ ฉะนั้นการส่งเสริมให้นักศึกษาครูเกิดความคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ จึงมีความสำคัญต่อการเรียนวรรณคดี เพราะจะทำให้ผู้อ่านเนื้อหาเปิดใจกว้างยอมรับมุมมองที่หลากหลาย ที่จะทำให้เห็นช่องว่างของการศึกษาวรรณคดีในเรื่องนั้น ๆ ตามความสนใจ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดการศึกษาวรรณคดีอย่างมีหลักคิดตามทฤษฎี มีความคิดเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมของตน โดยมีหลักการและเหตุผล อันส่งผลให้ผู้อ่านไม่เพียงแต่เข้าใจเนื้อความที่วรรณคดีต้องการจะสื่อสาร แต่ยังเกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ด้วย

แนวการพัฒนาการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์นั้นสามารถทำได้หลายแนวทาง ดังที่ Mezirow (1990) ได้เสนอการเสวนาที่เน้นการพิจารณาใคร่ครวญ คือ การให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการเล่าและรับฟังเรื่องราวซึ่งกันและกัน โดยมุ่งเน้นที่การตีความ วิเคราะห์ การอธิบายเหตุผล และ Jarvis (2006, pp. 69-77) เสนอว่าการใช้นิยายเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถใช้สำรวจโลกทัศน์ โดยอาศัยการตีความผ่านประสบการณ์ชีวิต และ Miller (2011, p. 6) ได้เสนอว่าการสอนโดยตรงด้วยการพัฒนารูปแบบการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้ จากแนวทางการส่งเสริมให้เกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการตีความ การอธิบายเหตุผลผ่านประสบการณ์ของบุคคล โดยทฤษฎีทางการศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทฤษฎีหนึ่งที่มุ่งเน้นให้เกิดการตั้งคำถาม ตีความ อย่างเป็นทางการคือ ทฤษฎีวิพากษ์

ทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) เป็นทฤษฎีทางปรัชญา มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้บุคคลเกิดการคิดไตร่ตรอง ในประเด็นทางสังคม การเมือง มุ่งเน้นไปที่ความขัดแย้งของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ขณะนั้นของสังคมและการเมือง โดยทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas (1981; 2004) เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับความหมายในภาษาและอุดมการณ์ทางสังคม และเน้นการสร้างความรู้ด้วยการกระทำ โดยใช้ความเชื่อ และอคติเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ โดยผ่านกระบวนการ

กระทำทางการสื่อสาร (Communicative Action) ซึ่งตามทัศนะของ Habermas นั้น “ภาษาเปรียบเสมือนเครื่องมือในการปลดปล่อยมนุษย์เพื่อไปสู่การมีเสรีภาพหรือพัฒนาศักยภาพที่อยู่บนฐานความเป็นเหตุเป็นผล (ภายใต้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ)” ฉะนั้นหลักการของทฤษฎีวิพากษ์ประกอบด้วย ความรู้ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนความคิดโดยเสรี เปิดกว้าง เปิดโอกาสให้เกิดการตีความเชื่อมโยงการสื่อสารนั้นเข้ากับโลกสังคม ความสนใจของมนุษย์เป็นความสนใจเชิงปัญญา คือ ความสนใจเชิงเทคนิค เชิงปฏิบัติ และเชิงการปลดปล่อย (Marshall, 1998, pp. 131-132; Lechte, 1994, p.187)

หลักการของทฤษฎีดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ อันดับแรกคือ พื้นที่สาธารณะเป็นสถานที่ ที่ทุกคนได้แสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ ดังที่กาญจนา แก้วเทพ (2551, น. 371) และ จุฑาพรรธน์ ผดุงชีวิต (ม.ป.ป) ได้อธิบายเกี่ยวกับเงื่อนไขภายนอกเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะไว้อย่างสอดคล้องกันสามารถสรุปได้ คือ การมีอิสระ ทุกคนต้องสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ปราศจากข้อบังคับหรือข้อจำกัดใด ความเท่าเทียม ทุกคนต้องได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็น และความไว้วางใจ กล่าวคือ บรรยายภาคแสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นในการรับฟัง และความจริงใจในการแลกเปลี่ยนข้อมูล อันดับที่สองคือการกระทำทางการสื่อสาร ดังที่ Habermas (1981) คือ การวิพากษ์และการรับรู้อย่างลึกซึ้งในคุณค่า ผ่านกระบวนการสื่อสารทางภาษาที่ต้องอาศัยการตีความ คือ การสื่อสารและภาษาในเชิงความหมายของคำพูด เชิงความหมายของการเป็นตัวแทนของตัวตนของผู้พูด เชิงความสัมพันธ์ของผู้พูดต่อปทัสถานต่าง ๆ ทางสังคม และเชิงการกระทำทางการสื่อสารที่เน้นความหมายเชิงประยุกต์ของการกระทำทางวาทะ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจโดยจะต้องมีการเจรจาสร้างความเข้าใจและเน้นการตีความร่วมกันในคำจำกัดความของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เผชิญ บนพื้นที่สาธารณะ และอันดับที่สามคือ ความมีเหตุผล ซึ่งกาญจนา แก้วเทพ (2551, น. 356-357) ได้อธิบายแนวคิดความมีเหตุผล ตามแนวคิดของ Habermas ไว้ว่าการแสดงเหตุผลมี 3 มิติ คือ เหตุผลเชิงเครื่องมือ ซึ่งเป็นชุดความรู้ของวิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์ เหตุผลเชิงภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นชุดความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และการตีความภาษา และเหตุผลเชิงการใช้อำนาจ ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือการใช้เชิงการครอบงำ และเชิงการปลดปล่อย โดยเหตุผลเชิงการปลดปล่อยนี้จะกระทำผ่านการไตร่ตรองด้วยตนเอง กลายเป็นชุดความรู้แบบทฤษฎีวิพากษ์ ซึ่ง จุฑาพรรธน์ ผดุงชีวิต (ม.ป.ป) สรุปหลักการเรียนรู้เหตุผลตามแนวคิดของ Habermas ว่าเป็นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ที่มีต่อชุดโต้เถียงโต้แย้งต่าง ๆ ภายใต้สภาวะแห่งการสื่อสารที่เปิดกว้าง และแนวคิดการกระทำทางการสื่อสาร

การศึกษาทฤษฎีวิพากษ์และการสอนวรรณคดี พบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้หนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับหลักการและเงื่อนไขของทฤษฎีวิพากษ์ คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบวงวรรณกรรม (Literature circles) ซึ่งมีความหมายดังที่ Deniels (2006, p. 2) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการรวบกลุ่มของผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กประมาณ 5-6 คน ผู้ซึ่งมีความสนใจในการอ่านวรรณคดี ในเรื่องเดียวกัน มาร่วมอภิปรายกลุ่มย่อยในด้วบทวรรณคดีนั้น สอดคล้องกับ Bonnie (2007, p. 1) ว่าเป็นการรวมกลุ่มขนาดเล็กของผู้เรียน เพื่ออภิปรายวรรณคดีเชิงลึก โดยการอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์และตัวละครในวรรณคดี วรรณศิลป์ที่ผู้เขียนใช้ หรือประสบการณ์ส่วนตัวที่เชื่อมโยงกับเรื่อง และสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการไตร่ตรองเรื่องที่ได้อ่าน ดังนั้นวงวรรณกรรมจึงหมายถึง กิจกรรมการอ่านที่เกิดจากการรวมกลุ่มขนาดเล็ก ประมาณ 5-6 คน ตามความสนใจต่อวรรณคดี โดยมุ่งการอภิปรายที่ด้วบทวรรณคดี เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดไตร่ตรองเนื้อหา ซึ่งวงวรรณกรรมมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน คือมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง คือ การคิดเชิงเปรียบเทียบ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดนอกกรอบ และการคิดไตร่ตรอง จากการใช้ด้วบทที่หลากหลาย ดังที่ Morales and Carroll (2015, p. 194) ได้สรุปความสำคัญของวงวรรณกรรม ว่าช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เป็นการให้ผู้อ่านได้อภิปรายและไตร่ตรองด้วบทที่มีความหลากหลาย ซึ่งหลักการสำคัญของวงวรรณกรรม สามารถสรุปได้จากการอธิบายของ Daniele (2002, p. 18), Chung (2006, p. 4) และ Bonnie (2007, p. 2) คือ ยึดการตอบสนองของผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกด้วบทวรรณคดี กำหนดประเด็นการอภิปราย รวมทั้งเลือกบทบาทของตนเอง การเข้ากลุ่มเป็นกลุ่มเล็กแบบชั่วคราวที่เกิดจากความสนใจที่มีร่วมกัน การอภิปรายเป็นแบบเปิดกว้าง มีความยืดหยุ่นและสั้นไหล โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกไม่ใช่สมาชิกของกลุ่ม และประเมินผลจากการสังเกตของผู้สอนและประเมินตนเองของผู้เรียน จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นนั้นพบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบวงวรรณกรรมสามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดไตร่ตรองได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Monyanont (2559) เรื่อง การใช้วงวรรณกรรมในการพัฒนาการเขียนสะท้อนคิด พบว่า ผู้เรียนมีระดับการเขียนพรรณนาสะท้อนคิด และการเขียนวิเคราะห์สะท้อนคิด เพิ่มขึ้นตลอดงานเขียนทั้ง 5 ชิ้น ส่วนการเขียนสมมติฐานสะท้อนคิด และการเขียนวิพากษ์สะท้อนคิด ยังไม่เห็นผลการพัฒนาที่ชัดเจนเท่าที่ควร และ Karatay (2017) ได้วิจัยเกี่ยวกับผลการใช้วงวรรณกรรมที่มีต่อการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ด้วบทและความกระตือรือร้นในการอ่าน พบว่า วงวรรณกรรมสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ คือ การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในด้วบท ช่วยสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพราะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล การอ่านอย่างไตร่ตรอง และการทบทวนหนังสือ โดยใช้ประสบการณ์ทางการเรียน และยังช่วยพัฒนาการอ่านของผู้เรียนให้เป็นนักอ่านอย่างวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งจะทำให้เข้าถึงด้วบท โดยไม่ใช่ข้อดีและเป็นการใช้มุมมองที่หลากหลาย

การสอนวรรณคดีโดยการนำทฤษฎีวิพากษ์มาประยุกต์ใช้นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจความหมายตามเนื้อหาในวรรณคดีแล้วยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอันเป็นทักษะสำคัญต่อการศึกษา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2553 มาตรา 24 “เรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ ตามข้อ 2 คือ ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ฉะนั้นหัวใจสำคัญของการศึกษาจึงอยู่ที่การสอนการคิด” โดยเฉพาะการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Critical Reflection) ซึ่งจัดเป็นทักษะการคิดขั้นสูง ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อการพัฒนาตนเองและสังคม

ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีวิพากษ์ แนวคิดวงวรรณกรรม การไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ดังที่ระบุไว้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

1. ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และในระดับมัธยมศึกษา และแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีการวิพากษ์มีองค์ประกอบ และลักษณะเป็นอย่างไร เมื่อนำไปทดลองใช้จะเกิดประสิทธิภาพอย่างไร
3. รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์จะสามารถส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้หรือไม่อย่างไร
4. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์จะเป็นอย่างไร

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

จุดมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎี วิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา และแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.1 เพื่อสร้างและประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

2.2 เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75

3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

3.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

3.2 เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

4. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สมมติฐานของการวิจัย

นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์หลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ความสำคัญของการวิจัย

1. งานวิจัยนี้สอดคล้องกับการนำไปพัฒนาคุณภาพนักศึกษาครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงที่จำเป็นต่อการพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาครูได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

2. งานวิจัยนี้ตอบสนองต่อแนวคิดการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ในด้านทักษะการคิดไตร่ตรองซึ่งเป็นแนวคิดการเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งสำหรับใช้กับผู้เรียนระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21

3. งานวิจัยนี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนานักศึกษาครู ตามกรอบสมรรถนะของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเฉพาะสมรรถนะด้านการคิดและการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาครูได้ตามสมรรถนะที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำหนดไว้

ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีขอบเขตการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา และแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

1. การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษา
 - 1.1 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล
 - 1.1.1 อาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา จำนวน 5 คน
 - 1.1.2 ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน
 - 1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา
 - 1.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี
2. การศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี
 - 2.1 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์ และด้านการสอนวรรณคดี จำนวน 7 คน
 - 2.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี
 - 2.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.1 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวรรณคดี 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์ 2 คน

1.2 นักศึกษาคู สาขาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 จำนวน 9 คน ในการทดลองใช้รูปแบบ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาคู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.2 คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาคู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.3 เนื้อหารายวิชาการวรรณกรรมกับการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย พ.ศ.2562

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนและคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

3.2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนและคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามเกณฑ์ 75/75

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาคู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.1 ประชากร

นักศึกษาคู สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตะวันตก ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำนวน 200 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่มได้นักศึกษา รวม 60 คน จากนั้นนำมาแบ่งกลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม ที่มีสมาชิกแบบละความสามารถกลุ่มละ 15 คน และนำมาสุ่มแบบกลุ่ม ได้นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม จำนวน 15 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาคู มหาวิทยาลัยราชภัฏ แบ่งเนื้อหาตามรายวิชาวรรณกรรมกับการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย พ.ศ. 2562 โดยนำมาใช้ จำนวน 1 หน่วย ประกอบด้วย เนื้อหาเรื่อง การเรียนรู้ทฤษฎีวิพากษ์ การวิเคราะห์ตัวละคร และเนื้อเรื่อง

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น คือ การสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

3.2 ตัวแปรตาม คือ

3.2.1 ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

3.2.2 ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีของนักศึกษาคู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.1 อาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน จำนวน 1 คน

1.2 นักศึกษาคู ที่เรียนโดยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ จำนวน 15 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ IPO Model 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านปัจจัยนำเข้า คือ คุณสมบัติผู้สอน ผู้เรียน วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

2.2 ด้านกระบวนการ คือ กระบวนการสอน และการวัดและประเมินผล

2.3 ด้านผลผลิต คือ ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ความคิดเห็นต่อการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

3.2 การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ที่สมบูรณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ หมายถึง กระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ 2) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน 3) การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และ 4) การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน

2. ทฤษฎีวิพากษ์ หมายถึง ข้อความที่นำมาใช้อภิปรายถกเถียงโต้แย้งทางความคิด เพื่อตรวจสอบความรู้ บริบททางสังคม ความเชื่อ ประสบการณ์เดิมภายในตัวบุคคลที่มีต่อมุมมองสำคัญที่ปรากฏในวรรณคดี เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองที่สะท้อนถึงการหลุดพ้นจากการครอบงำของวรรณคดีด้วยการตีความภาษา ผ่านการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และกระบวนการกลุ่มที่มุ่งเน้นให้เกิดการถกเถียงเชิงทฤษฎี เชิงศีลธรรม และเชิงสุนทรียะ ในลักษณะเปิดกว้าง มีอิสระ เสรีภาพ เท่าเทียม มีความไว้วางใจในการทำงานร่วมกัน

3. กระบวนการวรรณกรรม หมายถึง กิจกรรมการอ่านที่ยืดการตอบสนองต่อตัวบทของผู้อ่านเป็นสำคัญ ผ่านการจัดกิจกรรมอภิปรายกลุ่มขนาดเล็กประมาณ 3-5 คน อย่างอิสระตามความสนใจที่มีต่อวรรณคดี โดยมีการกำหนดบทบาทผู้เรียนที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์ อภิปรายเชิงลึกต่อตัวบทวรรณคดี คือ เหตุการณ์และตัวละคร ที่เชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนบุคคลเข้ากับบริบททางสังคมที่ปรากฏในตัวบท และการอภิปรายกลุ่มใหญ่ทั้งชั้นเรียนเพื่อสะท้อนผลการคิดร่วมกัน โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนประกอบด้วย ชั้นเตรียม ชั้นการอ่านอย่างอิสระเป็นรายบุคคล ชั้นสร้างกลุ่ม ชั้นอภิปรายกลุ่มย่อย 1-2 ครั้ง และชั้นแลกเปลี่ยนประเด็นร่วมกันทั้งชั้นเรียน

4. รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ หมายถึง แบบแผนของการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีตามแนวทฤษฎีวิพากษ์ ที่จัดขึ้นไว้อย่างเป็นระบบโดยมีองค์ประกอบ คือ หลักการ จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ บทบาทผู้เรียนผู้สอน ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาครุ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยกระบวนการเรียนรู้แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

4.1 ระยะเวลาเตรียมความพร้อม เป็นการจัดกิจกรรมทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม ที่มุ่งส่งเสริมปัจจัยภายในของนักศึกษาที่เอื้อต่อความสำเร็จในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ประกอบด้วย ด้านการคิด ด้านกระบวนการกลุ่ม และ ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน

4.2 ระยะเวลาฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อมุ่งให้นักศึกษาได้ใช้และ ทบทวนความคิดอย่างหลากหลาย ในชั้นเรียนที่ให้อิสระ มีความไว้วางใจแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

4.2.1 ขั้นอ่านอย่างอิสระ เป็นการใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นความคิดเกี่ยวกับ เนื้อหาวรรณคดี เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเลือกอ่านตัวบทวรรณคดีได้ตามความสนใจ

4.2.2 ขั้นตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ เป็นการตั้งคำถามที่มีลักษณะปฏิเสธข้อมูลเดิม และนำมาใช้กำหนดสมมติฐานในการศึกษาเนื้อหาตามบทบาทที่ได้รับ

4.2.3 ขั้นอภิปรายกลุ่มย่อยตามบทบาท เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ถกเถียง แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้งอย่างมีเหตุผลภายในกลุ่มย่อย จำนวน 3 คนต่อหนึ่งกลุ่ม เพื่อหาฉันทมติร่วมกัน โดยเสนอข้อมูลตามบทบาทที่เลือกอย่างอิสระ 3 บทบาท คือ ผู้ค้นคว้า ทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม ผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ

4.2.4 ขั้นสะท้อนผลการคิด เป็นการให้นักศึกษาได้ถกเถียงแลกเปลี่ยนแสดง ความคิดเห็นเชิงโต้แย้งอย่างมีเหตุผลระหว่างกลุ่มในชั้นเรียนอย่างเสรี และการให้ข้อมูลป้อนกลับจาก ทั้งผู้สอนและผู้เรียนด้วยตนเอง เพื่อนำผลการแลกเปลี่ยนไปทบทวน ตรวจสอบและสร้างชิ้นงาน รายบุคคลที่สะท้อนมุมมองที่แตกต่างไปจากเดิมต่อวรรณคดีเรื่องนั้น

4.3 ระยะเวลาฝึกการออกแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี เป็นการจัดกิจกรรม เพื่อมุ่งให้นักศึกษาได้ใช้ความคิดและทบทวนความคิด แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

4.3.1 ขั้นทบทวนประสบการณ์ เป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้นักศึกษา ทบทวนมุมมองใหม่ที่มีต่อวรรณคดีเรื่องที่ได้จากการศึกษาในระยะเวลาที่ 2 และสร้างชิ้นงานการออกแบบ การเรียนการสอนวรรณคดีในเรื่องที่สนใจตามประสบการณ์เดิมของตนเอง

4.3.2 ขั้นอภิปรายกลุ่มย่อยตามบทบาท เป็นการจัดกิจกรรมอภิปรายถกเถียงเชิง โต้แย้งแบบกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มละ 3 คน อภิปรายจำนวน 3 ครั้ง คือ 1) ก่อนการอภิปราย เป็นการจัดกิจกรรมผ่านการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์เพื่อวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียนในด้านความต้องการ จำเป็น ปัญหา เป้าหมาย ข้อจำกัด และคุณลักษณะของผู้เรียน รวมทั้ง ตัวบทวรรณคดี และภาระงานที่ สัมพันธ์กับการวิเคราะห์ ตีความ เนื้อหาวรรณคดีนั้น ๆ จากนั้นนำมาสรุปเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้และ เนื้อหาการสอน และสื่อ 2) ระหว่างการอภิปราย เป็นการจัดกิจกรรมอภิปรายกลุ่มย่อย ที่มุ่งเน้น การถกเถียงตามบทบาท 3 บทบาท คือผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม ผู้ค้นคว้า ทางสุนทรียะ เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล และ

3) หลังการอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการจัดกิจกรรมการบันทึกผลการอภิปรายตามฉันทามติของกลุ่ม เพื่อนำไปออกแบบกิจกรรมการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผลของกลุ่มตนเอง

4.3.3 ขั้นสะท้อนผลการคิด เป็นการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้อภิปรายถกเถียง เชิงโต้แย้งร่วมกันในชั้นเรียน ผ่านการนำเสนอผลงานการออกแบบของกลุ่มตนเอง โดยมีผู้สอนและผู้เรียนด้วยกันเองเป็นผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบ ระบุประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ แล้วนำไปสร้างเป็นชิ้นงานการออกแบบการเรียนการสอนของกลุ่มตนเอง

4.3.4 ขั้นสร้างชิ้นงานใหม่ เป็นการให้นักศึกษาทบทวนด้วยการเปรียบเทียบ ชิ้นงานการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีเดิมของตนเองกับของกลุ่ม เพื่อปรับแก้ไขชิ้นงาน การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามมุมมองใหม่ที่ได้รับ และการให้ข้อมูลป้อนกลับจากทั้งผู้สอนและผู้เรียนด้วยกันเอง เพื่อนำไปปรับปรุงชิ้นงานการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีให้มีคุณภาพมากขึ้น

5. คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวิพากษ์ หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีตามแนวทฤษฎีวิพากษ์ สำหรับผู้สอนและผู้ที่น่ารูปแบบไปใช้ ที่จัดขึ้นไว้อย่างเป็นระบบ โดยมีองค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ คำชี้แจง กระบวนการจัดกิจกรรม โครงสร้างแผนการจัดการจัดกิจกรรม แผนการจัดการจัดกิจกรรม และเครื่องมือการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

6. วรรณคดี หมายถึง งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนความคิดเชิงจินตนาการ ภาษา และประวัติศาสตร์ของชาติ โดยใช้ศิลปะในการแต่งที่ดี คือสามารถโน้มน้าวอารมณ์ผู้อ่านให้ได้รับความเพลิดเพลิน เกิดภาพในใจ และเกิดความรู้สึกนึกคิด มีเนื้อหาที่ไม่มุ่งเน้นสาระทางวิชาการเป็นหลัก แต่มุ่งแสดงความรู้สึก ความคิด อารมณ์ จินตนาการ การกระทำ หรือประสบการณ์ส่วนตัว มีหลายรูปแบบทั้งงานเขียนกวีนิพนธ์ และงานเขียนร้อยแก้ว

7. ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Critical Reflection) หมายถึง การทบทวนทำความเข้าใจ การตีความประสบการณ์เดิม และการเชื่อมโยงความคิดของวรรณคดีที่อ่านในรายวิชาการวรรณกรรมกับการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ในประเด็นการวิเคราะห์ตัวละคร และเนื้อเรื่อง ของนักศึกษาคู ที่สามารถวัดได้จากแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามองค์ประกอบของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ 5 องค์ประกอบ คือ

7.1 การระบุสมมติฐาน (สถานการณ์ ประสบการณ์ ความรู้เนื้อความ) สำคัญที่อยู่เบื้องหลังการกระทำได้ตามความจริง คือ การระบุการกระทำของตนเองตามความรู้สึกเมื่อเผชิญกับสถานการณ์เช่นเดียวกับตัวละครในวรรณคดี และอธิบายผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นได้

7.2 การคิดได้ตามลำดับขั้นและต่อเนื่อง คือ การลำดับความคิดของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์ในวรรณคดีได้ตามความเชื่อและความรู้สึก และสามารถนำมาเชื่อมโยงกับการกระทำของตนเองเพื่อระบุความแตกต่างที่จะนำไปสู่การคิดเชิงโต้แย้งต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละครในวรรณคดี

7.3 การตีความหมายของกระบวนทัศน์ ที่เกี่ยวกับการใช้ทฤษฎี และบริบททางสังคม คือ การอธิบายเนื้อหา การกระทำของตัวละครโดยใช้หลักทฤษฎีวิจักษ์วิจารณ์แนวต่าง ๆ และบริบทสังคม คือ ค่านิยม บรรทัดฐาน คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และการเมือง ในสมัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีนั้นยึดถือ ตลอดจนการพิจารณาในเชิงจิตวิทยา ที่ส่งผลต่อความคิด และความเชื่อของผู้อ่านที่มีต่อเหตุการณ์และการกระทำของตัวละครตามเนื้อเรื่อง

7.4 การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และการเมือง คือ การอธิบายเชิงวิเคราะห์ชุดของภาษาที่สะท้อนถึงอิทธิพลของบริบททางสังคม คือ วัฒนธรรม การเมือง ศีลธรรม จริยธรรม ที่เป็นสาเหตุหลักที่อยู่เบื้องหลังของเหตุการณ์ และการกระทำของตัวละครตามเนื้อหาวรรณคดีนั้น ๆ

7.5 การปรับเปลี่ยนมุมมอง คือ การอธิบายถึงความเข้าใจต่อเหตุการณ์และการกระทำของตัวละครตามเนื้อเรื่องวรรณคดีนั้น ในมุมมองที่แตกต่างจากมุมมองเดิม และการอธิบายถึงการนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนและการสอนวรรณคดี

8. ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี หมายถึง กระบวนการคิดวิเคราะห์ การวางแผนและกำหนดการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในการสอนวรรณคดีระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามเกณฑ์รูปรีคที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามการปฏิบัติในกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี 4 ขั้นตอน คือ

8.1 การวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตรสาระวิชาภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม และวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียน รวมทั้ง ตัวบทวรรณคดี และภาระงานที่สัมพันธ์เป้าหมายและผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน

8.2 การออกแบบชั้นเรียนแบบพื้นที่สาธารณะ ที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนให้เกิดการแลกเปลี่ยน เสนอแนะ โต้แย้ง ทางความคิด อารมณ์ความรู้สึก และการนำข้อคำถามเชิงวิพากษ์มาใช้ตั้งข้อสงสัยในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างอิสระ มีเสรีภาพ และความเท่าเทียมกัน

8.3 การกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ ได้สัมพันธ์กับเป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดี คุณลักษณะของผู้เรียน

8.4 การออกแบบกิจกรรมการสอนและสื่อ การออกแบบกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดในหลักสูตรสาระวิชาภาษาไทย สาระที่ 5 และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และอธิบายได้ว่ากิจกรรมการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎีการศึกษาวรรณคดี ทฤษฎีการสอน และอธิบายถึงอิทธิพลของบริบททางสังคม วัฒนธรรมที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการศึกษาดังกล่าววรรณคดีนั้น ๆ ได้ โดยสื่อที่ใช้ในการสอนมีความสัมพันธ์ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ประเด็นใหม่เกี่ยวกับตัวบทวรรณคดีนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับคุณลักษณะตามระดับชั้นของผู้เรียน

8.5 การออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งเป็นการประเมินผลโดยย่อ ซึ่งเป็นการประเมินกระบวนการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และผลโดยรวมเพื่อตัดสินการผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ตัวชี้วัดในหลักสูตรสาระวิชาภาษาไทย สาระที่ 5 และจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งเนื้อหาที่ตรงตามประเด็นใหม่ที่พบจากตัวบทวรรณคดีนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับคุณลักษณะตามระดับชั้นของผู้เรียน

9. ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 หมายถึง ผลของการทดลองใช้ (Try out) รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์จากการทดลองใช้กับนักศึกษากลุ่มทดลองใช้ เพื่อให้เกิดผลตามจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน โดยพิจารณาจากกระบวนการ (E_1) และผลของการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน (E_2) ซึ่งกำหนดค่าของเกณฑ์ประสิทธิภาพเท่ากับร้อยละ 75/75 คือ

75 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี โดยพิจารณาจากผลเฉลี่ยคะแนนทั้งหมดของผู้เรียนที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยมีค่าร้อยละ 75 ขึ้นไป

75 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีของนักศึกษา โดยพิจารณาผลคะแนนจากการประเมินผลหลังเรียนด้วยแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี โดยมีค่าร้อยละ 75 ขึ้นไป

10. การประเมินรูปแบบ หมายถึง การตรวจสอบและตัดสินคุณภาพรูปแบบเชิงระบบ (IPO Model) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ซึ่งสามารถประเมินได้จากแบบบันทึกการประชุมกลุ่มสมมติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เกี่ยวกับจุดเด่นและข้อบกพร่องขององค์ประกอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใน 3 องค์ประกอบ คือ

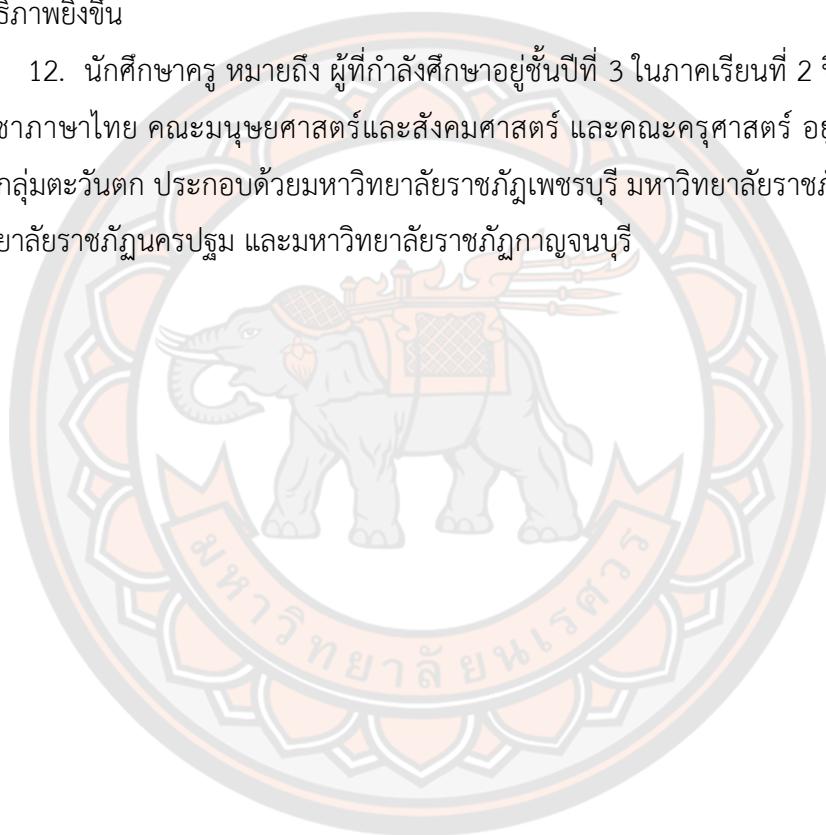
10.1 ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ คุณสมบัติผู้สอน ผู้เรียน วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

10.2 กระบวนการ (Process) คือ กระบวนการสอน และการวัดและประเมินผล

10.3 ผลผลิต (Output) คือ ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และ
ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

11. การปรับปรุงรูปแบบ หมายถึง การดำเนินการแก้ไของค์ประกอบของรูปแบบการเรียน
การสอน คือ หลักการ จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ บทบาทผู้เรียนผู้สอน ปัจจัยที่เอื้อ
ต่อความสำเร็จ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามการสรุปผลการประเมินรูปแบบของผู้ที่มี
ส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีสำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

12. นักศึกษาครู หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565
สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ อยู่ในมหาวิทยาลัย
ราชภัฏกลุ่มตะวันตก ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดี ของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (4 ปี) (หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
 - 1.1 ปรัชญาของหลักสูตร
 - 1.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
 - 1.3 โครงสร้างหลักสูตร
 - 1.4 รายวิชากลุ่มเฉพาะด้านวิชาเอก (บังคับ)
 - 1.5 คำอธิบายรายวิชา 154403 วรรณกรรมเชิงวิเคราะห์
2. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.3 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.4 การประเมินรูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.4.1 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ
 - 2.4.2 ค่าประสิทธิภาพ (E1/E2)
 - 2.4.3 การประเมินเชิงระบบ (IPO)
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนวรรณคดี
 - 3.1 ความหมายของวรรณคดี
 - 3.2 ความสำคัญของวรรณคดี
 - 3.3 จุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนวรรณคดี
 - 3.4 การจัดการเรียนการสอนวรรณคดี
 - 3.5 ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี
4. ทฤษฎีวิพากษ์ (critical theory) ของ Jurgen Habermas
 - 4.1 ความเป็นมาของทฤษฎีวิพากษ์

- 4.2 หลักการของทฤษฎีวิพากษ์
- 4.3 องค์ประกอบของทฤษฎีวิพากษ์
 - 4.3.1 พื้นที่สาธารณะ
 - 4.3.2 การกระทำเชิงการสื่อสาร
 - 4.3.3 ความมีเหตุผล
5. กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบวงวรรณกรรม (Literature circles)
 - 5.1 ความหมายของวงวรรณกรรม
 - 5.2 ความสำคัญของวงวรรณกรรม
 - 5.3 หลักการของวงวรรณกรรม
 - 5.4 องค์ประกอบของวงวรรณกรรม
 - 5.5 ขั้นตอนของวงวรรณกรรม
 - 5.6 บทบาทของสมาชิกในวงวรรณกรรม
6. ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
 - 6.1 ความหมายของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
 - 6.2 ความสำคัญของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
 - 6.3 หลักการของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
 - 6.4 องค์ประกอบของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
 - 6.5 แนวทางการพัฒนาการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
 - 6.6 การประเมินผลการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
7. ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้
 - 7.1 ความหมายการออกแบบการจัดการเรียนรู้
 - 7.2 ความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้
 - 7.3 หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้
 - 7.4 กระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้
 - 7.5 แนวทางพัฒนาการออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย
 - 7.6 การประเมินผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (4 ปี) (หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562)
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

1. ปรัชญาของหลักสูตร

รอบรู้ภาษาไทย ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ มุ่งสู่งานวิจัย ชำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณครู

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- 2.1 มีความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านภาษาไทย ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้
- 2.2 มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีคุณธรรม จริยธรรม และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพครู
- 2.3 มีทักษะทางปัญญา การคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและสร้างสรรค์งานวิจัยทางภาษาไทย
- 2.4 มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ภาษา การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2.5 มีภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยหมวดศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะด้าน และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยสอดคล้องตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 ดังนี้

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า	140 หน่วยกิต
ก. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า	30 หน่วยกิต
(1) กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	12 หน่วยกิต
(2) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	6 หน่วยกิต
(3) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	3 หน่วยกิต
(4) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์	9 หน่วยกิต
ข. หมวดวิชาเฉพาะด้าน ไม่น้อยกว่า	104 หน่วยกิต
ข.1 กลุ่มเนื้อหาวิชาชีพครู จำนวนไม่น้อยกว่า	43 หน่วยกิต
1) กลุ่มวิชาชีพครู	28 หน่วยกิต
2) กลุ่มวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	15 หน่วยกิต
ข.2 กลุ่มวิชาวิชาเอก จำนวนไม่น้อยกว่า	61 หน่วยกิต
1) กลุ่มวิชาเอก บัณฑิต	41 หน่วยกิต
2) กลุ่มวิชาเอก เลือกเรียน ไม่น้อยกว่า	20 หน่วยกิต
ค. หมวดวิชาเลือกเสรี	6 หน่วยกิต

4. รายวิชากลุ่มวิชาเฉพาะด้านวิชาเอก (บังคับ)

กลุ่มวิชาเฉพาะด้านวิชาเอกบังคับแบ่งรายวิชาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มหลักภาษา กลุ่มการใช้ภาษา และกลุ่มวรรณคดีและวรรณกรรมไทย โดยในการวิจัยนี้สนใจเฉพาะกลุ่มวรรณคดีและวรรณกรรมไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

รหัสวิชา	ชื่อวิชา	น(ท-ป-ค)
1541201	วรรณคดีเบื้องต้น Introduction to Literature	2(1-2-3)
1541202	พัฒนาการวรรณคดีไทย Thai Literature Development	3(2-2-5)
1542204	วรรณกรรมกับการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ Literature and Creative Criticism	3(2-2-5)

5. คำอธิบายรายวิชา 1542204 วรรณกรรมกับการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์

ลักษณะของวรรณกรรมไทยหลังรับอิทธิพลตะวันตก บริบทของสังคมที่ส่งผลต่อวรรณกรรมแต่ละสมัย ทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ การประยุกต์ใช้ การวิจารณ์วรรณกรรมไทยอย่างสร้างสรรค์ การนำเสนอบทวิจารณ์วรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน

การศึกษาแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอน จะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งควรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

Gunter, Mary et al. (2003, p. 57) สรุปว่ารูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง กรอบหรือพิมพ์เขียวที่นำเสนอลำดับขั้นตอนที่จำเป็นสำหรับการสอนเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ทางการสอนที่ต้องการ

Eggen, & Kauchak (2006, p. 21) สรุปความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน ว่าเป็นการออกแบบกระบวนการสอนโดยมีรากฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์

Joyce, & Weil (2009, p. 25) สรุปว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แผนหรือแบบที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการนำทฤษฎี หรือแนวคิดต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้มาจัดระบบ โดยแต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ รูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย ลำดับขั้นตอนของการสอน ระบบสังคม หลักการตอบสนอง และ ระบบการสนับสนุน

ทิตนา แคมมณี (2557, น. 221) สรุปรูปว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง สภาพลักษณะการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎีหลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ ประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น

ชนาธิป พรกุล (2557, น. 122) ได้สรุปความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนว่าเป็นแบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดระบบ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีหรือหลักการเรียนรู้ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ หรือทดสอบแล้วว่า มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ

ราชบัณฑิตยสภา (2558, น. 354-355) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบการสอนว่าหมายถึง แบบแผนของกระบวนการสอนที่ได้รับการจัดลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับทฤษฎี หรือหลักการที่ รูปแบบนั้นยึดถือและนำไปสู่จุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้น กระบวนการสอนดังกล่าวต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบตามระเบียบวิธีที่เหมาะสม จนกระทั่งมั่นใจได้ว่าจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายได้จริง จึงมีการเผยแพร่ให้นำไปใช้เป็นแบบแผนในการสอนเรื่องต่าง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายตามที่รูปแบบนั้นกำหนด

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2560, น. 62) ได้สรุปความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนว่าเป็นแบบแผนเชิงปฏิบัติการเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยใช้แนวคิดทางทฤษฎี ปรัชญา หลักการ หรือความเชื่อพื้นฐาน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบขององค์ประกอบต่าง ๆ และแสดงแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบที่ต้องการ

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผนหรือสภาพลักษณะของกระบวนการเรียนการสอนที่ต้องมีการพิสูจน์ ทดสอบตามระเบียบวิธีที่เหมาะสม ว่ามีการจัดลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ ตามทฤษฎีหรือหลักการที่ยึดถือ เพื่อนำไปสู่การบรรลุตามเป้าหมายเฉพาะของรูปแบบ

2. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

Freiberg, & Driscoll (2005, pp. 63-65) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ไว้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. เป้าหมาย (Goal) เป็นการชี้แนะโดยทั่วไปที่สื่อถึงคุณภาพของผลการจัดการเรียนการสอนและความต้องการพัฒนาผลในระยะยาว

2. จุดประสงค์ (Objective) เป็นการระบุผลเชิงพฤติกรรมทางการเรียนที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

3. กลยุทธ์การเรียนการสอน (teaching and learning strategy) เป็นสิ่งที่ใช้สำหรับการถ่ายทอดเนื้อหา ข้อเท็จจริง ทักษะ หรือเจตคติไปสู่การปฏิบัติของผู้เรียน

4. ทรัพยากร (Materials) เป็นสื่อ หรือแหล่งการเรียนรู้ที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. การป้อนกลับ (Feedback) เป็นการให้ข้อมูลสะท้อนผลที่เกิดจากการปฏิบัติของผู้เรียน อาจกระทำผ่านการเขียนข้อเสนอแนะ การอภิปราย การตรวจสอบชิ้นงานโดยเพื่อน หรือการตรวจสอบด้วยตนเองผ่านเกณฑ์

6. การประเมิน (Assessment) เป็นการอธิบายแนวทางการบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสามารถกระทำได้ตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นการสอน ระหว่างการสอน และหลังการสอน

Joyce, & Weil (2009, pp. 6-7) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของรูปแบบการสอนว่า ประกอบด้วยทฤษฎี หลักการ และมโนทัศน์ของรูปแบบ ขั้นตอนและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังใช้รูปแบบ

Kemp, Morrison, Ross (2011, pp. 4-5) ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการสอนว่าประกอบด้วยการบรรยายหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีวัดและประเมินผล

รสริน เจริญไธสง (2554, น. 62-63) ได้สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนจากนักการศึกษาต่างประเทศและไทย พบว่าสามารถสรุปองค์ประกอบของการเรียนการสอนได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ เป็นการนำความเชื่อ ทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้หรือการสอน มาใช้เป็นพื้นฐานการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ซึ่งต้องตรวจสอบคุณภาพในสถานการณ์จริง และนำมาประเมินผล แก้ไขปรับปรุงรูปแบบก่อนเผยแพร่ เพื่อให้สามารถใช้รูปแบบการเรียนการสอนได้ตรงตามแนวคิด

3. กระบวนการเรียนการสอน

4. การประเมินผลตามรูปแบบการเรียนการสอน

ทิตินา แคมมณี (2557, น. 222) อธิบายถึงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ว่าประกอบด้วย

1. ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบนั้น
 2. มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ
 3. มีการจัดระบบ คือมีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ
 4. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่จะช่วยในกระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- บุญเลี้ยง ทุมทอง (2560, น. 62) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนว่าประกอบด้วย

1. หลักการของรูปแบบ เป็นส่วนที่แสดงถึงแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานการพัฒนาหรือออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งจะนำไปใช้สำหรับการกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม ขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบต่อไป
 2. จุดประสงค์ของรูปแบบ เป็นส่วนที่ระบุความคาดหวังโดยเฉพาะที่ต้องการให้เกิดขึ้นหลังการใช้รูปแบบ
 3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นส่วนของขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน
 4. การวัดและประเมินผล เป็นส่วนของการตรวจสอบผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่สร้างขึ้น
- สรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน หลักการ วัดจุดประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

3. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

Joyce, & Weil (2009, p. 20) ได้แนะนำขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด และองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อนำมาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญสำหรับนำมาใช้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่ต้องการพัฒนา
2. กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาหรือสาระ การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยพิจารณาให้แต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันตามแนวคิด หลักการพื้นฐานที่นำมาใช้

3. ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการหาข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับใช้ยืนยันได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้นมีองค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ให้เกิดผลต่อผู้เรียนได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

4. การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการนำผลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนมาปรับปรุง แก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสิ่งที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไข อาจเป็นความสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน รวมถึงแนวทางการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วย

ทศนา แคมมณี (2557, น. 201-204) มีขั้นตอน ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้ชัดเจน
2. ศึกษาหลักการ/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบและ เห็นแนวทางในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน
3. ศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ค้นพบองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้รูปแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเมื่อนำไปใช้จริง และป้องกันปัญหาซึ่ง อาจจะทำให้รูปแบบการเรียนการสอนนั้นขาดประสิทธิภาพ
4. กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน โดยพิจารณาว่า มีปัจจัยใดที่สามารถช่วยให้รูปแบบการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมาย
5. จัดกลุ่มองค์ประกอบ โดยนำองค์ประกอบที่กำหนดไว้มาจัด หมวดหมู่ เพื่อความสะดวกในการดำเนินการขั้นต่อไป
6. จัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ผู้สร้างรูปแบบการเรียนการสอน ต้องพิจารณาว่า องค์ประกอบใดเป็นเหตุและเป็นผลต่อกัน และจัดลำดับองค์ประกอบให้ถูกต้อง เหมาะสม
7. จัดผังจำลององค์ประกอบ โดยการสร้างความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบต่าง ๆ โดยแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงขององค์ประกอบเหล่านั้น
8. ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น
9. ศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนว่า ได้ผลตามเป้าหมาย หรือใกล้เคียงกับเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
10. ปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน โดยนำผลการทดลองใช้ ในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารข้างต้นสามารถสรุปการขั้นตอนการพัฒนาแบบการเรียนการสอนได้ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอน
2. การศึกษาทฤษฎี หลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือ รวมทั้งการศึกษาสภาพการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอน
3. การกำหนดและจัดกลุ่มองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันในเชิงเหตุและผล
4. การจัดทำผังจำลองรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ของในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบ
5. การนำไปใช้ในสถานการณ์จริงหรือการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน
6. การตรวจสอบประสิทธิภาพและผลที่เกิดจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

7. การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนตามข้อค้นพบที่ได้จากการนำไปใช้

4. การประเมินรูปแบบการเรียนการสอน

การประเมินรูปแบบการเรียนการสอน จะทำให้การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนมีความชัดเจน โดยการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนหนึ่งในการตรวจสอบความตรงของรูปแบบทั้งความตรงภายในและความตรงภายนอกซึ่งมีหลายวิธี วิธีการหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ในการประเมิน คือ การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) และการประเมินเชิงระบบ ดังนี้

4.1 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ เป็นวิธีการหนึ่งในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนในด้านความตรงภายใน เชน โครงสร้าง ดังที่ สุมาลี ชัยเจริญ (2559, น. 432, 436-461) ได้สรุปวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงภายในว่าสามารถใช้การประเมินและวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบอาจใช้ได้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ หรือแบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เครื่องมือสำหรับการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบในงานวิจัยนี้ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีลักษณะดังที่ บุญชม ศรีสะอาด (2541, น. 150-152) อธิบายไว้คือคือ เป็นแบบสอบถามที่ถามระดับความคิดเห็น จากเข้มข้นมากไปหาเข้มข้นน้อย โดยไม่มีระดับความเห็นที่เป็นด้านนิเสธ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยมาก

หรือน้อยที่สุด ผสมผสานกับการสร้างข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open end) ซึ่งมีการตรวจให้คะแนน และการแปลผลการประเมิน ดังนี้

4.1.1 การตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนความเหมาะสมของรูปแบบ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2541, น. 150) ที่อธิบายการให้คะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อ โดยกำหนดการให้คะแนน คือ

5 คะแนน หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง เหมาะสมมาก

3 คะแนน หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง เหมาะสมน้อย

1 คะแนน หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

โดยเมื่อได้คะแนนของผู้เรียนทั้งหมดแล้วให้คะแนนมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนผู้เรียนทั้งหมด นำคะแนนที่ได้มาเทียบกับ เกณฑ์ที่กำหนดไว้

4.1.2 การแปลผล

การแปลผลการให้คะแนนความเหมาะสมของรูปแบบ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2541, น. 150) ที่อธิบายการแปลผลว่าสามารถประเมินผลได้จาก ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน คือ

4.51 – 5.00 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ทั้งนี้การพิจารณาว่ารูปแบบมีคุณภาพนั้น ควรมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือ ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00

4.2 ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2)

ประสิทธิภาพ มีความหมายตามที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, น. 7) ได้ให้ความหมายว่า สภาวะหรือคุณภาพของสมรรถนะในการดำเนินงานเพื่อให้งานมีความสำเร็จโดยใช้เวลา ความพยายาม และค่าใช้จ่ายค้ำค่าที่สุดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ โดยกำหนดเป็น อัตราส่วนหรือร้อยละระหว่างปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลลัพธ์ ดังนั้นประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน จึงมีความหมายว่า คุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนจากการทดลองใช้เพื่อให้

เกิดผลตามจุดประสงค์ของรูปแบบ โดยพิจารณาจากกระบวนการและผลของการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน

การตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน สามารถกระทำได้จากการทดสอบประสิทธิภาพ ดังที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, น. 7) ได้ให้ความหมายการทดสอบประสิทธิภาพ ว่าหมายถึง การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดสอบด้วยกระบวนการสองขั้นตอน คือ การทดสอบประสิทธิภาพใช้เบื้องต้น (Try out) และทดสอบประสิทธิภาพสอนจริง (Trial Run) เพื่อหาคุณภาพของรูปแบบการสอนตามขั้นตอนที่กำหนดใน 3 ประเด็น คือ การทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น การช่วยให้ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนและทำแบบประเมินสุดท้ายได้ดี และการทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข โดยการทดสอบประสิทธิภาพ เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของรูปแบบการเรียนการสอนที่กำหนดไว้

4.2.1 ความหมายของเกณฑ์ประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, น. 9) ได้อธิบายความหมายของเกณฑ์ประสิทธิภาพ ไว้ คือ ผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงาน การทำกิจกรรมการเรียนการสอน (กระบวนการ) ของผู้เรียนทั้งหมดต่อร้อยละของผล (ผลลัพธ์) การประเมินหลังเรียนทั้งหมด ซึ่งกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ คือพฤติกรรมต่อเนื่องของผู้เรียน เช่น การทำชิ้นงาน การทำกิจกรรม หรือการทดสอบย่อย และ E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ของผู้เรียนโดยพิจารณาจากการทดสอบหลังเรียน ทั้งนี้การกำหนดค่า E_1/E_2 ควรมีค่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75/75 เพราะเป็นระดับที่ต่ำสุด โดยเนื้อหาประเภทความรู้ความจำมักจะตั้งไว้ที่ร้อยละ 90/90, 85/85, 80/80 ส่วนเนื้อหาด้านทักษะและจิตพิสัยที่ต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนพัฒนา สามารถอนุโลมให้กำหนดค่าไว้ที่ร้อยละ 75/75 ได้

กาญจนา คุณารักษ์ (2558, น. 528-532) ได้อธิบายความหมายไว้ คือ ค่าร้อยละที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการกับผลลัพธ์ หาได้จากการประเมินกระบวนการ (Evaluation of process- E_1) โดยพิจารณากิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ มาให้คะแนนเปรียบเทียบกับประเมินผลลัพธ์ (Evaluation of products- E_2) โดยสามารถกำหนดเกณฑ์ตามคุณลักษณะที่ต้องการวัด คือคุณลักษณะที่เกี่ยวกับความรู้ ความจำทางพุทธิปัญญา กำหนดเกณฑ์ 80/80, 85/85, 90/90 และคุณลักษณะที่เกี่ยวกับทักษะ จิตพิสัย กำหนดเกณฑ์ 75/75

จากการศึกษาเอกสารข้างต้นสามารถสรุปความหมายของเกณฑ์ประสิทธิภาพได้คือผลเฉลี่ยคะแนนทั้งหมดของผู้เรียนที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เช่น การทำชิ้นงาน การทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย หรือการทดสอบย่อย

นำมาเปรียบเทียบกับร้อยละผลลัพธ์ จากการทดสอบหลังเรียน โดยกำหนดค่าของเกณฑ์การประเมิน เท่ากับร้อยละ 75/75

4.2.2 การทดสอบประสิทธิภาพ

การทดสอบประสิทธิภาพ มี 2 ขั้นตอนใหญ่ ตามที่ กาญจนา คุณารักษ์ (2558, น. 528-532) และชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, น. 11-12) ได้อธิบายขั้นตอน ดังนี้

1) การทดลองใช้เบื้องต้น (Try out) คือนำรูปแบบการสอนไปใช้กับผู้เรียน ที่เป็นตัวแทนกลุ่มเป้าหมายใน 3 ลักษณะ

1.1) ทดลองเป็นรายบุคคล โดยคัดเลือกตัวแทนจากผู้เรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มกลาง และกลุ่มอ่อน กลุ่มละ 1 คน นำมาทดลองครั้งละ 1 คน (ผู้สอน 1 คน: ผู้เรียน 1 คน) โดยสังเกตพฤติกรรมการเรียน ประเมินกระบวนการ และทดสอบหลังเรียน นำคะแนนที่ได้มาคำนวณ ตามเกณฑ์ 60/60 จากนั้นปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ การทดสอบในขั้นนี้ควรทดสอบกับ เด็กกลุ่มอ่อนก่อน แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปใช้กับเด็กกลุ่มกลาง จากนั้นปรับปรุง แก้ไขและนำไปใช้กับเด็กกลุ่มเก่งต่อไป

1.2) ทดลองกลุ่มย่อย โดยคัดเลือกตัวแทนจากผู้เรียนแบบกระจาย ความสามารถประมาณ 6-10 คน (ผู้สอน 1 คน: ผู้เรียน 6-10) โดยสังเกตพฤติกรรมการเรียน ประเมิน กระบวนการ และทดสอบหลังเรียน นำคะแนนที่ได้มาคำนวณตามเกณฑ์ 70/70 จากนั้นปรับปรุงให้มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์

1.3) ทดลองภาคสนาม โดยทดลองกับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30-100 คน หรือ 1 ชั้นเรียน โดยสังเกตพฤติกรรมการเรียน ประเมินกระบวนการ และ ทดสอบหลังเรียน นำคะแนนที่ได้มาคำนวณตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยค่าที่ได้จากการคำนวณควรใกล้เคียง กับเกณฑ์ หรือหากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกินร้อยละ 2.5 ก็ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ จากนั้นปรับปรุงให้มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ หรือสูงกว่าเกณฑ์

2) การทดลองใช้จริง (Trial run) คือการนำรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ ไปใช้ในสถานการณ์จริงในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น 1 ภาคการศึกษา หรือ 1 ปีการศึกษา ก่อนที่จะ ปรับปรุง แก้ไขจนสมบูรณ์ แล้วจึงนำไปใช้และเผยแพร่ต่อไป

การหาค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) สามารถคำนวณได้จากสูตร ของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, น. 10) ดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100 \text{ หรือ } \frac{\bar{X}}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 $\sum x$ คือ คะแนนรวมของงานที่ทำระหว่างเรียน
 A คือ คะแนนเต็มของงานทุกชิ้นรวมกัน
 N คือ จำนวนผู้เรียน

$$E_2 = \frac{\sum F}{N} \times 100 \text{ หรือ } \frac{\bar{F}}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
 $\sum F$ คือ คะแนนรวมของผลลัพธ์ของการประเมินหลังเรียน
 B คือ คะแนนเต็มของการประเมินสุดท้าย
 N คือ จำนวนผู้เรียน

4.3 การประเมินเชิงระบบ (IPO)

กาญจนา คุณารักษ์ (2558, น. 41- 45) ได้อธิบายถึงระบบและองค์ประกอบของระบบไว้คือ สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ร่วมกัน และต่างทำหน้าที่ในส่วนของตนเองอย่างมีระเบียบ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ แบ่งออกเป็นอย่างน้อย 3 องค์ประกอบคือ

1. ตัวป้อน (input) ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน เงิน ความสะดวกสบาย เครื่องมือ วัสดุดิบ และบุคลากรอื่น ๆ
2. กระบวนการ (process) คือ การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อม การดำเนินการสอน การสร้างเสริมทักษะและกิจกรรมสนับสนุน
3. ผลผลิต (output) คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และสามารถนำความรู้ในด้านต่าง ๆ นั้นไปใช้ในการดำรงชีวิตและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2550) การประเมินเชิงระบบจัดอยู่ในการประเมินกลุ่มที่เน้นการตัดสินใจด้วยวิธีการเชิงระบบ โดยมีแบบจำลองการวิเคราะห์ระบบ (system analysis model) ที่มีแนวคิดมาจากทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ โดยเชื่อว่าปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output) มีความสัมพันธ์กันจึงสามารถนำมาวิเคราะห์ในเชิงปริมาณเพื่อหาสาเหตุและผลระหว่างทั้ง 3 ปัจจัยได้ ฉะนั้นรูปแบบการประเมินแบบ IPO Model จึงประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (input) ปัจจัยด้านกระบวนการ (process) และปัจจัยด้านผลผลิต (output)

ทศนา แชมมณี (2557, น. 198-199) ได้อธิบายความหมายและองค์ประกอบของวิธีการเชิงระบบ คือ แนวคิดที่ใช้ในการจัดการสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบสำคัญของสิ่งนั้น และการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบนั้นให้ส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบ ระบบต้องประกอบอย่างน้อย 3 ส่วน คือ

1. ตัวป้อน (input) คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนั้น หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบนั้น

2. กระบวนการ (process) คือ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบที่มีลักษณะเอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมาย

3. ผลผลิต (product) หรือ output คือ ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงานจากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การประเมินเชิงระบบนั้น เป็นการประเมินโดยใช้วิธีการเชิงระบบ ซึ่งหมายถึงการตรวจสอบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ โดยแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. ปัจจัยนำเข้าหรือตัวป้อน (input) หมายถึง สิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนั้น ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน สิ่งแวดล้อมทางการเรียน สิ่งสนับสนุนในการเรียน

2. ด้านกระบวนการ (process) หมายถึง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่จะทำ ให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การดำเนินกิจกรรมการสอน และกิจกรรมสนับสนุน เช่น โครงสร้างรายวิชา และการวัดและประเมินผล

3. ด้านผลผลิต (output) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ในด้านความรู้ความเข้าใจ และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนวรรณคดี

1. ความหมายของวรรณคดี

การนิยามความหมายของคำว่าวรรณคดี และวรรณกรรม ในประเทศไทยยังมีข้อเคลือบแคลงสงสัยเกี่ยวกับความแตกต่างของความหมายอยู่อย่างมาก เช่น วรรณคดี คือ หนังสือดี มีศิลปะในการแต่งดี ส่วนวรรณกรรม คือ งานเขียนที่ใช้ภาษาอันประณีตเป็นสื่อ

ทั้งนี้เมื่อศึกษาความหมายที่แท้จริงของทั้งสองคำทั้งจากศัพท์ภาษาอังกฤษที่เป็นที่มาของการบัญญัติศัพท์ และจากการนิยามความหมายของคำศัพท์ทั้งสองคำแล้วพบว่า คำทั้งสองนี้มาจากคำในภาษาอังกฤษคำเดียวกัน คือ คำว่า Literature ซึ่ง merriam-webster dictionary (2018) ได้อธิบายความหมาย กล่าวโดยสรุปได้ว่า เป็นผลิตทางการเขียนที่ ต้องอาศัยจินตนาการต่าง ๆ มีความประณีตงดงาม ที่ได้รับการพิจารณาแล้วว่ามีคุณค่า มีรูปแบบที่ดีและส่งผลต่ออารมณ์

อย่างมาก ซึ่งอาจจะปรากฏในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ประเทศใดประเทศหนึ่ง ภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง ในทางภาษาพูด หมายถึง สิ่งตีพิมพ์อย่างหนึ่งอย่างใด และเมื่อศึกษาจากการบัญญัติคำศัพท์ พบว่า คำว่า วรรณคดี พบการใช้ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 6 เมื่อมีการจัดตั้งวรรณคดีสโมสร ใน พ.ศ. 2457 ซึ่งเป็นผู้ให้คำจำกัดความของคำว่าวรรณคดี ว่า หนังสือดี คือหนังสือที่แต่งขึ้นได้ตรงตามคุณสมบัติของวรรณคดีตามที่กำหนด ซึ่งการกำหนดนั้นเป็นไปเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการปกครองของรัฐในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ดังจะเห็นได้จากมาตรา 8 ของพระราชกฤษฎีกาเรื่อง การกำหนดลักษณะของหนังสือดี (สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2548, น. 2) ไว้คือ “ หนังสือดีก็คือ เป็นเรื่องราวที่สมควรซึ่งสาธารณชนจะอ่านโดยไม่เสียประโยชน์ คือไม่เป็นเรื่องทุกาษิต หรือเป็นเรื่องชักจูงผู้อ่านไปในทางไม่เป็นแก่นสาร หรือซึ่งชวนคิดวุ่นวายไปในทางการเมือง อันเป็นเครื่องรำคาญของรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ส่วนคำว่า วรรณกรรม พบการใช้ครั้งแรกเมื่อมีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองศิลปะและวรรณกรรม ในปี พ.ศ. 2475 (สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2548, น. 2) มีความหมายว่า “การทำขึ้นทุกชนิดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลปะ จะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปร่างอย่างไรก็ตาม” จากการศึกษาการนิยามความหมายดังกล่าวข้างต้น ทำให้สามารถสรุปได้ว่าวรรณคดีและวรรณกรรม เป็นคำที่มีความหมายเหมือนกัน แต่จะใช้อย่างไรขึ้นอยู่กับผู้ใช้เป็นสำคัญ ฉะนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษา ขอใช้คำว่า วรรณคดี โดยมีนักการศึกษาทั้งต่างประเทศและไทยให้ความหมายของคำว่า วรรณคดี ไว้ดังนี้

1.1 ความหมายของวรรณคดี ตามนักการศึกษาต่างประเทศ

Tarakcioglu (2003, p. 214) อธิบายความหมายของคำว่า วรรณคดีตามการนิยามกวีนิพนธ์ของอริสโตเติล ว่าเป็นศิลปะชั้นสูงที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติโดยทั่วไปของมนุษย์ นั่นคือ อารมณ์ ความรู้สึก และการกระทำ ทั้งที่เป็นประสบการณ์ทางจิตวิทยาหรือประสบการณ์จากบริบททางสังคม

Wiland (2016, p. 11) อธิบายความหมายของวรรณคดีว่า เป็นงานเขียนจำพวกนิยายบทกวี และบทละคร ที่เขียนขึ้นสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ โดยใช้บริบททางวัฒนธรรมของประเทศเป็นวัตถุดิบในการเขียน

Rexroth (2018) อธิบายว่า วรรณคดี มาจากภาษาละติน แปลว่า การเขียนตัวหนังสือ ฉะนั้นจึงหมายถึงกลุ่มของผลงานทางศิลปะที่สะท้อนความคิดเชิงจินตนาการ หรือความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีการมุขปาฐะ มักจะหมายถึงงานกวีนิพนธ์ และงานเขียนร้อยแก้ว เช่น บทละคร นวนิยาย และยังหมายถึงผลงานเขียนที่สะท้อนภาษา และประวัติศาสตร์ของชาตินั้น ๆ

Lombardi (2018) อธิบายว่า วรรณคดี เป็นคำที่มาจากภาษาละติน หมายถึง การเขียนขึ้นด้วยตัวอักษร ซึ่งหมายถึงผลงานสร้างสรรค์ของจินตนาการ รวมถึง บทกวี ละคร สารคดี วารสาร และในบางกรณีอาจหมายถึงบทเพลงด้วย

จากการนิยามความหมายของวรรณคดีข้างต้น สามารถสังเคราะห์ความหมายได้ตามตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ความหมายของคำว่ารณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศ

Tarakcioglu (2003)	Wiland (2016)	Rexroth (2018)	Lombardi (2018)	สรุปความหมายวรรณคดี
ศิลปะชั้นสูง ที่สะท้อน อารมณ์ ความรู้สึก และการกระทำ ทั้งที่เป็น ประสบการณ์ทางจิตวิทยา หรือประสบการณ์จากบริบททางสังคม	งานเขียนที่ใช้บริบททางวัฒนธรรมเป็นวัตถุดิบ	กลุ่มของผลงานทางศิลปะที่สะท้อนความคิดเชิงจินตนาการ หรือความคิดสร้างสรรค์ ภาษา และประวัติศาสตร์ของชาตินั้น ๆ	ผลงานสร้างสรรค์ของจินตนาการ	งานเขียนสร้างสรรค์ทางศิลปะชั้นสูงที่ใช้บริบททางวัฒนธรรมเป็นวัตถุดิบ เพื่อสะท้อนความคิดเชิงจินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึก การกระทำ ภาษา และประวัติศาสตร์ของชาตินั้น ๆ
	งานเขียนจำพวกนิยาย บทกวี และบทละคร ที่เขียนขึ้นสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่	งานกวีนิพนธ์ และงานเขียนร้อยแก้ว เช่น บทละคร นวนิยาย	บทกวี ละคร สารคดี วารสาร และในบางกรณี อาจหมายถึงบทเพลงด้วย	งานเขียนกวีนิพนธ์ เช่น บทกวี งานเขียนร้อยแก้ว เช่น บทละคร นิยาย นวนิยาย สารคดี วารสาร และบทเพลง ที่เขียนขึ้นสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่

1.2 ความหมายของวรรณคดี ตามนักการศึกษาไทย

วิภา กงกะนันทน์ (2533, น. 2) ได้อธิบายความหมายของวรรณคดี ว่าหมายถึง ผลงานสร้างสรรค์ประเภทหนึ่งของมนุษย์และที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นก็ด้วยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อบรรยายความรู้สึก ความคิด ความฝัน อารมณ์ จินตนาการหรือประสบการณ์ส่วนตัวออกมาให้ปรากฏในรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง

ปัญญา บริสุทธิ์ (2542, น. 3) สรุปความหมายของวรรณคดีว่า เป็นหนังสือที่แต่งดี กล่าวคือ มีการใช้ภาษาอย่างดีและแจ่มแจ้ง เด่นชัด อันทำให้เกิดการโน้มน้าวอารมณ์ของผู้อ่านได้

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2542, น. 54) สรุปความหมายของวรรณคดีว่า เป็นหนังสือที่แต่งขึ้นอย่างมีศิลปะในการแต่ง ที่ทำให้ผู้อ่านได้รับทั้งความประทับใจ ความเพลิดเพลิน ก่อเกิดภาพในจิตใจเกิดเป็นความรู้สึกต่าง ๆ และยังสามารถทรากรู้ สภาวะสังคม เจตคติ ของคนในแต่ละยุคสมัยได้ด้วย

ปัญชลี วาสนสมสิทธิ์ (2544, น. 67) สรุปความหมายของวรรณคดีว่า เป็นงานเขียนทางศิลปะที่แสดงความรู้สึกและจินตนาการ ซึ่งมีรูปแบบหลากหลาย ทั้งเรื่องสั้น นวนิยาย บทกวี บทละคร นิทานพื้นบ้าน แต่ไม่รวมถึงงานเขียนที่มุ่งเน้นสาระเป็นหลัก เช่น ตำราทางวิชาการ และหนังสือพิมพ์

เปลื้อง ณ นคร (2545, น. 1) สรุปความหมายว่า วรรณคดี แปลความหมายตามรูปศัพท์ หมายถึง “ทางของหนังสือ” ซึ่งในความหมายเชิงกว้างรวมถึงหนังสือทุกประเภทที่ประกอบด้วยศิลปะแห่งการแต่ง และมีเนื้อเรื่องโน้มน้าวใจให้เกิดอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ไม่ได้เป็นเรื่องที่ให้ความรู้เพียงอย่างเดียว ฉะนั้นจึงไม่ได้หมายรวมถึงหนังสือที่เป็นตำราทางวิชาการ

จากการนิยามความหมายข้างต้น สามารถสังเคราะห์ความหมายของวรรณคดีได้ตามตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 แสดงการสังเคราะห์ความหมายของคำว่าวรรณคดีจากนักการศึกษาไทย

วิชา กงกะนันทน์ (2533)	ปัญญา บริสุทธิ์ (2542)	ทัศนีย์ ศุภเมธี (2542)	ปัญชลี วาสนสมลสิทธิ์ (2544)	เปลื้อง ณ นคร (2545)	สรุปความหมาย วรรณคดี
ผลงานสร้างสรรค์			งานเขียนทางศิลปะ		งานเขียนผลงาน สร้างสรรค์ทางศิลปะ
ความรู้ลึก ความคิด ความฝัน อารมณ์ จินตนาการหรือ ประสบการณ์ส่วนตัว	ใช้ภาษาดี	ศิลปะในการแต่ง	แสดงความรู้ลึก อารมณ์ และจินตนาการ	ศิลปะแห่งการแต่ง	แสดงความรู้ลึก ความคิด อารมณ์ จินตนาการ หรือ ประสบการณ์ส่วนตัว
โน้มน้าวอารมณ์ผู้อ่านได้	ผู้อ่านได้รับความบันเทิง	ผู้อ่านได้รับความบันเทิง		ศิลปะแห่งการแต่ง	ใช้ศิลปะในการแต่ง
	ผู้อ่านได้รับความบันเทิง	ผู้อ่านได้รับความบันเทิง		โน้มน้าวใจให้เกิดอารมณ์	โน้มน้าวอารมณ์ผู้อ่าน
	ความเพลิดเพลิน เกิด ภาพในใจเป็นความรู้ลึก ต่าง ๆ	ความเพลิดเพลิน เกิด ภาพในใจเป็นความรู้ลึก ต่าง ๆ		ความรู้ลึกนึกคิดต่าง ๆ	ให้ได้รับความ เพลิดเพลิน เกิดภาพใน ใจ และความรู้ลึกนึกคิด
			มีหลายรูปแบบ		-
			ไม่รวมงานที่มุ่งเน้นสาระ	ไม่เป็นการทางวิชาการ	ไม่มุ่งเน้นสาระทาง วิชาการ
				หนังสือทุกประเภท	-

จากการสังเคราะห์นิยามความหมายของวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศและไทย สามารถนำมาสรุปความหมายของวรรณคดีได้ตามตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 แสดงการสังเคราะห์ความหมายของคำว่าวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศและไทย

นักการศึกษาต่างประเทศ	นักการศึกษาไทย	สรุปความหมายวรรณคดี
งานเขียนสร้างสรรคทางศิลปะขั้นสูงที่ใช้บริบททางวัฒนธรรมเป็นวัตถุดิบ เพื่อสะท้อนความคิดเชิงจินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึก การกระทำ ภาษา และประวัติศาสตร์ของชาตินั้น ๆ	งานเขียนผลงานสร้างสรรคทางศิลปะ แสดงความรู้สึก ความคิด อารมณ์ จินตนาการ หรือ ประสบการณ์ส่วนตัว	งานเขียนที่เป็นผลงานสร้างสรรคทางศิลปะที่ใช้บริบททางวัฒนธรรมเป็นวัตถุดิบ เพื่อสะท้อนความคิดเชิงจินตนาการ ความรู้สึก ความคิด อารมณ์ จินตนาการ การกระทำ หรือประสบการณ์ส่วนตัว ภาษา และประวัติศาสตร์ของชาตินั้น ๆ
ใช้ศิลปะในการแต่ง	ใช้ศิลปะในการแต่ง	ใช้ศิลปะในการแต่ง
โน้มน้าวอารมณ์ผู้อ่าน ให้ได้รับความเพลิดเพลิน เกิดภาพในใจ และความรู้สึกนึกคิด	โน้มน้าวอารมณ์ผู้อ่าน ให้ได้รับความเพลิดเพลิน เกิดภาพในใจ และความรู้สึกนึกคิด	โน้มน้าวอารมณ์ผู้อ่าน ให้ได้รับความเพลิดเพลิน เกิดภาพในใจ และความรู้สึกนึกคิด
งานเขียนกวีนิพนธ์ เช่น บทกวี งานเขียนร้อยแก้ว เช่น บทละคร นิยาย สารคดี วารสาร และบทเพลง ที่เขียนขึ้นสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่	งานเขียนกวีนิพนธ์ เช่น บทกวี งานเขียนร้อยแก้ว เช่น บทละคร นิยาย สารคดี วารสาร และบทเพลง ที่เขียนขึ้นสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่	งานเขียนกวีนิพนธ์ เช่น บทกวี และงานเขียนร้อยแก้ว เช่น บทละคร นิยาย นวนิยาย สารคดี วารสาร และบทเพลง ที่เขียนขึ้นสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่
ไม่มุ่งเน้นสาระทางวิชาการ	ไม่มุ่งเน้นสาระทางวิชาการ	ไม่มุ่งเน้นสาระทางวิชาการ

กล่าวโดยสรุป คือ วรรณคดีหมายถึง งานเขียนสร้างสรรค์ทางศิลปะที่ใช้บริบททางวัฒนธรรมเป็นวัตถุดิบ เพื่อสะท้อนความคิดเชิงจินตนาการ ภาษา และประวัติศาสตร์ของชาตินั้น ๆ ซึ่งประพันธ์โดยใช้ศิลปะในการแต่งที่ดี คือ สามารถโน้มน้าวอารมณ์ผู้อ่าน ให้ได้รับความเพลิดเพลิน เกิดภาพในใจ และเกิดความรู้สึกนึกคิด มีเนื้อหาที่ไม่มุ่งเน้นสาระทางวิชาการเป็นหลัก แต่มุ่งแสดง ความรู้สึก ความคิด อารมณ์ จินตนาการ การกระทำ หรือประสบการณ์ส่วนตัว ซึ่งมีหลายรูปแบบ ทั้งงานเขียนกวีนิพนธ์ เช่น บทกวี และงานเขียนร้อยแก้ว เช่น บทละคร นิยาย นวนิยาย สารคดี วารสาร และบทเพลง ที่เขียนขึ้นสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่

2. ความสำคัญของวรรณคดี

นักการศึกษาทั้งของต่างประเทศและไทยได้อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของวรรณคดีได้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

2.1 ความสำคัญของวรรณคดีตามนักศึกษาต่างประเทศ

Langer (1997, p. 607) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีในฐานะอุปกรณ์แห่งการเรียนรู้ การไตร่ตรองถึงชีวิต การเรียนรู้ และภาษาของพวกเขา ซึ่งเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ตีความเนื้อหาเพื่อเชื่อมต่อและสำรวจสังคม ประวัติศาสตร์ ตลอดจนความคิดความเชื่อ ทัศนคติของบุคคล

Alber et al. (2009, pp. 7-8) ได้สรุปความสำคัญของวรรณคดีว่า เป็นเครื่องมือที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงชีวิต ความคิดของผู้อื่น และตนเอง ทำให้สามารถเผชิญหน้ากับความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ ทั้งยังเป็นเสมือนเครื่องสะท้อนทัศนคติที่บุคคลมีต่อสังคม หรือประวัติศาสตร์ช่วงใดช่วงหนึ่ง และยังเป็นเครื่องมือเพื่อการศึกษา มุมมองทางจริยธรรม ตลอดจนเป็นสิ่งที่สร้างความสุนทรีย์ให้แก่มนุษย์

Van (2009, pp. 2-9) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีไว้ว่า วรรณคดีเป็นบริบทที่มีความหมาย มีความลึกซึ้งของคำศัพท์ที่ได้รับการเลือกสรรมาใช้ในเนื้อเรื่อง และบทสนทนาที่สามารถทำให้เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ เกิดการไตร่ตรองเนื้อหาอันจะนำไปสู่การพัฒนาความตระหนักในวัฒนธรรมของสังคมตน และยังช่วยพัฒนาการทักษะการใช้ภาษาของผู้อ่านอีกด้วย

Lombardi (2018) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีในฐานะเป็นแบบร่างของอารยธรรมของมนุษย์ ซึ่งสะท้อนข้อมูลในเชิงบริบทของโลกและสังคม ที่จะสามารถนำไปสู่การสร้างประสบการณ์ใหม่ของผู้อ่าน จึงทำให้วรรณคดีเป็นมากกว่าประดิษฐกรรมทางประวัติศาสตร์ หรือวัฒนธรรม

จากการอธิบายความสำคัญของวรรณคดีของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ต่างประเทศข้างต้น สามารถนำมาสังเคราะห์ได้ ดังตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 แสดงการสังเคราะห์ความสำคัญของวรรณคดีจากนักการศึกษาต่างประเทศ

Langser (1997)	Alber et al. (2009)	Van (2009)	Lombardi (2018)	สรุปความสำคัญของวรรณคดี
อุปกรณ์แห่งการเรียนรู้ การไตร่ตรองถึงชีวิต การ เรียนรู้ และภาษา	เครื่องมือที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจ ถึงชีวิต ความคิดของผู้อื่นและ ตนเอง เติบโตขึ้นกับความ แตกต่างระหว่างบุคคลได้	เกิดการไตร่ตรองเนื้อหาอัน จะนำไปสู่การพัฒนาความ ตระหนักในวัฒนธรรม	สะท้อนข้อมูลในเชิงบริบท ของโลกและสังคม ที่จะ สามารถนำไปสู่การสร้าง ประสบการณ์ใหม่ของผู้อ่าน	เครื่องมือการไตร่ตรองเพื่อ ทำความเข้าใจชีวิต ความคิด ของตนเองและผู้อื่น ซึ่งทำให้ เข้าใจถึงความแตกต่าง ระหว่างคน
เปิดโลกทัศน์ให้ผู้เรียนมี โอกาสได้ตีความเนื้อหา เพื่อเชื่อมต่อกับสาระ สังคม ประวัติศาสตร์ ตลอดจนความคิดความ เชื่อ ทัศนคติของบุคคล	เครื่องสะท้อนที่บุคคลมี ต่อสังคม หรือประวัติศาสตร์ ช่วงใดช่วงหนึ่ง	สะท้อนข้อมูลในเชิงบริบท ของโลกและสังคม ที่จะ สามารถนำไปสู่การสร้าง ประสบการณ์ใหม่ของผู้อ่าน	เครื่องสะท้อนข้อมูล ทัศนคติ ที่บุคคลมีต่อสังคมหรือ ประวัติศาสตร์ เพื่อไตร่ตรอง ตีความ และเชื่อมต่อไปสู่การ สำรวจและสร้าง ประสบการณ์ใหม่	
	เครื่องมือเพื่อการศึกษาแบบ ทางจริยธรรม			
	สร้างความสุนทรีย์ให้แก่นมนุษย์			

2.2 ความสำคัญของวรรณคดีตามนักการศึกษาไทย

เจตนา นาควิษร (2538, น. 155-171) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดี สรุปได้ว่า การศึกษาวรรณคดีเป็นรากฐานสำคัญในการดำรงไว้ซึ่งชีวิตที่เพียบพร้อมด้วยภูมิปัญญาและจริยธรรม พัฒนาให้ผู้อ่านเจริญก้าวหน้า ซึ่งคือการสร้างความใฝ่รู้ทางวิชาการและการแสวงหาข้อวินิจฉัยที่แท้จริงร่วมกัน

รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2549, น. 23-24) ได้กล่าวถึงความสำคัญ ว่า วรรณคดีเป็นกระจกส่องสะท้อนสังคมและชีวิตมนุษย์ การอ่านวรรณคดีจึงเป็นการอ่านชีวิต กล่าวคือ ประสบการณ์จากวรรณคดีทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตในระดับบุคคล เข้าใจสังคม ว่ามีความหลากหลายของมนุษย์แต่ละคนและเข้าใจลักษณะทางสังคมที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น

ล้อม เฟิงแก้ว (2549, น. 14-16) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดี สรุปได้ว่า วรรณคดีเป็นแหล่งบันทึกโดยใช้ศิลปะทางภาษาที่แสดงถึงความเจริญทางวัฒนธรรมของชนชาติ วรรณคดียังเป็นเครื่องมือสื่อความคิดของมนุษย์ จึงมีส่วนในการรับใช้ชีวิตของมนุษย์ในระดับปัจเจกบุคคล รับใช้สังคม รับใช้รัฐ และรับใช้ศาสนา ฉะนั้นการปฏิเสธวรรณคดีจึงเป็นการปฏิเสธการเข้าใจมนุษย์

ดวงมน จิตรจางค์ และคณะ (2555, น. 28) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดี สรุปได้ว่า เนื้อหาหรือสารในวรรณคดี เป็นสิ่งต่าง ๆ ที่สะท้อนประสบการณ์ชีวิตโดยตรงของผู้แต่ง และประสบการณ์ของผู้อื่นที่ผู้แต่งเฝ้าสังเกตเรียนรู้ โดยการเลือกให้คุณค่า หรือ ปฏิเสธคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมสัมพันธ์กับทัศนะของผู้แต่งที่ได้รับการกล่อมเกลามาจากสังคม หรือได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรม รวมทั้งอาจมาจากการมีแนวคิดที่ขัดแย้งกับสังคม

ธเนศ เวศร์ธาดา (2560, น. 5-6) ได้สรุปความสำคัญของวรรณคดีไว้ ดังนี้

1. ที่มาของวรรณคดีคือธรรมชาติของจิตใจมนุษย์ มนุษย์มีความต้องการพื้นฐาน ขณะเดียวกันก็ต้องการสนองความต้องการ
2. เนื้อหาวรรณคดีคือชีวิตของมนุษย์ แต่เป็นชีวิตที่ได้รับการกลั่นกรองแล้วสร้างขึ้นเป็นโลกใหม่คือโลกแห่งศิลปะ
3. วรรณคดีมีภารกิจ คือ การให้ความสำเร็จอารมณ์
4. วรรณคดีมีพันธกิจเกี่ยวข้องกับภาษา ภาษาของวรรณคดีคือภาษาที่บรรจงเลือกสรรมาเพื่อกระทบอารมณ์
5. วรรณคดีมีลักษณะตรงข้ามกับวิทยาศาสตร์และภูมิศาสตร์ วรรณคดีจึงไม่ใช่ตำรา คัมภีร์ศาสตร์ และประวัติศาสตร์

จากการอธิบายความสำคัญข้างต้น สามารถสังเคราะห์ได้ดังตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 แสดงการสังเคราะห์ความสำคัญของวรรณคดีจากนักการศึกษาชาวไทย

เจตนา นาควิชระ (2538)	รินฤทัย ลัจจพันธุ์ (2549)	ล้อม เพ็งแก้ว (2549)	ดวงมน จิตรจำนงค์ และคณะ (2555)	ธเนศ เวศร์ธาดา (2560)	สรุปความสำคัญของวรรณคดี
วรรณคดีเป็นรากฐานสำคัญในการธำรงไว้ซึ่งชีวิตที่เพียบพร้อมด้วยภูมิปัญญาและจริยธรรม	วรรณคดีเป็นแหล่งบันเทิงที่ก่อให้เกิดศิลปะทางภาษาที่แสดงถึงความสำเร็จทางวัฒนธรรมของชนชาติ	วรรณคดีเป็นแหล่งบันเทิงที่เกี่ยวข้องกับภาษา แต่ไม่ใช่ว่า คัมภีร์ศาสตร์ และประวัติศาสตร์	วรรณคดีมีฟังก์ชันที่เกี่ยวข้องกับภาษา แต่ไม่ใช่ว่า คัมภีร์ศาสตร์ และประวัติศาสตร์	วรรณคดีเป็นรากฐานของชีวิตที่ธำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญา ความเจริญทางวัฒนธรรม จริยธรรม และศิลปะทางภาษา	วรรณคดี
การสร้างความรู้ทางวิชาการ	-	-	-	-	-
การแสวงหาข้อวิจิจฉัยที่แท้จริงร่วมกัน	ทำให้เข้าใจชีวิตในระดับบุคคล เข้าใจสังคม ความหลากหลายของมนุษย์และเข้าใจลักษณะทางสังคมที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น	ทำให้เข้าใจมนุษย์	ที่มาของวรรณคดีคือธรรมชาติของใจมนุษย์ เนื้อหาวรรณคดีคือชีวิตของมนุษย์	แสวงหาข้อวิจิจฉัย อันทำให้เกิดความเข้าใจชีวิตในระดับบุคคล เข้าใจว่าสังคมมีความหลากหลายของมนุษย์ และเข้าใจลักษณะสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น	
วรรณคดีเป็นกระจกส่องสะท้อนสังคมและชีวิตมนุษย์	วรรณคดีเป็นเครื่องือสื่อความนึกคิดของผู้แต่งและผู้รับ	วรรณคดีเป็นเครื่องมือสื่อความนึกคิดของผู้แต่งและผู้รับ	สะท้อนประสบการณ์ชีวิตโดยตรงของผู้แต่ง และประสบการณ์ของผู้รับที่ผู้แต่งเฝ้าสังเกตเรียนรู้	เป็นเครื่องมือสะท้อนความคิด ชีวิต ประสบการณ์ของมนุษย์และสังคม	
การให้ความสำคัญเร่งด่วน					

จากการศึกษาความสำคัญของวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศและไทย สามารถนำมาสรุปได้ดังตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 แสดงการสังเคราะห์ความสำคัญของวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศและไทย

นักการศึกษาต่างประเทศ	นักการศึกษาไทย	สรุปความสำคัญวรรณคดี
เครื่องมือการไตร่ตรองเพื่อทำความเข้าใจชีวิต ความคิดของตนเองและผู้อื่น ซึ่งทำให้เข้าใจถึงความ แตกต่างระหว่างคน	วรรณคดีเป็นรากฐานของชีวิตที่อ้างไว้ซึ่ง ภูมิ ปัญญา ความเจริญทางวัฒนธรรม จริยธรรม และศิลปะทางภาษา	วรรณคดีเป็นรากฐานของชีวิตที่อ้างไว้ซึ่งภูมิปัญญา ความเจริญทางวัฒนธรรม จริยธรรม และศิลปะทาง ภาษา
เครื่องมือการไตร่ตรองเพื่อทำความเข้าใจชีวิต ความคิดของตนเองและผู้อื่น ซึ่งทำให้เข้าใจถึงความ แตกต่างระหว่างคน	แสวงหาข้อวินิจฉัย อันทำให้เกิดความเข้าใจชีวิต ทั้งในระดับบุคคล เข้าใจว่าสังคมมีความ หลากหลายของมนุษย์ และเข้าใจลักษณะสังคม ที่มนุษย์สร้างขึ้น	เครื่องมือการแสวงหาข้อวินิจฉัย การไตร่ตรอง เพื่อทำ ความเข้าใจชีวิต ความคิดทั้งในระดับบุคคล ซึ่งทำให้ เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และเข้าใจลักษณะ สังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น
เครื่องมือสะท้อนข้อมูล ทศนคติ ที่บุคคลมีต่อสังคมหรือ ประวัติศาสตร์ เพื่อไตร่ตรอง ดีความ และเชื่อมต่อ ไปสู่การสำรวจและสร้างประสบการณ์ใหม่	เป็นเครื่องมือสะท้อนก่อนความคิด ชีวิต และ ประสบการณ์ของมนุษย์และสังคม	เครื่องมือสะท้อนข้อมูล ความคิด ชีวิต และประสบการณ์ ที่บุคคลมีต่อสังคมหรือประวัติศาสตร์ เพื่อไตร่ตรอง ดีความ และเชื่อมต่อไปสู่การสำรวจและสร้าง ประสบการณ์ใหม่

นอกจากนี้ Van (2009) ยังได้สรุปถึงความสำคัญของวรรณคดีว่า เป็นเครื่องมือเพื่อการศึกษามุมมองทางจริยธรรม ช่วยสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และ Low (2014, p. 7) ได้สรุปความสำคัญของวรรณคดีในฐานะเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาให้เกิดทักษะการคิดอย่างไตร่ตรอง มีวิจารณ์ญาณอีกด้วย อีกทั้ง Alber et al. (2009) และธนศ เวศร์ธาดา (2560) ได้สรุปถึงความสำคัญของวรรณคดีไว้อย่างสอดคล้องกันว่าเป็นเครื่องสร้างสุนทรียะที่นำมาซึ่งความสำเร็จอารมณ์ให้แก่มนุษย์

สรุปว่าวรรณคดีจึงมีความสำคัญในฐานะเป็นรากฐานของชีวิตที่ดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญาความเจริญทางวัฒนธรรม จริยธรรม และศิลปะทางภาษา และเป็นเครื่องมือการแสวงหาข้อวินิจฉัยการไตร่ตรอง เพื่อทำความเข้าใจชีวิต ความคิดทั้งในระดับบุคคล ซึ่งทำให้เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และเข้าใจลักษณะสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น เครื่องสะท้อนข้อมูล ความคิด ชีวิต และประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสังคมหรือประวัติศาสตร์ เพื่อไตร่ตรอง ตีความ และเชื่อมต่อไปสู่การสำรวจและสร้างประสบการณ์ใหม่ เครื่องมือเพื่อการศึกษามุมมองทางจริยธรรม ช่วยสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาให้เกิดทักษะการคิดอย่างไตร่ตรอง มีวิจารณ์ญาณ รวมทั้งเป็นการสร้างสุนทรียะอันเป็นเครื่องสำเร็จอารมณ์ให้แก่มนุษย์

3. จุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดี

นักการศึกษาต่างประเทศและไทยได้อธิบายถึงจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดี ไว้ดังนี้

3.1 จุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศ

Nafisah (2006) ได้บอกถึงจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีว่า วรรณคดีอุดมไปด้วยนัยหลายระดับของความหมายที่ผู้อ่านสามารถค้นพบความหมายได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การตีความของผู้อ่าน การไตร่ตรองเนื้อหาเป็นการพยายามที่จะเปิดเผยความหมายที่แท้จริงของวรรณคดี ซึ่งจะให้เห็นมุมมองที่ต่างกัน อันเป็นการช่วยพัฒนาทักษะการคิด

Chamber, & Gregory (2006, p. 48) ได้อธิบายถึงจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีว่าเป็นการเรียนรู้การอ่านตัวบทอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการวิเคราะห์ตัวบท และการมีปฏิสัมพันธ์กันของตัวบทกับผู้อ่าน เป็นการเรียนรู้วิธีการประเมินค่าสิ่งที่ได้อ่าน โดยการใช้กฎของทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดี และการฝึกฝนการวิจารณ์วรรณคดี และเรียนรู้วิธีการสื่อสารถึงองค์ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และการตัดสินใจเขียนที่มาจาก การไตร่ตรองของตนเอง

Norling (2009, p. 34) ได้ระบุถึงจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีว่าเป็นพื้นฐานสำหรับการขยายคำศัพท์ ซึ่งช่วยส่งเสริมการอ่าน การเขียนและการอภิปรายในห้องเรียน นอกจากนี้ยังเป็นการเรียนรู้อารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจและการพัฒนาตนเอง รวมทั้งยังเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ การเพิ่มความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเป้าหมาย ความรู้ของโลก

และการเรียนรู้ความขัดแย้งของมนุษย์ผ่านการไตร่ตรอง จนเกิดเป็นความตระหนักที่เพิ่มขึ้นของมนุษยชาติ

Rui (2016, p. 33) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีซึ่งสรุปถึงจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีไว้ว่าเป็นการส่งเสริมความเป็นอิสระในการอ่านและคิดส่วนบุคคล ด้วยการให้การตอบสนองของวรรณคดีที่มีต่อชีวิตของผู้เรียน และวรรณคดียังสอนข้อเท็จจริงและความรู้ที่จำเป็นต่อเหตุผลและการตัดสินใจ นอกจากนี้ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความซับซ้อนของสถานการณ์และยกระดับความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล ในที่สุดการอ่านวรรณคดีช่วยกระตุ้นอารมณ์ของบุคคลเพื่อเชื่อมโยงกับความเป็นสากลของมนุษย์ได้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับความมุ่งมั่นของโลกจากวรรณกรรมที่หลากหลาย จนเกิดเป็นความสามารถในการทำ ความเข้าใจ การคิดและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในฐานะพลเมืองโลก

จากการอธิบายจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศข้างต้น สามารถนำมาสังเคราะห์ได้ ดังตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 แสดงการสังเคราะห์จุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีจากนักการศึกษาต่างประเทศไทย

Nafisah (2006)	Chamber, & Gregory (2006)	Norling (2009)	Rui (2016)	สรุปจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดี
<p>เพื่อให้เกิดการตีความด้วยตนเอง ที่จะนำไปสู่การเข้าใจความหมายของวรรณคดี</p>	<p>การอ่านอย่างละเอียด เพื่อวิเคราะห์ตัวบท และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับผู้อ่าน</p>	<p>การไตร่ตรองเพื่อเรียนรู้ความรู้ของโลก ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม และความซื่อสัตย์</p>	<p>การตอบสนองของวรรณคดีต่อชีวิตของบุคคล เพื่อให้เกิดอิสระในการอ่านและการคิดส่วนบุคคล</p>	<p>การส่งเสริมการตีความและการวิเคราะห์เกี่ยวกับตัวบทวรรณคดีด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของวรรณคดี</p>
<p>เพื่อให้เกิดการไตร่ตรองเนื้อหาที่จะนำไปสู่การเปิดเผยมุมมองที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความเข้าใจความหมายที่แท้จริงและพัฒนาทักษะการคิด</p>	<p>การไตร่ตรองด้วยตนเอง เพื่อเรียนรู้การสื่อสารองค์ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด</p>	<p>การไตร่ตรองเพื่อเรียนรู้ความรู้ของโลก ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม และความซื่อสัตย์</p>	<p>การตอบสนองของวรรณคดีต่อชีวิตของบุคคล เพื่อให้เกิดอิสระในการอ่านและการคิดส่วนบุคคล</p>	<p>การไตร่ตรองเนื้อหาด้วยตนเอง อย่างอิสระที่จะนำไปสู่การเรียนรู้มุมมองที่หลากหลาย ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจในความรู้อันกว้างไกล วัฒนธรรมและความซื่อสัตย์</p>
	<p>การฝึกฝนการวิจารณ์ โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ เพื่อประเมินค่า และตัดสินงานเขียนที่ได้อ่าน</p>		<p>ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความซื่อสัตย์ของสถานการณ์และยกระดับความสามารถ</p>	<p>การฝึกฝนการวิจารณ์ โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความซื่อสัตย์ของตัวบทวรรณคดี</p>

Nafisah (2006)	Chamber, & Gregory (2006)	Norling (2009)	Rui (2016)	สรุปจุดมุ่งหมายในการสอน วรรณคดี
			ในการตัดสินใจได้อย่างมี เหตุผล	ที่จะนำไปสู่การประเมินค่า วรรณคดีได้อย่างมีเหตุผล
		การขยายคำศัพท์ ซึ่งช่วย ส่งเสริมการอ่าน การเขียน และการอภิปรายในห้องเรียน	-	-
	การเรียนรู้อารมณ์ เพื่อพัฒนา ตนเอง	กระตุ้นอารมณ์ของ บุคคล	การเรียนรู้เรื่องอารมณ์ของ วรรณคดี	
			การเรียนรู้ข้อเท็จจริง ความรู้ที่จำเป็น และ ความมุ่งมั่นของโลก	

3.2 จุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีของนักการศึกษาไทย

ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529, น. 11) กล่าวว่า “การศึกษาวรรณคดีเป็นเสมือนการเรียนรู้เรื่องราวของวิถีชีวิต ในวัฒนธรรมและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องหรือสะท้อนความเป็นไปของมนุษย์ผ่านภาษาที่คัดสรรคำ นำความงามทางสติปัญญา ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจความเป็นธรรมชาติและเข้าใจสังคม วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชาติ การศึกษาวรรณคดีจะทำให้ได้เรียนรู้ วัฒนธรรมเดียวกันได้อย่างลึกซึ้ง การศึกษาวรรณคดียังถือว่าเป็นการศึกษาโลกและชีวิตได้ทุกแง่มุม ทำให้เข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิด วิถีชีวิตของเพื่อนร่วมชาติ”

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539, น. 128) ได้อธิบายว่า การสอนวรรณคดีมีความมุ่งหมายสำคัญให้ผู้เรียนอ่านหนังสือเป็น หมายถึง สามารถวิจักษ์ คือ เข้าใจข้อเท็จจริง และความคิดเห็นของผู้เขียนที่ปรากฏในหนังสือนั้นได้ และสามารถวิจารณ์ คือ ประเมินวรรณคดีที่อ่านออกมาเป็นเรียงความที่น่าอ่าน โดยใช้กลวิธีการเขียนที่เหมาะสม

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2542, น. 60) ได้อธิบายจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีซึ่งสามารถสรุปได้ 3 จุดมุ่งหมาย คือ 1) เพื่อให้เกิดอรรถรสทางวรรณคดี ทั้งด้านการประพันธ์และการอ่าน 2) เพื่อให้ได้รับความรู้ และเพิ่มพูนความสามารถทางภาษา 3) เพื่อฝึกการสังเกตและการคิดด้านต่าง ๆ เช่น คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดประเมินค่า ให้ได้มาซึ่งแนวคิดต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณคดีที่อ่าน

อิงอร สุพันธ์วณิช และคณะ (2555, น. 26) สรุปจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวรรณคดี ว่า การเรียนวรรณคดีเป็นสิ่งสำคัญแม้ว่าไม่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงรูปธรรมโดยนำไปใช้ประกอบอาชีพได้โดยตรง แต่วรรณคดีก็มีประโยชน์ในการจรรโลงใจให้รู้จักใช้ปัญญา ความคิดและเข้าใจความเป็นมนุษย์

ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต (2556, น. 40) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการเรียนวรรณคดีว่าเป็นการเรียนรู้อะไรต่างเพื่อให้นำเสนอสาระสำคัญของเรื่องและให้ประจักษ์ถึงผลของการเลือกใช้ถ้อยคำอย่างประณีต เพื่อประสิทธิภาพในการสื่อความคิด สื่อภาพ และสื่ออารมณ์ การเรียนวรรณคดีจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียน

จากการอธิบายจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีข้างต้น สามารถนำมาสังเคราะห์ได้ดังตาราง 8 ดังนี้

ตาราง 8 แสดงการสังเคราะห์จุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีจากนักการศึกษาไทย

ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529)	บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539)	ทัศนีย์ ศุภเมธี (2542)	อิงอร สุพันธุ์วนิชย์ และคณะ (2555)	ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต (2556)	สรุปจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดี
เข้าใจธรรมชาติ วิถีชีวิต อารมณ์ความคิดความรู้สึก ของคนร่วมชาติ เข้าใจธรรมชาติของสังคม และโลก	การวิพากษ์ คือ เข้าใจ ข้อเท็จจริง และ ความคิดเห็นของผู้เขียน ที่ปรากฏในหนังสือนั้นได้	เพื่อฝึกการสังเกต และ การคิดด้านต่าง ๆ เช่น คิดสร้างสรรค์ คิด วิเคราะห์ คิดประเมินค่า ให้ได้มาซึ่งแนวคิดต่าง ๆ	เข้าใจความเป็นมนุษย์ และค่านิยม	นำเสนอสาระสำคัญของ เรื่อง	การวิพากษ์ คือการเข้าใจ ธรรมชาติ วิถีชีวิต ความคิด อารมณ์ของ มนุษย์ วัฒนธรรม สังคม และโลก รวมทั้ง ข้อเท็จจริงที่เป็น สาระสำคัญของเรื่อง และ ความคิดเห็นของผู้เขียน ที่ปรากฏในวรรณคดี เรื่องนั้น ๆ
เข้าใจวัฒนธรรมของชาติ เดียวกันอย่างลึกซึ้ง	วิจารณ์ คือ ประเมิน วรรณคดีที่อ่านออกมาเป็น เรียงความที่อ่าน โดยใช้ กลวิธีการเขียนที่เหมาะสม ให้ได้มาซึ่งแนวคิดต่าง ๆ	เพื่อฝึกใช้ปัญญา และ ความคิด	เพื่อฝึกใช้ปัญญา และ ความคิด	ประสิทธิภาพในการสื่อ ความคิด	การวิจารณ์ คือ การใช้ ปัญญาเพื่อคิดวิเคราะห์ ประเมินค่าวรรณคดีที่ อ่าน เพื่อให้ได้มา ซึ่งแนวคิด และสามารถ สื่อความคิดออกมาเป็น

ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529)	บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539)	ทัศนีย์ ศุภเมธี (2542)	อิงอร สุพันธ์วัฒน์ และคณะ (2555)	ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต (2556)	สรุปจุดมุ่งหมายในการ สอนวรรณคดี เรียงความที่มี ประสิทธิภาพ -
		เพื่อให้ได้รับความรู้ และ เพิ่มพูนความสามารถทาง ภาษา			
		เพื่อให้เกิดอรรถรส ทางวรรณคดี ทั้งด้านการประพันธ์ และการอ่าน		มุ่งผลของการเลือกใช้ ถ้อยคำอย่างประณีต สื่ออารมณ์ ด้านการประพันธ์ และการอ่าน	

จากการอธิบายจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศและไทย สามารถนำมาสรุปได้ดังตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 แสดงการสังเคราะห์จุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศและไทย

นักการศึกษาต่างประเทศ	นักการศึกษาไทย	สรุปจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดี
<p>การไตร่ตรองเนื้อหาด้วยตนเอง อย่างอิสระ ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้มุมมองที่หลากหลาย ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจในความรู้อันหลากหลาย วัฒนธรรม และความขัดแย้งของมนุษย์</p>	<p>การวิพากษ์ คือ การเข้าใจธรรมชาติ วิถีชีวิต ความคิด อารมณ์ของมนุษย์ วัฒนธรรม สังคม และโลก รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญของเรื่อง และความคิดเห็นของผู้เขียนที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ</p>	<p>เพื่อให้เกิดการวิพากษ์ คือ การทำความเข้าใจ ธรรมชาติ ความคิด อารมณ์ของมนุษย์ วัฒนธรรม สังคม รวมทั้งสาระสำคัญที่เป็นข้อเท็จจริงของเรื่อง ตลอดจนความคิดเห็นของผู้เขียน</p>
<p>การส่งเสริมการตีความ และการวิเคราะห์เกี่ยวกับตัวบทวรรณคดีด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของวรรณคดี</p>	<p>การวิจารณ์ คือ การใช้ปัญญาเพื่อคิดวิเคราะห์ ประเมินค่า วรรณคดีที่อ่าน เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวคิด และสามารถสื่อความคิดออกมาเป็นเรียงความที่มีประสิทธิภาพ</p>	<p>เพื่อให้เกิดการไตร่ตรองเนื้อหาด้วยตนเองอย่างอิสระ ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้มุมมองที่หลากหลาย ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจในความรู้อันหลากหลาย และความขัดแย้งของมนุษย์</p>
<p>การใช้การวิจารณ์ โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความซับซ้อนของตัวบทวรรณคดี ที่จะนำไปสู่การประเมินค่าวรรณคดีได้อย่างมีเหตุผล</p>	<p>เพื่อให้เกิดสุนทรียะทางวรรณคดี ด้านการประพันธ์ และการอ่าน</p>	<p>เพื่อให้ได้เกิดการเรียนรู้ทางสุนทรียะของวรรณคดี ทั้งด้านการประพันธ์ และการอ่าน</p>

นอกจากนี้ eNotes (2009) ซึ่งได้รวบรวมเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวรรณคดีของผู้เรียนวรรณคดีไว้ สามารถสรุปว่า กิจกรรมการอ่านวรรณคดีควรส่งเสริมการวิเคราะห์และตั้งคำถามกับข้อความที่อ่านได้ เพื่อบูรณาการกับประวัติศาสตร์และทักษะการคิดขั้นสูงได้

จากข้อมูลข้างต้นสามารถนำมาสรุปจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวรรณคดีได้ 4 ประเด็น คือ

1. เพื่อให้เกิดการวิจักษ์ คือ การทำความเข้าใจธรรมชาติ ความคิด อารมณ์ของมนุษย์ วัฒนธรรม สังคม รวมทั้งสาระสำคัญที่เป็นข้อเท็จจริงของเรื่อง ตลอดจนความคิดเห็นของผู้เขียน
2. เพื่อให้เกิดการไตร่ตรองเนื้อหาด้วยตนเองอย่างอิสระ ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้มุมมองที่หลากหลาย ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจในความรู้ของโลก วัฒนธรรม และความขัดแย้งของมนุษย์
3. เพื่อให้เกิดการวิจารณ์ คือ การใช้ปัญญาตั้งคำถาม ตีความ วิเคราะห์และประเมินค่าตัวบทวรรณคดีที่อ่านด้วยตนเอง โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ เพื่อประเมินค่าได้อย่างมีเหตุผล และสามารถสื่อความคิดออกมาเป็นเรียงความที่มีประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทางสุนทรียะของวรรณคดี ทั้งด้านการประพันธ์และการอ่าน

4. การจัดการเรียนการสอนวรรณคดี

นักการศึกษาต่างประเทศและไทย ได้อธิบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไว้ ดังนี้

4.1 การจัดการเรียนการสอนวรรณคดี ตามการอธิบายของนักการศึกษาต่างประเทศ

Engleson (1983 อ้างถึงใน Thomson, 1987, p. 167) อธิบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีที่ถูกต้องว่า คือการเรียนกระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจการตอบสนองและการคิดไตร่ตรอง เพื่อสามารถใช้กระบวนการเหล่านี้ได้อย่างอัตโนมัติ

Chamber, & Gregory (2006, pp. 135-136) ได้สรุปถึงการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีที่ดีไว้คือกิจกรรมที่ใช้ต้องสามารถช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจไปที่หัวข้อที่ได้รับ โดยผ่านการเล่าถึงโครงเรื่องที่ครอบคลุมเนื้อหา และสร้างคำถามหลักของผู้สอน ที่จะทำให้เกิดการสรุปย่อเตือนเกี่ยวกับประเด็นสำคัญของเรื่อง ซึ่งผู้สอนควรให้เวลากับการอ่านหรือการศึกษาเนื้อหาวรรณคดีกับผู้เรียน ช่วยเหลือผู้เรียนในการแปลความหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการวิเคราะห์การตีความ แนวคิดสำคัญของเรื่องได้อย่างเหมาะสม ซึ่งควรส่งเสริมให้เกิดการอภิปราย

ความคิดของผู้เรียนกับผู้เรียนคนอื่น ๆ ทั้งที่เป็นแบบกลุ่มย่อย และรูปแบบการสัมมนา ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการไตร่ตรองเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง

Wiland (2016, p. 11) ได้ระบุถึงการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีที่ดีว่า ครูควรเป็นผู้มีความสามารถในการถ่ายทอดประสบการณ์การอ่านเชิงวรรณคดีที่ดีให้แก่ผู้เรียนได้ โดยกิจกรรมการสอนมุ่งเน้นให้เกิดการไตร่ตรองถึงตัวบทวรรณคดี การวิพากษ์วิธีการเข้าถึงวรรณคดีในห้องเรียน และวิพากษ์เหตุผลของการที่แนวคิดใดแนวคิดหนึ่งมีอิทธิพลต่อการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการเรียนรู้วรรณคดีในชั้นเรียน

Finsrud (2017, pp. 43-45) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีที่ดี ด้วยวิธีการสำรวจความคิดเห็นจากครูผู้สอนและผู้เรียน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีที่ดี คือ การให้ผู้เรียนได้อ่านตัวบทวรรณคดีด้วยตนเองอย่างอิสระ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านการอภิปรายกลุ่มเล็ก ๆ ที่นำเสนอมุมมองที่แตกต่างกัน จากนั้นมุ่งส่งเสริมให้เกิดผู้เรียนได้อภิปรายแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียนทั้งชั้นเรียน

จากการอธิบายการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศ สามารถนำมาสังเคราะห์ได้ดังตาราง 10 ดังนี้

ตาราง 10 แสดงการสังเคราะห์การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีจากนักการศึกษาต่างประเทศ

Engleson (1983)	Chamber, & Gregory (2006)	Wiland (2016)	Finsrud (2017)	สรุปการสอนวรรณคดี
กระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจ	การอ่านเรื่องโดยใช้เวลาที่เหมาะสม	การอ่านเรื่องอย่างอิสระ	การอ่านเรื่องอย่างอิสระ	การอ่านเรื่องอย่างอิสระ โดยใช้เวลาที่เหมาะสม เพื่อความเข้าใจวรรณคดี
การคิดไตร่ตรอง	ส่งเสริมการไตร่ตรอง	การไตร่ตรองด้วยทวารณคดี		การไตร่ตรองเนื้อหาที่เป็นตัวบทวรรณคดี
	ครูควรเล่าโครงเรื่องที่ครอบคลุมเนื้อหา และช่วยแปลความหมาย	ครูควรถ่ายทอดประสบการณ์ การอ่านวรรณคดีที่ดี		ครูเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ การอ่านที่ได้เล่าโครงเรื่องที่ครอบคลุมเนื้อหา และช่วยแปลความหมาย
	การวิเคราะห์ตีความแนวคิดสำคัญ	การวิพากษ์วิธีการเข้าถึงวรรณคดี และเหตุผลของแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาวรรณคดี		การวิเคราะห์ วิพากษ์ ตีความแนวคิดสำคัญ วิธีการเข้าถึงวรรณคดี และอิทธิพลของแนวคิด
	การอภิปรายกลุ่มย่อย		การอภิปรายกลุ่มเล็ก และการอภิปรายทั้งชั้น	การอภิปรายกลุ่มย่อย และอภิปรายร่วมกันทั้งชั้น

4.2 การจัดการเรียนการสอนวรรณคดี ตามการอธิบายของนักการศึกษาไทย

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539, น. 137-133) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า ครู ควรเริ่มให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการอ่านโดยการให้นักเรียนอ่านตัววรรณกรรมทั้งเรื่อง จากนั้น ควรสอนให้นักเรียนเข้าใจวรรณคดีหรือวิภังค์โดยครูฝึกให้นักเรียนเกิดความคิดที่จะตีชม หรือ พิจารณาส่วนที่งาม และบอกพร้อมว่าอยู่ตรงไหน ตัวละครตัวใดดีหรือเลวอย่างไร เจตนาของผู้แต่ง คืออะไร เมื่อครูทราบความคิดเห็นของนักเรียนแล้วครูควรบอกความคิดของครูให้นักเรียนทราบด้วย เพื่อเป็นการชี้แนวทางหรือแนวความคิดจากนั้นให้นักเรียนตีความหรือวินิจฉัยสารและให้พิจารณาถ้อยคำและวิพากษ์วิจารณ์

ตรีศิลป์ บุญขจร (2543, น. 136, 359) ได้เสนอแนะแนวทาง คือ ไม่ควรมุ่งให้ผู้เรียนศึกษาโดยขาดความรู้จากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้มุมมองในการมองวรรณคดีนั้นไม่กว้างและลึกซึ้งเพียงพอ ฉะนั้นการเรียนควรเป็นแบบสหวิทยาการ ที่นำองค์ความรู้ต่าง ๆ จากนักวิชาการต่างสาขา มากกว่าการศึกษาจากเฉพาะตัวบทวรรณคดีเท่านั้น ทั้งนี้เพราะจะทำให้เกิดการกระตุ้นให้ผู้อ่านขบคิด และอาจตั้งคำถามใหม่อันจะนำไปสู่การหลุดพ้นจากความเคยชินของประเพณีการอ่าน และเกิดความเข้าใจวรรณคดีในมุมมองใหม่มากขึ้น

ดวงมณ จิตรจำนงค์ (2553, น. 95-108) ได้เสนอแนะการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี สรุปได้ว่า สิ่งที่ต้องเพิ่มเติมลงไปในการรับสร้งนรมย์ของรสรณคดี ก็คือกิจกรรมการวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งต้องอาศัยการตีความ กระบวนการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนจากการให้คำตอบสำเร็จรูปเพื่อจดจำ แม้มิคำนิยามบางอย่างอยู่ในแบบเรียน หากต้องใช้วิธีเรียนอย่างตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดให้ขอกงย

อารียา หุตินทะ (2556, น. 6) ได้เสนอแนะแนวทางว่า ควรมุ่งเน้นให้เกิดการวิภังค์ กล่าวคือ เกิดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง บอกข้อดี ข้อบกพร่องและความสัมพันธ์ของวรรณคดีกับวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ และควรมีการวิจารณ์ เพื่อประโยชน์แก่ความเพลิดเพลินงดงามทางอารมณ์ เพื่อประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจวัฒนธรรม สังคม และชีวิตมนุษย์ต่อไป

จากการอธิบายการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีของนักการศึกษาไทย สามารถนำมาสังเคราะห์ได้ดังตาราง 11 ดังนี้

ตาราง 11 แสดงการสังเคราะห์การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีจากนักการศึกษาไทย

บุญเหลือ	ตรีศิลป์ บุญจร	ดวงมณ จิตรจันทร์	อารียา ทูตินพะ	สรุปการสอนวรรณคดี
เทพยสุวรรณ (2539)	(2543)	(2553)	(2556)	
นักเรียนการอ่านวรรณคดีทั้งเรื่อง				-
นักเรียนได้รู้จักชื่อคือกรรณิภคิต ดิขุม	การวิเคราะห์	การวิพากษ์ข้อดีข้อบกพร่อง และความสัมพันธ์ของวรรณคดี	การวิพากษ์ข้อดีข้อบกพร่อง และความสัมพันธ์ของวรรณคดี	การวิพากษ์ คือการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อดีข้อบกพร่อง หรือความสัมพันธ์ของวรรณคดี
ครูมีการสะท้อนความคิด				-
นักเรียนได้ตีความ การวินิจฉัยสารจากวรรณคดี	การใช้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมสนับสนุนให้ใช้องค์ความรู้อื่น ๆ มาเพื่อศึกษาวรรณคดี	การวิจารณ์ การตีความวรรณคดี	การวิจารณ์ คือการตีความ การวินิจฉัยสารจากวรรณคดี	การวิจารณ์ คือการตีความ การวินิจฉัยสารจากวรรณคดี
	การตั้งคำถามใหม่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจวรรณคดี	ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิด		การตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตรวจสอบความคิด ความเชื่อ ประสพการณ์เดิมของตน อันจะทำให้เกิดความเข้าใจวรรณคดี

จากการอธิบายการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศ และไทย สามารถนำมาสรุปได้ดังตาราง 12 ดังนี้

ตาราง 12 แสดงการสังเคราะห์การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศ และไทย

นักการศึกษาต่างประเทศ	นักการศึกษาไทย	สรุปการสอนวรรณคดี
การอ่านเรื่องอย่างอิสระ โดยใช้ เวลาที่เหมาะสม เพื่อความ เข้าใจวรรณคดี		การอ่านเรื่องอย่างอิสระ โดยใช้เวลาที่ เหมาะสม เพื่อความเข้าใจวรรณคดี
	การวิจักษ์ คือการคิด วิเคราะห์เกี่ยวกับข้อดี ข้อบกพร่อง หรือ ความสัมพันธ์ของวรรณคดี	การวิจักษ์ คือ การคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับ ข้อดี ข้อบกพร่อง หรือความสัมพันธ์ของ วรรณคดี
การวิเคราะห์ วิพากษ์ ตีความ แนวคิดสำคัญ วิธีการเข้าถึง วรรณคดี และอิทธิพลของ แนวคิด	การวิจารณ์ คือการตีความ การวินิจฉัยสารจากวรรณคดี โดยใช้บริบททางสังคม วัฒนธรรม หรือองค์ความรู้ อื่น ๆ	การวิจารณ์ คือการตีความ การวิพากษ์ วินิจฉัยสารที่เป็นแนวคิดสำคัญ การเข้าถึงวรรณคดี และอิทธิพลของ แนวคิด โดยใช้บริบททางสังคมวัฒนธรรม หรือองค์ความรู้อื่น ๆ
	การตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ เกิดการ ตรวจสอบความคิด ความเชื่อ ประสบการณ์เดิม ของตน อันจะทำให้เกิดความ เข้าใจวรรณคดี	การตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการ ตรวจสอบความคิด ความเชื่อ ประสบการณ์เดิมของตน อันจะทำให้เกิด ความเข้าใจวรรณคดี
การไตร่ตรองเนื้อหาที่เป็นตัวบท วรรณคดี		การไตร่ตรองเนื้อหาตัวบทวรรณคดี
ครูเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ การอ่านที่ดีเล่าโครงเรื่องที่ ครอบคลุมเนื้อหา และช่วยแปล ความหมาย		ครูเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ การอ่านที่ดี เล่าโครงเรื่องที่ครอบคลุม เนื้อหา และช่วยแปลความหมาย
การอภิปรายกลุ่มย่อย และ อภิปรายร่วมกันทั้งชั้น		การอภิปรายกลุ่มย่อย และอภิปรายร่วมกัน ทั้งชั้น

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีควรเป็นดังนี้

1. กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อ่านเรื่องอย่างอิสระ และได้อ่านทั้งเรื่องโดยใช้เวลาที่เหมาะสม เพื่อความเข้าใจวรรณคดี โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือด้วยการเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์การอ่านที่ดี เล่าโครงเรื่องที่ครอบคลุมเนื้อหาและช่วยแปลความหมาย
2. มุ่งเน้นการวิจักษ์วรรณคดี คือ การคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อดี ข้อบกพร่อง หรือความสัมพันธ์ของวรรณคดี
3. มุ่งเน้นการวิจารณ์ คือการตีความ การวิพากษ์ วินิจฉัยสารที่เป็นแนวคิดสำคัญ การเข้าถึงวรรณคดี และอิทธิพลของแนวคิด โดยใช้บริบททางสังคม วัฒนธรรม หรือองค์ความรู้อื่น ๆ เพื่อการศึกษาวรรณคดี
4. มุ่งเน้นให้เกิดการตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหา แนวคิดสำคัญในตัวบทวรรณคดี เพื่อกระตุ้น ตรวจสอบความคิด ความเชื่อ หรือประสบการณ์เดิม
5. มุ่งการไตร่ตรองตัวบทวรรณคดี
6. มุ่งให้เกิดการนำเสนอความคิดเห็น ผ่านการอภิปรายกลุ่มย่อย และการอภิปรายร่วมกันทั้งชั้นเรียน

5. ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี

นักการศึกษาต่างประเทศและไทย ได้ระบุปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไว้ ดังนี้

5.1 ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในต่างประเทศ

Noyes (2003, p. 1) ได้สะท้อนปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในมหาวิทยาลัยว่า ผู้สอนมักจะจดจ่ออยู่กับการพิสูจน์หาข้อเท็จจริงจากวรรณคดี ซึ่งในความเป็นจริงแล้วควรต้องใส่ใจต่อการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับเนื้อหาวรรณคดีนั้น ๆ

Huang, & Embi (2007, p. 2) ได้สะท้อนปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีว่า ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ที่เริ่มต้นด้วยการให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงตัวบทพร้อมกันทั้งชั้น จากนั้นครูเป็นผู้อธิบายคำศัพท์ที่ยากและไม่คุ้นเคย รวมทั้งรายละเอียดเนื้อหาต่าง ๆ แล้วจึงให้ผู้เรียนตอบคำถามหรือทำแบบฝึกหัดเมื่อใกล้จะหมดเวลา จึงส่งผลให้ผลลัพธ์ของการเรียนวรรณคดีไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และหลักสูตรที่ต้องการให้เกิดการวิเคราะห์ วิจารณ์

Wilson (2014, pp. 68-69) ได้สรุปปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีว่า ครูผู้สอนมุ่งสอนเฉพาะเนื้อหาของวรรณคดี จึงทำให้ผู้เรียนคิดว่าครูเป็นผู้ให้คำตอบที่ถูกต้องที่สุดได้ ผู้เรียนจึงขาดความกระตือรือร้นในการเรียน การอภิปรายเนื้อหา และส่วนใหญ่ครูมักจะละเลยวิธีการสอนที่สนับสนุนให้เกิดทักษะการอ่านที่สำคัญ เช่น การวิเคราะห์ การตีความเนื้อหา เพื่อให้เกิดกระบวนการไตร่ตรองเนื้อหาที่จะไปสู่การอภิปรายวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ อย่างแท้จริง

Hussein (2016, p. 136) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับความท้าทายของการสอนวรรณคดีอังกฤษของมหาวิทยาลัย Hail ในมุมมองของผู้สอน โดยการใช้แบบสอบถาม พบการศึกษาพบว่า ครุมองว่าการสอนวรรณคดีมีปัญหาที่ความยากด้านภาษาและสำนวนโวหาร ตลอดจนความคุ้นชินของบริบททางวัฒนธรรมที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงลักษณะของงานวรรณคดีเข้ากับประสบการณ์ส่วนตัวของตนเองได้ จึงทำให้การเรียนวรรณคดีขาดการไตร่ตรองและการวิพากษ์เนื้อหาทางวรรณคดี

Sunardi (2018, pp. 317, 326) ได้สะท้อนปัญหาการสอนวรรณคดีว่า ผู้เรียนขาดความสนใจในการอ่านและอภิปรายเกี่ยวกับงานวรรณคดี อันเนื่องมาจากข้อบกพร่องทางด้านภาษาและการทำความเข้าใจกับประสบการณ์ของแนวคิดที่ปรากฏในเรื่อง ซึ่งอาจมาจากการสอนของครูที่เน้นการอธิบายคำศัพท์ มากกว่าการให้ผู้เรียนใช้ปัญญาในการวิเคราะห์ และไตร่ตรองเนื้อหาด้วยตนเอง

จากการระบุปัญหาข้างต้นสามารถนำมาสังเคราะห์ได้ ดังตาราง 13 ดังนี้

ตาราง 13 แสดงการสังเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีจากนักการศึกษาต่างประเทศ

Noyes (2003)	Huang, & Embi (2007)	Wilson (2014)	Husein (2016)	Sunardi (2018)	สรุปปัญหาการสอน วรรณคดี
มุ่งแต่เฉพาะข้อเท็จจริงตามเนื้อหาวรรณคดี	ขาดการมุ่งเน้นไปที่การตอบสนอง และการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ของผู้เรียน	มุ่งสอนแต่เนื้อหา	ขาดการเตรียมพร้อมและรักษาเนื้อหาวรรณคดี	ขาดการใช้ปัญญาวิเคราะห์และไตร่ตรองเนื้อหาด้วยตนเอง	การสอนมุ่งเฉพาะข้อเท็จจริงตามเนื้อหาวรรณคดี
ขาดการให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	ขาดการมุ่งเน้นไปที่การตอบสนอง และการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ของผู้เรียน	ขาดการสอนที่สนับสนุนให้เกิดการวิเคราะห์ การตีความ และการไตร่ตรองเนื้อหาที่นำไปสู่การอภิปราย	ขาดการเตรียมพร้อมและรักษาเนื้อหาวรรณคดี	ขาดการใช้ปัญญาวิเคราะห์และไตร่ตรองเนื้อหาด้วยตนเอง	การสอนขาดการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ตอบสนองและใช้ปัญญาวิเคราะห์ ไตร่ตรองเนื้อหาด้วยตนเองได้
การสอนเป็นแบบบรรยาย				เน้นการอธิบายศัพท์	การสอนเป็นแบบบรรยายที่เน้นการอภิปราย
			ความยากทางภาษาและสำนวนโวหารของวรรณคดี	ผู้เรียนมีข้อบกพร่องเรื่องภาษา	ความหมายของศัพท์ยาก
					ข้อบกพร่องด้านความยากของภาษาและสำนวนโวหาร ที่เกิดจากตัวบทวรรณคดีและผู้อ่าน

Noyes (2003)	Huang, & Embi (2007)	Wilson (2014)	Hussein (2016)	Sunardi (2018)	สรุปปัญหาการสอน วรรณคดี
<p>ผู้เรียนเชื่อมโยง ประสบการณ์เข้ากับ วรรณคดีไม่ได้</p> <p>ขาดการทำความ เข้าใจเกี่ยวกับ ประสบการณ์แนวคิด ของเรื่อง</p> <p>ขาดความเข้าใจและ เชื่อมโยงประสบการณ์กับ วรรณคดี</p>					

5.2 ปัญหาการเรียนสอนวรรณคดีในประเทศไทย

ดวงมน จิตรจำนงค์ (2536, น. 54) สรุปว่าผู้เรียนวรรณคดีบางคนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าถ้าอยากเรียนวรรณคดีไทยให้ได้คะแนนดี จะต้องท่องจำศัพท์ยาก ๆ ให้ขึ้นใจ ท่องจำให้ได้ว่าในเรื่องมีประเพณีอะไรบ้าง หรือท่องจำคำประพันธ์ที่ไพเราะไว้สำหรับยกตัวอย่างในการสอบ แต่ระบุไม่ได้ว่าคำประพันธ์นั้นมีประโยชน์อย่างไร

สร้อยสน สกลรักษ์ (2540, น. 40-42) ได้กล่าวว่า “ครูส่วนใหญ่มักทำให้นักเรียนรู้สึกเครียดและคิดว่าการอ่านวรรณคดีเป็นงานยากโดยไม่รู้ตัว เพราะครูมักสอนให้นักเรียนท่องศัพท์ยากที่พวกเขาไม่เคยพบและใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงมากกว่าที่จะทำให้พวกเขาแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก”

เฉลิมลาภ ทองอาจ (2557) ว่า “การเรียนการสอนของครูภาษาไทย ที่ส่วนหนึ่งมิได้นำพาต่อพันธกิจของการศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรม ที่เน้นการสร้างปัญญาความคิด”

จากการระบุปัญหาข้างต้นสามารถนำมาสังเคราะห์ได้ดังตาราง 14 ดังนี้

ตาราง 14 แสดงการสังเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีจากนักการศึกษาไทย

ดวงมน จิตรจำนงค์ (2536)	สร้อยสน สกลรักษ์ (2540)	เฉลิมลาภ ทองอาจ (2557)	สรุปปัญหาการสอน วรรณคดี
เรียนท่องจำศัพท์ยาก	ท่องจำศัพท์เฉพาะศัพท์ ยาก		ท่องจำเฉพาะคำศัพท์ ยาก
เรียนเฉพาะข้อเท็จจริง ของเนื้อหาวรรณคดี	การตั้งคำถามที่มุ่ง คำตอบตามข้อเท็จจริง ของเนื้อเรื่องวรรณคดี		การเรียนมุ่งข้อเท็จจริง ตามเนื้อหาวรรณคดี
	ผู้เรียนไม่ได้ แสดงความคิดเห็น	การสอนที่ไม่มุ่งเน้น การสร้างปัญญา	ขาดการให้นักเรียนได้ใช้ ปัญญาในการคิด แสดงความคิดเห็นที่ต่อ เนื้อหาวรรณคดีนั้น

จากการระบุปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีทั้งจากต่างประเทศและในประเทศ สามารถนำมาสรุปได้ดังตาราง 15 ดังนี้

ตาราง 15 แสดงการสังเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีของนักการศึกษาต่างประเทศ และไทย

นักการศึกษาต่างประเทศ	นักการศึกษาไทย	สรุปปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี
การสอนเป็นแบบบรรยายที่เน้นการอภิปรายความหมายของศัพท์ยาก	ท่องจำเฉพาะคำศัพท์ยาก	การสอนเป็นเน้นการบรรยายที่มุ่งให้เกิดการจดจำคำศัพท์ยาก
การสอนมุ่งเฉพาะข้อเท็จจริงตามเนื้อหาวรรณคดี	การเรียนรู้ข้อเท็จจริงตามเนื้อหาวรรณคดี	การสอนมุ่งเน้นการอธิบายข้อเท็จจริงตามเนื้อหาวรรณคดี
การสอนขาดการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ตอบสนองและใช้ปัญญาวิเคราะห์ ไตร่ตรองเนื้อหาด้วยตนเองได้	ขาดการให้นักเรียนได้ใช้ปัญญาในการคิด แสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาวรรณคดีนั้น	การสอนขาดการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ตอบสนอง ใช้ปัญญาในการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองเนื้อหาวรรณคดีด้วยตนเอง และได้แสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาวรรณคดีนั้น ๆ
ข้อบกพร่องด้านความยากของภาษาและสำนวนโวหาร ทั้งที่เกิดจากตัวบทวรรณคดีและผู้อ่าน		ข้อบกพร่องด้านยากของภาษาและสำนวนโวหารทั้งที่เกิดจากตัวบทวรรณคดีและความบกพร่องของผู้อ่านเอง
ขาดความเข้าใจและเชื่อมโยงประสบการณ์กับวรรณคดี		ผู้เรียนขาดการทำความเข้าใจและเชื่อมโยงประสบการณ์กับวรรณคดี

จากแนวคิดข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีนี้มีสาเหตุหลักมาจาก ผู้สอนที่ไม่มีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ประกอบกับวรรณคดีบางเรื่องมีข้อบกพร่องด้านความยากของภาษาและสำนวนโวหารทั้งที่เกิดจากตัวบทวรรณคดีเอง และความบกพร่องจากความสามารถของผู้อ่านเอง จึงทำให้ผู้สอนมักมุ่งเน้นไปที่การสอนแบบบรรยายที่ให้ผู้เรียนท่องจำคำศัพท์ยาก และการอธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหาวรรณคดี การสอนขาดการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ตอบสนอง ใช้ปัญญาในการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองเนื้อหาวรรณคดีด้วยตนเอง และได้แสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาวรรณคดีนั้น ๆ จึงทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์กับวรรณคดี และทำให้ขาดความเข้าใจต่อวรรณคดีในที่สุด

ทฤษฎีวิพากษ์ (critical theory) ของ Jurgen Habermas

ทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) เป็นทฤษฎีทางปรัชญาที่เกิดขึ้นราวคริสต์ทศวรรษที่ 19 ในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยรู้จักกันในชื่อทฤษฎี Marxist ในประเทศเยอรมนี มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้บุคคลเกิดการคิดไตร่ตรอง ในประเด็นทางสังคม การเมือง โดยมุ่งเน้นไปที่ความขัดแย้งของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ขณะนั้นของสังคมและการเมือง ซึ่งทฤษฎีวิพากษ์ เริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อการศึกษาทางวรรณกรรม ในช่วงศตวรรษที่ 1960 โดยแตกแขนงออกเป็นสาขาต่าง ๆ มากมาย ทฤษฎีวิพากษ์ ทฤษฎีหนึ่งที่มีลักษณะเป็น สหวิทยาการ และได้มีผู้นำไปประยุกต์ใช้ในสาขาวิชาอื่น ๆ คือ ทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas (1960) ที่ให้ความสำคัญกับความหมายในภาษาและอุดมการณ์ทางสังคม และเน้นการสร้างความรู้ด้วยการกระทำ โดยใช้ความเชื่อและอคติเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้

1. ความเป็นมาของทฤษฎีวิพากษ์

ทฤษฎีวิพากษ์ เป็นทฤษฎีสำคัญของการศึกษาสังคม ดังที่ Finlayson (2005, pp. 27, 29-30) ได้สรุปจากการศึกษาลักษณะของทฤษฎีวิพากษ์ตามแนวคิดของสำนัก Frankfurt ว่าประกอบไปด้วยคุณลักษณะเด่น 4 ประการ คือ ลักษณะแบบสหวิทยาการ การพินิจพิจารณา ลักษณะวิชาวิธี และลักษณะวิพากษ์ ซึ่งหมายถึง การสะท้อนคิดหรือการตระหนักภายในตัวบุคคลเกี่ยวกับบริบททางสังคม บทบาทของตนเองในสังคม และวัตถุประสงค์ ตลอดจนประโยชน์ของผู้นำทฤษฎีไปใช้ ซึ่งไม่ได้มุ่งหวังเพียงให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง หรือการตัดสินใจประเมิณความผิดปกติที่เกิดขึ้น แต่มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้ดีขึ้น ซึ่งลักษณะสำคัญนี้เป็นแนวคิดพื้นฐานทางทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas

Jurgen Habermas เกิดในปี 1929 ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ที่มหาวิทยาลัย Johann Wolfgang Goethe ของเมือง Frankfurt am Main ประเทศเยอรมนี Habermas อยู่ในกลุ่มของนักคิดนักปรัชญาที่ไม่ยึดติดกับสาขาวิชาใด ๆ นั่นคือ มีจุดยืนแนวสหวิทยาการ ที่ครอบคลุมพื้นที่สำคัญ ๆ ของมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผลงานของเขาเป็นเรื่องเกี่ยวกับปรัชญา จริยศาสตร์ ทฤษฎีสังคม สังคมวิทยา ทฤษฎีการเมือง กฎหมาย และทฤษฎีนิติศาสตร์ ในด้านพัฒนาการของทฤษฎีสังคม ฮาเบอร์มาสเป็นผู้นำคนสำคัญของสำนัก Frankfurt School of Critical Theory ซึ่งมีรากฐานทางด้านวิชาการและงานวิจัยอยู่ที่มหาวิทยาลัยแฟรงค์เฟิร์ต มาตั้งแต่ยุคฮิตเลอร์ (ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2) จุดมุ่งหมายของทฤษฎีแนวนี้คือ ทำการตรวจสอบทฤษฎีสังคมที่ดำรงอยู่ และพัฒนาทฤษฎีแนวใหม่ขึ้นมาที่ใช้หลักการ “วิพากษ์” (critical) คือการตีแผ่ความเท็จของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีขอบเขตในตัวเอง คือมโนทัศน์ทางสังคม หรืองานทางปรัชญา ไม่ใช่พื้นฐานของค่านิยมหรือมาตรฐานที่นอกเหนือจากตัวมันเอง และนำหลักการนี้มาเป็นพื้นฐานสำคัญในการวิเคราะห์ระบบสังคมสมัยใหม่ งานส่วนหนึ่งของ Habermas เป็นการพัฒนาทฤษฎีแนววิพากษ์ ซึ่งตลอดระยะเวลา

การเป็นนักวิชาการของเขา เขาได้พูดถึง 3 สิ่ง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความคิด นั่นคือ พื้นที่ สาธารณะ วาทกรรม และเหตุผล (Habermas, 2004)

2. หลักการของทฤษฎีวิพากษ์

ทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas มีจุดเน้นที่การวิพากษ์และรับรู้อย่างลึกซึ้งในคุณค่า นอกจากนี้จะมีการวิพากษ์ระบบทุนนิยมและยังมุ่งวิพากษ์ตนเอง และหลักเหตุผลเชิงเครื่องมือ โดยมีหลักการ ดังที่ Lechte (1994, p. 187) ได้อธิบายหลักการไว้ 2 ข้อ คือ

1. มนุษย์สามารถมี “lifeworld” ในระดับปัจเจก เป็นชีวิตประจำวันที่ประกอบด้วย ภาษา การสื่อสารระหว่างกัน และสำนึกเชิงศีลธรรม การวิเคราะห์จึงควรพิจารณาทั้งในระดับปัจเจก และระดับสังคม

2. การกระทำเชิงสื่อสาร (communicative action) คือ การกระทำที่ขึ้นอยู่กับ กระบวนการร่วมมือในการตีความที่บุคคลเชื่อมโยงการสื่อสารนั้นเข้ากับสิ่งที่อยู่ในทางโลกสังคม ทั้งที่เป็นโลกเชิงวัตถุวิสัยและจิตวิสัย ซึ่งการสื่อสารเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดใน lifeworld เพราะบุคคลจะสามารถรับรู้สิ่งที่เปล่งออกไปนั้นถูกต้องหรือไม่ ฉะนั้นในความเชื่อของ Habermas แล้ว ภาษา จึงเป็นเรื่องของการตีความ (hermeneutic)

นอกจากนี้ Marshall (1998, pp. 131-132) ได้สรุปขยายความเพิ่มเติมไว้อีก 2 ข้อ คือ

3. ความรู้เกิดจากการได้แลกเปลี่ยนความคิดโดยเสรี เปิดกว้างให้มีการโต้แย้งกันได้ โดยมนุษย์เป็นผู้เลือกใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่มีอาจถูกบิดเบือนจากความไม่เท่าเทียมกันในสังคมหรือ การกดขี่ใด ๆ เพื่อทำให้เกิดอิสระต่อการสื่อสาร

4. ความสนใจของมนุษย์เป็นความสนใจเชิงปัญญา (cognitive interest) สามารถแบ่ง ได้เป็น 3 ประเภท คือ ความสนใจเชิงเทคนิค (technical interest) ได้แก่ความสนใจทางวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติเชิงประจักษ์นิยม ความสนใจเชิงปฏิบัติ (practical interest) ได้แก่ ความเข้าใจและ ปฏิสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อกันและกัน และความสนใจเชิงการปลดปล่อย (emancipatory interest) ได้แก่ความประสงค์ของมนุษย์ที่จะปลดปล่อยตนเองจากพันธนาการของวาทกรรมที่เกิดจากการสื่อสาร และการทำความเข้าใจที่นำไปสู่การศึกษาจิตวิเคราะห์

การศึกษาเอกสารข้างต้นสามารถสรุปหลักการทฤษฎีวิพากษ์ ของ Habermas ได้ดังนี้คือ

1. ความรู้เกิดจากการกระทำเชิงสื่อสาร (communicative action) บน lifeworld ทั้งในระดับปัจเจกและสังคม ที่ประกอบด้วยภาษา และสำนึกทางศีลธรรม ผ่านกระบวนการตีความ (hermeneutic) ภาษาในลักษณะการแลกเปลี่ยนความคิดโดยเสรี มีอิสระ สามารถโต้แย้งกันได้

2. ความสนใจของมนุษย์ เป็นความสนใจเชิงปัญญา มี 3 ประเภท คือ ความสนใจเชิงเทคนิค (technical interest) ได้แก่ความสนใจทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติเชิงประจักษ์นิยม ความสนใจเชิงปฏิบัติ (practical interest) ได้แก่ ความเข้าใจและปฏิสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อกันและกัน และความสนใจเชิงการปลดปล่อย (emancipatory interest) ได้แก่ความประสงค์ของมนุษย์ที่จะปลดปล่อยตนเองจากพันธนาการของวาทกรรมที่เกิดจากการสื่อสาร และการทำความเข้าใจที่นำไปสู่การศึกษาจิตวิเคราะห์

3. องค์ประกอบของทฤษฎีวิพากษ์

การศึกษาทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas จากทั้งตัวเอกสารต้นฉบับและจากเอกสารที่มีผู้นำแนวคิดไปใช้เพื่อการวิเคราะห์สังคม การเมือง วรรณกรรม พบว่างานศึกษาโดยส่วนใหญ่ได้ใช้ข้อมูลตามทฤษฎีของ Habermas ใน 3 ประเด็น คือ พื้นที่สาธารณะ การกระทำเชิงการสื่อสาร และความมีเหตุผล ซึ่งเป็น 3 ประเด็นที่มีสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกัน จึงจัดได้ว่าทั้ง 3 ประเด็นนี้เป็นองค์ประกอบของทฤษฎีวิพากษ์ ดังรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

3.1 พื้นที่สาธารณะ (Public sphere)

3.1.1 ความหมายของพื้นที่สาธารณะ

Habermas (1993) พื้นที่สาธารณะคือ พื้นที่ชีวิตทางสังคมที่ทุกคนรู้สึกเป็นส่วนร่วมอย่างสมัครใจ ไม่มีการบังคับ ช่มชู้ หรือออกคำสั่ง เป็นพื้นที่ที่ทุกคนมาร่วมกันวิพากษ์ วิเคราะห์อย่างเท่าเทียม โดยผ่านกระบวนการสื่อสารแบบอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือถกเถียงโต้แย้งกันด้วยเหตุผลเชิงการสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อการบรรลุเป้าหมายส่วนรวมร่วมกัน ไม่ใช่การตัดสินใจอำนาจของใครคนใดคนหนึ่ง หรือตามประเพณีที่เคยปฏิบัติกัน

Finlayson (2005, p. 40) ได้ศึกษาผลงานการศึกษาในเรื่องพื้นที่สาธารณะของ Habermas ตั้งแต่ระยะเริ่มแรกจนกระทั่งถึงระยะการปรับเปลี่ยนแนวคิด สามารถสรุปได้ว่าพื้นที่สาธารณะ คือ พื้นที่ที่อนุญาตให้ปัจเจกบุคคลเข้ามาสนทนา ถกเถียงกันทางความคิดด้วยเหตุผล เพื่อแสวงหาความจริงและผลประโยชน์ส่วนรวม ร่วมกันอย่างเปิดกว้าง เท่าเทียม ไม่กีดกัน และเสรีภาพ

วรารณ วนาพิทักษ์ (2554) ได้สรุปเกี่ยวกับความหมายไว้ว่า พื้นที่สาธารณะ คือ พื้นที่เปิดกว้างให้แก่ทุกคน ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มามีส่วนร่วมเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนในประเด็น หรือเรื่องราวอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะภายใต้อาณาเขตของชีวิตในสังคม กล่าวคือเป็นพื้นที่ปฏิบัติการที่สร้างอำนาจให้แก่บุคคลในสังคมเพื่อต่อต้าน คัดค้าน วาทกรรมที่สร้างขึ้นของสังคม

พื้นที่สาธารณะ จึงหมายถึง พื้นที่เปิดกว้าง สำหรับให้ปัจเจกบุคคลในสังคม มีส่วนร่วมในการวิพากษ์ วิจารณ์ ผ่านการอภิปราย ถกเถียง ซึ่งความคิดเห็นที่ใช้เหตุผลทาง การสื่อสารอย่างเท่าเทียมมีเสริภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน คือ ประโยชน์ทางสาธารณะภายใต้ ขอบเขตของชีวิตในสังคม

3.1.2 หลักการของพื้นที่สาธารณะ

Habermas (1993) กล่าวถึงการเกิดพื้นที่สาธารณะได้นั้นต้องอาศัย หลักการสำคัญ คือ ความมีอิสระ ความมีเสริภาพ และความเท่าเทียมกันของอัตตบุคคล กล่าวคือต้อง ไม่มีใครถูกกีดกันออกจากวงสนทนา หรือไม่ให้แสดงความคิดเห็น

วราภรณ์ วนาพิทักษ์ (2554) ได้สรุปหลักการของพื้นที่สาธารณะตาม แนวคิดของ Habermas ว่าต้องมีความเสมอภาคกันในประเด็น ดังนี้

1. การริเริ่ม และดำเนินการเปลี่ยนสื่อสาร
2. การเสนอ ข้อชี้แนะ โต้แย้ง และการอธิบายเหตุผล
3. การได้โอกาสสำหรับการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการ
4. การตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับโครงสร้างของอำนาจที่ปิดกั้นไม่ให้เกิด

การแสดงออกทางความคิดได้อย่างเสรีในเรื่องนั้น ๆ

หลักการของพื้นที่สาธารณะ จึงประกอบด้วยความอิสระ ความเท่าเทียม ความมีเสริภาพของบุคคล ที่จะเริ่ม ดำเนินการแลกเปลี่ยน เสนอแนะ โต้แย้ง แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก และตั้งข้อสงสัยในเรื่องนั้น ๆ

3.2 การกระทำทางการสื่อสาร (Communicative action)

การกระทำทางการสื่อสาร (Communicative action) ถือเป็นรากฐานของทฤษฎี วิพากษ์ ทั้งนี้เพราะการสื่อสารเป็นเครื่องมือของการเข้าสู่ความมีเหตุผลและเสริภาพ และช่วยให้ บุคคลเกิดการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้ ดังที่ Brookfield (2011) ได้อธิบายไว้ว่าการกระทำของ การสื่อสารของ Habermas สามารถช่วยพัฒนาการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ให้แก่บุคคลได้ ดังนั้น การสื่อสารจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการปลดปล่อยสังคมให้มีเสริภาพ

3.2.1 ความหมายของการสื่อสาร

จุฑาพรรณ ผดุงชีวิต (2558) ได้สรุปความหมายของการสื่อสารตามทัศนะ ของ Habermas คือ การสื่อสารเป็นกระบวนการที่เป็นพหุมิติที่แต่ละฝ่ายนั้นจำเป็นต้องยอมรับ ความมั่นคงของคำกล่าวอ้าง หรือข้อเรียกร้องบางประการที่มีความเป็นกึ่งสากล เพื่อให้ได้มา ซึ่งความเข้าใจร่วมกัน ทั้งนี้ กาญจนนา แก้วเทพ (2551, น. 365) ได้อธิบายเพิ่มเติมในเรื่อง กรอบความคิดที่ Habermas นำมาใช้ในการอธิบายความหมายและวิเคราะห์การสื่อสาร ว่ามาจาก ทฤษฎี speech act ของกลุ่มนักภาษาศาสตร์รุ่นใหม่ ที่ไม่ได้มุ่งศึกษาภาษา ในฐานะของวัตถุที่หยุด

นึ่ง หากแต่สนใจศึกษาการใช้ภาษาที่แสดงออกในการกระทำ เช่นคำว่า “ก็ได้” ที่หากไปประกอบบริบทที่หลากหลายจะทำให้ความหมายนั้นเปลี่ยนตามด้วย ดังตัวอย่างประโยค

ก: เธอช่วยเก็บกระเป๋าให้หน่อย

ข: ก็ได้ (1)

ก: นิเธอ ฉันไม่คิดเลยนะว่าเธอจะเป็นแบบนี้

ข: ก็ได้ (2) ฉันทำอะไรก็ผิดหมดแหละ

จะเห็นได้ว่า คำว่า ก็ได้ ในประโยคแรกนั้นให้ความหมายว่า ตกลง ส่วนคำว่า ก็ได้ ในประโยคที่ 2 ให้ความหมายในเชิงน้อยใจ

ดังนั้นการสื่อสารจึงเป็นกระบวนการทำความเข้าใจความหมายของผู้พูดด้วยการตีความภาษาที่แสดงออกถึงการกระทำ ระหว่างบุคคลสองฝ่าย

1) ประเภทของการกระทำทางการสื่อสาร

Habermas (1981) แบ่งประเภทของการกระทำทางการสื่อสารตามการตีความจากภาษา ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การสื่อสารและภาษาในเชิงความหมายของคำพูด
2. การสื่อสารและภาษาในเชิงความหมายของการเป็นตัวแทนของตัวตนของผู้พูด
3. การสื่อสารและภาษาในเชิงความสัมพันธ์ของผู้พูดต่อปทัสถานต่าง ๆ ทางสังคม
4. การสื่อสารและภาษาในเชิงการกระทำทางการสื่อสารที่เน้นความหมายเชิงประยุกต์ของการกระทำทางวาจา ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจโดยจะต้องมีการเจรจาสร้างความเข้าใจและเน้นการตีความร่วมกันในคำจำกัดความของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เผชิญบนพื้นที่สาธารณะซึ่งควรเกิดการกระทำทางการสื่อสารขึ้น 3 ระดับ

4.1 Cognition Communication เป็นการบอกกล่าวข่าวสารให้ผู้รับสารบังเกิดความเข้าใจ

4.2 Interaction Communication เป็นการสื่อสารที่คาดหวังปฏิกริยาตอบรับจากผู้รับสาร

4.3 Expressive Communication เป็นการสื่อสารที่ต้องการแสดงอารมณ์ความรู้สึกที่อยู่ภายในของผู้ส่งสารออกมาให้ผู้รับสารได้รับรู้

Finlayson (2005, pp. 70-71) ได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของการกระทำทางการสื่อสาร ตามทัศนะของ Habermas ว่าด้วยการถกเถียง มี 3 ประเภท คือ การถกเถียงเชิงทฤษฎี การถกเถียงเชิงศีลธรรมหรือเชิงปฏิบัติการ และการถกเถียงเชิงสุนทรียะ

ซึ่ง Holter (1994, pp. 58-60) และ Berkeley (2007, p. 17) ได้อธิบายรายละเอียดในแต่ละประเภทไว้อย่างสอดคล้องกัน คือ

1. การถกเถียงเชิงทฤษฎี (Teleological action) หมายถึง การใช้เหตุผลทางพุทธิปัญญา เครื่องมือทางการเรียน และกลยุทธ์ต่าง ๆ มาใช้สืบหาความจริงจากสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง โดยมุ่งสืบทั้งจากภายในและภายนอกบริบทด้วยตนเอง ซึ่งจะเรียกว่าเป็นการวิจารณ์ความจริง

2. การถกเถียงเชิงศีลธรรมหรือเชิงปฏิบัติการ (Normatively regulated action) หมายถึง การใช้เหตุผลทางศีลธรรม บรรทัดฐานทางสังคม กฎหมาย เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง ซึ่งเรียกว่าการวิจารณ์คุณค่าสากล หรือการวิจารณ์ความถูกต้อง

3. การถกเถียงเชิงสุนทรียะ (Dramaturgical action) หมายถึง การใช้เหตุผลที่ไม่ได้รับอิทธิพลทั้งจากด้านพุทธิปัญญา และศีลธรรม ซึ่งหมายถึงการแสดงถึงเหตุผลที่เกิดจากมุมมองของความคิดเห็นส่วนตัวที่สัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งเรียกว่าการวิจารณ์ความจริงใจ

กาญจนา แก้วเทพ (2553, น. 105-107) ได้แบ่งประเภทของการกระทำทางการสื่อสารตามทฤษฎี speech act ที่ Habermas นำมาใช้ ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. constatives (assertion) เป็นการนำเสนอข้อความเพื่อพิสูจน์ความจริงหรือยืนยันความเป็นจริง เช่น มีการยกสถิติ มาเพื่อกล่าวอ้างความถูกต้องของข้อมูล โดยจะเป็นการแสดงความน่าเชื่อถือของข้อความนั้น หรือการอ้างความจริง

2. regulatives เป็นการนำเสนอข้อความโดยตั้งใจให้เกิดผลลัพธ์บางประการตามมา เช่น การกระทำในรูปแบบของการออกคำสั่ง การให้คำสัญญา ฯลฯ การกระทำในลักษณะนี้จะมีเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ภาษาที่สามารถกำหนดอิทธิพลของผลลัพธ์ที่จะตามได้ ซึ่งจะมีผู้ปฏิบัติตามก็ต่อเมื่อเป็นไปได้ตามบรรทัดฐานที่เหมาะสม เช่น หัวหน้าสายงานสั่งงานลูกน้องในสายงานของตนเอง หรือการอ้างความถูกต้อง

3. avowals เป็นการนำเสนอข้อความที่ต้องการแสดงความรู้สึกภายในของผู้พูด หรือต้องการเน้นย้ำบางสิ่งบางอย่าง ดังเช่นตัวอย่างประโยคที่ว่า “คุณก็รู้ว่าผมเป็นคนยังไง” การกระทำในลักษณะนี้จะมีเรื่องอารมณ์ความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ ฉะนั้นการกระทำนี้จะได้ผลเมื่อผู้รับสารรับรู้ว่าคุณส่งสารนั้นมีความจริงใจและซื่อสัตย์ หรือการอ้างความจริงใจ

การศึกษาประเภทของการกระทำทางการสื่อสารข้างต้น สามารถสรุปความสัมพันธ์ของการแบ่งประเภท ได้ดังตาราง 16 ดังนี้

ตาราง 16 แสดงความสัมพันธ์ของประเภทการกระทำทางการสื่อสาร

การตีความภาษา	การถกเถียง	ทฤษฎี Speech act
- การสื่อสารและภาษาเชิง ความหมายของคำพูด	การถกเถียงเชิงทฤษฎี การใช้ เหตุผลทางพุทธิปัญญา	Constative การนำเสนอ ข้อความเพื่อพิสูจน์ความจริง
- ความเข้าใจในการรับสาร	เครื่องมือทางการเรียน และ กลยุทธ์ต่าง ๆ มาใช้สืบหา ความจริงจากสถานการณ์ที่มี ความขัดแย้ง โดยมุ่งสืบห้ทั้งจาก ภายในและภายนอกบริบทด้วย ตนเอง	
- การสื่อสารและภาษาเชิง ความสัมพันธ์ของผู้พูดต่อ ปทัสถานต่าง ๆ ทางสังคม	การถกเถียงเชิงศีลธรรม การใช้ เหตุผลทางศีลธรรม บรรทัด ฐานทางสังคม กฎหมาย เพื่อ	Regulative การเสนอข้อความ ที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของ ผู้ใช้ภาษาต่อผู้รับ ตามบรรทัด ฐาน
- ความคาดหวังปฏิกริยา ตอบกลับ	อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น สถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง	
- การสื่อสารและภาษาเชิง ความหมายการเป็น ตัวแทนของตัวตนผู้พูด	การถกเถียงเชิงสุนทรียะ การแสดงถึงเหตุผลที่เกิดจาก มุมมองของความคิดเห็น	Avowals การเสนอข้อความที่ ต้องการแสดงความรู้สึกภายใน ของผู้ใช้ภาษา หรือต้องการ เน้นย้ำบางสิ่งบางอย่าง
- การแสดงอารมณ์ ความรู้สึกภายใน	ส่วนตัวที่สัมพันธ์กับผู้อื่น	

จากตารางสามารถสรุปประเภทของการกระทำทางการสื่อสาร เพื่อนำไป
กำหนดบทบาทของผู้ร่วมสนทนาแลกเปลี่ยน ได้ 3 ประเภท คือ

1. การถกเถียงเชิงทฤษฎี หมายถึง การเสนอข้อความที่แสดงถึงการใช้
เหตุผลทางพุทธิปัญญา เครื่องมือทางการเรียน และกลยุทธ์ต่าง ๆ รวมทั้งการวิเคราะห์ความหมาย
ของคำเพื่อพิสูจน์หาความจริงจากสถานการณ์ที่ขัดแย้งกัน อันจะนำไปสู่การเกิดความเข้าใจสารของ
ผู้รับสาร

2. การถกเถียงเชิงศีลธรรม หมายถึง การเสนอข้อความที่แสดงถึงการใช้
เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของปทัสถานทางสังคม ได้แก่ ศีลธรรม บรรทัดฐานทางสังคม กฎหมาย
ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง

3. การถกเถียงเชิงสุนทรียะ หมายถึง การเสนอข้อความที่แสดงถึงการใช้เหตุผลที่มาจากมุมมองที่สัมพันธ์กับความรู้สึกภายในของผู้พูด หรือความคิดเห็นส่วนตัวที่สัมพันธ์กับผู้อื่น อาจทั้งในฐานะผู้รับสาร และฐานะตัวแทนตัวตนของผู้ส่งสาร

3) เงื่อนไขภายในและเงื่อนไขภายนอกของการกระทำทางการสื่อสาร

การกระทำทางการสื่อสารตามทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas นั้นมีความสำคัญอย่างมากที่จะพัฒนามนุษย์ไปสู่การมีระบบที่สมดุลทั้งด้านผลประโยชน์ การใช้เหตุผล และการใช้อำนาจ ฉะนั้นการจะทำให้การกระทำทางการสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพจึงต้องทราบถึงเงื่อนไขทั้งภายในและภายนอกที่มีส่วนส่งเสริม ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ (2551, น. 371) ได้อธิบายตามทัศนะของ Habermas ไว้ดังนี้

3.1) เงื่อนไขภายใน

เงื่อนไขภายใน คือ แนวคิดเรื่องสมรรถนะทางการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถที่จะควบคุมการใช้ภาษาให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่จะทำให้เกิดความชอบธรรมและเกิดความน่าเชื่อถือว่าถูกต้อง หรือเป็นจริงในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน

3.2) เงื่อนไขภายนอก

เงื่อนไขภายนอก คือ สภาพการณ์การสื่อสารแบบอุดมคติ ซึ่งเป็นสภาพที่ปราศจากการบังคับและการจำกัดขอบเขต ซึ่งมีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ เป็นสภาพการณ์ที่ผู้สื่อสารสามารถพูดทุกอย่างออกมาได้โดยไม่มีข้อบังคับหรือข้อจำกัด เป็นสภาพการณ์ที่ปัจเจกบุคคลทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมสนทนาได้อย่างเท่าเทียมกัน และเป็น การสื่อสารที่อยู่ภายในบริบททางสังคมที่มีการกระจายอำนาจให้คนทุกกลุ่มจากทุกชนชั้นได้แสดงออก

จุฑาพรรณ ผดุงชีวิต (2558) ได้เสนอหลักเกณฑ์ตามทัศนะของ Habermas เกี่ยวกับความไว้วางใจ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยภายนอก ไว้ 4 ประการ คือ ความสามารถในการเข้าใจและทำความเข้าใจได้ ความจริงใจ ความไว้วางใจ และความชอบธรรม

ในการศึกษาครั้งนี้สนใจเรื่องของเงื่อนไขภายนอกที่จะทำให้การกระทำทางการสื่อสารนั้นเป็นการสื่อสารที่เปิดกว้างได้นั้น สามารถสรุปเกี่ยวกับการจัดกระทำเงื่อนไขภายนอก ซึ่งคือสถานการณ์หรือพื้นที่ ได้ดังนี้

1. การมีอิสระ กล่าวคือ ทุกคนต้องมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ปราศจากข้อบังคับหรือข้อจำกัดใด ๆ
2. ความเท่าเทียม กล่าวคือ ทุกคนต้องได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ต้องไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งที่ต้องการแสดงความคิดเห็นแต่ไม่ได้รับโอกาสนั้น

3. ความไว้วางใจ กล่าวคือ บรรยากาศในการในการแสดงความคิดเห็นต้องเป็นบรรยากาศที่ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน แสดงถึงความกระตือรือร้นในการรับฟัง ความจริงใจในการแลกเปลี่ยนข้อมูล

3.3 ความมีเหตุผล

Habermas ให้ความสำคัญกับเหตุผลที่แตกต่างจากนักคิดท่านอื่น ๆ ในสำนักแฟรงเฟิร์ต คือ ไม่ได้มองว่าเหตุผลเป็นเรื่องที่ใช้ไม่ได้ แต่มองว่า มนุษย์เรายังมีเหตุผลไม่เพียงพอ ซึ่งความคิดหลักของเหตุผลนั้นคือ การแลกเปลี่ยนเปลี่ยนมุมมองและข้อคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งที่เปิดกว้างที่เปรียบเสมือนเครื่องมือที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ (จุฑาพรรธ ผดุงชีวิต, 2558) นอกจากนี้แล้วยังเสริมต่อว่าการกระทำใด ๆ ของมนุษย์นอกจากจะมีเหตุผลแล้ว ก็ยังมีผลประโยชน์ (interest) เชื่อมโยงอยู่ด้วย ฉะนั้นความรู้ที่มนุษย์คิดขึ้นมาล้วนตอบสนองผลประโยชน์ในแง่ใดแง่หนึ่งเสมอ

3.3.1 การวิเคราะห์เหตุผล

การวิเคราะห์เหตุผลตามทัศนะของ Habermas นั้นจะต้องพิจารณากิจกรรมทางสังคมของมนุษย์ 3 มิติ ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ (2551, น. 356-357) ได้อธิบายรายละเอียดไว้ดังนี้

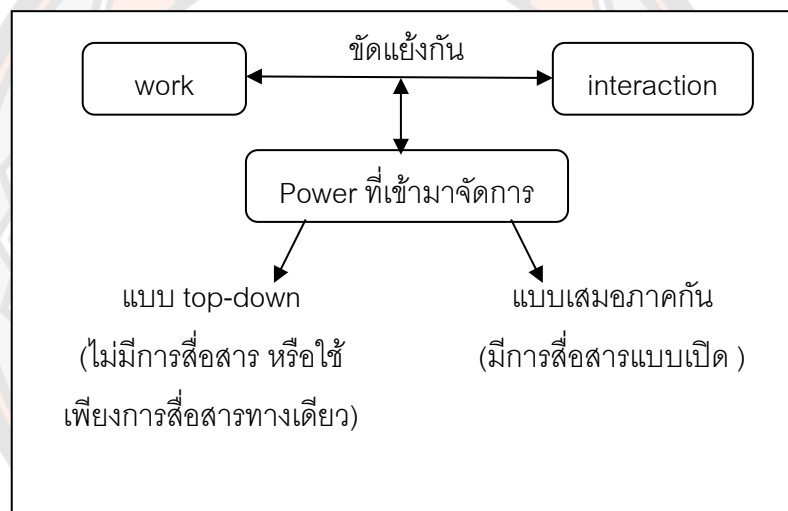
1) งาน (work) ซึ่งเป้าหมายของทำกิจกรรมในแบบแรกนี้ คือ ความพยายามในการจัดสรรการใช้ทรัพยากรที่เป็นวัตถุดิบตามธรรมชาติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มองเห็นได้ และมีวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรม จึงมีลักษณะเป็นผลประโยชน์เชิงเทคนิค (technical interest) โดยเหตุผลที่นำมาใช้สำหรับเรื่องนี้คือ เหตุผลเชิงเครื่องมือ (instrumental rationality) ซึ่งเหตุผลนี้อยู่ในชุดความรู้ของวิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์-วิเคราะห์ (empirical-analytical science)

2) ปฏิสัมพันธ์ (interaction) เป็นเรื่องการใช้ภาษาและสัญญาณต่าง ๆ ของระบบการสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจ สร้างความรู้ร่วมกัน หรือระดมความร่วมมือเพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์ จึงมีลักษณะเป็นผลประโยชน์เชิงภาคปฏิบัติ (practical interest) โดยเหตุผลที่นำมาใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายการอยู่ร่วมกัน คือ เหตุผลเชิงภาคปฏิบัติ (practical rationality) ซึ่งอยู่ในชุดความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และการตีความหรือการใช้ภาษา (history หรือ hermeneutic)

3) การใช้อำนาจ (power) เป็นโครงสร้างทางสังคมที่มีการจัดลำดับชั้นลดหลั่นกันไป (social order) ส่งผลให้การใช้อำนาจนั้นกระจายไปอย่างไม่เท่าเทียม อำนาจทางสังคมที่ไม่เท่าเทียมกันนี้จะส่งผลต่อการใช้อำนาจเพื่อครอบงำการสื่อสาร ดังนั้นกิจกรรมทางสังคมนี้จึงมีผลประโยชน์ 2 ขั้วที่เกี่ยวข้องกัน คือ ผลประโยชน์ที่จะครอบงำ (domination interest) และผลประโยชน์ที่จะปลดปล่อยตนเองเป็นอิสระ (emancipator interest) โดยเหตุผลที่นำมาใช้เพื่อบรรลุเป้าหมาย มี 2 แบบ คือ เหตุผลเชิงการครอบงำ (domination rationality) เป็นเหตุผล

ที่อธิบายถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการใช้อำนาจ เพื่อควบคุมหรือครอบงำ ซึ่งนอกจากจะใช้ผ่านกลไกทางสังคม เช่น การติดคุก การใช้กำลัง ฯลฯ ก็ยังมีการใช้อำนาจผ่านการสื่อสาร ทำให้เกิดการสื่อสารที่ผิดเพี้ยน และเหตุผลเชิงการปลดปล่อย (emancipator rationality) โดยกระทำผ่านการทบทวนไตร่ตรองด้วยตนเอง (self-reflection) ซึ่งชุดความรู้ที่จะนำมาใช้เพื่อการปลดปล่อยนี้ได้ก็คือความรู้แบบทฤษฎีวิพากษ์ (critical theory)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการสร้างเหตุผลของมนุษย์นั้นไม่ใช่เป็นเพียงเครื่องมือ (instrumental rationality) อย่างเดียว หากแต่เป็นเรื่องของเหตุผลทางการสื่อสารด้วยที่ต้องนำมาพิจารณา วิเคราะห์ สังเคราะห์ อย่างจริงจัง ฉะนั้นเหตุผลจึงไม่ได้จำกัดแค่เรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่หมายรวมถึงการแสดงหรือสร้างความคิดเห็นของมนุษย์ที่มีโครงสร้างที่ได้เฝ้ายกขัดแย้งกัน และกระบวนการทำงานของเหตุผลนั้นเป็นดังภาพ 1 ดังนี้

ภาพ 1 แสดงกระบวนการทำงานระหว่าง work/interaction/power

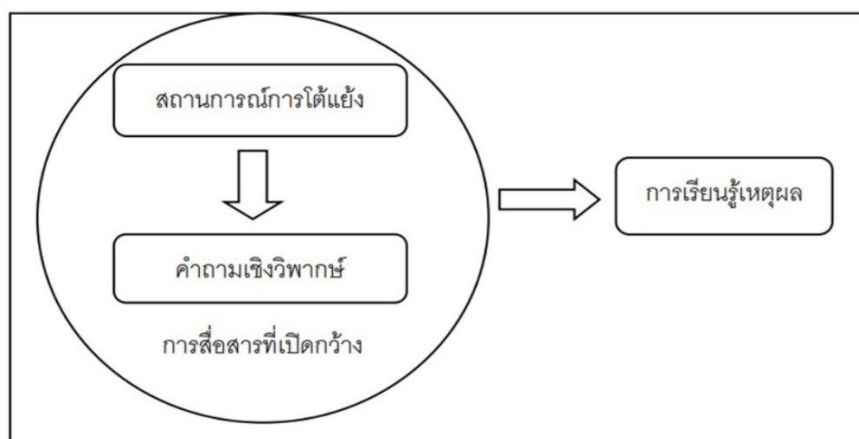
ที่มา: กาญจนา แก้วเทพ, 2551, น. 359.

3.3.2 หลักการของกระบวนการเรียนรู้เหตุผล

จุฑาพรรธ ผดุงชีวิต (2558) ได้สรุปหลักการของกระบวนการเรียนรู้เหตุผล คือเป็นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ (critical questioning) ที่มีต่อชุดข้อโต้แย้งโต้แย้งต่าง ๆ ภายใต้สภาวะแห่งการสื่อสารที่เปิดกว้าง ซึ่งเป็นตัวแบบการสื่อสารว่าด้วยการสะท้อนอัตวิสัยร่วมกัน (inter-subjectivity) ของคนในสังคมผ่านภาษา ความหมายของคำ

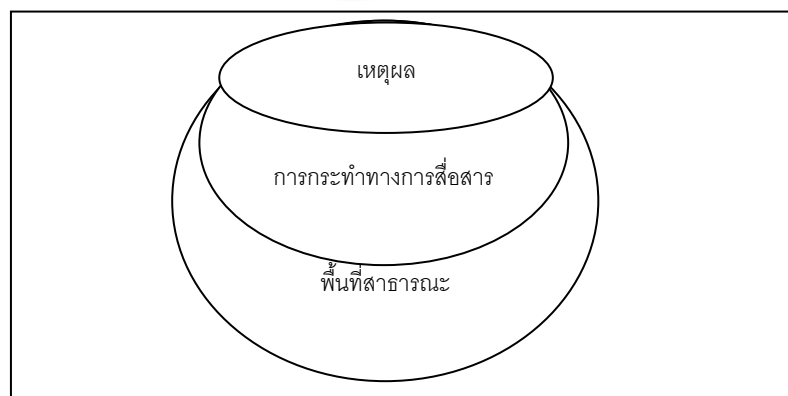
ในการสื่อสารจึงไม่ใช่เรื่องตายตัวและสามารถทบทวนผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตมนุษย์ และถูกถ่ายโอนผ่านการสื่อสาร

จากความคิดข้างต้นผู้วิจัยนำมาสรุปได้เป็นภาพ 2 ดังนี้

ภาพ 2 แสดงกระบวนการเรียนรู้เหตุผล

การศึกษาองค์ประกอบของทฤษฎีวิพากษ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบทั้งสาม ได้แก่ พื้นที่สาธารณะ การกระทำทางการสื่อสาร และเหตุผลนั้นมีความสัมพันธ์กันในด้านของกระบวนการและเป็นปัจจัยสนับสนุนซึ่งกันและกัน กล่าวคือ กระบวนการวิพากษ์จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเกิดพื้นที่สาธารณะ และในพื้นที่สาธารณะนั้นผู้เรียนต้องใช้การกระทำทางการสื่อสาร ที่ประกอบไปด้วยการแสดงเหตุผล จึงสามารถสรุปได้ว่าทั้งสามองค์ประกอบนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน ดังแสดงในภาพ 3 ที่ผู้วิจัยสรุปไว้ดังนี้

ภาพ 3 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทฤษฎีวิพากษ์

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบวงวรรณกรรม (Literature circles)

1. ความหมายของวงวรรณกรรม

Deniels (2006, p. 2) ให้ความหมายของวงวรรณกรรมว่า เป็นการรวมกลุ่มของผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ประมาณ 5-6 คน หรือการอภิปรายย่อยในกลุ่มเพื่อน ผู้ซึ่งมีความสนใจในการอ่านวรรณคดี, กวีนิพนธ์, บทความ หรือหนังสือ ในเรื่องเดียวกัน โดยหัวข้อที่สามารถนำมาใช้ในการอภิปรายกลุ่มย่อยนั้น เป็นตัวบทวรรณคดีโดยทั่วไป เช่น บทเชิงคติ สารคดี บทโศกนาฏกรรมในหนังสือ รูปภาพในหนังสือ ตำราเรียน บทความ หรือกวีนิพนธ์

Chung (2006, p. 4) อธิบายความหมายของวงวรรณกรรมว่า เป็นสโมสรหนังสือและเป็นกิจกรรมการอ่านที่ต้องใช้ทักษะการคิดขั้นสูง การไตร่ตรองและการอภิปราย ที่มุ่งเน้นตัวบทวรรณคดี การตอบสนองต่อบทบาทของผู้อ่านที่จะสามารถทำให้เกิดความเข้าใจในตัวบทวรรณคดีได้ ซึ่งมี 4 บทบาท คือ ผู้กำกับการอภิปราย ผู้อ้างอิงตัวบท ผู้เชื่อมต่อกับประสบการณ์หรือบริบทชีวิต และผู้วาดภาพเหตุการณ์ที่นึกถึง และการอภิปราย ที่มีจุดประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อ่านทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นธรรมชาติ เป็นการสนทนาเชิงลึกเกี่ยวกับตัวบทวรรณคดีที่อ่าน และเป็นการเชื่อมโยงบุคคลกับบริบททางสังคม

Bonnie (2007, p. 1) สรุปความหมายของวงวรรณกรรมว่าเป็นการรวมกลุ่มขนาดเล็กของผู้เรียน เพื่ออภิปรายวรรณคดีแต่ละเรื่องในเชิงลึก โดยการอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์และตัวละครในวรรณคดี วรรณศิลป์ที่ผู้เขียนใช้ หรือประสบการณ์ส่วนตัวของผู้อ่านที่เชื่อมโยงกับเรื่อง จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การไตร่ตรองในเรื่องที่ได้อ่าน และการตอบสนองต่อเรื่องที่ได้อ่าน

Ferguson, & Kern (2012, p. 24) ให้ความหมายของวงวรรณกรรมว่าเป็นวิธีการหนึ่งของครูที่ใช้เพื่อสนับสนุนให้เกิดการอภิปรายในกลุ่มผู้เรียนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน ในประเด็นเกี่ยวกับข้อความที่อ่าน และสนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างโครงสร้างที่จำเป็นที่จะนำไปสู่การตอบสนองต่อการอ่านที่ได้รับมอบหมาย เช่น การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการอภิปราย ผู้เชื่อมโยง ผู้ถาม ฯลฯ

Panida (2016, p. 132) ได้ให้ความหมายของวงวรรณกรรมว่าเป็นกิจกรรมในชั้นเรียนที่ประกอบด้วย การอภิปรายกลุ่มย่อย และการอภิปรายทั้งชั้นเรียน โดยมีผู้เรียนที่ต้องกระตือรือร้น และเป็นโอกาสให้ผู้เรียนได้ระบุหัวข้อการอภิปรายได้ตามความสนใจ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่คอยแนะนำเกี่ยวกับการตีความที่เป็นไปได้ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสรุปผลการอภิปราย

ธีรบุษ อนุฤทธิ, และปัญญา เล็กวิไล (2557, น. บทสรุปผู้บริหาร) ได้อธิบายความหมายของวงวรรณกรรม โดยใช้ศัพท์ว่า กลุ่มวรรณกรรม คือ การอภิปรายกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นกลุ่มขนาดเล็กที่มุ่งเน้นไปที่ความรู้สึก ความคิดเห็น การเปรียบเทียบและเชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้อ่านกับตัวบทวรรณคดีชิ้นหนึ่ง ๆ ในเชิงลึก โดยผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ได้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในขณะที่อ่านขณะการอภิปราย และตอบสนองต่องานวรรณกรรมที่ได้อ่านไป

จากแนวคิดข้างต้นสามารถนำมาสังเคราะห์ความหมายของวงวรรณกรรมได้ดังตาราง 17 ดังนี้

ตาราง 17 แสดงการสังเคราะห์ความหมายของวงวรรณกรรม

Deniels (2006)	Chung (2006)	Bonnie (2007)	Ferguson, & Kern (2012)	Panida (2016)	ธีรนุช และปัญญญา (2557)	สรุปความหมายวงวรรณกรรม
การรวมกลุ่มขนาดเล็ก	การรวมกลุ่มขนาดเล็ก	การรวมกลุ่มขนาดเล็ก	การรวมกลุ่มขนาดเล็ก	การรวมกลุ่มขนาดเล็ก	การรวมกลุ่มขนาดเล็ก	การรวมกลุ่มขนาดเล็ก
การอภิปรายย่อย	การอภิปราย สนทนา	การอภิปรายในเชิงลึก	การอภิปรายกลุ่มย่อย	การอภิปรายกลุ่มย่อย	การอภิปรายเชิงลึก	การอภิปรายเชิงลึก
	เชิงลึกเกี่ยวกับตัวบทที่อ่าน	ของวรรณคดีแต่ละเรื่อง	และภาครายละเอียดทั้งชั้นเรียน	และการอภิปรายทั้งชั้นเรียน	ทั้งที่เป็นกลุ่มย่อยและทั้งชั้นเรียน	
กลุ่มเกิดจากความสนใจที่มีร่วมกัน		กลุ่มเกิดจากความสนใจร่วมกันของผู้เรียน	หัวข้อการอภิปรายเกิดจากความสนใจร่วมกัน			การรวมกลุ่มและการกำหนดประเด็นการอภิปรายเกิดจากความสนใจร่วมกัน
ใช้ตัวบทวรรณคดีโดยทั่วไป	มุ่งเน้นตัวบทวรรณคดี	มุ่งเน้นตัวบทในเรื่องเหตุการณ์ ตัวละคร วรรณคดี				มุ่งเน้นที่ตัวบท วรรณคดี เช่น เหตุการณ์ ตัวละคร วรรณคดี ของ วรรณคดีโดยทั่วไป
	กิจกรรมการอ่านที่ใช้ทักษะการคิดขั้นสูง	ช่วยให้เกิดการคิด อย่างมีวิจารณญาณ	นำไปสู่การตอบสนอง	ใช้ทักษะการคิด	กิจกรรมการอ่านที่ใช้ทักษะการคิด	
	การไตร่ตรอง	การไตร่ตรองและ	ต้องการที่ได้รับมอบหมาย	วิเคราะห์ และการตอบสนองต่องานวรรณกรรม	วิเคราะห์ เพื่อให้เกิดการตอบสนองต่อ	

Deniels (2006)	Chung (2006)	Bonnie (2007)	Ferguson, & Kern (2012)	Panida (2016)	ธีรนุช และปัญญา (2557)	สรุปความหมายวงวรรณกรรม
		ตอบสนองต่อเรื่องที่อ่าน	การสนับสนุนให้ ผู้เรียนสร้างโครงสร้าง ที่จำเป็น			วรรณคดี การไตร่ตรองเนื้อหา และการคิดอย่างมี วิจารณญาณ
บทบาทผู้อ่าน						การกำหนดบทบาท ที่จำเป็น
เป็นการเชื่อมโยง บุคคลกับบริบททาง สังคม		ประสบการณ์ส่วนตัว ของผู้่านที่เชื่อมโยง กับเรื่อง			มุ่งที่ความรู้สึก ความคิดเห็น การเปรียบเทียบและ เชื่อมโยง ประสบการณ์ของ ผู้อ่านกับตัวบท	มีการเชื่อมโยง ประสบการณ์ ส่วนบุคคลเข้ากับ บริบททางสังคมที่ ปรากฏในตัวบท
				ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก		-

จากแนวคิดข้างต้น สามารถสรุปความหมายของวงวรรณกรรม ได้ว่า เป็นกิจกรรมการอ่านที่เกิดจากการรวมกลุ่มขนาดเล็ก ประมาณ 5-6 คน ตามความสนใจที่มีต่อวรรณคดี หรือประเด็นการอภิปรายร่วมกัน โดยมีการกำหนดบทบาทผู้เรียนที่จำเป็นต่อการอภิปรายเชิงลึกทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย และทั้งชั้นเรียน โดยประเด็นการอภิปรายมุ่งเน้นที่ตัวบทวรรณคดี เช่น เหตุการณ์ตัวละคร วรรณศิลป์ ของวรรณคดีโดยทั่วไป มีการเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนบุคคลเข้ากับบริบททางสังคมที่ปรากฏในตัวบท ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดการตอบสนองต่อวรรณคดี การไตร่ตรองเนื้อหา และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. ความสำคัญของวงวรรณกรรม

วงวรรณกรรมเป็นวิธีการหนึ่งที่น่ามาใช้ในการสอนวรรณคดี ซึ่งมีความสำคัญดังที่นักวิชาการได้ระบุไว้ดังนี้

Briggs (2010) ได้สรุปเกี่ยวกับความสำคัญของวงวรรณกรรมว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดเชิงเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ตัวบทที่มีความขัดแย้งเพื่อนำไปสู่การคิดนอกกรอบในชีวิตจริง และรวมทั้งพัฒนาความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดไตร่ตรองของผู้เรียนด้วย

Morales, & Carroll (2015, p. 194) ได้สรุปเกี่ยวกับความสำคัญของวงวรรณกรรมว่า ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การอ่านและการเขียน เป็นการให้ผู้อ่านได้อภิปรายและไตร่ตรองบนตัวบทที่มีความหลากหลาย ซึ่งช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษาด้วย

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า วงวรรณกรรมมีความสำคัญ คือ เป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง คือ การคิดเชิงเปรียบเทียบ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดนอกกรอบ การคิดไตร่ตรองและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากการใช้ตัวบทที่หลากหลาย ทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาอีกด้วย

3. หลักการของวงวรรณกรรม

Deniels (2002, p. 18) ได้สรุปเกี่ยวกับหลักการของวงวรรณกรรมไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกตัวบทวรรณคดีที่ต้องการอ่าน การกำหนดหัวข้อสนทนาหรือคำถาม
2. การเข้ากลุ่ม เป็นกลุ่มชั่วคราวขนาดเล็กขึ้นอยู่กับทางเลือกหนังสือ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะได้อ่านวรรณคดีที่แตกต่างกัน และการเข้ากลุ่มเป็นไปเพื่ออภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่านร่วมกัน
3. ผู้เรียนใช้เน็ตเพื่อแนะนำการอ่านและการสนทนา
4. การประชุมกลุ่มเป็นแบบเปิดกว้าง มีการสนทนาแบบธรรมชาติเกี่ยวกับหนังสือ มีการเชื่อมต่อส่วนบุคคล การเล่าเรื่อง การทำแบบฝึกหัดและคำถามปลายเปิด
5. ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ไม่ใช่สมาชิกในกลุ่มหรือผู้สอน

6. การประเมินผลคือการสังเกตของครูและการประเมินตนเองของนักเรียน
7. ความสนุก ผู้เรียนรู้สึกสนุกต่ออ่าน ต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน
8. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนร่วมกันทั้งชั้นเรียน เมื่อการอภิปรายกลุ่มย่อย

เสร็จสิ้น

Chung (2006, p. 4) ได้สรุปหลักการของวงวรรณกรรม ไว้คือ

1. ยึดการตอบสนองของผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง (Reader-Response)
2. ผู้เรียนมีอิสระ (Independence) ที่จะเลือกตัวบทวรรณคดี ประเด็นการอภิปราย บทบาทของตนเอง, มีความรับผิดชอบ (Responsibility) และ การเป็นเจ้าของผลงานของตนเอง (Ownership)

3. มีความยืดหยุ่น และลื่นไหล (Flexible and Fluid)
4. การรวมกลุ่มจะเป็นกลุ่มเล็ก แบบชั่วคราว ที่เกิดจากความสนใจร่วมกันในตัวบทวรรณคดี

5. การจัดการอภิปรายเป็นไปอย่างปกติ มีตารางกำหนดการอภิปรายที่ชัดเจน
6. ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)
7. การประเมินผลใช้วิธีการสังเกตโดยผู้สอน และการประเมินตนเองโดยผู้เรียน

Bonnie (2007, p. 2) ได้สรุปหลักการของวงวรรณกรรม ไว้ดังนี้คือ

1. ยึดการตอบสนองของผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง (Reader-Response)
2. คำนึงถึงความมีอิสระ (Independence), ความสำเร็จ (Responsibility) และการเป็นเจ้าของผลงานของผู้เรียน (Ownership)

3. การรวมกลุ่มเกิดจากการเลือกตัวบทวรรณคดี
4. การบูรณาการตัวบทวรรณคดีกับการอ่านและการเขียน
5. มีความยืดหยุ่น และ ลื่นไหล (Flexible and Fluid)

จากแนวคิดข้างต้นสามารถนำมาสังเคราะห์หลักการของวงวรรณกรรมได้ดังตาราง 18

ดังนี้

ตาราง 18 แสดงการสังเคราะห์หลักการของวงวรรณกรรม

Deniels (2006)	Chung (2006)	Bonnie (2007)	สรุปหลักการของวงวรรณกรรม
ยึดการตอบสนองของผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง	ยึดการตอบสนองของผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง	ยึดการตอบสนองของผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง	ยึดการตอบสนองของผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง
ผู้เรียนมีอิสระ	ผู้เรียนมีอิสระ	มีความอิสระ	ผู้เรียนมีอิสระ
การเข้ากลุ่มแบบชั่วคราว	การเข้ากลุ่มเป็นกลุ่มเล็กแบบชั่วคราว	การเข้าร่วมกลุ่มจากความสนใจ	การเข้ากลุ่มเป็นกลุ่มเล็กแบบชั่วคราวที่เกิดจากความสนใจทั่วไป
ผู้เรียนใช้เน็ต			-
การประชุมกลุ่มแบบเปิดกว้าง	การจัดอภิปราย		การจัดอภิปรายกลุ่มร่วมกันทั้งชั้นเรียนแบบเปิดกว้าง
การแลกเปลี่ยนร่วมกันทั้งชั้นเรียน			
ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก	ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก		ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก
ประเมินผลจากการสังเกตของครูและประเมินตนเอง	ประเมินผลจากการสังเกตของครูและประเมินตนเอง		ประเมินผลจากการสังเกตของครูและประเมินตนเอง
ความสนุก			-
มีความยืดหยุ่น และสิ้นเปลือง	มีความยืดหยุ่น และสิ้นเปลือง	มีความยืดหยุ่นและสิ้นเปลือง	มีความยืดหยุ่นและสิ้นเปลือง
ความรับผิดชอบ	ความรับผิดชอบ	ความรับผิดชอบ	ความรับผิดชอบ
การเป็นเจ้าของผลงานของผู้เรียน	การเป็นเจ้าของผลงานของผู้เรียน	การเป็นเจ้าของผลงานของผู้เรียน	การเป็นเจ้าของผลงานของผู้เรียน
			-
			การบูรณาการตัวบทกับการอ่านและเขียน

จากตารางสังเคราะห์หลักการของวงวรรณกรรม สามารถสรุปหลักการได้ 6 หลักการ ดังนี้

1. ยึดการตอบสนองของผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง
2. ผู้เรียนมีอิสระ ที่จะเลือกตัวบทวรรณกรรม กำหนดประเด็นการอภิปรายหรือสนทนา รวมทั้งเลือกบทบาทของตนเอง
3. การเข้ากลุ่มเป็นกลุ่มเล็กแบบชั่วคราวที่เกิดจากความสนใจตัวบทวรรณคดีร่วมกัน
4. การจัดอภิปรายกลุ่มร่วมกันทั้งชั้นเรียนแบบเปิดกว้าง ที่มีความยืดหยุ่นและสิ้นไหล ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในวงอภิปรายและเป็นเจ้าของผลงานของตนเอง
5. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ไม่ใช่สมาชิกของกลุ่ม
6. ประเมินผลจากการสังเกตของครูและประเมินตนเอง

4. องค์ประกอบของวงวรรณกรรม

วงวรรณกรรมมีองค์ประกอบสำคัญ ดังที่นักวิชาการได้ระบุไว้ดังนี้

Bonnie, Katherine L., & Nancy J. (2001) ได้ระบุองค์ประกอบของวงวรรณกรรมไว้

12 องค์ประกอบ คือ

1. ความเชื่อของครู (Teacher beliefs)
2. การวางเป้าหมาย (Goals)
3. การกำหนดช่วงเวลา (Timeline)
4. การกำหนดตารางเวลา (Scheduling)
5. การเลือกหนังสือ (Choosing book)
6. การสร้างกลุ่ม (Forming Groups)
7. การอ่านและการเตรียมการอภิปราย (Reading and preparing for discussion)
8. การอภิปราย (discussion) ซึ่งเป็นไปตามบทบาทที่ ผู้เรียนเลือก เช่น ผู้นำการอภิปราย ผู้เชื่อมโยงประสบการณ์ ผู้วาดภาพเหตุการณ์ที่นึกถึง ฯลฯ
9. การตอบสนองด้วยการเขียน (Written Response)
10. มุ่งเน้นที่บทเรียน (Focus lessons) คือ การวิจารณ์เกี่ยวกับกลวิธี การวิจารณ์องค์ประกอบวรรณคดี หรือหัวข้ออื่น ๆ ตามความสนใจที่มีต่อวรรณคดี
11. การแสดงโครงการ (Extension projects)
12. การวัดและประเมินผล (Assessment and evaluation) ด้วยการให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ผ่านการตอบสนองต่อวรรณคดี ด้วยการเขียนหรือพูดอภิปราย

Lin (2002, p. 2) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของวงวรรณกรรมจากนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า วงวรรณกรรมมีองค์ประกอบพื้นฐาน 3 องค์ประกอบ คือ

1. ความหลากหลาย (Diversity) ซึ่งผู้สอนจะเลือกชุดของตำราซึ่งเป็นหนังสือประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อหรือเนื้อหาของงานโดยผู้ประพันธ์คนเดียว

2. การเลือกด้วยตนเอง (Self-choice) โดยผู้เรียนจะได้รับมอบหมายให้สร้างกลุ่มเป็น "วงกลม" โดยขึ้นอยู่กับความสนใจในการอ่านหนังสือหรือชื่อหนังสือที่พวกเขาเลือก ภายในกลุ่ม แต่ละกลุ่มผู้เรียนจะรับผิดชอบการเรียนรู้และความเป็นส่วนตัวของตนเอง เช่นการอภิปราย และการตัดสินใจเกี่ยวกับปริมาณเนื้อหาที่จะอ่านสำหรับการอภิปรายแต่ละครั้ง

3. ความคิดริเริ่มของผู้เรียน (Student initiative) โดยผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นผ่านบทบาทต่าง ๆ ที่ได้เลือกรับผิดชอบต่อกลุ่มอภิปรายย่อย เช่น ผู้นำการอภิปราย ผู้เชื่อมโยงประสบการณ์ ฯลฯ

Brownlie (2005, pp. 2-3) ได้สรุปองค์ประกอบที่เป็นกุญแจสำคัญเพื่อสร้างวงวรรณกรรมไว้ 3 องค์ประกอบ คือ

1. ชุดงานวรรณคดี (collection of book) ที่เพียงพอสำหรับความสนใจของผู้อ่านในชั้นเรียน ซึ่งวรรณคดีที่นำมาจัดเป็นชุดนี้ต้องมีความแตกต่างกัน และควรมีมากกว่า 6 เรื่องต่อหนึ่งชุดวรรณคดี ทั้งนี้ต้องมีการสำเนาวรรณคดีในแต่ละชุดไว้ 5-6 สำเนา เพื่อให้เพียงพอสำหรับผู้อ่าน 30 คน และการเลือกวรรณคดีมาใช้ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับระดับการอ่านของผู้อ่านด้วย

2. การจัดอภิปรายกลุ่มย่อย (group discussion) โดยที่กลุ่มสำหรับการอภิปรายกลุ่มย่อยนี้จะเกิดจากผู้อ่านที่มีความสนใจในวรรณคดีเรื่องเดียวกันเข้ามารวมกลุ่มกัน เพื่อพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่พวกเขาได้อ่าน เป็นการสนับสนุนผู้อ่านได้แลกเปลี่ยนความคิดกับผู้อ่านคนอื่นในกลุ่มเดียวกัน แต่จะยังไม่เปิดเผยความลับของเรื่องที่ย่าน โดยการจัดอภิปรายกลุ่มย่อยนี้จะจัดขึ้น 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละประมาณ 15 – 20 นาที

3. การตอบสนองต่อเรื่องที่ย่าน โดยใช้บทความที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีที่ได้อ่าน (respond in journals) เพื่อนำมาสู่การอภิปรายกลุ่มย่อยตามบทบาทที่ได้เลือก โดยจัดให้มีการอภิปรายกลุ่มย่อยในประเด็นนี้ประมาณ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ มหาวิทยาลัยแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย (online) ได้สรุปองค์ประกอบของวงวรรณกรรมไว้ 4 องค์ประกอบ คือ

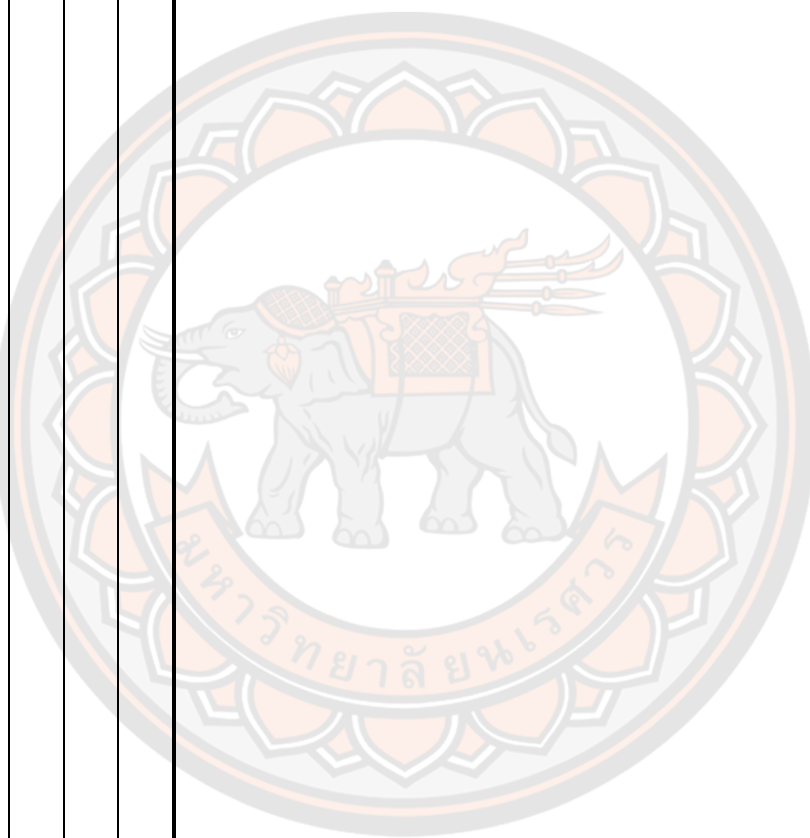
1. หัวข้อการอภิปรายสร้างขึ้นโดยผู้เรียน
2. การอภิปราย คือการสนทนาและสำรวจอย่างเป็นธรรมชาติ หรือในบริบทตามธรรมชาติ
3. การใช้บันทึกย่อเพื่อเป็นแนวทางในการอ่านและอภิปรายของผู้เรียน
4. ผู้เรียนมีบทบาทที่หลากหลาย

จากแนวคิดข้างต้นสามารถนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบของวงวรรณกรรมได้ดังตาราง 19 ดังนี้

ตาราง 19 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของวงวรรณกรรม

Bonnie et al. (2001)	Lin (2002)	Brownlie (2005)	มหาวิทยาลัยแห่งชาติแคลิฟอร์เนีย (online)	สรุปหลักการของวงวรรณกรรม
ความเชื่อของครู			-	-
การวางเป้าหมาย			-	-
การกำหนดช่วงเวลา			-	-
การกำหนดตารางเวลา			-	-
การเลือกหนังสือ	ความหลากหลาย	ชุดงานวรรณคดี		ความหลากหลายของชุดงานวรรณคดี
การสร้างกลุ่ม	การเลือกด้วยตนเอง		ผู้เรียนสร้างหัวข้อการอภิปรายด้วยตนเอง	การสร้างกลุ่มด้วยตนเอง
การอ่านและการเตรียมการอภิปราย			การใช้บันทึกย่อ	การใช้บันทึกย่อเพื่อการอ่านและการเตรียมการอภิปราย
การอภิปราย	ความคิดริเริ่มของผู้เรียน	การจัดอภิปรายกลุ่มย่อย	การอภิปราย ตามบทบาทที่หลากหลาย	การจัดอภิปรายกลุ่มย่อยตามบทบาทที่หลากหลายของผู้เรียน
การตอบสนองด้วยการเขียน		การตอบสนองต่อเรื่องที่อ่าน		การตอบต่อเรื่องที่อ่านด้วยการเขียน

Bonnie et al. (2001)	Lin (2002)	Brownlie (2005)	มหาวิทยาลัยแห่งชาติแคलिฟอร์เนีย (online)	สรุปหลักการของวงวารณกรรม
มุ่งเน้นการวิจารณ์				-
การแสดงโครงการ				-
การประเมินผลด้วยตนเอง				-

จากตารางการสังเคราะห์องค์ประกอบของวงวรรณกรรม สรุปได้เป็น 5 องค์ประกอบ คือ

1. ความหลากหลายของชุดงานวรรณคดี กล่าวคือ จำนวนผลงานวรรณคดีต้องมีเพียงพอสำหรับความสนใจของผู้เรียน และมีรูปแบบ เนื้อหาที่หลากหลาย แต่อาจเป็นผลงานของผู้เขียนคนเดียวกันได้

2. การสร้างกลุ่มด้วยตนเอง กล่าวคือ กลุ่มการอภิปรายจะเป็นกลุ่มขนาดเล็กที่เกิดจากความสนใจต่อวรรณคดีเรื่องเดียวกัน

3. การใช้บันทึกย่อเพื่อการอ่านและการเตรียมการอภิปราย

4. การจัดอภิปรายกลุ่มย่อย ตามบทบาทที่หลากหลายของผู้เรียน

5. การตอบสนองต่อเรื่องทีอ่านด้วยการเขียน

5. ขั้นตอนของวงวรรณกรรม

Deniels (2002, p. 2) ได้สรุปขั้นตอนของวงวรรณกรรม ได้ 4 ขั้น ดังนี้

1. การเลือกตัวบทวรรณคดีหรือหนังสือที่สามารถอ่านและนำมาจัดกลุ่มตามตัวบทที่เลือก

2. การตัดสินใจเกี่ยวกับปริมาณตัวบทที่จะอ่าน และบทบาทของแต่ละคนที่ทำในการอภิปรายกลุ่มย่อยครั้งหน้า การตรวจสอบสำเนาตัวบทว่าถูกต้องแล้ว และอ่านเรื่องมาก่อนที่จะเข้าร่วม

3. เมื่อการอ่านตัวบทนั้นเสร็จสิ้นให้เข้าร่วมอภิปรายกลุ่มย่อย โดยให้ใช้การเขียนหรือการทำสรุปย่อในเรื่องที่อ่านหรืออภิปราย และเชื่อมโยงไปสู่บทบาทที่ทุกคนได้รับในการอภิปรายครั้งนี้ซึ่งสมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องมีส่วนร่วม และจำไว้เสมอว่า ประสบการณ์ของบุคคล นั้นมีความเชื่อมโยงกับเรื่องที่อ่าน และการใช้คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับตัวบทวรรณคดีจะนำไปสู่การอภิปราย

4. เมื่อการอภิปรายกลุ่มย่อยสิ้นสุดลง ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนร่วมชั้นทั้งหมด และกลุ่มวรรณกรรมใหม่ก็จะเกิดขึ้นตามการเลือกอ่านใหม่ ๆ ของผู้เรียน

Panyasri (2013 อ้างถึงใน ธีรนุช อนุฤทธิ์, และปัญญา เล็กวิไล, 2557, น. 5) ได้สรุปขั้นตอนของวงวรรณกรรม ไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนอ่านงานวรรณคดีเรื่องเดียวกัน (individual reading)

2. ผู้เรียนเขียนบันทึกการอ่าน (reading log) เพื่อใช้สำหรับเป็นข้อมูลที่ใช้สำหรับการอภิปรายกลุ่มย่อย

3. การอภิปรายกลุ่มย่อยครั้งที่ 1 (group discussion)

4. การนำเสนอประเด็นที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มย่อยของตนเอง (discussion presentation) ต่อชั้นเรียน

5. การอภิปรายร่วมกันทั้งชั้นเรียน (class discussion and mini lesson) เกี่ยวกับประเด็นที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ โดยผู้สอนอาจแทรกเนื้อหาสำคัญที่ขาดหาย หรือที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษางานเพิ่มเติม

6. การอภิปรายกลุ่มย่อยครั้งที่สอง (group discussion) เพื่อแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นในประเด็นองค์ประกอบของวรรณคดี

7. การนำเสนอประเด็นที่ได้จากการอภิปราย และการอภิปรายร่วมกันทั้งชั้นเรียน (discussion presentation and class discussion)

8. ผู้เรียนแต่ละคนเขียนสะท้อนการอ่านของตนเองเป็นรายบุคคล (reading response) เพื่อแสดงถึงความเข้าใจ ความคิดเห็น ประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับเรื่องที่อ่าน และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้อ่าน โดยในขั้นนี้ครูจะไม่ตั้งคำถามให้ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ

9. ผู้เรียนสามารถตั้งกลุ่มใหม่ได้ตามประเด็นการอ่านที่เกิดขึ้นตามความสนใจของผู้อ่านในเรื่องเดียวกัน (individual reading)

Panida (2016, p. 133) ได้สรุปขั้นตอนของวงวรรณกรรมไว้ ดังนี้

1. ผู้เรียนเตรียมตัวสำหรับชั้นเรียน โดยการอ่านตัวบทวรรณคดี และการอ่านบันทึกสำหรับกลุ่มย่อย และอภิปรายกลุ่มย่อย

2. ผู้เรียนกำหนดบทบาท ที่รับผิดชอบต่อการอ่าน เช่น ผู้นำการอภิปราย ผู้รักษาเวลา ผู้บันทึก และผู้นำเสนอ

3. การอภิปรายกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเมื่อการอภิปรายจบลงผู้บรรยายจะสรุปการอภิปรายของพวกเขาต่อชั้นเรียน โดยในขั้นนี้กลุ่มอื่น ๆ สามารถมีส่วนร่วมในการอภิปรายได้ในประเด็นที่สนใจ โดยการอภิปรายนั้นเกิด 2 รอบ รอบแรกเป็นประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเรื่อง เช่น การสร้างฉากโครงเรื่อง ส่วนรอบที่สองจะเป็นการอภิปรายเชิงลึกในหัวข้อและประเด็นทางวัฒนธรรมที่ได้ปรากฏจากตัวบทของเรื่อง

Karatay (2017, p. 66) ได้สรุปขั้นตอนของวงวรรณกรรมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียม (preparation) ในขั้นนี้เป็นการแนะนำเกี่ยวกับชิ้นงานการอ่าน (บทบาทของตนเองในกลุ่มวรรณกรรม) การสร้างกลุ่มในวงวรรณกรรม การเลือกหนังสือหรือตัวบทวรรณคดี โดยแต่ละบุคคล ในครั้งแรกเป็นการแนะนำชิ้นงานการอ่านให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาจะต้องทำ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของชิ้นงานในระหว่างการอ่าน ครั้งที่สอง กลุ่มในวงวรรณกรรมจะ

สร้างจากอาสาสมัครที่มีความสนใจที่จะทำงานร่วมกัน ครั้งที่สาม ผู้เรียนเลือกหนังสือหรือตัวบทวรรณคดีที่กลุ่มสนใจ

2. การอ่านเป็นรายบุคคล (individual reading) ผู้เรียนจะได้อ่านหนังสือหรือตัวบทวรรณคดีเป็นรายบุคคลตามชิ้นงานการอ่าน โดยผู้สอนต้องให้ระยะเวลาในการอ่านที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาของวรรณคดี สามารถสรุปย่อ และเตรียมการสำหรับนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับชิ้นงานการอ่านนั้นได้ โดยผู้เรียนที่รับบทบาทเป็นผู้วาดภาพ (illustrator) อาจเป็นผู้วาดเหตุการณ์หรือตัวละครที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันในเรื่อง

3. การอภิปราย (discussion) ในขั้นนี้ ผู้เรียนที่มีบทบาทเป็นผู้ถาม (questioner) จะเป็นผู้แนะนำการอภิปราย โดยใช้เวลาประมาณ 20-30 นาที ในการแลกเปลี่ยนความรู้สึกและความคิด เกี่ยวกับประเด็นสำคัญของเรื่อง ใจความสำคัญของเรื่อง ข้อความอื่น ๆ ที่ปรากฏในหนังสือภาษาที่นักเขียนใช้ และลีลาการเขียนของนักเขียน โดยผู้เรียนต้องจัดการให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปราย

4. การแลกเปลี่ยน (sharing) ในขั้นนี้ ทุกคนในชั้นเรียนต้องนำเสนอเกี่ยวกับชิ้นงานการอ่านที่ตนได้ทำ โดยผู้เรียนที่มีบทบาทเป็นผู้กล่าวอ้างอิง (literary luminary/passage master) จะแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับบางตอนที่ชื่นชอบในเรื่องนั้น ผู้เรียนที่มีบทบาทเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านคำ (vocabulary enricher/word wizard) แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับคำที่ผู้เขียนใช้เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ความหมายใหม่ ๆ ของเรื่องที่อ่าน

จากการศึกษาของนักวิชาการข้างต้นสามารถนำมาสังเคราะห์ขั้นตอนของวงวรรณกรรมได้ดังตาราง 20 ดังนี้

ตาราง 20 แสดงการสังเคราะห์ขั้นตอนของวรรณกรรม

Daniels (2002)	Panyasri (2013)	Panida (2016)	Karatay (2017)	สรุปหลักการของวรรณกรรม
การเลือกตัวบทวรรณคดี การจัดกลุ่มตามวรรณคดีที่เลือก	การจัดกลุ่มตามวรรณคดีเรื่องเดียวกัน	การอ่านตัวบทวรรณคดี และบันทึกสำหรับอภิปราย	การเตรียม ได้แก่ การแนะนำการสร้างกลุ่มและ การเลือกตัวบทวรรณคดี	การเตรียม คือ การแนะนำ การเลือกตัวบท และการสร้างกลุ่มจากความสนใจต่อตัวบทวรรณคดี
การเขียนบันทึกการอ่าน สำหรับอภิปรายกลุ่มย่อย	การอ่านตัวบทวรรณคดี	ผู้เรียนกำหนดบทบาท	การอ่านเป็นรายบุคคล	การอ่านวรรณคดีเป็นรายบุคคล และเขียนบันทึกการอ่านสำหรับ การอภิปรายกลุ่มย่อย
การเข้ากลุ่มเพื่อ กำหนด ปริมาณตัวบทและบทบาท				การเข้ากลุ่มเพื่อการกำหนด ปริมาณตัวบทและเลือก บทบาทของตนเอง
การอภิปรายกลุ่มย่อย	การอภิปรายกลุ่มย่อยครั้งที่ 1 และ 2	การอภิปรายกลุ่มเล็ก	การอภิปราย	การอภิปรายกลุ่มย่อย ประมาณ 1-2 ครั้ง

Daniels (2002)	Panyasri (2013)	Panida (2016)	Karatay (2017)	สรุปหลักการของวง วรรณกรรม
การแลกเปลี่ยนทั้งชั้นเรียน	การนำเสนอประเด็นของกลุ่ม ย่อยต่อชั้นเรียน การอภิปรายร่วมกัน ทั้งชั้นเรียน		การแลกเปลี่ยน	การแลกเปลี่ยนประเด็นของ กลุ่มย่อยร่วมกันทั้งชั้นเรียน
	ผู้เรียนเขียนสะท้อนการอ่าน ของตนเองเป็นรายบุคคล			-
	ผู้เรียนตั้งกลุ่มใหม่ตาม ประเด็นการอ่านที่สนใจ			-

จากตารางสังเคราะห์ขั้นตอนของวงวรรณกรรมข้างต้น สามารถสรุปขั้นตอนได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียม คือ การแนะนำ การเลือกตัวบท และการสร้างกลุ่มจากความสนใจต่อตัวบทวรรณคดี
2. การอ่านวรรณคดีเป็นรายบุคคล และเขียนบันทึกการอ่านสำหรับการอภิปรายกลุ่มย่อย
3. การเข้ากลุ่มเพื่อกำหนดปริมาณตัวบทและเลือกบทบาทของตนเอง
4. การอภิปรายกลุ่มย่อยประมาณ 1-2 ครั้ง
5. การแลกเปลี่ยนประเด็นของกลุ่มย่อยร่วมกันทั้งชั้นเรียน

5.6 บทบาทของสมาชิกในวงวรรณกรรม

วงวรรณกรรมเป็นการศึกษาวรรณคดีโดยร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ของวรรณคดี ฉะนั้นจึงต้องมีการกำหนดบทบาทของผู้เข้าร่วมวงวรรณกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้การแลกเปลี่ยนนั้นเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งมีนักวิชาการได้อธิบายไว้ดังนี้

Daniels (1994, 2002) ได้กำหนดบทบาทของสมาชิกในวงวรรณกรรมไว้ 6 บทบาท คือ

1. ผู้อำนวยการอภิปราย (Discussion Director) มีบทบาท คือ สอบถามเกี่ยวกับคำถามของสมาชิกกลุ่มที่มีต่อเรื่องสนใจ และนำมาจัดทำเป็นรายการคำถามที่จะใช้ในการอภิปรายภายในกลุ่ม และคอยกำกับให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนข้อมูลตามบทบาทปัจจุบันที่ได้รับ
2. ผู้เชื่อมโยง (Connector) มีบทบาท คือ การยกเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์หรือประสบการณ์ทั้งในปัจจุบันและอดีตในโลกแห่งความจริง หรือกับการอ่านรูปแบบอื่น เช่น วรรณคดี เรื่องอื่น ดนตรี ศิลปะ หรือสื่ออื่น ๆ
3. ผู้ตั้งคำถาม (Questioner) มีบทบาท คือ การหยิบยกหรือให้คำถามที่มุ่งเน้นให้เกิดการวิเคราะห์หรือวิจารณ์ตัวบทวรรณคดีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง กับกลุ่มอภิปราย
4. ผู้แสดงภาพ (Illustrator) มีบทบาท คือ การวาดรูปบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ซึ่งอาจเป็น ภาพร่างการ์ตูน แผนภาพ แผนภูมิ ที่กล่าวถึงในบางตอนสำคัญของเนื้อเรื่องหรือประเด็นที่สนใจ, เหตุการณ์ที่เป็นตอนสำคัญที่ทำให้เกิดความคิดหรือความรู้สึกที่ได้รับจากการอ่าน โดยอาจเป็นการวาดภาพพร้อมกับกำกับด้วยคำศัพท์สำคัญนั้น
5. ผู้สรุป (Summarizer) มีบทบาท คือ การเตรียมบทสรุปสั้น ๆ ของการอ่านรายวัน การอภิปรายกลุ่ม ที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ หลักความคิดทั่วไปและสาระสำคัญของการมอบหมายการอ่านของแต่ละวัน
6. ผู้ค้นคว้า (Researcher) มีบทบาท คือ การค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็น หรือตัวบทวรรณคดีจากแหล่งอื่น ๆ เช่น งานวิจัย บทความ ฯลฯ

O' Brien (2007, pp. 11-12) ได้ระบุถึงบทบาทในวงวรรณกรรมไว้ 5 บทบาท คือ

1. ผู้ตั้งคำถาม (Questioner) มีบทบาท คือ เขียนคำถามประมาณ 2-3 คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่ไม่เข้าใจเพื่อนำไปสู่การอภิปรายในกลุ่ม โดยข้อคำถามที่ใช้ควรเป็นคำถามระดับวิเคราะห์ที่วิจารณ์ มากกว่าคำถามแบบพื้นผิวที่มุ่งถามเพียงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องเท่านั้น

2. ผู้เชื่อมโยง (Connector) มีบทบาท คือ ดึงความประสบการณ์เดิมของตนมาใช้เพื่อเชื่อมโยงตัวบทกับตัวตนของคนอ่าน, ตัวบทกับตัวบท และตัวบทกับโลก ซึ่งจะทำให้เกิดการวิเคราะห์ ตีความ อนุมานตัวบทอันจะทำให้เกิดการรับรู้ว่าการวรรณคดีมีความสัมพันธ์กับชีวิตของผู้อ่าน

3. ผู้รอบรู้คำศัพท์ (Vocabulary enricher) มีบทบาท คือ คาดเตาะและอธิบายคำศัพท์ใหม่หรือคำศัพท์ที่น่าสนใจในตัวบทนั้น ๆ เพื่อให้กลุ่มสามารถอภิปรายและใช้บริบทของตัวบทขยายความหมายของคำศัพท์ได้ อันจะทำให้เกิดการวิเคราะห์บริบทเพื่อตรวจสอบความหมายของคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย หรือไม่รู้จักมาก่อนได้

4. ผู้แสดงภาพ (Illustrator) มีบทบาท คือ การแสดงภาพของเหตุการณ์หรือแนวคิดโดยรวมที่เกิดจากการอภิปรายร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งเป็นบทบาทที่ควรใช้หลังจากการอ่านตัวบทเสร็จสิ้นมากกว่าใช้ระหว่างการอ่านตัวบท โดยอาจแสดงออกมาเป็นภาพวาด หรือผังกราฟิกอื่น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้เกิดการจัดระเบียบข้อมูลที่จะทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

5. ผู้รอบรู้ข้อความ (Passage Master) มีบทบาท คือ ตัดสินเลือกส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อหาในตัวบทที่อ่านที่คิดว่าเป็นส่วนที่สะท้อนถึงความคิดหลัก, เป็นส่วนที่น่าสนใจ หรือเป็นส่วนที่แสดงถึงความขัดแย้งของสถานการณ์ มาอภิปรายร่วมกันซึ่งจะทำให้เกิดการทบทวนเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของตัวบทที่อ่าน

Whittaker (2012, p. 218) ได้สรุปบทบาทของสมาชิกของวงวรรณกรรมไว้ 8 บทบาท คือ

1. ผู้เชื่อมโยง (Connector) มีบทบาท คือ เป็นผู้ทำการบอกความสัมพันธ์ วิเคราะห์ตีความ และให้ข้อสนับสนุน ระหว่างตัวบทกับประสบการณ์ เหตุการณ์ของตัวบุคคล หรือบริบทจากตัวบททางวรรณคดีอื่น ๆ

2. ผู้ตั้งคำถาม (Questioner) มีบทบาท คือ ตั้งคำถามเมื่อเกิดความไม่เข้าใจเพื่อให้ได้ถึงความชัดเจนที่จะสนับสนุนให้เกิดการวิจารณ์ได้ ซึ่งรูปแบบคำถามอาจเป็นคำถามถามการคิดขั้นสูง หรือเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้เกิดการคาดเดา

3. ผู้รอบรู้คำศัพท์ (Vocabulary enricher) มีบทบาท คือ บันทึกลงและกำหนดคำศัพท์ใหม่หรือคำศัพท์สำคัญจากเรื่อง ซึ่งเป็นการเรียนรู้คำที่ไม่คุ้นเคย และการทำความเข้าใจรูปแบบทางภาษา

4. ผู้รอบรู้ (Literacy luminary) มีบทบาท คือ ทบทวนบางส่วนของตัวบทที่น่าจดจำ หรือมีความสำคัญกับเรื่อง เพื่อทำให้เกิดการระลึกถึงโครงสร้างของตัวบท ประเภท และความเข้าใจที่มีต่อเรื่องที่อ่าน

5. ผู้สรุป (Summarizer) มีบทบาทคือ ให้สาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน เพื่อระบุใจความสำคัญ หรือรายละเอียดสำคัญของเรื่อง

6. ผู้ค้นคว้า (Researcher) มีบทบาท คือ ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมหรือข้อมูลเบื้องหลังที่เชื่อมโยงกับตัวบทวรรณคดีที่อ่าน

7. ผู้แสดงภาพ (Illustrator) มีบทบาท คือ การสร้างผลงานกราฟิกของตัวบท เพื่อแสดงเหตุการณ์หรือมโนทัศน์ของเรื่อง

8. ผู้ติดตามการเดินทาง (Travel tracer) มีบทบาท คือ ดึงความเคลื่อนไหวที่สำคัญ หรือลำดับความสำคัญของโครงเรื่อง

บทบาทของสมาชิกในวงวรรณกรรมสามารถนำมาสังเคราะห์บทบาทของสมาชิกในวงวรรณกรรมได้ดังตาราง 21 ดังนี้

ตาราง 21 แสดงการสังเคราะห์บทบาทของสมาชิกในวงวรรณกรรม

Daniels (1994, 2002)	O'Brien (2007)	Whitaker (2012)	สรุป
ผู้อำนวยกรอภิปราย			-
ผู้เชื่อมโยง	ผู้เชื่อมโยง	ผู้เชื่อมโยง	ผู้เชื่อมโยง
ผู้ตั้งคำถาม	ผู้ตั้งคำถาม	ผู้ตั้งคำถาม	ผู้ตั้งคำถาม
ผู้แสดงภาพ	ผู้แสดงภาพ	ผู้แสดงภาพ	ผู้แสดงภาพ
ผู้สรุป		ผู้สรุป	ผู้สรุป
ผู้ค้นคว้า		ผู้ค้นคว้า	ผู้ค้นคว้า
	ผู้รอบรู้คำศัพท์	ผู้รอบรู้คำศัพท์	ผู้รอบรู้คำศัพท์
	ผู้รอบรู้ข้อความ	ผู้รอบรู้	ผู้รอบรู้ข้อความ
		ผู้ติดตามการเดินทาง	-

จากตารางสังเคราะห์สามารถสรุปได้ว่าบทบาทของสมาชิกในวงวรรณกรรมมี 7 บทบาท ได้แก่

1. ผู้เชื่อมโยง (Connector) มีบทบาท คือ วิเคราะห์ ตีความ หรือให้ข้อสนับสนุนที่เชื่อมโยงตัวบทกับตัวตนของตนเองทั้งด้านอารมณ์และประสบการณ์ โดยเหตุการณ์หรือประสบการณ์นั้นเป็นได้ทั้งในปัจจุบันและอดีต เช่น ตัวบทนี้สัมพันธ์กับความรู้สึก, ประสบการณ์ของฉันอย่างไร เชื่อมโยงตัวบทกับตัวบทอื่น ๆ เช่น พรรณคดีเรื่องอื่น ดนตรี ศิลปะ หรือสื่ออื่น ๆ และเชื่อมโยงตัวบทกับโลก เช่น เหตุการณ์ในเรื่องหรือการกระทำของตัวละครมีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ใดในข่าว
2. ผู้ตั้งคำถาม (Questioner) มีบทบาทคือ ตั้งคำถามเมื่อเกิดความไม่เข้าใจ เพื่อมุ่งให้เกิดการวิเคราะห์หรือวิจารณ์ตัวบทวรรณคดีในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง หรือเป็นคำถามที่ทำให้เกิดการวิเคราะห์ วิจารณ์เกี่ยวกับประเด็นการอภิปรายนั้น
3. ผู้แสดงภาพ (Illustrator) มีบทบาท คือ วาดภาพที่เกิดจากการตีความหมายของเรื่อง หรือเป็นภาพแสดงเหตุการณ์สำคัญ มโนทัศน์สำคัญของเรื่อง หรือประเด็นที่สนใจ ซึ่งทำให้เกิดความคิด ความรู้สึกที่ได้รับจากการอ่านเรื่อง โดยอาจแสดงเป็นภาพร่างการ์ตูน แผนภาพ แผนภูมิ และหรือมีการกำกับด้วยคำศัพท์สำคัญ
4. ผู้สรุป (Summarizer) มีบทบาท คือ ระบุสาระสำคัญ หรือรายละเอียดสำคัญของเรื่อง หรือของการอ่านรายวัน การอภิปรายกลุ่ม ที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ หลักความคิดทั่วไปและสาระสำคัญของการมอบหมายการอ่านของแต่ละวัน
5. ผู้ค้นคว้า (Researcher) มีบทบาท คือ ค้นคว้าข้อมูลเดิมหรือข้อมูลเบื้องหลังที่เกี่ยวข้องกับประเด็น หรือตัวบทวรรณคดีจากแหล่งอื่น ๆ เช่น งานวิจัย บทความ ฯลฯ
6. ผู้รอบรู้คำศัพท์ (Vocabulary enricher) มีบทบาทคือ เลือก กำหนด และอธิบาย คำศัพท์ใหม่ คำศัพท์ที่น่าสนใจ คำศัพท์สำคัญจากตัวบทนั้น ๆ โดยใช้บริบทของตัวบทสำหรับขยายความหมาย
7. ผู้รอบรู้ข้อความ (Passage Master /Literacy luminary) มีบทบาท คือ ทบทวน ตัดสินใจเลือกบางส่วนของเนื้อหาในตัวบทที่น่าจดจำหรือมีความสำคัญของเรื่อง เช่น เนื้อหาที่สะท้อนถึงความคิดหลัก หรือแสดงถึงความน่าสนใจและความขัดแย้งของสถานการณ์ มาเป็นประเด็นการอภิปราย เพื่อทำให้เกิดการย้อนคิดกลับไปยังองค์ประกอบ ประเภท และความเข้าใจที่มีต่อการอ่านตัวบทนั้น

แนวคิดเกี่ยวกับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Critical Reflection) เป็นศัพท์บัญญัติโดยราชบัณฑิตสภา ซึ่งบรรจุในพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย โดยอาจมีศัพท์ทางภาษาไทยอื่น ๆ เช่น การวิพากษ์อดีตอย่างมีเหตุผล (จิตซงค์ ส.นันทนาเนตร, 2549) การวิพากษ์หรือพิจารณาโดยใช้เหตุผลพิจารณา (Critical or Dialectical Reflection) (Taggart, & Wilson, 1998; Farrell, 2004) การพิจารณาใคร่ครวญ (พีรเทพ รุ่งคุณากร, 2556) และการสะท้อนคิดอย่างยั่งยืน (วิจารณ์ พานิช, 2558) ซึ่งจัดเป็นระดับของการคิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) ในระดับสุดท้ายตามการแบ่งระดับการคิดไตร่ตรอง ของ Zeichner, & Liston (1987; Van Manen, 1997; Kember et al., 2000) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ตามศัพท์บัญญัติ โดยราชบัณฑิตสภา

1. ความหมายของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Critical Reflection) เป็นส่วนหนึ่งของการคิดทบทวน เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบ ซึ่งจัดว่าเป็นการคิดขั้นสูง มีความหมายตามที่นักวิชาการและนักวิจัย ได้นิยามไว้ ดังนี้

Stephen Brookfield (n.d. อ้างถึงใน วิจารณ์ พานิช, 2558, น. 111) ว่าเป็น การทบทวนทางความคิดอย่างยั่งยืนที่จะเปิดเผยและตรวจสอบสมมติฐานที่กำลังพฤติกรรม ของตัวเรา 3 ด้าน คือ สมมติฐานด้านกระบวนทัศน์ ด้านการกำหนดกติกา และด้านความเป็นเหตุเป็นผล

Dewey (1993 อ้างถึงใน ทิศนา ข้ามมณี, 2560, น. 101) ได้ระบุถึงลักษณะของ การคิดไตร่ตรอง คือการสร้างความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยพิจารณาทบทวน เกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ ที่ตนเคยมีต่อเหตุการณ์นั้น และพิจารณาทบทวนถึงเหตุและผล จากข้อมูลหลักฐาน บริบทและเหตุผลด้านคุณธรรม จริยธรรม ในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านสังคม กฎหมาย การเมือง วัฒนธรรม และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปผลสำหรับเป็นช่องทาง แนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่จะทำให้คุณภาพชีวิตและสังคมพัฒนาขึ้น

Mezirow J (1990) อธิบายความหมายว่า เป็นกระบวนการทางความคิดวิเคราะห์ ในระดับบุคคลอย่างรอบด้านเพื่อทบทวนประสบการณ์เดิม โดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมหรือการบิดเบือนของเป้าหมาย คุณค่า ความรู้ วัฒนธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะ ทางจิตใจ เช่น ความเชื่อ จิตวิทยา ด้วยการทบทวนพิจารณา ใน 3 ด้าน คือ ด้านเหตุการณ์ เรื่องราว หรือเนื้อหา ด้านกระบวนการ และด้านฐานคิด เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์หรือกรอบความรู้ ใหม่ของบุคคลที่มีต่อเรื่องนั้น

Taggart, & Wilson (1998; Farrell, 2004) ได้ให้นิยามความหมายไว้ คือ ความสามารถในการคิดพิจารณาหรืออธิบายโดยใช้เหตุผล เป็นการศึกษาที่อยู่ในบริบทที่กว้างขึ้นของสังคม โดยมีความเชื่อมโยงหรือมุ่งเน้นที่ประเด็นทางคุณธรรม จริยธรรม การเมือง กับสถานการณ์ที่กำลังเผชิญ

ซิดซงค์ ส. นันทนาเนตร (2549, น. 50-51) ได้อธิบายความหมายว่า เป็นการทบทวนทำความเข้าใจเพื่อประเมินความน่าเชื่อถือของมโนทัศน์เดิม ความเป็นไปได้ของแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิบัติของบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เกิดการแก้ไขความคิด ความเชื่อและทำความเข้าใจว่าความคิดนั้นมีผลต่อการพัฒนาความเชื่อ ค่านิยม และการปฏิบัติงานของตัวเองอย่างไร อันเป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างความรู้ใหม่ โดยมุ่งสร้างความสำนึกเกี่ยวกับสังคม การเมือง อาชีพ เศรษฐกิจ และคุณธรรม

สรสิน เจิมไธสง (2554, น. 34) ได้ให้นิยามความหมายไว้คือ การใช้การคิดพิจารณาสิ่งที่ได้พบเจออย่างละเอียดรอบคอบและมีเหตุผล ซึ่งการแสดงเหตุผลมีการเชื่อมโยงกลับไปยังหลักการคุณธรรมจริยธรรม สังคม การเมือง และจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อช่วยให้เกิดมุมมองหรือแนวคิดใหม่ ๆ

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาร่วมสมัย (ราชบัณฑิตยสภา, 2558, น. 423) ให้คำเรียกว่า การไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และให้การอธิบายความหมายตาม John Dewey ว่าหมายถึง การคิดพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบโดยมองย้อนกลับไปพิจารณาในสิ่งที่ได้กระทำ และคิดพิจารณาตรวจสอบถึงเหตุผลทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านสังคม กฎหมาย การเมือง วัฒนธรรม บริบทและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

จากข้อคิดเห็นข้างต้น สรุปความหมายของการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้ว่า หมายถึง การคิดทบทวนความเข้าใจในระดับบุคคลที่มีต่อความเชื่อ สมมติฐาน หรือตีความประสบการณ์เดิมอย่างรอบคอบ รอบด้าน ซึ่งมุ่งเน้นการเชื่อมโยง เพื่ออธิบาย ตีความความเชื่อ สมมติฐาน หรือประสบการณ์เดิมนั้นในประเด็นคุณธรรม จริยธรรม การเมือง เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ และเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ หรือกระบวนการทัศน์เดิม

2. ความสำคัญของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

Mezirow J (1990) การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ เป็นหัวใจหลักของกระบวนการทำให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์หรือฐานคิด และมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร การตีความและการแปลความหมายที่เกิดขึ้นในการสื่อสาร

อภิภา ปรัชญพฤทธิ์ (2547) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์คือ

1. ช่วยให้มีคามตระหนักถึงการใช้หลักการที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้้นำการปฏิบัติงาน อันทำให้สามารถปรับตัวกับสถานการณ์หรือแก้ไขปัญหาได้

2. ช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยนความคิด และพฤติกรรมในการปฏิบัติเรียนรู้อย่างยั่งยืน
3. ช่วยให้การอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานมีความชัดเจน สามารถทำให้ผู้อื่นเข้าใจถึงเหตุผล อันเป็นที่มาที่ไปของการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน
4. ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนการสอน กล่าวคือ ทำให้ห้องเรียนมีความเป็นประชาธิปไตย ที่สามารถแลกเปลี่ยนความคิด แนวปฏิบัติการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ส่งผลดีกับการเรียนรู้ในส่วนรวม

ชิตชงศ์ ส. นันทนาเนตร (2549) ได้กล่าวถึงความสำคัญ ว่าช่วยให้บุคคลเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ได้เข้าใจความคิดของตนเอง เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ อันทำให้มีมุมมองใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา หรือการช่วยให้เกิดการหลอมรวมระหว่างมโนทัศน์เดิมและมโนทัศน์ใหม่ ช่วยให้ค้นพบวิธีการ หรือแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น

ราชบัณฑิตยสภา (2558, น. 423-424) ได้ระบุถึงความสำคัญคือ การพัฒนาอาจารย์ให้เป็นผู้มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ จะทำให้เกิดความเข้าใจในความคิด ความรู้สึกของตน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตน ทั้งในด้านของการออกแบบหลักสูตร การออกแบบการสอน ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน การเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล ตลอดจนการดูแลและแก้ปัญหาผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา และปรับปรุง การสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพด้วย

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่าการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ช่วยให้บุคคลมีมุมมองใหม่ ๆ สำหรับการจัดการปัญหา มีหลักชี้้นำในการปฏิบัติการทำงานต่าง ๆ เกิดความตระหนักรู้ทั้งเนื้อหาและอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการที่ได้เรียนรู้ และช่วยให้การตีความการสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. หลักการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

Mazirow (1995 อ้างถึงใน วรรณดี สุทธิรินากร, 2560, น. 73) ได้อธิบายการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์จากแนวคิดของ Habermas ว่า การเป็นการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจที่เกิดการใช้คำถามที่กระทบต่อศีลธรรมจรรยา ในความเชื่อ และประสบการณ์เดิมที่มีมาก่อน การทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งทางความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่เกี่ยวข้องกับมโนสำนึกการรับรู้ที่ขัดแย้งต่อความจริงที่ได้รับอิทธิพลของค่านิยม การเมือง ศีลธรรมในบริบททางสังคม การรับรู้ที่เป็นผลจากอิทธิพลของการใช้ภาษาที่สื่อสาร ซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อเหตุการณ์หรือโลกนั้นใหม่

Miller (2011, p. 5) ได้อธิบายถึงตัวอย่างการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ซึ่งสามารถนำมาสรุปเป็นหลักการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ได้ 4 หลักการ คือ

1. การเชื่อมโยงถึงความรู้ หรือประสบการณ์เดิมของบุคคล ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล คือเมื่อบุคคลเผชิญเหตุการณ์นั้นแล้วคิดทบทวนได้ว่ามีความรู้หรือประสบการณ์ของตนในเรื่องใดบ้างที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์นั้น ๆ

2. มีการแลกเปลี่ยนความคิดกับบุคคลอื่น เพื่อเป็นการพิจารณาถึงการกระทำที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์นั้น ๆ ได้อย่างรอบด้าน การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์จึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการกระทำทางการสื่อสารที่สามารถเปิดมุมมองของการคิดภายในบุคคล ฉะนั้นในการแลกเปลี่ยนความคิดจึงต้องกระทำในบรรยากาศของการไว้นิ่งเชื่อใจ และมีอิสระในการแสดงออกทางความคิด

3. มุ่งเน้นการคิดทบทวนจากรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านทฤษฎี หลักการและแนวคิด ที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์หรืองานนั้น ๆ

4. มุ่งเน้นการพิจารณาในมุมทางสังคมอย่างกว้างขวาง ตลอดจนมุมมองทางการเมืองที่เข้ามามีอิทธิพลต่อเหตุการณ์นั้น ๆ

Benade (2015, p. 43) ได้สรุปหลักการของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ดังนี้

1. การสนับสนุนให้เกิดการตีความเหตุการณ์ผ่านมิติทางจริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ และสมมติฐานทั้งในระดับบุคคล และสังคม

2. การใช้ชุมชนนักคิดจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมอง ที่จะทำให้เกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้

3. มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมทางความคิดของผู้เรียนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทำกิจกรรมการเรียนรู้

จากหลักการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ข้างต้น สามารถสรุปหลักการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ได้ 5 หลักการ ดังนี้

1. การเชื่อมโยงความรู้ และประสบการณ์เดิม เพื่อระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลกับเหตุการณ์นั้น ๆ

2. การทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งทางความคิด เพื่อทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ โดยอาจใช้คำถามที่กระทบต่อศีลธรรมจรรยา ความรู้สึก ค่านิยม ความเชื่อ

3. การใช้วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งทฤษฎี หลักการและแนวคิดที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์ และการตีความเหตุการณ์นั้น ๆ ผ่านมิติทางบริบทสังคม ทั้งจริยธรรม ศีลธรรม ค่านิยม ความเชื่อ และการเมือง ทั้งนี้เพื่อนำมาอธิบายถึงการกระทำตามเหตุการณ์นั้น ๆ ได้

4. การแลกเปลี่ยนความคิดกับบุคคลอื่น เพื่อให้เกิดการคิดทบทวนที่รอบด้านผ่านบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนที่มีความไว้นิ่งเชื่อใจ และมีอิสระ

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดทั้งก่อน ระหว่าง และหลังจากการทำกิจกรรม

4. องค์ประกอบของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

4.1 องค์ประกอบของการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของนักการศึกษาต่างประเทศ

การไตร่ตรองเชิงวิพากษ์มีองค์ประกอบดังที่นักวิชาการต่างประเทศ ได้อธิบายไว้ ดังนี้

Mezirow J (1990) ได้อธิบายถึงการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ว่าเป็นการปรับเปลี่ยนกรอบกระบวนทัศน์ในระดับบุคคล ซึ่งสามารถนำมาสรุปเป็นองค์ประกอบของการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ข้อสมมติฐาน ที่ครอบคลุมถึงค่านิยม หลักศีลธรรม จรรยาบรรณ หลักกฎหมาย การเมือง ซึ่งอาจหมายรวมทั้งหมดว่าเป็นชุดความคิดของบุคคลที่สามารถบ่งบอกว่าควรจะต้องทำอย่างไรในสถานการณ์นั้น และยังหมายรวมถึงการอธิบายความเป็นเหตุเป็นผลของการกระทำได้ว่าถ้ากระทำสิ่งนี้ จะส่งผลให้เกิดอะไรตามมา

2. การตีความหมายของกระบวนทัศน์ หรือโลกทัศน์ ซึ่งเป็นผลมาจากการสังสมของประสบการณ์ในตัวบุคคล เพื่อให้ความหมายแก่ปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

2.1 โลกทัศน์ที่เกี่ยวกับความรู้ คือ เนื้อหาและธรรมชาติของความรู้ การสร้างความรู้ กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลที่บุคคลใช้

2.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับบรรทัดฐานทางสังคม บทบัญญัติทางสังคมวัฒนธรรม หรือการใช้ภาษาที่สะท้อนถึงอำนาจของบริบททางสังคมที่ส่งผลต่อความคิด ความเชื่อของบุคคล

2.3 โลกทัศน์เกี่ยวกับมุมมองที่มีต่อตนเอง ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็น การพิจารณาเชิงจิตวิทยา หรือเป็นสิ่งที่สะท้อนผลมาจากประสบการณ์ที่ในวัยเด็ก ที่ทำให้บุคคลมีความมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ

3. การเปลี่ยนมุมมอง เป็นการที่บุคคลพิจารณา ทบทวนถึงความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยมที่หลอมรวมเป็นชุดความคิดในระดับบุคคล เพื่อนำไปสู่การคิด หรือการกระทำที่แตกต่างจากเดิม (ในทางที่ดีขึ้น) หรือมีแนวโน้มของการก่อตัวทางจิตสำนึกที่ยกระดับสูงขึ้น

Reynolds (1998, p.189) ได้ให้องค์ประกอบของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ไว้ 4 องค์ประกอบ

1. การระบุมุมมองเดิม คือการมุ่งเน้นไปที่การตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและคุณค่าที่ได้รับ ซึ่งสะท้อนถึงมุมมองทางสามัญสำนึกของคนส่วนใหญ่

2. การพิจารณามุมมองของสังคมและชุมชน ซึ่งได้แก่ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ที่สังคมหรือชุมชนนั้นยึดถือปฏิบัติ เพื่อทบทวนมุมมองของบุคคลที่มีต่อเหตุการณ์นั้น ๆ

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ คือการเชื่อมโยงเหตุผลให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างอำนาจและความรู้ เพื่ออธิบายถึงอิทธิพลจากตำแหน่งในลำดับชั้นของอำนาจและสิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่มีในสังคมนั้น อันจะส่งผลต่อการกระทำหรือมุมมองของบุคคลได้

4. การปรับเปลี่ยนการกระทำของบุคคล ที่สะท้อนถึงความเข้าใจต่อเหตุการณ์นั้นว่าเป็นเพียงอุดมการณ์ที่สังคมสร้างขึ้นจากการให้เหตุผลทางมุมมองของประวัติศาสตร์และบริบททางสังคม

Smyth (1999, p. 11) ได้ระบุถึงองค์ประกอบของการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. สถานการณ์ หรือเนื้อความ ที่ใช้ในการพิจารณา วิเคราะห์
2. การใช้ทฤษฎี ที่จะสามารถอธิบายได้ว่า การกระทำนั้นเป็นการกระทำสิ่งใดที่ไม่ต้องกระทำ และกระทำไปเพื่อใคร
3. การกระทำทางการเมือง คือ การระบุได้ถึงข้อมูลทางศีลธรรม และการเมืองที่อยู่เบื้องหลังการกระทำนั้นได้
4. การปรับเปลี่ยนการกระทำ

Carson, & Fisher (2006, pp. 707-713) ได้ระบุถึงองค์ประกอบของการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ

1. การระบุประเด็นสำคัญของความเชื่อ ค่านิยม และข้อสมมติฐาน
2. การเปลี่ยน หรือ การยกระดับของความเชื่อ ค่านิยม
3. การเชื่อมโยงไปสู่การให้เหตุผลจากบริบททางวัฒนธรรม สังคม และการเมือง
4. การกระทำที่แตกต่างจากเดิม หรือ การได้แนวคิดใหม่เพื่อปรับพฤติกรรมเดิม

Miller (2011, p. 5) ได้ให้องค์ประกอบของการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ว่าประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1. การระบุประสบการณ์และความรู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำ
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับการใช้ทฤษฎีหรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ

3. การวิจารณ์บริบททางสังคม และการเมืองที่ส่งผลต่อการกระทำ

Pandit (2011, p. 42) ได้สรุปองค์ประกอบของการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์จากนักวิชาการหลายท่านเพื่อนำไปเป็นแนวคิดในการพัฒนาการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ไว้ 5 องค์ประกอบ คือ

1. การตั้งคำถามเกี่ยวกับกระบวนทัศน์ที่ยึดถือ
2. ความมีเหตุมีผล

3. วาทกรรมที่มีเหตุผลและการทบทวนตรวจสอบที่ถูกต้อง
4. การตีความปริบททางสังคม
5. การปรับเปลี่ยน

จากข้อมูลข้างต้นนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบของการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้

ดังตาราง 22 ดังนี้

ตาราง 22 แสดงผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของนักการศึกษาต่างประเทศ

		สรุปองค์ประกอบ			
	ของ	การไตร่ตรองเชิง	วิพากษ์		
Mezirow (1990)	Reynolds (1998)	Smyth (1999)	Carson, & Fisher (2006)	Miller (2011)	Pandit (2011)
ข้อสมมติฐาน	การระบุสมมติฐาน	สถานการณ์ หรือ เนื้อหา	การระบุประเด็นสำคัญของความเชื่อ ค่านิยม และ ข้อสมมติฐาน	การระบุประสบการณ์และความรู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำ	การระบุสมมติฐาน (สถานการณ์ ประสบการณ์ ความรู้ เนื้อหา) สำคัญที่อยู่เบื้องหลังการกระทำ
การตีความหมายของกระบวนการขั้นต้น	การพิจารณา มุมมองของสังคม และชุมชน	การใช้ทฤษฎี	การเปลี่ยน หรือ การยกระดับของความเชื่อ ค่านิยม	ความสัมพันธ์ระหว่างการทำทฤษฎีกับการใช้ทฤษฎี	การตีความหมายของกระบวนการขั้นต้นที่เกี่ยวข้องกับ
					การใช้ทฤษฎี และ บริบททางสังคม

สรุปองค์ประกอบ					
ของ	การได้รตรองเชิง				
วิชาการ	วิชาการ				
Mezirow (1990)	Reynolds (1998)	Smyth (1999)	Carson, & Fisher (2006)	Miller (2011)	Pandit (2011)
การปรับเปลี่ยนมุมมอง	การเชื่อมโยงเหตุผล	การกระทำทางเมือง	การเชื่อมโยงเหตุผลจากบริบททางวัฒนธรรม สังคม การเมือง	การวิจารณ์บริบททางสังคมการเมือง	ความมีเหตุผล วาทกรรมที่มีเหตุผล และการทบทวนตรรกะสอบ
การปรับเปลี่ยนมุมมอง	การปรับเปลี่ยนการกระทำของบุคคล	การปรับเปลี่ยนการกระทำ	การกระทำที่แตกต่างไปจากเดิม หรือการได้แนวคิดใหม่	การปรับเปลี่ยน	การปรับเปลี่ยนมุมมอง หรือการกระทำของบุคคล

4.2 องค์ประกอบของการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักการศึกษาไทย

การศึกษาเรื่องการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในประเทศไทย เป็นการศึกษาที่มุ่งคลี่คลายความหมาย ความสำคัญ และการนำกระบวนการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์มาใช้เพื่อพัฒนาตามแนวคิดของนักการศึกษาต่างชาติ เช่น Dewey, Mezirow เป็นหลัก ซึ่งยังไม่พบการอธิบายองค์ประกอบของการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ แต่จากการศึกษาเกี่ยวกับ Critical Reflection ในประเทศไทย พบว่านอกเหนือจากการใช้คำว่า การไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ แล้วยังพบการใช้ศัพท์อื่นอีกอย่างหลากหลาย เช่นการวิพากษ์อดีตอย่างมีเหตุผล การใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ การมองย้อนอดีต ซึ่งโยนิโสมนสิการ เป็นศัพท์หนึ่งที่ใช้ภาษาอังกฤษว่า Critical Reflection ดังที่ปรากฏในการอธิบายคำศัพท์คำว่า โยนิโสมนสิการ โดย ประยุทธ์ ปยุตโต ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (2546, น. 2) และสอดคล้องกับคำอธิบายในประเด็นที่ 2 ของคำว่า Reflection, Critical reflection ในพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย (ราชบัณฑิตยสภา, 2558, น. 425) ว่า “ในทางพุทธศาสนา เรียกการคิดไตร่ตรองโดยรวมว่าโยนิโสมนสิการ” จึงอาจกล่าวได้ว่าคำว่า “การไตร่ตรองเชิงวิพากษ์” และคำว่า “โยนิโสมนสิการ” เป็นศัพท์เดียวกัน

โยนิโสมนสิการ (Critical Reflection) เป็นศัพท์ทางพุทธศาสนาที่สามารถอธิบายตามรูปศัพท์ภาษาบาลี ซึ่งประกอบด้วย คำว่า “โยนิโส” แปลว่า เหตุ ต้นเค้า แหล่งเกิดปัญหา อูบาย วิธี ทาง และคำว่า “มนสิการ” แปลว่า การทำในใจ การคิด คำนึง นึกถึง ใส่ใจ พิจารณา ซึ่งแปลโดยรวมว่า เป็นการทำให้ใจให้แยกคาย (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2537, น. 31) สามารถขยายความได้ว่าเป็นการตรีกตรองเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของเหตุและผล เพื่อให้รู้จักวิธีการคิด รู้จักเหตุและผล แห่งการคิดและการกระทำ ที่จะนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์

โยนิโสมนสิการมีองค์ประกอบดังที่นักการศึกษาไทย ได้อธิบายไว้ดังนี้

ประยุทธ์ ปยุตโต (2535, น. 31-32) โยนิโสมนสิการ ประกอบด้วยหลัก 4 ประการ คือ

1. อูบายมนสิการ คือ การคิดอย่างมีวิธี หรือคิดถูกวิธี กล่าวคือเป็นการคิดที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น (คิดถึงอะไร)
2. ปถมนสิการ คือ การคิดเป็นทาง หรือการคิดถูกทาง กล่าวคือเป็นการคิดที่ต่อเนื่องมีลำดับ จัดลำดับได้ มีขั้นตอน มีระเบียบ ไม่วอกแวกสับสนยุ่งเหยิง (คิดอย่างไร)
3. การณมนสิการ คือ การคิดตามเหตุ คิดค้นเหตุ คิดตามเหตุผล หรือคิดอย่างมีเหตุผล กล่าวคือเป็นการคิดที่มุ่งพิจารณาหาเหตุของผลที่กำลังเกิดขึ้น เพื่อให้เข้าใจถึงต้นกำเนิด หรือแหล่งที่มาของผลดังกล่าวได้อย่างชัดเจน (คิดเพราะเหตุใด)
4. อุปปาทกมนสิการ คือ การคิดให้เกิดผล กล่าวคือเป็นการคิดให้เกิดผลตามที่ตั้งเป้าหมาย เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนา (คิดเพื่ออะไร)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการไต่ตรองเชิงวิพากษ์จากทั้งนักการศึกษาต่างประเทศและนักการศึกษาไทย สามารถนำมาสรุปเป็นองค์ประกอบของการไต่ตรองเชิงวิพากษ์ได้ดังตาราง 23 ดังนี้

ตาราง 23 แสดงผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของการไต่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักการศึกษาต่างประเทศและไทย

นักการศึกษาต่างประเทศ	นักการศึกษาไทย	สรุปองค์ประกอบของการไต่ตรองเชิงวิพากษ์
การระบุมมตฐาน (สถานการณ์ ประสบการณ์ ความรู้ เนื้อความ) สำคัญที่อยู่เบื้องหลังการกระทำ	คิดตามความเป็นจริง	การระบุมมตฐาน (สถานการณ์ ประสบการณ์ ความรู้ เนื้อความ) สำคัญที่อยู่เบื้องหลังการกระทำได้ตามความจริง
	คิดได้ตามลำดับขั้นและต่อเนื่อง	การคิดได้ตามลำดับขั้นและต่อเนื่อง
การตีความหมายของกระบวนการทัศน ที่เกี่ยวกับการใช้ทฤษฎี และบริบททางสังคม		การตีความหมายของกระบวนการทัศน ที่เกี่ยวกับการใช้ทฤษฎี และบริบททางสังคม
การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และการเมือง	คิดเชื่อมโยงเหตุผล	การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และการเมือง
การปรับเปลี่ยนมุมมอง หรือการกระทำ	คิดให้เกิดผลประโยชน์	การปรับเปลี่ยนมุมมอง หรือการกระทำที่เป็นประโยชน์

จากตารางการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้างต้นสามารถนำมาสรุปเป็นองค์ประกอบของการไต่ตรองเชิงวิพากษ์ได้ดังนี้

1. การระบุมมตฐาน (สถานการณ์ ประสบการณ์ ความรู้ เนื้อความ) สำคัญที่อยู่เบื้องหลังการกระทำได้ตามความจริง
2. การคิดได้ตามลำดับขั้นและต่อเนื่อง
3. การตีความหมายของกระบวนการทัศน ที่เกี่ยวกับการใช้ทฤษฎี และบริบททางสังคม
4. การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และการเมือง
5. การปรับเปลี่ยนมุมมอง หรือการกระทำที่เป็นประโยชน์

5. แนวทางการพัฒนาการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

Mezirow J (1990) เสนอแนวทางการพัฒนาการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ด้วยการเสวนาที่เน้นการพิจารณาใคร่ครวญ โดยเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการเล่าและรับฟังเรื่องราวซึ่งกันและกัน และการตีความ วิเคราะห์ การอธิบายโดยใช้เหตุผล

Cranton (1994) เสนอการฝึกการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ด้วยการให้การเขียนบทความสุนทรียสนทนา ซึ่งมีหลักการสำคัญที่ใช้คำถามเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับทุกกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อการฝึก เพราะสามารถกระตุ้นให้เกิดการทบทวนเกี่ยวกับเนื้อหา กระบวนการ และ มโนทัศน์ของผู้เรียน ทั้งยังช่วยสนับสนุนให้เกิดการตั้งสมมติฐานที่ชัดเจน ถูกต้องภายใต้บริบทของสถานการณ์นั้น ๆ

Brookfield (1998) เสนอการฝึกการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ผ่านกระบวนการหลักที่สัมพันธ์กัน 3 กระบวนการ คือ การตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นภูมิปัญญาอันฉลาดของสังคม จากนั้นสนับสนุนให้ใช้มุมมองทางเลือกต่าง ๆ ที่เคยได้รับมาพิจารณา ซึ่งเป็นการใช้เหตุผลและอุดมการณ์ จากนั้นทำให้เกิดการตีความเพื่อรับรู้ว่าการกระทำเหล่านั้นเกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของค่านิยมทางวัฒนธรรม

Cunliffe (2004) นำเสนอวิธีการกระตุ้นการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ 3 ขั้นตอน คือ 1) การช่วยให้ผู้เรียนทบทวน นึกคิดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากความเป็นจริงของสังคม 2) การใช้แผนภาพเพื่อช่วยให้เกิดการคิดที่เป็นระบบเชื่อมโยง และ 3) การให้การเขียนบทความเพื่อการทบทวนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ตรงตามความเป็นจริง

Jarvis (2006, pp. 69-77) เสนอการใช้สื่อสำหรับการฝึกคิดไตร่ตรอง โดยการใช้นิยายเป็นเครื่องมือในการสำรวจโลกทัศน์ โดยอาศัยการตีความผ่านประสบการณ์ชีวิต

Gray (2007, pp. 499-504) ได้เสนอเครื่องมือสำหรับการฝึกคิดไตร่ตรองไว้เครื่องมือหนึ่ง คือการใช้เรื่องเล่า (Storytelling) ซึ่งเรื่องเล่านี้อาจจะเป็นเรื่องเล่าที่มาจากประสบการณ์จริงหรือมาจากประสบการณ์ทางอ้อม เช่น การอ่าน หรือการฟัง จากนั้นนำมาสู่กระบวนการแลกเปลี่ยนร่วมกัน ซึ่งกระบวนการนี้ให้ความสำคัญกับการรับรู้ความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องเล่า และให้ความสำคัญเกี่ยวกับการตั้งคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การใช้วิจารณญาณของตัวบุคคลเพื่อทบทวนไตร่ตรองและเกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อเรื่องเล่าที่ได้ฟัง

Ash, & Clayton (2009) ได้เสนอกระบวนการฝึกการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ DEAL ซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ

1. การอธิบายประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง ในขั้นตอนนี้ทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมของประสบการณ์ของตนเอง โดยการคิดไตร่ตรองนี้จะกระทำโดยทั่วไปและลงรายละเอียดในบางประการ ซึ่งผู้เรียนสามารถสะท้อนความคิดได้ถึง 2 หรือ 4 ประเด็นสำคัญที่จะมุ่งเน้นให้เกิดการไตร่ตรอง การสังเกตอย่างมีนัยสำคัญ หรือประสบการณ์ที่คุ้มค่าต่อการไตร่ตรอง โดยมีตัวช่วยคือการตอบคำถามว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ และทำไม

2. การตรวจสอบประสบการณ์จากมุมมองส่วนตัว มุมมองนักวิชาการ และมุมมองพลเมือง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผลของกิจกรรมการไตร่ตรองที่กำหนดโดยผู้สอน ซึ่งมุมมองเหล่านี้สามารถใช้ร่วมกัน หรือใช้เดี่ยว ๆ และสามารถขยายความได้ และไม่จำเป็นต้องบูรณาการในทุกหัวข้อ

3. การเรียนรู้อย่างแจ่มแจ้ง (Articulate Learning) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ใช้คำตอบของพวกเขาตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 และ 2 ของการฝึกไตร่ตรอง เพื่อที่จะตอบสนองต่อคำถามต่อไปนี้ ความชัดเจนอยู่ที่ไหน เขาได้เรียนรู้อะไรโดยทั้งหมด ซึ่งสามารถทำเป็นเรียงความ ชี้นำงาน หรือรูปแบบการเขียนสะท้อนคิดโดยทั่วไป เช่น บทความ แฟ้มสะสมงาน หรือบล็อก ฯลฯ

Ali, Sukri, Tahir, & Said (2017) ได้เสนอการฝึกการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ด้วยการใช้โซเชียลมีเดีย คือ Facebook เป็นแหล่งสำหรับการอภิปรายแลกเปลี่ยนประเด็นการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู โดยมีกระบวนการฝึกเริ่มจากการให้นักศึกษาครูสร้างบัญชี Facebook 2 บัญชี บัญชีแรกสำหรับการแลกเปลี่ยนทางการสอนกับนักเรียนของพวกเขา และบัญชีที่สองสำหรับการแลกเปลี่ยนทางการสอนกับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์ จากนั้นนักศึกษาครูจะดำเนินการเพิ่มวิดีโอการสอนของตนใน Youtube แล้วแชร์ไปยัง Facebook ซึ่งในการฝึกด้วยกระบวนการนี้จะทำให้นักศึกษาได้คิดอย่างรอบด้านเกี่ยวกับการสอนของตนเอง

ราชบัณฑิตยสภา (2558, หน้า 425) เสนอเทคนิคที่สามารถนำมาใช้เพื่อฝึกการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ด้วย เช่น การเขียนบันทึกการคิดไตร่ตรอง การเขียนบันทึกเหตุการณ์และเรื่องเล่า การทำแฟ้มสะสมงานการสอน การใช้กระบวนการสังเกต สนุทริยสนทนา การศึกษารายกรณี การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การถอดบทเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการคิด

จากข้อมูลแนวทางการพัฒนาการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีบุคคลนั้นมีประสบการณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น ๆ โดยอาจจะเป็นจากประสบการณ์จริง หรือประสบการณ์ทางอ้อมด้วยการอ่าน เช่น การอ่านนิยาย การฟังเรื่องเล่า จากนั้นมีประเด็นสงสัย โดยเทคนิคที่ทำให้เกิดความสงสัยได้คือ การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ นำไปสู่การสนทนา พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิด ผ่านมุมมองที่หลากหลายทั้งด้านวิชาการ

บริบทสังคมการเมือง ซึ่งการแลกเปลี่ยนนี้อาจกระทำแบบเห็นหน้าผ่านการใช้สุนทรียสนทนา กระบวนการกลุ่มอภิปราย หรือการอภิปรายผ่านสื่อโซเชียลมีเดียก็ได้ เพื่อทำให้เกิดการตีความ และปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ภายในตัวบุคคลได้ ที่แสดงออกผ่านการเขียนบันทึกการไตร่ตรอง การเขียนบทความ ฯลฯ

6. การวัดและประเมินผลการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์เป็นทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งการประเมินการคิดขั้นสูงสามารถประเมินได้ดังที่ สิริชัย กาญจนวาสี (2544, น. 169-179) ได้ให้แนวทางไว้ 2 แนวทาง คือ แนวของนักวัดกลุ่มจิตมิติ (Psychometrics) เช่น แบบทดสอบมาตรฐาน และแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเอง และแนวทางการวัดจากการปฏิบัติจริง (Authentic Performance Measurement) ฉะนั้นในงานวิจัยนี้ ใช้การประเมินตามแนวนักวัดกลุ่มจิตมิติ คือ การใช้แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ที่มีลักษณะเป็นแบบทดสอบเขียนตอบแบบไม่จำกัดคำตอบ มีรายละเอียดดังนี้

6.1 ความหมาย

โชติกา ภาชีผล (2559, น. 32) ให้ความหมายของแบบทดสอบเขียนตอบแบบไม่จำกัดคำตอบ (Essay-Extended) ว่า เป็นข้อสอบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการตอบ โดยเลือกข้อความรู้ หลักการ ทฤษฎีหรือแนวคิดมาเรียบเรียงสนับสนุนคำตอบเพื่อที่จะตอบให้ดีที่สุด ลักษณะของคำถามสร้างขึ้นมีความยืดหยุ่นและให้เสรีภาพในการตอบคำถาม จึงเหมาะสำหรับใช้วัดความรู้ความสามารถทางสมองขั้นสูง ได้แก่ การคิด การจัดระบบ เรียบเรียง การตีความ สรุปการเสนอแนวคิด การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การประเมินคุณค่า ฯลฯ

แบบทดสอบเขียนตอบแบบไม่จำกัดคำตอบ จึงหมายถึง ข้อสอบที่ผู้เรียนใช้การเรียบเรียงความรู้ หลักการ ทฤษฎี หรือแนวคิดมาสนับสนุนคำตอบของตนเองอย่างอิสระ เหมาะสำหรับการวัดความรู้ความสามารถทางสมองขั้นสูง

6.2 หลักการสร้างแบบทดสอบเขียนตอบ

สนธิ ณ นคร (2561, น. 119-122) ได้เสนอหลักการสร้างแบบทดสอบเขียนตอบไว้ดังนี้

1. ผู้ออกข้อสอบควรมีระยะเวลาในการคิดคำถาม ไม่ควรคิดคำถามโดยใช้ระยะกระชั้นชิด เพราะทำให้ข้อสอบขาดความตรงและกำกวมได้
2. การสร้างคำถามต้องตรงกับพฤติกรรมหรือเนื้อหาที่ต้องการวัด
3. ควรระบุจุดมุ่งหมายและขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนตอบ โดยใช้คำที่มีความหมายในตัว เช่น นิยาม สรุป คัดเลือก จำแนก ส่วนคำที่มีความหมายกำกวม ได้แก่ อภิปราย เปรียบเทียบ จะต้องมีการอธิบายความหมายให้ผู้เรียนเข้าใจก่อน
4. ควรกำหนดเกณฑ์ในการตรวจสอบไว้ล่วงหน้า

5. ไม่ควรเขียนข้อสอบให้มีข้อเลือก เพราะเป็นการยากที่จะทำให้อัฒานที่สร้างขึ้นมีระดับความยากเท่า ๆ กัน
6. ควรเขียนให้ในแต่ละข้อมีข้อย่อย เพราะช่วยให้อัฒานเนื้อหากว้างขวางขึ้น เป็นการขจัดความลำเอียงในการตรวจให้คะแนนของผู้สอน ง่ายต่อการทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายในการตอบและทำให้ข้อสอบมีความเที่ยงมากขึ้น
7. ไม่ควรขึ้นต้นคำถามด้วยคำว่า จงบอกรายการ ใคร อะไร ที่ไหน เพราะคำเหล่านี้เหมาะสำหรับการถามความจำเกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ เท่านั้น
8. ควรคำนึงถึงระดับความยากง่ายให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน
9. ควรสร้างสถานการณ์ใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้ในการทดสอบ เช่น รูปภาพ ตาราง เรื่องราว แล้วสร้างคำถามจากสถานการณ์นั้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถวัดกระบวนการคิดทางสมองที่สูงขึ้น
10. ควรทำเฉลยการให้คะแนนไว้ล่วงหน้า

6.3 วิธีการตรวจให้คะแนน

การวัดและประเมินผลการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในงานวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดการตรวจตามเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีค ประเภทการตรวจแบบวิเคราะห์ (Analytic Scoring) ซึ่งแบ่งตามระดับของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ดังนี้

Kenny (2010, p. 1) ได้แบ่งระดับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ตามแนวคิดของ Mezirow ไว้ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 การบรรยาย เป็นการบรรยายเกี่ยวกับสมมติฐาน หรือความเชื่อส่วนบุคคลที่สัมพันธ์กับสถานการณ์ หรือปฏิภิกิริยาทั่วไป ที่มีต่อเหตุการณ์นั้น ๆ

ระดับที่ 2 การวิเคราะห์ เป็นให้ความหมายต่อสมมติฐาน หรือความเชื่อ โดยมุ่งตอบคำถามว่าถ้า...จะเกิดอะไรขึ้น หรือ ทำไมจึงมีเหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดการพิจารณาทางเลือกทางทฤษฎีที่สัมพันธ์กับคำตอบที่หลากหลาย

ระดับที่ 3 การใช้วิจารณ์ญาณ เป็นการค้นพบความหมายใหม่ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมุ่งตอบคำถามว่า ตอนนี้เกิดอะไรขึ้น ซึ่งคำตอบต้องสัมพันธ์กับประเด็นทางคุณธรรม จริยธรรม การเมือง และเราจะนำผลที่เกิดขึ้นไปใช้ได้อย่างไรในอนาคต เพื่อนำไปสู่การสร้างความคิดมมมอง ที่มีต่อเรื่องนั้นใหม่

Miller (2011, p. 6) ได้แบ่งระดับของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ไว้ 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 การตอบโต้ เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ การอธิบายเหตุการณ์โดยอาศัยข้อเท็จจริงทางทฤษฎีเพียงอย่างเดียว เป็นการตอบคำถามว่าเรื่องที่อ่านเกี่ยวกับอะไร มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น และเกิดขึ้นเพราะอะไร

ระดับที่ 2 ความซับซ้อน เป็นการเปรียบเทียบปฏิกิริยา มุมมอง และการตอบสนองต่อเหตุการณ์ของคนอื่น ๆ ที่มีต่อประเด็นทางศีลธรรม จริยธรรม การเมือง เพื่อนำมาวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยการใช้คำถาม และพิจารณาทางเลือก การค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ระดับที่ 3 การสร้างใหม่ เป็นการออกแบบ หรือวางแผนแก้ไขมุมมองทางการคิด การปฏิบัติใหม่เพื่อนำไปสู่การสรุปความรู้ใหม่ การอธิบายถึงความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องระหว่างการปฏิบัติ กับวรรณกรรมและทฤษฎี รวมทั้งการสะท้อนเกี่ยวกับการวางแผนการเรียนรู้เพิ่มเติม

จากการศึกษาระดับของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักการศึกษาข้างต้น สามารถนำมาสรุประดับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ได้ 4 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 การบรรยายหรือตอบโต้ เป็นการบรรยายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อสมมติฐาน ความเชื่อ ความรู้สึกที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์นั้น ๆ กล่าวคือเป็นการอธิบายเพียงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวว่าเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีอะไรเกิดขึ้น และเกิดขึ้นเพราะเหตุใด

ระดับที่ 2 การวิเคราะห์ เป็นการระบุถึงเหตุผลทางทฤษฎี หรือบริบทที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถนำมาอธิบายถึงการเกิดขึ้นของเหตุการณ์นั้น ๆ

ระดับที่ 3 การใช้วิจรณ์ญาณ เป็นการระบุถึงมุมมองที่มีต่อเหตุการณ์นั้น โดยใช้เหตุผลทางคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม และการเมือง เพื่อนำมาอธิบายเหตุการณ์และค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมอันจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ระดับที่ 4 การสร้างใหม่ เป็นการระบุถึงผลที่เกิดขึ้นได้อย่างเข้าใจและสามารถบอกได้ว่าจะนำผลไปใช้ได้อย่างไรในอนาคต ซึ่งหมายรวมถึงการระบุหรืออธิบายเกี่ยวกับมุมมองทางการคิด หรือแนวทางการปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงไปจากความคิดเดิม

6.4 เกณฑ์การประเมิน

กำหนดเกณฑ์การประเมินตามของ Fisher (2003) ที่ได้วิจัยเรื่องการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์: การกำหนดเกณฑ์สำหรับการประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ประกอบด้วย การระบุคุณค่าและความเชื่อ การระบุข้อสมมติฐานทางสังคมและวัฒนธรรม การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับจริยธรรม ความเป็นมนุษย์ ระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับทฤษฎีทางความรู้ โดยกำหนดการให้คะแนน คือ

- 1 คะแนน = การระบุคุณค่าและความเชื่อ
- 1 คะแนน = การระบุอิทธิพลและประสบการณ์เดิม
- 1 คะแนน = การระบุความแตกต่างที่เกิดขึ้น
- 1 คะแนน = การระบุถึงอคติที่เกิดขึ้น
- 1 คะแนน = การระบุมุมมองที่ผิดพลาด

- 2 คะแนน = การมองเห็นทางเลือก
- 3 คะแนน = การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม
- 3 คะแนน = การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับทฤษฎีทางความรู้
- 3 คะแนน = การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับจริยธรรมความเป็นมนุษย์
- 3 คะแนน = การระบุข้อขัดแย้ง
- 3 คะแนน = การซักถามตนเอง

รวม 22 คะแนน จากนั้นนำคะแนนมากำหนดช่วงเพื่อประเมินความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้ดังนี้

- 14 – 22 คะแนน = แข็งแรงมาก
- 10 – 13 คะแนน = แข็งแรง
- 6 - 9 คะแนน = ปานกลาง
- 1 - 5 คะแนน = อ่อน

ความสามารถด้านการออกแบบการเรียนการสอน

1. ความหมายการออกแบบการเรียนการสอน

การออกแบบการเรียนการสอนมีความหมายดังที่นักวิชาการได้อธิบายไว้ดังนี้

Smith, & Ragan (2005) ได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของการออกแบบการเรียนการสอน ว่าเป็นกระบวนการทางความคิดเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ก่อนที่จะดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรม และการวัดประเมินผล ที่ต้องพินิจพิจารณาด้วยความละเอียด รอบคอบ เพื่อสามารถบรรลุได้ตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

Sims, & Koszalka (2008) ได้อธิบายความหมายของการออกแบบการเรียนการสอนว่าเป็นกิจกรรมสำคัญต่อการสอนของครูที่ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมกลยุทธ์การสอน ยุทธศาสตร์การสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามเป้าประสงค์

สุคนธ์ ภูริเวทย์ (2544, น. 4) ได้ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนการสอนว่าเป็นการวางแผนการสอน กำหนดรูปแบบของการเรียนรู้ การกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ หรือบันทึกการสอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้สามารถกำหนดสถานการณ์และความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน กำหนดขั้นตอนการเลือกสื่อ เพื่อเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาและการนำเสนอเนื้อหา

ชนาธิป พรกุล (2552, น. 109-110) ได้สรุปความหมายของการออกแบบการเรียนการสอนว่า เป็นการกำหนดโครงสร้างของการสอนที่ทำให้ทราบถึงการจัดการเรียนการสอนโดยองค์รวม ทั้งการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับรูปแบบการเรียนการสอน วิธีสอน เทคนิคการสอน ทั้งนี้เพื่อนำไปเป็นแนวทางกำหนดกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ของครูต่อไป

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561, น. 404) ได้ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนการสอนว่า เป็นขั้นตอนหนึ่งที่เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยเป็นขั้นตอนต่อเนื่องหลังจากที่ผู้สอนได้วิเคราะห์หลักสูตรจนเข้าใจและสามารถนำมากำหนดการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสนใจ รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน รูปแบบการสอนของครู และข้อจำกัดทางบริบทอื่น ๆ ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลผู้เรียนต่อไป

วัชรพล วิบูลยศรีน (2561, น. 100) ได้ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนการสอนว่า เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่ระบุไว้ได้ โดยผู้สอนต้องคำนึงถึงสื่อที่ใช้ ขั้นตอนการสอน ลำดับเนื้อหา เวลา และวิธีการประเมินผล

การศึกษาการให้ความหมายการออกแบบการเรียนการสอน จากนักวิชาการข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการวางแผนอย่างต่อเนื่องที่เกิดจากการวิเคราะห์หลักสูตรจนเข้าใจของผู้สอน แล้วนำมากำหนดการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบตามทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการสอน รูปแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน เทคนิคการสอน หรือรูปแบบการสอนของครู ความสนใจและรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งข้อจำกัดทางการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามจุดประสงค์

2. ความสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอน

ชนาธิป พรกุล (2552, น. 2-3) ได้สรุปความสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ กระบวนการ และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแสวงหาความรู้อื่น ๆ ได้ด้วยตนเอง
2. ช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และแสดงผลงานหรือความรู้ของตนเองได้ด้วยวิธีการที่ตนถนัด
3. ช่วยส่งเสริมบรรยากาศของการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และผู้สอนมีความสุขที่ได้เห็นผู้เรียนมีความสุขจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ช่วยให้ผู้สอนได้ใช้ความรู้ ความสามารถด้านศาสตร์การสอนให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่แก่ผู้เรียน, ตนเอง และวิชาชีพครู

กาญจนา คุณารักษ์ (2558, น. 9-10) ได้อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของการออกแบบ การเรียนการสอน ไว้คือ

1. ช่วยตอบสนองความแตกต่างด้านการเรียนรู้ และพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ของผู้เรียน

2. ช่วยให้ผู้สอนสามารถกำหนดกลยุทธ์การสอนได้สอดคล้องกับความแตกต่างของ ผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในของตนเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ เต็มตามศักยภาพของตนเอง

3. ช่วยให้เกิดการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ชัดเจนขึ้น กล่าวคือ การประเมินผลเป็นแบบอิงเกณฑ์ โดยการประเมินผลผู้เรียนแต่ละคนเทียบกับเกณฑ์ ทำให้ผู้เรียนมุ่งที่จะพัฒนาตนเองให้เท่าเทียมมากกว่าการแข่งขันกับคนอื่นให้มีคะแนนอยู่ในกลุ่มสูง จึงทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้เป็นแบบร่วมมือ ผู้เรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

อภิสิทธิ์พร สถิตย์ภาศีกุล (2561, น. 109) ได้สรุปความสำคัญของการออกแบบ การเรียนการสอน ไว้คือ

1. ความสำคัญต่อผู้สอน คือ เป็นการแสดงถึงความสามารถด้านการประยุกต์ และบูรณาการองค์ความรู้ด้านการสอน ทักษะการสอน และเจตคติ มากำหนดเป็นองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน เป็นการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้สูงขึ้น กล่าวคือ การปฏิบัติงานด้านการสอนต้องใช้ทั้งความรู้ด้านเนื้อหา ความสามารถทางการสอน ทักษะการคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา ซึ่งการออกแบบการเรียนการสอนจะทำให้ผู้สอนได้ฝึกฝนใช้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจ ความพยายามของผู้สอนในการพัฒนาตนเองและงานที่รับผิดชอบ แสดงให้เห็นถึงความรักและปรารถนาดีต่อผู้เรียน

2. ความสำคัญต่อผู้เรียน คือ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนมากขึ้น และช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจ เจตคติที่ดีต่อการเรียน เพราะได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับพัฒนาการ ความสนใจและความถนัดมากขึ้น

จากการศึกษาเอกสารข้างต้นสามารถนำมาสรุปความสำคัญของการออกแบบ การเรียนการสอนได้ ดังนี้

1. ความสำคัญต่อผู้เรียน คือ ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และตอบสนองต่อความแตกต่าง พัฒนาการและความสนใจของผู้เรียน จึงทำให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ และกระบวนการได้เต็มตามศักยภาพของตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และช่วยให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ การนำเสนองานที่เหมาะสมกับตนเอง

2. ความสำคัญต่อผู้สอน คือ ช่วยให้ผู้สอนเกิดการประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถ ด้านศาสตร์การสอน มากำหนดเป็นกลยุทธ์การสอนได้สอดคล้องกับผู้เรียน ทั้งด้านบริบทและความสนใจ อันเป็นการยกระดับมาตรฐานของวิชาชีพครู และแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจ ความพยายามในการพัฒนาตนเองของผู้สอน ทั้งนี้เพื่อให้การสอนนั้นเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ตนเอง และวิชาชีพครู

3. ความสำคัญต่อบรรยากาศการเรียนการสอน คือ ช่วยให้เกิดบรรยากาศการเรียน การสอนที่ดี เป็นบรรยากาศของความร่วมมือระหว่างผู้เรียน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์คือการผ่าน ตามเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

3. หลักการออกแบบการเรียนการสอน

การออกแบบการเรียนการสอนจะมีคุณภาพที่ดี เมื่อผู้สอนคำนึงถึงหลักการออกแบบ การเรียนการสอน ดังที่ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2562, น. 409-412 อ้างถึงใน ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2533, น. 81) ได้เสนอแนะการออกแบบการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้พร้อมที่จะเรียน ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียน มีความแตกต่างกัน ผู้สอนจึงต้องศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมผู้เรียนทั้งด้านความรู้ จิตใจ ความรู้สึก และ ทักษะต่าง ๆ ก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปออกแบบการเรียนการสอนให้ตรงกับ คุณลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียน

2. การชี้แนะเพื่อให้ผู้เรียนจะสนใจเรียน เป็นการทำให้เห็นแนวทางที่จะสืบค้นแหล่ง เรียนรู้เพิ่มเติมให้ผู้เรียนไปปฏิบัติและประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ไม่ใช่การสอนโดยบอกความรู้แก่ ผู้เรียน ผู้สอนจึงควรมีบทบาทในการชี้แนะบางส่วนหรือช่วยเติมในบางส่วนเพื่อให้เกิด องค์ความรู้ที่เชื่อมโยงกันเท่านั้น ดังนั้นการส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือทางสังคมระหว่างผู้สอน และ ผู้เรียนด้วยกัน จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น

3. การให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น การถาม การตอบ การอภิปราย การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การแก้ปัญหา โดยควรกำหนดสัดส่วนการมีส่วนร่วมให้เหมาะสมกับธรรมชาติ วิชา จุดประสงค์ และเนื้อหาการเรียน ทั้งนี้การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจะทำให้เกิด การเรียนรู้ที่เข้าใจและคงทนมากขึ้น

4. การให้โอกาสผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขตนเอง โดยการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเป็น ระยะ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ถึงการกระทำของตนเอง แล้วเกิดเป็นแรงจูงใจในการเรียน และนำ การเรียนนั้นไปปรับปรุงการเรียนของตนเองได้อย่างทันที่

5. การให้ผู้เรียนกระทำซ้ำ ๆ หรือฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ การให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกฝนบ่อย ๆ จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และมีความชำนาญในการปฏิบัติงานนั้น ๆ

สรุปได้ว่าหลักการออกแบบการเรียนการสอน นั้นต้องคำนึงถึงผู้เรียน และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 5 หลักการ คือ การวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสนใจเรียน ผู้สอนมีบทบาทในการชี้แนะ และกิจกรรมการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงการเรียน และการฝึกซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ

4. กระบวนการออกแบบการเรียนการสอน

4.1 กระบวนการออกแบบการเรียนการสอน ตามแนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศ มีดังต่อไปนี้

Kemp (1985 อ้างถึงใน กาญจนา คุณารักษ์, 2558, น. 122-124) ได้เสนอกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน ที่เหมาะสมสำหรับผู้ออกแบบที่อยู่ระหว่างการฝึกหัดไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็น เป้าหมายในการเรียนการสอน และข้อจำกัดที่มีมาก่อน
2. การกำหนดหัวข้อเรื่องของงาน ภาระงานและความมุ่งหมาย
3. การศึกษาคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของผู้เรียน
4. การวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและภาระงานอย่างละเอียด
5. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
6. การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้
7. การเลือกทรัพยากรการเรียนการสอนที่ช่วยสนับสนุนให้กิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้
8. การจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งการผลิตสื่อและวัสดุการเรียนการสอนที่จำเป็นต่อการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน
9. การประเมินผลการเรียนรู้
10. การเตรียมการทดสอบก่อนเรียน เป็นการวางแผนในกรณีจำเป็นที่ต้องทำการทดสอบ โดยต้องจัดเตรียมให้สัมพันธ์สอดคล้องกับหัวเรื่องและภาระงานที่ระบุไว้

Smith, & Ragan (2005) ได้สรุปกิจกรรมของกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนว่าประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยข้อมูลที่ควรนำมาพิจารณาคือ บริบทในการเรียนรู้ ผู้เรียน ภาระงานในการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ได้แล้วควรนำข้อมูลมาเขียนเป็นรายการประเมิน
2. การพัฒนากลยุทธ์ โดยกำหนดการจัดระบบ การนำไปใช้ และการบริหารจัดการกลยุทธ์นั้น จากนั้นนำมาเขียนเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. การประเมินผล เป็นการกำหนดการประเมิน มุ่งประเมินความก้าวหน้า เพื่อนำผลที่ได้ไปสู่การทบทวน และปรับปรุง

Morrison, Ross, & Kemp (2011) ได้สรุปกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและเป้าหมายสำหรับการออกแบบการเรียนการสอน
2. ตรวจสอบบริบท ด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่ควรต้องให้ความสำคัญและนำมาใช้ในวางแผนการออกแบบการเรียนการสอน
3. กำหนดเนื้อหาและวิเคราะห์องค์ประกอบของงานที่สัมพันธ์กับจุดประสงค์และเป้าหมายที่ระบุไว้
4. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
5. จัดลำดับเนื้อหาสาระในแต่ละหน่วยที่กำหนดไว้
6. ออกแบบกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์การเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้
7. วางแผนด้านสื่อ สำหรับใช้สื่อสารในการจัดการเรียนรู้
8. ออกแบบและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
9. การพิจารณาเลือกทรัพยากรมาใช้ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการศึกษากระบวนการออกแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษาต่างประเทศข้างต้น สามารถนำมาสังเคราะห์กระบวนการออกแบบการเรียนการสอน ได้ดังตาราง 24 ดังนี้

ตาราง 24 แสดงการสังเคราะห์กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษาต่างประเทศ

Kemp (1985)	Smith, & Ragan (2005)	Morrison et al. (2011)	สรุป
การวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็น เป้าหมาย และ ข้อจำกัด	การวิเคราะห์บริบท ผู้เรียน และภาระงาน	การระบุปัญหาและ เป้าหมาย	การวิเคราะห์ความ ต้องการจำเป็น บริบท ปัญหา เป้าหมาย ข้อจำกัด เนื้อหาวิชาและ ภาระงานรวมทั้งการ ตรวจสอบคุณลักษณะ ของผู้เรียน
การวิเคราะห์ เนื้อหาวิชาและภาระ งาน			
การศึกษาคุณลักษณะ ผู้เรียน		การตรวจสอบคุณลักษณะ ของผู้เรียน	
การกำหนดหัวเรื่อง ภาระงานและความมุ่ง หมาย		การระบุสาระการเรียนรู้	การกำหนดสาระ การเรียนรู้ ภาระงาน และความมุ่งหมาย
การกำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้		การกำหนดวัตถุประสงค์	การกำหนดวัตถุประสงค์ การเรียนรู้
		การลำดับเนื้อหาสาระ	การลำดับเนื้อหาสาระ
การกำหนดกิจกรรม การเรียนการสอน	การพัฒนากลยุทธ์	การออกแบบยุทธศาสตร์ การวางแผนการสื่อสาร	การออกแบบยุทธศาสตร์ หรือกลยุทธ์การสอน เพื่อ กำหนดกิจกรรมการเรียน การสอน
การเลือกใช้ทรัพยากร การสอน		การเลือกทรัพยากร	การเลือกใช้ทรัพยากร การสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้ง การผลิตสื่อและวัสดุการ เรียนการสอน
การจัดบริการสิ่ง อำนวยความสะดวก รวมทั้งการผลิตสื่อและ วัสดุ การเรียนการสอน			
การประเมินผลการ เรียนรู้	การประเมินผล	การออกแบบการวัดและ ประเมินผล	การออกแบบการ ประเมินผล การเรียนรู้
การเตรียมการทดสอบ ก่อนเรียน			

จากตารางการสังเคราะห์ข้างต้นสามารถสรุปกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน ออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ความต้องการ จำเป็น บริบท ปัญหา เป้าหมาย ข้อจำกัด เนื้อหาวิชา และภาระงาน รวมทั้งตรวจสอบคุณลักษณะของผู้เรียน
2. การกำหนดสาระการเรียนรู้ ภาระงาน และความมุ่งหมาย
3. การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้
4. การลำดับเนื้อหาสาระ
5. การออกแบบยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์การสอน เพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
6. การเลือกใช้ทรัพยากรการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งการผลิตสื่อและวัสดุการเรียนการสอน
7. การออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้

4.2 กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของนักการศึกษาของไทย
มีดังต่อไปนี้

ทิตินา แคมมณี (2552, น. 215) ได้เสนอกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนไว้ 2 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการคิดออกแบบการเรียนการสอน ซึ่งในขั้นนี้จะเป็นการพิจารณาตามขั้นตอนย่อย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร ปัญหาความต้องการของผู้เรียนผู้สอน
- 1.2 กำหนดเนื้อหา มโนทัศน์และวัตถุประสงค์การเรียนการสอน
- 1.3 กำหนดยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธีในการสอน
- 1.4 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อ
- 1.5 กำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

โดยทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ต้องพิจารณาเงื่อนไขหรือข้อจำกัดของการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง โรงเรียน สถานที่ งบประมาณ ชุมชน รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล ฯลฯ

2. ขั้นการเขียนแผนการสอน ในขั้นนี้ได้กำหนดหัวข้อของแผนการสอนไว้คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ มโนทัศน์ กิจกรรม สื่อ การวัดและประเมินผล และบันทึกผลการสอน

กาญจนา คุณารักษ์ (2558, น. 142 -144) ได้สรุปกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนไว้ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. ขั้นการวิเคราะห์ปัญหา โดยพิจารณาถึงความต้องการ จำเป็น และภาระงาน

2. ขั้นตอนการกำหนดจุดประสงค์และการพัฒนาแบบทดสอบ
 3. ขั้นตอนการพัฒนาการเรียนการสอน ตามกลยุทธ์การสอนที่เลือก ตลอดจนการเลือกและพัฒนาสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน
 4. ขั้นตอนประเมินผลการเรียนการสอน โดยประเมินทั้งผลโดยย่อเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และผลโดยรวมเพื่อตัดสินการผ่านเกณฑ์ของจุดประสงค์
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2562, น. 406) ได้สรุปกระบวนการตามขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอนไว้ คือ

1. การพิจารณาหลักสูตร ปัญหาความต้องการของผู้เรียน และผู้สอน
2. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้และมโนทัศน์
3. กำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้
4. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้
5. กำหนดวิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้

โดยกระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอนนี้กระทำอยู่ภายใต้การพิจารณาเงื่อนไขและข้อจำกัดต่าง ๆ ทางการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน ผู้บริหาร สถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งแวดล้อม งบประมาณ ชุมชน ผู้ปกครอง และนโยบายของรัฐ

การศึกษากระบวนการออกแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษาไทยข้างต้นสามารถนำมาสังเคราะห์กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนได้ดังตาราง 25 ดังนี้

ตาราง 25 แสดงกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษาไทย

ทิศนา ขัมมณี (2552)	กาญจนา คุณารักษ์ (2558)	ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2562)	สรุป
การวิเคราะห์หลักสูตร ปัญหา ความต้องการ ของผู้เรียนและผู้สอน	การวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็น และ ภาระงาน	การพิจารณาหลักสูตร ปัญหาความต้องการของ ผู้เรียนและผู้สอน	การวิเคราะห์หลักสูตร ปัญหา ความต้องการ จำเป็นของผู้เรียน และ ผู้สอน
การกำหนดเนื้อหา มโนทัศน์และ วัตถุประสงค์การเรียน การสอน	กำหนดจุดประสงค์	การกำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และมโนทัศน์	การกำหนดจุดประสงค์ และเนื้อหาการเรียน การสอน

ทิศนา แชมมณี (2552)	กาญจนา คุณารักษ์ (2558)	ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2562)	สรุป
กำหนดยุทธศาสตร์หรือ ยุทธวิธีการสอน	การพัฒนาการเรียนการ สอนตามกลยุทธ์ที่เลือก	กำหนดวิธีการจัดการ เรียนรู้	การกำหนดกิจกรรม การสอน ตามยุทธวิธี
กำหนดกิจกรรมการ เรียนการสอนและสื่อ	และการพัฒนาสื่อการ เรียนการสอน	กำหนดกิจกรรมการ เรียนรู้และสื่อการเรียนรู้	การสอน และเทคนิค การสอน ตลอดจน การพัฒนาและเลือกใช้ สื่อการเรียนการสอน
กำหนดการวัดและ ประเมินผล	การประเมินผลการเรียน การสอนโดยย่อยและผล โดยรวม	กำหนดวิธีการวัด ประเมินผลการเรียนรู้	การกำหนดวิธีการวัด และประเมินผลการ เรียนรู้ทั้งโดยย่อยและ ผลโดยรวม
ขั้นการเขียนแผน การสอน			-

จากตารางสังเคราะห์ข้างต้น สามารถสรุปกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน
ออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์หลักสูตร ปัญหาความต้องการจำเป็นของผู้เรียน และผู้สอน
2. การกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาการเรียนการสอน
3. การกำหนดกิจกรรมการสอนตามยุทธวิธีการสอน และเทคนิคการสอน
ตลอดจนการพัฒนาและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน
4. การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้งโดยย่อยและผลโดยรวม

จากแนวคิดกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษาต่างประเทศ
และไทยสามารถนำมาสรุปรวมได้ดังตาราง 26 ดังนี้

ตาราง 26 แสดงการสรุปกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษาต่างประเทศ
และนักการศึกษาไทย

นักการศึกษาต่างประเทศ	นักการศึกษาไทย	สรุป
การวิเคราะห์ความต้องการ จำเป็น บริบท ปัญหา เป้าหมาย ข้อจำกัด เนื้อหาวิชาและภาระงาน รวมทั้ง การตรวจสอบคุณลักษณะของ ผู้เรียน	การวิเคราะห์หลักสูตร ปัญหา ความต้องการ จำเป็นของผู้เรียน และผู้สอน	การวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียน ด้านความต้องการ จำเป็น ปัญหา เป้าหมาย ข้อจำกัด และ คุณลักษณะของผู้เรียน รวมทั้ง เนื้อหาวิชาและภาระงาน
การกำหนดสาระการเรียนรู้ ภาระงาน และความมุ่งหมาย	การกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหา การเรียนการสอน	การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ เนื้อหาการเรียน การสอน และภาระงาน
การออกแบบยุทธศาสตร์ หรือกลยุทธ์การสอน เพื่อนำไป กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน	การกำหนดกิจกรรมการสอน ตาม ยุทธวิธีการสอน และเทคนิคการ สอน ตลอดจนการพัฒนาและ เลือกใช้	การออกแบบกิจกรรมการสอน ตามยุทธวิธีการสอน และเทคนิค การสอน รวมทั้งการเลือกใช้ ทรัพยากรการสอน การผลิตสื่อ และวัสดุการเรียน
การเลือกใช้ทรัพยากรการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้ง การผลิตสื่อและวัสดุการเรียน	การกำหนดประเมินผลการเรียนรู้ โดยย่อยและผลโดยรวม	ออกแบบการประเมินผลการ เรียนรู้ทั้งโดยย่อยและโดยรวม

จากตารางสามารถสรุปกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน ว่าประกอบด้วย
ขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์หลักสูตร ด้านความต้องการ จำเป็น ปัญหา เป้าหมาย ข้อจำกัด
และคุณลักษณะของผู้เรียน รวมทั้ง เนื้อหาวิชาและภาระงาน
2. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนการสอน
และภาระงาน
3. การออกแบบกิจกรรมการสอนตามยุทธวิธีการสอน และเทคนิค การสอน
รวมทั้งการเลือกใช้ทรัพยากรการสอน การผลิตสื่อและวัสดุการเรียน
4. ออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ โดยประเมินทั้งผลโดยย่อยเพื่อปรับปรุง
การเรียนการสอน และผลโดยรวมเพื่อตัดสินการผ่านเกณฑ์ของจุดประสงค์

5. แนวทางพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

แนวทางการพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี สามารถนำความรู้เรื่อง ทฤษฎีวิพากษ์ การสอนวรรณคดี และกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน มาประยุกต์ใช้ได้ โดยมีรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.1 การนำทฤษฎีวิพากษ์มาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้

การนำทฤษฎีวิพากษ์มาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้นั้น ควรมีดังนี้

1. ผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมการอภิปรายทั้งแบบ กลุ่มย่อยและแบบรวมทั้งชั้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้เหตุผลอย่างอิสระ และบรรลุเป้าหมายร่วมกัน
2. ผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียม และอิสระ
3. ผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการสืบค้นคำตอบด้วยตนเอง
4. ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้การถกเถียง ลักษณะ คือ การถกเถียงเชิงสุนทรียะ การถกเถียงเชิงทฤษฎี และการถกเถียงเชิงศีลธรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากมุมมองที่หลากหลาย

5.2 การนำการสอนวรรณคดีมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน

การนำการสอนวรรณคดีมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดี คือ การให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดขั้นสูง เพื่อการทำความเข้าใจ วรรณคดี มุ่งให้เกิดการวิพากษ์และการวิจารณ์ ตลอดจนการไตร่ตรองเนื้อหาวรรณคดี ควรมีดังนี้

1. ผู้สอนควรออกแบบการเรียนการสอนให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้อ่าน ตัวบทวรรณคดีอย่างอิสระ และมีเวลาสำหรับการอ่านเรื่องอย่างเหมาะสม
2. ผู้สอนควรมีบทบาทเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ ด้วยการเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ การอ่านที่ดีและเล่าโครงเรื่องที่ครอบคลุมเนื้อหา
3. ผู้สอนควรออกแบบการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมที่สนับสนุนการคิดวิเคราะห์ เกี่ยวกับข้อดี ข้อบกพร่อง หรือความสัมพันธ์ของวรรณคดี
4. ผู้สอนควรออกแบบการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมที่สนับสนุนการใช้ทฤษฎี การศึกษาวรรณคดี และบริบททางสังคม วัฒนธรรม หรือองค์ความรู้อื่น ๆ มาตีความเนื้อหาวรรณคดี เพื่อเกิดความเข้าใจ เข้าถึง แนวคิดสำคัญของวรรณคดีเรื่องนั้น
5. ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบให้ผู้เรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับ เนื้อหา แนวคิดสำคัญในตัวบทวรรณคดี เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการไตร่ตรอง ตรวจสอบความคิด ความเชื่อ หรือประสบการณ์เดิม ที่สัมพันธ์กับตัวบทวรรณคดี

6. ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอภิปรายทั้งแบบกลุ่มย่อย และร่วมกันทั้งชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น

5.3 กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

การศึกษาแนวทางการนำทฤษฎีวิพากษ์และการสอนวรรณคดีมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนข้างต้น สามารถนำมาสรุปเป็นกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ได้ดังนี้

1. ชั้นวิเคราะห์ ผ่านกิจกรรมการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์เพื่อพิจารณาเป้าหมายของหลักสูตร ความต้องการ จำเป็น ปัญหา ข้อจำกัดที่เกี่ยวกับผู้เรียน รวมทั้ง ตัวบทวรรณคดี และภาระงานที่สัมพันธ์กับการวิเคราะห์ ตีความ เนื้อหาวรรณคดีนั้น ๆ โดยการวิเคราะห์ชั้นนี้มุ่งเน้นที่ การวิเคราะห์หลักสูตรสาระภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้น วิเคราะห์ผู้เรียน และวิเคราะห์เนื้อหาเท่านั้น ทั้งนี้เพราะหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรสำหรับการศึกษาภาคบังคับ จึงไม่สามารถวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และปัญหาได้

2. ชั้นกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ โดยคำนึงถึงเป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดี คุณลักษณะของผู้เรียน โดยการกำหนดเนื้อหาสาระควรเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้เลือกเนื้อหาอย่างอิสระ

3. ชั้นออกแบบกิจกรรมการสอนและสื่อ โดยคำนึงถึงทฤษฎีการศึกษาวรรณคดี ทฤษฎีการสอนที่สัมพันธ์กับการสอนวรรณคดี บริบททางสังคม วัฒนธรรมที่เข้ามามีอิทธิพลต่อบท วรรณคดีนั้น ซึ่งอาจกระทำผ่านการอภิปรายกลุ่มย่อย และอภิปรายทั้งชั้นเรียน ที่มุ่งเน้นการถกเถียง 3 ด้าน คือการถกเถียงเชิงสุนทรียะ เชิงทฤษฎีและเชิงศีลธรรม และมีการเลือกใช้ทรัพยากรการสอน การผลิตสื่อและวัสดุการเรียนที่สัมพันธ์กับการเรียนตัวบทวรรณคดี

4. ชั้นออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ โดยแบ่งเป็นการประเมินผลโดยย่อย เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และผลโดยรวมเพื่อตัดสินการผ่านเกณฑ์ของจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

6. การประเมินผลการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

การประเมินผลการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี เป็นกระบวนการทางความคิด ที่ต้องวัดจากการปฏิบัติ เช่น การทำชิ้นงาน การสอนในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดการวัดผลภาคปฏิบัติ (Performance Assessment) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

6.1 ความหมายของการวัดผลภาคปฏิบัติ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2546, น. 14) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการประเมินความสามารถด้านการปฏิบัติของผู้เรียนในสภาพการณ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพจริง สามารถพิจารณาจากกระบวนการทำงานและคุณภาพของผลงาน โดยใช้เกณฑ์ที่สร้างขึ้นจากมิติความสำคัญ (Rubrics) ของคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของกระบวนการหรือผลงานที่ต้องการวัด

สมนึก ภัททิยธนี (2549, น. 50) ให้ความหมายว่า การวัดผลภาคปฏิบัติ เป็นการวัดจากกระบวนการและผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติของผู้เรียน ทั้งในสถานการณ์จริง หรือสถานการณ์ที่จำลองขึ้น และสามารถใช้วัดควบคู่กับการวัดผลภาคทฤษฎีได้

จากเอกสารข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การวัดผลภาคปฏิบัติ คือ การวัดความสามารถด้านการปฏิบัติงาน พิจารณาจากกระบวนการทำงานและคุณภาพของผลงาน ทั้งในสถานการณ์จริงและจำลอง โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่สร้างขึ้นจากมิติความสำคัญของคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของกระบวนการหรือผลงานที่ต้องการวัด

6.2 ประเภทของการวัดผลภาคปฏิบัติ

สมนึก ภัททิยธนี (2549, น. 50-51) ได้แบ่งประเภทของการวัดผลภาคปฏิบัติตามด้านที่ต้องการวัด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. การวัดกระบวนการ (Process) เป็นการพิจารณาเฉพาะวิธีทำ วิธีการปฏิบัติของการทำงานหรือกิจกรรมให้สำเร็จ เช่น พิจารณาวีธีที่ผู้เรียนทำการทดลองในห้องปฏิบัติการวิชาวิทยาศาสตร์ การใช้เครื่องมือช่างทำเฟอร์นิเจอร์ การตีเทนนิสแบบลูกหลังมือ การกล่าวสุนทรพจน์ ฯลฯ
2. การวัดผลงาน (Product) เป็นการวัดที่พิจารณาเฉพาะผลงานหรือผลผลิตซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการทำงานหรือกิจกรรม เช่น ตัวเฟอร์นิเจอร์ที่ผู้เรียนผลิตออกมา ภาพวาดของผู้เรียน ดอกไม้ประดิษฐ์จากฝีมือผู้เรียน ฯลฯ ในบางครั้งจะประเมินทั้งกระบวนการและผลผลิต เช่น การเสียบกิ้งมะม่วง แต่บางครั้งประเมินเฉพาะด้านในด้านหนึ่งก็ได้ เช่น การวาดภาพมักจะเป็นการประเมินเฉพาะผลงานอย่างเดียว

6.3 เครื่องมือในการวัดผลภาคปฏิบัติ

บุญชม ศรีสะอาด (2540, น. 56-57) ได้อธิบายเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลภาคปฏิบัติ ดังนี้

1. การเรียงลำดับ (Ranking) สามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ การเรียงลำดับการปฏิบัติ (วิธีการ) ของผู้ถูกประเมิน โดยพิจารณาจากพฤติกรรมหรือคุณลักษณะเดียวที่แสดงออกมาตามการนิยามไว้อย่างชัดเจน และการนำผลงานของผู้ถูกประเมินมาเรียงลำดับตามคุณภาพของงาน

2. การประเมินระดับค่า (Rating) คือ การกำหนดระดับค่าแต่ละคุณลักษณะของกระบวนการหรือผลผลิตว่าอยู่ในระดับสูงหรือต่ำเท่าใด เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งการประเมินจะมีความเที่ยงตรงเมื่อกำหนดนิยามคุณลักษณะเดี่ยวไว้อย่างชัดเจน

3. การตรวจสอบรายการ (Checklist) คือ การกำหนดรายการของการกระทำ ทั้งที่ตรงและไม่ตรงกับความคาดหวัง ความต้องการ เพื่อให้ผู้ประเมินตรวจสอบว่า ผู้ถูกประเมินได้แสดงออกซึ่งการกระทำนั้น ๆ หรือไม่ มี 3 รูปแบบ คือ แบบที่ 1 การทำเครื่องหมายเพื่อแสดงถึงการปรากฏขึ้นจริงของรายการนั้น แบบที่ 2 การพิจารณาคุณภาพหรือความเหมาะสม คือ การทำเครื่องหมายว่าการกระทำนั้น ๆ อยู่ในลักษณะที่พอใจหรือไม่ แบบที่ 3 การพิจารณาผู้ถูกประเมินว่าทำอะไรบ้าง โดยเขียนหมายเลขแสดงลำดับกำกับของการกระทำในรายการนั้นที่กำหนดไว้ ซึ่งจะชี้ถึงลำดับของการปฏิบัติงานของผู้ถูกประเมินนั้นโดยตลอด

4. การเปรียบเทียบระดับผลผลิต (Product Scale) คือ การแสดงตัวอย่างถึงผลงานในระดับต่าง ๆ อาจมีตัวเลขบอกคะแนน หรือตัวอักษรบอกระดับกำกับไว้ ผู้ประเมินจะนำผลงานของผู้ถูกประเมินไปเปรียบเทียบกับใกล้เคียงกับผลงานใด ก็จะได้คะแนนหรือระดับตามตัวอย่างนั้น

5. การใช้ระเบียบเหตุการณ์ (Anecdotal Records) คือ การทำบันทึกการกระทำที่สำคัญในกระบวนการของการปฏิบัติของผู้ถูกประเมิน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของการประเมินภาคปฏิบัติในการประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี โดยการประเมินผลงานการออกแบบที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์คุณภาพที่สร้างขึ้น (Rubrics) แบ่งคุณภาพออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับดีเยี่ยม (4 คะแนน) ระดับดี (3 คะแนน) ระดับพอใช้ (2 คะแนน) และระดับปรับปรุง (1 คะแนน)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

วาริรัตน์ แก้วอุไร (2541) ได้พัฒนารูปแบบการสอนสำหรับวิชาวิธีสอนทั่วไปแบบเน้นกรณีตัวอย่าง เพื่อส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครูด้านการคิดวิเคราะห์แบบตอบโต้ (Reflective thinking) ใน ศาสตร์ทางการสอน จำนวน 65 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม โดยเปรียบเทียบความสามารถ พัฒนาการในเชิงการเปลี่ยนแปลง และศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสอน และระดับความสามารถพื้นฐานด้านวิชาชีพของนักศึกษาครูด้านการคิดวิเคราะห์แบบตอบโต้ในศาสตร์ ทางการสอน ผลการทดลองพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์แบบตอบโต้ในศาสตร์ ทางการสอน หลังเรียนของนักศึกษาครูกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์แบบตอบโต้ในศาสตร์ทางการสอน ระหว่างเรียนของนักศึกษาครูกลุ่มทดลอง มีระดับความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์แบบตอบโต้ในศาสตร์ทางการสอน ไม่ต่ำกว่าระดับที่ 2 รูปแบบการสอนไม่มีปฏิสัมพันธ์กับระดับความสามารถพื้นฐานด้านวิชาชีพครู และพบว่ารูปแบบการสอนมีอิทธิพลต่อความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์แบบตอบโต้ในศาสตร์ทางการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิภา ปรัชญพฤทธิ (2547) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาคณาจารย์โดยการส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์: มุมมองของนักทฤษฎีเชิงวิพากษ์และยุคหลังสมัยใหม่ ซึ่งได้ศึกษาแนวคิดสำคัญของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีหัวใจสำคัญที่การไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ตามแนวคิดของ Mazirow โดย Mazirow มีพื้นฐานการคิดจากนักทฤษฎีเชิงวิพากษ์ที่ต้องการให้การศึกษา มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมแบบถอนรากถอนโคน คือ Jurgen Habermas สามารถสรุปแนวทางการส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ มี 4 ขั้นตอน คือ 1) การระบุปัญหาที่เป็นความคับข้องใจจากการปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเอง 2) การช่วยให้ผู้สอนสามารถทำให้สมมุติ ความเชื่อ เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่แฝงอยู่ในความคิดความเชื่อของตน ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น 3) ช่วยให้เกิดการค้นหาแหล่งที่มาของข้อสมมุติที่แฝงอยู่นั้น ๆ และคิดถึงผลของการที่ผู้สอนยึดติดกับข้อสมมุติ โดยอาจใช้เป็นคำถามในลักษณะของบทสนทนาโดยทั่วไปที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ บุคคล หรือการกระทำ โดยสิ่งสำคัญในกระบวนการนี้คือ การสร้างความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างผู้ถามและผู้ถูกถาม 4) การช่วยให้เกิดการปรับ พัฒนาโลกทัศน์ใหม่ โดยอาจตั้งคำถามให้คิดในปัญหาหรือสถานการณ์ที่กำลังประสบอยู่ ทั้งนี้บทบาทของผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนาคณาจารย์ ควรทำหน้าที่เป็น โค้ช พี่เลี้ยง (mentor) ผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้และพัฒนา (facilitator) แก่ครูอาจารย์ โดยการรับฟัง แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนะนำแหล่งและวิธีพัฒนาตนเอง ขณะเดียวกันก็ตั้งคำถามที่ท้าทายการคิดแบบเดิม ๆ

ทิตินา แคมมณี และคณะ (2549) ได้ศึกษา เรื่องการนำเสนอรูปแบบเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูง ของนิสิตนักศึกษาครูระดับปริญญาตรี สำหรับหลักสูตรครุศึกษา ที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูง มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ การจัดการเรียนการสอน กระบวนการสอน(ผู้สอน) กระบวนการเรียนรู้ (ผู้เรียน) การวัดและประเมินผล รวมทั้งได้เสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ในเรื่องการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิด เมื่อนำรูปแบบไปทดลองใช้พบว่าผู้สอนนิสิตนักศึกษาครู สามารถจัดกิจกรรมตามแนวทางทั้งหมดได้ผลดีทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ พฤติกรรมการคิด ทักษะการคิด และเจตคติต่อการเรียน ผู้เรียนจำนวนมากยังขาดทักษะการคิดขั้นพื้นฐานที่จำเป็น จึงทำให้การพัฒนาให้ได้ผลต้องใช้เวลามาก

รสริน เจิมไธสง (2554) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด การไตร่ตรองเชิงวิพากษ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาครู ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 15 คน ใช้เวลาการทดลอง 1 ภาคการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนตาม แนวคิดการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน และแบบบันทึกประกอบการประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน พบว่า รูปแบบ การสอนผ่านการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ที่พัฒนาขึ้นมีหลักการหนึ่งเกี่ยวกับกระบวนการไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ที่สามารถส่งเสริมให้เกิดการคิดไตร่ตรองได้ตามระดับ และการทดลองใช้รูปแบบการเรียน การสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่าสามารถส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียน การสอนได้สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กฤติยา อริยา วาริรัตน์ แก้วอุไร, และเพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท (2559) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่าง ระหว่างบุคคลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับ นักศึกษาครู ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ ทดลอง ได้แก่ 1 รูปแบบการเรียนการสอน และคู่มือการใช้ แบบประเมินความสามารถการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบบันทึกการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มี 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บทบาทผู้เรียน บทบาท ผู้สอน สิ่งสนับสนุนการสอน ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีค่า ดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.70 เมื่อนำไปทดลองใช้ พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 และมีความคิดเห็นในภาพรวมที่ดีต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ ซึ่งมีข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการนำรูปแบบไปใช้ ว่า ผู้สอนควรเป็นผู้อำนวยความสะดวก คอยติดตามตรวจสอบและเป็น ผู้วิเคราะห์ผู้เรียน และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรึกษานอกเวลาได้ และการจัดกิจกรรมควรเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้ทำงานอย่างอิสระ ตามความสนใจหรือความถนัด ดังนั้นเวลาที่ใช้ควรยืดหยุ่น

อลิศรา เพชระ ไกรเดช ไกรสกุล, และสืบพงศ์ ธรรมชาติ (2560) ได้ศึกษา เรื่องรูปแบบ การจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 30 คน มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการคิดวิเคราะห์ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน พบว่า 1) ปัญหาการคิดวิเคราะห์เกิดจากความเชื่อมั่นที่มีมาแต่เดิม

หลักสูตร วิธีการสอนแบบเดิม ๆ ของครู สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เอื้อให้นักเรียนคิด 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การกำหนดเนื้อหา การกำหนดสื่อ การวิเคราะห์ผู้เรียนหรือจัดกลุ่มผู้เรียน การดำเนินการจัดกิจกรรม ประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้นตอน ได้แก่ สร้างความสนใจ เสนอเนื้อหาใหม่ ร่วมใจวิพากษ์หรือหลากหลายความคิด สสำรวจตรวจสอบ ประยุกต์ใช้ ครอบคลุมใคร่ทบทวน และประมวลผลลัพธ์ การวัดผลหลังเรียน และการวิเคราะห์ผลย้อนกลับหรือปรับปรุงแก้ไข และ 3) ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์ที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักเรียนมีทักษะการวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.13 ซึ่งสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการกลุ่ม นักเรียนจึงได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประกอบกับครูคอยชี้แนะ กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการคิดที่หลากหลาย ทำให้เกิดความสุขและมีความสุข รวมทั้งเนื้อหาที่นำมาใช้มีคุณค่าเหมาะสมสำหรับใช้เป็นสื่อเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด

ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว (2562) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสะท้อนคิดของนักศึกษาครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 31 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบประเมินความสามารถในการสะท้อนคิด แบบบันทึกการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนคิด และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มี 6 องค์ประกอบ คือ ที่มาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ หลักการ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ใช้ชื่อว่า “S4CL” ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ เรียนรู้ตนเอง ร่วมมือเรียนรู้ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมสรุปองค์ความรู้ ร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ และบันทึกผลการเรียนรู้และสะท้อนคิด สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผล มีความเหมาะสมเฉลี่ย 4.80 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด เมื่อนำไปทดลองใช้ พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการสะท้อนคิดที่ครอบคลุมทั้ง 4 ระดับ ได้แก่ การทำงานเป็นนิสัย การทำด้วยความเข้าใจ การสะท้อนคิด และการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 68.55 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมการสะท้อนคิดจากการสังเกต 3 ระยะ มีแนวโน้มสูงขึ้น นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในขั้นที่ 1 ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในสถานการณ์ที่หลากหลาย ในขั้นที่ 2 จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนมีเป้าหมาย มีพลังในการเรียนรู้ที่จะช่วยเสริมการพัฒนาการสะท้อนคิด ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกทำให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริง ในขั้นที่ 3 ผู้เรียนได้สรุปร่วมกันฝึกสังเกตและสะท้อนคิดจากสถานการณ์ ในขั้นที่ 4 ผู้สอนใช้คำถามปลายเปิดมาช่วย ในขั้นที่ 5 และผู้เรียนได้ทบทวน สะท้อนคิด และสรุปด้วยการเขียนบันทึก ในขั้นที่ 6 และมีข้อเสนอแนะว่า

บรรยากาศการเรียนรู้ควรเป็นบรรยากาศเชิงบวก การปฏิบัติกิจกรรมว่าควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาร่วมกันสะท้อนคิดอย่างเต็มที่ โดยผู้สอนทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้

สุภาวดี วิสุวรณ์ อติสร เนาวนนท์, และสิริลักษณ์ โปรงสันเทียะ (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ-ภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 โดยได้ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงมาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ที่มีชื่อว่า “LC-3R Model” มี 8 องค์ประกอบ คือ ที่มาของรูปแบบ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ขั้นตอนการเรียนการสอน ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นให้ประสบการณ์ ขั้นการใคร่ครวญด้วยคำถามสะท้อนคิด ขั้นแลกเปลี่ยนมุมมอง ขั้นสมรรถนะสร้างใหม่ และขั้นสะท้อนความคิดต่อการปรับเปลี่ยน ระบบสังคม การตอบสนองต่อผู้เรียน และระบบสนับสนุน มาส่งเสริมให้นักศึกษาครูการศึกษาพิเศษมีสมรรถนะนักศึกษาครูพิเศษ ซึ่งมีค่าความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมาก เมื่อนำไปทดลองใช้ พบว่านักศึกษาครูมีสมรรถนะด้านความรู้และทักษะในระดับชำนาญ และด้านเจตคติและคุณลักษณะ ในระดับเชี่ยวชาญ ทั้งนี้มีผลการเรียนรู้ในหน่วย ออกแบบการเรียนรู้ให้สนุก อยู่ในระดับมาก

ภัทรภรณ์ ช้อยศิริ บุษบา บัวสมบุรณ์, และกมล โพธิเย็น (2564) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านตีความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน โดยใช้ RUCES MODEL เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านตีความ และแบบสอบถามความพึงพอใจ พบว่า 1. รูปแบบการเรียนรู้เกิดจากการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการก่อสร้าง ของ Jacques Derrida และวิธีการเรียนรู้แบบสแกฟโฟลด์ จึงทำให้รูปแบบมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ทบทวนวรรณศิลป์ขั้นที่ 2 ยลยินเนื้อหา ขั้นที่ 3 นำพาความคิด ขั้นที่ 4 พินิจร้อยคำขั้นที่ 5 สรุปนำความเข้าใจ และการประเมินผล และนอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้กำหนดเงื่อนไขของการนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ได้แก่ ระบบสังคม ระบบสนับสนุน และหลักการตอบสนอง โดยรูปแบบได้รับการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อนำไปทดลองใช้ พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการอ่านตีความหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การใช้รูปแบบการเรียนการสอนสามารถส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนได้ และทฤษฎีวิพากษ์สามารถทำให้คณาจารย์เกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้ ทั้งนี้กระบวนการนำไปใช้

ควรต้องเริ่มจากการใช้คำถามที่ท้าทายความเชื่อเดิม การสร้างบรรยากาศของความไวเนื้อเชื่อใจ และบทบาทของผู้สอนควรเป็นพี่เลี้ยง หรือผู้อำนวยการความสะดวก

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Li (1993) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การผสมผสานแนวคิดลัทธิเซนและทฤษฎีวิพากษ์ของHabermas เพื่อออกแบบการเรียนรู้และการสอนแบบรู้คิด มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการรู้คิดและการออกแบบการเรียนรู้หรือการสอนการรู้คิด ผลการศึกษาพบว่า การนำวิเคราะห์แบบเซน และการใช้ความสนใจพื้นฐานทั้งสามของ Habermas มาใช้เพื่อการวิเคราะห์ การออกแบบการเรียนการสอน สามารถทำให้เกิดการพิจารณามิติทางสังคมที่สัมพันธ์กับการออกแบบการเรียนการสอน และสามารถเปิดเผยอำนาจที่ฝังอยู่ในกระบวนการออกแบบ จึงสามารถทำให้เกิดการหลุดพ้นจากการถูกครอบงำทางความคิด และสร้างเป็นการรู้คิดได้ โดยผลลัพธ์ที่ได้นี้สามารถช่วยให้ผู้สอนในโรงเรียนหรือนักออกแบบการเรียนการสอนมีมุมมองเชิงลึกสำหรับการออกแบบการเรียนการสอน ที่สามารถนำไปใช้กับผู้เรียนที่หลากหลายและบริบทที่แตกต่างกันได้

Donnell (1999) ได้นำทฤษฎีของ Habermas มาพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองพบว่า การใช้เหตุผลในการกระทำทางการสื่อสารตามทฤษฎีของHabermas ช่วยให้ผู้เรียนในแต่ละบุคคลเกิดการเรียนรู้ได้จากเหตุผลที่ใช้ในการสื่อสาร ส่งผลให้ผู้เรียนความเข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดการเปลี่ยนมุมมอง และเกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการได้วิพากษ์วิจารณ์อย่างเปิดกว้าง มีอิสระซึ่งเป็นแกนกลางสำหรับการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

Kember et al. (2000) ได้วิจัยและพัฒนาแบบประเมินความสามารถการคิดไตร่ตรอง โดยนำแนวคิดของ Mezirow มาใช้เป็นกรอบในการพัฒนา และแบ่งระดับการคิดไตร่ตรองออกเป็น 4 ระดับ คือ 1) การคิดแบบเคยชิน (Habitual Action) 2) การคิดแบบเข้าใจ (Understanding) 3) การคิดทบทวนอย่างรอบคอบ (Reflection) และ 4) การคิดแบบไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Critical reflection) โดยแบบประเมินที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะ คือ เป็นแบบประเมินตนเอง จำนวน 16 ข้อ ผลการวิจัย พบว่า แบบประเมินที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้ประเมินผู้เรียนได้ทุกสาขา และสามารถพยากรณ์ความแตกต่างของระดับการคิดไตร่ตรองในผู้เรียนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน

Streible (2004) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนและการฝึกปฏิบัติ ผ่านการเรียนรู้จากทฤษฎี Habermas ผลการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า นักออกแบบการเรียนการสอนต้องปรับการออกแบบการเรียนการสอนใหม่ให้ตรงลักษณะดังนี้

- 1) สนับสนุนให้เกิดการทำความเข้าใจสถานการณ์หรือความหมายในสถานการณ์มาก่อนล่วงหน้า
- 2) เนื่องจากการเรียนการสอนเป็นการให้ทุกคนได้ใช้ความคิดไตร่ตรองเพื่อสร้างความหมายในขณะที่เรียน ฉะนั้นจึงต้องสนับสนุนให้เกิดการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ มากกว่าให้เล่นเกมไขปริศนา

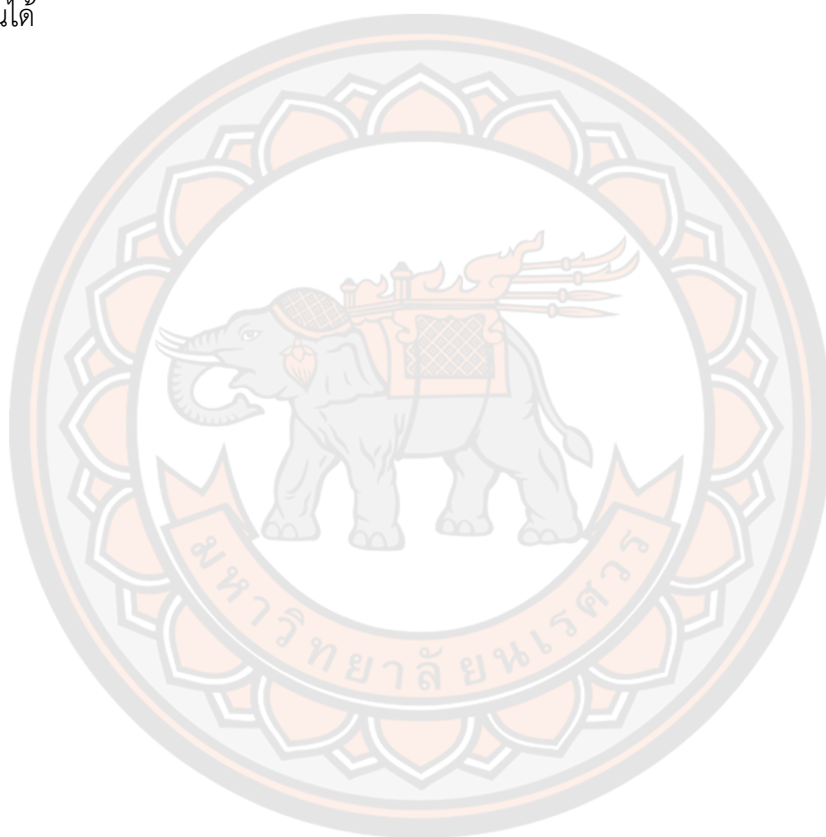
3) เนื่องจากไม่สามารถกำหนดการกระทำที่ถูกต้องได้ในสถานการณ์ที่กำหนด ฉะนั้นจึงต้องสนับสนุนให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้หรือสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง มีอิสระ มีพื้นที่ว่างสำหรับการร่วมคิดของผู้สอนและผู้เรียน 4) มุ่งเน้นให้เกิดการคิดไตร่ตรองในทุกระดับ ไม่ใช่มุ่งเน้นไปที่ทักษะการทำงานร่วมกัน หรือทักษะการสื่อสาร ทั้งนี้เพราะทักษะเหล่านี้เป็นผลพลอยได้หนึ่งที่เกิดจากกระบวนการไตร่ตรองอยู่แล้ว 5) กระบวนการเรียนการสอนทุกกระบวนการควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนการสอน ไม่เฉพาะแค่การประเมินผลเท่านั้น

Donald, & Jason (2008) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยพยากรณ์การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในชั้นเรียน โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามการคิดไตร่ตรอง CIQ (Critical Incident Questionnaire) และกรอบแนวคิดการคิดไตร่ตรอง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบมากที่สุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ โดยองค์ประกอบสำคัญมากที่สุดในด้านนี้ คือ ความเป็นอิสระและความร่วมมือในการทำงาน ฉะนั้นการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์จึงต้องมีการออกแบบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับองค์ประกอบดังกล่าว

Bates et al. (2009) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเชื่อมโยงระหว่างการทำกับดูแลในมหาวิทยาลัยกับการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์: การเป็นพี่เลี้ยงและต้นแบบ ซึ่งเป็นการศึกษาประสบการณ์ในการกำกับดูแลหลักสูตรศึกษาศาสตรในมหาวิทยาลัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติผ่านการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ที่ส่งผลต่อโอกาสการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ผลการศึกษาพบว่า 1) การเรียนรู้จากการปฏิบัติทำให้นักศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ 2) การให้คำแนะนำ ตัวอย่าง และการสื่อสารที่ชัดเจนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติการสอนอย่างไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ โดยการกำกับดูแลจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจและพัฒนาการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ 3) การสนทนาระหว่างอาจารย์นิเทศและนักศึกษาครูเกี่ยวกับการปฏิบัติเป็นกระบวนการสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยพัฒนาการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ให้เกิดในแต่ละบุคคลได้

Lee (2015) ได้ศึกษาเรื่อง หลักเกณฑ์สำหรับการรับรู้เชิงวิพากษ์ตามแนวคิด Habermas ตัวอย่างหนึ่งของการวิเคราะห์ข้อความเชิงวิพากษ์และการค้นหาความหมายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าหลักเกณฑ์ของ Habermas คือ การกระทำทางการสื่อสารจะสามารถช่วยให้เกิดการรับรู้เชิงวิพากษ์จากตัวบท ซึ่งหมายถึง การอ่านตัวบทได้อย่างเข้าใจลึกซึ้งสามารถระบุถึงอิทธิพลของสังคมที่แฝงเข้ามาในตัวบท เช่น อำนาจ ความไม่ยุติธรรม ความสัมพันธ์ของตัวบุคคลในสังคม เพื่อให้เกิดการตั้งคำถามเกี่ยวกับทัศนคติ คุณค่า และความเชื่อของงานเขียนและการสื่อสารนั้น ๆ โดยประเมินได้จากการอภิปรายหลังจากการอ่านก่อนและหลังจากที่ดำเนินการวิเคราะห์ตัวบท ผลการศึกษาพบว่า หลักเกณฑ์สามารถใช้พัฒนาการอ่านในระดับวิพากษ์ได้ เพราะหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้ได้กับตัวบท สถานการณ์การพูด ในการสื่อสารที่หลากหลาย และสามารถทำให้เกิดการเชื่อมโยงตัวบทกับอุดมการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมได้

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด การปรับเปลี่ยนมุมมอง การอ่านในระดับวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้เรียนในบริบทที่แตกต่างกันได้ ซึ่งกระบวนการนำไปใช้ควรสนับสนุนให้เกิดการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และบรรยากาศที่เปิดกว้าง โดยเฉพาะการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ที่ต้องมุ่งเน้นให้เกิดบรรยากาศการเรียนการสอนที่มีอิสระและมีความร่วมมือในการทำงาน และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่า การใช้รูปแบบการเรียนการสอน ตามทฤษฎีวิพากษ์ ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางการคิด และการออกแบบการเรียนการสอนได้

ภาพ 4 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดี ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินการทั้ง 4 ขั้นตอน สรุปได้ดังตาราง 27 ต่อไปนี้

ตาราง 27 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อการพัฒนาแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนการวิจัย	วัตถุประสงค์	ตัวแปรที่ศึกษา	วิธีดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหา การเรียนการสอน วรรณคดีใน ระดับอุดมศึกษาและ ระดับมัธยมศึกษา และ แนวทาง	เพื่อศึกษา 1. ปัญหาการเรียน การสอนวรรณคดีใน ระดับอุดมศึกษาและระดับ มัธยมศึกษา 2. แนวทาง การประยุกต์ใช้ทฤษฎี วิพากษ์ในการเรียน การสอนวรรณคดี	1. ปัญหาเอกสาร งานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับแนวทางการ สอนวรรณคดี ปัญหาการ สอนวรรณคดีโดยทั่วไป และทฤษฎีวิพากษ์ 2. สัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับ ปัญหาการเรียนการสอน วรรณคดีและแนวทาง การประยุกต์ใช้ทฤษฎี วิพากษ์ในการเรียน การสอนวรรณคดี	1. แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา การเรียนการสอนวรรณคดี 1.1 อาจารย์ผู้สอนรายวิชา วรรณคดีวรรณกรรมไทย จำนวน 5 คน 1.2 อาจารย์ผู้สอนรายวิชา ภาษาไทย จำนวน 5 คน 2. แหล่งข้อมูลแนวทาง การประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ ในการเรียนการสอนวรรณคดี คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎี วิพากษ์และการสอนวรรณคดี จำนวน 7 คน	แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง	วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)	
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบ คุณภาพของรูปแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	1. เพื่อสร้างรูปแบบการ เรียนการสอนวรรณคดีตาม ทฤษฎีวิพากษ์ ฉบับร่าง รูปแบบการเรียน	1. ความเหมาะสมของร่าง รูปแบบการเรียนการสอน วรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ 2. ค่าประสิทธิภาพของร่าง รูปแบบการเรียน	1. สร้างร่างรูปแบบ การเรียนการสอนวรรณคดี ตามทฤษฎีวิพากษ์ 2. สร้างเครื่องมือ ประกอบการใช้รูปแบบ	1. ข้อมูลเอกสาร งานวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการ สอน และการสอนวรรณคดี ทฤษฎีวิพากษ์	1. รูปแบบการเรียน การเรียนการสอน วรรณคดีตามทฤษฎี วิพากษ์ และคู่มือ การใช้รูปแบบ	1. \bar{x} , S.D. 2. ค่าร้อยละ 3. วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนการวิจัย	วัตถุประสงค์	ตัวแปรที่ศึกษา	วิธีดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
<p>ตามทฤษฎีวิพากษ์</p> <p>เพื่อส่งเสริม</p> <p>ความสามารถในการคิด</p> <p>ได้ตรงเชิงวิพากษ์และ</p> <p>การออกแบบการเรียนรู้</p> <p>การสอนวรรณคดีของ</p> <p>นักศึกษาศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ</p>	<p>2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพ</p> <p>ของร่างรูปแบบการเรียนรู้</p> <p>การสอนวรรณคดีตาม</p> <p>ทฤษฎีวิพากษ์</p>	<p>การสอนวรรณคดีตาม</p> <p>ทฤษฎีวิพากษ์</p>	<p>3. สังเคราะห์รูปแบบที่ได้</p> <p>4. ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา</p> <p>ความเหมาะสมและนำมา</p> <p>ปรับปรุงตามคำแนะนำ</p> <p>5. นำไปทดลองใช้กับ</p> <p>นักศึกษาศูนย์สาขาวิชา</p> <p>ภาษาไทย ชั้นปีที่ 3</p> <p>กลุ่มทดลองใช้ (try out)</p> <p>โดยดำเนินการดังนี้</p> <p>5.1 ทดลองใช้รูปแบบ</p> <p>5.2 ทดสอบหลังเรียน</p> <p>6. นำผลที่ได้มาปรับปรุง</p> <p>ปรับปรุงรูปแบบ</p>	<p>วงวรรณกรรม การคิด</p> <p>ได้ตรงเชิงวิพากษ์ และการ</p> <p>ออกแบบ</p> <p>การเรียนการสอน</p> <p>2. ผลการศึกษาและวิเคราะห์</p> <p>ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1</p> <p>3. ผู้เชี่ยวชาญประเมิน</p> <p>รูปแบบการเรียนรู้</p> <p>การสอนตามทฤษฎีวิพากษ์</p> <p>จำนวน 7 คน ประกอบด้วย</p> <p>3.1 ผู้เชี่ยวชาญด้าน</p> <p>การสอนวรรณคดี</p> <p>จำนวน 3 คน</p> <p>3.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎี</p> <p>วิพากษ์ 2 คน</p> <p>3.3 ผู้เชี่ยวชาญด้าน</p> <p>การคิดได้ตรงเชิงวิพากษ์</p> <p>จำนวน 2 คน</p> <p>4. นักศึกษาศูนย์สาขาวิชา</p> <p>ภาษาไทย ชั้นปีที่ 3</p> <p>กลุ่มทดลองใช้ (try out)</p> <p>จำนวน 9 คน</p>	<p>การเรียนการสอน</p> <p>สำหรับครู</p> <p>(ฉบับร่าง)</p> <p>2. แบบประเมิน</p> <p>ความเหมาะสมของ</p> <p>รูปแบบการเรียนรู้</p> <p>การสอนวรรณคดี</p> <p>ตามทฤษฎีวิพากษ์</p> <p>3. แบบวัด</p> <p>ความสามารถ</p> <p>ในการคิดได้ตรง</p> <p>เชิงวิพากษ์</p> <p>4. แบบประเมิน</p> <p>ความสามารถ</p> <p>ในการออกแบบ</p> <p>การเรียนการสอน</p> <p>วรรณคดี</p>	

ขั้นตอนการวิจัย	วัตถุประสงค์	ตัวแปรที่ศึกษา	วิธีดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
<p>ขั้นตอนที่ 3</p> <p>การศึกษาผลการใช้</p> <p>รูปแบบการเรียน</p> <p>การสอนวรรณคดีตาม</p> <p>ทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อ</p> <p>ส่งเสริมความสามารถใน</p> <p>การคิดวิเคราะห์ของ</p> <p>และ การออกแบบการเรียน</p> <p>ในการคิดวิเคราะห์ของ</p> <p>วิพากษ์และการออกแบบ</p> <p>การเรียนการสอน</p> <p>วรรณคดีของนักศึกษา</p> <p>มหาวิทยาลัยราชภัฏ</p>	<p>เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบ</p> <p>การเรียนการสอนวรรณคดี</p> <p>ตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อ</p> <p>ส่งเสริมความสามารถใน</p> <p>การคิดวิเคราะห์ของ</p> <p>และการออกแบบการเรียน</p> <p>ในการคิดวิเคราะห์ของ</p> <p>นักศึกษาครู</p> <p>มหาวิทยาลัยราชภัฏ</p>	<p>1. ความสามารถ</p> <p>ในการคิดวิเคราะห์</p> <p>2. ความสามารถ</p> <p>ในการออกแบบ</p> <p>การเรียนการสอน</p> <p>การเขียนการสนทนา</p> <p>ตามขั้นตอนดังนี้</p> <p>1. ทดสอบก่อนเรียน</p> <p>2. ทดลองใช้รูปแบบ</p> <p>3. ทดสอบหลังเรียน</p>	<p>ดำเนินการทดลองโดยใช้</p> <p>แบบกลุ่มเดียวทำ</p> <p>การทดลองก่อนและหลัง</p> <p>การใช้รูปแบบ</p> <p>การเรียนการสอน</p> <p>ตามขั้นตอนดังนี้</p> <p>1. ทดสอบก่อนเรียน</p> <p>2. ทดลองใช้รูปแบบ</p> <p>3. ทดสอบหลังเรียน</p>	<p>นักศึกษาคู สาขาวิชา</p> <p>ภาษาไทย ชั้นปีที่ 3</p> <p>จำนวน 15 คน</p>	<p>1. เครื่องมือที่ใช้</p> <p>ในการทดลอง</p> <p>1.1 รูปแบบการ</p> <p>เรียน</p> <p>การสอนวรรณคดี</p> <p>ตามทฤษฎีวิพากษ์ที่</p> <p>พัฒนาขึ้น</p> <p>1.2 คู่มือการใช้</p> <p>รูปแบบสำหรับ</p> <p>ผู้สอน</p> <p>2. เครื่องมือที่ใช้ใน</p> <p>การเก็บรวบรวม</p> <p>ข้อมูล</p> <p>2.1 แบบวัด</p> <p>ความสามารถ</p> <p>ในการคิดวิเคราะห์</p> <p>2.2 แบบประเมิน</p> <p>ความสามารถ</p> <p>ในการออกแบบ</p> <p>การเรียนการสอน</p> <p>วรรณคดี</p>	<p>ข้อมูล</p> <p>1. เปรียบเทียบ</p> <p>ความสามารถใน</p> <p>การคิดวิเคราะห์ t-test</p> <p>2. วิเคราะห์</p> <p>ความสามารถในการ</p> <p>ออกแบบการเรียนการ</p> <p>สอนวรรณคดี</p> <p>ด้วยค่า \bar{x} , S.D.</p> <p>และเทียบกับเกณฑ์</p>

ขั้นตอนการวิจัย	วัตถุประสงค์	ตัวแปรที่ศึกษา	วิธีดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุง รูปแบบการเรียนการสอน วรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถ วิพากษ์ เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการคิด ได้ตรองเชิงวิพากษ์และ การออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดีของ นักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลักราชนิคม	เพื่อประเมินและปรับปรุง รูปแบบการเรียนการสอน วรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการคิดได้ตรองเชิง วิพากษ์และการออกแบบ การเรียนการสอนวรรณคดีของ นักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ	1. ความคิดเห็นต่อ การสอนโดยใช้รูปแบบการ เรียนการสอนวรรณคดีตาม ทฤษฎีวิพากษ์ 2. การปรับปรุงรูปแบบการ เรียนการสอนวรรณคดีตาม ทฤษฎีวิพากษ์	1. ประเมินรูปแบบ การเรียนการสอนวรรณคดี ด้วยการประชุมกลุ่ม สนทนา ดังนี้ 1.1 ผู้เข้าร่วมประชุม เขียนแสดงความคิดเห็น รายบุคคล 1.2 ผู้เข้าร่วมประชุม เสนอความคิดเห็นต่อกลุ่ม ผู้วิจัยบันทึกบนกระดาน 1.3 ผู้เข้าร่วมประชุม แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับประเด็นที่ได้รับการ บันทึกบนกระดาน 1.4 ผู้เข้าร่วมประชุม จัดลำดับความสำคัญของ ประเด็น 2. นำผลที่ได้จาก การประเมินมาสรุปผลเพื่อ นำไปปรับปรุงรูปแบบ	1. อาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศ การสอน 1 ท่าน 2. นักศึกษาคู สาขาวิชา ภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 จำนวน 15 คน 3. ผลการประเมินรูปแบบ การเรียนการสอนวรรณคดี ตามทฤษฎีวิพากษ์	แบบบันทึกประเด็น การประชุมกลุ่ม สนทนา	1. วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา และแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และแนวทางการการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำไปพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน แนวคิดการสอนวรรณคดี และปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

1.1.1 รูปแบบการเรียนการสอนของ Kemp et al. (1998; Joyce, & Well, 2004; Eggen, & Kauchak, 2006; Gunter, Mary et al., 2003; Freiberg, & Driscoll, 2005; ทิศนา แคมมณี, 2557; ชนาธิป พรกุล, 2557; บุญเลี้ยง ทุ่มทอง, 2560)

1.1.2 แนวคิดการสอนและปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี ของ Engleson (1983; Tudor, 1996; Chamber, & Gregory, 2006; Rohaniyah, 2012; Wiland, 2016; Finsrud, 2017; กุสุมา รัชมณี, 2534; สร้อยสน สกลรัช, 2540; ดวงมน จิตรจำนงค์, 2553; เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2557)

1.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีวิพากษ์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ คือ ทฤษฎีวิพากษ์ ของ Habermas (1981, 1993, 2004; Marshall, 1998; Lechte, 1994; Finlayson, 2005; วราภรณ์ วนาพิทักษ์, 2554; จุฑาพรรณ ผดุงชีวิต, ม.ป.ป; กาญจนา แก้วเทพ, 2551, 2553)

1.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ 3 ประเด็น คือ

1.3.1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมายของรูปแบบ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

1.3.2 ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีโดยทั่วไป เกิดจากวิธีการสอนที่มุ่งเน้นการบรรยายขาดการให้ไตร่ตรองเนื้อหาวรรณคดี ความยากของเนื้อหาวรรณคดี และข้อบกพร่องของผู้อ่านวรรณคดี

1.3.3 ทฤษฎีวิพากษ์ คือ หลักการ องค์ประกอบ และกระบวนการของทฤษฎีวิพากษ์

2. การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา และแนวทางประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ดังนี้

ประเด็นที่ศึกษา

1. ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา
2. แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา
 - 1.1 อาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีวรรณกรรมไทย จำนวน 5 คน ที่เป็นผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชั้นอุดมศึกษา อย่างต่อเนื่องรวมระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีผลงานวิจัยหรือตำรา หรือหนังสือ หรือผู้มีบทบาทสำคัญด้านการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี
 - 1.2 ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย จำนวน 5 คน ที่เป็นผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา อย่างต่อเนื่องรวมระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี และได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติด้านการสอนจากกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้มีบทบาทด้านการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี
 2. แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี
- แหล่งข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์ และการสอนวรรณคดี จำนวน 5 คน ที่เป็นผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชั้นอุดมศึกษา อย่างต่อเนื่องรวมระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีผลงานวิจัย หรือตำรา หรือหนังสือ หรือผู้มีบทบาทสำคัญด้านการจัดการเรียนสอนทางด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ หรือโครงการสำคัญของการพัฒนาครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาสำหรับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีและวรรณกรรมไทยและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย
2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์และการสอนวรรณคดี

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาสำหรับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีและวรรณกรรมไทยและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย มีขั้นตอนการดำเนินการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการสอนวรรณคดี ปัญหา การสอนวรรณคดีโดยทั่วไป และทฤษฎีวิพากษ์เพื่อใช้กำหนดแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

1.2 กำหนดลักษณะของแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบมีโครงสร้าง

1.3 กำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจำแนก ตามผู้ให้ข้อมูล โดยกำหนดแบบสัมภาษณ์ เป็น 2 ฉบับ แต่ละฉบับประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์

โครงสร้างของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีใน ระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาสำหรับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีและวรรณกรรมไทย และครูผู้สอนวิชาภาษาไทยสรุปได้ดัง ดังตาราง 28

ตาราง 28 แสดงโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีใน ระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษา สำหรับอาจารย์ผู้สอนและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย

ตอนที่	ประเด็น	รายการ	จำนวน (ข้อ)
1	ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ สัมภาษณ์	1.1 ชื่อ-สกุล	1
		1.2 สถานภาพ/หน่วยงาน	1
		1.3 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอน	1
		1.4 วัน/เดือน/ปีที่ให้สัมภาษณ์	1
		1.5 ช่วงเวลาการสัมภาษณ์	1
		1.6 สถานที่ให้สัมภาษณ์	1
2	ปัญหาการเรียน การสอนวรรณคดี	2.1 วิธีการสอนวรรณคดี	1
		2.2 เทคนิคการสอนวรรณคดี	1
		2.3 สื่อการสอน/แหล่งเรียนรู้วรรณคดี	1
		2.4 กิจกรรมการสอนวรรณคดี	1
		2.5 การประเมินผลการสอนวรรณคดี	1
		2.6 คุณลักษณะผู้เรียน	1
		2.7 ปัญหาอื่น ๆ	1
รวม			13

โครงสร้างของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์และด้านการสอนวรรณคดีสรุปได้ดังตาราง 29 ดังนี้

ตาราง 29 แสดงโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์และการสอนวรรณคดี

ตอนที่	ประเด็น	รายการ	จำนวน (ข้อ)
1	ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์	1.1 ชื่อ-สกุล	1
		1.2 สถานภาพ/หน่วยงาน	1
		1.3 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอน	1
		1.4 วัน/เดือน/ปีที่ให้สัมภาษณ์	1
		1.5 ช่วงเวลาการสัมภาษณ์	1
		1.6 สถานที่ให้สัมภาษณ์	1
2	การประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์	2.1 แนวทางการเลือกวรรณคดีที่สัมพันธ์กับทฤษฎีวิพากษ์	1
		2.2 แนวทางการจัดกิจกรรมการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์	1
		2.3 เทคนิคการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์	1
		2.4 สื่อประกอบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์	1
		2.5 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์	1
รวม			11

1.4 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามโครงสร้างและลักษณะเครื่องมือที่กำหนดไว้

1.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

1.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ด้านเนื้อหา จำนวน 1 คน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน รวม 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

1.7 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Congruence: IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ทุกข้อ

1.8 ปรับปรุงข้อคำถามบางข้อของแบบสัมภาษณ์ ตามผลการพิจารณาผู้เชี่ยวชาญ คือ ปรับการใช้ข้อความที่ซ้ำกันในแต่ละข้อ และการเชื่อมคำ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

1.9 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี สำหรับอาจารย์ผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงอาจารย์ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งอธิบายวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ และนัดหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ คือ แบบสัมภาษณ์ เทปบันทึกเสียง สมุดโน้ต ปากกา ดินสอ และยางลบ

3. ผู้วิจัยข้อมสัมภาษณ์ตามประเด็น โดยพยายามควบคุมเวลาและประเด็นให้ได้ตามที่กำหนด

4. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวาทกรรมและการสอนวรรณคดีที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด ตามวันเวลาที่นัดหมาย โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์และจดบันทึกข้อมูลพร้อมบันทึกเสียงดังนี้

4.1 ในการดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยแนะนำตนเองต่อผู้ให้สัมภาษณ์ พูดคุยเกริ่นนำ และสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง จากนั้นแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์โดยประมาณ 30 นาที พร้อมขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์

4.2 ผู้วิจัยเริ่มต้นการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนด ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่แน่ใจคำตอบหรือคำพูดบางส่วนของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่มีต่อประเด็นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะสะท้อนกลับสรุปคำพูดของผู้ถูกสัมภาษณ์อีกครั้ง เพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนในประเด็นนั้น ๆ

4.3 เมื่อผ่านระยะเวลาที่เหมาะสมและประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ครบทุกประเด็นแล้ว ผู้วิจัยก็จะยุติการสัมภาษณ์ โดยสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม นอกเหนือจากประเด็นที่สัมภาษณ์ไปแล้ว และขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์

5. หลังจากสัมภาษณ์เสร็จแล้ว ผู้วิจัยบันทึกรายละเอียดของข้อมูลบางประเด็นเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีของอาจารย์ผู้สอน

2. นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียงสัมภาษณ์มาสรุปประเด็นสำคัญ และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีการดำเนินการ ดังนี้

1. การดำเนินการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบ

1.1 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ มีขั้นตอนการดำเนินการสร้างดังนี้

1.1.1 นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับรูปแบบ การเรียนการสอน การสอนวรรณคดี ทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas วงวรรณกรรม การไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอน และผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในชั้นที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดองค์ประกอบและโครงสร้างของรูปแบบและคู่มือการใช้ รูปแบบ ดังนี้

1) รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ บทบาทผู้เรียนและผู้สอน ปัจจัยที่เอื้อต่อ ความสำเร็จ และการวัดและประเมินผล เพื่อดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

2) โครงสร้างของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation) ระยะที่ 2 การฝึกคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Practice critical reflection) และระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดี (Practice instruction design) ดังตาราง 30

ตาราง 30 แสดงโครงสร้างของรูปแบบการเรียนรู้การสนทนากรณีศึกษาตามทฤษฎีวิพากษ์

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation)							
1. พัฒนาการ คิด	1.1 การคิด วิเคราะห์	1. นำคำที่กำหนดมาจัด หมวดหมู่ตามประเภทที่ได้ 2. ระบุความสัมพันธ์เชิง เหตุผลของเหตุการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 3. สรุปเนื้อเรื่องได้ตรงตาม ข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่ กำหนดให้	การคิดวิเคราะห์	การคิดวิเคราะห์ 1. การระบุ ความสัมพันธ์เชิง เหตุผล 2. การสรุปเรื่องตาม ข้อเท็จจริง	1. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มเพื่อ เล่นเกมที่ส่งเสริมการ คิดอย่างหลากหลาย จากนั้นสะท้อนคิด ร่วมกัน 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม โดยกำหนดสมาชิก กลุ่มละ 3 คน เพื่อทำ กิจกรรมฝึกการคิดจัด หมวดหมู่ 3. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ตามเหตุการณ์ที่เลือก อ่าน เพื่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นทั้งภายใน กลุ่ม ที่จะทำให้เกิด	วิธีกร 1. ประเมินกิจกรรม 2. ประเมินผังกราฟิก เครื่องมือ 1. แบบประเมินกิจกรรม 2. แบบประเมินผัง กราฟิก	2

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การจัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
1. พัฒนา การคิด (ต่อ)		1. เปรียบเทียบข้ออ้างที่เป็น สาเหตุของการกระทำที่ เหมือนกันและต่างกันใน เหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้ 2. จำแนกการกระทำที่ สมเหตุสมผลตรงตาม เหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้ 3. เลือกใช้ข้อมูลเพื่อนำมา สรุปประเด็นสำคัญของ	การคิดเชิงวิพากษ์ 1. เปรียบเทียบข้ออ้างที่ เหมือนกันและต่างกันใน เหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้ 2. จำแนกการกระทำที่ สมเหตุสมผลตรงตาม เหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้ 3. เลือกใช้ข้อมูลเพื่อนำมา สรุปประเด็นสำคัญของ	การคิดเชิงวิพากษ์ 1. ลักษณะข้ออ้างที่ เป็นสาเหตุของการ กระทำ 2. ความสมเหตุสมผล ของข้อความ 3. การเลือกใช้ข้อมูล ได้อย่างสมเหตุสมผล	ระบุเหตุของการ เกิดผลตามเหตุการณ์ และร่วมกันในชั้นเรียน ที่จะทำให้เกิดการคิด ทบทวน เพื่อนำมา สรุปเนื้อเรื่องได้ตาม ข้อเท็จจริง ผ่านการใช้ ผังกราฟิก 1. ผู้เรียนร่วมกันระบุ เหตุการณ์สำคัญและ สาเหตุของการเกิด เหตุการณ์จากสื่อที่ได้ ชม โดยใช้ผังกราฟิก 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ย่อยอภิปราย แลกเปลี่ยนข้อมูล ร่วมกัน ผ่านการใช้ คำถามชี้ถาม และใช้	วิธีการ ประเมินคำตอบ ในงาน เสร็จของ แบบประเมินในงาน	2

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
1. พัฒนา การคิด (ต่อ)	1.2 การคิด เชิงวิพากษ์ (ต่อ)	เหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้ อย่างสมเหตุสมผล	ผู้เรียน		ฝึกกราฟิก จากนั้น นำเสนอข้อมูลต่อชั้น เรียน เพื่อสรุปผลเชิง เปรียบเทียบของ เหตุการณ์ที่ได้ชม ความสมเหตุสมผล ของการกระทำ และ สรุปประเด็นสำคัญ ของเรื่อง ลงในใบงาน โดยผู้สอนให้ข้อมูล เพิ่มเติมเกี่ยวกับกร เลือกใช้ข้อมูลอย่าง สมเหตุสมผล		
					3. ผู้เรียนเล่นเกมสรุป บทเรียน		

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
1. พัฒนา การคิด (ต่อ)	1.3 การคิด ไตร่ตรอง	1. อธิบายการกระทำที่เป็น ปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 2. เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา สำคัญของเหตุการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 3. ระบุเหตุผลเพื่อสนับสนุน ข้อเสนอแนะได้ 4. นำข้อเสนอแนะมาสรุป วิธีการแก้ปัญหาสำคัญของ เหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้ อย่างมีเหตุผล	การคิดไตร่ตรอง	การคิดไตร่ตรอง 1. การระบุปัญหา สำคัญของเหตุการณ์ 2. การระบุเหตุผล และข้อเสนอแนะ 3. การประยุกต์ใช้ ข้อเสนอแนะเพื่อการ แก้ปัญหาสำคัญของ เหตุการณ์	1. ผู้เรียนเล่นเกม เพื่อ ลำดับเหตุการณ์ หลังจากการชมสื่อ 2. ผู้เรียนเขียนแสดง ความคิดเห็นใน ประเด็นปัญหาสำคัญ ของเหตุการณ์ที่ชม จากสื่อ และอภิปราย แลกเปลี่ยนข้อมูลกับ ผู้สอน จากนั้นบันทึก ผลลงในใบงาน 3. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ย่อยอภิปรายเพื่อ เสนอแนะวิธีการ แก้ปัญหาและ ข้อเสนอแนะ จากนั้น ให้ผู้เรียนจับคู่กันเพื่อ สนทนาแลกเปลี่ยนใน	วิธีการ ประเมินคำตอบ ในใบงาน เครื่องมือ	2

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
1. พัฒนา การคิด (ต่อ)	1.3 การคิด ไตร่ตรอง (ต่อ)		ผู้เรียน		ประเด็นเหตุผลที่ สนับสนุนข้อเสนอแนะ และความ สมเหตุสมผล จากนั้น บันทึกลงในใบงาน โดยผู้สอนประเมิน และให้ข้อมูลย้อนกลับ 4. ผู้เรียนเล่นเกมเพื่อ ทบทวนเนื้อหา		
2 มิตรภาพ เปิดใจ	2.1 การฟัง อย่างตั้งใจ	1. อธิบายข้อมูลที่ฟังได้ ถูกต้อง 2. บอกความรู้สึกที่มีต่อ ข้อมูลที่ฟังได้ 3. ยกตัวอย่างคำถามเชิงบวก จากข้อมูลที่ฟังได้ 4. พูดแสดงความคิดเห็นเชิง บวกเกี่ยวกับข้อมูลที่ฟังได้	ทักษะการฟังอย่าง ตั้งใจ, การยอมรับ ความคิดเห็น 2. ลักษณะคำถามเชิง บวก	การฟังอย่างตั้งใจ 1. การฟังเพื่อเข้าใจ ความสำคัญ 2. ลักษณะคำถามเชิง บวก 3. การพูดแสดงความ คิดเห็นเชิงบวก	1. ผู้เรียนจับคู่ทำ กิจกรรมเพื่อฝึกทักษะ การฟัง 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ย่อยเพื่อทำกิจกรรม ตามเทคนิคการฟัง อย่างตั้งใจผ่านการ กระทำตามบทบาท คือ ผู้เล่า ผู้ทวน	วิธีทาบ 1. ประเมินการทำ กิจกรรม 2. ประเมินการพูดแสดง ความคิดเห็นเชิงบวก เครื่องมือ 1. แบบประเมินการทำ กิจกรรม	2

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
2 มิตรภาพ เปิดใจ (ต่อ)	2.1 การฟัง อย่างตั้งใจ (ต่อ)				<p>เหตุการณ์ ผู้จับประเด็น และผู้สะท้อน</p> <p>เพื่อให้เกิดการอธิบาย และบอกความรู้สึกที่มี ต่อข้อมูลที่ฟัง จากนั้น ทำกิจกรรมสุนทรีย สนทนา ผ่านบทบาท ผู้เล่า ผู้ถาม และผู้สะท้อน</p> <p>เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับ การตั้งคำถามเชิงบวก และผู้เรียนรู้ร่วมแสดง ความคิดเห็นใน ประเด็นที่กำหนด</p> <p>เพื่อฝึกการพูดแสดง ความคิดเห็นเชิงบวก ผู้สอนช่วยบันทึกสรุป</p>	2. แบบประเมินการพูด แสดงความคิดเห็น เชิงบวก	

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
2 มิตรภาพ เปิดใจ		1. อธิบายลักษณะของ คำถามเชิงวิพากษ์ได้ถูกต้อง 2. ยกตัวอย่างการตั้งคำถาม เชิงวิพากษ์ได้ 3. ใช้คำถามเชิงวิพากษ์ต่อ เหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้	ทักษะการตั้งคำถาม วิพากษ์ 1. การตั้งคำถามเชิง วิพากษ์ 2. การใช้คำถามเชิง วิพากษ์	ลักษณะคำถามเชิง วิพากษ์ 1. การตั้งคำถามเชิง วิพากษ์ 2. การใช้คำถามเชิง วิพากษ์	3. ผู้เรียนพูดแสดง ความเห็นในประเด็นที่ กำหนด 1. ผู้เรียนทำกิจกรรม ทบทวนความรู้สึกละ การแสดงความคิดเห็น เชิงบวก 2. ผู้เรียนทำกิจกรรม กลุ่มตามเทคนิค world cafe เพื่อ เรียนรู้เกี่ยวกับ ลักษณะของข้อคำถาม เชิงวิพากษ์ และ ยกตัวอย่างการตั้ง คำถามเชิงวิพากษ์ 3. ผู้เรียนทำใบงาน เป็นรายบุคคล เพื่อใช้	วิธีการ 1. ประเมินการทำ กิจกรรม 2. ประเมินคำตอบ ในใบงาน <u>เครื่องมือ</u> 1. แบบประเมินการทำ กิจกรรม 2. แบบประเมินใบงาน	2

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
2	2.2 การใช้ คำถามเชิง วิพากษ์ (ต่อ)		ผู้เรียน		คำถามเชิงวิพากษ์ต่อ เหตุการณ์ที่กำหนด 4. ผู้เรียนพิจารณา ข้อความที่กำหนด จากนั้นนำมาตั้งเป็น คำถามเชิงวิพากษ์ และแสดงความคิดเห็น ต่อลักษณะของข้อ คำถามเชิงวิพากษ์		
2.3 ศิลปะ การโต้แย้ง		1. อธิบายลักษณะสำคัญของ การใช้ภาษาเพื่อแสดงความ คิดเห็นเชิงโต้แย้งได้ 2. แสดงความคิดเห็นได้ อย่างมีศิลปะการโต้แย้ง	ศิลปะการโต้แย้ง, การกล้าแสดงความคิด เห็น	ศิลปะการโต้แย้ง 1. ลักษณะสำคัญของ การใช้ภาษาเพื่อแสดง ความคิดเห็นเชิง โต้แย้งอย่างมีศิลปะ การโต้แย้ง 2. การแสดงความ คิดเห็นอย่างมีศิลปะ การโต้แย้ง	1. ผู้เรียนแสดง ความเห็นและสรุป สาระสำคัญจากจาก ฟังเพลงที่กำหนด 2. ผู้สอนอธิบาย ศิลปะการแสดงความคิด เห็น โดยใช้สื่อ สไลด์ประกอบ	วิธีทาบ 1. ประเมินการตอบ คำถามจากกิจกรรม 2. ประเมินการพูดแสดง ความคิดเห็นเชิงโต้แย้ง เครื่องมือ 1. แบบประเมินการ ตอบคำถามจากกิจกรรม	2

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
2 มิตรภาพ เปิดใจ (ต่อ)	2.3 ศิลปะ การโต้แย้ง (ต่อ)		ผู้เรียน		ระหว่างอธิบายสู่กลุ่ม ผู้เรียนแสดงตัวอย่าง 3. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ย่อยเพื่อทำกิจกรรม ตามเทคนิคการฟัง อย่างตั้งใจผ่านการ กระทำตามบทบาท คือ ผู้เล่า ผู้ทวน เหตุการณ์ ผู้จับ ประเด็น และผู้สะท้อน แสดงความคิดเห็นเชิง โต้แย้ง จากนั้น นำเสนอผลการศึกษา ต่อชั้นเรียน ร่วมกัน สรุปกิจกรรม และ ตอบคำถามเกี่ยวกับ ลักษณะสำคัญของ ใช้ภาษาเพื่อแสดง	2. แบบประเมินการพูด แสดงความคิดเห็นเชิง โต้แย้ง	

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
2	2.3 ศิลปะ การโต้แย้ง เปิดใจ (ต่อ)		ผู้เรียน		<p>ความคิดเห็นเชิง โต้แย้ง</p> <p>4. ผู้เรียนฟังเหตุการณ์ จากวรรณคดีเรื่องที่ กำหนด แล้วให้พูด แสดงความคิดเห็น โต้แย้งเป็นรายบุคคล ผู้สอนให้ข้อมูล ป้องกัน และร่วมกัน สรุปข้อระวังเกี่ยวกับ การใช้ภาษาเพื่อแสดง ความคิดเห็น</p>		
3	3.1 ทฤษฎี วิจารณ์ ความรู้ วรรณคดี	<p>1. อธิบายแนวคิดของทฤษฎี วิจารณ์วรรณคดีตามทฤษฎี วิพากษ์ได้</p> <p>2. ระบอบุองค์ประกอบสำคัญ ของการวิจารณ์ตามทฤษฎี วิพากษ์ได้</p>	<p>ความรู้พื้นฐานทาง วรรณคดี</p> <p>ทฤษฎีวิจารณ์ วรรณคดี</p> <p>1.แนวคิดของทฤษฎี วิพากษ์</p> <p>2. องค์ประกอบ สำคัญของ</p>	<p>1. ผู้เรียนทำกิจกรรม ทบทวนกลวิธีการแต่ง วรรณคดี และลักษณะ สำคัญของทฤษฎีการ วิจารณ์</p>	<p>วิธีกรร</p> <p>1. ตรวจสอบบททดสอบ 2. ประเมินคำตอบ ในงาน เครื่องมือ</p> <p>1. แบบทดสอบ</p>	2	

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
3 เสริมสื่อองค์ ความรู้ (ต่อ)	3.1 ทฤษฎี วิจารณ์ วรรณคดี (ต่อ)	3. เขียนวิจารณ์วรรณคดีที่ กำหนดให้ตามทฤษฎีการ วิพากษ์ได้	ผู้เรียน	การวิจารณ์ตามทฤษฎี วิพากษ์ 3.การเขียนวิจารณ์ วรรณคดีตามทฤษฎี วิพากษ์	2. ผู้เรียนเลือกอ่าน และตั้งคำถามจาก บทความที่กำหนดให้ จากนั้นสืบค้นข้อมูล เพื่อมาอธิบายตาม ประเด็นคำถามที่ตั้งไว้ โดยผู้สอนอธิบาย ความรู้ประกอบ เพิ่มเติมจากคำตอบ ของผู้เรียน 3. ผู้เรียนร่วมกันสรุป และทำแบบทดสอบ เกี่ยวกับแนวคิดและ องค์ประกอบสำคัญ ของทฤษฎีวิจารณ์ วรรณคดีตามทฤษฎี วิพากษ์	2. แบบประเมินใบงาน	

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
3 เสริมใสมองค์ ความรู้ (ต่อ) ความรู้ (ต่อ) (ต่อ)	3.1 ทฤษฎี วิจารณ์ วรรณคดี (ต่อ)	1.อธิบายความหมายของการ คิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้ 2. สรุปความสำคัญของการ คิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ที่ สัมพันธ์ กับการศึกษาวรรณคดีและ การออกแบบการเรียนรู้ สอนวรรณคดีได้	ความรู้พื้นฐาน ทางการสอน วรรณคดี	การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ 1. ความหมายของ การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ 2. ความสำคัญของ การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	4. ผู้เรียนพิจารณา ตัวอย่างการวิจารณ์ที่ กำหนด และตอบ คำถามร่วมกัน จากนั้น ทำใบงาน การเขียน วิจารณ์วรรณคดีที่ กำหนดเป็นรายบุคคล 5. ผู้เรียนทำกิจกรรม ทบทวนความรู้	วิธีการ 1. ตรวจสอบผลการสรุป 2. ประเมินคำตอบไปใบ งาน เครื่องมือ 1. แบบตรวจผลการสรุป 2. แบบประเมินใบงาน	2

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
3 เสริมใส่องค์ ความรู้ (ต่อ)	3.2 การคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ (ต่อ)	3. อธิบายการประยุกต์ใช้ การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ในการเรียนการสอน วรรณคดีได้	ผู้เรียน	3. การประยุกต์ใช้การ คิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ในการสอน	เรียน โดยกลุ่มอื่นทำ หน้าที่ถาม ผู้สอนให้ ข้อมูลเพิ่มเติมโดยใช้ สไลด์ประกอบ การสอน 3. ผู้เรียนสรุป ความหมายและ ความสำคัญของ คิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ จากนั้นร่วมกันตั้ง คำถามเกี่ยวกับการ ประยุกต์ใช้การคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ในการสอน ผู้สอนให้ ข้อมูลย้อนกลับและ อธิบายเพิ่มเติม โดยใช้ สไลด์ประกอบ		

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
3 เสริมใส่องค์ ความรู้ วิพากษ์ (ต่อ)	3.3 การคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	1. อธิบายจุดมุ่งหมายสำคัญ ของการสอนวรรณคดีได้ 2. สรุปหลักการของการสอน วรรณคดีได้ 3. นำกระบวนการจัดการ เรียนการสอนมาประยุกต์ใช้ สอนวรรณคดีได้	ความรู้พื้นฐาน ทางการสอน วรรณคดี	การสอนวรรณคดี 1. จุดมุ่งหมายสำคัญ ของการสอนวรรณคดี 2. หลักการสอน วรรณคดี 3. การนำ กระบวนการจัดการ เรียนการสอน วรรณคดีมา ประยุกต์ใช้สอน วรรณคดี	จากนั้นผู้เรียนทำใบ งาน 4. ผู้เรียนเล่นเกมเพื่อ ทบทวนความรู้ 1. ผู้เรียนระบุข้อเท็จ จริง และความรู้อาจ สถานการณ์การสอน วรรณคดีที่นำมาเป็น ตัวอย่าง 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ย่อยเพื่อร่วมกันสืบค้น ข้อมูลทางการสอน วรรณคดี จากนั้นนำ ข้อมูลที่ได้มาสรุป เพื่อ อภิปรายร่วมกันในชั้น เรียน แล้วพิจารณา คัดเลือกข้อมูลที่ สัมพันธ์ โดยผู้สอนให้	วิธีการ ตรวจแบบทดสอบ เครื่องมือ แบบทดสอบ	2

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
3 เสริมใ้สองค์ ความรู้ (ต่อ)	3.3 การสอน วรรณคดี (ต่อ)		ผู้เรียน		<p>คำแนะนำและอธิบาย เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย หลักการสอน และการ นำกระบวนการเรียน การสอนวรรณคดีมา ประยุกต์ใช้สอน วรรณคดี โดยใช้สื่อ สไลด์ประกอบ จากนั้นผู้เรียนสร้าง ข้อสรุปในรูปแบบ infographic</p> <p>3. ผู้เรียนทำ แบบทดสอบ</p> <p>4. ผู้เรียนร่วมกันตอบ คำถามที่กำหนด</p>		
รวม 18 ชั่วโมง							

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Practice critical reflection)								
4.	4.1	การระบุ สมมติฐาน สำคัญตาม ความจริง	1. ระบุการกระทำของตนเอง ที่สัมพันธ์กับสมมติฐานใน เหตุการณ์ตามวรรณคดีที่ เลือกได้ 2. ยกตัวอย่างบทประพันธ์ ที่สัมพันธ์กับสมมติฐานใน เหตุการณ์ตามวรรณคดีที่ เลือกได้	การระบุ สมมติฐานสำคัญ ของเหตุการณ์ ในตัวบท วรรณคดี 1. การกระทำ ของตนเองที่ สัมพันธ์กับ สมมติฐาน 2. บทประพันธ์ ที่สัมพันธ์กับ สมมติฐานใน เหตุการณ์ตาม วรรณคดี	ขั้นการอ่านอย่างอิสระ 1. ผู้สอนยกตัวอย่าง ตอนใดตอนหนึ่งของ ตัวบทวรรณคดี และ ใช้คำถามปลายเปิด กระตุ้นให้ผู้เรียนสรุป สาระสำคัญ 2. ผู้เรียนเลือกอ่านตัว บทวรรณคดีคนละ 1 ตัวบทความความสนใจ 3. ผู้เรียนทำบันทึก การเรียนรู้เพื่อบันทึก ตัวบทเด่นที่มีความ ชัดเจนหรือความรู้ไม่ พอใจของตัวละคร และบรรยาย	วิธีการ ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้	2*	-

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
4. ฝึกคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์		1. บรรยายความเชื่อและ ความรู้สึกของตนเองต่อ เหตุการณ์ตามวรรณคดีที่ เลือกได้ 2. ระบุความแตกต่าง ระหว่างข้อสมมติฐานกับ ความเชื่อและความรู้สึกของ ตนเองต่อเหตุการณ์ตาม วรรณคดีได้	การคิดได้ ตามลำดับขั้น และต่อเนื่อง	การคิด ตามลำดับ ขั้นตอน 1. ความเชื่อและ ความรู้สึกของ ตนเองต่อ เหตุการณ์ตาม วรรณคดีที่เลือก 2. ความ แตกต่างระหว่าง ข้อสมมติฐานกับ ความเชื่อและ ความรู้สึกของ	ประสบการณ์ของตนที่ เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ ที่ยกมาพร้อม ยกตัวอย่างตัวบท ขึ้นตั้งคำถามเชิง วิพากษ์ 1. ผู้เรียนระบุ ประสบการณ์เดิมที่มี ต่อตัวบทวรรณคดีที่ เลือก 2. ผู้สอนยกตัวอย่าง ตัวบทที่มีสถานการณ์ ขัดแย้ง และใช้คำถาม เพื่อให้ผู้เรียนสังเกต สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ตามความเชื่อ ความรู้สึกเดิมของ	วิธีถาม ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้	2*	-

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)	
4. ฝึกคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ (ต่อ)	4.2 การคิดได้ ตามลำดับ ขั้นตอน		ตนเองต่อ เหตุการณ์ตาม วรรณคดี	ตนเอง จากนั้นให้ ผู้เรียนเขียนบรรยาย อย่างเสรี ลงในบันทึก การเรียนรู้ 3. ผู้เรียนพิจารณา ความแตกต่างระหว่าง ข้อสมมติฐานจาก ขั้นตอนการอ่านอิสระ กับความเชื่อความรู้สึ ของตนเอง แล้วนำมา ตั้งเป็นข้อคำถามเชิง วิพากษ์จากตัวบทเป็น รายบุคคล ลงใน บันทึกการเรียนรู้					

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
4.	4.3 การ ตีความหมาย กระบวนการทัศน์ วิพากษ์	1. ระบุข้อขัดแย้งจาก การศึกษาบทความวิจารณ์ที่ นำทฤษฎีวิเคราะห์มาใช้ศึกษา ตัวบทได้ 2. อธิบายเหตุการณ์หรือตัว ละครโดยใช้ทฤษฎีวิเคราะห์ วรรณคดีได้ 3. ยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่ สัมพันธ์กับทฤษฎีที่ใช้ได้	การ การ ตีความหมาย ของกระบวนการ ทัศน์ วรรณคดี 1. ข้อขัดแย้ง จากการศึกษา บทความวิจารณ์ ที่นำทฤษฎี วิเคราะห์มาใช้ ศึกษาตัวบท 2. การอธิบาย เหตุการณ์หรือ ตัวละครโดยใช้ ทฤษฎีวิเคราะห์ วรรณคดี	การ ตีความหมาย ของเหตุการณ์ ในตัวบท วรรณคดี 1. ข้อขัดแย้ง จากการศึกษา บทความวิจารณ์ ที่นำทฤษฎี วิเคราะห์มาใช้ ศึกษาตัวบท 2. การอธิบาย เหตุการณ์หรือ ตัวละครโดยใช้ ทฤษฎีวิเคราะห์ วรรณคดี	ขั้นตอนิปรายกลุ่มย่อย 1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มตาม วรรณคดีที่เลือก กำหนดสมาชิก 3 คน ต่อ 1 กลุ่ม และเลือก บทบาทคนละ 1 บทบาทจาก 3 บทบาท คือ ผู้ค้นคว้า ทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้า ทางศีลธรรม และผู้ ค้นคว้าทางสุนทรียะ อย่างอิสระตามความ สนใจ 2. สมาชิกแต่ละกลุ่ม ทบทวนประเด็น คำถามเชิงวิพากษ์ของ สมาชิกกลุ่ม นำมา	วิธีภว ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้	3*	3*

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
4. ฝึกคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ (ต่อ)	4.3 การ ตีความหมาย กระบวนการทัศน์ (ต่อ)		3. บทประพันธ์ ที่สัมพันธ์กับ ทฤษฎีวิพากษ์ วรรณคดีที่ใช้	สรุปเป็นประเด็นการ วิเคราะห์ของกลุ่ม ผู้สอนสะท้อนผลโดย ใช้เทคนิค scaffolding 3. สมาชิกแต่ละกลุ่ม ศึกษาเมื่อทำตาม บทบาทที่เลือกจาก บทความวิจารณ์ที่ กำหนด และบันทึกผล ในบันทึกการเรียนรู้ จากนั้นนำผลมา อภิปรายแลกเปลี่ยน ภายในกลุ่มอย่างเสรี ครั้งที่ 1	ซึ่งผู้เรียนที่มีบทบาท เป็นผู้ค้นคว้าทาง			

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)	
4. ฝึกคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ (ต่อ)	4.3 การ ตีความหมาย กระบวนการทัศน์ (ต่อ)				<p>ทฤษฎีนำเสนอข้อมูล ของตนเอง และผู้เรียน ที่มีบทบาทอื่นให้ ข้อมูลสนับสนุนที่มา จากการค้นคว้าตาม บทบาทของตนเอง จากนั้นข้อมูลข้อมูลมา สรุปข้อขัดแย้งของ ทฤษฎีวิจัยารณที่พบ ลงในบันทึกการเรียนรู้</p> <p>4. ผู้เรียนทำบันทึก การเรียนรู้เพื่อนำ ทฤษฎีวิจัยารณไปใช้ อธิบายเหตุการณ์ หรือ ตัวละครในวรรณคดีที่ ศึกษา พร้อม</p>				

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
4.	4.4 การ เชื่อมโยง เหตุผลที่ สัมพันธ์กับ บริบททาง สังคม	1. ระบุข้อขัดแย้งจาก การศึกษาคุณธรรม จริยธรรมและการเมืองที่ สัมพันธ์กับตัวบทได้ 2. อธิบายอิทธิพลของบริบท ทางสังคมที่ส่งผลต่อ เหตุการณ์หรือตัวละครในตัว บทได้ 2. ยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่ สัมพันธ์กับบริบททางสังคมได้	การเชื่อมโยง เหตุผลที่ สัมพันธ์กับ บริบททาง วัฒนธรรม สังคม และ การเมือง	การเชื่อมโยง เหตุผลทาง บริบทสังคมของ เหตุการณ์ในตัว บทวรรณคดี 1. การระบุข้อ ขัดแย้งทาง บริบทสังคม: คุณธรรม จริยธรรม การเมือง 2. อิทธิพลของ บริบททางสังคม:	ยกตัวอย่างจากตัวบท ประกอบ ขึ้นอภิปรายกลุ่มย่อย 1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มเดิม ตามการอภิปรายครั้งที่ 1 เพื่อปฏิบัติตาม บทบาทที่เลือก จากนั้นนำข้อมูลการ สรุปในครั้งที่ 1 ของ ตนเอง มาสรุปเป็น ข้อมูลของกลุ่ม แล้ว นำเสนอผลการสรุป ผู้สอนสะท้อนผลการ เรียนรู้ด้วยการใช้ คำถามเชิงวิเคราะห์ และประเมินค่า จริยธรรม	วิธีการ ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้	3*	3*

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	การคิด เมื่อหา กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
4. ฝึกคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ (ต่อ)	4.4 การ เชื่อมโยง เหตุผลที่ สัมพันธ์กับ บริบททาง สังคม (ต่อ)		การเมืองที่ ส่งผลต่อ วรรณคดี 3. บทประพันธ์ ที่สัมพันธ์กับ บริบททางสังคม	2. สมาชิกแต่ละกลุ่ม ศึกษาเนื้อหาตาม บทบาทที่เลือกจาก บทความวิจารณ์ที่ กำหนด และบันทึกลง ในบันทึกการเรียนรู้ จากนั้นนำผลมา อภิปรายแลกเปลี่ยน ภายในกลุ่มอย่างเสรี ครั้งที่ 2 ซึ่งผู้เรียนที่มีบทบาท เป็นผู้ค้นคว้าทาง ศิลปกรรมนำเสนอ ข้อมูลของตนเอง และ ผู้เรียนที่มีบทบาทอื่น ให้ข้อมูลสนับสนุน ที่มาจากการ์ตูนคำขวัญ			

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
4. ฝึกคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ (ต่อ)	4.4 การ เชื่อมโยง เหตุผลที่ สัมพันธ์กับ บริบททาง สังคม (ต่อ)		<p>ตามบทบาทของ ตนเอง จากนั้นข้อมูล ข้อมูลมาสรุปข้อ ขัดแย้งทางบริบท สังคมที่พบ ลงใน บันทึกการเรียนรู้ 4. ผู้เรียนทำบันทึก การเรียนรู้เพื่ออธิบาย อิทธิพลของบริบททาง สังคมที่ส่งผลต่อ เหตุการณ์ หรือตัว ละครในวรรณคดีที่ ศึกษา พร้อม ยกตัวอย่างจากตัวบท ประกอบ</p>					

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
4.	4.5 การ ปรับเปลี่ยน มุมมอง	1. เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อ นำมาสรุปเป็นมุมมองใหม่ ของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์ หรือตัวละครในตัวบท วรรณคดีที่สนใจได้ 2. นำมามุมมองใหม่มา อธิบายเหตุการณ์ หรือตัว ละครในตัวอย่างวรรณคดีที่ สนใจได้ 3. ยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่ สัมพันธ์กับมุมมองใหม่ได้	การปรับเปลี่ยน มุมมอง วรรณคดี 1. ลักษณะของ มุมมองใหม่ทาง วรรณคดี 2. การ ประยุกต์ใช้ มุมมองใหม่เพื่อ อธิบายวรรณคดี 3. บทประพันธ์ที่ สัมพันธ์กับ มุมมองใหม่	การปรับเปลี่ยน มุมมองทาง วรรณคดี 1. ลักษณะของ มุมมองใหม่ทาง วรรณคดี 2. การ ประยุกต์ใช้ มุมมองใหม่เพื่อ อธิบายวรรณคดี 3. บทประพันธ์ที่ สัมพันธ์กับ มุมมองใหม่	ขั้นสะท้อนผลการคิด 1. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่ง ตัวแทนออกมา นำเสนอผลสรุปของ กลุ่ม ผู้เรียนกลุ่มอื่นตั้ง ข้อคำถามเพื่อให้เกิด การทบทวน เปรียบเทียบข้อมูล และผู้สอนให้ข้อมูล ย้อนกลับ เพื่อ ตรวจสอบความรู้ที่ แตกต่างกันไปจากเดิม และยกตัวอย่าง เกี่ยวกับ ปรับเปลี่ยนมุมมอง ทางวรรณคดี	วิธีภว 1. ตรวจบันทึก การเรียนรู้ 2. ประเมิน การเขียน บทความ วิจารณ์ เครื่องมือ 1. แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้ 2. แบบ ประเมิน บทความ วิจารณ์	3*	3*

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
4. ฝึกคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ (ต่อ)	4.5 การ ปรับเปลี่ยน มุมมอง (ต่อ)				2. ผู้เรียนนำมาสรุป เป็นมุมมองใหม่ลงใน บันทึก การเรียนรู้ 3. ผู้เรียนนำมุมมอง ใหม่ที่ได้มาเขียน บทความวิจารณ์ วรรณคดีที่เลือก พร้อมยกตัวอย่าง ประกอบ โดยผู้สอนให้ ข้อมูลย้อนกลับเพื่อ พัฒนาตรวจสอบอีก ครั้ง			

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	การออกแบบ			กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
		จุดประสงค์	เนื้อหา	วิธีการ				
ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี (Practice instruction design)								
5	5.1 ทบทวน ประสบการณ์	1. ระบุมุมมองใหม่ที่ได้ จากการศึกษาวรรณคดี ได้	การทบทวน ประสบการณ์ เดิม 1. มุมมองใหม่ที่ ได้จากการศึกษา วรรณคดี	การทบทวนประสบการณ์ ผู้เรียนเลือกวรรณคดีที่ ต้องการสอนจากที่ กำหนดให้อย่างเสรี คนละ 1 เรื่อง จากนั้นแสดงความคิด เห็นเกี่ยวกับมุมมองใหม่ ที่ได้จากการศึกษา วรรณคดีในระยะเวลา 2 ผ่าน การตั้งคำถามปลายเปิด แล้วช่วยกันระบุงิจกรรม	วิธีการ 1.ประเมิน การแสดง ความคิดเห็น เครื่องมือ 1.แบบ ประเมินการ แสดง ความคิดเห็น	2*	2*	
ฝึกการ ออกแบบ การเรียน การสอน วรรณคดี								
<p>การสอนวรรณคดี</p> <p>การสอนจากสื่อที่ได้ชม จากนี้สร้างชิ้นงานการ ออกแบบการเรียนการ สอนเรื่องที่สนใจตาม ประสบการณ์การสอนเดิม ลงบันทึกการเรียนรู้</p>								

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน สนวนวรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
5	5.2 วิเคราะห์ ปัจจัยเบื้องต้น ของการ ออกแบบการ เรียนการสอน วรรณคดี	1. ออกแบบการเรียนรู้ การสอนวรรณคดีได้ 1.1 ระบุตัวชีวิตที่ สัมพันธ์กับจุดประสงค์ การสอนวรรณคดีได้ 1.2 ระบุพฤติกรรมด้าน ความรู้ ทักษะและเจต คติของผู้เรียนที่มีต่อตัว บทวรรณคดีได้ 1.3 ระบุประเด็นใหม่ เพื่อนำไปใช้ศึกษาเนื้อหา ในตัวบทวรรณคดีได้ 1.4 ระบุภาระงานที่ สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ของการสอนวรรณคดี และพฤติกรรมการผู้เรียนได้	การวิเคราะห์ มาตรฐานและ ตัวชี้วัดในหลักสูตร สาระวิชาภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม และวิเคราะห์ คุณลักษณะของ ผู้เรียน รวมทั้งตัว บทวรรณคดี และ ภาระงานที่สัมพันธ์ เป้าหมายและ ผู้เรียน	การออกแบบ การเรียนการสอน 1.1 ตัวชี้วัดที่ สัมพันธ์กับ จุดประสงค์การ สอนวรรณคดี 1.2 พฤติกรรม ของผู้เรียน ด้าน ความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อ การเรียน วรรณคดี 1.3 ประเด็น ใหม่เพื่อนำไปใช้ ศึกษาเนื้อหาใน ตัวบทวรรณคดี	ขึ้นอภิปรายกลุ่มย่อย 1. ผู้เรียนจัดกลุ่มย่อยจาก การเลือกวรรณคดีที่สนใจ เพื่อให้เกิดการอภิปราย ถกเถียงเชิงโต้แย้งแบบ กลุ่ม โดยกำหนดจำนวน สมาชิกกลุ่มละ 3 คน และ เลือกดำเนินบทบาทคนละ 1 บทบาท จากบทบาทผู้ ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ ค้นคว้าทางศิลปกรรม และผู้ ค้นคว้าทางสุนทรียะ เพื่อ ตั้งคำถามแบบปลายเปิดที่ ทำให้เกิดการวิเคราะห์ วิจารณ์โต้แย้งเกี่ยวกับการ ออกแบบการเรียนการสอน นำไปสู่การค้นคว้า	วิธีการ ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้	3*	3*

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้การ สอนวรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
5	5.2 วิเคราะห์ ปัจจัยเบื้องต้น ของการ ออกแบบการ เรียนการสอน วรรณคดี (ต่อ)	1.5 ระบุกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้เกิดพื้นที่ สาธารณะในชั้นเรียนได้	1.4 ภาระงานที่ สัมพันธ์กับ จุดมุ่งหมายของ การสอน วรรณคดีและ พฤติกรรม ผู้เรียน 1.5 กิจกรรมที่ ส่งเสริมให้เกิด พื้นที่สาธารณะ ในชั้นเรียน วรรณคดี	และสรุปสาระสำคัญของ การออกแบบการเรียนรู้ การสอนวรรณคดี 2. ก่อนการอภิปรายกลุ่ม ย่อย สมาชิกกลุ่มร่วมกัน วิเคราะห์สาระที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม ตาม หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาระดับพื้นฐาน โดย วิเคราะห์ตัวชี้วัด พฤติกรรมการผู้เรียน นอก ตามมุมมองใหม่ และภาระ งาน ที่สัมพันธ์กับการสอน วรรณคดีที่เลือก รวมทั้ง กิจกรรมที่ทำให้เกิดพื้นที่ สาธารณะ				

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้ สอนวรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)	
5 ฝึกการ ออกแบบ การเรียนรู้ การสอน วรรณคดี (ต่อ)	5.2 วิเคราะห์ ปัจจัยเบื้องต้น ของการ ออกแบบการ เรียนการสอน วรรณคดี (ต่อ)				3. ผู้เรียนเข้ากลุ่มนำเสนอ ข้อมูลที่ได้จากการ วิเคราะห์ และตรวจสอบ ความสัมพันธ์ผ่านการใช้ คำถามเชิงวิพากษ์จาก สมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม จากนั้นนำข้อมูลมาบันทึก ลงในบันทึกการเรียนรู้ โดย ผู้สอนประเมินและให้ ข้อมูลย้อนกลับ ผ่านการ ใช้คำถามเชิงวิพากษ์ เพื่อให้ผู้เรียนทบทวน ข้อมูลอีกครั้ง ก่อนนำไป สรุปในบันทึกการเรียนรู้ ครั้ง				

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้ สอนวรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
5	5.3 กำหนด จุดประสงค์ และเนื้อหา สาระ	1.6 ระบุจุดประสงค์ได้ สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ของการสอนวรรณคดี และพฤติกรรมผู้เรียน	1.6 การกำหนด จุดประสงค์และ เนื้อหาสาระที่ สัมพันธ์กับ เป้าหมายของ หลักสูตร	1.6 การกำหนด จุดประสงค์ของ การสอน วรรณคดีที่ สัมพันธ์กับ จุดมุ่งหมายการ สอนวรรณคดี และพฤติกรรม ผู้เรียน	1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มย่อยเพื่อ นำข้อมูลจากบันทึกที่ทำใน แผนที่ 5.2 มากำหนด จุดประสงค์การสอน จากนั้นนำเสนอเพื่อ ตรวจสอบความสัมพันธ์ ผ่านการใช้คำถามเชิง วิพากษ์จากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม	วิธีการ ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้	3*	3*
ฝึกการ ออกแบบ การเรียนรู้ การสอน วรรณคดี (ต่อ)		1.7 เลือกใช้ประเด็น ใหม่ที่ได้จากการ วิเคราะห์เนื้อหาได้ สอดคล้องกับจุดประสงค์ และพฤติกรรมผู้เรียน	1.7 การ เลือกประเด็น ใหม่ที่ได้จากการ วิเคราะห์เนื้อหา ที่สอดคล้องกับ จุดประสงค์และ พฤติกรรม ผู้เรียน	1.7 การ เลือกประเด็น ใหม่ที่ได้จากการ วิเคราะห์เนื้อหา ที่สอดคล้องกับ จุดประสงค์และ พฤติกรรม ผู้เรียน	2. ผู้เรียนทำบันทึกการ เรียนรู้เพื่อสรุป จุดประสงค์การสอน โดย ผู้สอนประเมินให้ข้อมูล ป้อนกลับ ผ่านการใช้ คำถามเชิงวิพากษ์ เพื่อให้ เกิดการทบทวนตรวจสอบ			

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้ สอนวรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
5 ฝึกการ ออกแบบ การเรียนรู้ การสอน วรรณคดี (ต่อ)	5.3 กำหนด จุดประสงค์ และเนื้อหา สาระ (ต่อ)				อีกครั้งก่อนสรุปเป็นข้อมูล ของตนเอง 3. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มย่อย ระบุประเด็นใหม่จาก มุมมองใหม่ที่สัมพันธ์กับ วรรณคดีที่เลือก จากนั้น ร่วมกันศึกษาข้อมูลเชิง ทฤษฎีวิจารณ์และบริบท ทางสังคมที่จะสัมพันธ์กับ การสอน จากแหล่งเรียนรู้ ที่กำหนดให้ และนำเสนอ เพื่อตรวจสอบ ความสัมพันธ์ผ่านการใช้ คำถามเชิงวิพากษ์จาก สมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม 4. ผู้เรียนทำบันทึกการ เรียนรู้ ระบุประเด็นใหม่ที่			

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการ สอนวรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
5	5.3 กัทหนด จุดประสงค์ และเนื้อหา สาระ (ต่อ)				เลือกนำมาใช้ โดยผู้สอน ประเมินให้ข้อมูลย้อนกลับ ผ่านการใช้คำถามเชิง วิพากษ์ เพื่อให้เกิด การทบทวนตรวจสอบ ความสัมพันธ์กับ จุดประสงค์การสอนและ พฤติกรรมผู้เรียนอีกครั้ง ก่อนสรุปเป็นข้อมูลของ ตนเอง			
5.4 การ ออกแบบ กิจกรรม และการ ประเมินผล	1.8 ระบุกิจกรรม การสอนที่สัมพันธ์กับ เนื้อหาสาระ พฤติกรรม ผู้เรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีการศึกษา วรรณคดีและบริบททาง สังคมได้	1. การออกแบบ กิจกรรมและสื่อ 2. การออกแบบการ ประเมินผลการ เรียนรู้	1.8 กิจกรรม การสอนที่ สัมพันธ์กับ บริบทการสอน วรรณคดี 1.9 สื่อการ สอน และแหล่ง	ขั้นอภิปรายกลุ่มย่อย (ต่อ) 1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มย่อย ดำเนินกิจกรรมตาม บทบาทของตนเอง คือ ผู้ ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ ค้นคว้าทางศิลปกรรม และผู้ ค้นคว้าทางสุนทรียะ เพื่อ	วิธีการ ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้	4*	4*	4*

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้ สอนวรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
5	5.4 การ ออกแบบ กิจกรรม และการ ประเมินผล (ต่อ)	1.9 ระบุสื่อการสอนได้ สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ การศึกษาวรรณคดีและ บริบททางสังคม 1.10 ระบุการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ได้ สัมพันธ์กับจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ พฤติกรรม ผู้เรียน และกิจกรรม การสอน	เรียนรู้ที่สัมพันธ์ กับบริบทการ สอนวรรณคดี 1.10 การวัด และประเมินผล ที่สัมพันธ์กับ บริบทการสอน วรรณคดี	ศึกษาวรรณคดีเกี่ยวกับ ยุทธวิธีการสอน สื่อการ สอนและการวัด ประเมินผลที่สัมพันธ์กับ หลักสูตร จากนั้นบันทึกผล การทำกิจกรรมลงในใบ งาน 2. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มนำ ผลมาอภิปราย โดยผู้เรียน คนอื่น ๆ ในกลุ่มร่วมกันตั้ง คำถามแบบปลายเปิดตาม บทบาทของตนเองเพื่อ ตรวจสอบความสัมพันธ์ ตามประเด็นที่กำหนด จากนั้นร่วมกันตอบคำถาม ทบทวนผลการสรุปข้อมูล เพื่อหาฉันทามติที่ร่วมกัน				

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน นวัตกรรมคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
5	5.4 การ ฝึกการ ออกแบบ กิจกรรม การเรียน การสอน นวัตกรรมคดี (ต่อ)							
					ก่อนจะนำมาสรุปเป็นการ ออกแบบกิจกรรมการสอน สื่อการสอน และการวัด และประเมินผลของกลุ่มลง ในบันทึกการเรียนรู้			
6.	6.1 การเขียน แผนการ จัดการเรียนรู้	1. เขียนองค์ประกอบ ของแผนการจัดการ เรียนรู้ได้สัมพันธ์กัน 2. เขียนจุดประสงค์การ เรียนรู้ได้สัมพันธ์ จุดประสงค์การสอน นวัตกรรมคดี และผลการ วิเคราะห์พฤติกรรม ผู้เรียน	การออกแบบการ เรียนการสอน นวัตกรรมคดี 1.การวิเคราะห์ มาตรฐานและ ตัวชี้วัดในหลักสูตร สาระวิชาภาษาไทย สาระที่ 5 นวัตกรรม และนวัตกรรม และวิเคราะห์	การเขียน แผนการจัด การเรียนรู้ นวัตกรรมคดี 1. องค์ประกอบ ของแผนการ จัดการเรียนรู้ 2. การเขียน จุดประสงค์การ เรียนรู้	ขั้นสะท้อนผลการคิด 1. ผู้สอนทบทวนเกี่ยวกับ การออกแบบการเรียนการ สอนนวัตกรรมคดี โดยยกตัวอย่างการ ออกแบบการเรียนการ สอนนวัตกรรมคดีและการใช้ คำถามปลายเปิด 2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม อภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน	วิธีการ ประเมินแผน การจัดการ เรียนรู้ เครื่องมือ แบบประเมิน แผนการจัด การเรียนรู้	4*	4*

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้การ สอนวรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
6. ฝึกเขียน แผนการ จัดการเรียนรู้ จัดการ เรียนรู้ วรรณคดี (ต่อ)	6.1 การเขียน แผนการ จัดการเรียนรู้ (ต่อ)	3. นำประเด็นใหม่ที่ได้ จากการศึกษาวรรณคดี มาใช้ระบุเนื้อหาสาระได้ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของการสอนวรรณคดี และพฤติกรรมการเรียนรู้ 4. เขียนกิจกรรมการ เรียนรู้วรรณคดี ได้ สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมการเรียนรู้ การสอนทฤษฎี การศึกษาวรรณคดีและ บริบททางสังคม 5. กำหนดสื่อการสอนได้ สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมการเรียนรู้ การสอนทฤษฎี การสอนทฤษฎี	คุณลักษณะของ ผู้เรียน รวมทั้งตัว บทวรรณคดี และ ภาระงานที่สัมพันธ์ เป้าหมายและ ผู้เรียน 2.การกำหนด จุดประสงค์และ เนื้อหาสาระที่ สัมพันธ์กับ เป้าหมายของ หลักสูตร จุดมุ่งหมายของการ สอน พฤติกรรมของ ผู้เรียน 3.การออกแบบ กิจกรรมและสื่อ การสอนทฤษฎี	3. การ ประยุกต์ใช้ ประเด็นใหม่เพื่อ ระบุเนื้อหาการ สอน 4. การเขียน กิจกรรมการ เรียนรู้วรรณคดี ได้สัมพันธ์กับ เนื้อหาสาระ พฤติกรรม ผู้เรียน ทฤษฎี การสอน ทฤษฎี การสอน พฤติ กรรม วรรณคดีและ บริบททางสังคม	โดยส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอ ผลการศึกษา โดยมีสมาชิก กลุ่มอื่น ๆ แสดงความ ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์และ สัมพันธ์กันของข้อมูลที่ได้ ฟัง 3. ผู้สอนให้ข้อมูล ย้อนกลับ เพื่อตรวจสอบ และระบุประเด็นใหม่ ที่ได้รับ จากนั้นผู้เรียนแต่ ละกลุ่มรับการออกแบบ การเรียนรู้การสอนตาม ข้อมูลที่ได้รับ และผู้สอนให้ ความรู้เรื่องการเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ โดย ใช้สไลด์ประกอบ			

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้ สอนวรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
6.	6.1 การเขียน แผนการ จัดการเรียนรู้ (ต่อ)	การศึกษาวรรณคดีและ บริบททางสังคม 6. เขียนการวัดและ ประเมินผลได้ตามสภาพ จริง สัมพันธ์กับ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ พฤติกรรมการเรียนรู้ และ กิจกรรมการเรียนรู้	4.การออกแบบการ ประเมินผลการ เรียนรู้ 6. การวัดและ ประเมินผลการใช้สื่อ เพื่อจัดการ เรียนรู้วรรณคดี	5. การ ประยุกต์ใช้สื่อ เรียนรู้วรรณคดี	4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำผล การออกแบบมาสร้างเป็น แผนการจัดการเรียนรู้ และนำเสนอโดยใช้ กิจกรรม gallery walk จากนั้นร่วมกันแสดงความคิด เห็นเกี่ยวกับจุดแข็งและ จุดบกพร่องที่พบ		4*	4*
	6.2 การ ปรับปรุง แผนการ จัดการเรียนรู้	1. แสดงความคิดเห็นเชิง วิพากษ์ และให้ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มี ต่อการเขียนแผน การจัดการเรียนรู้ วรรณคดีได้ 2. เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้ ได้จากความคิดเห็นเชิง วิพากษ์เพื่อนำมา	การออกแบบการ เรียนการสอน วรรณคดี 1.การวิเคราะห์ มาตรฐานและ ตัวชี้วัดในหลักสูตร สารวิชาภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม	การปรับ แผนการจัด การเรียนรู้ วรรณคดี 1. การแสดง ความคิดเห็นเชิง วิพากษ์และการ ให้ข้อเสนอแนะ ที่มีต่อ	ขึ้นสร้างชิ้นงานใหม่ 1. ผู้เรียนพบทวนและ ปรับแก้แผนการจัดการ เรียนรู้เดิมของตนเองในชั้น ทบทวน ผ่านการตั้งคำถาม ปลายเปิดของผู้สอน จากนั้นบันทึกผลลงใน บันทึก การเรียนรู้	วิธีการ 1.ตรวจบันทึก การเรียนรู้ 2. ประเมิน แผนการ จัดการเรียนรู้ เครื่องมือ	4*	4*

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
6.	6.2 การ ปรับปรุง แผนการ จัดการ เรียนรู้ (ต่อ)	ปรับปรุงแผนการจัดการ เรียนรู้วรรณคดีของตน ได้ 3. นำข้อควรปรับปรุงมา ใช้เขียนแผนการจัดการ เรียนรู้วรรณคดีของตน ได้	และวิเคราะห์ คุณลักษณะของ ผู้เรียน รวมทั้งตัว บทวรรณคดี และ ภาระงานที่สัมพันธ์ เป้าหมายและ ผู้เรียน 2.การกำหนด จุดประสงค์และ เนื้อหาสาระที่ สัมพันธ์กับ เป้าหมายของ หลักสูตร จุดมุ่งหมายของการ สอน พฤติกรรมของ ผู้เรียน	การเขียน แผนการจัด การเรียนรู้ วรรณคดี 2. การปรับปรุง แผน การจัดการ เรียนรู้วรรณคดี 3. การ ประยุกต์ใช้ ความคิดเห็นเชิง วิพากษ์เพื่อ ปรับปรุง แผนการจัด การเรียนรู้	2. ผู้เรียนเข้ากลุ่มย่อยตาม กลุ่มเดิม นำเสนอแผนการ จัดการเรียนรู้แก่สมาชิก กลุ่ม จากนั้นสมาชิกกลุ่ม แสดงความคิดเห็นเชิง วิพากษ์ และให้คำแนะนำ เพิ่มเติม จากนั้นร่วมกัน เปรียบเทียบข้อมูลและ นำมาสรุปเพื่อใช้ปรับปรุง แผน ลงในบันทึกการ เรียนรู้ และนำเสนอ ผลสรุปในชั้นเรียนเป็น รายบุคคล โดยผู้สอนให้ ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปสู่ การปรับปรุง 3. ผู้เรียนนำข้อควร ปรับปรุงไปปรับปรุง	1.แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้ 2. แบบ ประเมิน แผนการจัด การเรียนรู้		

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการ สอนวรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
6. ฝึกเขียน แผนการ จัดการ เรียนรู้ วรรณคดี (ต่อ)	6.2 การ ปรับปรุง แผนการ จัดการเรียนรู้ (ต่อ)		3.การออกแบบ กิจกรรมและสื่อ 4.การออกแบบการ ประเมินผลการ เรียนรู้		แผนการจัดการเรียนรู้ของ ตนเอง			
						รวม*	22*	22*

หมายเหตุ: เวลาการเรียนเน้นความยืดหยุ่น สามารถปรับได้ตามลักษณะเนื้อหา และการทำสัญญาของผู้เรียน

1.1.4 เขียนรายละเอียดของรูปแบบตามองค์ประกอบและโครงสร้างของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

1.2 นำรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ (ฉบับร่าง) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.3 นำรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.3.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวรรณคดี จำนวน 3 คน เป็นผู้ปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษาชั้นอุดมศึกษาในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีวรรณกรรม และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี หรือ เช่น การวิจารณ์ การวิเคราะห์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี อย่างต่อเนื่องรวมระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีผลงานวิจัย หรือตำรา หรือหนังสือหรือบทความ อย่างน้อย 2 เรื่อง หรือผู้มีบทบาทสำคัญด้านการวิจารณ์วรรณคดี และด้านการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี

1.3.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์ จำนวน 2 คน เป็นผู้ปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษาชั้นอุดมศึกษาในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ ทฤษฎีวิพากษ์ ของ Habermas อย่างต่อเนื่องรวมระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีผลงานวิจัย หรือตำรา หรือหนังสือ หรือบทความ อย่างน้อย 2 เรื่อง หรือผู้มีบทบาทสำคัญด้านการใช้ทฤษฎีวิพากษ์

1.3.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ จำนวน 2 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และมีผลงานวิจัย หรือตำรา หรือหนังสือ หรือบทความ ที่เกี่ยวกับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ อย่างน้อย 2 เรื่อง

1.4 ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ บางประเด็นตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. การสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ มีรายละเอียดในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น และรายละเอียดของประมวลรายวิชาวรรณกรรมกับการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย พ.ศ. 2562 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

2.2 กำหนดโครงสร้างของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ คำชี้แจง กระบวนการจัดกิจกรรม โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม และเครื่องมือการวัดและประเมินผล จัดทำขึ้นเพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับการสอนทั้งหมด เพื่อให้ผู้ใช้รูปแบบเข้าใจ และสามารถนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปใช้ได้

2.3 เขียนคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ตามโครงสร้างที่ระบุไว้

2.4 นำคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.5 นำคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.5.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวรรณคดี จำนวน 3 คน เป็นผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชั้นอุดมศึกษาในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีวรรณกรรม และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี หรือ เช่น การวิจารณ์ การวิเคราะห์ และการออกแบบการสอนวรรณคดีอย่างต่อเนื่องรวมระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีผลงานวิจัย หรือตำรา หรือหนังสือหรือบทความอย่างน้อย 2 เรื่อง หรือผู้มีบทบาทสำคัญด้านการวิจารณ์วรรณคดี และด้านการจัดการเรียนสอนวรรณคดี

2.5.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์ จำนวน 2 คน เป็นผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชั้นอุดมศึกษาในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ ทฤษฎีวิพากษ์ ของ Habermas อย่างต่อเนื่องรวมระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีผลงานวิจัย หรือตำรา หรือหนังสือ หรือบทความอย่างน้อย 2 เรื่อง หรือผู้มีบทบาทสำคัญด้านการใช้ทฤษฎีวิพากษ์

2.5.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ จำนวน 2 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และมีผลงานวิจัย หรือตำรา หรือหนังสือ หรือบทความที่เกี่ยวกับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ อย่างน้อย 2 เรื่อง

2.6 ปรับปรุงแก้ไขบางประเด็นตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและจัดพิมพ์คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

3. การดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ซึ่งมีการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ของ บุญชม ศรีสะอาด (2541) และกาญจนา คุณารักษ์ (2558)

2. กำหนดจุดประสงค์ของการประเมิน คือ เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

3. กำหนดลักษณะเครื่องมือเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended) โดยใช้เกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

4. กำหนดโครงสร้างของแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

ตอนที่ 3 การประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้สอน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

สามารถสรุปได้ดังตาราง 31

ตาราง 31 แสดงโครงสร้างของแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน
วรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตาม
ทฤษฎีวิพากษ์ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่	ประเด็น	รายการ	จำนวน (ข้อ)	
1	ข้อมูลทั่วไป	1.1 ชื่อ – นามสกุลผู้ประเมิน	1	
		1.2 สถานะของผู้ประเมิน	1	
2	การประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์	1. หลักการ	1.1 มีหลักการที่ครบตามทฤษฎีและแนวคิด ที่นำมาใช้ในรูปแบบ	1
			1.2 มีหลักการที่ถูกต้องในการนำไปใช้ในรูปแบบ	1
			1.3 การนำหลักการไปใช้ได้	1
		2. จุดมุ่งหมายของรูปแบบ	2.1 วัตถุประสงค์ตรงกับประเด็นปัญหา ในการพัฒนารูปแบบ	1
			2.2 วัตถุประสงค์ครอบคลุมประเด็นปัญหา ในการพัฒนารูปแบบ	1
		3. กระบวนการเรียนรู้	3.1 การลำดับกระบวนการเรียนรู้มีความ เหมาะสมกับผู้เรียน	1
			3.2 กระบวนการเรียนรู้มีความต่อเนื่อง	1
			3.3 กระบวนการเรียนรู้สามารถนำไปแก้ปัญหา ได้จริง	1
		4. บทบาทผู้เรียนผู้สอน	4.1 บทบาทผู้เรียนและผู้สอนตรงกับหลักการ ของรูปแบบ	1
			4.2 บทบาทผู้เรียนและผู้สอนเหมาะสมกับ กระบวนการจัดการเรียนรู้	1
		5. ปัจจัยที่เอื้อต่อ ความสำเร็จ	5.1 ปัจจัยภายในของผู้สอนสนับสนุน การแก้ปัญหาได้จริง	1
			5.2 ปัจจัยภายในของผู้เรียนสนับสนุน การแก้ปัญหาได้จริง	1
			5.3 ปัจจัยภายนอกสนับสนุนการแก้ปัญหาได้จริง	1
		6. การวัดและประเมินผล	4.1 วิธีการวัดที่ตรงกับปัญหาที่จะแก้ไข	1
			4.2 เครื่องมือเหมาะสมกับปัญหาที่จะวัด	1

ตอนที่	ประเด็น	รายการ	จำนวน (ข้อ)
		4.3 เกณฑ์การประเมินสามารถนำไปใช้ได้จริง	1
3	การประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์		
	1. วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบ	แสดงวัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบที่ครอบคลุมการใช้	1
	2. คำชี้แจงการใช้รูปแบบ	มีคำชี้แจงของการใช้รูปแบบที่นำไปปฏิบัติได้จริง	1
	3. กระบวนการจัดกิจกรรม	กระบวนการจัดกิจกรรมทั้งสามระยะมีความชัดเจนและครอบคลุมการนำไปใช้	1
	4. โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรม	โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมครอบคลุมแผนการจัดการเรียนรู้	1
	5. แผนการจัดกิจกรรม	5.1 กำหนดจุดประสงค์ชัดเจน แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนานักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ	1
		5.2 กำหนดเนื้อหาได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และสามารถนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้	1
		5.3 กำหนดการดำเนินการจัดกิจกรรมที่เป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนชัดเจน ที่สามารถบรรลุตามเป้าหมาย	1
		5.4 กำหนดรายการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน นำไปสู่การจัดกิจกรรมได้ง่ายและสะดวก	1
		5.5 กำหนดวิธีการวัดผล เครื่องมือวัดผล และเกณฑ์การประเมินผลมีความครอบคลุม สอดคล้องกัน และเหมาะสมกับแต่ละกิจกรรม	1
		5.6 เวลาที่กำหนดไว้สำหรับการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	1
	6. เครื่องมือการวัดและประเมินผล	6.1 มีความตรงกับสิ่งที่ต้องการจะวัด	1
		6.2 สามารถนำไปใช้ได้	1
4	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ปลายเปิด)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม	1
		รวม	31

5. นำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความครอบคลุมของประเด็นในการประเมิน และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และให้ข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

6. นำแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ด้านเนื้อหา จำนวน 1 คน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน รวม 5 คน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ทุกข้อ และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ คือ การปรับการขยายข้อความของข้อคำถามให้ชัดเจน

7. จัดพิมพ์แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อเตรียมใช้ประเมินต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้สอน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติ ที่กำหนดไว้ จำนวน 7 ท่าน ดังนี้

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวรรณคดี และทฤษฎีวิพากษ์ จำนวน 3 คน โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาในการเลือก คือ

1.1.1 เป็นผู้ปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษาชั้นอุดมศึกษาในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีวรรณกรรม และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี หรือ เช่น การวิจารณ์ การวิเคราะห์ และการออกแบบการสอนทางภาษาไทย อย่างต่อเนื่องรวมระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี

1.1.2 มีผลงานวิจัย หรือตำรา หรือหนังสือหรือบทความ อย่างน้อย 2 เรื่อง หรือผู้มีบทบาทสำคัญด้านการวิจารณ์วรรณคดี และด้านการจัดการเรียนสอนวรรณคดี

1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์ จำนวน 2 คน โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาในการเลือก คือ

1.2.1 เป็นผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชั้นอุดมศึกษาในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ ทฤษฎีวิพากษ์ ของ Habermas อย่างต่อเนื่องรวมระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี

1.2.2 มีผลงานวิจัย หรือตำรา หรือหนังสือ หรือบทความ อย่างน้อย 2 เรื่อง หรือผู้มีบทบาทสำคัญด้านการใช้ทฤษฎีวิพากษ์

1.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ จำนวน 2 คน โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาในการเลือก คือ

1.3.1 เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

1.3.2 มีผลงานวิจัย หรือตำรา หรือหนังสือ หรือบทความที่เกี่ยวกับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ อย่างน้อย 2 เรื่อง

2. ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 ท่านประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ด้วยการใช้แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ โดยมีเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2541, น. 150) ดังนี้

5 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3. ผู้วิจัยนำคะแนนการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ จากผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบ โดยค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมต้องอยู่ในระดับมาก ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม ซึ่งรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.47 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 และคู่มือการใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ย 4.42 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 ทำให้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบมีคุณภาพ

4. ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ดังนี้

1. นำผลการประเมินในประเด็นเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านหลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน กับทฤษฎีที่นำมาใช้ เนื้อหาการเรียนการสอนและการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ซึ่งลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า

5 ระดับ โดยประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ มากที่สุดถึงน้อยที่สุด ซึ่งในแต่ละรายการประเมิน มีคะแนนเต็ม 5 คะแนน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำผลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 5 ระดับ ปรับใช้ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556, น. 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึงรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึงรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึงรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึงรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึงรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ตอนที่ 4 นำมาจัดหมวดหมู่และลำดับของคำตอบเพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะความเรียง

4. การทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาค่า E_1/E_2 ของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของ กาญจนา कुमारิก (2558, น. 528-532) และชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, น. 11-12) เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมทักษะการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ อันเป็นทักษะการคิดขั้นสูงที่ซับซ้อนภายในบุคคล โดยประยุกต์ใช้ 2 ขั้นตอน คือขั้นตอนการทดลองรายบุคคล เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและกระบวนการจัดกิจกรรมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และขั้นตอนการทดลองภาคสนาม ด้วยการทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยสังเกตพฤติกรรมการเรียน ประเมินกระบวนการ และทดสอบหลังเรียน จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณตามเกณฑ์ 75/75

กลุ่มเป้าหมาย

1. การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ กับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม ที่เรียนรายวิชาการวรรณกรรมกับการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา และกระบวนการจัดกิจกรรม

2. การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ กับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้

สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม ที่เรียนรายวิชาวรรณกรรมกับการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ จำนวน 9 คน เพื่อหาค่า E_1/E_2 มีรายละเอียด ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ (ฉบับร่าง) แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบไปทดลองใช้กับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้ โดยดำเนินการ คือ นำร่างรูปแบบและคู่มือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาทดลองใช้กับนักศึกษาครูกลุ่มทดลองใช้ จำนวน 3 คน ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ทำให้ไม่สามารถดำเนินการทดลองในชั้นเรียนปกติได้ ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์ใช้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ด้วยโปรแกรม google meet เพื่อให้นักศึกษาดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ จากนั้นดำเนินการสอบถามนักศึกษาในประเด็นการใช้ภาษาและกระบวนการจัดกิจกรรมตามประเด็นที่กำหนดเป็นรายบุคคล

2. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบที่ได้ปรับปรุงการใช้ภาษามาทดลองใช้ภาคสนามกับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้ จำนวน 9 คน ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ทำให้ไม่สามารถดำเนินการทดลองในชั้นเรียนปกติได้ ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์ใช้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ด้วยโปรแกรม google meet เพื่อให้นักศึกษาดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ ดำเนินการเก็บคะแนนความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีระหว่างเรียน ด้วยแบบทดสอบ และเกณฑ์การตรวจภาระงานประจำแผนการจัดการเรียนรู้ในคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู

3. วิจัยดำเนินการวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ด้วยแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และวัดความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ด้วยแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีหลังเรียนกับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้

4. ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการหาค่าประสิทธิภาพ และผลการสังเกตการทดลองใช้มาปรับปรุงร่างรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
2. นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ดังนี้
 - 2.1 วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ตามเกณฑ์ร้อยละ 75/75 โดยนำคะแนนระหว่างเรียน มาวิเคราะห์หาค่า E_1 ด้วยสูตร ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, น. 10) ดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100 \quad \text{หรือ} \quad \frac{\bar{X}}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum x$	คือ คะแนนรวมของงานที่ทำระหว่างเรียน
	A	คือ คะแนนเต็มของงานทุกชิ้นรวมกัน
	N	คือ จำนวนผู้เรียน

นำคะแนนหลังเรียน ที่ได้จากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสนวนรรณคดี มาวิเคราะห์หาค่า E_2 ดังนี้

$$E_2 = \frac{\sum F}{N} \times 100 \quad \text{หรือ} \quad \frac{\bar{F}}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum F$	คือ คะแนนรวมของผลลัพธ์ของการประเมินหลังเรียน
	B	คือ คะแนนเต็มของการประเมินสุดท้าย
	N	คือ จำนวนผู้เรียน

- 2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้ระหว่างเรียน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

1.1 ประชากร คือ นักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มตะวันตก ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวนทั้งสิ้น 6 หมู่เรียน จำนวน 200 คน

1.2 อาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน จำนวน 1 คน คืออาจารย์ผู้ที่มีประสบการณ์สอนในรายวิชาการวรรณคดี และรายวิชาการออกแบบการเรียนการสอน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster sampling) ได้นักศึกษา รวม 60 คน จากนั้นนำมาแบ่งกลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม ที่มีสมาชิกแบบละ ความสามารถกลุ่มละ 15 คน และนำมาสุ่มแบบกลุ่ม ได้นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ

- 1.1 รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์
- 1.2 คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

- 2.1 แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
- 2.2 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดความสามารถด้านการคิด และแนวทางในการสร้างการเขียนข้อคำถาม

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของเครื่องมือ เพื่อวัดความสามารถในการคิดระดับสูง คือ การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

1.3 กำหนดลักษณะแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ เป็นแบบทดสอบแบบเขียนตอบไม่จำกัดคำตอบ โดยใช้ข้อสอบเชิงสถานการณ์ จำนวน 2 สถานการณ์ ซึ่งครอบคลุมประเด็นตามองค์ประกอบของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ที่ต้องการวัด

1.4 กำหนดโครงสร้างของแบบวัด เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีโครงสร้างตาราง 32 ดังนี้

ตาราง 32 แสดงโครงสร้างของแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

องค์ประกอบ	ประเด็น	จำนวน (ข้อ)
1 การระบุสมมติฐานสำคัญตามความจริง	บรรยายการกระทำของตนเองที่ตรงกับอิทธิพลหรือประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับวรรณคดี	1
2 การคิดได้ตามลำดับขั้นต่อเนื่อง	ลำดับความคิดต่อเหตุการณ์ในวรรณคดีตามความเชื่อ ความรู้สึก และการโต้แย้ง	1
3.การตีความหมายกระบวนทัศน์	อธิบายเหตุการณ์ หรือตัวละครโดยใช้ทฤษฎีวิจาร์ณวรรณคดี	1
4.การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรม สังคมและการเมือง	อธิบายอิทธิพลของบริบทสังคมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือตัวละคร	1
5.การปรับเปลี่ยนมุมมอง	อธิบายความเข้าใจใหม่ที่มีต่อเหตุการณ์หรือตัวละคร	1
รวม		5

1.4 สร้างแบบวัดตามลักษณะและโครงสร้างที่ได้กำหนดขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

<p>ข้อคำถามประเด็นที่ 2 ลำดับความคิดต่อเหตุการณ์ในวรรณคดีตามความเชื่อ ความรู้สึก และการโต้แย้ง</p> <p>ตัวอย่างข้อคำถาม</p> <p>ถ้าให้นักศึกษาเลือกเป็นตัวละคร 1 ตัวในตอนของวรรณคดีที่ได้อ่าน นักศึกษาจะเป็นตัวละครตัวใด เพราะเหตุใดจึงอยากเป็นตัวละครตัวนั้น อธิบายพร้อมยกตัวบทจากเรื่องมาประกอบให้ชัดเจน</p>
<p>แนวการตอบ</p> <p>ระบุชื่อตัวละครที่ปรากฏในตอนี่อ่าน และบรรยายความเชื่อและความรู้สึกที่มีต่อการกระทำของตัวละครตามเนื้อเรื่องที่อ่าน โดยยกตัวอย่างบทประพันธ์จากเรื่องมาใช้อธิบาย และสามารถระบุถึงเนื้อหาที่ขัดแย้งกับความเชื่อและความรู้สึกที่มี จากนั้นนำมาตั้งเป็นคำถามเชิงวิพากษ์จากเหตุการณ์ในเรื่องได้</p>

1.5 ตรวจสอบให้ข้อคำถามที่ตรงนิยามศัพท์เฉพาะครอบคลุมองค์ประกอบที่ต้องการวัดและการใช้ภาษาให้เหมาะสม

1.6 สร้างเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบเกณฑ์การประเมิน (Scoring criteria) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนจากการประยุกต์ใช้การให้คะแนนการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของ Fisher (2003) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามคุณลักษณะสำคัญของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ที่ประกอบด้วยการระบุคุณค่าและความเชื่อ การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับความรู้ การระบุสมมติฐานทางสังคมและวัฒนธรรม และการระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับการหลุดพ้นจากวาทกรรม โดยกำหนดการให้คะแนน คือ

- 1 คะแนน = การระบุอิทธิพลและประสบการณ์เดิม
- 1 คะแนน = การระบุคุณค่าและความเชื่อ
- 1 คะแนน = การระบุความแตกต่างที่เกิดขึ้น
- 1 คะแนน = การระบุถึงอคติที่เกิดขึ้น
- 1 คะแนน = การระบุมุมมองที่ผิดพลาด
- 2 คะแนน = การมองเห็นทางเลือก
- 3 คะแนน = การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม
- 3 คะแนน = การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับทฤษฎีทางความรู้
- 3 คะแนน = การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับจริยธรรมความเป็นมนุษย์
- 3 คะแนน = การระบุข้อขัดแย้ง

- 3 คะแนน = การซักถามตนเอง
รวม 22 คะแนน

เมื่อดำเนินการตรวจแบบทดสอบเสร็จสิ้นแล้วนำคะแนนมาเทียบเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้ช่วงการประเมินของ Fisher (2003) คือ

- 14-22 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับการสร้างใหม่
10-13 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับการใช้
วิจารณ์ญาณ
6-9 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับ
การวิเคราะห์
1-5 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับ
การบรรยาย

1.7 นำร่างแบบวัดและร่างเกณฑ์การประเมินคะแนนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ด้านการใช้ภาษาและเนื้อหา จากนั้นนำผลมาปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบ

1.8 นำร่างแบบวัดและร่างเกณฑ์การประเมินคะแนนที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามและเกณฑ์กับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

1.9 นำร่างแบบวัดและร่างเกณฑ์การประเมินคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านประเมินแล้วมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (Index of Congruence: IOC) ได้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 – 1.00 จำนวน 5 ข้อ

1.10 ปรับปรุงข้อคำถามบางข้อของแบบวัด และเกณฑ์การประเมินตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ คือ ปรับการใช้ภาษาที่ใช้อธิบายให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

1.11 นำแบบวัดไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 สาขาภาษาไทยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน วิเคราะห์ความเชื่อมั่น โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ค่าความเชื่อมั่น 0.87

- 1.12 จัดพิมพ์แบบวัดระดับสมรรถนะเพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป
2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี มีขั้นตอนการดำเนินการสร้างดังนี้
 - 2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี แนวทางในการสร้างแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี และการวัดภาคปฏิบัติ
 - 2.2 กำหนดจุดประสงค์ของแบบประเมิน เพื่อวัดความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
 - 2.3 กำหนดลักษณะของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ที่มีข้อความอธิบายเกณฑ์การให้คะแนน แบบรูบริค (Scoring Rubrics)
 - 2.4 กำหนดโครงสร้างของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ดังตาราง 33

ตาราง 33 แสดงโครงสร้างของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

ด้าน	รายการ	จำนวน (ข้อ)
1. การวิเคราะห์	1.1 หลักสูตร	1
	1.2 ผู้เรียน	1
	1.3 เนื้อหา	1
	1.4 ภาระงาน	1
2. การออกแบบชั้นเรียน	พื้นที่สาธารณะ	1
3. การกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ	3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้	1
	3.2 เนื้อหาสาระ	1
4. การออกแบบกิจกรรมและสื่อการสอน	4.1 การกำหนดกิจกรรมการสอน	1
	4.2 การกำหนดสื่อการสอน	1
5. การออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้	วิธีการวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การประเมินผล	1
รวม		10

2.5 สร้างเกณฑ์แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ที่มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค โดยเกณฑ์การประเมินในแต่ละองค์ประกอบจะมีลักษณะเป็น เกณฑ์แบบแยกส่วน ประกอบด้วยคะแนน 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์ตัดสินคุณภาพ ดังตาราง 34

ตาราง 34 แสดงตัวอย่างเกณฑ์ในการประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	มากที่สุด(4)	มาก(3)	ปานกลาง(2)	น้อย(1)
ด้านที่ 1 การวิเคราะห์	-ผู้เรียนสามารถ	-ผู้เรียนสามารถ	-ผู้เรียนสามารถ	ผู้เรียนสามารถ
1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร	วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ได้ครอบคลุม	วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ได้ครอบคลุม	วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ได้ครอบคลุม	วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ได้
	ตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 5	ตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 5	ตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 5	ครอบคลุมตัวชี้วัด
	วรรณคดีวรรณกรรม	วรรณคดีวรรณกรรม	วรรณคดีวรรณกรรม	มาตรฐานที่ 5
	-ระบุจุดเน้นด้านเนื้อหา	-ระบุจุดเน้นด้าน	-ระบุจุดเน้นด้าน	วรรณคดี
	สาระ ทักษะ และเจต	เนื้อหาสาระ และ	เนื้อหาสาระได้	วรรณกรรม
	คติได้สอดคล้องกับ	ทักษะได้สอดคล้องกับ	สอดคล้องกับตัวชี้วัด	
	ตัวชี้วัดในมาตรฐาน	ตัวชี้วัดในมาตรฐานที่	ในมาตรฐานที่ 5	
	ที่ 5 วรรณคดี	5 วรรณคดีวรรณกรรม	วรรณคดีวรรณกรรม	
	วรรณกรรม			

2.5 นำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความครอบคลุมของประเด็นในการประเมินและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และให้ข้อเสนอแนะแล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.6 นำประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) กำหนดเกณฑ์ดังต่อไปนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่ารายการประเมินนั้นวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ารายการประเมินนั้นวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่ารายการประเมินนั้นวัดได้ไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

2.7 นำผลการตรวจให้คะแนนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60 -1.00 จำนวน 10 ข้อ

2.8 นำประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี มาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.9 นำประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่น 0.95

2.10 แล้วจัดพิมพ์ประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ (One Group Pretest – Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2547, น. 144) ดังตาราง 35 ดังนี้

ตาราง 35 แสดงแบบแผนการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T_1	X	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

T_1 = การวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ก่อนการสอน (Pretest)

X = การพัฒนาตามรูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

T_2 = การวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีหลังการสอน (Posttest)

2. การดำเนินการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ทำให้ไม่สามารถดำเนินการทดลองในชั้นเรียนปกติได้ ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์ใช้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ด้วยโปรแกรม google meet เพื่อดำเนินการทดลอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 การฝึกการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี โดยในระหว่างการดำเนินการทดลองในทุกระยะจะมีอาจารย์นิเทศการสอน เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมการสอนและการเรียน ดังตาราง 36 ดังนี้

ตาราง 36 แสดงการดำเนินการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

วันที่	การดำเนินการ		เวลา
29 ธ.ค. 64	1. วัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ก่อนการสอน (Pretest)		3 ชม.
30 ธ.ค.64 - 10 ม.ค.65	2. ทดลองตามรูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ดังนี้		53 ชม.
	ระยะ	ขั้นตอน	
30 ธ.ค. 64	1. การเตรียมความพร้อม	1.เตรียมความพร้อม (ด้านการคิด)	6 ชม.
31 ธ.ค. 64		2.เตรียมความพร้อม (ด้านกระบวนการกลุ่ม)	6 ชม.
1 ม.ค. 65		3. เตรียมความพร้อม (ด้านความรู้พื้นฐาน)	6 ชม.
2 ม.ค. 65	2. การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	1. อ่านอย่างอิสระ	2 ชม.
2 ม.ค. 65		2. ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์	2 ชม.
3 ม.ค. 65		3. อภิปรายกลุ่มย่อย	6 ชม.
4 ม.ค. 65		4. สะท้อนผลการคิด	3 ชม.
5 ม.ค. 65	3. การฝึกการออกแบบ	1. ทบทวนประสบการณ์	2 ชม.
6-7 ม.ค. 65	การเรียนการสอนวรรณคดี	2. อภิปรายกลุ่มย่อย	10 ชม.
8 ม.ค. 65		3.สะท้อนผลการคิด	4 ชม.
9 ม.ค. 65		4. สร้างชิ้นงานใหม่	4 ชม.
10 ม.ค. 65	3. วัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบ การเรียนการสอนวรรณคดีหลังการสอน (Posttest)		5 ชม.

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน คือ

1. ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

1.1 ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ จำนวน 5 ข้อ คะแนนเต็มทั้งหมด 22 คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน ของ Fisher (2003) ที่สร้างขึ้น ดังตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อคำถามที่	กำหนดการให้คะแนนของ Fisher (2003)	รายละเอียดของการให้คะแนน	รวมคะแนน
1	1 คะแนน = การระบุอิทธิพลและประสบการณ์เดิม	สามารถบรรยายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมของตนเองที่สัมพันธ์กับวรรณคดีโดยยกตัวอย่างเหตุการณ์จากวรรณคดีที่อ่านประกอบได้	1
2	1 คะแนน = การระบุคุณค่าและความเชื่อ 1 คะแนน = การระบุความแตกต่างที่เกิดขึ้น	สามารถบรรยายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อและความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์ในวรรณคดีเรื่องที่อ่าน โดยนำเหตุการณ์ในเรื่องมาประกอบการอธิบายได้ ระบุความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างประสบการณ์เดิมกับความเชื่อและความรู้สึกของตนเอง โดยนำความแตกต่างนั้นมาเขียนเป็นประโยคคำถามเชิงวิพากษ์จากเหตุการณ์ในเรื่องได้	2

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ โดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test (dependent)

2. ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

2.1 ประเมินความสามารถตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยกำหนดเกณฑ์ตามคุณภาพของการปฏิบัติ

2.2 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ มาแปลผล โดยเทียบเคียงกับแนวคิดของกมลวรรณตั้งธนานนท์ (2559, น. 92) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.00 หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีอยู่ในระดับน้อย

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย นักศึกษาครู ชั้นปีที่ 3 ที่เรียนโดยรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และอาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน เป็นการประเมินเชิงระบบโดยใช้การประชุมกลุ่มสมมติ (Nominal Group Technique) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลในการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ คือ
 - 1.1 อาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน จำนวน 1 คน
 - 1.2 นักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่เรียนโดยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ จำนวน 15 คน แบ่งเป็นนักศึกษากลุ่มความสามารถมาก 5 คน กลุ่มความสามารถปานกลาง 5 คน และกลุ่มความสามารถน้อย 5 คน
2. แหล่งข้อมูลในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ คือ ผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มสมมติ

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มสมมติที่พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนการดำเนินการสร้างดังนี้
1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มสมมติ
 2. กำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นในการประเมิน คือในด้านจุดเด่น ข้อบกพร่อง และความเป็นไปได้ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์
 3. กำหนดลักษณะของแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มสมมติ ที่มีข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open - ended)
 4. กำหนดโครงสร้างของแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มสมมติ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยประกอบด้วยประเด็นการประชุมนั้น

4.1 จุดเด่นและข้อบกพร่องของปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณสมบัติของผู้สอน ผู้เรียน วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้

4.2 จุดเด่น และปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ กระบวนการสอน และการวัดประเมินผล

4.3 จุดเด่นและปัญหาของความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

4.4 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

5. นำแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มสมมติฯ ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความครอบคลุมของประเด็นในการประเมินและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และให้ข้อเสนอแนะแล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

6. ปรับปรุงและแก้ไขแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มสมมติฯ จากนั้นจัดพิมพ์แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมกลุ่มสมมติฯ หลังจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นดังนี้

1. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่สำหรับการประชุม และชี้แจงประเด็นการประชุมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยอาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

2. ผู้วิจัยดำเนินการประชุมกลุ่มตามที่กำหนด โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการนำอภิปรายการสนทนา และมีผู้ช่วยวิจัยในการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกการสนทนา บันทึกภาพและเสียงการสนทนา รวมทั้งมีผู้ช่วยวิจัยในการให้การอำนวยความสะดวกตลอดการสนทนา โดยใช้เวลาในการสนทนา 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนเขียนแสดงความคิดเห็นในกระดาษที่เตรียมให้ โดยไม่มีการปรึกษา หรือพูดคุยกัน กำหนดเวลาสำหรับการแสดงความคิดเห็น 10-15 นาที

2.2 ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นต่อกลุ่ม โดยจะดำเนินไปรอบ ๆ โต๊ะที่ประชุม กำหนดให้พูดทีละ 1 คน คนละ 1 ความคิด ซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้บันทึกความคิดลงบนกระดาน

2.3 ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นที่อยู่บนกระดาน กำหนดเวลาสำหรับการแสดงความคิดเห็น 20-30 นาที

2.4 ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมประชุมจัดลำดับความสำคัญของประเด็นต่าง ๆ ในขั้นที่ 2.3 โดยให้ผู้เข้าร่วมสมาชิกแต่ละคนเขียนคะแนนเพื่อจัดลำดับความสำคัญ ซึ่งกำหนดคะแนนเป็น 1-5 ลงใน

กระดาษเป็นรายบุคคล จากนั้นผู้วิจัยอ่านประเด็นบนกระดาษทีละ 1 ประเด็น แล้วให้ผู้เข้าร่วมประชุมยกมือยืนยันข้อที่ตนเลือก และบอกแก่ผู้วิจัยว่าประเด็นดังกล่าวอยู่ในอันดับที่เท่าไร ตามเกณฑ์ดังนี้ ลำดับที่ 1 ให้ 5 คะแนน ลำดับที่ 2 ให้ 4 คะแนน ลำดับที่ 3 ให้ 3 คะแนน ลำดับที่ 4 ให้ 2 คะแนน และลำดับที่ 5 ให้ 1 คะแนน

2.5 ผู้วิจัยสรุปผลการจัดอันดับในแต่ละประเด็น

2.6 ผู้วิจัยนำผลการสรุปมาปรับปรุงรูปแบบในบางส่วน และนำเสนอรูปแบบใหม่อีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ที่ได้จากแบบบันทึกการประชุมกลุ่ม ดังนี้

1.1 นำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่ม หาผลรวมในแต่ละประเด็น โดยข้อคิดเห็นใดได้คะแนนระดับความสำคัญสูงสุด จะเป็นความคิดเห็นที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการปรับปรุงรูปแบบ

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มมาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ มีดังนี้

2.1 นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์การประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ มาปรับปรุงรูปแบบในบางส่วนเพื่อให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีใหม่อีกครั้ง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สูตรที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC)

$$IOC = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับ
วัตถุประสงค์ ตัวแปรและสมมติฐานการวิจัย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 124)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 126)

$$S. D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

\sum แทน ผลรวม

2.3 สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน ใช้ t-test (dependent Samples) โดยมีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 148)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติใช้ในการเปรียบเทียบค่าวิกฤตเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

D แทน ผลต่างระหว่างคู่คะแนน

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ นำเสนอผลการวิจัยเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดี ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 4 ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา และแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

ผลการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษา, นักเรียน และแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีวรรณกรรมไทย ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์ และการสอนวรรณคดี สรุปผลการศึกษาได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

ผลการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี แบ่งผลการศึกษาเป็น 2 ประเด็นย่อยตามระดับการศึกษา คือ ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

1.1 ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา พบประเด็นที่เป็นปัญหาต่อการเรียนการสอนวรรณคดี คือ

1.1.1 การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี พบว่า ผู้สอนขาดการวิเคราะห์ทำความเข้าใจตัวบทเชิงลึก ขาดการวิเคราะห์ความยากง่าย จึงทำให้สอนได้แค่เนื้อเรื่อง ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของวรรณคดี ขาดการวิเคราะห์ความรู้ความสามารถของผู้เรียน ตลอดจนขาดการเลือกใช้ยุทธวิธีการสอน หรือการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดีมาเป็นส่วนหนึ่งของการตั้งประเด็นเพื่อเกิดการวิเคราะห์ วิเคราะห์ตัวบทวรรณคดีเรื่องนั้น

1.1.2 วิธีการสอนวรรณคดี พบว่า ยังคงเน้นที่การบรรยายเนื้อหาอย่างเดียว

1.1.3 หลักการสอนวรรณคดี พบว่า หลักการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง โดยมุ่งเน้นที่การสอนแบบทางตรง ส่วนการใช้หลักการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญทำโดยกระบวนการกลุ่มที่ไม่มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม และการให้ทำกิจกรรมกลุ่มโดยผู้เรียนยังไม่เข้าใจตัวบทวรรณคดี

1.1.4 เทคนิคการสอนวรรณคดี พบว่า เทคนิคการใช้คำถามไม่ได้ใช้เพื่อกระตุ้น เพราะคำถามยังคงเป็นแบบปลายปิดที่มีคำตอบเพียง 1-2 คำตอบ และการถามโดยใช้ศัพท์เฉพาะทางวรรณคดีมากเกินไป

1.1.5 สื่อการสอนหรือแหล่งเรียนรู้วรรณคดี พบว่า สื่อตัวบทวรรณคดีที่นำมาให้เรียนเป็นวรรณคดีโบราณที่ใช้ภาษายาก มีบริบทที่แตกต่างจากปัจจุบัน และบางครั้งร่องรอยที่สัมพันธ์กับตัวบทวรรณคดีนั้นหาได้ยาก ตลอดจนสื่อความรู้ต่าง ๆ จากอินเทอร์เน็ต เช่น ใบบความรู้ คลิปเล่าเรื่อง หรือภาพยนตร์ ละคร เพลง เป็นสิ่งที่คนสร้างตีความจากตัวบทวรรณคดีนั้น ๆ มาแล้วไม่สามารถนำมาใช้สอนทดแทนตัวบทวรรณคดีได้

1.1.6 กิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดี พบว่า กิจกรรมยังเป็นการบรรยายเนื้อหาในตัวบท ขาดการตั้งคำถามที่เชื่อมโยงไปยังประสบการณ์ร่วมที่มีต่อวรรณคดี การไม่ให้ตัวอย่างการวิเคราะห์ที่ร่วมสมัย การมุ่งเน้นเฉพาะเนื้อหาเชิงสังคมโดยละเอียดเกี่ยวกับการสื่อสารทางภาษา ขาดการแสดงผลที่เชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ ขาดการทบทวนทฤษฎีทางวรรณคดีหรือบริบทที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์วรรณคดี และกิจกรรมยังคงมุ่งเน้นแบบกลุ่มใหญ่ที่ไม่มีการมอบหมายภาระงานที่เหมาะสมให้แก่สมาชิกในกลุ่ม ตลอดจนงานที่ผู้เรียนทำเป็นรายบุคคล ขาดการกำหนดกรอบประเด็นที่ชัดเจนและหลากหลายจึงทำให้ไม่เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและกับผู้สอน

1.1.7 การประเมินผลการเรียนการสอนวรรณคดี พบว่า เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบปรนัยที่มีความตอบ ถูก-ผิด ตายตัว และการประเมินผลเป็นกลุ่มเพียงอย่างเดียว

1.1.8 คุณลักษณะด้านการคิดของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนขาดการคิดเบื้องต้นที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดี คือ การคิดที่หลากหลาย การคิดลึกซึ้ง การคิดทบทวน และการคิดอย่างมีเหตุผล ตลอดจนการไม่ชอบอ่านตัวบท โดยเฉพาะตัวบทที่ยาวมากเกินไป

1.1.9 บทบาทผู้สอน พบว่า ผู้สอนเป็นผู้ชี้นำการคิด และไม่เป็นนักเล่าเรื่องที่สามารเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากวรรณคดีที่เรียนได้ ตลอดจนให้เข้ากับประสบการณ์ที่ใกล้ตัวผู้เรียน และผู้สอนไม่มีภูมิรู้ มโนทัศน์ หรือศรัทธาในวรรณคดี จึงทำให้ไม่สามารถให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้

1.1.10 บรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนมุ่งการแข่งขันเพื่อเอาชนะมากเกินไป การจำกัดคำตอบทำให้ขาดอิสระทางการคิด เนื่องจากการเสริมแรงทางลบทำให้เกิดความกดดันและหวาดกลัว ไม่กล้าตอบ

1.2 ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับมัธยมศึกษา พบประเด็นปัญหาที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนวรรณคดี คือ

1.2.1 การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี พบว่า ผู้สอนขาดการวิเคราะห์ความรู้พื้นฐานทางวรรณคดีที่สัมพันธ์กับตอนที่เรียนของผู้เรียน ขาดการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสอน หลักการสอน รูปแบบการเรียนการสอน และเทคนิคการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมที่มีกับตัวบทวรรณคดีที่เรียนได้ การเรียนวรรณคดีจึงมุ่งเน้นที่การให้ผู้เรียนจดจำเนื้อเรื่องได้เป็นสำคัญ ขาดการวิเคราะห์เนื้อหาวรรณคดี จึงทำให้การสอนยึดเพียงเนื้อหาตามคู่มือเป็นสำคัญ และการประเมินผลเป็นแบบกลุ่ม ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ครอบคลุมไปถึงระดับการวิเคราะห์วรรณคดี

1.2.2 วิธีการสอนวรรณคดี พบว่า ผู้สอนเน้นวิธีการบรรยาย และเน้นการสอนแบบกลุ่มให้ผู้เรียนค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง โดยไม่กำหนดประเด็นหรือภาระงานของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่มีเป้าหมายการศึกษา และไม่สามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลที่ค้นหามาเพื่อวิเคราะห์วรรณคดีได้ การให้สืบค้นจึงเป็นเพียงการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของตัวบทวรรณคดีเท่านั้น

1.2.3 หลักการสอนวรรณคดี พบว่า หลักการสอนที่นำมาใช้จะยึดครูเป็นศูนย์กลาง โดยใช้การสอนทางตรงเพียงอย่างเดียว และหลักการสอนโดยไม่มีครู ด้วยการใช้อินเทอร์เน็ตช่วยสอน และบทเรียนออนไลน์ที่มีสำเร็จรูปตามแหล่งต่าง ๆ ส่งผลให้การเรียนการสอนวรรณคดีจึงขึ้นอยู่กับการเล่นเนื้อเรื่อง และทรศนะที่ครูมีต่อตัวบทวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ เท่านั้น ผู้เรียนจึงไม่ได้รับการฝึกให้วิเคราะห์วรรณคดีตามประเด็นที่ตนเองสนใจ

1.2.4 เทคนิคการสอนวรรณคดี พบว่า ผู้สอนการใช้คำถามแบบปลายปิดที่เน้นการถามข้อเท็จจริงตามเนื้อเรื่องในตัวบทวรรณคดี และการให้นักเรียนถอดความบทประพันธ์ทั้งจากที่ผู้สอนเป็นผู้ถอดความให้และแบ่งบทประพันธ์ให้ผู้เรียนเป็นผู้ถอดความเอง ส่งผลให้การเรียนวรรณคดีมุ่งที่การจดจำเนื้อเรื่อง มากกว่าการวิเคราะห์ วิจารณ์ตัวบทวรรณคดีด้วยประเด็นที่ตนเองสนใจ

1.2.5 สื่อการสอนหรือแหล่งเรียนรู้วรรณคดี พบว่า ผู้สอนใช้สื่อวิดีโอ ภาพยนตร์ หรือละครที่บอกเล่าเนื้อเรื่องในตอนที่ยังเรียนมาให้ผู้เรียนดูเพียงอย่างเดียว ประกอบกับการใช้สื่อใบความรู้หรือแบบเรียนที่วิเคราะห์ตัวบทตอนที่เรียน ทำให้ผู้เรียนไม่ได้อ่านตัวบทวรรณคดีในเรื่อง และไม่ได้วิเคราะห์วรรณคดีเรื่องนั่นเอง

1.2.6 กิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดี พบว่า ผู้สอนใช้การบรรยายเนื้อหาโดยขาดการยกตัวบทประพันธ์มาประกอบ มุ่งเน้นการถอดคำประพันธ์เพียงอย่างเดียว โดยผู้สอนเองก็ไม่สะท้อนผลของการเรียนนั้นให้ผู้เรียน ขาดการให้ผู้เรียนได้อ่านตัวบทวรรณคดี และขาดการให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งที่เป็นกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่

1.2.7 การประเมินผลการสอนวรรณคดี พบว่า การประเมินเป็นเพียงแบบใดแบบหนึ่ง คือการประเมินกลุ่ม หรือการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน โดยระดับของวัดมุ่งวัดเพียงระดับของความจำและความเข้าใจเนื้อเรื่องของตัวบทวรรณคดี ส่วนระดับการวิเคราะห์นั้นยังไม่พบ เนื่องจากข้อคำถามหรือบทประพันธ์ที่พบในข้อสอบเป็นบทที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากผู้สอนไปแล้ว จึงทำให้เป็นการวัดในระดับความจำเท่านั้น

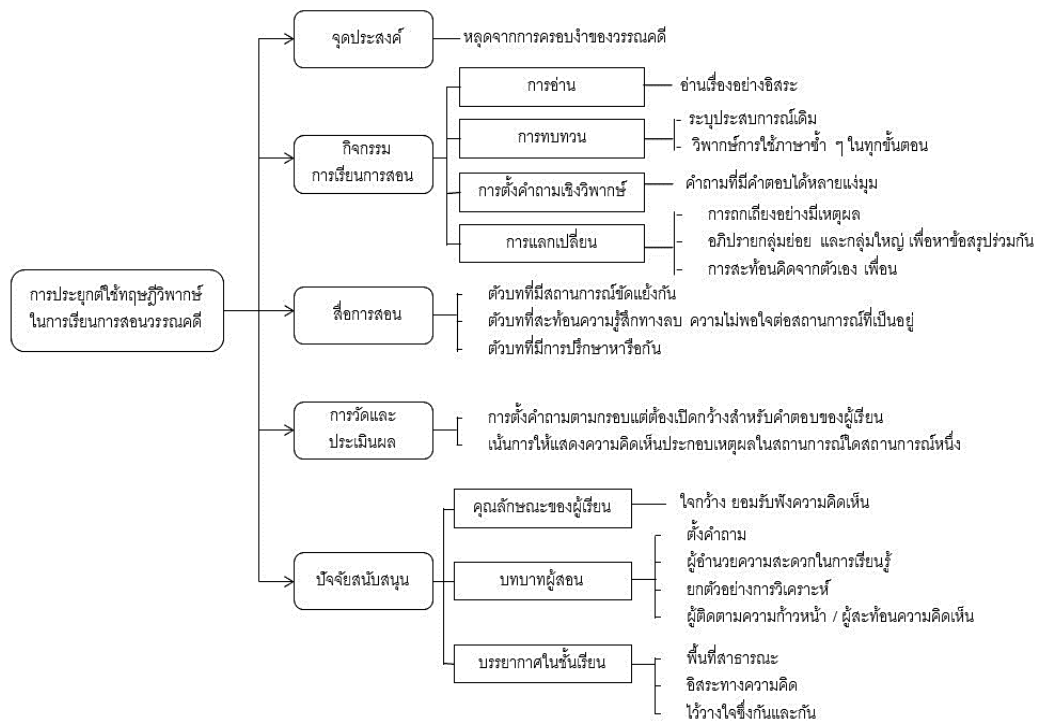
1.2.8 คุณลักษณะด้านการคิดของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนขาดการคิดที่หลากหลาย การคิดเชิงเหตุผล การคิดอย่างละเอียด และการคิดทบทวน ซึ่งเป็นการคิดเบื้องต้นที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตัวบทวรรณคดีได้ ประกอบกับผู้เรียนไม่ชอบอ่านวรรณคดีทำให้ขาดความกระตือรือร้น ความสนใจใคร่รู้ในตัวบทวรรณคดีนั้น

1.2.9 บทบาทผู้สอน พบว่า ผู้สอนไม่แนะนำตัวอย่าง เนื้อหาอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับตัวบทวรรณคดีที่เรียน และผู้สอนยังคงยึดติดกับคำตอบตามในคู่มือครูจึงไม่เปิดใจรับคำตอบของผู้เรียนอย่างจริงจัง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้สอนเองก็ไม่ชอบวรรณคดี และขาดภูมิรู้ที่จำเป็นในตัวบทวรรณคดีเรื่องที่สอน

1.2.10 บรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า ชั้นเรียนมีบรรยากาศของการแข่งขันมุ่งเอาชนะมากเกินไป และเป็นแบบบังคับ คาดค้นเอาคำตอบตามที่ผู้สอนต้องการจากผู้เรียน

2. แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

ผลการศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีสามารถสรุปได้ ดังภาพ 5 ดังนี้

ภาพ 5 แสดงแนวทางการประยุกต์ใช้ทักษะวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

จากภาพ 5 สรุปได้ว่าทักษะวิพากษ์สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอนวรรณคดี คือ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนปัจจัยสนับสนุน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. จุดประสงค์การเรียนการสอน ควรเน้นให้ผู้เรียนหลุดจากการครอบงำของวรรณคดี กล่าวคือผู้เรียนสามารถสร้างชิ้นงานที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงทางความคิดหรือความเชื่อเดิมที่มีต่อพฤติกรรมตัวละคร หรือแสดงทัศนะเชิงตอบโต้ต่อแก่นเรื่อง ข้อคิดเดิมของวรรณคดีได้อย่างมีเหตุผล

2. กิจกรรมการเรียนการสอน ควรดำเนินการตามหลักของการกระทำเชิงการสื่อสารที่เน้นให้เกิดการวิพากษ์ภาษาที่ปรากฏในวรรณคดีได้ทุกชั้นตอน และต้องเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ฟัง โดยสามารถแบ่งกิจกรรมออกเป็น การอ่าน การทบทวน การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และการแลกเปลี่ยน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การอ่าน คือ การให้ผู้เรียนได้อ่านตัวบทอย่างอิสระ ทั้งการเลือกเรื่องที่จะอ่าน และระยะเวลาที่ใช้อ่านต้องยืดหยุ่นตามความสามารถของผู้เรียน

2.2 การทบทวน คือ การระบุ ตรวจสอบ ประเมินการสัมพัทธ์กับประเด็นในวรรณคดี และการวิพากษ์การใช้ภาษาซ้ำ ๆ ในทุกขั้นตอน

2.3 การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ คือ การใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามที่มีคำตอบได้หลายแง่มุม หรือคำถามที่ทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นได้

2.4 การแลกเปลี่ยน คือ การให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 3-5 คน เพื่อตั้งประเด็นร่วมกัน การสืบค้นคำตอบตามประเด็นที่ตั้งร่วมกัน การนำผลการสืบค้นคำตอบมาอภิปรายในชั้นเรียน ด้านเนื้อหา ความรู้ทางภาษา บริบททางสังคม ด้วยการเสวนาอย่างมีเหตุผลทั้งที่เป็นแบบกลุ่มย่อย และร่วมกันทั้งชั้นเรียน เพื่อหาข้อสรุปที่มีร่วมกัน รวมทั้งการได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์รวมของข้อเท็จจริงที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ในตัวบทกับสถานการณ์ในปัจจุบันหรือข้อมูลอื่น ๆ และการสะท้อนความคิดจากตัวเอง เพื่อน และครู

3. สื่อการเรียนการสอน ควรเน้นการใช้สื่อตัวบทวรรณคดีที่มีสถานการณ์ขัดแย้งกัน หรือสะท้อนความรู้สึกทางลบ ความไม่พอใจของตัวละครต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่ โดยในระยะแรกของการสอนสามารถใช้ตัวบทที่มีการปริศนาหรือกำกวมได้

4. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ควรเน้นการสะท้อนการแสดงความคิดเห็น ประกอบเหตุผลในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ฉะนั้นการตั้งคำถามเป็นไปตามกรอบแต่ต้องเปิดกว้างสำหรับคำตอบอันหลากหลายของผู้เรียน

5. ปัจจัยสนับสนุน ที่จะทำให้การประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ประสบความสำเร็จ คือ คุณลักษณะของผู้เรียน บทบาทของผู้สอน และบรรยากาศในชั้นเรียน ดังนี้

5.1 คุณลักษณะของผู้เรียน คือ ผู้เรียนใจกว้าง เป็นผู้ฟังที่ดี และยอมรับฟังความคิดเห็นที่ผู้อื่นมีให้โดยปราศจากอคติของตนเอง

5.2 บทบาทของผู้สอน เป็นผู้ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับบริบทสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นผู้อำนวยการความระมัดระวังในการเรียนรู้ แต่ต้องไม่ครอบงำความคิดของผู้เรียน เป็นผู้ช่วยยกตัวอย่างการวิเคราะห์และคอยประคับประคองผู้เรียนให้คิดอยู่ในขอบเขตที่ได้ตั้งไว้ร่วมกัน เป็นผู้ติดตามความก้าวหน้าและตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนด้วยการแจ้งผลย้อนกลับเป็นระยะ ๆ

5.3 บรรยากาศในชั้นเรียน เป็นพื้นที่สาธารณะที่ทุกคนรู้สึกปลอดภัย ได้รับอิสระทางความคิด มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การหาฉันทามติร่วมกัน

ดังนั้นจากการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีข้างต้น สามารถนำมาใช้ ควรนำมาใช้สำหรับการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ตั้งแต่การกำหนดหลักการของรูปแบบที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้

คิดวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง และการออกแบบการเรียนการสอน คือ การตั้งจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เสนอความคิดทั้งที่ยืนยันและตอบโต้ความคิดความเชื่อเดิมที่ปรากฏ ในวรรณคดีเรื่องนั้น การวิเคราะห์ผู้เรียนที่ต้องคำนึงถึงการเตรียมความพร้อมทางคุณลักษณะ ที่สำคัญทั้งด้านความคิด การรับฟัง การเสนอความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และความรู้ทางทฤษฎี การวิจารณ์การคัดเลือกตัวบทสำหรับใช้เพื่อการอ่านที่ต้องเป็นตัวบทที่มีสถานการณ์ขัดแย้งของ ตัวละครในเรื่อง การเลือกใช้ทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดีเพื่อนำมาช่วยให้เกิดการตั้งประเด็นการศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระบนพื้นที่สาธารณะ โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนควรใช้กระบวนการ วิพากษ์ ดังนี้

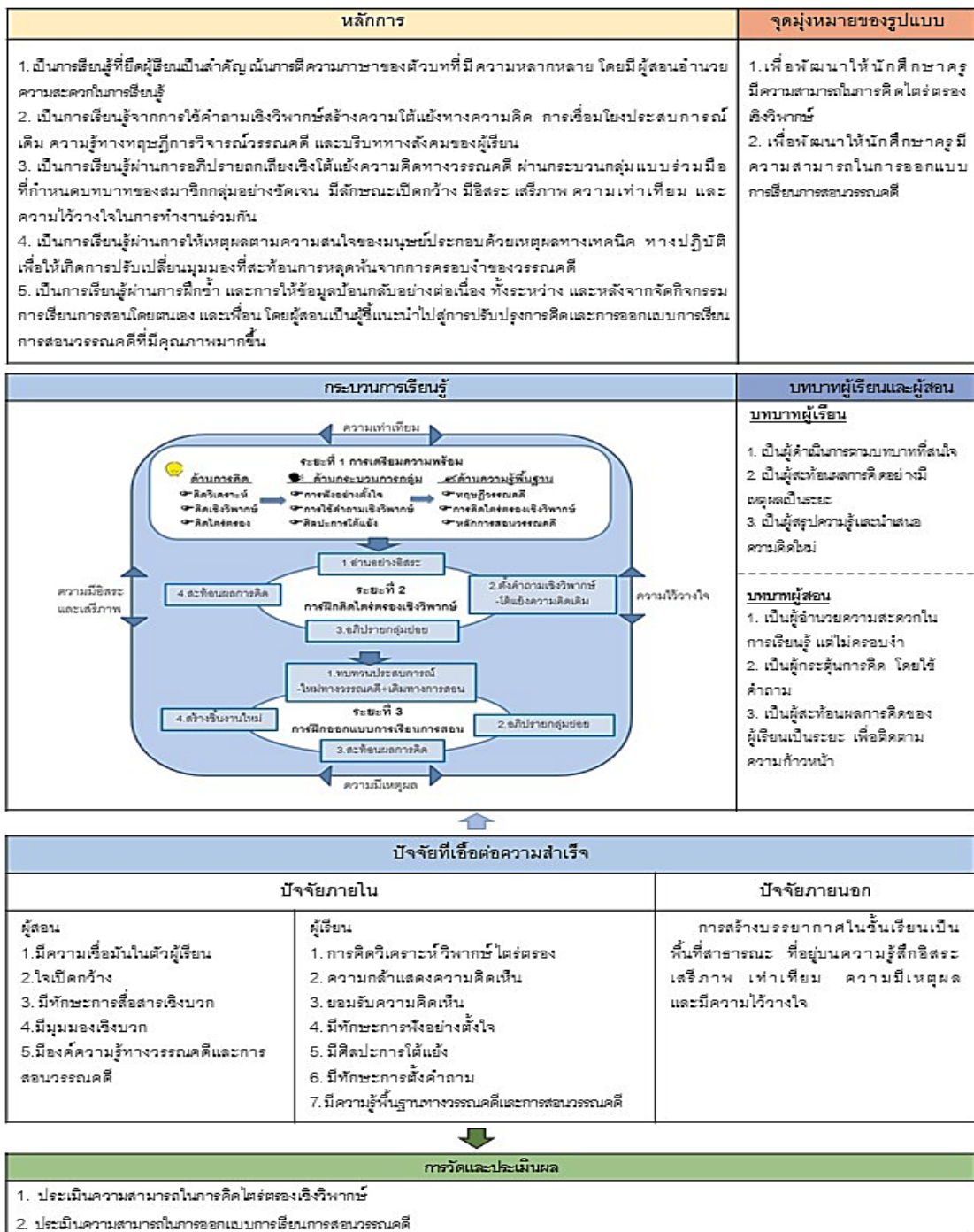
1. การอ่านอย่างอิสระ คือ ผู้เรียนได้อ่านเรื่องอย่างอิสระ
2. การทบทวน คือ ครูตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนโดยใช้คำถาม ซึ่งถ้าผู้เรียนตอบ ไม่ได้ครูต้องให้การช่วยเหลือ จากนั้นครูยกตัวอย่างการวิเคราะห์ที่หลากหลายเชื่อมโยงกับตัวบท วรรณคดี และตั้งคำถามให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ระบุ ตรวจสอบ ประสพการณ์ที่สัมพันธ์กับประเด็นในวรรณคดี
3. การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ คือ การใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามที่มีคำตอบได้ หลายแง่มุม หรือคำถามที่ทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นได้
4. การแลกเปลี่ยน คือ ผู้เรียนเข้ากลุ่มย่อยที่มีสมาชิก 3 – 5 คน และกำหนดบทบาท ภาระงานของสมาชิกเพื่อเสวนาถกเถียงเกี่ยวกับตัวบทวรรณคดี ในด้านเนื้อหา ภาษา และบริบททาง สังคม ซึ่งควรมีกระบวนการแลกเปลี่ยน ดังนี้
 - 4.1 ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มย่อยร่วมกันตั้งประเด็น ผู้เรียนระบุประสพการณ์เดิมที่ สัมพันธ์กับประเด็น
 - 4.2 ผู้เรียนสืบค้นคำตอบตามประเด็นที่ได้ร่วมกันตั้ง ผู้เรียนแลกเปลี่ยนข้อมูล ภายในกลุ่มย่อยเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน
 - 4.3 ผู้เรียนนำเสนอข้อมูลกับกลุ่มใหญ่ เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันทั้งชั้น
 - 4.4 ผู้เรียนตรวจสอบประสพการณ์ที่ได้รับอีกครั้งเป็นรายบุคคล และสร้างชิ้นงานที่ ประยุกต์ใช้ข้อมูลจากที่เรียนมา ซึ่งสามารถประเมินผลการเรียนการสอนมุ่งวัดในระดับการวิเคราะห์ ขึ้นไปด้วยการให้แสดงความคิดเห็นในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งเป็นรายบุคคล

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎี
วิพากษ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียน
การสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ

1. ผลการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์เพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของ
นักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ (ฉบับร่าง) มี 6 องค์ประกอบ คือ
หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนรู้ บทบาทผู้เรียนและผู้สอน ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และ
การวัดและประเมินผล นำเสนอโดยสังเขปดังภาพ 6 (รายละเอียดแสดงดังในภาคผนวก ข)

ภาพ 6 แสดงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคู มหาวิทยาลัยราชภัฏ (ฉบับร่าง)

หลักการของรูปแบบ

1. เป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการตีความภาษาของตัวบทวรรณคดีที่มีความหลากหลาย โดยมีผู้สอนอำนวยความสะดวก ประกอบด้วยการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การตีความภาษาของตัวบทที่หลากหลาย และผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้
2. เป็นการเรียนรู้จากการใช้คำถามเชิงวิพากษ์สร้างความโต้แย้งทางความคิด การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม ความรู้ทางทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดี และบริบททางสังคมของผู้เรียน ประกอบด้วยการใช้คำถามเชิงวิพากษ์ การโต้แย้งทางความคิด การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม ความรู้ทางทฤษฎีการวิจารณ์ของผู้เรียน และบริบททางสังคมของผู้เรียน
3. เป็นการเรียนรู้ผ่านการอภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้งความคิดทางวรรณคดี ผ่านกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือที่กำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่มอย่างชัดเจน มีลักษณะเปิดกว้าง มีอิสระ ความเท่าเทียม และความไว้วางใจในการทำงานร่วมกัน ประกอบด้วยการอภิปรายถกเถียงโต้แย้งความคิดทางวรรณคดี กระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือ
4. เป็นการเรียนรู้ผ่านการให้เหตุผลตามความสนใจของมนุษย์ประกอบด้วยเหตุผลทางเทคนิคทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองที่สะท้อนการหลุดพ้นจากการครอบงำของวรรณคดี ประกอบด้วย เหตุผลทางเทคนิค เหตุผลทางปฏิบัติ การหลุดพ้นจากการครอบงำของวรรณคดี
5. เป็นการเรียนรู้ผ่านการฝึกซ้ำ และการให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างต่อเนื่อง ทั้งระหว่าง และหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตนเอง และเพื่อน โดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะไปสู่การปรับปรุง การคิดและการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีที่มีคุณภาพมากขึ้น ประกอบด้วย การฝึกซ้ำ การให้ข้อมูลป้อนกลับ ผู้ชี้แนะ

จุดมุ่งหมายของรูปแบบ

1. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
2. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

กระบวนการจัดกิจกรรม

กระบวนการจัดกิจกรรมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ แบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะการเตรียมความพร้อม การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation) ให้แก่ผู้เรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านการคิด อันเป็นปัจจัยภายในของผู้เรียนที่เอื้อต่อความสำเร็จในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดไตร่ตรอง ด้านกระบวนการกลุ่ม ประกอบด้วย การฟังอย่างตั้งใจ การใช้คำถามเชิงวิพากษ์

ศิลปะการโต้แย้ง และด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ประกอบด้วยทฤษฎีวรรณคดี การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการสอนวรรณคดี

ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Practice critical reflection) มี 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการอ่านอย่างอิสระ (Survey) ประกอบด้วย

1.1 ผู้สอนยกตัวอย่างตอนใดตอนหนึ่งของตัวบทวรรณคดีหรือบทเด่น ๆ ของตัวบทวรรณคดีและใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นการคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละคร ที่สามารถนำไปสรุปเป็นสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้

1.2 ผู้เรียนเลือกอ่านตัวบทวรรณคดีคนละ 1 ตัวบทย่างอิสระ ตามความสนใจของตนเอง จากตัวบทที่มีลักษณะ คือ มีสถานการณ์ขัดแย้ง สะท้อนความรู้ไม่พอใจสถานการณ์ที่เป็นอยู่ และตัวบทที่เชื่อมโยงสู่สถานการณ์ปัจจุบัน

2. ขั้นตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ (Critical question) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการโต้แย้งทางความคิดภายในตัวผู้เรียนที่เชื่อมโยงกับไปสู่การโต้แย้งประสบการณ์เดิม ประกอบด้วย

2.1 ผู้เรียนระบุประสบการณ์เดิมที่มีต่อตัวบทวรรณคดีที่เลือก

2.2 ผู้สอนยกตัวอย่างตัวบทวรรณคดีบางบทที่มีสถานการณ์ขัดแย้ง และใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนสังเกตสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จากนั้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ได้อย่างเสรีโดยผู้สอนจะเป็นผู้สะท้อนผลการคิดและสรุปลักษณะของคำถามเชิงวิพากษ์

2.3 ผู้เรียนตั้งคำถามเชิงวิพากษ์จากตัวบทวรรณคดีที่เลือกอ่านตามความสนใจนั้นเป็นรายบุคคล

3. ขั้นอภิปรายกลุ่มย่อย (Discussion) เป็นการให้การถกเถียงเชิงโต้แย้งอย่างมีเหตุผลและเป็นไปตามบทบาทที่เลือก ประกอบด้วย

3.1 ผู้เรียนเข้ากลุ่มตามวรรณคดีที่เลือก กำหนดสมาชิกกลุ่ม 3 คนต่อ 1 กลุ่ม (ทั้งนี้จำนวนสมาชิกของกลุ่มยืดหยุ่นตามความสนใจของผู้เรียน กรณีมีผู้เลือกวรรณคดีเรื่องนั้นเพียงคนเดียวผู้เรียนจะต้องทำทั้ง 3 บทบาทด้วยตนเอง) และเลือกบทบาทอย่างอิสระตามความสนใจ โดยบทบาทในแต่ละบทบาทเป็นไปเพื่อการทบทวนตัดสินใจเลือกบางส่วนของเนื้อหาที่น่าจดจำหรือมีความสำคัญกับเรื่อง อันจะทำให้เกิดการย้อนกลับไปวิเคราะห์ ตีความ และสรุปเป็นสาระสำคัญของเรื่องหรือของการอภิปรายกลุ่มได้ครอบคลุมตามประเด็นสำคัญในตัวบท ประกอบด้วย

3.1.1 ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี เป็นผู้เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างตัวบทกับเหตุผลเชิงทฤษฎีโดยมุ่งเน้นที่การใช้ทฤษฎีวรรณคดี

3.1.2 ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม เป็นผู้เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างตัวบทกับเหตุผลทางศีลธรรม ได้แก่ การเมือง กฎหมาย ฯลฯ

3.1.3 ผู้ค้นคว้าเชิงสุนทรียะ เป็นผู้เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างตัวบทกับความรู้สึก ประสบการณ์หรือเหตุการณ์ การทำตามบทบาททั้ง 3 เป็นไป

3.2 สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มย่อยร่วมกันทบทวนประเด็นคำถามเชิงวิพากษ์ของ สมาชิก เพื่อนำมาสรุปเป็นประเด็นการวิเคราะห์ของกลุ่มตนเอง โดยผู้สอนจะทำหน้าที่สะท้อนผลให้ ผู้เรียนเป็นรายกลุ่มโดยการใช้เทคนิค scaffolding

3.3 สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มย่อยศึกษาเนื้อหาตามบทบาทที่เลือกจากแหล่งที่ผู้สอน กำหนดหรือแหล่งอื่น ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อนำมาสรุปและแลกเปลี่ยนภายในกลุ่มโดยเสรี และนำมา ทำเป็นข้อสรุปตามฉันทามติร่วมกันของกลุ่ม โดยใช้เทคนิคการเขียนบันทึกการไตร่ตรอง

4. ขั้นสะท้อนผลการคิด (Reflect) เป็นการถกเถียงเชิงโต้แย้งอย่างมีเหตุผลระหว่าง กลุ่มในชั้นเรียนอย่างเสรี โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลสรุปของกลุ่มตนเอง โดยในขั้นนี้สมาชิกในกลุ่มอื่น และผู้สอนจะให้ข้อมูลป้อนกลับบางส่วน เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบ ความรู้ของตนเองที่แตกต่างไปจากเดิม และสรุปเป็นชิ้นงานจากความเข้าใจใหม่ที่เกิดขึ้น โดยใช้ เทคนิคการเขียนบันทึกการไตร่ตรอง

ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี (Practice instruction design) มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นทบทวนประสบการณ์ (Review) ประกอบด้วย

1.1 ผู้เรียนระบุประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษาวรรณคดีเรื่องที่เลือกศึกษาใน ระยะที่ 2 ผ่านการตั้งคำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น

1.2 ผู้เรียนระบุประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการสอนวรรณคดีเรื่องนั้น โดยให้ผู้เรียน สร้างชิ้นงานการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีเรื่องนั้นตามความสนใจ

2. ขั้นอภิปรายกลุ่มย่อย (Discussion) ประกอบด้วยการจัดกลุ่มย่อย จำนวน 3 ครั้ง คือ ก่อนการอภิปรายกลุ่มย่อย ระหว่างการอภิปรายกลุ่มย่อย และหลังการอภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อมุ่งเน้นการอภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้งแบบกลุ่ม ดังนี้

2.1 กำหนดจำนวนสมาชิกกลุ่มละ 3 คน (ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มยึดหยุ่นตามวรรณคดีที่ เลือก กรณีวรรณคดีนั้นมีผู้เลือกเพียง 1 คนต้องทำทั้ง 3 บทบาทด้วยตนเอง) และบทบาทของสมาชิก ในกลุ่มอย่างอิสระ เพื่อตั้งคำถามแบบปลายเปิดที่ทำให้เกิดการวิเคราะห์ วิวิจารณ์ โต้แย้ง เกี่ยวกับ ยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผลที่สัมพันธ์กับวรรณคดีที่เลือกอ่าน นำไปสู่ การค้นคว้าข้อมูล แล้วสรุปสาระสำคัญหรือรายละเอียดสำคัญของเนื้อหา หรือของการอภิปรายกลุ่มที่ ครอบคลุมประเด็นสำคัญของตัวบทวรรณคดีที่เลือกได้ ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี เป็นผู้ค้นคว้าข้อมูลทางการสอนวรรณคดีในทางทฤษฎีต่าง ๆ

2.1.2 ผู้ค้นคว้าทางศิลปกรรม เป็นผู้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และบริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับการสอนวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ

2.1.3 ผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ เป็นผู้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการสอนวรรณคดีทั้งด้านอารมณ์และประสบการณ์หรือเหตุการณ์ ซึ่งเป็นได้ทั้งในปัจจุบันและอดีตของตนเอง

2.2 ก่อนการอภิปรายกลุ่มย่อย สมาชิกร่วมกันวิเคราะห์สาระที่ วรรณคดีวรรณกรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่สัมพันธ์กับการสอนวรรณคดีที่เลือก วิเคราะห์ผู้เรียน เนื้อหาสาระ และภาระงาน จากนั้นนำมาสรุปเป็นจุดประสงค์ของการเรียนการสอน และเนื้อหาสาระ ที่สัมพันธ์กับตัวชี้วัดตามหลักสูตรที่ได้วิเคราะห์ ผ่านการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์

2.3 สมาชิกในกลุ่มย่อยดำเนินกิจกรรมตามบทบาทที่ได้รับ เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับ ยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผลที่สัมพันธ์กับหลักสูตร จุดประสงค์ผู้เรียนและบริบททางสังคม จากนั้นนำผลการศึกษามาอภิปรายเพื่อหาฉันทามติแล้วนำมาออกแบบกิจกรรมการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล ของกลุ่มตนเอง

3. ขั้นสะท้อนผลการคิด (Reflect) มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้อภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้งร่วมกันในชั้นเรียน โดยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน มานำเสนอผลการศึกษาของกลุ่มตนเอง โดยในขั้นนี้สมาชิกในกลุ่มอื่น และผู้สอนจะให้ข้อมูลป้อนกลับบางส่วน เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบและระบุประสบการณ์ใหม่ที่ตนได้รับ จากนั้นนำมาใช้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตนเอง

4. ขั้นสร้างชิ้นงานใหม่ (Recite) ผู้เรียนทบทวนชิ้นงานการออกแบบเดิมของตนเองในชั้นทบทวนและปรับแก้ไขชิ้นงานนั้นตามองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ นำมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องที่สนใจ จากนั้นนำชิ้นงานมาแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่มเดิมเพื่อสะท้อนผลการเขียน และผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงชิ้นงานให้มีคุณภาพมากขึ้น

บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

1. บทบาทของผู้สอน จะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ชี้แนะ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สะท้อนผลการเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการอภิปรายบนพื้นที่สาธารณะ ตลอดจนเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน

2. บทบาทผู้เรียน มีในการเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายด้วยการสื่อสารทางบวกตามบทบาทที่เลือกเป็นผู้ปฏิบัติตนตามข้อตกลง เป็นผู้ใช้คำถามเชิงวิพากษ์ สะท้อนผลการศึกษา และสรุปผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวิพากษ์ ใช้การประเมินผลตามสภาพจริงที่หลากหลาย การประเมินการคิดขั้นสูงตามแนวของนักวัดกลุ่มจิตมิติ การประเมินผลภาคปฏิบัติจากการประเมินผลงาน โดยนำมาประยุกต์ใช้ประกอบเกณฑ์การประเมินการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของ Fisher (2003) และหลักการออกแบบการเรียนการสอนที่ครอบคลุมตามลำดับขั้นในการจัดกิจกรรม คือ ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน ซึ่งประเมินนักศึกษาครู 2 ด้าน คือ ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี โดยมีวิธีการวัดและประเมินผลของรูปแบบ ดังนี้

ตาราง 37 แสดงวิธีการวัดและประเมินผลของรูปแบบความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

ประเด็นการประเมิน	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	การทดสอบ	1. แบบทดสอบประเมินความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ แบบอัตนัยโดยมีการกำหนดตัวบทที่สะท้อนสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งหรือแสดงความรู้สึกเชิงลบ ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็น ดังนี้ 1.1 ระบุการกระทำของตนเองที่สัมพันธ์กับวรรณคดี 1.2 ลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง 1.3 อธิบายเหตุการณ์หรือตัวละครโดยใช้ทฤษฎีวิพากษ์วรรณคดี 1.4 อธิบายอิทธิพลของบริบทสังคมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือตัวละคร	14 – 22 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ระดับการสร้างใหม่ 10 - 13 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ระดับการใช้วิจารณ์ญาณ 6 - 9 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ระดับการวิเคราะห์ 1- 5 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์การบรรยาย

ประเด็นการประเมิน	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
		1.5 อธิบายความเข้าใจใหม่ ที่มีต่อเหตุการณ์หรือตัวละคร	
2. ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ การสอนวรรณคดี	ประเมิน ผลงานจากการ ปฏิบัติ	1. แบบประเมินความสามารถใน การออกแบบการเรียนการสอน วรรณคดี แบบมาตรา ส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ประเมินในประเด็นดังนี้ 1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียน เนื้อหา และภาระงาน 1.2 การออกแบบ ชั้นเรียนแบบพื้นที่สาธารณะ 1.3 การกำหนดจุดประสงค์ และเนื้อหาสาระ 1.4 การออกแบบกิจกรรม และสื่อการสอน 1.5 การออกแบบ การประเมินผลการเรียนรู้	3.50 – 4.00 คือ มีความสามารถ ปฏิบัติกรออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดีมากที่สุด 2.50 - 3.49 คือ มีความสามารถ ปฏิบัติกรออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดีมาก 1.50 - 2.49 คือ มีความสามารถ ปฏิบัติกรออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดีปานกลาง 1.00 – 1.49 คือ มีความสามารถปฏิบัติกร ออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดีน้อย

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีด้วยทฤษฎีวิพากษ์สามารถแบ่งออกเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังนี้

1. ปัจจัยภายใน คือคุณลักษณะต่าง ๆ ที่อยู่ภายในตัวบุคคล แบ่งออกเป็น ผู้สอน ผู้เรียน คือ ผู้สอนเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตัวผู้เรียน ใจเปิดกว้าง มีทักษะการสื่อสารเชิงบวก มีมุมมองเชิงบวก มีองค์ความรู้ทางวรรณคดีและการสอนวรรณคดี ส่วนผู้เรียน ควรมีทักษะการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์ได้ตรงต่อ ความกล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็น มีทักษะการฟังอย่างตั้งใจ มีศิลปะการโต้แย้งมีทักษะการตั้งคำถาม และมีความรู้พื้นฐานทางวรรณคดีและการสอนวรรณคดี

2. ปัจจัยภายนอก คือ การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักศึกษาครู และปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มอภิปราย เพื่อให้บรรยากาศการเรียนรู้ในทุกๆระยะดำเนินไปได้ตามการอภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้ง โดยเฉพาะในระยะการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ประกอบด้วย การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นพื้นที่สาธารณะ ที่อยู่บนความรู้สึกอิสระ เสรีภาพ เท่าเทียม ความมีเหตุผล และมีความไว้วางใจ

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

2.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ นำเสนอดังตาราง 38

ตาราง 38 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน (n = 7)

ข้อ	รายการ	n = 7		ระดับความเหมาะสม
		\bar{X}	S.D.	
1. หลักการ				
1.1	หลักการของรูปแบบมีความครอบคลุมตามทฤษฎีและแนวคิด	4.71	0.49	มากที่สุด
1.2	หลักการของรูปแบบมีความถูกต้องตามทฤษฎีและแนวคิด	4.71	0.49	มากที่สุด
1.3	หลักการของรูปแบบสามารถนำมาใช้ได้	4.14	0.69	มาก
	รวม	4.52	0.42	มากที่สุด
2. จุดมุ่งหมายของรูปแบบ				
2.1	วัตถุประสงค์ตรงกับประเด็นปัญหาในการพัฒนารูปแบบ	4.71	0.49	มากที่สุด
2.2	วัตถุประสงค์ครอบคลุมประเด็นในการพัฒนารูปแบบ	4.29	0.49	มาก
	รวม	4.50	0.41	มาก
3. กระบวนการเรียนรู้				
3.1	สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้	4.71	0.49	มากที่สุด
3.2	มีวิธีการและขั้นตอนกิจกรรมเหมาะกับการส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ	4.29	0.76	มาก
3.3	ดำเนินการตามกระบวนการตามทฤษฎีวิพากษ์ได้ถูกต้อง	4.57	0.53	มากที่สุด
3.4	ดำเนินการตามแนวคิดวงวรรณกรรมได้ถูกต้อง	4.57	0.53	มากที่สุด

ข้อ	รายการ	n = 7		ระดับความเหมาะสม
		\bar{X}	S.D.	
3.5	ขั้นตอนกิจกรรมสามารถส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้	4.29	0.49	มาก
	รวม	4.49	0.45	มาก
4.	บทบาทผู้เรียนผู้สอน			
4.1	บทบาทผู้เรียนและผู้สอนตรงกับหลักการของรูปแบบ	4.57	0.53	มากที่สุด
4.2	บทบาทผู้เรียนและผู้สอนเหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.43	0.53	มาก
	รวม	4.50	0.52	มาก
5.	ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ			
5.1	ปัจจัยภายในของผู้สอนสนับสนุนการแก้ปัญหาได้จริง	4.43	0.53	มาก
5.2	ปัจจัยภายในของผู้เรียนสนับสนุนการแก้ปัญหาได้จริง	4.57	0.53	มากที่สุด
5.3	ปัจจัยภายนอกสนับสนุนการแก้ปัญหาได้จริง	4.43	0.53	มาก
	รวม	4.48	0.51	มาก
6.	การวัดและประเมินผล			
6.1	วิธีการวัดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.57	0.53	มากที่สุด
6.2	เครื่องมือวัดสอดคล้องกับสิ่งที่วัด	4.43	0.53	มาก
6.3	เกณฑ์การประเมินผลสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.14	0.69	มาก
	รวม	4.38	0.49	มาก
	รวมทั้งหมด	4.47	0.36	มาก

จากตาราง 36 พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวิพากษ์มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของรูปแบบ พบว่าด้านที่มีระดับความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด คือ หลักการ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.42) สำหรับด้านที่มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มี 4 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมายของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.41) ด้านบทบาทผู้เรียนผู้สอน ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.52) ด้านกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.45) ด้านปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.51) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ตามทฤษฎีวิพากษ์ นำเสนอดังตาราง 39

ตาราง 39 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ตามทฤษฎีวิพากษ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน (n = 7)

ข้อ	รายการ	n = 7		ระดับความเหมาะสม
		\bar{X}	S.D.	
1. วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบ				
1.1	วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบมีความชัดเจนและครอบคลุมการใช้	4.57	0.53	มากที่สุด
2. คำชี้แจงการใช้รูปแบบ				
2.1	มีคำชี้แจงของการใช้รูปแบบที่นำไปปฏิบัติได้จริง	4.57	0.53	มากที่สุด
3. กระบวนการจัดกิจกรรม				
3.1	กระบวนการจัดกิจกรรมทั้งสามระยะมีความชัดเจนและครอบคลุมการนำไปใช้	4.48	0.51	มาก
4. โครงสร้างแผนการจัดการจัดกิจกรรม				
4.1	โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมแผนการจัดการจัดกิจกรรม	4.71	0.49	มากที่สุด
5. แผนการจัดการจัดกิจกรรม				
5.1	กำหนดจุดประสงค์ชัดเจน แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนา นักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ	4.43	0.79	มาก
5.2	กำหนดเนื้อหาได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และสามารถนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้	4.57	0.79	มากที่สุด
5.3	กำหนดการดำเนินการจัดกิจกรรมที่เป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนชัดเจน ที่สามารถบรรลุตามเป้าหมาย	4.14	0.38	มาก
5.4	กำหนดรายการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน นำไปสู่การจัดกิจกรรมได้ง่ายและสะดวก	4.57	0.53	มากที่สุด
5.5	กำหนดวิธีการวัดผล เครื่องมือวัดผล และเกณฑ์การประเมินผลมีความครอบคลุม สอดคล้องกัน และเหมาะสมกับแต่ละกิจกรรม	4.14	0.69	มาก
5.6	เวลาที่กำหนดไว้สำหรับการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.29	0.76	มาก
รวม		4.36	0.40	มาก

ข้อ	รายการ	n = 7		ระดับความเหมาะสม
		\bar{X}	S.D.	
6. เครื่องมือการวัดและประเมินผล				
6.1	มีความตรงกับสิ่งที่ต้องการจะวัด	4.57	0.53	มากที่สุด
6.2	สามารถนำไปใช้ได้	4.00	0.58	มาก
	รวม	4.29	0.49	มาก
	รวมทั้งหมด	4.42	0.36	มาก

จากตาราง 38 พบว่าคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวิพากษ์ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของรูปแบบ พบว่า ด้านที่มีระดับความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด มี 3 ด้าน คือ โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.49) วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) และคำชี้แจงการใช้รูปแบบ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ สำหรับด้านที่มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มี 3 ด้าน คือ กระบวนการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.51) แผนการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.40) และเครื่องมือการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

3.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ กับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้ (Try out) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม ที่เรียนรายวิชาวรรณกรรมกับการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้ภาษาและกระบวนการจัดกิจกรรม พบว่า

3.1.1 การใช้ภาษาในใบงาน และบันทึกการเรียนรู้ คือ ผังก้างปลาที่นำมาใช้ในใบงานที่ 2 มีส่วนหัวปลาใหญ่เกินไป ส่วนอื่น ๆ เล็ก ทำให้ไม่สามารถเติมข้อมูลได้ครบ ควรปรับลดขนาดของส่วนหัวลง และตัวเลือกในแอปพลิเคชัน Kahoot ที่ใช้ค่อนข้างยาว เมื่อต้องดูจากโทรศัพท์มือถือทำให้มีขนาดเล็กมาก ควรปรับตัวเลือกให้มีขนาดสั้นลง และแบบทดสอบที่นำมาใช้ประเมินหน่วยที่ 3 แผนที่ 3 ไม่มีการใส่ชื่อผู้ทำ มีข้อความถาม 1 ข้อ ไม่มีเฉลย และบันทึกการเรียนรู้ที่ 3,4 ผู้สอนใช้การอธิบายเกี่ยวกับหน้าที่ของแต่ละบทบาทเพียงอย่างเดียว ควรมีคำชี้แจงที่แต่ละบทบาทต้องทำกำกับไว้ในใบงานด้วย ตลอดจนการใช้ภาษาของผู้สอนเพื่อตั้งคำถามเชื่อมโยงความคิดไปสู่การตอบคำถามในใบงานหรือบันทึกการเรียนรู้ยังไม่ชัดเจน ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความสับสน

ควรปรับให้เป็นคำถามสั้น ๆ ประมาณ 4-5 คำถาม โดยถามทีละ 1 คำถาม เพื่อให้นักศึกษาได้มี
 ช่วงเวลาในการคิด และคิดได้อย่างต่อเนื่อง

3.1.2 กระบวนการจัดกิจกรรม ในระยะเตรียมความพร้อม คือการใช้ผังวงกลม
 ซ้อนในกลุ่มย่อย ที่ทำผ่านแอปพลิเคชัน Coggle ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถใช้งานได้ทุกคนเนื่องจาก
 ข้อจำกัดของแอปพลิเคชัน จึงต้องปรับเปลี่ยนมาใช้ในการสรุปด้วยผังวงกลมซ้อนในแอปพลิเคชัน
 google slides และการทำงานกิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง ที่ไม่กำหนดระยะเวลาในการเล่าเรื่องของ
 นักศึกษาทำให้บางคนเล่าเรื่องสั้นหรือยาวเกินไป บางคนเรื่องไม่สัมพันธ์กับหัวข้อทำให้ต้อง
 เล่าใหม่ ส่งผลให้ใช้เวลามากเกินไป จึงควรกำหนดระยะเวลาในการเล่าเรื่องของแต่ละคน และ
 ผู้สอนควรขึ้นสไลด์ที่แสดงคำสั่งที่ชัดเจนเอาไว้ให้นักศึกษาดูตลอดเวลาที่จัดกิจกรรมในระยะ
 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ขั้นการอภิปรายกลุ่มย่อยตามบทบาท คือ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี
 ยังไม่สามารถเชื่อมโยงการใช้ทฤษฎีวิเคราะห์วรรณคดีมาใช้สรุปข้อเท็จจริงตามองค์ประกอบของ
 วรรณคดีในด้านผู้แต่งได้ เพราะความเคยชินเกี่ยวกับการศึกษาประวัติผู้แต่งในลักษณะชีวประวัติ
 ได้แก่ เกิด ครอบครัว ผลงาน และเสียชีวิต ซึ่งผู้สอนควรนำประเด็นนี้ไปเตรียมความพร้อมแก่นัก
 ศึกษา ก่อน ในระยะการฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ขั้นการอภิปรายกลุ่มย่อย
 (ก่อนการอภิปรายกลุ่มย่อย) การวิเคราะห์ผู้เรียน ซึ่งผู้สอนควรต้องยกตัวอย่างหรือใช้สื่อการสอนที่
 สัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้จิตวิทยาการเรียนการสอนและบริบทของผู้เรียนที่หลากหลายมาสร้าง
 ประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนก่อนแล้วจึงให้ผู้เรียนวิเคราะห์

3.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือ
 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ กับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้
 สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม ที่เรียนรายวิชาการวรรณกรรมกับ
 การวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ จำนวน 9 คน เพื่อหาค่า E_1/E_2 นำเสนอตั้งตาราง 40

ตาราง 40 แสดงผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู (n = 9)

ประสิทธิภาพ							
ด้านกระบวนการ (E ₁)					ด้านผลลัพธ์ (E ₂)		
หน่วยที่	หน่วยที่	หน่วยที่	หน่วยที่	หน่วยที่	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	
1	2	3	4	5			
20	10	25	10	25	90	62	
\bar{X}	16.78	7.56	19.78	7.78	18.78	70.67	48.00
S.D.	1.27	0.72	1.56	1.09	2.33	6.39	4.79
ร้อยละ	83.89	75.56	79.11	77.78	75.11	78.52	77.42
ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (E ₁ /E ₂)					78.52 / 77.42		

จากตาราง 39 พบว่าประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู ด้านกระบวนการ (E₁) มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 70.67 คิดเป็นร้อยละ 78.52 และด้านผลลัพธ์ (E₂) มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 48.00 คิดเป็นร้อยละ 77.42 แสดงว่า รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.52 / 77.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้

3.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู จากการทดลองใช้และสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู

3.3.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี มีผล ดังตาราง 41

ตาราง 41 แสดงผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู (n = 9)

นักศึกษา คนที่	คะแนนทดสอบ					
	ความสามารถในการคิดไตร่ตรอง เชิงวิพากษ์		ความสามารถในการออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดี			
	หลังเรียน (22 คะแนน)	ระดับการคิด	หลังเรียน (40 คะแนน)	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสามารถ
1	15	ระดับการสร้างใหม่	36	3.60	0.52	มากที่สุด
2	16	ระดับการสร้างใหม่	38	3.80	0.42	มากที่สุด
3	11	ระดับการใช้วิจารณ์ญาณ	32	3.20	0.63	มาก
4	13	ระดับการใช้วิจารณ์ญาณ	37	3.70	0.48	มากที่สุด
5	11	ระดับการใช้วิจารณ์ญาณ	31	3.10	0.74	มาก
6	12	ระดับการใช้วิจารณ์ญาณ	33	3.30	0.48	มาก
7	11	ระดับการใช้วิจารณ์ญาณ	32	3.20	0.63	มาก
8	13	ระดับการใช้วิจารณ์ญาณ	37	3.70	0.48	มากที่สุด
9	16	ระดับการสร้างใหม่	38	3.80	0.42	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	13.11	ระดับการใช้วิจารณ์ญาณ	34.88	3.49	0.28	มาก

ตาราง 40 พบว่า นักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ตามแนวทางการประเมินของ Fisher ในภาพรวมอยู่ในระดับการใช้วิจารณ์ญาณ (คะแนน 10-13 คะแนน) มีผลคะแนนรวมเฉลี่ย 13.11 คะแนน โดยมีนักศึกษา จำนวน 3 คน มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์อยู่ในระดับการสร้างใหม่ (คะแนน 14-22 คะแนน) มีผลคะแนน 15, 16 และ 16 คะแนน ตามลำดับ

ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่า นักศึกษาครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 คน คือนักศึกษาครูคนที่ 2 และ 9 ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.42) นักศึกษาครูคนที่ 4 และ 8 ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.48) และ นักศึกษาครูคนที่ 1 ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.52) ตามลำดับ

สรุปผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ได้ว่าสามารถทำให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้ จึงสมควรนำไปใช้สำหรับการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู เพื่อปรับปรุง

การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู มีผลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมนักศึกษาครูในขณะที่ทำกิจกรรมตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้ง 3 ระยะ ซึ่งมีประเด็นที่พบ ดังตาราง 42

ตาราง 42 แสดงผลจากการสังเกตพฤติกรรมนักศึกษาครูและการทดลองใช้

ที่	ประเด็น	ผลที่พบ		แนวทางพัฒนา
		ความเหมาะสม	ปัญหา	
1	หลักการของรูปแบบ	หลักการของรูปแบบทั้ง 5 ข้อสามารถนำไปใช้เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีได้ตามทฤษฎีวิพากษ์เพื่อให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้ โดยเฉพาะหลักการข้อที่ 3 เป็นการเรียนรู้ผ่านการอภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้งความคิดทางวรรณคดี ผ่านกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือที่กำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่มอย่างชัดเจน มีลักษณะเปิดกว้าง มีอิสระ เสรีภาพความเท่าเทียม และความไว้วางใจในการทำงานร่วมกัน	-	-

ที่	ประเด็น	ผลที่พบ		แนวทางพัฒนา
		ความเหมาะสม	ปัญหา	
2	จุดมุ่งหมายของรูปแบบ	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักศึกษาครูมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์โดยรวมในระดับการใช้วิจารณ์ญาณ 2. นักศึกษาครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีอยู่ในระดับมาก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักศึกษาครูยังไม่สามารถคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้ในระดับการสร้างใหม่ 2. นักศึกษาครูยังไม่มีการออกแบบเนื้อหาตามมุมมองใหม่และการออกแบบสื่อการเรียนการสอนได้ไม่หลากหลาย 	<p>ผู้สอนให้ผลป้อนกลับด้วยการใช้คำถามเชิงวิพากษ์และการให้คำแนะนำที่หลากหลายเพิ่มเติม</p>
3	กระบวนการจัดกิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม ในด้านความคิด ด้านกระบวนการกลุ่ม และด้านความรู้พื้นฐานพบว่า กิจกรรมมีวิธีการที่หลากหลาย และเป็นเรื่องใกล้ตัวหรือเคยมีประสบการณ์ร่วมมาก่อน เช่น สื่อวิดีโอที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับครู และชีวิตครอบครัว อีกทั้งการทำกิจกรรมกลุ่มมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกที่ชัดเจน เช่น กิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง ทำให้สามารถจับประเด็นสำคัญของการฟังได้มากขึ้น และกิจกรรมเข้าคาเฟ่ที่ช่วยสร้างความภูมิใจในตัวเอง และไว้นือเชื้อใจเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระยะเวลาของการทำกิจกรรมโดยเฉพาะการสืบค้นและการสรุปความรู้น้อยเกินไป 2. สื่อประกอบการสอน เช่น บทความ มีขนาดยาวมากเกินไป และการให้อิสระในการเลือกแหล่งเพื่อการสืบค้นเอง ทำให้หาข้อมูลในระยะเวลาอันจำกัดได้ยาก 3. กิจกรรมการเข้ากลุ่มแบบออนไลน์ค่อนข้างมีปัญหาในช่วงแรก โดยเฉพาะการเข้ากลุ่มที่มากกว่า 1 ครั้งทำให้เกิดความสับสนและบางครั้งไม่สามารถเข้ากลุ่มได้เนื่องด้วยปัญหาทางสัญญาณอินเทอร์เน็ต 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มระยะเวลาสำหรับการสืบค้นและสรุปให้มากขึ้น 2. การปรับบทความที่ใช้โดยตัดหรือย่อมาเฉพาะส่วนที่ต้องการให้ศึกษา และการกำหนดขอบเขตของแหล่งข้อมูลโดยผู้สอนรวมเป็นลิงก์หรือทำเป็นใบความรู้ประกอบ 3. การเข้ากลุ่มห้องย่อยผู้สอนควรส่งลิงก์สำหรับการเข้ากลุ่มย่อยในกรู๊ปไลน์ด้วยเพื่อป้องกันลิงก์หายขณะไปเข้ากลุ่มย่อยอื่น ๆ

ที่	ประเด็น	ผลที่พบ		แนวทางพัฒนา
		ความเหมาะสม	ปัญหา	
	2. ระยะที่ 2 การฝึกคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์		นักศึกษาครูยังคงมี ความกังวลเกี่ยวกับกลุ่ม จึงทำให้เกิดการ ปรับเปลี่ยนกลุ่ม เมื่อ วรรณคดีที่เลือกมีเพียงแค่ ตนเองที่เลือก	การใช้คำพูดเชิงบวกเพื่อ เสริมแรงให้กำลังใจในสิ่ง ที่เลือก
	2.1 ขั้นการอ่านอย่างอิสระ			
	2.2 ขั้นตั้งคำถามเชิง วิพากษ์		นักศึกษาครูจำนวน 3 คน ยังมีความไม่เข้าใจเกี่ยวกับ การเชื่อมโยงลักษณะข้อ คำถามแบบปกติมาเป็นข้อ คำถามเชิงวิพากษ์	ผู้สอนให้การช่วยเหลือ โดยการยกตัวอย่างการ ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ให้ มากขึ้น
	2.3 ขั้นอภิปรายกลุ่มย่อย		1. บันทึกการเรียนรู้ที่ใช้ ประกอบบทบาทของผู้เรียนทั้ง 3 บทบาท ใช้คำชี้แจงในแต่ละ บทบาทไม่ชัดเจน เพียงพอให้นักศึกษา ครูสามารถสรุป ความรู้ลงในบันทึก การเรียนรู้ได้	1. ปรับคำชี้แจง และ ลำดับการบันทึก การเรียนรู้ให้เป็น ระบบ
			2. นักศึกษาครูไม่ค่อย กล้าถามคำถามเชิง โต้แย้งเกี่ยวกับงาน ของเพื่อน ส่วนใหญ่จะเป็น ความคิดเห็นใน ทำนองเห็นด้วยและ คล้อยตามกัน	2. ผู้สอนกระตุ้นด้วย การตั้งคำถามช่วย ให้เกิดการคิดเชิง โต้แย้ง
	2.4 ขั้นสะท้อนผลการคิด		1. นักศึกษาครูกลุ่มอื่น ๆ ไม่ค่อยกล้าให้ข้อมูล ป้อนกลับกลุ่มอื่น ส่วนใหญ่จะเป็นใน	1. ผู้สอนแสดง ตัวอย่างการให้ ข้อมูลป้อนกลับเชิง โต้แย้ง และพูด กระตุ้นให้เห็น

ที่	ประเด็น	ผลที่พบ		แนวทางพัฒนา
		ความเหมาะสม	ปัญหา	
			ทิศทางการเสริม ประเด็นที่เห็นด้วย 2. การสร้างชิ้นงาน บทความวิจารณ์ใช้ เวลานานและ นักศึกษาครูบางคน เขียนบทวิจารณ์มายัง ไม่ตรงกับการ เชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่ เกิดจากการได้ ทบทวนไตร่ตรอง	ความสำคัญของ การโต้แย้งอย่างมี เหตุผล 2. ผู้สอนตั้งคำถาม เกี่ยวกับประเด็น ในชิ้นงานและให้ ผู้เรียนทบทวน ประเด็นใหม่ที่ได้ จากการทบทวน ไตร่ตรอง
		ระยะที่ 3 การฝึกการ ออกแบบการเรียนการสอน วรรณคดี		
		3.1 ชั้นทบทวน ประสบการณ์	ระยะเวลาสำหรับการ สร้างชิ้นงานการออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี ค่อนข้างน้อย	เพิ่มระยะเวลาสำหรับ การทำกิจกรรมนี้ใน เวลา และลดเวลา สำหรับกิจกรรมนอก เวลาลง
		3.2 ชั้นอภิปรายกลุ่มย่อย	นักศึกษาครูบางกลุ่ม ยังขาดการวิเคราะห์ ผู้เรียน ภาระงาน จึงทำให้ การออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนไม่ เหมาะสมกับระดับชั้นของ ผู้เรียน และขาด การกำหนดภาระงาน	ผู้สอนตั้งคำถามเพื่อให้ ผู้เรียนได้ทบทวน เกี่ยวกับความสัมพันธ์ ของกิจกรรมการเรียน การสอน กับผู้เรียน และภาระงาน เพื่อทำ ให้การเรียนการสอน บรรลุได้ตามจุดประสงค์ ที่ตั้งไว้มากขึ้น
		3.3 ชั้นสะท้อนผลการคิด	นักศึกษาครูบางกลุ่มยึดติด กับความคิดของตนเอง มากเกินไป จึงทำให้ไม่ พยายามที่ทบทวนการ ออกแบบการเรียนการ	ผู้สอนรวบรวมประเด็น สำคัญที่แต่ละกลุ่ม ป้อนกลับให้กลุ่มนั้น ๆ มาแนะนำ เชื่อมโยงให้ เห็นถึงความสัมพันธ์

ที่	ประเด็น	ผลที่พบ		แนวทางพัฒนา
		ความเหมาะสม	ปัญหา	
			สอนตามที่เพื่อนกลุ่มอื่นให้ข้อมูลป้อนกลับ	ข้อดีและข้อจำกัดของการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ๆ
		3.4 ชั้นสร้างชิ้นงานใหม่	นักศึกษาครูโดยส่วนใหญ่เสนอแนะว่าในนี้ไม่ควรให้นักศึกษาครูนำแผนมาแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่มเดิมแล้ว เพราะเป็นกิจกรรมที่ซ้ำซ้อนกัน ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย และไม่สามารถตั้งประเด็นเพื่อการแลกเปลี่ยนได้	ปรับกิจกรรมในชั้นนี้ให้เฉพาะการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ วรรณคดีเรื่องที่สนใจ โดยผู้สอนเป็นผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงชิ้นงานให้มีคุณภาพมากขึ้น
4	บทบาทของผู้เรียนและผู้สอน	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักศึกษาครูมีบทบาทเป็นผู้ดำเนินการตามบทบาทที่สนใจ ทำให้เกิดแรงจูงใจภายในที่จะกระทำ ซึ่งส่งผลดีต่อการสะท้อนคิดอย่างมีเหตุผล และนำเสนอความคิดใหม่ได้ 2. ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการคิด และสะท้อนผลการคิดของผู้เรียนเป็นระยะ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักศึกษาครูบางคนยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองมากพอทำให้การสรุปความรู้ยังไม่ตรงตามคำถามเชิงวิพากษ์ของกลุ่มที่ตั้งไว้ 2. ผู้สอนให้ผลป้อนกลับที่ครอบงำความคิดของนักศึกษาในบางครั้ง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการทบทวนงานสำคัญตามบทบาทของตนเอง และปรับใบบันทึกความรู้ให้มีคำชี้แจงที่เข้าใจง่าย 2. ผู้สอนควรให้ผลป้อนกลับที่เป็นเฉพาะข้อเท็จจริงตามที่นักศึกษาเสนอมา และหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นของตนเอง
5	ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยภายใน <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้สอนที่มีใจเปิดกว้าง มีทักษะการสื่อสาร และมุมมองเชิงบวก และมียุทธศาสตร์ความรู้ทางวรรณคดีและการสอน 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้สอนยังไม่เชื่อมั่นในข้อมูลที่นักศึกษาหา มา ทำให้นักศึกษาขาดความมั่นใจในข้อมูลนั้น ๆ 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้สอนสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับข้อมูลที่ควรนำมาใช้แก่

ที่	ประเด็น	ผลที่พบ		แนวทางพัฒนา
		ความเหมาะสม	ปัญหา	
		<p>วรรณคดี ทำให้สามารถให้ผลป้อนกลับและคำแนะนำแก่นักศึกษาได้</p> <p>1.2 นักศึกษาครุมีทักษะการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์ ไตร่ตรอง กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็น ใช้ทักษะการฟังอย่างตั้งใจ และใช้ศิลปะในการโต้แย้ง ทำให้การดำเนินกิจกรรมกลุ่มอภิปรายตามบทบาทสามารถดำเนินไปได้อย่างลื่นไหล</p> <p>2. ปัจจัยภายนอก ด้วยการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นพื้นที่สาธารณะที่นักศึกษาครุทุกคนได้รับอิสระมีเสรีภาพ มีความเท่าเทียม มีเหตุผล และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ส่งผลให้นักศึกษาครุกระตือรือร้นที่จะอ่านตัวบทวรรณคดี และกล้าที่จะพูดความคิดเห็นของตนเองมากขึ้น</p>	<p>1.2 นักศึกษาครุยังไม่สามารถใช้ทักษะการตั้งคำถามได้อย่างชัดเจน ทำให้เกิดความล่าช้าในการคิดและการสรุปประเด็น</p>	<p>นักศึกษา ก่อนล่วงหน้า</p> <p>1.2 ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมในประเด็นการตั้งคำถามให้มากขึ้น</p>
2	การวัดและประเมินผล	การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม ใช้การประเมินตามสภาพจริงที่หลากหลาย และครอบคลุมเนื้อหา กิจกรรม	ข้อคำถามในแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	ปรับข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ ให้ชัดเจนมากขึ้น

ที่	ประเด็น	ผลที่พบ		แนวทางพัฒนา
		ความเหมาะสม	ปัญหา	
		<p>การเรียนการสอนทั้ง ระหว่าง</p> <p>การพัฒนาและหลังการพัฒนา</p> <p>ด้วยแบบทดสอบเชิง</p> <p>สถานการณ์ และแบบประเมิน</p> <p>ความสามารถในการออกแบบ</p> <p>การเรียนการสอนวรรณคดี</p>	<p>จำนวน 3 ข้อ มีข้อคำถาม</p> <p>ที่อ่านแล้วไม่ชัดเจน</p>	

สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการทดลองใช้รูปแบบ คือ หลักการเป็นไปตามทฤษฎีวิพากษ์ จุดมุ่งหมายของรูปแบบมีความเหมาะสม กระบวนการจัดกิจกรรม ระยะที่ 1 มีวิธีการที่หลากหลาย ใช้สื่อที่เป็นเรื่องใกล้ตัวหรือเคยมีประสบการณ์มาก่อน และการกำหนดบทบาทของการทำกิจกรรมกลุ่มมีความชัดเจน ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 มีขั้นตอนที่เหมาะสมทั้ง 4 ชั้น บทบาทของผู้เรียนช่วยให้เกิดแรงจูงใจภายในที่จะกระทำตามบทบาท บทบาทของผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ใช้คำถามกระตุ้น และสะท้อนผลการคิดเป็นระยะ และปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ ปัจจัยภายใน ผู้สอนมีใจเปิดกว้าง มีทักษะการสื่อสาร มุมมองเชิงบวกและองค์ความรู้ทางวรรณคดี นักศึกษามีทักษะการคิดเบื้องต้น กล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็น ใช้ทักษะการฟังอย่างตั้งใจและใช้ศิลปะการโต้แย้งได้ดี จึงส่งผลให้นักศึกษาศูนย์สามารถดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการของรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์โดยรวมในระดับการใช้วิจารณ์ญาณ และมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาและแนวทางพัฒนา

2.1 กระบวนการจัดกิจกรรม คือ ในระยะที่ 1 ยังคงมีปัญหาด้านระยะเวลาของการทำกิจกรรม สื่อประกอบการสอน กิจกรรมการเข้ากลุ่มย่อยแบบออนไลน์ และปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ต จึงควรเพิ่มเวลาสำหรับการสืบค้น สรุป รวมทั้งปรับสื่อที่นำมาใช้ คือบทความให้มีขนาดสั้นลง โดยอาจตัดเฉพาะบางส่วนที่ต้องการให้ศึกษา ควรมีการกำหนดขอบเขตแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการค้นคว้า หรือทำเป็นใบความรู้ และควรส่งลิงก์ในกรุปไลน์เพื่อป้องกันลิงก์หายระหว่างการเข้ากลุ่มย่อย ในระยะที่ 2 มีปัญหาความกังวลเกี่ยวกับกลุ่ม นักศึกษาบางส่วนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับคำถามเชิงวิพากษ์ บันทึกการเรียนรู้ในแต่ละบทบาทยังขาดความชัดเจน และความไม่กล้าที่จะโต้แย้งหรือให้ข้อมูลป้อนกลับ รวมทั้งการสร้างชิ้นงานของนักศึกษาใช้เวลานาน จึงควรเสริมแรงด้วยคำพูดเชิงบวก ปรับคำชี้แจง และลำดับบันทึกการเรียนรู้ให้เป็นระบบ และผู้สอนควรมีการแสดงตัวอย่างอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งให้ข้อมูล

ป้อนกลับด้วยการใช้คำถามเชิงวิพากษ์ ในระยะที่ 3 มีปัญหาเรื่องระยะเวลาในชั้นเรียน และกิจกรรมซ้ำซ้อนในชั้นสร้างชิ้นงานใหม่ จึงควรเพิ่มระยะเวลาสำหรับการเรียนในชั้นเรียน ลดเวลาสำหรับเรียนรู้นอกเวลาและควรตัดกิจกรรมการสะท้อนการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนการสอนจากสมาชิกในกลุ่มย่อยออกให้มีเฉพาะผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงชิ้นงาน

2.2 บทบาทของผู้เรียนและผู้สอน คือ นักศึกษาครูบางคนยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองมากพอและในบางครั้งผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับที่ครอบงำความคิดของนักศึกษา ดังนั้นผู้สอนควรมุ่งการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการทบทวนงานสำคัญตามบทบาท และการให้ข้อมูลป้อนกลับควรหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นของตนเอง

2.3 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จมีปัญหาที่ปัจจัยภายใน คือนักศึกษาขาดความมั่นใจ เนื่องจากผู้สอนไม่เชื่อมั่นในข้อมูลที่นักศึกษานำมา และนักศึกษาครูยังไม่สามารถใช้ทักษะการตั้งคำถามได้อย่างชัดเจน ดังนั้นผู้สอนควรมีความชัดเจนเกี่ยวกับข้อมูลที่นำมาใช้ก่อนล่วงหน้า และควรเตรียมความพร้อมในประเด็นการตั้งคำถามให้มากขึ้น

3. การวัดและประเมินผล คือ ข้อคำถามในแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ยังไม่ชัดเจน จึงควรปรับข้อคำถาม ข้อ 2-4 ให้ชัดเจนมากขึ้น

ตอนที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การนำเสนอผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ผู้วิจัยนำเสนอผลข้อมูลเชิงปริมาณ ใน 2 ประเด็น คือ ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ดังนี้

1. ผลการส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ นำเสนอตั้งตาราง 43 และ ตาราง 44 ดังนี้

ตาราง 43 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	d	S.D. _d	t	p
ก่อนเรียน	15	4.20	1.42				
หลังเรียน	15	11.20	3.08	7.00	2.14	12.68*	0.0000

* p < .05

ตาราง 43 พบว่า ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์หลังเรียนของนักศึกษาครู ($\bar{X} = 11.20$, S.D. = 3.08) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.42) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 44 แสดงผลการศึกษาระดับความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

นักศึกษาคนที่	คะแนนทดสอบ			ระดับความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
	ก่อนเรียน (22 คะแนน)	ระดับความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	หลังเรียน (22 คะแนน)	
1	4	การบรรยาย	9	การวิเคราะห์
2	3	การบรรยาย	12	การใช้วิจารณ์ญาณ
3	4	การบรรยาย	10	การใช้วิจารณ์ญาณ
4	3	การบรรยาย	8	การวิเคราะห์
5	4	การบรรยาย	11	การใช้วิจารณ์ญาณ
6	6	การวิเคราะห์	15	การสร้างใหม่
7	8	การวิเคราะห์	17	การสร้างใหม่
8	3	การบรรยาย	6	การวิเคราะห์
9	4	การบรรยาย	11	การใช้วิจารณ์ญาณ
10	4	การบรรยาย	12	การใช้วิจารณ์ญาณ
11	3	การบรรยาย	12	การใช้วิจารณ์ญาณ

นักศึกษา คนที่	คะแนนทดสอบ			
	ก่อนเรียน (22 คะแนน)	ระดับความสามารถ ในการคิดไตร่ตรอง เชิงวิพากษ์	หลังเรียน (22 คะแนน)	ระดับความสามารถ ในการคิดไตร่ตรอง เชิงวิพากษ์
12	4	การบรรยาย	13	การใช้วิจารณ์ญาณ
13	6	การวิเคราะห์	14	การสร้างใหม่
14	3	การบรรยาย	6	การวิเคราะห์
15	4	การบรรยาย	12	การใช้วิจารณ์ญาณ
รวมเฉลี่ย	4.20	การบรรยาย	11.20	การใช้วิจารณ์ญาณ

ตาราง 44 พบว่า นักศึกษาครูมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ตามแนวทางการประเมินการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของ Fisher จากระดับการบรรยาย (คะแนน 1- 5 คะแนน) เป็นระดับการวิเคราะห์ (คะแนน 6-9 คะแนน) จำนวน 4 คน จากระดับการบรรยาย (คะแนน 1-5 คะแนน) เป็นระดับการใช้วิจารณ์ญาณ (คะแนน 10-13 คะแนน) จำนวน 8 คน จากระดับการวิเคราะห์ (คะแนน 6-9 คะแนน) เป็นระดับการสร้างใหม่ (คะแนน 14-22 คะแนน) จำนวน 3 คน โดยไม่มีนักศึกษาครูที่มีการเปลี่ยนแปลงระดับความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์จากระดับการบรรยาย ไปเป็นระดับการสร้างใหม่ จากระดับการวิเคราะห์ไปเป็นระดับการใช้วิจารณ์ญาณ และจากระดับการใช้วิจารณ์ญาณไปเป็นระดับการสร้างใหม่

จากตารางจะเห็นว่าก่อนเรียน นักศึกษามีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับบรรยาย คือ สามารถระบุสมมติฐานสำคัญตามความจริง และคิดได้ตามลำดับขั้นต่อเนื่อง กล่าวคือ บรรยายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์เดิม ความเชื่อ และความรู้อีกของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์ในวรรณคดีเรื่องที่อ่าน โดยยกตัวอย่างเหตุการณ์จากวรรณคดีที่อ่านประกอบได้ จากนั้นนำมาระบุความแตกต่างที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ในวรรณคดีมาเขียนเป็นประโยคคำถามเชิงวิพากษ์ได้ และหลังเรียน นักศึกษาสามารถพัฒนาระดับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้ถึงระดับการใช้วิจารณ์ญาณ คือ สามารถเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และการเมือง กล่าวคือ อธิบายสาเหตุหลักของเหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละครที่เป็นผลมาจากอิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ในยุคสมัยที่สัมพันธ์กับวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ โดยยกตัวอย่างตัวบทจากวรรณคดีมาประกอบการอธิบายได้อย่างน้อย 2 ประเด็น

2. ผลการศึกษาระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ นำเสนอตั้งตาราง 45 และตาราง 46 ดังนี้

ตาราง 45 แสดงผลการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของ
นักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตาม
ทฤษฎีวิพากษ์โดยรวมและรายด้าน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสามารถ
ด้านที่ 1 การวิเคราะห์			
1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร	4.00	0.00	มากที่สุด
1.2 การวิเคราะห์ผู้เรียน	3.93	0.26	มากที่สุด
1.3 การวิเคราะห์เนื้อหา	3.00	0.76	มาก
1.4 การวิเคราะห์ภาระงาน	2.67	1.05	มาก
รวม	3.40	0.45	มาก
ด้านที่ 2 การออกแบบชั้นเรียนแบบพื้นที่สาธารณะ	2.73	0.96	มาก
ด้านที่ 3 การกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ			
3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ทางวรรณคดี	2.53	0.74	มาก
3.2 เนื้อหาสาระจากมุมมองที่แปลกใหม่และสอดคล้องกับตัวชี้วัดในมาตรฐานที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม	2.67	0.90	มาก
รวม	2.60	0.81	มาก
ด้านที่ 4 การออกแบบกิจกรรมและสื่อการสอน			
4.1 การกำหนดกิจกรรมการสอนส่งเสริมให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้	2.67	0.90	มาก
4.2 การกำหนดสื่อการสอนมีความสัมพันธ์และส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวบท วรรณคดี	2.20	0.86	ปานกลาง
รวม	2.43	0.84	ปานกลาง
ด้านที่ 5 การออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้	2.00	0.76	ปานกลาง
วิธีการ เครื่องมือ และเกณฑ์การวัดผล เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอนและผล โดยรวมเพื่อตัดสินการผ่านเกณฑ์ของจุดประสงค์ที่กำหนดไว้			
รวมทั้งหมด	2.84	0.66	มาก

ตาราง 45 พบว่า ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาคณะ
ครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในด้านที่ 1
นักศึกษามีการวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.45) ด้านที่ 2 การออกแบบพื้นที่
สาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.73$, S.D. = 0.96) ด้านที่ 3 การกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหา
สาระ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 0.81) ด้านที่ 4 การออกแบบกิจกรรมและสื่อการสอนอยู่

ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.84) และด้านที่ 5 การออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.00$, S.D. = 0.76) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแต่ละรายการในแต่ละด้าน พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ด้านการวิเคราะห์หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00) และวิเคราะห์ผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.26) ตามลำดับ สำหรับรายการที่นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบอยู่ในระดับมาก มี 5 รายการ โดยรายการที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การวิเคราะห์เนื้อหา ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 0.76) การวิเคราะห์ภาระงาน ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 1.05) การกำหนดเนื้อหาสาระจากมุมมองที่แปลกใหม่ และการกำหนดกิจกรรมการสอนที่เน้นกระบวนการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.90) และการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ทางวรรณคดี ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.74) ตามลำดับ ส่วนรายการที่นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง คือ การกำหนดสื่อการสอน ($\bar{X} = 2.20$, S.D. = 0.86)

จากตารางจะเห็นได้ว่านักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร และผู้เรียนในระดับมากที่สุด คือ สามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ได้ครอบคลุมตัวชี้วัด ระบุจุดเน้นด้านเนื้อหาสาระ ทักษะ และเจตคติได้สอดคล้องกับตัวชี้วัดในมาตรฐานที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม และด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนในระดับมากที่สุด คือ สามารถกำหนดเนื้อหา กิจกรรมและสื่อการสอนวรรณคดีได้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการ ความรู้ความสามารถ ความสนใจและทักษะของนักเรียนในระดับชั้นนั้น ๆ ด้านการวิเคราะห์เนื้อหา และภาระงานในระดับมาก คือ สามารถคัดเลือกเรื่องที่จะนำมาใช้สอนโดยตรวจสอบจากความสัมพันธ์ของเนื้อหากับตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม มีความยากง่ายและความน่าสนใจตรงกับระดับชั้นและพฤติกรรมของนักเรียน สามารถกำหนดภาระงานได้สัมพันธ์กับตัวชี้วัดในมาตรฐานที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม จุดประสงค์การสอน ประเด็นใหม่ของเนื้อหา ทฤษฎี การวิจารณ์และบริบททางสังคม ด้านการออกแบบชั้นเรียนแบบพื้นที่สาธารณะในระดับมาก คือ สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็น อารมณ์ ความรู้สึกร่วมกันได้อย่างอิสระ ด้านการกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาสาระในระดับมาก คือ สามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนวิเคราะห์ วิพากษ์วรรณคดีโดยประยุกต์ใช้ ทฤษฎีวิจารณ์และบริบททางสังคม ที่นำไปสู่ความเข้าใจในประเด็นการศึกษาใหม่ตามเนื้อหาวรรณคดี นั้น ๆ และกำหนดประเด็นเนื้อหาการสอนวรรณคดีโดยมีประเด็นการศึกษาที่แปลกใหม่ ส่งผลให้นักเรียนเกิดมุมมองใหม่และสอดคล้องกับทฤษฎีวิจารณ์ บริบทสังคม

ตาราง 46 แสดงผลการศึกษาระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของ
นักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตาม
ทฤษฎีวิพากษ์

นักศึกษา คนที่	คะแนนเต็ม (40 คะแนน)	\bar{X}	S.D.	ระดับความสามารถ
1	21	2.10	0.99	ปานกลาง
2	22	2.20	0.78	ปานกลาง
3	30	3.00	0.66	มาก
4	17	1.70	0.82	ปานกลาง
5	17	1.70	0.82	ปานกลาง
6	31	3.10	0.56	มาก
7	36	3.60	0.51	มากที่สุด
8	31	3.10	0.56	มาก
9	34	3.40	0.69	มาก
10	37	3.70	0.48	มากที่สุด
11	30	3.00	0.66	มาก
12	31	3.10	0.56	มาก
13	31	3.10	0.56	มาก
14	24	2.40	0.69	ปานกลาง
15	34	3.40	0.51	มาก
รวม	28.40	2.84	0.66	มาก

ตาราง 45 พบว่า นักศึกษาคณะมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่า นักศึกษาคณะมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 คน คือนักศึกษาคณะคนที่ 10 ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.48) และนักศึกษาคณะคนที่ 7 ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.51) สำหรับนักศึกษาคณะที่มีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับมาก จำนวน 8 คน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือนักศึกษาคนที่ 9 ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.69) คนที่ 15 ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.51) และ นักศึกษาคนที่ 6,8,12,13 ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ ส่วนคนอื่น ๆ จำนวน 5 คน มีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 4 ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย นักศึกษาคณะ ชั้นปีที่ 3 ที่เรียนโดยรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และอาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน เป็นการประเมินเชิงระบบโดยใช้การประชุมกลุ่มสมมติ (Nominal Group Technique) แสดงผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบ ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณสมบัติของผู้สอน ผู้เรียน วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้

1.1 จุดเด่นของปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

1.1.1 คุณสมบัติของผู้สอน ที่ให้อิสระ ไม่ตัดสินความถูกต้อง การเป็นที่ปรึกษา คอยช่วยเหลือผู้เรียน และการใช้วิธีการส่งเสริมความคิดที่หลากหลาย

1.1.2 คุณสมบัติของผู้เรียน ที่มีความกล้าที่จะนำเสนอความคิดเห็นของตนเอง

1.1.3 วัสดุอุปกรณ์ ใช้แอปพลิเคชันหลากหลาย ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนกันได้ เช่น google meet, google slide, padlet อีกทั้งเป็นแอปพลิเคชันที่ใช้งานง่าย นักศึกษามีความคุ้นเคยอยู่แล้วจึงทำให้ไม่เสียเวลาในการเรียนรู้การใช้งาน

1.2 ข้อบกพร่องของปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

1.2.1 คุณสมบัติของผู้สอน เกี่ยวกับความชัดเจนของการอธิบายการทำกิจกรรมตามบทบาทที่กำหนด

1.2.2 คุณสมบัติของผู้เรียน ในด้านความรับผิดชอบที่จะกระทำตามบทบาทที่ได้รับ ทำให้บางครั้งสมาชิกคนอื่นต้องมารับบทบาทนั้นแทนด้วย จึงทำให้เกิดความสับสนต่อการทำกิจกรรมตามบทบาทที่ได้รับ

1.2.3 แหล่งเรียนรู้ ควรมีความหลากหลายทั้งจากเว็บไซต์ และใบความรู้ที่ครูจัดกระทำขึ้นมา

2. กระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ กระบวนการสอน และการวัดประเมินผล

2.1 จุดเด่นที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ประกอบด้วย

2.1.1 กระบวนการสอนส่งเสริมการคิดทบทวนและการตั้งคำถามสะท้อนกลับทำให้ได้รับมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

2.1.2 กระบวนการเน้นให้นักศึกษาคณะได้แลกเปลี่ยนมุมมองของตนเองอย่างอิสระ

2.1.3 กระบวนการสอนเป็นไปตามลำดับขั้นตอน มีระบบที่ส่งเสริมการคิดแบบย้าคิด ย้าไตร่ตรอง อย่างต่อเนื่อง

2.1.4 เกณฑ์การประเมินมีความชัดเจน น่าเชื่อถือ

2.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย

2.2.1 การตั้งประเด็นสำหรับการคิด มีความยากในบางประเด็น และเป็นประเด็นที่ต้องใช้ระยะเวลาเพื่อตกตะกอนความคิด ฉะนั้นจึงไม่ควรกำหนดเวลาไว้ตายตัว แต่ต้องให้นักศึกษาเป็นผู้กำหนดเวลาเอง

2.2.2 กระบวนการแลกเปลี่ยนตามบทบาทในแต่ละบทบาท มีภาระงานที่ใกล้เคียงกัน ฉะนั้นถ้าผู้สอนอธิบายบทบาทไม่ตีพอ จะทำให้เกิดความสับสนได้

2.2.3 ขั้นการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ควรเพิ่มระยะเวลา และเน้นย้ำในขั้นนี้ให้มาก

2.2.4 การอ่านอย่างอิสระ บางครั้งแล้วนักศึกษาลืมอ่านมา ฉะนั้นผู้สอนควรต้องมีกิจกรรมสำหรับร่วมกันทบทวนเนื้อหาที่ได้อ่านร่วมกันไปก่อนที่จะให้ตั้งคำถาม

2.2.5 การวัดและประเมินผลระหว่างเรียนด้วยใบงานและบันทึกความรู้มีจำนวนมากเกินไป

2.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

2.3.1 การปรับขั้นตอนในระยะเวลาที่ 2 ให้มีขั้นการทบทวนเนื้อเรื่อง ก่อนที่จะไปเป็นขั้นตอนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์

2.3.2 การปรับขั้นตอนในระยะเวลาที่ 2 ขั้นการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ควรมีกิจกรรมที่เน้นย้ำประเด็นการวิพากษ์มากขึ้น

2.3.3 การปรับขั้นตอนในระยะเวลาที่ 2 ขั้นอภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับการทำกิจกรรมตามบทบาท ทั้ง 3 บทบาท โดยปรับบทบาทของผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี และผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ คือ

1) ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี มีบทบาทคือ ค้นคว้าข้อมูล เกี่ยวกับองค์ประกอบของเรื่อง ได้แก่ ประวัติผู้แต่ง ลักษณะคำประพันธ์ ลักษณะของตัวละคร กลวิธีการดำเนินเรื่อง เพื่อนำไปสู่การทบทวนตัดสินใจเลือกบางส่วนของเนื้อหาในตัวบทที่น่าจดจำหรือมีความสำคัญกับเรื่อง เช่น เนื้อหาที่สะท้อนความคิดหลัก เนื้อหาที่แสดงถึงความขัดแย้งของสถานการณ์มาเป็นประเด็นการอภิปราย เพื่อทำให้เกิดการย้อนกลับไปยังการวิเคราะห์ ตีความ หรือให้ข้อมูลที่เชื่อมโยงตัวบทกับเหตุผลทางทฤษฎี จากนั้นไปสรุปสาระสำคัญของเรื่องหรือของการอภิปรายกลุ่มที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญของตัวบท

2) ผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ มีบทบาทคือ ค้นคว้าข้อมูล เกี่ยวกับวรรณศิลป์ที่ปรากฏในตัวบท วิเคราะห์วรรณศิลป์เพื่อสรุปเนื้อเรื่อง และทบทวนตัดสินใจเลือกบางส่วนของเนื้อหาในตัวบทที่น่าจดจำหรือมีความสำคัญกับเรื่อง เช่น เนื้อหาที่สะท้อนความคิดหลัก เนื้อหาที่แสดงถึงความขัดแย้งของสถานการณ์ของสถานการณ์มาเป็นประเด็นการอภิปราย เพื่อทำให้เกิดการย้อนกลับไปยัง

การวิเคราะห์ ตีความ หรือให้ข้อสนับสนุนที่เชื่อมโยงตัวบทกับตัวตนของตนเองทั้งด้านอารมณ์และประสบการณ์หรือเหตุการณ์ ซึ่งเป็นได้ทั้งในปัจจุบันและอดีต ตัวอย่างการเชื่อมโยง เช่น ตัวบทนี้สัมพันธ์กับความรู้สึก หรือประสบการณ์ของฉันอย่างไร จากนั้นไปสรุปสาระสำคัญของเรื่องหรือของการอภิปรายกลุ่มที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญของตัวบท

2.3.4 การปรับกิจกรรมตามขั้นตอน การสร้างชิ้นงานใหม่ ในระยะที่ 3 ควรลดการแลกเปลี่ยนแผนการจัดการเรียนรู้ภายในกลุ่มย่อยลงเพราะซ้ำซ้อนกันมากเกินไป

2.3.5 การปรับปริมาณใบงาน และบันทึกความรู้ให้มีจำนวนน้อยลง และปรับหัวเรื่องในบางบันทึกการเรียนรู้ให้ชัดเจนขึ้น เช่น บันทึกการเรียนรู้ในแต่ละบทบาท

3. ผลผลิต ได้แก่ ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

3.1 จุดเด่นของความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ประกอบด้วย

3.1.1 ทำให้คิดโดยใช้เหตุผลมากขึ้น

3.1.2 ทำให้เกิดมุมมองใหม่ต่อเนื้อหาในวรรณคดี

3.1.3 ทำให้คิดได้อย่างรอบคอบ รอบด้าน ไม่ด่วนสรุปมากขึ้น

3.1.4 ทำให้การคิดมีระบบ และเป็นการคิดแบบประยุกต์ใช้สำหรับการอ่าน

วรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ได้มากขึ้น

3.2 ปัญหาของความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ประกอบด้วย

3.2.1 ขาดความหลากหลายของการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมจากวรรณคดี

3.2.2 ขาดความหลากหลายประเด็นการวิพากษ์

3.3 จุดเด่นของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ประกอบด้วย

3.3.1 ทำให้เกิดการทบทวน ตรวจสอบการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีมากขึ้น

3.3.2 ทำให้สามารถบูรณาการรูปแบบการสอนและเทคนิคการสอนใหม่ ๆ มาใช้

เพื่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีได้

3.3.3 ทำให้การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีมีประเด็นการนำเสนอเนื้อหาที่แปลกใหม่ และมีความน่าสนใจมากขึ้น

3.4 ปัญหาของความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ประกอบด้วย

3.4.1 การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาครูบางคนยังคงเป็นกิจกรรมที่เป็นไปตามกระบวนการเดิมที่ไม่มุ่งเน้นให้เกิดการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และการแลกเปลี่ยนมุมมอง

3.4.2 การออกแบบสื่อการเรียนการสอน ยังคงเป็นลักษณะของการเลือกเพียงตัวบทวรรณคดี โดยไม่ได้ตรวจสอบคุณลักษณะของตัวบทว่าสามารถนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และขาดความหลากหลายของการใช้สื่อการเรียน

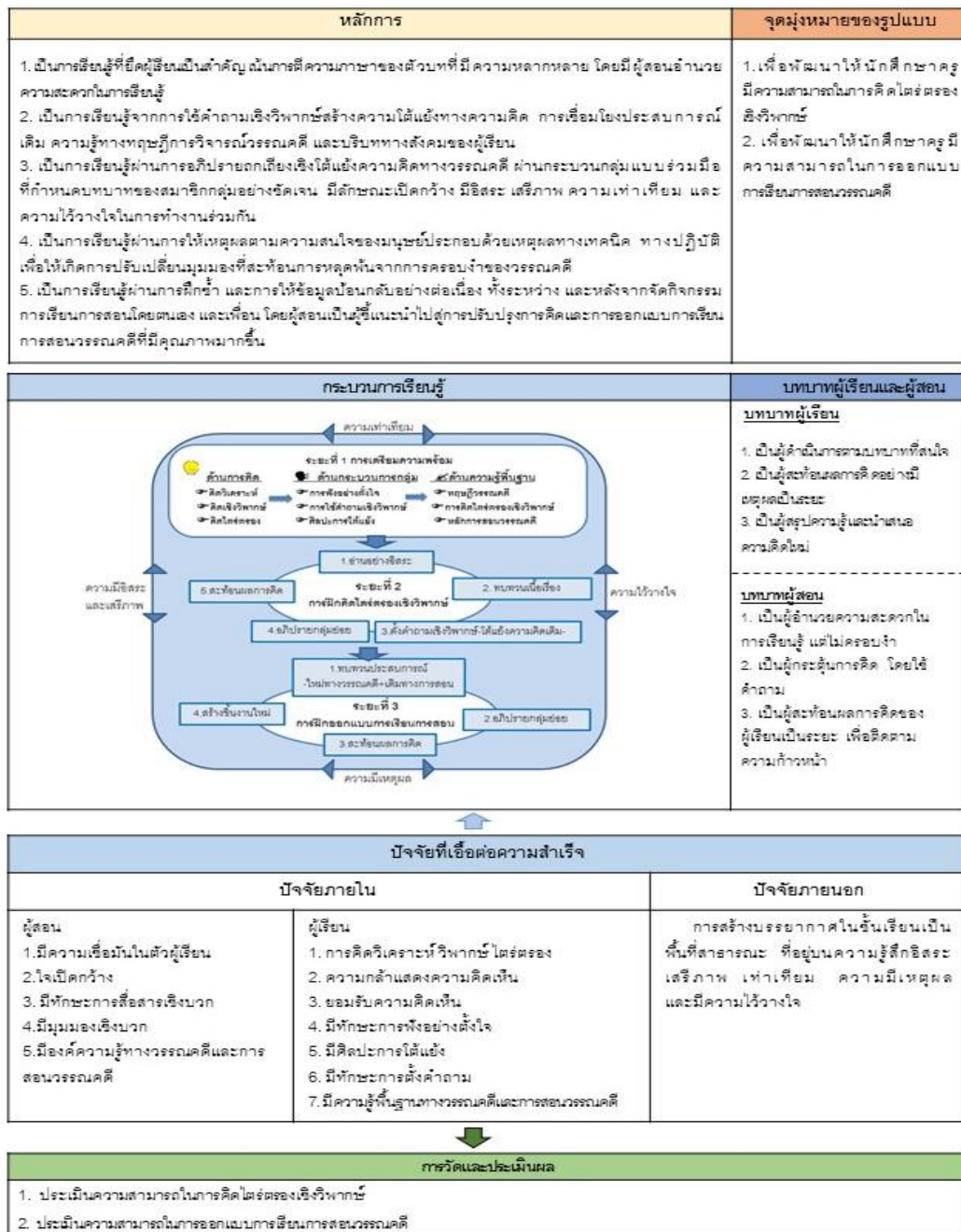
ผลการประเมินรูปแบบดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ดังตาราง 47

ตาราง 47 แสดงผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวิพากษ์

ที่	ประเด็น	ปัญหา	แนวทางพัฒนา
1	หลักการของรูปแบบ	ไม่มี	ไม่มี
2	จุดมุ่งหมายของรูปแบบ	<p>1. ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษายังขาดความหลากหลายของการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมจากวรรณคดีและประเด็นการวิพากษ์</p> <p>2. ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครูในเรื่องการออกแบบกิจกรรมยังไม่มุ่งให้เกิดการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ การแลกเปลี่ยนมุมมอง และขาดความหลากหลายของการใช้สื่อการเรียน</p>	ปรับปรุงระยะเวลาการจัดกิจกรรมในชั้น การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และการอภิปรายกลุ่ม ให้มากขึ้น
3	กระบวนการเรียนรู้		
3.1	กระบวนการจัดกิจกรรมระยะที่ 2	<p>1. ความเข้าใจเนื้อเรื่อง แบบใจความสำคัญ เป็นความจำเป็นที่ต้องให้ผู้เรียนเข้าใจให้ได้ก่อน จึงจะสามารถนำไปสู่การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และระยะเวลาที่ใช้สำหรับการทำความเข้าใจเนื้อหาควรต้องมีระยะเวลาที่มากขึ้น</p> <p>2. การอ่านอย่างอิสระ บางครั้งแล้วนักศึกษาลืมอ่านมา ฉะนั้นผู้สอนควรต้องมีกิจกรรมสำหรับร่วมกันทบทวนเนื้อหาที่ได้อ่านร่วมกันไปก่อนที่จะให้ตั้งคำถาม</p>	<p>ขั้นตอนในระยะที่ 2 ให้มีขึ้น การทบทวนเนื้อเรื่อง ก่อนที่จะไปเป็นขั้นตอนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์</p>

ที่	ประเด็น	ปัญหา	แนวทางพัฒนา
3	กระบวนการเรียนรู้ (ต่อ)		
3.2	กระบวนการ การจัดกิจกรรม ระยะที่ 2 ชั้น อภิปรายกลุ่ม ย่อย	กระบวนการแลกเปลี่ยนตามบทบาทในแต่ละ บทบาท มีภาระงานที่ใกล้เคียงกัน ฉะนั้นถ้า ผู้สอนอธิบายบทบาทไม่ดีพอ จะทำให้เกิด ความสับสนได้	ปรับชั้นอภิปรายกลุ่มย่อยเกี่ยวกับการ ทำกิจกรรมตามบทบาท ทั้ง 3 บทบาท โดยปรับผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี เป็นเป็น การค้นคว้าเกี่ยวกับองค์ประกอบของ เรื่อง และ ผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ เป็น การสืบค้น และบอกถึงวรรณศิลป์ที่ ปรากฏในเรื่อง
3.3	กระบวนการจัด กิจกรรม ระยะที่ 3	กิจกรรมตามกระบวนการซ้ำซ้อนกันมาก โดน เฉพาะการให้นำเสนอแผนการจัด การเรียนรู้ในกลุ่มย่อย	ขั้นตอน การสร้างชิ้นงานใหม่ ในระยะที่ 3 ควรลดการแลกเปลี่ยนแผน การจัดการเรียนรู้ภายในกลุ่มย่อยลง
4	บทบาทผู้เรียน และผู้สอน	ผู้สอน คือ ขาดความชัดเจนในการอธิบายการ ทำบันทึกความรู้	ผู้สอนควรปรับการใช้ภาษา ในการอธิบายให้ง่ายขึ้น
5	ปัจจัยที่เอื้อต่อ ความสำเร็จ	<u>ปัจจัยภายใน</u> 1. นักศึกษาครู คือการขาดความรับผิดชอบ <u>ปัจจัยภายนอก</u> 2. ขาดความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ ทั้งจากเว็บไซต์ และใบความรู้	1. เพิ่มเรื่องความรับผิดชอบในปัจจัย ภายในของผู้เรียนและในระยะ การเตรียมความพร้อมควรมีเรื่อง ความรับผิดชอบด้วย 2. ผู้สอนรวบรวมแหล่งเรียนรู้ที่สัมพันธ์ เตรียมไว้ให้นักศึกษา โดยอาจส่งไว้ใน google classroom
6	การวัดและ ประเมินผล	การวัดและประเมินผลระหว่างเรียนด้วยใบ งานและบันทึกความรู้มีจำนวนมากเกินไป	ลดปริมาณของบันทึกความรู้ลง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากการประเมินรูปแบบ มาดำเนินการปรับปรุงให้เป็น
รูปแบบที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และมีการนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์เพื่อ
ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตรงเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ฉบับปรับปรุงหลังการใช้) อีกครั้ง ดังภาพ 7 โดยรายละเอียด
แสดงผลดังในภาคผนวก ข

ภาพ 7 แสดงรูปแบบการเรียนรู้การสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคู มหาวิทยาลัยราชภัฏ (ฉบับปรับปรุงหลังการใช้)

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษาและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี 2) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบ และ 4) การประเมินและปรับปรุงรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาครุ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับมัธยมศึกษาสำหรับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีและวรรณกรรมไทยและครูผู้สอนภาษาไทยแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์และการสอนวรรณคดี แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี และแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มสมมติ สติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา พบว่า มีปัญหาทั้งจากการออกแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน หลักการสอน เทคนิคการสอน สื่อการสอน หรือแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลวรรณคดี ตลอดจนคุณลักษณะ

ด้านการคิด ทักษะคิดต่อวรรณคดีของผู้เรียน บทบาทของผู้สอนที่เป็นผู้ชี้แนะ และบรรยากาศในชั้นเรียน ที่ขาดการให้อิสระทางความคิด

1.2 ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับมัธยมศึกษา พบว่า มีปัญหาทั้งจากการออกแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน หลักการสอน เทคนิคการสอนที่มุ่งเน้นเพียงการถอดคำประพันธ์ สื่อการสอนที่ไม่ใช้ตัวบทวรรณคดี กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลวรรณคดี ตลอดจนคุณลักษณะด้านการคิด บทบาทของผู้สอนที่ยึดติดแต่เนื้อหาตามคู่มือ ขาดภูมิรู้เกี่ยวกับวรรณคดี และบรรยากาศในชั้นเรียนที่มุ่งการแข่งขัน

1.3 แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี พบว่า มีแนวทางประกอบด้วยการตั้งจุดประสงค์การสอน เพื่อหลุดพ้นจากการครอบงำของวรรณคดี กิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีขั้นตอนให้ผู้เรียนอ่านเรื่องอย่างอิสระ การทบทวนระบุประสบการณ์เดิม และวิพากษ์การใช้ภาษาซ้ำ ๆ ในทุกขั้นตอน การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ การแลกเปลี่ยนกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เกิดการถกเถียงและสะท้อนความคิดจากทั้งตัวเอง เพื่อน และครู สื่อการสอน เป็นสื่อตัวบทวรรณคดีที่มีสถานการณ์ขัดแย้งกัน การวัดและประเมินผล ให้มุ่งเน้นที่การแสดงความคิดเห็นประกอบเหตุผลในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยมีปัจจัยสนับสนุน คือ คุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็น ผู้สอนควรมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ยกตัวอย่างการวิเคราะห์ ตั้งคำถาม ติดตามความก้าวหน้าและสะท้อนความคิดเห็นกลับไปสู่ผู้เรียน บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นพื้นที่สาธารณะ ที่มีอิสระทางความคิดและมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานีได้ดังนี้

2.1 รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ มี 6 องค์ประกอบ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนรู้ บทบาทผู้เรียนและผู้สอน ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และการวัดและประเมินผล โดยการจัดกิจกรรมดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 อ่านอย่างอิสระ ขั้นที่ 2 ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ขั้นที่ 3 อภิปรายกลุ่มย่อย ผ่านบทบาท 3 บทบาท คือ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม และผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ ขั้นที่ 4 ขึ้นสะท้อนความคิด และระยะที่ 3 การฝึกออกแบบการเรียนการสอน มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ทบทวนประสบการณ์ ขั้นที่ 2 อภิปรายกลุ่มย่อย ผ่านบทบาททั้ง 3 ขั้นที่ 3 ขึ้นสะท้อนความคิด และขั้นที่ 4 ขึ้นการสร้างใหม่

2.2 รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.3 รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีค่าประสิทธิภาพ 78.52/77.42

3. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ผลการส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 นักศึกษาคณะมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์โดยรวมอยู่ในระดับการใช้วิจารณ์ (10-13 คะแนน) คะแนนรวมเฉลี่ย 11.20 คะแนน

3.3 นักศึกษาคณะมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = 0.66)

4. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

4.1 ผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต พบว่า

ด้านปัจจัยนำเข้า

1. คุณสมบัติของผู้สอน ที่ให้อิสระ ไม่ตัดสินความถูกต้อง การเป็นที่ปรึกษา คอยช่วยเหลือผู้เรียน และการใช้วิธีการส่งเสริมความคิดที่หลากหลาย แต่ควรมีความชัดเจนของการอธิบายกิจกรรมตามบทบาทที่กำหนด

2. คุณสมบัติของผู้เรียน ที่มีความกล้าที่จะนำเสนอความคิดเห็นของตนเอง แต่ผู้เรียนบางคนควรต้องเพิ่มความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง

3. วัสดุอุปกรณ์ ใช้แอปพลิเคชันหลากหลาย ใช้ง่าย นักศึกษามีความคุ้นเคย สามารถส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนกันได้ แต่ยังขาดความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ทั้งจากเว็บไซต์และใบความรู้ที่สร้างขึ้น

ด้านกระบวนการ

1. กระบวนการสอนส่งเสริมการคิดทบทวน การตั้งคำถามสะท้อนกลับ เน้นการให้แลกเปลี่ยนมุมมองของตนเองอย่างอิสระ ทำให้ได้รับมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น แต่ควรใช้เวลาสำหรับขั้นการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์มากขึ้น
2. กระบวนการสอนเป็นไปตามลำดับขั้นตอน มีระบบที่ส่งเสริมการคิด แบบย้าคิด ย้าไตร่ตรอง อย่างต่อเนื่อง แต่ไม่ควรมีการงานที่ใกล้เคียงกันในแต่ละบทบาท
3. เกณฑ์การประเมินมีความชัดเจน น่าเชื่อถือ แต่จำนวนของใบงานหรือบันทึกการเรียนรู้ควรต้องลดลง
4. การตั้งประเด็นสำหรับการคิด มีความยากในบางประเด็น และเป็นประเด็นที่ต้องใช้ระยะเวลาเพื่อตกตะกอนความคิด

ด้านผลผลิต

1. นักศึกษาครมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์มากขึ้น ส่งผลให้มระบบการคิด คิดได้อย่างมีเหตุผล คิดอย่างรอบคอบ และเกิดมุมมองใหม่ต่อวรรณคดีเรื่องทีอ่านตลอดจนสามารถประยุกต์ใช้กับวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ได้
2. นักศึกษาครมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ส่งผลให้เกิดการทบทวน ตรวจสอบ บูรณาการรูปแบบการสอน เทคนิคการสอน ตลอดจนมีประเด็นการนำเสนอเนื้อหาที่แปลกใหม่และน่าสนใจมากขึ้น

4.2 ผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครมหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี

4.2.1 การปรับขั้นตอนในระยะเวลาที่ 2 ให้มีขั้นการทบทวนเนื้อเรื่อง ก่อนที่จะไปเป็นขั้นตอนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์, เพิ่มกิจกรรมสำหรับขั้นการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และขั้นการอภิปรายกลุ่มย่อยตามบทบาท ปรับภาระของบทบาทผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ เป็นการสืบค้นและบอกถึงวรรณศิลป์ที่ปรากฏในเรื่อง

4.2.2 การปรับกิจกรรมในระยะเวลาที่ 3 ขั้นตอนการสร้างชิ้นงานใหม่ เป็นการให้ปรับแก้ไขแผนตามข้อมูลป้อนกลับของผู้สอน

4.2.3 การปรับปริมาณใบงาน และบันทึกความรู้ให้มีจำนวนน้อยลง และปรับหัวเรื่องในบางบันทึกการเรียนรู้ให้ชัดเจนขึ้น เช่น บันทึกการเรียนรู้ในแต่ละบทบาท

อภิปรายผล

ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ นำมาอภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา และแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาพบว่ามีปัญหาทั้งจากการออกแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน หลักการสอน เทคนิคการสอน สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลวรรณคดี ตลอดจนคุณลักษณะด้านการคิด บทบาทของผู้สอนทัศนคติต่อวรรณคดีของผู้เรียน และบรรยากาศในชั้นเรียนที่ขาดการให้อิสระทางความคิด ผลการวิจัยดังกล่าวน่าจะเนื่องมาจากวรรณคดีที่นำมาให้เรียนโดยส่วนใหญ่เป็นวรรณคดีโบราณที่ใช้ภาษา และมีบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างจากในปัจจุบัน จึงทำให้การเรียนการสอนวรรณคดีมุ่งเน้นไปที่การบรรยายศัพท์ และเนื้อเรื่อง อันเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในทุกองค์ประกอบของการเรียนการสอน สอดคล้องกับ Noyes (2003, p. 1) ได้สะท้อนปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในมหาวิทยาลัยว่า ผู้สอนมักจะจดจ่ออยู่กับการพิสูจน์หาข้อเท็จจริงจากวรรณคดี ซึ่งในความเป็นจริงแล้วควรต้องใส่ใจต่อการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับเนื้อหาของวรรณคดีนั้น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับความท้าทายของการสอนวรรณคดีอังกฤษของมหาวิทยาลัย Hail ในมุมมองของผู้สอน โดยการใช้แบบสอบถาม ของ Hussein (2016, p. 136) ที่พบว่า ผู้สอนมองว่าการสอนวรรณคดีมีปัญหาที่ความยากด้านภาษาและสำนวนโวหาร ตลอดจนความคุ้นชินของบริบททางวัฒนธรรมที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงลักษณะของงานวรรณคดีเข้ากับประสบการณ์ส่วนตัวของตนเองได้ จึงทำให้การเรียนวรรณคดีขาดการไตร่ตรองและการวิพากษ์เนื้อหาทางวรรณคดี

1.2 ผลการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับมัธยมศึกษาพบว่ามีปัญหาทั้งจากการออกแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน หลักการสอน ที่มุ่งเน้นครูเป็นสำคัญเทคนิคการสอนที่มุ่งเพียงการถอดคำประพันธ์ สื่อการสอนที่ไม่ใช้ตัวบทวรรณคดี กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลวรรณคดี ตลอดจนคุณลักษณะด้านการคิดเบื้องต้นของผู้เรียน บทบาทของผู้สอนที่ยึดติดเฉพาะจากคู่มือครู การขาดภูมิรู้เกี่ยวกับวรรณคดี และบรรยากาศในชั้นเรียนที่มุ่งการแข่งขันและเป็นแบบบังคับคำตอบที่ตรงกับผู้สอนเท่านั้น ผลการวิจัยดังกล่าวน่าจะเนื่องมาจาก ความเคยชินของผู้สอนวรรณคดีโดยส่วนใหญ่มุ่งสอนวรรณคดีเพื่อตอบสนองต่อการสอบทั้งในระดับโรงเรียนและระดับชาติ โดยข้อสอบที่ใช้โดยมากจะเป็นข้อสอบแบบปรนัยที่มีคำตอบที่ถูกต้องเพียง 1 คำตอบ ผู้สอนจึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นเพียงการอธิบายคำศัพท์ เนื้อหาตามข้อเท็จจริงของ

เนื้อเรื่อง และส่วนของการวิเคราะห์ที่เป็นการวิเคราะห์จากแบบเรียนหรือคู่มือครู ให้ผู้เรียนท่องจำไปใช้เท่านั้น สอดคล้องกับการสรุปปัญหาของ สร้อยสน สกลรักษ์ (2540, น. 40-42) ว่า “ผู้สอนมักสอนให้นักเรียนท่องศัพท์ยากที่พวกเขาไม่เคยพบและใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงมากกว่าที่จะทำให้พวกเขาแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก” และดวงมน จิตรจำนงค์ (2536, น. 54) ว่าผู้เรียนวรรณคดีบางคนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าถ้าอยากเรียนวรรณคดีไทยให้ได้คะแนนดี จะต้องท่องจำศัพท์ยาก ๆ ให้ขึ้นใจ ท่องจำให้ได้ว่าในเรื่องมีประเพณีอะไรบ้าง หรือท่องจำคำประพันธ์ที่ไพเราะไว้สำหรับยกตัวอย่างในการสอบ แต่ระบุไม่ได้ว่าคำประพันธ์นั้นมีประโยชน์อย่างไร

1.3 ผลการศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีพบว่า จุดประสงค์การสอนวรรณคดีเป็นไปเพื่อหลุดพ้นจากการครอบงำของวรรณคดีด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีขั้นตอนการอ่านเรื่องอย่างอิสระ การทบทวนประสบการณ์เดิม และการวิพากษ์การใช้ภาษาซ้ำ ๆ ในทุกขั้นตอน การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ การแลกเปลี่ยนกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ สื่อตัวบทวรรณคดีที่มีสถานการณ์ขัดแย้ง การประเมินผลจากการแสดงความคิดเห็น ประกอบเหตุผล โดยมีปัจจัยสนับสนุน คือ คุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็น ผู้สอนที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ยกตัวอย่างการวิเคราะห์ ตั้งคำถามติดตามความก้าวหน้า และสะท้อนข้อมูลป้อนกลับ ผ่านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นพื้นที่สาธารณะ ผลการวิจัยดังกล่าวจะเนื่องมาจาก หลักการของทฤษฎีวิพากษ์ นั้นมีจุดเน้นสำคัญที่การวิพากษ์ภาษาและสำนักทางศีลธรรม ผ่านกระบวนการตีความภาษาในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดโดยอิสระ เสรี เพื่อนำไปสู่การปลดปล่อยตนเองจากอำนาจของวาทกรรมที่เกิดขึ้นจากการสื่อสาร ซึ่งหลักการนี้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดี ดังที่ Rui (2016, p. 33) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีไว้ว่าเป็นการส่งเสริมความเป็นอิสระในการอ่านและคิดส่วนบุคคล ด้วยการให้การตอบสนองของวรรณคดีที่มีต่อชีวิตของผู้เรียน และชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต (2556, น. 40) ว่าเป็นการเรียนรู้อิสระและการแต่งเพื่อนำเสนอสาระสำคัญของเรื่องและให้ประจักษ์ถึงผลของการเลือกใช้ถ้อยคำอย่างประณีต เพื่อประสิทธิภาพในการสื่อความคิด สื่อภาพ และสื่ออารมณ์ รวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางการสอนวรรณคดี ดังที่ ตรีศิลป์ บุญขจร (2543, น. 136,359) ได้เสนอแนะแนวทาง คือ ควรเป็นแบบสหวิทยาการ ที่นำองค์ความรู้ต่าง ๆ จากนักวิชาการต่างสาขามาใช้ศึกษามากกว่าการศึกษาจากเฉพาะตัวบทวรรณคดีเท่านั้น ทั้งนี้เพราะจะทำให้เกิดการกระตุ้นให้ผู้อ่านนึกคิด และอาจตั้งคำถามใหม่อันจะนำไปสู่การหลุดพ้นจากความเคยชินของประเพณีการอ่าน และเกิดความเข้าใจวรรณคดีในมุมมองใหม่มากขึ้น และสอดคล้องกับ Wiland (2016, p. 11) ว่าควรมุ่งเน้นให้เกิดการไตร่ตรองถึงตัวบทวรรณคดี การวิพากษ์วิธีการเข้าถึงวรรณคดีในห้องเรียน และวิพากษ์เหตุผลของการที่แนวคิดใดแนวคิดหนึ่งเข้ามามีอิทธิพลต่อการนำมาประยุกต์ใช้

เพื่อการเรียนรู้วรรณคดีในชั้นเรียน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Finsrud (2017, pp. 43-45) ที่ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการสอนวรรณคดีที่ดี ด้วยวิธีการสำรวจความคิดเห็นจากครูผู้สอนและผู้เรียน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า การสอนวรรณคดีที่ดี คือ การให้ผู้เรียนได้อ่านด้วยวรรณคดีด้วยตนเอง อย่างอิสระ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านการอภิปรายกลุ่มเล็ก ๆ ที่นำเสนอมุมมองที่แตกต่างกัน จากนั้นมุ่งส่งเสริมให้เกิดผู้เรียนได้อภิปรายแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียน ทั้งชั้นเรียน และผลการวิจัยของ Lee (2015) ที่ได้นำแนวคิดการรับรู้เชิงวิพากษ์ของ Habermas มาใช้พัฒนาหลักเกณฑ์สำหรับวิเคราะห์ข้อความเชิงวิพากษ์และการค้นหาความหมาย พบว่าสามารถใช้พัฒนาการอ่านในระดับวิพากษ์ได้ เพราะหลักเกณฑ์สามารถประยุกต์ใช้ได้กับตัวบท สถานการณ์ การพูด ในการสื่อสารที่หลากหลาย และสามารถทำให้เกิดการเชื่อมโยงตัวบทกับอุดมการณ์ทางสังคม และวัฒนธรรมได้

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ มี 6 องค์ประกอบ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนรู้ บทบาทผู้เรียนและผู้สอน ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และการวัดและประเมินผล โดยการจัดกิจกรรมดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 อ่านอย่างอิสระ ขั้นที่ 2 ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ขั้นที่ 3 อภิปรายกลุ่มย่อย ผ่านบทบาท 3 บทบาท คือ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม และผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ ขั้นที่ 4 ขึ้นสะท้อนความคิด และระยะที่ 3 การฝึกออกแบบการเรียนการสอน มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ทบทวนประสบการณ์ ขั้นที่ 2 อภิปรายกลุ่มย่อย ผ่านบทบาททั้ง 3 ขั้นที่ 3 ขึ้นสะท้อนความคิด และขั้นที่ 4 ขึ้นการสร้างใหม่ ผลการวิจัยดังกล่าวน่าจะเนื่องมาจาก องค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบของรูปแบบเกิดจากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องและสำรวจปัญหาจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas จำนวนด้านละ 5 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เหมาะสมสำหรับการรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีผลในทำนองเดียวกับการวิจัยพัฒนารูปแบบของทีศนา เขมมณี และคณะ (2549) พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูง ของนิสิตนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัดดูประสงค์ การจัดการเรียนการสอน กระบวนการสอน (ผู้สอน) กระบวนการเรียนรู้ (ผู้เรียน) การวัดและประเมินผล รวมทั้งได้เสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ในเรื่องการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิด และปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว (2562) พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสะท้อนคิดของนักศึกษาครู ได้ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิและการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้รูปแบบ

มีองค์ประกอบ คือ ที่มาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ หลักการ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย เรียนรู้ตนเอง ร่วมมือเรียนรู้ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมสรุปองค์ความรู้ ร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ และบันทึกผลการเรียนรู้และสะท้อน สื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยมีข้อเสนอแนะในการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมว่าควรเปิดโอกาสให้นักศึกษา ร่วมกันสะท้อนคิดอย่างเต็มที่ โดยผู้สอนทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้ และกฤติยา อริยา, วารินทร์ แก้วอุไร, และเพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท (2559) พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มาใช้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บทบาทผู้เรียน บทบาทผู้สอน สิ่งสนับสนุนการสอน

2.2 รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยดังกล่าวน่าจะเนื่องมาจาก องค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นระบบตามขั้นตอนการพัฒนาการเรียนการสอนที่เริ่มจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวรรณคดีทั้งด้านของปัญหาและแนวทางการสอน ตลอดจนทฤษฎีวิพากษ์ ทั้งจากของนักวิชาการในประเทศและต่างประเทศ สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ของ Joyce, & Weil (2009, p. 20) ว่าขั้นตอนแรกของการพัฒนารูปแบบ คือ การศึกษาแนวคิดเพื่อนำมาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญนำมาใช้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งนอกจากการศึกษาแนวคิดแล้วผู้วิจัยยังได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยตรง จึงทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ครบคลุม สามารถนำมาใช้เพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบทั้ง หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลได้เหมาะสมกับการเรียนการสอนวรรณคดี สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของ ทิศนา ขัมมณี (2557, น. 201-204) ว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ควรต้องศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ค้นพบองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปมีประสิทธิภาพ และป้องกันปัญหาที่จะทำให้รูปแบบการเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพได้ และองค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นทั้งหมดสัมพันธ์กับทฤษฎีวิพากษ์ซึ่งเป็นทฤษฎีหนึ่งที่น่าสนใจเพื่อการวิจารณ์ในวรรณคดี จึงส่งผลให้ผู้เรียนสามารถใช้ทฤษฎีเพื่อการอ่านวรรณคดีแล้วนำมาวิเคราะห์ ตีความ ทบทวนเกี่ยวกับพฤติกรรมตัวละครได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีผลในทำนองเดียวกับผลการวิจัยพัฒนารูปแบบของ ภัทรารักษ์ ช้อยศิริณ บุษบา บัวสมบุรณ์, และกมล โปธิเย็น (2564, น. 35) พบว่ารูปแบบการเรียนรู้อ่านที่พัฒนาโดยใช้ทฤษฎีหรือสร้าง ซึ่งเป็นทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดีในกลุ่มการวิพากษ์ มาใช้เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านตีความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มีความเหมาะสมอยู่

ในระดับมากที่สุด และมีกระบวนการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนที่สอดคล้องกับหลักการของ วงวรรณกรรม ซึ่ง Morales, & Carroll (2015, p. 194) ได้ระบุว่าสามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิด เชิงวิพากษ์ การอ่านและการเขียน เป็นการให้ผู้อ่านได้อภิปรายและไตร่ตรองบนตัวบทที่มีความ หลากหลาย ดังนั้นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจึงมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้ ส่งเสริมให้นักศึกษาครมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดี

2.3 รูปแบบมีค่าประสิทธิภาพ 78.52/77.42 ผลการวิจัยดังกล่าวน่าจะเนื่องมาจาก รูปแบบการเรียนการสอนและคู่มือการเรียนการสอนได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบและผ่าน การตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านการสอนวรรณคดี และทฤษฎีวิพากษ์ จำนวน 7 ท่าน ทำให้ได้รับคำแนะนำเพื่อการปรับปรุงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนและคู่มือการเรียน การสอนให้มีคุณภาพมากขึ้นได้ สอดคล้องกับขั้นตอนการพัฒนาการเรียนการสอน ของ Joyce, & Weil (2009, p. 20) ว่า ขั้นตอนการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียน การสอน เป็นการหาข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับใช้ยืนยันได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้น มีองค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ให้เกิดผลต่อผู้เรียนได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด ไว้ นอกจากนี้ในการทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 9 คน ทำให้ ทราบถึงปัญหาของการปรับเปลี่ยนวิธีการใช้งานรูปแบบการเรียนการสอน จากเรียนในชั้นเรียนมาเป็น การเรียนการสอนแบบออนไลน์ผ่าน แอปพลิเคชัน google meet อันเนื่องมาจากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา แก่นักศึกษากลุ่มทดลองใช้ จึงทำให้ในระยะแรกของการใช้พบว่า มีข้อบกพร่องในเรื่องของสัญญาณ โดยเฉพาะเมื่อต้องแบ่งกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรม การเรียนการสอนออกเป็น 4 ถึง 5 กลุ่ม สลับไปมา จึงทำให้การเข้ากลุ่มต้องใช้เวลามาก การอภิปรายในกลุ่มจึงมีเวลาน้อยลงส่งผลให้การประเมินผลระหว่างเรียนในระยะแรกของการ ทดลองใช้ได้ผลที่ไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้จำนวนหนึ่ง ผู้วิจัยจึงสามารถนำปัญหาที่พบมาปรับปรุง รายละเอียดในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและคู่มือการเรียนการสอนในด้าน กระบวนการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ด้วยการส่งลิงค์เข้าห้องกลุ่มย่อยให้นักศึกษาในช่องทางอื่น ๆ ประกอบและการปรับปรุงตัวส่งสัญญาณของผู้สอน จึงส่งผลให้กระบวนการเข้ากลุ่มในระยะต่อมาทำ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งผู้สอนยังพยายามที่จะต่อตามกระบวนการทำงานกลุ่มและ มีการป้อนข้อมูลกลับในชั้นงานที่ทำอยู่เป็นระยะ จึงทำให้ค่าประสิทธิภาพของรูปแบบระหว่างเรียน เท่ากับ 78.52 ซึ่งมีผลในทำนองเดียวกับผลการวิจัยของ อลิศรา เพชระ (2560) ที่พัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีค่าประสิทธิภาพ 81.53/82.22 และปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว (2562) ที่ได้พัฒนารูปแบบการจัดการรู้ ตามแนวคิดที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ อาทิ แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่เน้นให้ลงมือปฏิบัติ ฝึกสะท้อนคิด ฝึกสรุปหลักการหรือเหตุผล จนเกิดเป็นความรู้ใหม่ของตนเอง และฝึกการนำความรู้ใหม่ไปใช้ แนวคิด การร่วมมือกันในการเรียนรู้ และแนวความคิดโค้ชเพื่อการรู้คิด มาใช้เสริมสร้างความสามารถ ในการสะท้อนคิด ของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 พบว่านักศึกษามีความสามารถในการสะท้อนคิดหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจึงมีประสิทธิภาพที่จะนำไปใช้ส่งเสริมให้นักศึกษาครูมี ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

3. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ที่พบว่า

3.1 นักศึกษาครูมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์หลังการใช้รูปแบบ การเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และในภาพรวมอยู่ในระดับการใช้วิจารณ์ญาณ คะแนนเฉลี่ยรวม 11.20 ผลการวิจัย ดังกล่าวน่าจะเนื่องมาจาก

3.1.1 รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ได้ผ่านขั้นตอนการหา คุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ก่อนนำไปปรับใช้กับกลุ่มทดลองใช้ และได้ปรับปรุงตาม การทดลองใช้ จึงทำให้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้ ในสถานการณ์จริง

3.1.2 กระบวนการจัดกิจกรรมมีระยะเตรียมความพร้อม ใน 3 ด้าน คือ ด้านการคิด ด้านกระบวนการกลุ่ม และด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ซึ่งเป็นปัจจัยภายในที่เอื้อต่อ ความสำเร็จของการใช้รูปแบบในระยะต่อไป โดยเป็นกิจกรรมที่หลากหลาย คือ

1) กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกด้านการคิดพื้นฐานที่จำเป็นต่อ การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ด้วยกิจกรรมที่ออกแบบเป็นเกม แบบทั้งออฟไลน์และออนไลน์ คือ กิจกรรมจับคำใส่กระดาน เกม Vondergo เกม wordwall และการใช้ผังกราฟิก เพื่อช่วยเปรียบเทียบ สรุปข้อมูลที่ได้จากการชมสื่อและการแลกเปลี่ยนภายในกลุ่ม

2) กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการกลุ่มที่ใช้เหตุผลในการสื่อสาร ทั้งกิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง โดยกำหนดประเด็นการสนทนาและแบ่งบทบาทของสมาชิกกลุ่ม คือ ผู้เล่า ผู้ทวนเหตุการณ์ ผู้จับประเด็น และผู้สะท้อน ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มจะต้องเวียนกันสนทนาตาม บทบาทจนกระทั่ง สมาชิก 1 คน ได้กระทำบทบาทครบทั้ง 4 บทบาท และกิจกรรมเข้าคาเฟ่ โดยให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม เพื่อกำหนดประเด็นการศึกษาของกลุ่ม ที่แต่ละกลุ่มจะได้รับแตกต่างกัน จากนั้นให้สมาชิกกลุ่มส่งตัวแทน 1 คน ประจำอยู่ในกลุ่มของตนเอง ส่วนสมาชิกคนอื่น ๆ จะต้อง ออกไปศึกษาข้อมูลจากกลุ่มอื่น ๆ ตามความสนใจของตนเอง เมื่อครบกำหนดเวลาแล้วจึงกลับ เข้ากลุ่มเดิมเพื่อนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนร่วมกัน เมื่อเสร็จกิจกรรมให้นักศึกษาครูทุกคนสะท้อนผล

3) กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในความรู้พื้นฐาน ได้แก่ ทฤษฎีวรรณคดี การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และหลักการสอนวรรณคดี ด้วยการใช้กิจกรรมเกมเธอคือ ใคร โดยแบ่งผู้เล่นออกเป็น 2 ฝ่าย เพื่อใบ้คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครในวรรณคดีที่กำหนดให้ ซึ่งอีกฝ่ายหนึ่งจะต้องตอบชื่อตัวละคร เพื่อทบทวนไปยังการวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดี อันเป็นความรู้ที่สัมพันธ์กับทฤษฎีวรรณคดี

จากกิจกรรมในระยะเตรียมความพร้อมที่ได้ดำเนินการทั้งหมดนี้ส่งผลให้ชั้นเรียนเป็นพื้นที่สาธารณะที่ทุกคนสามารถสะดวกใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้โดยตรงไปตรงมา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Donnell (1999) ที่ได้นำทฤษฎีของ Habermas มาพัฒนาการเรียนรู้อย่างตนเอง พบว่า การใช้เหตุผลในการกระทำทางการสื่อสารตามทฤษฎีของ Habermas ช่วยให้ผู้เรียนในแต่ละบุคคล เกิดการเรียนรู้ได้จากเหตุผลที่ใช้ในการสื่อสาร ส่งผลให้ผู้เรียนความเข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดการเปลี่ยนมุมมอง และเกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการได้วิพากษ์วิจารณ์โดยใช้องค์ความรู้ที่สัมพันธ์ได้อย่างเปิดกว้าง มีอิสระ ซึ่งเป็นแกนกลางสำหรับการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

3.1.3 กระบวนการจัดกิจกรรมในระยะที่ 2 เป็นกิจกรรมที่ตั้งอยู่บนองค์ประกอบของทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas คือความมีเหตุผล และการกระทำทางการสื่อสาร ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาครูพัฒนาการคิดไปสู่การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ได้จากกิจกรรมคือ

1) การตั้งคำถามที่สะท้อนการโต้แย้งมุมมองความเชื่อเดิม เพื่อนำไปสู่การสรุปอย่างมีเหตุผลผ่านขั้นตอนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ โดยในกิจกรรมขั้นนี้ผู้สอนสามารถยกตัวอย่างคำถามเชิงวิพากษ์ที่น่าสนใจ จึงทำให้สามารถกระตุ้นให้นักศึกษาครูสนใจที่จะศึกษาประเด็นที่กำหนดให้ในวรรณคดีเรื่องที่อ่านร่วมกันทั้งชั้นเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Bates et al. (2009) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเชื่อมโยงระหว่างการกำกับดูแลในมหาวิทยาลัยกับการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ พบว่า การเป็นพี่เลี้ยงและต้นแบบของผู้สอน ในด้านการให้คำแนะนำ ตัวอย่าง และการสื่อสารที่ชัดเจนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจและพัฒนาการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้ และสอดคล้องกับแนวคิดการส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของ อภิภา ปรัชญพฤทธิ์ (2547) แนวทางหนึ่งว่า บทบาทของผู้สอนควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยการแนะนำและตั้งคำถามที่ท้าทายการคิดแบบเดิม ๆ

2) การเชื่อมโยงข้อมูลทั้งจากทฤษฎี บริบททางสังคม และอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ผ่านกิจกรรมในชั้นอภิปรายกลุ่มย่อย ที่มีการกำหนดบทบาทของนักศึกษาครูในแต่ละกลุ่ม ออกเป็น 3 บทบาท คือ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงการพิจารณาประเด็นสำคัญตามทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดี ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงประเด็นสำคัญจากข้อมูลทางการเมือง ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีที่สังคมในวรรณคดีเรื่องนั้นให้การยอมรับ และผู้ค้นคว้าทาง

สุนทรียะ ที่ทำหน้าที่สรุปประเด็นสำคัญของจากทั้งสองบทบาท และสะท้อนตัวบทที่ตรงกับ ประสบการณ์ อารมณ์ความรู้สึก จากนั้นนำข้อมูลการสรุปของกลุ่มมาสู่ขั้นการสะท้อนผลการคิดที่เป็น การเสนอข้อมูลของกลุ่มแก่ชั้นเรียน โดยนักศึกษาครูกลุ่มอื่น ๆ สามารถตั้งคำถามเพื่อทำให้เกิด การทบทวนข้อมูล ของตนเอง จะเห็นได้ว่ากิจกรรมทั้งหมดนี้ทำให้นักศึกษาครูได้ทบทวนข้อมูล นั้นอย่างซ้ำ ๆ ผ่านหลายมุมมอง จึงส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลมาสรุปได้อย่างมีเหตุผล และ แปลกใหม่จากความเชื่อเดิมของวรรณคดีในเรื่องนั้น ๆ ได้ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา พัฒนาการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของ Mezirow J. (1990) ที่ได้เสนอให้ใช้กระบวนการสนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรับฟังเรื่องราว การตีความ วิเคราะห์ การอธิบายโดยใช้เหตุผลร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lee (2015) เกี่ยวกับหลักเกณฑ์สำหรับการรับรู้เชิงวิพากษ์ตามแนวคิด Habermas ว่าการกระทำทางการสื่อสาร คือการให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยน ทบทวนข้อมูลผ่านการใช้ ภาษาด้วยการสนทนา อภิปรายหลังการอ่านทั้งก่อนและหลังจากการที่ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยบท สามารถทำให้เกิดการเชื่อมโยงตัวบทกับอุดมการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม ที่ช่วยให้เกิดการรับรู้ เชิงวิพากษ์จากตัวบทได้

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้นักศึกษาครูมีความสามารถในการคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์สูงกว่าก่อน การใช้รูปแบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Panida Monyanont (2016) ที่ได้นำกระบวนการ วงวรรณกรรมมาใช้พัฒนาความสามารถในการเขียนสะท้อนคิด ให้แก่นักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 ที่ลงเรียนรายวิชาวรรณกรรม พบว่า ผู้เรียนสามารถเขียนสะท้อนคิดในระดับบรรยาย ระดับการวิเคราะห์ ระดับการวิจารณ์ และระดับการวิพากษ์ได้

3.2 นักศึกษาครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.84, S.D. = 0.66$) ผลการวิจัยดังกล่าวน่าจะเนื่องมาจาก

3.2.1 กระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบได้ มีการฝึกการตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์ การให้ข้อมูล และการแสดงความคิดเห็น ซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องในแต่ละขั้นตอน ผ่านการอภิปรายทั้ง กลุ่มย่อยและชั้นเรียน จึงทำให้นักศึกษาครูสามารถออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี โดยนำเสนอมุมมองใหม่ และมุ่งเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยน ความคิดต่อวรรณคดีเรื่องที่กำลังศึกษาได้

3.2.2 กระบวนการเรียนรู้ได้มุ่งให้นักศึกษาครูนำประสบการณ์และมุมมองที่แปลก ใหม่จากกระษะที่ 2 และ 3 มาใช้เพื่อออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นทบทวนประสบการณ์ โดยนักศึกษาครูระบุมุมมองใหม่ที่ได้จากวรรณคดีที่ศึกษาในกระษะที่ 2 รวมทั้งให้ทบทวนประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการสอนวรรณคดี โดยให้ออกแบบการเรียนการสอน วรรณคดีในเรื่องที่สนใจอย่างอิสระ 2) ขั้นอภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อตั้งคำถาม วิเคราะห์ วิวิจารณ์

เชิงโต้แย้ง ค้นคว้า และสรุปเกี่ยวกับยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล ที่สัมพันธ์กับ
 วรรณคดีที่เลือกอ่าน ตามบทบาท 3 บทบาท คือ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี มีบทบาทที่สัมพันธ์
 ตามทฤษฎีการเรียนรู้ และทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดี ผู้ค้นคว้าทางศิลปกรรม มีบทบาทที่สัมพันธ์ตาม
 คุณลักษณะของผู้เรียนและบริบททางสังคม และผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ มีบทบาทที่สัมพันธ์ตาม
 อารมณ์ความรู้สึกและประสบการณ์เดิมของผู้สอน 3) ขั้นสะท้อนผลการคิด โดยให้นักศึกษาครูแต่ละ
 กลุ่มนำเสนอผลการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีต่อชั้นเรียน ซึ่งนักศึกษาครูในกลุ่มอื่นและ
 ผู้สอนจะให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้เกิดการตรวจสอบ ทบทวนการออกแบบการเรียนการสอนอีกครั้ง
 4) ขั้นสร้างชิ้นงานใหม่ โดยให้นักศึกษาครูนำผลที่ได้จากการทบทวนมาออกแบบการเรียนการสอน
 วรรณคดี มาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล จากนั้นนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่อกลุ่ม
 อีกครั้งเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแก่กันและกัน อันจะนำไปสู่การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้
 สมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ อยู่บนองค์ประกอบของทฤษฎีวิพากษ์ของ
 Habermas คือ พื้นที่สาธารณะ การกระทำทางการสื่อสาร และความมีเหตุผล จึงมีส่วนช่วยส่งเสริม
 การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครูได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Li (1993)
 ที่ได้ นำ แนวคิดลัทธิเซนและทฤษฎีวิพากษ์ ของHabermas มาใช้เพื่อพัฒนาทักษะออกแบบ
 การเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า การใช้ความสนใจพื้นฐานทั้งสามของ Habermas มาใช้เพื่อ
 การวิเคราะห์การออกแบบการเรียนการสอน สามารถทำให้เกิดการพิจารณามิติทางสังคมที่สัมพันธ์กับ
 การออกแบบการเรียนการสอน และสามารถเปิดเผยอำนาจที่ฝังอยู่ในกระบวนการออกแบบ
 จึงสามารถทำให้เกิดการหลุดพ้นจากการถูกครอบงำทางความคิด ที่สามารถช่วยให้ผู้สอนในโรงเรียน
 หรือนักออกแบบการเรียนการสอนมีมุมมองเชิงลึกสำหรับการออกแบบการเรียนการสอน ที่สามารถ
 นำไปใช้กับผู้เรียนที่หลากหลายและบริบทที่แตกต่างกันได้ และมีผลทำนองเดียวกับผลการวิจัยของ
 สุภาวดี วิสุวรรณ, อติศร เนาวนนท์, และสิริลักษณ์ โปรงสันเทียะ (2562) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียน
 การสอน โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีวิพากษ์
 ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้น คือ ขั้นให้ประสบการณ์ ขั้นการใคร่ครวญด้วยคำถามสะท้อนคิด
 ขั้นแลกเปลี่ยนมุมมอง ขั้นสมรรถนะสร้างใหม่ และขั้นสะท้อนความคิดต่อการปรับเปลี่ยน มาส่งเสริม
 ให้นักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ-ภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 มีสมรรถนะนักศึกษาครูพิเศษ พบว่านักศึกษาครูมี
 สมรรถนะด้านความรู้และทักษะ ในระดับชำนาญ และด้านเจตคติและคุณลักษณะ ในระดับเชี่ยวชาญ
 ทั้งนี้มีผลการเรียนรู้ในหน่วยออกแบบการเรียนรู้นี้ให้สนุก อยู่ในระดับมาก

3.2.3 กระบวนการเรียนรู้มุ่งให้ประยุกต์ใช้ผลการศึกษาวรรณคดีในระยะที่ 2
 ซึ่งเป็นระยะการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ที่มีความสำคัญสำหรับนักศึกษา
 ครู ตามที่ ราชบัณฑิตยสภา (2558, น. 423-424) ระบุไว้ว่าจะทำให้เกิดความเข้าใจ ในความคิด
 ความรู้สึกของตน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตน ในด้านการออกแบบการสอน ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

การเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล ตลอดจนการดูแลและการปัญหาผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่ การพัฒนา และปรับปรุง การสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ ซึ่งในระยะที่ 2 นักศึกษาครูได้ผ่านการพัฒนาให้เป็นผู้มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์มาแล้ว จึงทำให้สามารถนำความสามารถนั้นมาใช้ออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รสริน เจริมไธสง (2554) ที่ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาครู ชั้นปีที่ 4 พบว่า รูปแบบการสอนผ่านการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนได้สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 ความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการนำรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์มาใช้ พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ส่งผลให้นักศึกษาเกิดมุมมองใหม่ต่อวรรณคดี และความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ส่งผลให้นักศึกษาครูบูรณาการรูปแบบการสอนและเทคนิคการสอน การตั้งประเด็นแปลกใหม่ เพื่อนำมาใช้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีได้น่าสนใจมากขึ้น ผลการวิจัยดังกล่าวน่าจะเนื่องมาจาก

4.1.1 การใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างหลากหลาย ทั้งเกม และแอปพลิเคชัน ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเป็นกลุ่มได้จริง และการให้ข้อมูลป้อนกลับไปอย่างทันที่ของผู้สอน ในบริบทของการเรียนออนไลน์ ทั้ง google meet, google slide และ padlet ที่นักศึกษาครูคุ้นเคย รู้วิธีการใช้งานอยู่แล้ว อีกทั้งสื่อวิดีโอ เพลง ที่นำมาใช้มีเนื้อหาที่สัมพันธ์กับชีวิตของนักศึกษาครูและเนื้อเรื่องวรรณคดี อยู่ในความสนใจของสังคมในปัจจุบัน จึงทำให้นักศึกษาครูสามารถทำกิจกรรมจากสื่อได้ ตลอดจนการเลือกตัวบทวรรณคดีที่กำหนดเป็นขอบเขตตรงกับความสนใจของนักศึกษาครู เพราะเป็นวรรณคดีที่ต้องใช้สำหรับนำไปออกแบบการเรียนการสอนในช่วงฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในชั้นปีที่ 4 จึงทำให้นักศึกษาให้ความสนใจและความสำคัญเป็นพิเศษ สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของ Jarvis (2006, pp. 69-77) ที่เสนอให้ใช้นิยายเป็นสื่อสำหรับการฝึกคิดไตร่ตรอง โดยอาศัยการตีความผ่านประสบการณ์ชีวิต และ Gray (2007, pp. 499-504) ที่ได้เสนอเครื่องมือสำหรับการฝึกคิดไตร่ตรองไว้เครื่องมือหนึ่ง คือการใช้เรื่องเล่า (Storytelling) ซึ่งเรื่องเล่านี้อาจจะเป็นเรื่องเล่าที่มาจากประสบการณ์จริงหรือมาจากประสบการณ์ทางอ้อม เช่น การอ่าน หรือการฟัง และสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้เรียน คือ

...ผู้สอนใช้แอปพลิเคชันที่หลากหลาย เป็นตัวกระตุ้นผู้เรียนได้อย่างดี เช่น การใช้ เกม vonder go ซึ่งทำให้อยากมีส่วนร่วม มีความรู้สึกผ่อนคลาย การใช้ google slide ที่ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนทัศนะต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะเป็น การเรียนออนไลน์ และผู้สอนเข้ามาให้ข้อมูลป้อนกลับเพิ่มเติมทันที จึงทำให้รู้สึกว่าความคิดเห็นของตนมีคุณค่า

(นักศึกษาครู 6, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2565)

...แอปพลิเคชันใช้งานค่อนข้างง่าย สะดวกเพราะเป็นสิ่งที่ใช้อยู่เป็นประจำในการ เรียนการสอน และสื่อวิดีโอ มีขนาดสั้น เข้าใจได้ง่าย ชอบการนำเพลงที่กำลังอยู่ในกระแส มาใช้ ทำให้เห็นว่าการสอนวรรณคดีสามารถเชื่อมโยงกับสื่อปัจจุบันได้

(นักศึกษาครู 7, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2565)

4.1.2 กระบวนการเรียนอยู่บนหลักการของทฤษฎีวิพากษ์ในเรื่องพื้นที่สาธารณะ ที่เป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับนักศึกษาครู และหลักการของวงวรรณกรรมนักศึกษาครูจึงรู้สึกได้รับอิสระ ตั้งแต่การเลือกวรรณคดีที่ตนสนใจ การเลือกบทบาทของตนเอง ประกอบกับการรวมกลุ่มกันของ นักศึกษาเกิดจากความสนใจที่มีร่วมกัน ตามหลักการเรียนรู้แบบวงวรรณกรรม จึงทำการแลกเปลี่ยน พูดคุยเป็นการแลกเปลี่ยนในเรื่องที่มีความสนใจร่วมกัน จึงทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะอ่านและ ค้นหาค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งการได้รับเสรีภาพ ความเท่าเทียมในการแสดงความคิดเห็น โดยที่สมาชิก คนอื่น ๆ และผู้สอนให้ความไว้วางใจในความคิดเห็นนั้น ตลอดจนการฝึกเรื่องของการใช้ภาษา เพื่อแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลในระยะการเตรียมความพร้อม จึงทำให้ผู้เรียนกล้าที่จะเสนอ ความคิดของตนเองมากขึ้นกว่าเดิม ความคิดเห็นที่ได้จึงมีค่อนข้างหลากหลาย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อ การสร้างประเด็นเพื่ออภิปราย และต่อการทบทวนประเด็นที่มีร่วมกันเพื่อนำไปใช้สรุปได้ สอดคล้อง กับแนวทางการพัฒนาการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของ Mezirow J (1990) ว่า กระบวนการควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการเล่าและรับฟังเรื่องราวซึ่งกันและกัน และได้ตีความ วิเคราะห์ อธิบายโดยใช้เหตุผล และสอดคล้องกับแนวทางการสอนวรรณคดี ของ Chamber, & Gregory (2006, pp. 135-136) ว่า กิจกรรมที่ใช้ต้องสามารถช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจไปที่หัวข้อที่ ได้รับ และควรส่งเสริมให้เกิดการอภิปรายความคิดเห็นของผู้เรียนกับผู้เรียนคนอื่น ๆ ทั้งที่เป็นแบบกลุ่มย่อย และรูปแบบการสัมมนา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ของ Panida Monyanont (2016, p. 144) ว่า การให้อิสระในการเลือกประเด็นทำให้ผู้เรียนสามารถเขียนสะท้อนคิดได้ รวมทั้ง สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้เรียน คือ

...ขอการให้เลือกรื่องอะไรก็ได้โดยที่ผู้สอนไม่บังคับ ทำให้รู้สึกอยากอ่านวรรณคดี
เรื่องนั้นมากขึ้น และการให้แต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็น แบบที่ผู้สอนไม่ขัดจังหวะ
ไม่บอกว่าผิด รู้สึกว่ามีอิสระในการคิด และได้เห็นมุมมองทางความคิดที่หลากหลายมากขึ้น
(นักศึกษาครู 10, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2565)

4.2 ความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
ตามทฤษฎีวิพากษ์ พบว่า ควรปรับขั้นตอนในระยะที่ 2 ให้มีขั้นตอนทบทวนเนื้อเรื่อง ก่อนที่จะไปเป็น
ขั้นตอนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ควรเพิ่มกิจกรรมและเวลาสำหรับขั้นตอนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และ
ขั้นตอนอภิปรายกลุ่มย่อยตามบทบาทโดยปรับภาระของบทบาทผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ เป็นการสืบค้น
และบอกถึงวรรณศิลป์ที่ปรากฏในเรื่อง และการปรับกิจกรรมในระยะที่ 3 ขั้นตอนการสร้างชิ้นงาน
ใหม่ เป็นการให้ปรับแก้ไขแผนตามข้อมูลย้อนกลับของผู้สอน ตลอดจนการปรับจำนวนใบงาน และ
บันทึกความรู้ให้มีจำนวนน้อยลง และปรับหัวเรื่องในบางบันทึกการเรียนรู้ให้ชัดเจนขึ้น เช่น บันทึก
การเรียนรู้ในแต่ละบทบาท ผลการวิจัยดังกล่าวน่าจะเนื่องมาจาก ตัวบทวรรณคดีเป็นตัวบทที่อาจจะ
ยังไม่คุ้นชินในเรื่องของภาษาที่ใช้ และการเรียนการสอนวรรณคดีควรคำนึงถึงด้านของความงามของ
ภาษาที่นำมาใช้สะท้อนความคิดของผู้แต่งด้วย ตลอดจนบริบททางการเรียนที่เป็นการเรียนแบบ
ออนไลน์ จึงทำให้ไม่สะดวกบันทึกใบงานหรือบันทึกความรู้ และการสังเกตการเรียนรู้ของผู้เรียน
เป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร จึงต้องติดตามและสะท้อนกลับในทุกขั้นตอน สอดคล้องกับ
ผลการสัมภาษณ์นักศึกษา ดังนี้

...เมื่ออ่านเรื่อง สรุปเรื่องด้วยตนเองแล้ว ก็ให้นำมาตั้งคำถามเลย ทำให้บางยังไม่
มั่นใจว่าเรื่องที่ตนเองเข้าใจนั้นถูกหรือไม่
(นักศึกษาครู 4, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2565)

...เนื่องจากเป็นการเรียนแบบออนไลน์ และภาระงานที่กำหนดให้ทำ ได้ส่งให้เป็น
ไฟล์ใน google classroom ทำให้บางครั้งโหลตมาทำในช่วงเวลานั้นลำบาก เพราะบางทีก็
เข้าเรียนโดยใช้โทรศัพท์มือถือแค่เครื่องเดียว
(นักศึกษาครู 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2565)

...บทบาท 3 บทบาท คิดว่าบทบาทที่ 3 เข้าใจภาระงานได้ยาก ต้องใช้เวลาสำหรับ
ทำความเข้าใจ จึงจะเขียนบันทึกลงไปได้ และบันทึกตามบทบาทคิดว่ามีความซ้ำซ้อนกัน
(นักศึกษาครู 15, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2565)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การเตรียมความพร้อม เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการในระยาะที่ 2 และ 3 ได้ ฉะนั้นจึงควรให้เวลากับการเตรียมความพร้อมในแต่ละเรื่อง โดยเมื่อประเมินระหว่างเรียนแล้วผู้เรียนยังไม่มีความพร้อมในด้านใด ผู้สอนควรสอนซ้ำเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในด้านนั้นเสียก่อน

1.2 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีในครั้งนี้ปรับใช้การสอนแบบออนไลน์ ฉะนั้นผู้สอนจะต้องติดตามผลการทำงานของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด และควรสะท้อนผลการทำงานให้ผู้เรียนทราบโดยทันที และควรพิจารณาการเลือกใช้แอปพลิเคชันสำหรับการเรียน ไม่ควรใช้มากกว่า 2 แอปพลิเคชันต่อการสอน 1 ขั้นตอน

1.3 การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอน จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาประมาณหนึ่ง ฉะนั้นควรยืดหยุ่นเรื่องเวลา การคิดและการสร้างชิ้นงาน

1.4 จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์หลังเรียนของนักศึกษาจำนวน 4 คน ยังอยู่ในระดับการวิเคราะห์ ซึ่งยังเป็นระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนยังสับสนข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางสังคมที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสร้างวรรณคดีได้ไม่สอดคล้องกับวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ผู้สอนจึงควรเพิ่มแหล่งเรียนรู้ และให้คำแนะนำในกระบวนการอภิปรายกลุ่มย่อยตามบทบาท เพื่อให้เกิดการถกเถียงเชิงวิพากษ์ ที่จะส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับวิจารณ์ญาณได้ต่อไป

1.5 จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน ในด้านการออกแบบกิจกรรมและสื่อการสอน โดยการกำหนดสื่อการสอนของนักศึกษาครูอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากนักศึกษามุ่งใช้เพียงสื่อการสอนแบบสำเร็จรูป ขาดการพัฒนาสื่อการสอนด้วยตนเอง ผู้สอนจึงควรยกตัวอย่างสื่อการสอนวรรณคดีที่หลากหลายมากขึ้น และกระตุ้นนักศึกษาด้วยการใช้คำถามเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับข้อดีและข้อบกพร่องของการใช้สื่อการสอนวรรณคดี ในขั้นของการอภิปรายกลุ่มย่อยตามบทบาท และขึ้นสะท้อนผลการคิด ก็น่าจะช่วยส่งเสริมความสามารถในขั้นนี้อยู่ในระดับมากได้

1.6 จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนในด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาครูอยู่ในระดับปานกลาง ผู้สอนจึงควรแนะนำและตรวจสอบให้นักศึกษาใช้การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ในขั้นอภิปรายกลุ่มตามบทบาทและการสะท้อนผลการคิดให้มากขึ้น ก็น่าจะช่วยส่งเสริมความสามารถในด้านนี้ให้อยู่ในระดับมากได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการนำกระบวนการวงจรรวบรวมมาใช้ในการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนที่ประกอบด้วยเตรียม การอ่านเป็นรายบุคคล การอภิปรายกลุ่มย่อยตามบทบาท 1-2 ครั้ง และการแลกเปลี่ยนประเด็นร่วมกันในชั้นเรียน ควรต้องพิจารณาเลือกใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่มและการแลกเปลี่ยนให้เหมาะสมบริบททางการเรียนการสอนจึงจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนภายในกลุ่มและชั้นเรียนได้อย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการครอบงำความคิดจากของคนใดคนหนึ่ง จึงควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำเทคนิคการอภิปรายและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้กับกระบวนการวงจรรวบรวม

2.2 จากขั้นตอนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ในการวิจัย เป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการกำหนดประเด็นที่แปลกใหม่ทางความคิดได้ ถ้ามีการขยายการจัดการเรียนรู้ในบริบทของการออนไลน์ผสมผสานกับการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการคิดในลักษณะอื่น ๆ หรือทักษะการตั้งคำถาม น่าจะเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ควรมีการนำไปวิจัยพัฒนาต่อไป

2.3 จากขั้นตอนการวิจัย พบว่าการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นพื้นที่สาธารณะเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดในระดับที่สูงขึ้นได้ จึงควรวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการออกแบบชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สาธารณะทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต่อไป

2.4 จากสถานการณ์การเกิดภาวะโรคระบาดจากเชื้อไวรัสโคโรนา ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีแบบผสมผสานรูปแบบใหม่ (Hybrid Learning) ที่สามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ของชีวิตหรือสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างทันท่วงที ด้วยการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งการ live-streaming, video conference เพื่อเรียนรู้เนื้อหาพร้อมกัน ร่วมกับการนำบทเรียนออนไลน์ (e-learning) มาใช้เพื่อทบทวนบทเรียนเป็นรายบุคคลตามความสนใจ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้เรียนรู้ร่วมกันมาอภิปรายแลกเปลี่ยนร่วมกันในชั้นเรียนต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ตังชนกานนท์. (2559). *การวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤติยา อริยา, วาริรัตน์ แก้วอุไร, และเพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 5, 1-17.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2551). *สายธารนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *แนวพินิจใหม่ในการสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์
- กาญจนา คุณารักษ์. (2558). *การออกแบบการเรียนการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กึ่งกาญจน์ บุณสินวัฒนกุล. (2560). จะสอนวรรณคดีอย่างไรให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(4), 203-213.
- กุสุมา รักษมณี. (2534). ก่อนเรียนวรรณคดีในมหาวิทยาลัย. ใน *ปากกาชนน* (น. 232-237). นครปฐม: วัดสารี.
- เกย์, เอ. (2546). *การเรียนการสอนแบบย้อนคิดทบทวน* (อุสุมา ชื่นชมพู่, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- จุฑาพรรธน์ ผดุงชีวิต. (ม.ป.ป). *การสื่อสารเชิงคุณธรรมและความรู้ การวิเคราะห์เชิงอุปนัยว่าด้วยความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของอัตลักษณ์อาเซียน*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- จุฑาพรรธน์ (จามจุรี) ผดุงชีวิต. (2551). *วัฒนธรรม การสื่อสาร และอัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑารัตน์ คชรัตน์. (2554). *การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ใช้การไตร่ตรองและแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส เพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตสำหรับเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุศภีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจตนา นาควัชร. (2538). *ข้อคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา. ในทางไปสู่วัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 2, น. 155-171). กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ.
- เจตนา นาควัชร. (2542). *ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.

เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2556). *วรรณคดีศึกษาในระดับมัธยมศึกษา: หยดก้าวย่ำ...นำก้าวน้ำ*.

สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2560, จาก <https://thailanguageinstruction.wordpress.com>

ชนาธิป พรกุล. (2552). *การออกแบบการสอนและบูรณาการ การอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7-20.

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2540). “คำนำ” ใน *บทพิจารณาว่าด้วยวรรณกรรมการเมืองและประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: คบไฟ.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: วีพริ้นท์

ชิดชงค์ ส. นันทนาเนตร. (2549). *ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ดวงมน จิตรจำนงค์. (2536). *สุนทรียภาพในภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศยาม.

ดวงมน จิตรจำนงค์. (2553). มโนทัศน์สำคัญในวรรณคดีวิจารณ์และวรรณคดีศึกษาจากการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงอุดมศึกษา. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6, 95-108.

ตรีศิลป์ บุญจระ. (2543). *พัฒนาการวรรณคดีศึกษาในประเทศไทย ในสถานภาพไทยศึกษา: การสำรวจเชิงวิพากษ์*. กรุงเทพฯ: ตรีสิน.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). *การสอนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี

ทิตนา แคมมณี. (2549). *การนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับหลักสูตรครุศึกษา* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา แคมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

ทิตนา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

ทิตนา แคมมณี. (2560). การได้ตรงการสอน ใน *รวมบทความวิชาการ กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพ โรงเรียน ครู หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน* (น. 97-112). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).

ธเนศ วงศ์ภักดา. (2560). *วรรณคดีไทยสำหรับครูมัธยม. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรวรรณคดีไทยสำหรับครูมัธยม*. วันที่ 27 – 28 เมษายน 2560 ณ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

- ธีรบุษ อณุฤทธิ์, และปัญญา เล็กวิไล. (2557). การใช้การกลุ่มวรรณกรรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทย (รายงานผลการวิจัย). เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- นลินี ฌ นคร. (2561). *หลักการวัดและประเมินผลการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2540). *การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *การพัฒนาการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- บุญเลี้ยงทุมทอง. (2560). *ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ,มล. (2539). *แว่นวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ประยุทธ์ ปยุตโต. (2537). *วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม*. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- ปรียา สมพีช.(2556). *การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญา บริสุทธิ์. (2542). *วรรณศิลป์ ใน วิทยปัญญา* (น. 17-36). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมิก.
- ปิยากรณ์ พุ่มแก้ว. (2562). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสะท้อนคิดของนักศึกษาครู. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 25, 188 – 205.
- เปลื้อง ฌ นคร. (2545). *ประวัติวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เพชฌู กิจระการ, และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). *ดัชนีประสิทธิผล. วารสารการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8), 30-36.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2556). *ทักษะ 5 C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนอิงมาตรฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2558). *ร่วมกันสร้างสังคมการคิดท่ามกลางสังคมข่าวสาร ใน ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (บก.). ศาสตร์การคิด* (น. 11-14). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ภัทรารักษ์ ช้อยศิริณ บุษบา บัวสมบุรณ์, และกมล โปธิเย็น. (2564). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตโดยใช้ RUCES MODEL. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี* 15, 26-41.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (ม.ป.ป.). *การออกแบบและพัฒนาคอร์สแวร์สำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- มารศรี สอทิพย์. (2554). *วรรณวิทย์ วรรณศิลป์*. ขอนแก่น: หจก.ขอนแก่นการพิมพ์.
- รสริน เจิมไธสง. (2554). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาครู (วิทยานิพนธ์ ปริญญาคุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รีนฤทัย สัจจพันธุ์. (2549). *สุทธิยรสแห่งวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: ณ เพชรสำนักพิมพ์.
- ล้อม เฟิงแก้ว. (2549). *ว้ายเว้ง วรรณคดี*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- วรากรณ์ วนาพิทักษ์. (2554). *ทฤษฎีวิพากษ์ของเจอร์เกน ฮาเบอร์มาส: พื้นที่สาธารณะทางการเมือง และเสรีภาพในการแสดงออกบนอินเทอร์เน็ต*. สืบค้น 8 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?Id=728311>.
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2561). *วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2541). *การพัฒนารูปแบบการสอนสำหรับวิชาวิธีสอนทั่วไปแบบเน้นกรณีตัวอย่าง เพื่อส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครู ด้านการคิดวิเคราะห์แบบตอบโต้ในศาสตร์ การสอน (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). *การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินติ้ง.แมสโปรดักส์.
- วิทย์ ศิวะศรียนนท์. (2544). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: ธรรมชาติ.
- วิภา กงกะนันท์. (2533). *วรรณคดีศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศรีวิไล ดอกจันทร์. (2529). *การสอนวรรณกรรมวรรณคดีไทย*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริชัย กาญจนวสี. (2546). *นโยบายการประเมินผลการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. ใน สุวิมล ว่องวานิช. (บก.). *การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่* (น. 3-24). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สร้อยสน สกลรักษ์. (2541). *แนวการสอนวรรณคดีมรดกในระดับมัธยมศึกษา*. *วารสารครุศาสตร์*, 26(2), 39-49.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2549). *การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- สังฆธรรมพรทวีกุล. (2556). *รูปแบบการสอนคิดไตร่ตรองเพื่อพัฒนาการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครู* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุคนธ์ ภูริเวทย์. (2544). *การออกแบบการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภาวดี วิสุวรรณ, อติสร เนาวนนท์, และสิริลักษณ์ โปรงสันเทียะ. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ. *วารสารชุมชนวิจัย*, 13, 153- 166.
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2559). *การออกแบบการสอน หลักการ ทฤษฎี สู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: เพ็ญพรินตัง.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2558). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- อลิศรา เพชรระ, ไกรเดช ไกรสกุล, และสีบพงษ์ ธรรมชาติ. (2560). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. *วารสารวิชาการคณะศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 18, 214-226.
- อภิภา ปรัชญพฤทธิ์. (2547). การพัฒนาคุณภาพครูโดยการส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ มุมมองของนักทฤษฎีเชิงวิพากษ์และยุคหลังสมัยใหม่. *วารสารครุศาสตร์*, 32, 49-67.
- อภิสิทธิ์พร สลิตภาคีกุล. (2561). การออกแบบการเรียนการสอน: ทักษะเพื่อความสำเร็จของครู. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 10(พิเศษ), 107-115.
- อารียา หุติงทะ. (2556). *เบิกทางวรรณคดีศึกษาไทย*. ใน จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (บก.). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากรพระราชวังสนามจันทร์.
- Panida Monyanont. (2559). Using Literature Circles to promote Reflective Writing Ability: A Perspective on the Co-operative learning Approach. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(1), 128-146.
- Ash, S. L., & Clayton, P. H. (2009). Generating, deepening, and documenting learning: The power of critical reflection for applied learning. *Journal of Applied Learning in Higher Education*, 1(1), 25-48.
- Alber, Jan. (2009). *Why study literature?*. Ebook by Narayana press. Arhus University press.
- Bates, A., Ramirez, L., & Drits, D. (2009). Connecting university supervision and critical reflection: Mentoring and modeling. *The Teacher Educator*, 44(2009), 90-113.

- Bennett S. V, Gunn, A. A., & Leung, C. B. (2016). Comprehension Strategy Instruction With Literature Circles and Response Journals: Promoting Preserve Teachers' Metacognitive Thinking about a Multicultural Text. *Literacy Practice & Research, Fall, 42(1)*, 26-33.
- Berkeley, A. (2007). Theatre in the' Engaged University: Acontext for Habermas's Commuication Action. *Journal of Dramatic Theory and Criticism, 22(1)*, 9-28.
- Bonnie, C. H. (2007). *Literature Circles and Response*. NESA Conference Athens, Greece April 1, 2007.
- Bonnie, K. L., & Nancy J. (2001). Literature Circles Resource Guide. Christopher_GordonPub November, 1, p. 2000.
- Briggs, S. R. (2010). *Using Literature Circles to Increase Reading Comprehension in Third Grade Elementary Students* (Thesis' s Master). California: Dominican University of California.
- Brookfield, S. (1988). Developing critically reflective practitioners: a rationale for training educators of adults, in Brookfield, S. (Ed.), *Training Educators of Adults: The Theory and Practice of Graduate Adult Education*. New York, NY.: Routledge.
- Brookfield, S. (2011). *Radicalzing learning: Adult education for a just world*. San Francisco: Jossey-bass.
- Brownlie, F. (2005). *Grand conversation, thoughtful responses: A unique approach to literature circles*. Manitoba: Portage and Main press.
- California State University, Northridge. (2004). *Using Literature Circles*. Retrieved October 25, 2018, from www.csun.edu/Literature/.../Lit%20Circles.pdf
- Carson, Lyn, & Fisher, Kath. (2006). Raising the bar on criticality: Students' critical reflection in an internship program. *Journal of Management Education, 30*, 700.
- Chamber, Ellie, & Gregory, Marshall. (2006). *Teaching and Learning English literature*. London: SAGE Publications.
- Chung, David N. (2006). *Literature circle frames the depth, complexity, & content imperatives of Lit Circles: Investigation, Scholarship & Sophistication*. J Taylor Education.

- Cunliffe, A.L. (2004). On becoming a critically reflexive practitioner. *Journal of Management Education*, 28(4), p. 407-26.
- Daniels, H. (2002). *Literature circles: Voice and choice in book clubs and reading groups* (2nd ed.). Portland, ME: Stenhouse.
- Daniels, H. (2006). What's the next big thing with literature circles?, *Voices from the Middle*, 13(4), 10-15.
- Dick, W., Carey, L. and Carey, J.O. (2005). *The systematic design of instruction* (7th ed). Boston: Allyn and Bacon.
- Donald, L. G., & Jason, D. (2008). *Assessing Learning, Critical Reflection, and Quality Educational Outcomes: The Critical incident Questionnaire. College and Research Libraries* (September 2008), (pp. 407-426). N.P.: n.p.
- Donnell, David O. (1999). Habermas, critical theory and selves-directed learning, *Journal of European Industrial Training*, 23(4/5), 251-261.
- eNotes. (2009). *What is the importance of teaching literature in schools and at home? i think its a specific question.* Retrieved November 25, 2018, from www.enotes.com.
- Farrell, S. C. (2004). *Reflective practice in action 80 reflection breaks for busy teacher.* California: Corwin Press.
- Ferguson, L., & Kern, D. Re-visioning literature circle: Incorporating comprehension strategy instruction in student-led discussions. *The NERA journal*, 47(2), 23-30.
- Finlayson, J. G. (2005). Habermas's Moral Cognitivism and the Frege-Geach Challenge. *European Journal of Philosophy*, 13, 3.
- Finsrud, A. (2017). *Literature and Teaching methods – a study of students' attitudes and textbook.* Retrieved November 25, 2018, from www.brage.bibsys.no/mlui/bitstream.
- Fisher, K. (2003). Demystifying Critical Reflection: Defining criteria for assessment. *Higher Education Research & Development*, 22(3), 313-325.
- Freiberg, J. H., & Driscoll A. (2005). *Universal teaching strategies* (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Gray, D. E. (2007). Facilitating Management Learning Developing Critical Reflection Through Reflective tools. *Management Learning*, 38(5), 495-517.

- Gunter, Mary Alice., Ester, Thomas H., & Schwab Jan Hasbrouck. (2003). *Instruction: a models approach* (4th ed). Boston: Allyn and Bacon.
- Habermas, J. (1971). *Knowledge and human interests*. Boston: Beacon Press.
- Habermas, J. (1990). *Model Consciousness and Communicative Action*. Oxford: Polity Press.
- Habermas, J. (2004). *Public Sphere and political public Sphere, Commemorative Lecture Kyoto, Nov. ll*. N.P.: n.p.
- Huang, D., & Embi, M. A. (2007). Approaches employed by secondary school teachers to teaching the literature component in English. *Educators and Education Vol 22*, 1-23.
- Hussein, Elham T. (2016). Challenges to Teaching English Literature at the University of Hail: Instructor' Perspective. *Arab world English Journal; December 2016*, 7(4), 125-138.
- Jarvis, P. (2006). *Towards a comprehensive theory of human learning. Lifelong learning and the learning Society. 1*. London & New York: Routledge.
- Joyce, B., & Weil, M. (2009). *Models of Teaching* (8th ed). New York: Prentice-Hall.
- Karatay, H. (2017). The Effect of Literature Circles on Text Analysis and Reading Desire. *International Journal of Higher Education, September, 6(5)*, 65-75.
- Kenny, N. (2010). *What is Critical Reflection?.* Centre for learning and Education support. N.P.: n.p.
- Kember, D. (2000). Development of a questionnaire to measure the level of reflective thinking. *Assessment & Evaluation in Higher Education, 25*, 381-395.
- Kemp, J. E., Morrison, G. R., & Ross, S. M. (1998). *Designing effective Instruction* (2nd. ed.) Columbus: Merrill.
- Langer, J. A. (1995). Literature and learning to think. *Journal of curriculum and supervision, 10(3)*, 207-226.
- Langer, J. (1997). Literacy acquisition through literature. *Adolescent and adult literacy 40*, 602-614.
- Lechte, J. (1994). *Fifty Key Comtemporary Thinkers From Structuralism to Post Modernity*. London: Routledge.

- Lee, Cheu- Jey. (2015). Habermasian criteria for critical literacy: Examples of critical text analysis and their implications. *International journal of Critical Pedagogy*, 6(2), 115-128.
- Leon Benade. (2015). Teachers' Critical Reflective Practice in the Context of Twenty-first Century Learning. *Open Review of Educational Research*, 2:1, 42-54, Retrieved April 1, 2018, from DOI: 10.1080/23265507.2014.998159
- Li, M. (1993). *The convergence of zen philosophy and habermas' critical theory for designing metacognitive learning and instruction*. Retrieved April 1, 2018. from <https://search.proquest.com/docview/304035507?accountid=49790>
- Lin, Chia Hui. (2002). *Literature Circles*. Retrieved October 25, 2018. from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED469925.pdf>.
- Lombardi, Esther. (2018). *Literature*. Updated April 08, 2018. Retrieved November 22, 2018, from www.thoughtoo.com
- O'Brien, C. (2007). Using collaborative reading groups to accommodate diverse learning and behavior needs in the general education classroom. *Beyond Behavior*, 16(3), 7-15.
- Mary McMyne. (n.d.). *Course Design: The Importance of Critical Reflection*. Retrieved November 1, 2016, from www.wp.vcu.edu.
- Merriam-Webster. (n.d.). *Online Dictionary*. Retrieved September 20, 2016, from <https://www.merriam-webster.com>.
- Mezirow, J. (1981). A critical theory of adult learning and education. *Adult Education*, 32(1), 2-24.
- Mezirow, J. (1990). *Fostering critical reflection in adulthood: A guide to Transformative and Emancipatory Learning*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Mezirow, J. (1998). On critical reflection. *Adult Education Quarterly*, 48, 185-198.
- Mezirow, J. (2004). Forum comment on Sharan Merriam's "the role of cognitive development in Mezirow's transformation learning theory". *Adult Education Quarterly*, 55(1), 69-70.
- Miller, M. (2011). *Critical reflection*. Gowrie Australia. 45.
- Morales, A. S., & Carroll, K. (2015). Using literature Circles in the ESL College Classroom: A lesson from Puerto Rico. *Colomb. APPL. Linguist. J*, 17(2). 93-206.

- Morrison, G. R., Ross, S. M., & Kemp, J. E. (2011). *Designing Effective Instruction* (6th ed). Hoboken, NJ: Wiley.
- Nafisah, N. (2006). *Literature in ELT setting: Paving the way for critical students*. Retrieved October 25, 2018, from www.ebookbrowse.com
- Norling, T. (2009). *Aims and objectives in the teaching of English literature at upper secondary school*. Retrieved October 25, 2018, from www.diva-portal.org/smash/get/diva2:292256/fulltext01
- Noyes, J. K. (2003). Teaching literature as aberrant science. *Diogenes*, 50(2). Academic one file, Retrieved September 28, 2018, from www.link.galegroup.com/apps/doc.
- Pandit, G. (2011). *Critical Reflection in Collective Knowledge Creation: A Mixed-Method Case Study of Middle Managers' Reflection and Interaction in a Public Organization* (Dissertations thesis). Washington: George Washington University.
- Read write think. (n.d.). *Literature Circles: Getting Started*. Retrieved October 25, 2018, from www.Readwritethink.org
- Reynolds, M. (1998). Reflection and Critical Reflection in Management Learning. *Management Learning*, 29 (2), 183- 200.
- Rexroth, K. (2018). *Literature—Britannica Online*. Retrieved November 22, 2018, from www.Encyclopedia.britannica.com.
- Rohaniyah, J. (2012). TECHNIQUE IN TEACHING LITERATURE. *OKARA*, 110(7).
- Rui, X. (2016). *The Educational Value of Reading and Teaching Literature. the degree of Master of Arts. Education and Society*. McGill University, Montreal .
- Sarah, ASH, & Patti, Clayton. (2009). *DEAL Model for Critical Reflection*. Retrieved February 25, 2017, from <https://Kevin-Clayton.Squarepace.com/.../DEAL-Model-for-Critical-reflection.pdf>.
- Sims, R., & Koszalka, T.A. (2008). Competencies for the new-age instructional designer. In Spector, J.M., Merrill, M.D., van Merriënboer, J., & Driscoll, M.P. (Eds.). *Handbook of research on educational communications and technology* (3rd ed., pp. 569-575). New York: Taylor & Francis.
- Smith, P. L., & Ragon, T. J. (2005). *Instructional design* (3rd ed). New York, NJ: Sens.

- Smyth, J., Mcinerney, P., Hattam, R., & Lawson, M. (1999). *Critical reflection on teaching and learning*. Adelaide, Australia: Flinder Institute for Study of Teaching.
- Sparks-Langer, M. (1991.) Promoting cognitive, critical and narrative reflection. *Paper presented at the annual meeting of American Education Research Association*. Chicago: n.p.
- Streibel, M. J. (2004). *Instructional Design and Human Practice: What Can We Learn from Habermas' Theory of Technical and Practical Human Interests?*. Retrieved April 1, 2018. from <https://doi.org/10.1007/BF02504840> DOI <https://doi.org/10.1007/BF02504840>
- Sunardi. (2018). Looking at the Shared Conception of Teaching Literature in Indonesian ELT Setting. *Journal of Language Teaching & Research*, 9(2), 316-327.
- Taggart, G., & Wilson, A. P. (1998). *Promoting reflective thinking in teachers*. California: corwin press.
- Tarakcioglu, Asli O. (2003). The uses of teaching literature in EFL classes. *Ekev Academic Review*, 7(17), 213-222.
- Tudor, I. (1996). *Learner-centredness as language Education*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Van Manen, M. (1997.) Linking way of knowing with way of being practical. *Curriculum Inquiry*, 6, 205-226.
- Van, T. T. M. (2009). The relevance of literary analysis to teaching literature in the EFL classroom. *English Teaching Forum*, 3, 2-9.
- Walston, S. (2006). *Literature Circles in the High School Setting an Inquiry from Comprehension to Synthesis*. M.S. dissertation, Wichita State University. Retrieved October 25, 2018, from ProQuest Dissertations and Theses data base.
- Whittaker, C. R. (2012). *Integrating Literature Cricles Into A Cotaught Inclusive Classroom*. Hammill Institute on disabilities. Reprints and permission. Retrieved October 25, 2018, from <http://www.Sagepub.com/journals//>
- Wiland ,S. M. (2016). *Reading and Teaching English Literature: Cappelen Damm As*. N.P.: n.p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รายนามผู้เชี่ยวชาญในการให้สัมภาษณ์

- 1.1 ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา
 - 1.1.1 ศาสตราจารย์ ดร. ดวงมน จิตรจํานงค์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
 - 1.1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษบา บัวสมบุรณ์ อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 - 1.1.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพบุลย์วรรณ จิตพัฒน์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
 - 1.1.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรัชญา ปานเกตุ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 - 1.1.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศศิรัศม์ สีนธูฉนิก อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- 1.2 ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับมัธยมศึกษา
 - 1.2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรอุมมา พิษยะสุนทร โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
 - 1.2.2 อาจารย์มาลินี ทับทิมชัย ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา
 - 1.2.3 อาจารย์ฉัตรชนกานต์ เปรมพัฒนพันธ์ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย 2 หลวงพ่อเงินอุบลมภ์
 - 1.2.4 อาจารย์สาวิตรี สุริยวงษ์ ตำแหน่งครูชำนาญการ โรงเรียนราชินีบูรณะ
 - 1.2.5 อาจารย์ ถนิ มรัักษ์ ชูชัยมงคล ตำแหน่งครูชำนาญการ โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศบางขุนเทียน
- 1.3 ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี
 - 1.3.1 ศาสตราจารย์ ดร. ดวงมน จิตรจํานงค์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
 - 1.3.2 รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

1.3.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตชงค์ ส.นันทนาเนตร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

1.3.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรัช คมพจน์ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ สำนักวิชารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

1.3.5 อาจารย์ ดร. ชัชพันธ์ ยิ้มอ่อน อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

2. รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุฑมหาวิทยาลัยราชภัฏ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

2.2 รองศาสตราจารย์ ดร. วารินทร์ แก้วอุไร อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

2.3 รองศาสตราจารย์ ดร. วัชรพล วิบูลยศิริ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย หลักสูตรภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล จังหวัดนครปฐม

2.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตชงค์ ส.นันทนาเนตร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รสริน เจริญไธสง อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

2.6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรัช คมพจน์ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ สำนักวิชารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

2.7 อาจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ บุณยสินวัฒนกุล อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ข เอกสารประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และ
คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

ประกอบด้วย

1. รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. คู่มือการใช้รูปแบบรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ

รูปแบบการสอนวรรณคดี ตามทฤษฎีวิพากษ์

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

โดย นางสาวเตือนใจ คดี
นิสิตปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

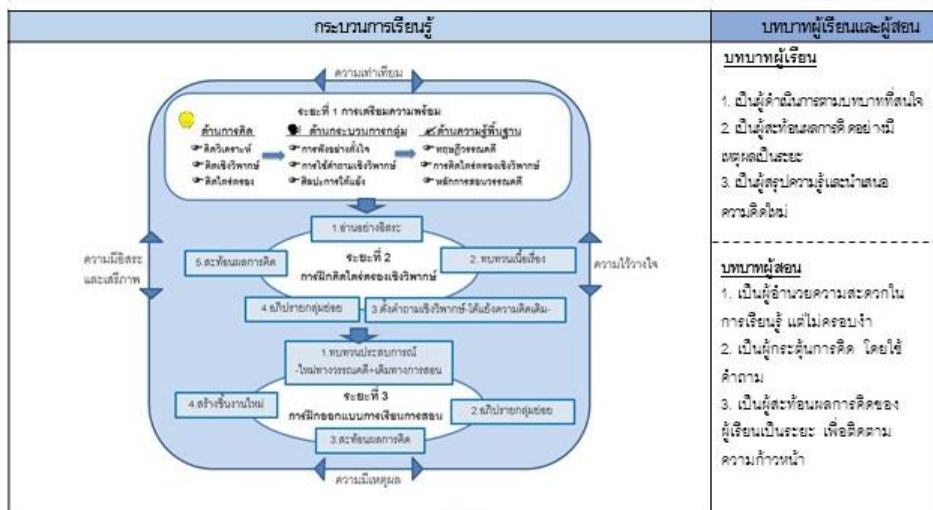
สารบัญ

เรื่อง	หน้า
แผนภาพรูปแบบ	1
ความเป็นมาของรูปแบบ.....	2
หลักการ	4
จุดมุ่งหมายของรูปแบบ	8
กระบวนการจัดกิจกรรม	8
1. หลักการหรือแนวคิดการจัดกิจกรรม	8
2. วิธีการสอนและเทคนิคการสอนของการจัดกิจกรรม	10
3. กระบวนการจัดกิจกรรม.....	11
4. โครงสร้างกิจกรรม	16
บทบาทของผู้สอน	44
บทบาทผู้เรียน.....	45
การวัดและประเมินผล.....	47
1. หลักการวัดและประเมินผล	47
2. วิธีการวัดและประเมินผล	48
3. เครื่องมือประเมินผล	48
4. เกณฑ์การประเมินผล.....	49
ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ.....	52
1. ปัจจัยภายใน	52
2. ปัจจัยภายนอก.....	54

หน้า 1

รูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

หลักการ	จุดมุ่งหมายของรูปแบบ
<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการตีความภาษาของตัวบทที่มีความหลากหลาย โดยมีผู้สอนอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 2. เป็นการเรียนรู้จากการใช้คำถามเชิงวิพากษ์สร้างความได้แก่ทางความคิด การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม ความรู้ทางทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดี และบริบททางสังคมของผู้เรียน 3. เป็นการเรียนรู้ผ่านการอภิปรายถกเถียงซึ่งได้แก่ความคิดทางวรรณคดี ผ่านกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือที่กำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่มอย่างชัดเจน มีลักษณะเปิดกว้าง มีอิสระ เสรีภาพ ความเท่าเทียม และความไว้วางใจในการทำงานร่วมกัน 4. เป็นการเรียนรู้ผ่านการให้เหตุผลตามความสนใจของมนุษย์ประกอบด้วยเหตุผลทางเทคนิค ทางปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองที่สะท้อนการดูหมิ่นจากการครอบงำของวรรณคดี 5. เป็นการเรียนรู้ผ่านการศึกษา และการให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างต่อเนื่อง ทั้งระหว่าง และหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตนเอง และเพื่อน โดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะนำไปสู่การปรับปรุงการคิดและการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีที่มีคุณภาพมากขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาศูนย์มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ 2. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาศูนย์มีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

ปัจจัยที่เชื่อต่อความสำเร็จ		
ปัจจัยภายใน		ปัจจัยภายนอก
ผู้สอน	ผู้เรียน	การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นพื้นที่สาธารณะ ที่อยู่บนความรู้ลึกถึงระดับเสรีภาพ เท่าเทียม ความมีเหตุผล และมีความไว้วางใจ
<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความเชื่อมั่นในตัวผู้เรียน 2. ใจเปิดกว้าง 3. มีทักษะการสื่อสารเชิงบวก 4. มีมุมมองเชิงบวก 5. มีองค์ความรู้ทางวรรณคดีและการสอนวรรณคดี 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การคิดวิเคราะห์วิพากษ์ได้ตรงต่อ 2. ความกล้าแสดงความคิดเห็น 3. ยอมรับความคิดเห็น 4. มีทักษะการฟังอย่างตั้งใจ 5. มีศิลปะการโต้แย้ง 6. มีทักษะการตั้งคำถาม 7. มีความรู้พื้นฐานทางวรรณคดีและการสอนวรรณคดี 	

การวัดและประเมินผล
<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ 2. ประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

หน้าที่ 2

ความเป็นมาของรูปแบบ

การศึกษาปัญหาการสอนวรรณคดีทั้งของต่างประเทศและประเทศไทย พบว่า การสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาเป็นเพียงการมุ่งทำความเข้าใจความหมายของคำศัพท์เพื่อถอดความ หรือเพียงเพื่อรับรู้เนื้อหาที่เกิดขึ้น โดยปราศจากการใช้ความคิดเพื่อไตร่ตรอง ตีความความหมายของคำศัพท์หรือเนื้อหานั้น จึงไม่อาจทราบได้ถึงความหมายของการเรียนวรรณคดีอย่างแท้จริง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนวรรณคดี ดังที่ Huang, & Embi (2007, p. 2) และ Wilson (2014, pp. 68-9) ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า ผู้สอนมักจะใช้วิธีการบรรยายเฉพาะเนื้อหา โดยเริ่มจากการให้อ่านออกเสียงตัวบทวรรณคดีพร้อมกันทั้งชั้น จากนั้นครูเป็นผู้อธิบายคำศัพท์ยากที่ไม่คุ้นเคย รายละเอียดต่าง ๆ ในตัวบทวรรณคดีแล้วเมื่อใกล้หมดเวลาจึงให้ผู้เรียนตอบคำถามหรือทำแบบฝึกหัดที่มีคำตอบตายตัวจากผู้สอนอยู่แล้ว โดยละเลยการให้ผู้เรียนวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้เกิดกระบวนการไตร่ตรองเนื้อหาที่จะนำไปสู่การอภิปรายวรรณคดีเรื่องนั้นอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับสร้อยสน สกลรักษ์ (2540, น. 40-42) ได้กล่าวว่า “ครูส่วนใหญ่มักทำให้ผู้เรียนรู้สึกเครียดและคิดว่าการอ่านวรรณคดีเป็นงานยาก โดยไม่รู้ตัว เพราะครูมักสอนให้ผู้เรียนท่องศัพท์ยากที่พวกเขาไม่เคยพบและใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงมากกว่าที่จะทำให้พวกเขาแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก” ฉะนั้นจากปัญหาของการเรียนการสอนวรรณคดีดังกล่าวมา จึงส่งผลให้การเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะในสถาบันการผลิตครูยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนวรรณคดีที่มุ่งให้เกิดการใช้ปัญญาเพื่อคิดไตร่ตรองเนื้อหา

การส่งเสริมให้นักศึกษาครูเกิดความคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Critical Reflection) ซึ่งหมายถึง การคิดทบทวนความเข้าใจในระดับบุคคลที่มีต่อความเชื่อ สมมติฐาน หรือตีความประสบการณ์เดิมอย่างรอบคอบและรอบด้าน โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยง เพื่ออธิบาย ตีความความเชื่อ สมมติฐาน หรือประสบการณ์เดิม ในประเด็นคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งการเมือง เพื่อให้ผู้ศึกษาเกิดการตระหนักรู้ และการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์หรือกระบวนทัศน์เดิม จึงมีความสำคัญต่อการเรียนวรรณคดีของนักศึกษาเอง เพราะจะทำให้ผู้อ่านเนื้อหาเปิดใจกว้างยอมรับมุมมองที่หลากหลาย ที่จะทำให้เห็นช่องว่างของการศึกษาวรรณคดีในเรื่องนั้น ๆ ตามความสนใจ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดการศึกษาวรรณคดีอย่างมีหลักคิดตามทฤษฎี มีความคิดเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมของตนโดยมีหลักการและเหตุผล อันส่งผลให้ผู้อ่านไม่เพียงแต่เข้าใจเนื้อความที่วรรณคดี

หน้า 3

ต้องการจะสื่อสาร แต่ยังคงเกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ด้วย นอกจากนี้ยังสามารถช่วยให้นักศึกษามีมุมมองสำหรับการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้สอดคล้องกับมาตรฐานของสาระที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นให้เกิดการวิจารณ์วรรณคดีได้อย่างเห็นคุณค่า (กระทรวงศึกษาธิการ, น. 3) สอดคล้องกับความคิดของอภิกา ปรัชญาฤทธิ์ (2547) ว่าการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์จะช่วยให้เกิดความตระหนักถึงการใช้หลักการที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้นำการปฏิบัติงาน ช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยนความคิด และพฤติกรรมในการปฏิบัติ ทำให้การปฏิบัติงานนั้นมีความชัดเจน และยังส่งเสริมให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นประชาธิปไตย และเป็นต้นแบบของนักประชาธิปไตย ที่ยอมรับความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อของผู้เรียนมีความโปร่งใส และพร้อมจะยอมรับฟังข้อมูลย้อนกลับและคำวิพากษ์วิจารณ์

แนวทางการพัฒนาการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีนั้นต้องมุ่งเน้นกระบวนการที่ช่วยให้เกิดการตีความ การอธิบายเหตุการณ์ผ่านประสบการณ์ของบุคคล โดยทฤษฎีทางการศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทฤษฎีหนึ่งที่มุ่งเน้นให้เกิดการตั้งคำถามตีความ อย่างเป็นเหตุเป็นผล คือ ทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีทางปรัชญามีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้บุคคลเกิดการคิดไตร่ตรอง ในประเด็นทางสังคม การเมือง มุ่งเน้นไปที่ความขัดแย้งของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ขณะนั้นของสังคมและการเมือง โดยทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas (1981; 2004) เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับความหมายในภาษาและอุดมการณ์ทางสังคม โดยผ่านหลักการสำคัญ คือ การแลกเปลี่ยนความคิดโดยเสรี เปิดกว้าง เปิดโอกาสให้เกิดการตีความเชื่อมโยงการสื่อสารนั้นเข้ากับโลกสังคม ความสนใจของมนุษย์เป็นความสนใจเชิงปัญญา คือ ความสนใจเชิงเทคนิค เชิงปฏิบัติ และเชิงการปลดปล่อย (Marshall, 1998, pp. 131-132; Lechte, 1994, p. 187) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ พื้นที่สาธารณะการกระทำทางการสื่อสาร และความมีเหตุผล กระบวนการวิพากษ์ตามทฤษฎีการวิพากษ์จึงต้องประกอบด้วยขั้นตอนของการอ่าน การทบทวน การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และการแลกเปลี่ยนผ่านมุมมองตามข้อเท็จจริง เชิงทฤษฎีเชิงศีลธรรม เชิงสุนทรียะภายใต้สภาวะของพื้นที่สาธารณะ เพื่อนำไปสู่การสร้างเหตุผลเชิงปลดปล่อย

หน้า 4

การศึกษาทฤษฎีวิพากษ์และการสอนวรรณคดีข้างต้น พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้หนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับหลักการและเงื่อนไขของทฤษฎีวิพากษ์ คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบวงวรรณกรรม (Literature circles) ซึ่งมี Deniels (2006, p. 2) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการรวมกลุ่มของผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กประมาณ 5 - 6 คน ซึ่งมีความสนใจในการอ่านวรรณคดี ในเรื่องเดียวกัน มาร่วมอภิปรายกลุ่มย่อยในตัวบทวรรณคดีนั้น ซึ่งหลักการสำคัญของวงวรรณกรรม สามารถสรุปได้จากการอธิบายของ Daniele (2002, p. 18), Chung (2006, p. 4) และ Bonnie (2007, p. 2) คือ ยึดการตอบสนองของผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกตัวบทวรรณคดี กำหนดประเด็นการอภิปราย รวมทั้งเลือกบทบาทของตนเอง การเข้ากลุ่มเป็นกลุ่มเล็กแบบชั่วคราวที่เกิดจากความสนใจที่มีร่วมกัน การอภิปรายเป็นแบบเปิดกว้าง มีความยืดหยุ่นและลื่นไหล โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกไม่ใช่สมาชิกของกลุ่ม และประเมินผลจากการสังเกตของผู้สอนและประเมินตนเองของผู้เรียน จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนั้นพบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบวงวรรณกรรมสามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดไตร่ตรองได้

ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีวิพากษ์ แนวคิดวงวรรณกรรม การไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ มาประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

หลักการ

1. เป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการตีความภาษาของตัวบทที่มีความหลากหลาย โดยมีผู้สอนอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วยการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การตีความภาษาของตัวบทที่หลากหลาย และผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ดังนี้

1.1 หลักการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญที่สอดคล้องกับหลักการสอนวรรณคดี คือการมุ่งให้เกิดการคิดวิเคราะห์ การตีความโดยใช้บริบททางสังคม วัฒนธรรม รวมทั้งองค์ความรู้อื่น ๆ การตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหา แนวคิดสำคัญในตัวบทวรรณคดี เพื่อกระตุ้น ตรวจสอบความคิด ความเชื่อหรือประสบการณ์เดิม ผ่านกิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม กล่าวคือการทำที่ผู้เรียนได้เลือกและแสดงบทบาทในกระบวนการกลุ่มที่มุ่งเน้นให้เกิดการพิงพา การแลกเปลี่ยนข้อมูลจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม และระหว่างกลุ่ม

หน้า 5

1.2 การตีความการสื่อสารทางภาษาของตัวบทที่มีความหลากหลาย คือการให้ผู้เรียนได้พิจารณาภาษา และสำนึกทางศีลธรรมที่เชื่อมโยงกับการอธิบายพฤติกรรมของตัวละครในด้านต่าง ๆ จากตัวบทวรรณคดีที่มีสถานการณ์การขัดแย้งอย่างหลากหลาย โดยใช้เหตุผลเชิงทฤษฎี บริบทสังคม และสุนทรียะ ได้อย่างอิสระ เสรี สามารถโต้แย้งกันได้

1.3 ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้คือ ก่อนการจัดกิจกรรมเป็นผู้วางแผนออกแบบการเรียนการสอน จัดเตรียมความพร้อมด้านสื่อประกอบการสอน เช่น ตัวบทวรรณคดีที่หลากหลาย บทความที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเตรียมห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ในระหว่างการจัดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่นด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับ ชี้แนะเกี่ยวกับการทำชิ้นงานตามบทบาทที่ผู้เรียนเลือก หรือตามการร้องขอของผู้เรียน และการใช้คำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์หรือการยกตัวอย่างประกอบอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกนำไปพิจารณาประกอบกับการค้นคว้าของตนเองเพื่อสรุปเป็นมุมมองใหม่ที่มีต่อตัวบทวรรณคดีที่อ่านและสามารถนำมาใช้ออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้ทั้งในระดับกลุ่มและบุคคล และเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. เป็นการเรียนรู้จากการใช้คำถามเชิงวิพากษ์สร้างความโต้แย้งทางความคิดการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม ความรู้ทางทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดี และบริบททางสังคมของผู้เรียน ประกอบด้วยการใช้คำถามเชิงวิพากษ์ การโต้แย้งทางความคิด การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม ความรู้ทางทฤษฎีการวิจารณ์ของผู้เรียน และบริบททางสังคมของผู้เรียน ดังนี้

2.1 การใช้คำถามเชิงวิพากษ์สร้างความโต้แย้งทางความคิด คือ คำถามที่ปฏิเสธความคิดตามประสบการณ์เดิม เพื่อจะนำไปสู่การค้นคว้าหาประสบการณ์ ความรู้ทางทฤษฎี และบริบททางสังคมใหม่ต่อไป

2.2 การโต้แย้งทางความคิด เป็นกระบวนการของการเรียนรู้เหตุผลผ่านภาษา ความหมายของตัวบทวรรณคดีสื่อสารออกมาภายใต้สถานการณ์การสื่อสารที่เปิดกว้าง และสามารถทำให้เกิดการทบทวนประสบการณ์ต่าง ๆ ได้ ฉะนั้นจึงต้องให้ผู้เรียนได้อ่านตัวบทที่มีสถานการณ์ขัดแย้ง แสดงความรู้สึกไม่พอใจของตัวละคร หรือมีสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ความขัดแย้งในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การระบุงประสบการณ์ ความรู้ทางทฤษฎี และบริบททางสังคมเดิมของผู้เรียนที่มีต่อตัวบทวรรณคดีนั้น อันจะทำให้ผู้เรียนได้ทบทวนประสบการณ์ร่วมของตนเองในด้านต่าง ๆ ที่มีต่อ

หน้า 6

วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถระบุสมมติฐานสำคัญที่อยู่เบื้องหลังการกระทำได้ตามความจริง

2.3 การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม เป็นการระบุความรู้หรือความคิดเดิมที่ผู้เรียนมีต่อตัวบทวรรณคดี ทั้งด้านความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง และการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวบทด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดีต่าง ๆ ตลอดจนบริบททางสังคมของผู้เรียนที่สัมพันธ์กับตัวบทวรรณคดีที่สนใจศึกษา

2.4 ความรู้ทางทฤษฎีการวิจารณ์ของผู้เรียน คือ การใช้แนวคิดการวิพากษ์เพื่อศึกษาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสร้างความรู้ ความคิด ความเชื่อหนึ่ง ๆ ในตัวบทวรรณคดี ที่ส่งผลต่อความคิดและความเชื่อกระแสหลักของสังคม

2.5 บริบททางสังคมของผู้เรียน คือ สภาพหรือสถานการณ์แวดล้อมที่สะท้อนความคิดเห็นด้านศีลธรรม ได้แก่ การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และปรัชญาของผู้เรียนแต่ละบุคคล

3. เป็นการเรียนรู้ผ่านการอภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้งความคิดทางวรรณคดีผ่านกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือที่กำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่มอย่างชัดเจน มีลักษณะเปิดกว้าง มีอิสระ ความเท่าเทียม และความไว้วางใจในการทำงานร่วมกัน ประกอบด้วยการอภิปรายถกเถียงโต้แย้งความคิดทางวรรณคดี กระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือ ดังนี้

3.1 การอภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้งความคิดทางวรรณคดี คือ การแลกเปลี่ยนมุมมองและข้อคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งที่มีต่อตัวบทวรรณคดี โดยใช้คำถามเชิงวิพากษ์ เพื่อนำมาสรุปด้านความรู้ทางทฤษฎี ทางศีลธรรม ทางสุนทรียะ

3.2 กระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสอนวรรณคดี ทฤษฎีวิพากษ์ วงวรรณกรรม และการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ที่ระบุว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันทั้งในระดับกลุ่มย่อยและทั้งชั้นเรียน ฉะนั้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาตัวบทวรรณคดีกับผู้อื่น ในลักษณะของการใช้เหตุผลเชิงโต้แย้งที่สัมพันธ์กับบทบาทที่ผู้เรียนได้เลือกได้แก่ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม ผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ ทั้งแบบกลุ่มย่อยและทั้งชั้นเรียน โดยการแลกเปลี่ยนมุมมองและข้อคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งที่เปิดกว้างจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ได้นั้น ต้องมีลักษณะของพื้นที่สาธารณะ ดังนี้

หน้า 7

3.2.1 มีความอิสระ กล่าวคือ ทุกคนสามารถเข้าร่วมกลุ่ม การเลือกตัวบทวรรณคดี การแสดงความคิดเห็น รวมทั้งการตั้งข้อสงสัยเป็นไปตามความสมัครใจ

3.2.2 มีเสรีภาพ กล่าวคือ บุคคลในกลุ่มสามารถเลือกใช้ข้อมูลใด ๆ มาเป็นเหตุผลเพื่อแสดงความคิดเห็นเชิงยืนยัน โต้แย้ง หรือเสนอแนะได้ตามที่ต้องการ โดยปราศจากการถูกบังคับ ชูเชิญ ควบคุม ขอร้อง หรือชักนำด้วยอำนาจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

3.2.3 มีความเท่าเทียม กล่าวคือ ทุกคนในกลุ่มต้องได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็น โดยไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งที่ต้องการแสดงความคิดเห็นแต่ไม่ได้รับโอกาสนั้น

3.2.4 มีความไว้วางใจ กล่าวคือ บรรยากาศในการแสดงความคิดเห็นต้องเป็นบรรยากาศที่ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น แสดงถึงความกระตือรือร้นในการรับฟัง ความจริงใจในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การไม่ขัดแย้งกับตนเองและผู้อื่น

4. เป็นการเรียนรู้ผ่านการให้เหตุผลตามความสนใจของมนุษย์ ประกอบด้วยเหตุผลทางเทคนิค ทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองที่สะท้อนการหลุดพ้นจากการครอบงำของวรรณคดี ประกอบด้วย เหตุผลทางเทคนิค เหตุผลทางปฏิบัติ การหลุดพ้นจากการครอบงำของวรรณคดี ดังนี้

4.1 การให้เหตุผลตามความสนใจของมนุษย์ ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วยเหตุผลทางเทคนิค คือ การใช้ความรู้ตีความภาษาในวรรณคดีด้วยทฤษฎีวรรณคดีที่เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการนำมาใช้เพื่อทำให้เกิดการวิเคราะห์ตัวบทวรรณคดีในหลายมุมมอง

4.2 เหตุผลทางปฏิบัติคือ การใช้ความรู้ตีความภาษาในวรรณคดีด้วยข้อมูลทางศีลธรรม ได้แก่ การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และปรัชญา ที่เป็นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในตัวบทวรรณคดี

4.3 การหลุดพ้นจากการครอบงำของวรรณคดี คือ การใช้เหตุผลทางการปลดปล่อยที่เกิดจากการทบทวนไตร่ตรองด้วยตนเองและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนมุมมองของผู้เรียนที่แตกต่างไปจากประสบการณ์เดิมของตนเองทั้งต่อตัวบทวรรณคดีและการสอนวรรณคดี

5. เป็นการเรียนรู้ผ่านการฝึกซ้ำ และการให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างต่อเนื่อง ทั้งระหว่าง และหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตนเอง และเพื่อน โดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะนำไปสู่การปรับปรุงการคิดและการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีที่มีคุณภาพมากขึ้น ประกอบด้วย การฝึกซ้ำ การให้ข้อมูลป้อนกลับ ผู้ชี้แนะ ดังนี้

หน้า 8

5.1 การฝึกซ้ำ คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน เกี่ยวกับการตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์แบบปลายเปิด การให้ข้อมูล หรือการแสดงความคิดเห็นด้วยตนเองทั้งก่อนการอภิปรายกลุ่ม ในระหว่างการอภิปรายกลุ่มส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งในระดับกลุ่มย่อยและทั้งชั้นเรียน รวมทั้งหลังการอภิปรายกลุ่มผู้เรียนได้ทบทวนความคิดสำหรับปรับแก้ชิ้นงาน เพื่อทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นและมีความชำนาญในการปฏิบัติด้านการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

5.2 การให้ข้อมูลป้อนกลับ ด้วยการตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์แบบปลายเปิด การให้ข้อมูล หรือการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบทวรรณคดี ซึ่งกระทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งระหว่าง และหลังจาก จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยบุคคลที่หลากหลายทั้งตนเอง เพื่อน และผู้สอน

5.3 ผู้ชี้แนะ หมายถึง ผู้สอนจะต้องแนะนำหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากข้อเท็จจริงของ ข้อมูล โดยไม่ใส่ความคิดเห็นของตัวเองเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการคิดและการออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดีที่มีคุณภาพมากขึ้น

จุดมุ่งหมายของรูปแบบ

1. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
2. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

กระบวนการจัดกิจกรรม

กระบวนการจัดกิจกรรมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ประกอบด้วย หลักการหรือแนวคิดการจัดกิจกรรม วิธีการสอนและเทคนิคการสอนของกิจกรรม กระบวนการจัดกิจกรรม และโครงสร้างกิจกรรม ดังนี้

1. หลักการหรือแนวคิดการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เป็นการบูรณาการหลักการจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบกับการสอนวรรณคดี หลักการของ ทฤษฎีวิพากษ์ และวงวรรณกรรม ดังนี้

หน้า 9

หลักการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือตามหลักการของการจัดเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการคือ 1) การพึ่งพาอาศัยบนความเท่าเทียมกันของสมาชิกในกลุ่ม 2) การมีปฏิสัมพันธ์ด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือข้อมูลร่วมกัน 3) การมีทักษะการทำงานร่วมกัน 4) การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มที่ใช้ และ 5) มีผลงานทั้งที่เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

การสอนวรรณคดี จะต้องเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อ่านเรื่องอย่างอิสระ และได้อ่านทั้งเรื่องโดยใช้เวลาที่เหมาะสม เพื่อความเข้าใจวรรณคดี มุ่งเน้นการวิจักษ์วรรณคดี คือ การคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อดี ข้อบกพร่อง หรือความสัมพันธ์ของวรรณคดี มุ่งเน้นการวิจารณ์ คือการตีความการวิพากษ์ วิจัยสาระที่เป็นแนวคิดสำคัญ การเข้าถึงวรรณคดี และอิทธิพลของแนวคิด โดยใช้บริบททางสังคม วัฒนธรรม หรือองค์ความรู้อื่น ๆ เพื่อการศึกษาวรรณคดี มุ่งเน้นให้เกิดการตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหา แนวคิดสำคัญในตัวบทวรรณคดี เพื่อกระตุ้น ตรวจสอบความคิด ความเชื่อ หรือประสบการณ์เดิม มุ่งการไตร่ตรองตัวบทวรรณคดี และมุ่งให้เกิดการนำเสนอความคิดเห็น ผ่านการอภิปรายกลุ่มย่อย และการอภิปรายร่วมกันทั้งชั้นเรียน

หลักการทฤษฎีวิพากษ์ คือความรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำเชิงการสื่อสาร (communicative action) บน lifeworld ทั้งในระดับปัจเจกและสังคม ที่ประกอบด้วยภาษา และสำนึกทางศีลธรรม ผ่านกระบวนการตีความ (hermeneutic) ภาษาในลักษณะการแลกเปลี่ยนความคิดบนพื้นที่สาธารณะโดยอิสระ เสรี สามารถโต้แย้งกันได้ ด้วยการใช้คำถามเชิงวิพากษ์เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เหตุผลตามความสนใจของมนุษย์ 3 ประเภท คือ ความสนใจเชิงเทคนิค (technical interest) เป็นการใช้เหตุผลทางพุทธิปัญญาได้แก่ความสนใจเชิงทฤษฎี ความสนใจเชิงปฏิบัติ (practical interest) เป็นการใช้เหตุผลทางศีลธรรม บรรทัดฐานทางสังคม กฎหมาย ได้แก่ การตีความภาษา และความสนใจเชิงการปลดปล่อย (emancipatory interest) เป็นการใช้เหตุผลที่มาจากมุมมองที่สัมพันธ์กับความรู้สึกร่างกายในของผู้พูด หรือความคิดเห็นส่วนตัวที่สัมพันธ์กับผู้อื่น อาจทั้งในฐานะผู้รับสาร และฐานะตัวแทนตัวตนของผู้ส่งสาร ที่ไม่ได้รับอิทธิพลจากทั้งเหตุผลเชิงพุทธิปัญญาและศีลธรรม

หน้า 10

หลักการของวงวรรณกรรม คือยึดการตอบสนองของผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกตัวบทวรรณกรรม กำหนดประเด็นการอภิปรายหรือสนทนา รวมทั้งเลือกบทบาทของตนเอง การเข้ากลุ่มเป็นกลุ่มเล็กแบบชั่วคราวที่เกิดจากความสนใจตัวบทวรรณคดีร่วมกัน การจัดอภิปรายกลุ่มร่วมกันทั้งชั้นเรียนแบบเปิดกว้าง ที่มีความยืดหยุ่นและลื่นไหล ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในวงอภิปรายและเป็นเจ้าของผลงานของตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ไม่ใช่สมาชิกของกลุ่ม ประเมินผลจากการสังเกตของครูและประเมินตนเอง

2. วิธีการสอนและเทคนิคการสอนของการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ใช้วิธีการสอน ดังนี้

2.1 วิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย โดยให้การถกเถียง 3 ประเภท คือ กระบวนการที่แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก มีสมาชิกกลุ่มประมาณ 3-6 คน และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นร่วมกัน ตามบทบาทด้วยการถกเถียง 3 ประเภท คือ การถกเถียงเชิงทฤษฎี เชิงศีลธรรม และเชิงสุนทรียะ จากนั้นนำผลการแลกเปลี่ยนมาสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่มได้ต่อไป โดยใช้เป็นการจัดกลุ่มอภิปรายแบบกันเองตามความสนใจของตนเอง การจัดกลุ่มแบบเวียนรอบวง และแบบกลุ่มซ้อน

2.2 วิธีการสอนโดยใช้เกม คือ กระบวนการที่ผู้เรียนได้เล่นเกมตามกติกาที่ระบุ และสามารถนำเนื้อหา วิธีการ พฤติกรรมของการเล่น และผลของการเล่นมาใช้เพื่ออภิปรายสรุปเป็นการเรียนรู้ของตนเองได้

2.3 วิธีการสุนทรียสนทนา คือกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันโดยปราศจากอคติ มีใจเป็นกลางและสามารถหาข้อสรุปร่วมกันได้

2.4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้สัญญาการเรียน เป็นการทำข้อตกลงทางการเรียนด้วยตัวผู้เรียนเองและเสนอต่อผู้สอนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนควบคุมตนเองทั้งด้านระยะเวลา และกิจกรรม

2.5 เทคนิคการใช้คำถามเชิงวิพากษ์ โดยมุ่งเน้นไปที่การใช้คำถามปลายเปิดเพื่อพัฒนาการคิดเชิงนามธรรม ซึ่งลักษณะของคำถามปลายเปิดต้องเป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างหลากหลาย ไม่มีคำตอบเฉพาะตายตัว

หน้า 11

2.6 เทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ที่มีลักษณะเป็นภาพประกอบข้อความ ง่ายต่อการแยกแยะข้อมูลเพื่อให้เห็นองค์ประกอบหลักที่เชื่อมโยงกันอยู่ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลจากการอภิปรายกลุ่มย่อยไปสู่การอภิปรายทั้งชั้นเรียน

2.7 เทคนิค world café เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม มีความอิสระ มีความทัดเทียม และไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยให้ในแต่ละโต๊ะสนทนา มีเจ้าบ้าน 1 คน มีสมาชิกเข้าร่วมเป็นกลุ่มเล็กตามความเหมาะสม มีการกำหนดประเด็นการสนทนา ระยะเวลา และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้หมุนเวียนในโต๊ะสนทนาต่าง ๆ เพื่อจดความคิดสำคัญลงในกระดาษ โดยก่อนออกจากโต๊ะสนทนานั้นอาจเขียนคำชื่นชม ให้กำลังใจ หรือข้อมูลเพิ่มเติมลงในกระดาษ Post-it ให้แก่เจ้าบ้าน เพื่อนำไปสรุปต่อไป

2.8 เทคนิค scaffolding คือการที่ผู้สอนคอยให้การช่วยเหลือผู้เรียนสร้างการเรียนรู้ เป็นรายบุคคลในระยะเริ่มแรกของการเรียนรู้ จากนั้นลดความช่วยเหลือลง จนกระทั่งผู้เรียนเกิดความชำนาญโดยไม่ต้องมีความช่วยเหลือจากครู โดยการช่วยเหลือนั้นอาจกระทำได้โดยการแนะนำโดยตรง การให้ข้อมูลบางส่วน และการยกตัวอย่าง

2.9 เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจฟัง โดยไม่แทรกแซง ไม่ขัดจังหวะการพูดของผู้พูด จดจำรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ฟัง จากนั้นนำมาพยายามทำความเข้าใจอย่างไม่มีอคติ ไม่ยึดติดกับความคิดเดิม ไม่วิพากษ์ตัดสินว่าถูกหรือผิด ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง แล้วนำมาบันทึกรวมทั้งระบุสิ่งที่สงสัยในกระดาษและขยายความคิดไปสู่การตั้งคำถามโดยให้ภาษาเชิงบวก

2.10 เทคนิคการเขียนบันทึกการไตร่ตรอง เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนคิดด้วยตนเองผ่านการเขียนบันทึกตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยรูปแบบของบันทึกนี้อาจเป็นตาราง หรือไม่ก็ได้ ซึ่งสามารถนำไปแลกเปลี่ยนกับผู้เรียนคนอื่น ๆ และผู้สอนเพื่อให้คำแนะนำต่อไปได้

2.11 เทคนิคการสรุปการเรียนรู้ด้วยคำถาม 4 ข้อ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการทบทวนภาพรวมของการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึก มุมมองที่มี และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยกระทำเมื่อสิ้นสุดกระบวนการอภิปรายร่วมกันทั้งชั้น

3. กระบวนการจัดกิจกรรม

กระบวนการจัดกิจกรรมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ แบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะการเตรียมความพร้อม การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation)

การเตรียมความพร้อมเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านการคิด อันเป็นปัจจัยภายในของผู้เรียนที่เอื้อต่อความสำเร็จในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดไตร่ตรอง ด้านกระบวนการกลุ่ม ประกอบด้วย การฟังอย่างตั้งใจ การใช้คำถามเชิงวิพากษ์ ศิลปะการโต้แย้ง และด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ประกอบด้วยทฤษฎีวรรณคดี การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการสอนวรรณคดี โดยสามารถแบ่งการเตรียมความพร้อมออกเป็น 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1: เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดที่จำเป็น คือ การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดไตร่ตรอง อันเป็นทักษะการคิดที่จะพัฒนาไปสู่ความกล้าที่จะคิด การคิดได้ตรงตามเนื้อเรื่องด้วยการจัดกิจกรรมทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม ผ่านการวิธีการสอนโดยใช้เกม การอภิปรายถกเถียง เทคนิคการตั้งคำถามและการใช้ผังความคิด

กิจกรรมที่ 2: เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือที่มุ่งเน้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เสรี มีความเท่าเทียม มีเหตุผล มีความไว้วางใจ ได้แก่ การฟังอย่างตั้งใจ การใช้คำถามเชิงวิพากษ์ และศิลปะการโต้แย้งเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น ผ่านกิจกรรมสุนทรียสนทนา เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ และเทคนิค world café

กิจกรรมที่ 3: เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการทบทวนหรือให้ความรู้พื้นฐานด้านทฤษฎีและความรู้ที่จำเป็น ได้แก่ ทฤษฎีวิพากษ์วรรณคดี การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการสอนวรรณคดี โดยใช้วิธีการสอนแบบบรรยายประกอบตัวอย่าง การใช้เกมและการอภิปรายในรูปแบบต่าง ๆ หลังจากสืบค้นและศึกษาบทความตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง

หน้า 13

ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Practice critical reflection)

2.1 ขั้นการอ่านอย่างอิสระ (Survey) ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้สอนยกตัวอย่างตอนใดตอนหนึ่งของตัวบทวรรณคดีหรือบทเด่น ๆ ของตัวบทวรรณคดีและใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นการคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละคร ที่สามารถนำไปสรุปเป็นสาระสำคัญที่ผู้เรียนต้องการสื่อได้

2.1.2 ผู้เรียนเลือกอ่านตัวบทวรรณคดีคนละ 1 ตัวบทอย่างอิสระ ตามความสนใจของตนเอง จากตัวบทที่มีลักษณะ คือ มีสถานการณ์ขัดแย้ง สะท้อนความรู้ไม่พอใจสถานการณ์ที่เป็นอยู่ และตัวบทที่เชื่อมโยงสู่สถานการณ์ปัจจุบัน

2.2 ขึ้นตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ (Critical question) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการโต้แย้งทางความคิดภายในตัวผู้เรียนที่เชื่อมโยงกับไปสู่การโต้แย้งประสบการณ์เดิม ประกอบด้วย

2.2.1 ผู้เรียนระบุประสบการณ์เดิมที่มีต่อตัวบทวรรณคดีที่เลือก

2.2.2 ผู้สอนยกตัวอย่างตัวบทวรรณคดีบางบทที่มีสถานการณ์ขัดแย้ง และใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนสังเกตสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จากนั้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ได้อย่างเสรีโดยผู้สอนจะเป็นผู้สะท้อนผลการคิดและสรุปลักษณะของคำถามเชิงวิพากษ์

2.2.3 ผู้เรียนตั้งคำถามเชิงวิพากษ์จากตัวบทวรรณคดีที่เลือกอ่านตามความสนใจนั้นเป็นรายบุคคล

2.3 ขั้นอภิปรายกลุ่มย่อย (Discussion) เป็นการให้การถกเถียงเชิงโต้แย้งอย่างมีเหตุผลและเป็นไปตามบทบาทที่เลือก ประกอบด้วย

2.3.1 ผู้เรียนเข้ากลุ่มตามวรรณคดีที่เลือก กำหนดสมาชิกกลุ่ม 3 คนต่อ 1 กลุ่ม (ทั้งนี้จำนวนสมาชิกของกลุ่มยืดหยุ่นตามความสนใจของผู้เรียน กรณีมีผู้เลือกวรรณคดีเรื่องนั้นเพียงคนเดียวผู้เรียนจะต้องทำทั้ง 3 บทบาทด้วยตนเอง) และเลือกบทบาทอย่างอิสระตามความสนใจ โดยบทบาทในแต่ละบทบาทเป็นไปเพื่อการทบทวนตัดสินใจเลือกบางส่วนของเนื้อหาที่น่าจดจำหรือมีความสำคัญกับเรื่อง อันจะทำให้เกิดการย้อนกลับไปวิเคราะห์ ตีความ และสรุปเป็นสาระสำคัญของเรื่องหรือของการอภิปรายกลุ่มได้ครอบคลุมตามประเด็นสำคัญในตัวบท ประกอบด้วย

1) ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี เป็นผู้เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างตัวบทกับเหตุผลเชิงทฤษฎีโดยมุ่งเน้นที่การวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดี ได้แก่ ผู้แต่ง จุดประสงค์การแต่ง ลักษณะคำประพันธ์ ตัวละคร กลวิธีดำเนินเรื่อง หรือเป็นข้อมูลที่ปรากฏตามตัวบทวรรณคดี

หน้า 14

2) ผู้ค้นคว้าทางศิลปกรรม เป็นผู้เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างตัวบทกับเหตุผลทางศิลปกรรม ได้แก่ การเมือง กฎหมาย ฯลฯ

3) ผู้ค้นคว้าเชิงสุนทรียะ เป็นผู้เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างตัวบทกับความรู้สึก ประสบการณ์หรือเหตุการณ์ จากการวิเคราะห์วรรณศิลป์ที่ปรากฏในตัวบท

2.3.2 สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มย่อยร่วมกันทบทวนประเด็นคำถามเชิงวิพากษ์ของสมาชิก เพื่อนำมาสรุปเป็นประเด็นการวิเคราะห์ของกลุ่มตนเอง โดยผู้สอนจะทำหน้าที่สะท้อนผลให้ผู้เรียนเป็นรายกลุ่มโดยใช้เทคนิค scaffolding

2.3.3 สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มย่อยศึกษาเนื้อหาตามบทบาทที่เลือกจากแหล่งที่ผู้สอนกำหนดหรือแหล่งอื่น ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อนำมาสรุปและแลกเปลี่ยนภายในกลุ่มโดยเสรี และนำมาทำเป็นข้อสรุปตามฉันทามติร่วมกันของกลุ่ม โดยใช้เทคนิคการเขียนบันทึกการไตร่ตรอง

2.4 ขั้นสะท้อนผลการคิด (Reflect) เป็นการถกเถียงเชิงโต้แย้งอย่างมีเหตุผลระหว่างกลุ่มในชั้นเรียนอย่างเสรี โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลสรุปของกลุ่มตนเอง โดยในขั้นนี้สมาชิกในกลุ่มอื่น และผู้สอนจะให้ข้อมูลย้อนกลับบางส่วน เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความรู้ของตนเองที่แตกต่างไปจากเดิม และสรุปเป็นชิ้นงานจากความเข้าใจใหม่ที่เกิดขึ้น โดยใช้เทคนิคการเขียนบันทึกการไตร่ตรอง

ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี (Practice instruction design)

3.1 ขั้นทบทวนประสบการณ์ (Review) ประกอบด้วย

3.1.1 ผู้เรียนระบุประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษาวรรณคดีเรื่องที่เลือกศึกษา ในระยะที่ 2 ผ่านการตั้งคำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น

3.1.2 ผู้เรียนระบุประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการสอนวรรณคดีเรื่องนั้น โดยให้ผู้เรียนสร้างชิ้นงานการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีเรื่องนั้นตามความสนใจ

3.2 ขั้นอภิปรายกลุ่มย่อย (Discussion) ประกอบด้วยการจัดกลุ่มย่อย จำนวน 3 ครั้ง คือ ก่อนการอภิปรายกลุ่มย่อย ระหว่างการอภิปรายกลุ่มย่อย และหลังการอภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อมุ่งเน้นการอภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้งแบบกลุ่ม ดังนี้

3.2.1 กำหนดจำนวนสมาชิกกลุ่มละ 3 คน (ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มยึดหยุ่นตามวรรณคดีที่เลือก กรณีวรรณคดีนั้นมีผู้เลือกเพียง 1 คนต้องทำทั้ง 3 บทบาทด้วยตนเอง) และบทบาทของสมาชิกในกลุ่มอย่างอิสระ เพื่อดึงคำถามแบบปลายเปิดที่ทำให้เกิดการวิเคราะห์ วิวิจารณ์โต้แย้งเกี่ยวกับยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผลที่สัมพันธ์กับวรรณคดีที่เลือกก่อนนำไปสู่การค้นคว้าข้อมูล แล้วสรุปสาระสำคัญหรือรายละเอียดสำคัญของเนื้อหา หรือของการอภิปรายกลุ่มที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญของตัวบทวรรณคดีที่เลือกได้ ประกอบด้วย

- 1) ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี เป็นผู้ค้นคว้าข้อมูลทางการสอนวรรณคดีในทางทฤษฎีต่าง ๆ
- 2) ผู้ค้นคว้าทางศิลปกรรม เป็นผู้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และบริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับการสอนวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ
- 3) ผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ เป็นผู้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการสอนวรรณคดีทั้งด้านอารมณ์และประสบการณ์หรือเหตุการณ์ ซึ่งเป็นได้ทั้งในปัจจุบันและอดีตของตนเอง

3.2.2 ก่อนการอภิปรายกลุ่มย่อย สมาชิกร่วมกันวิเคราะห์สาระที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่สัมพันธ์กับการสอนวรรณคดีที่เลือก วิเคราะห์ผู้เรียน เนื้อหาสาระ และภาระงาน จากนั้นนำมาสรุปเป็นจุดประสงค์ของการเรียนการสอน และเนื้อหาสาระ ที่สัมพันธ์กับตัวชี้วัดตามหลักสูตรที่ได้วิเคราะห์ ผ่านการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์

2.3.3 สมาชิกในกลุ่มย่อยดำเนินกิจกรรมตามบทบาทที่ได้รับ เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับ ยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล ที่สัมพันธ์กับหลักสูตร จุดประสงค์ผู้เรียนและบริบททางสังคม จากนั้นนำผลการศึกษามาอภิปรายเพื่อหาฉันทามติแล้วนำมาออกแบบกิจกรรมการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล ของกลุ่มตนเอง

3.3 ขั้นสะท้อนผลการคิด (Reflect) มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้อภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้งร่วมกันในชั้นเรียน โดยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน มานำเสนอผลการศึกษาของกลุ่มตนเอง โดยในขั้นนี้สมาชิกในกลุ่มอื่น และผู้สอนจะให้ข้อมูลป้อนกลับบางส่วน เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบและระบุประสบการณ์ใหม่ที่ตนได้รับ จากนั้นนำมาใช้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตนเอง

3.4 **ชั้นสร้างชิ้นงานใหม่ (Recite)** ผู้เรียนทบทวนชิ้นงานการออกแบบเดิมของตนเอง ในขั้นทบทวนและปรับแก้ไขชิ้นงานนั้นตามองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ นำมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ วรรณคดีเรื่องที่น่าสนใจ และผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงชิ้นงานให้มีคุณภาพมากขึ้น

4. **โครงสร้างกิจกรรม**

โครงสร้างการจัดกิจกรรมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation) ระยะที่ 2 การฝึกคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Practice critical reflection) และระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี (Practice instruction design) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation)

เป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการคิด อันเป็นปัจจัยภายในของผู้เรียนที่เอื้อต่อความสำเร็จในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดไตร่ตรอง 2) ด้านกระบวนการกลุ่ม ประกอบด้วย การฟังอย่างตั้งใจ การใช้คำถามเชิงวิพากษ์ ศิลปะการโต้แย้ง และ 3) ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ประกอบด้วยทฤษฎีวรรณคดี การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการสอนวรรณคดี ดังนี้

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
1. พัฒนาการคิด	1.1 การคิดวิเคราะห์	1. มีคำที่กำหนดยกจัดหมวดหมู่ตามประเภทได้ 2. ระบุความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเหตุการณ์ที่กำหนดยกได้ 3. สรุปเนื้อเรื่องได้ตรงตามข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่กำหนดยกได้	การคิดวิเคราะห์	การคิดวิเคราะห์ 1. การระบุความสัมพันธ์เชิงเหตุผล 2. การสรุปเรื่องตามข้อเท็จจริง	1. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มเพื่อเล่นเกมที่ส่งเสริมการคิดอย่างหลากหลาย จากนั้นสะท้อนคิดร่วมกัน 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม โดยกำหนดสมาชิกกลุ่มละ 3 คน เพื่อทำกิจกรรมที่มีการคิดจัดหมวดหมู่ 3. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามเหตุการณ์ที่ได้อ่าน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งภายในกลุ่ม ที่จะทำให้เกิดระบุเหตุผลของการเกิดผลตามเหตุการณ์และร่วมกันในชั้นเรียน ที่จะทำให้เกิดการคิดขบถวน เพื่อนำมาสรุปเนื้อเรื่องได้ตรงข้อเท็จจริง ผ่านการใช้ผังกราฟิก	วิธีปฏิบัติ 1. ประเมินกิจกรรม 2. ประเมินผังกราฟิก เครือข่ายมือ 1. แบบประเมินกิจกรรม 2. แบบประเมินผังกราฟิก	2

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
1. พัฒนา ภาค (ต่อ)	1.2 การคิดเชิง วิพากษ์	1. เปรียบเทียบข้ออ้างที่เป็น สาเหตุของการกระทำที่ เหมือนกันและต่างกันใน เหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้ 2. จำแนกการกระทำที่ สมเหตุสมผลตรงตามเหตุการณ์ ที่กำหนดให้ได้ 3. เลือกใช้ข้อมูลเพื่อนำมาสรุป ประเด็นสำคัญของเหตุการณ์ที่ กำหนดให้ได้อย่างสมเหตุสมผล	การคิดเชิงวิพากษ์ 1. ลักษณะข้ออ้างที่เป็น สาเหตุของการกระทำ 2. ความสมเหตุสมผลของ ข้อความ 3. การเลือกใช้ข้อมูลได้ อย่างสมเหตุสมผล	การคิดเชิงวิพากษ์ 1. ผู้เรียนร่วมกันระบุเหตุการณ์สำคัญ และสาเหตุของการเกิดเหตุการณ์จากสื่อ ที่ได้ชม โดยใช้ผังกราฟิก 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยอภิปราย แลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน ผ่านการใช้ คำถามชี้กถาม และใช้ผังกราฟิก จากนั้น นำเสนอข้อสรุปข้อเรียนรู้ เพื่อสรุปผลเชิง เปรียบเทียบของเหตุการณ์ที่ได้ชม ความสมเหตุสมผลของการกระทำ และ สรุปประเด็นสำคัญของเรื่อง ลงในใบ งาน โดยผู้สอนให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การเลือกใช้ข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล	1. ผู้เรียนร่วมกันระบุเหตุการณ์สำคัญ และสาเหตุของการเกิดเหตุการณ์จากสื่อ ที่ได้ชม โดยใช้ผังกราฟิก 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยอภิปราย แลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน ผ่านการใช้ คำถามชี้กถาม และใช้ผังกราฟิก จากนั้น นำเสนอข้อสรุปข้อเรียนรู้ เพื่อสรุปผลเชิง เปรียบเทียบของเหตุการณ์ที่ได้ชม ความสมเหตุสมผลของการกระทำ และ สรุปประเด็นสำคัญของเรื่อง ลงในใบ งาน โดยผู้สอนให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การเลือกใช้ข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล	2	

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
	1.3 การคิด ได้ตรง	<ol style="list-style-type: none"> อธิบายการกระทำที่เป็น ปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ที่ กำหนดให้ได้ เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา สำคัญของเหตุการณ์ที่ กำหนดให้ได้ ระบุเหตุผลเพื่อสนับสนุน ข้อเสนอแนะได้ นำข้อเสนอแนะมาสรุป วิธีการแก้ปัญหาสำคัญของ เหตุการณ์ที่กำหนดได้อย่างมี เหตุผล 	<p>การคิดได้ตรง</p> <ol style="list-style-type: none"> การระบุปัญหาสำคัญของ เหตุการณ์ การระบุเหตุผล และ ข้อเสนอแนะ การประยุกต์ใช้ ข้อเสนอแนะเพื่อการ แก้ปัญหาสำคัญของ เหตุการณ์ 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้เรียนเล่นเกม เพื่อลำดับเหตุการณ์ หลังจากการชื้อ ผู้เรียนเขียนแสดงความคิดเห็นประเด็น ปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ที่ขมจากสื่อ และอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้สอน จากนั้นบันทึกผลลงในใบงาน ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยอภิปรายเพื่อ เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาและข้อเสนอแนะ จากนั้นให้ผู้เรียนจับคู่กันเพื่อสนทนา แลกเปลี่ยนประเด็นเหตุผลที่สนับสนุน ข้อเสนอแนะ และความสัมพันธ์เหตุผล จากนั้นบันทึกลงในใบงาน โดยผู้สอนประเมิน และให้ข้อมูลป้อนกลับ ผู้เรียนเล่นเกมเพื่อทบทวนเนื้อหา 	<p>วิธีปฏิบัติ ประเมินคำตอบ ใบงาน เครื่องมือ แบบประเมินใบ งาน</p>	2	

หน้า 20

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
	2.1 การฟังอย่าง ตั้งใจ	1. อธิบายข้อมูลที่ฟังได้ถูกต้อง 2. ยกตัวอย่างคำถามเชิงบวกจาก ข้อมูลที่ฟังได้ 3. พูดแสดงความคิดเห็นเชิงบวก เกี่ยวกับข้อมูลที่ฟังได้	ทักษะการฟังอย่าง ตั้งใจ, การยอมรับ ความคิดเห็น	การฟังอย่างตั้งใจ 1. การฟังเพื่อจับใจ ความสำคัญ 2. ลักษณะคำถามเชิงบวก 3. การพูดแสดงความ คิดเห็นเชิงบวก	1. ผู้เรียนจับคู่ทำกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการ ฟัง 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อทำกิจกรรมตาม เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจผ่านการทำตาม บทบาท คือ ผู้เล่า ผู้ถามเหตุการณ์ ผู้จับ ประเด็น และผู้สะท้อน เพื่อให้เกิดการอธิบาย และบอกความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อข้อมูลที่ฟัง จากนั้น ทำกิจกรรมสุ่มหรือสนทนา ผ่านบทบาทผู้เล่า ผู้ถาม และผู้สะท้อน เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับ ตั้งคำถามเชิงบวก และผู้เรียนร่วมแสดงความ คิดเห็นในประเด็นที่กำหนด เพื่อฝึกการพูด แสดงความคิดเห็นเชิงบวก ผู้สอนช่วยบันทึก สรุป	วิธีปฏิบัติ 1. ประเมินการทำ กิจกรรม 2. ประเมินการพูด แสดงความคิดเห็น เชิงบวก เครื่องมือ เครื่องมือ 1. แบบประเมิน การทำกิจกรรม 2. แบบประเมิน การพูดแสดงความ คิดเห็นเชิงบวก	2
					3. ผู้เรียนพูดแสดงความเห็นในประเด็นที่ กำหนด		

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
	2.2 การใช้คำถาม เชิงวิพากษ์	1. อธิบายลักษณะของ คำถามเชิงวิพากษ์ได้ถูกต้อง 2. ยกตัวอย่างการตั้งคำถาม เชิงวิพากษ์ได้ 3. ใช้คำถามเชิงวิพากษ์ต่อ เหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้	ทักษะการตั้งคำถาม	ลักษณะคำถามเชิงวิพากษ์ 1. การตั้งคำถามเชิง วิพากษ์ 2. การใช้คำถามเชิง วิพากษ์	1. ผู้เรียนทำกิจกรรมทบทวนความรู้สึ และการแสดงความคิดเห็นเชิงบวก 2. ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มตามเทคนิค world café เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับ ลักษณะของคำถามเชิงวิพากษ์ และ ยกตัวอย่างการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ 3. ผู้เรียนทำใบงานเป็นรายบุคคล เพื่อ ใช้คำถามเชิงวิพากษ์ต่อเหตุการณ์ที่ กำหนด 4. ผู้เรียนพิจารณาข้อความที่กำหนด จากนั้นนำมาตั้งเป็นคำถามเชิงวิพากษ์ และแสดงความคิดเห็นต่อลักษณะของ คำถามเชิงวิพากษ์	วิธีปฏิบัติ 1. ประเมินการทำ กิจกรรม 2. ประเมินคำตอบ ในใบงาน เครื่องมือ 1. แบบประเมิน การทำกิจกรรม 2. แบบประเมินใบ งาน	2

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
2.3 ศิลปะการ โต้แย้ง	2.3 ศิลปะการ โต้แย้ง	1. อธิบายลักษณะสำคัญของ การใช้ภาษาเพื่อแสดงความ คิดเห็นเชิงโต้แย้งได้ 2. แสดงความคิดเห็นได้ อย่างมีศิลปะการโต้แย้ง	ศิลปะการโต้แย้ง, การ กล้าแสดงความ คิดเห็น	ศิลปะการโต้แย้ง 1. ลักษณะสำคัญของ ใช้ภาษาเพื่อแสดงความ คิดเห็นเชิงโต้แย้งอย่างมี ศิลปะการโต้แย้ง 2. การแสดงความคิดเห็น อย่างมีศิลปะการโต้แย้ง	1. ผู้เรียนแสดงความเห็นและสรุปสาระสำคัญ จากภาพที่แสดงที่กำหนด 2. ผู้สอนอธิบายศิลปะการแสดงความคิดเห็น โดยใช้สื่อสไลด์ประกอบ ระหว่างอธิบายผู้ สอนผู้เรียนแสดงตัวอย่าง 3. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยเพื่ออภิปรายตาม เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจตามภาระทำตาม บทบาท คือ ผู้เล่า ผู้ทวนเหตุการณ์ ผู้จับ ประเด็น และผู้สะท้อน แสดงความคิดเห็นเชิง โต้แย้ง จากนั้นนำเสนอผลการศึกษาค้น เรียน ร่วมกันสรุปกิจกรรม และตอบคำถาม เกี่ยวกับลักษณะสำคัญของการใช้ภาษาเพื่อ แสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้ง 4. ผู้เรียนฟังเหตุการณ์จากกรณีคดีเรื่องที่ กำหนด แล้วให้พูดแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง เป็นรายบุคคล ผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ และ ร่วมกันสรุปข้อระวังเกี่ยวกับกรใช้ภาษาเพื่อ แสดงความคิดเห็น	วิธีปฏิบัติ 1. ประเมินการ ตอบคำถามจาก กิจกรรม 2. ประเมินการพูด แสดงความคิดเห็น เชิงโต้แย้ง เครื่องมือ 1. แบบประเมิน การตอบคำถาม จากกิจกรรม 2. แบบประเมิน การพูดแสดงความ คิดเห็นเชิงโต้แย้ง	2

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
3 เสริมได้องค์ ความรู้	3.1 ทฤษฎีวิชากรณ วรรณคดี	1. อธิบายแนวคิดของทฤษฎี วิจารณ์วรรณคดีตามทฤษฎี วิพากษ์ได้ 2. ระบุองค์ประกอบสำคัญของ ของการวิจารณ์ตามทฤษฎี วิพากษ์ได้ 3. เขียนวิจารณ์วรรณคดีที่ กำหนดให้ตามทฤษฎีการ วิพากษ์ได้	ความรู้พื้นฐานทาง วรรณคดี	ทฤษฎีวิจารณ์วรรณคดี 1.-แนวคิดของทฤษฎี วิพากษ์ 2.องค์ประกอบสำคัญของ การวิจารณ์ตามทฤษฎีวิพากษ์ 3.การเขียนวิจารณ์ วรรณคดีตามทฤษฎี วิพากษ์	1. ผู้เรียนทบทวนทฤษฎีวิชากรณ วรรณคดี และลักษณะสำคัญของทฤษฎีการ วิจารณ์ 2. ผู้เรียนเลือกอ่านและตั้งคำถามจากบทความ ที่กำหนดให้ จากนั้นสืบค้นข้อมูลเพื่อมา อธิบายเหตุผลประเด็นคำถามที่ตั้งไว้ ได้ผู้สอน อธิบายความรู้ประกอบเพิ่มเติมจากคำตอบของ ผู้เรียน 3. ผู้เรียนร่วมกันสรุปและทำแบบทดสอบ เกี่ยวกับแนวคิดและองค์ประกอบสำคัญของ ทฤษฎีวิจารณ์ วรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ 4. ผู้เรียนทบทวนตัวอย่างการวิจารณ์ที่ กำหนด และตอบคำถามร่วมกัน จากนั้นทำใบ งานเขียนวิจารณ์วรรณคดีที่กำหนดเป็น รายบุคคล	วิธีปฏิบัติ 1. ตรวจแบบทดสอบ 2. ประเมินคำตอบ ในงาน เครื่องมือ 1. แบบทดสอบ 2. แบบประเมิน ใบงาน	2

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
3 เสริมได้องค์ ความรู้ (ต่อ)	3.2 การคิด ได้ตรรกะเชิง วิพากษ์	1.อธิบายความหมายของการ คิดได้ตรรกะเชิงวิพากษ์ได้ 2. สรุปความสำคัญของการคิด ได้ตรรกะเชิงวิพากษ์ที่สัมพันธ์ กับการศึกษาระรณคดีและการ ออกแบบการเรียนการสอน วรรณคดีได้ 3. อธิบายการประยุกต์ใช้ การคิดได้ตรรกะเชิงวิพากษ์ ในการเรียนการสอนวรรณคดี ได้	ความรู้พื้นฐาน ทางการสอนวรรณคดี	การคิดได้ตรรกะเชิง วิพากษ์ 1. ความหมายของการคิด ได้ตรรกะเชิงวิพากษ์ 2. ความสำคัญของการคิด ได้ตรรกะเชิงวิพากษ์ 3. การประยุกต์ใช้การคิด ได้ตรรกะเชิงวิพากษ์ ในการสอน	1. ผู้เรียนเล่นเกมเพื่อทบทวน ประสบการณ์เดิมทางวรรณคดี 2. ผู้เรียนเลือกสืบค้นข้อมูลตามประเด็นที่ กำหนด จากนั้นแบ่งกลุ่มเพื่ออภิปราย ร่วมกัน แล้วนำมาสรุปเพื่อนำเสนอในชั้น เรียน โดยกลุ่มอื่นทำหน้าที่ถาม ผู้สอนให้ ข้อมูลเพิ่มเติมโดยใช้สไลด์ประกอบการสอน 3. ผู้เรียนสรุปความหมายและ ความสำคัญของการคิดได้ตรรกะเชิง วิพากษ์ จากนั้นร่วมกันตั้งคำถาม เกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้การคิดได้ตรรกะ เชิงวิพากษ์ในการสอน ผู้สอนให้ข้อมูล ย้อนกลับและอธิบายเพิ่มเติม โดยใช้สื่อ สไลด์ประกอบ จากนั้นผู้เรียนทำใบงาน	วิธีปฏิบัติ 1. ตรวจสอบผลการ สรุป 2. ประเมินคำตอบ ในใบงาน 3. สรุบบนสื่อ	2

หน่วยที่/ ชื่อหน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายใน ผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
3 เสริมได้ทั้ง ความรู้ (ต่อ)	3.3 การสอน วรรณคดี	1. อธิบายจุดมุ่งหมายสำคัญ ของการสอนวรรณคดีได้ 2. สรุปหลักการของการสอน วรรณคดีได้ 3. นำกระบวนการจัดการ เรียนการสอนมาประยุกต์ใช้ สอนวรรณคดีได้	ความรู้พื้นฐาน ทางการสอนวรรณคดี	การสอนวรรณคดี 1. จุดมุ่งหมายสำคัญของ การสอนวรรณคดี 2. หลักการสอนวรรณคดี 3. การนำกระบวนการ จัดการเรียนการสอน วรรณคดีมาประยุกต์ใช้ สอนวรรณคดี	1. ผู้เรียนระบุข้อเท็จจริง และความรู้จาก สถานการณ์การสอนวรรณคดีที่นำมา เป็นตัวอย่าง 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อร่วมกัน สืบค้นข้อมูลทางการสอนวรรณคดี จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสรุป เพื่อ อภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน แล้ว พิจารณาคัดเลือกข้อมูลที่น่าสนใจ โดย ผู้สอนให้คำแนะนำและอธิบายเกี่ยวกับ จุดมุ่งหมาย หลักการสอน และการนำ กระบวนการเรียนการสอนวรรณคดีมา ประยุกต์ใช้สอนวรรณคดี โดยใช้สื่อ สไลด์ประกอบ จากนั้นผู้เรียนสร้าง ข้อสรุปในรูปแบบ infographic 3. ผู้เรียนทำแบบทดสอบ 4. ผู้เรียนร่วมกันตอบคำถามที่กำหนด	วิธีปฏิบัติ ตรวจแบบทดสอบ เครื่องมือ แบบทดสอบ	2

รวม 18 ชั่วโมง

ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Practice critical reflection)

เป็นการฝึกผู้เรียนให้เกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ดังนี้

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
4. ฝึกคิดไตร่ตรอง เชิงวิพากษ์	4.1 การระบุ สมมติฐานสำคัญ ตามความจริง	1. ระบุการกระทำของตนเองที่ สัมพันธ์กับสมมติฐานใน เหตุการณ์ตามวรรณคดีที่เลือก ได้ 2. ยกตัวอย่างบทประพันธ์ ที่สัมพันธ์กับสมมติฐานใน เหตุการณ์ตามวรรณคดีที่เลือก ได้	การระบุสมมติฐานสำคัญ ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำ ได้ตามความจริง	การระบุสมมติฐาน สำคัญของเหตุการณ์ใน ตัวบทวรรณคดี 1. การกระทำของ ตนเองที่สัมพันธ์กับ สมมติฐาน 2. บทประพันธ์ที่สัมพันธ์ กับสมมติฐานในเหตุการณ์ ตามวรรณคดี	ขั้นการอ่านอย่างอิสระ 1. ผู้สอนยกตัวอย่างตอนใด ตอนหนึ่งของตัวบทวรรณคดี และใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้น ให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญ 2. ผู้เรียนเลือกอ่านตัวบท วรรณคดีคนละ 1 ตัวบทตาม ความสนใจ 3. ผู้เรียนทำบันทึกการเรียนรู้ เพื่อบันทึกตัวบทเด่นที่มีความ ขัดแย้งหรือความรู้ไม่พอใจของ ตัวละคร และบรรยาย ประสบการณ์ของตนที่ เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่ยกมา พร้อมยกตัวอย่างตัวบท	วิธีอภิปราย ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้	2*	-

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	ภาระงานและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
	4.2 การคิดได้ ตามลำดับ ขั้นตอนต่อเนื่อง	1. บรรยายความเชื่อและ ความรู้สึกของตนเองต่อ เหตุการณ์ตามวรรณคดีที่เลือก ได้ 2. ระบุความแตกต่างระหว่างข้อ สมมติฐานกับความเชื่อและ ความรู้สึกของตนเองต่อ เหตุการณ์ตามวรรณคดีได้	การคิดได้ตามลำดับขั้น และต่อเนื่อง	การคิดตามลำดับขั้นตอน 1. ความเชื่อและความรู้สึก ของตนเองต่อเหตุการณ์ตาม วรรณคดีที่เลือก 2. ความแตกต่างระหว่างข้อ สมมติฐานกับความเชื่อและ ความรู้สึกของตนเองต่อ เหตุการณ์ตามวรรณคดี	ขึ้นตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ 1. ผู้เรียนระบุประสบการณ์เดิมที่ มีต่อบทละครวรรณคดีที่เลือก 2. ผู้สอนยกตัวอย่างตัวบทที่มี สถานการณ์ขัดแย้ง และใช้ คำถามเพื่อให้ผู้เรียนสังเกต สถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความ เชื่อ ความรู้สึกเดิมของตนเอง จากนั้นให้ผู้เรียนเขียนบรรยาย อย่างเสรี ลงในบันทึก การเรียนรู้ 3. ผู้เรียนพิจารณาความแตกต่าง ระหว่างข้อสมมติฐานจากขั้นตอน การอ่านอิสระกับความเชื่อ ความรู้สึกของตนเอง แล้วนำมาตั้ง เป็นข้อคำถามเชิงวิพากษ์จากตัว บทเป็นรายบุคคล ลงในบันทึกการ เรียนรู้	วิธีการ ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้	2*	-

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
4.3 การ ตีความหมาย กระบวนการ กระบวนการ กระบวนการ	ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
		1. สะท้อนข้อดีข้อเสียของการศึกษา บทความวิชาการที่นำทฤษฎี วิจารณ์มาใช้ศึกษา ตัวบทได้	การตีความหมายของ กระบวนการในตัวบท วรรณคดี	การตีความหมายของ เหตุการณ์ในตัวบท วรรณคดี	ขึ้นอภิปรายกลุ่มย่อย 1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มตามวรรณคดีที่ เลือกกำหนดสมาชิก 3 คนต่อ 1 กลุ่ม และเลือกบทบาทคนละ 1 บทบาทจาก 3 บทบาทคือ ผู้ ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทาง ศีลธรรม และผู้ค้นคว้าทาง สุนทรียะ อย่างอิสระตามความ สนใจ	วิธีการ ตรวจสอบบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้	3*	3*
		2. อธิบายเหตุการณ์หรือตัว ละครโดยใช้ทฤษฎีวิจารณ์ วรรณคดีได้	การตีความหมายของ กระบวนการในตัวบท วรรณคดี	การตีความหมายของ เหตุการณ์ในตัวบท วรรณคดี	ขึ้นอภิปรายกลุ่มย่อย 1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มตามวรรณคดีที่ เลือกกำหนดสมาชิก 3 คนต่อ 1 กลุ่ม และเลือกบทบาทคนละ 1 บทบาทจาก 3 บทบาทคือ ผู้ ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทาง ศีลธรรม และผู้ค้นคว้าทาง สุนทรียะ อย่างอิสระตามความ สนใจ	วิธีการ ตรวจสอบบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้	3*	3*
		3. ยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่ สัมพันธ์กับทฤษฎีที่ใช้ได้	การตีความหมายของ กระบวนการในตัวบท วรรณคดี	การตีความหมายของ เหตุการณ์ในตัวบท วรรณคดี	ขึ้นอภิปรายกลุ่มย่อย 1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มตามวรรณคดีที่ เลือกกำหนดสมาชิก 3 คนต่อ 1 กลุ่ม และเลือกบทบาทคนละ 1 บทบาทจาก 3 บทบาทคือ ผู้ ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทาง ศีลธรรม และผู้ค้นคว้าทาง สุนทรียะ อย่างอิสระตามความ สนใจ	วิธีการ ตรวจสอบบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้	3*	3*

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	ภาระงานและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)	
					<p>3. สมาชิกแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาตามบทบาทที่ได้จากบทความวิจารณ์ที่กำหนด และบันทึกลงในบันทึกการเรียนรู้ จากนั้นนำผลมาอภิปรายแลกเปลี่ยนภายในกลุ่มอย่างเสรี ครั้งที่ 1 ซึ่งผู้เรียนที่มีบทบาทเป็นผู้ค้นคว้าทางทฤษฎีนำเสนอข้อมูลของตนเอง และผู้เรียนที่รับบทบาทอื่นให้ข้อมูลสนับสนุนที่มาจากกรณีศึกษาตามบทบาทของตนเอง จากนั้นข้อมูลข้อมูลสรุปข้อดีแง่ของทฤษฎีวิจารณ์ที่พบ ลงในบันทึกการเรียนรู้</p> <p>4. ผู้เรียนทำบันทึกการเรียนรู้เพื่อนำทฤษฎีวิจารณ์ไปใช้อธิบายเหตุการณ์ หรือตัวละครในวรรณคดีที่ ศี กษา พร้อมยกตัวอย่างจากตัวประกอบ</p>				

หน่วย/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
4.4 การ เชื่อมโยงเหตุผล ที่สัมพันธ์กับ บริบททางสังคม	1. ระบุง่ายข้อโต้แย้งจาก การศึกษาคุณธรรม จริยธรรมและการเมืองที่ สัมพันธ์กับตัวบทได้ 2. อธิบายอิทธิพลของบริบท ทางสังคมที่ส่งผลต่อ เหตุการณ์หรือตัวละครในตัว บทได้ 2. ยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่ สัมพันธ์กับบริบททางสังคมได้	การเชื่อมโยงเหตุผลที่ สัมพันธ์กับบริบททาง วัฒนธรรม สังคม และ การเมือง 1. กระบุงข้อโต้แย้งทาง บริบทสังคมคุณธรรม จริยธรรม การเมือง 2. อิทธิพลของบริบทสังคม คุณธรรมจริยธรรมการเมืองที่ ส่งผลต่อวรรณคดี 3. บทประพันธ์ที่สัมพันธ์ กับบริบททางสังคม	เชื่อมโยงปลายกลุ่มย่อย 1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มเดิมตามการ อภิปรายครั้งที่ 1 เพื่อปฏิบัติตาม บทบาทที่เลือก จากนั้นนำข้อมูล การสรุปในครั้งที่ 1 ของตนเองมา สรุปเป็นข้อมูลของกลุ่มแล้ว นำเสนอผลการสรุป ผู้สอนสะท้อน ผลการเรียนรู้ด้วยการใช้คำถาม เชิงวิเคราะห์และประเมินค่า 2. สมาชิกแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหา ตามบทบาทที่ได้ออกจากความ วิจารณ์ที่กำหนด และบันทึกลงใน บันทึกการเรียนรู้ จากนั้นนำผลมา อภิปรายแลกเปลี่ยนภายในกลุ่ม อย่างเสรี ครั้งที่ 2 ซึ่งผู้เรียนที่มี บทบาทเป็นผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม นำเสนอข้อมูลของตนเอง และ ผู้เรียนที่มีบทบาทอื่นให้ข้อมูล สนับสนุนที่มาจากความคิดเห็น	วิธีการ ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้	3*	3*		
4.4 การ เชื่อมโยงเหตุผล ที่สัมพันธ์กับ บริบททางสังคม (ต่อ)								

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	ภาระวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
					บทบาทของตนเอง จากนั้น ข้อมูลข้อมูลมาสรุปข้อขัดแย้ง ทางบริบทสังคมที่พบ ลงใน บันทึกการเรียนรู้ 4. ผู้เรียนทำบันทึกการเรียนรู้ เพื่ออธิบายอิทธิพลของบริบท ทางสังคมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ หรือตัวละครในวรรณคดีที่ ศึกษา พร้อมยกตัวอย่างจาก ตัวบทประกอบ			
4-5 การ ปรับเปลี่ยน มุมมอง		1. เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อนำมา สรุปเป็นมุมมองใหม่ของตนเอง ที่มีต่อเหตุการณ์หรือตัวละคร ในตัวบทวรรณคดีที่สนใจได้ 2. นำมุมมองใหม่มาอธิบาย เหตุการณ์ หรือตัวละครในตัว บทวรรณคดีที่สนใจได้ 3. ยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่ สัมพันธ์กับมุมมองใหม่ได้	การปรับเปลี่ยนมุมมอง วรรณคดี 1. ลักษณะของมุมมองใหม่ ทางวรรณคดี 2. การประยุกต์ใช้มุมมอง ใหม่เพื่ออธิบายวรรณคดี 3. บทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับ มุมมองใหม่	กลุ่ปรับแก้มุมมองทาง วรรณคดี 1. ลักษณะของมุมมองใหม่ ของกลุ่มผู้เรียน 2. การประยุกต์ใช้มุมมอง ใหม่เพื่ออธิบายวรรณคดี 3. บทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับ มุมมองใหม่	ขั้นสะท้อนผลการคิด 1. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทน ออกมานำเสนอผลสรุปของ กลุ่ม ผู้เรียนกลุ่มอื่นตั้งข้อ คำถามเพื่อให้เกิดการทบทวน เปรียบเทียบข้อมูลและนำเสนอ ให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อ ตรวจสอบความรู้ที่แตกต่างไป จากเดิม และยกตัวอย่าง	วิธีการ 1. ตรวจสอบบันทึก การเรียนรู้ 2. ประเมิน การเขียน บทความ วิจารณ์	3*	3*

หน่วย/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	ภาระงานและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
					เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยน มุมมองทางวรรณคดี	เครื่องมือ 1.แบบตรวจ บันทึกการ เรียนรู้ 2. แบบ ประเมิน บทความ วิจารณ์		
					2. ผู้เรียนนำมาสรุปเป็นมุมมอง ใหม่ลงในบันทึกการเรียนรู้			
					3. ผู้เรียนนำมุมมองใหม่ที่ได้นำ เขียนบทความวิจารณ์วรรณคดี ที่เลือก พร้อมยกตัวอย่าง ประกอบ โดยผู้สอนให้ข้อมูล ย้อนกลับเพื่อทบทวน ตรวจสอบอีกครั้ง			
รวม*							13*	9*

* หมายเหตุ เวลาการเรียนเน้นความยืดหยุ่น สามารถปรับได้ตามลักษณะเนื้อหา และการทำสัญญาของผู้เรียน

ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี (Practice instruction design)

เป็นการฝึกให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ใหม่ที่ได้มาออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับชั้นมัธยมศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตร ผู้เรียนผู้สอนและบริบทสังคม ดังนี้

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม)	นอกเวลา (ชม)
ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี (Practice instruction design)								
5	5.1 ทบทวน ประสบการณ์	1. ระบุมุมมองใหม่ที่ได้ จากการศึกษาวรรณคดี ได้	การทบทวน ประสบการณ์ เพื่อตรวจสอบ มุมมองใหม่ สำหรับนำไปใช้ใน การออกแบบ การเรียนการสอน	การทบทวน ประสบการณ์เดิม 1. มุมมองใหม่ที่ได้ จากการศึกษา วรรณคดี	ขั้นตอนประสบการณ์ ผู้เรียนเลือกวรรณคดีที่ต้องการ สอนจากที่กำหนดให้อย่างเสรี คนละ 1 เรื่อง จากนั้นแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับมุมมองใหม่ ที่ได้จากการศึกษาวรรณคดีใน ระยะที่ 2 ผ่านการตั้งคำถาม ปลายเปิด แล้วช่วยกันระบุ กิจกรรมการสอนจากสื่อที่ได้ชม จากนั้นสร้างชิ้นงานการออกแบบ การเรียนการสอนเรื่องที่สนใจ ตามประสบการณ์การสอนเดิม ลงบันทึกการเรียนรู้	วิธีกรร 1.ประเมินการ แสดงความคิดเห็น เดี๋ยวมือ 1.แบบประเมิน การแสดงความ คิดเห็น	2*	2*

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในวิชา (ชม.)	นอกวิชา (ชม.)
52 วิชาเรขาคณิต เบื้องต้นของการ ออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดี	1. ออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดีได้ 1.1 ระบุดัชนีที่ สัมพันธ์กับจุดประสงค์ การสอนวรรณคดีได้ 1.2 ระบุนวัตกรรมด้าน ความรู้ ทักษะและเจตคติ ของผู้เรียนที่มีต่อด้าน วรรณคดีได้ 1.3 ระบุนวัตกรรมใหม่ เพื่อนำไปใช้ศึกษาเนื้อหา ในวิชาวรรณคดีได้ 1.4 ระบุนวัตกรรมที่ สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ของการสอนวรรณคดีและ พฤติกรรมผู้เรียนได้ 1.5 ระบุนวัตกรรมที่ ส่งเสริมให้เกิดพื้นที่ สาธารณะในชั้นเรียนได้	การวิเคราะห์มาตรฐาน และตัวชี้วัดในหลักสูตร สาระวิชาภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและ วรรณกรรม และ วิเคราะห์คุณลักษณะ ของผู้เรียน รวมทั้งตัว บทรพรรณคดี และการ งานที่สัมพันธ์ เป้าหมาย และผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ศึกษาเนื้อหา ในวิชาวรรณคดีได้ 1.4 ภาระงานที่ สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ของการสอนวรรณคดีและ พฤติกรรมผู้เรียน	การออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดี 1.1 ดัชนีที่สัมพันธ์ กับจุดประสงค์การสอน วรรณคดี 1.2 พฤติกรรมของ ผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อ การเรียนวรรณคดี 1.3 ประเด็นใหม่เพื่อ นำไปใช้ศึกษาเนื้อหาใน วิชาวรรณคดี 1.4 ภาระงานที่ สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ของการสอนวรรณคดีและ พฤติกรรมผู้เรียน	ขึ้นอภิปรายกลุ่มย่อย 1. ผู้เรียนจัดกลุ่มย่อยจากการ เลือกวรรณคดีที่สนใจ เพื่อให้ เกิดการอภิปรายถกเถียงถึง โต้แย้งแบบกลุ่ม โดยกำหนด จำนวนสมาชิกกลุ่มละ 3 คน และเลือกดำเนินบทบาท และ 1 บทบาท จากบทบาทผู้ ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้า ทางศีลธรรม และผู้ค้นคว้า ทางสุนทรียะ เพื่อตั้งคำถาม แบบปลายเปิดที่ทำให้เกิด การวิเคราะห์ วิเคราะห์ ได้ เกี่ยวกับการออกแบบการเรียน เนื้อหาสาระสำคัญ ของแผนการเรียน การสอนวรรณคดี	วิธีการ ตรวจบันทึกการ เรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจบันทึกการ เรียนรู้	3*	3*	3*

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในสลา (ชม.)	นอกสลา (ชม.)	
					<p>2. ก่อเกิดการอภิปรายกลุ่มย่อย สมาชิกกลุ่มร่วมกับวิเคราะห์สาระที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศีกษาขั้นพื้นฐาน โดย</p> <p>1.5 กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สาธารณะใหม่ เรียนวรรณคดี</p> <p>3. ผู้เรียนเข้ากลุ่มนำเสนอ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ และตรวจสอบความสัมพันธ์ ผ่านการใช้คำถามเชิงวิพากษ์ จากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม จากนั้นนำข้อมูลมาบันทึกลงในบันทึกการเรียนรู้ โดย</p>				

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
5.3 กำหนด จุดประสงค์และ เนื้อหาสาระ	1.6 ระบุจุดประสงค์ ได้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ของการสอนวรรณคดี และพฤติกรรมผู้เรียน 1.7 เลือกใช้ประเด็น ใหม่ที่ได้จากการ วิเคราะห์เนื้อหาได้ สอดคล้องกับจุดประสงค์ และพฤติกรรมผู้เรียน	การกำหนดจุดประสงค์ และเนื้อหาสาระที่ สัมพันธ์กับเป้าหมาย ของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการ สอน พฤติกรรมของ ผู้เรียน	16 การกำหนดจุดประสงค์ ของการสอนวรรณคดีที่ สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายการ สอนวรรณคดีและพฤติกรรม ผู้เรียน 17 การเลือกใช้ประเด็น ใหม่ที่ได้จากการวิเคราะห์ เนื้อหาที่สอดคล้องกับ จุดประสงค์และพฤติกรรม ผู้เรียน	ผู้สอนประเมินและให้ข้อมูล ป้อนกลับ ผ่านการใช้คำถาม เชิงวิพากษ์ เพื่อให้ผู้เรียน ทบทวนข้อมูลอีกครั้ง ก่อน นำไปสรุปไปยังบทที่การเรียนรู้อีกครั้ง	ขั้นอธิบายรายละเอียด (ต่อ) 1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มย่อยเพื่อนำ ข้อมูลจากบทที่ที่ก่ในแผน ที่ 5.2 มากำหนดจุดประสงค์ การสอน จากนั้นนำเสนอเพื่อ ตรวจสอบความสัมพัทธ์ผ่าน การใช้คำถามเชิงวิพากษ์จาก สมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม	วิธีการ ตรวจบันทึกการ เรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจบันทึกการ เรียนรู้	3*	3*

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การจัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม.)	นอกเวลา (ชม.)
					<p>2. ผู้เรียนทำบันทึกการเรียนรู้ เพื่อสรุปจุดประสงค์การสอน โดยผู้สอนประเมินให้ข้อมูล ป้อนกลับ ผ่านการใช้คำถาม เชิงวิพากษ์ เพื่อให้เกิดการ ทบทวนตรงจุดข้อบกพร่อง ก่อนสรุปเป็นข้อมูลของ ตนเอง</p> <p>3. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มย่อย ระบุประเด็นใหม่จากมุมมอง ใหม่ที่สัมพันธ์กับบรรณคดีที่ เลือก จากนั้นร่วมกันศึกษา ข้อมูลเชิงทฤษฎีวิจารณ์และ บริบททางสังคมที่จะสัมพันธ์ กับการสอน จากแหล่งเรียนรู้ ที่กำหนดให้ และนำเสนอเพื่อ ตรวจสอบความสัมพันธ์ผ่าน การใช้คำถามเชิงวิพากษ์จาก สมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม</p>			

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
5.4 การออกแบบ กิจกรรม และการ ประเมินผล	1.8 ระบุกิจกรรมการ สอนที่สัมพันธ์กับเนื้อหา สาระ พฤศจิกายนเรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎี การศึกษารรณคดีและ บริบททางสังคมได้ 1.9 ระบุสื่อการสอน ได้สัมพันธ์กับเนื้อหา สาระ พฤศจิกายนเรียน	1.การออกแบบกิจกรรม และสื่อ 2.การออกแบบการ ประเมินผลการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่ สัมพันธ์กับบริบทการ สอนวรรณคดี	1.8 กิจกรรมการสอนที่ สัมพันธ์กับบริบทการ สอนวรรณคดี 1.9 สื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ที่ สัมพันธ์กับบริบทการ สอนวรรณคดี	4. ผู้เรียนทำบันทึกการเรียนรู้ ระบุประเด็นใหม่ที่เกี่ยวข้องกับ โดยผู้สอนประเมินให้ข้อมูล บอกลำดับผ่านการใช้คำถามเชิง วิพากษ์ เพื่อให้เกิดการทบทวน ตรวจสอบความสัมพันธ์กับ จุดประสงค์การสอนและ พฤติกรรมผู้เรียนอีกครั้งก่อน สรุปเป็นข้อสรุปของตนเอง	ขั้นอภิปรายกลุ่มย่อย (ต่อ) 1.ผู้เรียนเข้ากลุ่มย่อยตาม กิจกรรมตามบทบาทของ ตนเอง คือ ผู้ค้นคว้าทาง ทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางศิลปกรรม และผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ เพื่อศึกษวิเคราะห์เกี่ยวกับ ยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผลที่	วิธีการ ตรวจจับที่กิจกรรม เรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจจับที่กิจกรรม เรียนรู้	4*	4*

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้การสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
ทฤษฎีการสอน ทฤษฎี การศึกษาวรรณคดีและ บริบททางสังคม		1.10 ระบุการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ได้ สัมพันธ์กับจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ พฤติกรรม ผู้เรียน และกิจกรรมการ สอน	1.10 การวัดและ ประเมินผลที่สัมพันธ์กับ บริบทการสอนวรรณคดี		สัมพันธ์กับหลักการจากนั้น บันทึกผลการทำกิจกรรมลง ในงาน			
					2. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มนำผล มาอภิปรายโดยผู้เรียน อื่น ๆ ในกลุ่มร่วมกันตั้ง คำถามแบบปลายเปิดตาม บทบาทของตนเองเพื่อ ตรวจสอบความสัมพันธ์ตาม ประเด็นที่กำหนด จากนั้น ร่วมกันตอบคำถาม ทบทวน ผลการสรุปข้อมูล เพื่อหา ฉันทมติที่มีร่วมกัน ก่อนจะ นำมาสรุปเป็นการออกแบบ กิจกรรมการสอน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล ของคลังงานในบันทึกการ เรียนรู้			

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	นอก เวลา (ชม.)
6. ฝึกเขียน แผนการจัดการ การเรียนรู้ แผนการจัดการ เรียนรู้วรรณคดี	6.1 การเขียน แผนการจัดการ เรียนรู้	1. เขียนองค์ประกอบของ แผนการจัดการเรียนรู้ได้ สัมพันธ์กัน 2. เขียนจุดประสงค์การ เรียนรู้สัมพันธ์ จุดประสงค์การสอน วรรณคดี และผลการ วิเคราะห์พฤติกรรมการ เรียนรู้ 3. นำประเด็นใหม่ที่ได้จาก การศึกษาวรรณคดีมาใช้ ระบุเนื้อหาสาระได้ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของการสอนวรรณคดีและ พฤติกรรมการเรียนรู้	การออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดี 1. การวิเคราะห์ มาตรฐานและตัวชี้วัดใน หลักสูตรสาระวิชา ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและ วรรณกรรม และ วิเคราะห์พฤติกรรมการ เรียนรู้ 3. นำประเด็นใหม่ที่ได้จาก การศึกษาวรรณคดีมาใช้ ระบุเนื้อหาสาระได้ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของการสอนวรรณคดีและ พฤติกรรมการเรียนรู้	การเขียนแผนการจัด การเรียนรู้วรรณคดี 1. องค์ประกอบของ แผนการจัดการเรียนรู้ 2. การเขียนจุดประสงค์ การเรียนรู้ 3. การประยุกต์ใช้ ประเด็นใหม่เพื่อระบุ เนื้อหาการสอน 4. การเขียนกิจกรรมการ เรียนรู้วรรณคดีได้สัมพันธ์ กับเนื้อหาสาระพฤติกรรมการ เรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ และบริบททางสังคม 5. การประยุกต์ใช้สื่อ เพื่อจัดการเรียนรู้ วรรณคดี	ขั้นสะท้อนผลการคิด 1. ผู้สอนทบทวนเกี่ยวกับการ ออกแบบการเรียนการสอน วรรณคดี โดยยกตัวอย่างการ ออกแบบการเรียนการสอน วรรณคดีและการใช้คำถาม ปลายเปิด 2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอภิปราย ร่วมกันในชั้นเรียน โดยส่ง ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผล การศึกษา โดยมีสมาชิกกลุ่ม อื่น ๆ แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความสัมพันธ์และ สัมพันธ์กันของข้อมูลที่ได้ และบริบททางสังคม 3. ผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อตรวจสอบและระบุ ประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ	วิธีการ ประเมินแผน การจัดการเรียนรู้ เครื่องมือ แบบประเมิน แผนการจัดการ เรียนรู้	4*	4*

หน้า 41

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในสลา (ชม.)	นอกสลา (ชม.)
		4. เขียนกิจกรรมการเรียนรู้ วรรณคดี ได้สัมพันธ์กับ เนื้อหาสาระพฤติกรรมผู้เรียน พฤติกรรมการสอนพิเศษ การศึกษาวรรณคดีและบริบท ทางสังคม	2.การกำกวม จุดประสงค์และเนื้อหา สาระที่สัมพันธ์กับ เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการ สอน พฤติกรรมของ ผู้เรียน	6. การวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ วรรณคดี	จากนั้นผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ปรับการออกแบบการเรียนรู้ การสอบถามข้อมูลที่ได้รับ และผู้สอนให้ความรู้เรื่องการ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สไลด์ประกอบ			
		5. กำหนดสื่อการสอนได้ สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน พฤติกรรม สอน พฤติกรรมศึกษา วรรณคดีและบริบททางสังคม	3.การออกแบบกิจกรรม และสื่อ		4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำผล การออกแบบมาสร้างเป็น แผนการจัดการเรียนรู้ และ นำเสนอโดยใช้กิจกรรม gallery walk จากนั้นร่วมกัน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดแข็งและจุดบกพร่องที่พบ			
		6. เขียนภาควัดและ ประเมินผลได้ตามสภาพจริง สัมพันธ์กับจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้	4.การออกแบบการ ประเมินผลการเรียนรู้					

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในสัปดาห์ (ชม.)	นอกสัปดาห์ (ชม.)
6. ฝึกเขียน แผนการจัดการ เรียนรู้วรรณคดี (ต่อ)	6.2 การ ปรับปรุง แผนการจัดการ เรียนรู้	1. แสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ที่มีต่อการเขียนแผน การจัดการเรียนรู้วรรณคดี ได้ 2. เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้ จากความคิดเห็นเชิงวิพากษ์เพื่อ นำมาปรับปรุงแผนการ จัดการเรียนรู้วรรณคดีของ ตนได้ 3. นำข้อควรปรับปรุงมาใช้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ วรรณคดีของตนได้	การออกแบบการเรียนการสอน สอวนวรรณคดี 1.การวิเคราะห์หัตถฐาน และตัวชี้วัดในหลักสูตร สาระวิชาภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม และวิเคราะห์คุณลักษณะ ของผู้เรียน รวมทั้งตัวบ รรณคดี และภาระงานที่ สัมพันธ์ เป้าหมายและ ผู้เรียน 2.การกำหนดจุดประสงค์ และเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์ กับเป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของนักเรียน พฤติกรรมของผู้เรียน 3.การออกแบบกิจกรรมและสื่อ 4.การออกแบบการ ประเมินผลการเรียนรู้	การปรับปรุงแผนการจัด การสอนวรรณคดี 1.การแสดงความคิดเห็นเชิง วิพากษ์และการให้ ข้อเสนอแนะที่มีต่อ การเขียนแผนการจัด การสอนวรรณคดี 2.การปรับปรุงแผน การจัดการเรียนรู้วรรณคดี 3.การประยุกต์ใช้ความ คิดเห็นเชิงวิพากษ์เพื่อ ปรับปรุงแผนการจัด การสอนวรรณคดี การปรับแผนการจัด สอนวรรณคดี และการให้คำแนะน าเพิ่มเติม จากนั้นร่วมกัน เปรียบเทียบข้อมูลและ	ขึ้นสร้างชิ้นงานใหม่ 1. ผู้เรียนทบทวนและ ปรับแก้แผนการจัดการ เรียนรู้เดิมของตนเองใน ชั้นทบทวน ผ่านการตั้ง คำถามปลายเปิดของ ผู้สอน จากนั้นบันทึกผล ลงในบันทึก การเรียนรู้ 2. ผู้เรียนเข้ากลุ่มย่อยตาม กลุ่มเดิม นำเสนอแผนการ จัดการเรียนรู้แก่สมาชิก กลุ่ม จากนั้นสมาชิกกลุ่ม แสดงความคิดเห็นเชิง วิพากษ์ และให้คำแนะนำ เพิ่มเติม จากนั้นร่วมกัน เปรียบเทียบข้อมูลและ	วิธีการ 1.ตรวจบันทึกการ เรียนรู้ 2. ประเมิน แผนการจัดการ เรียนรู้ ครูอึ้งฉือ 1.แบบตรวจบันทึก การเรียนรู้ 2. แบบประเมิน แผนการจัดการ เรียนรู้	4*	4*

หน้า 43

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในสัปดาห์ (ชม.)	นอกสัปดาห์ (ชม.)
					นำมาสรุปเพื่อใช้ปรับปรุง แผนลงในบันทึกการ เรียนรู้ และนำเสนอ ผลสรุปในชั้นเรียนเป็น รายบุคคล โดยผู้สอนให้ ข้อมูลย้อนกลับเพื่อ นำไปสู่การปรับปรุง 3. ผู้เรียนนำข้อควร ปรับปรุงไปปรับปรุง แผนการจัดการเรียนรู้ของ ตนเอง		22*	22*
รวม*							22*	22*

* หมายเหตุ เวลาการเรียนเน้นความยืดหยุ่น สามารถปรับได้ตามลักษณะเนื้อหา และการทำสัญญาของผู้เรียน

บทบาทของผู้สอน

บทบาทของผู้สอน จะเป็นผู้อำนวยความสะดวก ชี้แนะ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สะท้อนผลการเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการอภิปรายบนพื้นที่สาธารณะ ตลอดจนเป็นผู้ประเมินผล การเรียนรู้ผู้เรียน จากบทบาทดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน ดังนี้

1. ก่อนการเรียนการสอน

ก่อนการเรียนการสอนในระยะการเตรียมความพร้อม ผู้สอนจะมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ด้วยการเป็นผู้จัดเตรียมสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนการสอน คือ

- 1.1 วางแผนการออกแบบการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.2 ตัวยกเนื้อเรื่องวรรณคดีให้มีจำนวนเพียงพอต่อนักเรียนทุกคน
- 1.3 สื่อประกอบการสอนทั้งที่เป็นตัวอย่างบทประพันธ์จากวรรณคดี ที่ต้องคัดเลือกให้มีลักษณะเฉพาะ อันได้แก่ มีสถานการณ์แสดงความขัดแย้งที่ชัดเจน และสามารถเชื่อมโยงไปสู่ประสบการณ์ร่วมของนักศึกษา มีขนาดไม่ยาวเกินไป รวมทั้งใช้ภาษาง่ายสามารถสื่อความได้ชัดเจน
- 1.4 จัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนอื่น ๆ เช่น ตำรา หนังสือ เอกสาร ประกอบการเรียน นิตยสาร วารสาร และบทความที่เกี่ยวข้อง
- 1.5 เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับห้องเรียน ทั้งด้านของสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.6 เตรียมร่างกายและจิตใจของตนเอง คือ การมีทัศนคติและการสื่อสารเชิงบวกเพื่อเป็นผู้ช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถบรรลุการเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์

2. ระหว่างการเรียนการสอน

2.1 เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แต่ไม่ครอบงำ คือ การอธิบายความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้เรียน เช่น องค์ประกอบของบันเทิงคดีประเภทนิยาย ลักษณะของคำถามเชิงวิพากษ์ องค์ประกอบของการออกแบบการเรียนรู้อรรถคดี การให้ข้อมูลทั้งสองส่วนนี้จะต้องไม่ใช่ข้อคิดเห็นของผู้สอน แต่จะให้เฉพาะหลักการตามทฤษฎี โดยกระทำการตั้งคำถามแบบปลายเปิด หรือการอธิบายโดยตรงก็ได้

หน้า 45

2.2 ผู้ชี้แนะ คือ การให้คำแนะนำ หรือข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการทำชิ้นงานตาม บทบาทที่ผู้เรียนเลือก หรือตามการร้องขอของผู้เรียนในกลุ่มย่อย ด้วยการใช้คำถามปลายเปิดให้ ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์หรือการยกตัวอย่างประกอบอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกนำไปพิจารณา ประกอบกับการค้นคว้าและการแสดงความคิดเห็นของตนเอง

2.3 เป็นผู้กระตุ้นการคิด โดยใช้คำถามเชิงวิพากษ์ กล่าวคือผู้สอนต้องไม่แสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ผู้เรียนคิด แต่จะใช้วิธีการตั้งคำถามแบบปลายเปิดที่โต้แย้งกับความคิดของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางความคิดที่จะนำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบเพิ่มเติมได้ต่อไป

2.4 เป็นผู้สะท้อนผลการคิดของผู้เรียนเป็นระยะ เพื่อติดตามความก้าวหน้า กล่าวคือ ผู้สอนให้ข้อมูลจากการตรวจสอบชิ้นงานทั้งในระหว่างการอภิปรายกลุ่มย่อยตามบทบาทที่เลือก รับ และชิ้นงานในระหว่างการอภิปรายร่วมกันทั้งชั้น และชิ้นงานเดียวที่เกิดจากการได้แลกเปลี่ยนข้อมูล กับเพื่อนทั้งชั้นแล้ว รวมทั้งการให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับแก้ไขชิ้นงานให้มีคุณภาพมากขึ้น

2.5 เป็นผู้สร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการอภิปรายให้เป็นไป อย่างมีอิสระ มีความเท่าเทียม มีความไว้วางใจและมีเหตุผล โดยผู้สอนต้องคอยสังเกตพฤติกรรมของ ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และต้องแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้ทันที

3. หลังการเรียนการสอน

3.1 เป็นส่วนหนึ่งของผู้ประเมินผลการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

3.2 เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้ของตนเอง

บทบาทผู้เรียน

บทบาทผู้เรียน มีในการเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายด้วยการสื่อสารทางบวก ตามบทบาทที่ เลือกเป็นผู้ปฏิบัติตนตามข้อตกลง เป็นผู้ใช้คำถามเชิงวิพากษ์ สะท้อนผลการศึกษา และสรุปผล การ เรียนรู้โดยบทบาทดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ก่อนการเรียนการสอน ระหว่าง การ เรียนการสอนและหลังการเรียนการสอน ดังนี้

1. ก่อนการเรียนการสอน

1.1 เตรียมใจให้เปิดกว้าง ปราศจากอคติ เพื่อที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นและยอมรับ ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้

หน้า 46

1.2 ทบทวนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทฤษฎีการวิจารณ์และการสอนวรรณคดี เพื่อให้สามารถเข้าสู่การอภิปรายได้อย่างมีคุณภาพ

1.3 เตรียมการสื่อสารเชิงบวก เพื่อให้การสื่อสารภายในกลุ่มมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.4 เป็นผู้ร่างสัญญาการเรียนรู้ที่จะใช้สำหรับการเรียนการสอนในครั้งนี้ เสนอให้ผู้สอนรับทราบ

2. ระหว่างการเรียนการสอน

2.1 เป็นผู้ดำเนินการตามบทบาทที่สนใจ ได้แก่ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ทางศีลธรรม และทางสุนทรียะ โดยผู้เรียนเลือกบทบาทอย่างอิสระตามความสนใจ 1 บทบาท และต้องปฏิบัติตามบทบาทที่ระบุไว้ในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น คำนึงถึงความเท่าเทียม และความไว้วางใจระหว่างสมาชิกกลุ่มเดียวกัน

2.2 เป็นผู้ใช้คำถามเชิงวิพากษ์เพื่อทบทวนความรู้เดิมและค้นหาความรู้ใหม่ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และการอภิปรายแลกเปลี่ยนระหว่างกัน

2.3 เป็นผู้สะท้อนผลการคิดอย่างมีเหตุผลเป็นระยะ กล่าวคือผู้เรียนเป็นผู้แสดงความคิดเห็นต่อชิ้นงานของผู้เรียนคนอื่นที่อยู่กลุ่มเดียวกันอย่างมีเหตุผลจากข้อมูลการค้นคว้าตามบทบาทของตนเองในระหว่างการอภิปรายกลุ่มย่อย และในระหว่างการอภิปรายรวมกันทั้งชั้น ผู้เรียนจะต้องร่วมแลกเปลี่ยนและประเมินผลชิ้นงานของกลุ่มตนเองกับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจสร้างชิ้นงานรายบุคคลต่อไป

2.4 เป็นผู้สรุปความรู้และนำเสนอความคิดใหม่ กล่าวคือผู้เรียนเป็นผู้นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับในระหว่างการอภิปรายกลุ่มย่อยและอภิปรายรวมกันทั้งชั้นเรียน มาพิจารณาประกอบกันเพื่อเขียนเป็นสรุปความรู้ที่ได้รับและนำความรู้นั้นไปสร้างเป็นชิ้นงานที่สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองใหม่ที่มีต่อวรรณคดีเรื่องที่อ่าน และนำไปพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้อย่างคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.5 เป็นผู้รักษากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในสัญญาการเรียนรู้อย่างเคร่งครัด ซึ่งสัญญาการเรียนนั้นสามารถยืดหยุ่นได้ตามสภาพการณ์ของผู้เรียน

3. หลังการเรียนการสอน

ผู้เรียนจะมีบทบาทเป็นผู้สรุปความรู้ของตนเอง เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนต่อไป

การวัดและประเมินผล

หลักการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลรูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ใช้หลักการดังนี้ ประเมินผลตามสภาพจริงที่หลากหลาย เป็นการประเมินที่ใช้เครื่องมือวัดผลที่สะท้อนพฤติกรรม ความสามารถ หรือทักษะการคิดที่ซับซ้อนจากการปฏิบัติในสถานการณ์จริงที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ดังที่ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559, น. 512) ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานหนึ่งของการ ประเมินตามสภาพจริง คือ เป็นวิธีการประเมินที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เน้นที่ผู้เรียนแสดงออกใน ภาวะปฏิบัติ เน้นการสังเกตกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเลือกนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เน้น คุณภาพของผลผลิตที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน และประเมินจากแฟ้มรวบรวมผลงานที่ สะท้อนผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้

หลักการประเมินการคิดขั้นสูงตามแนวของนักวัดกลุ่มจิตมิติ เป็นการประเมินที่มุ่งวัด คุณลักษณะการคิดที่ซับซ้อนภายในสมองของคนที่ได้เกิดจากการได้รับสิ่งกระตุ้น เช่น ทดสอบ สถานการณ์ ฯลฯ ซึ่งประกอบด้วยการใช้แบบทดสอบแบบมาตรฐาน และแบบทดสอบที่ใช้วัด คุณลักษณะทางการคิดโดยเฉพาะด้วยการนำลักษณะทางการคิดที่ต้องการวัดมากำหนดเป็นข้อคำถาม หรือสร้างเป็นสถานการณ์ และให้ผู้เรียนเขียนตอบ

การประเมินผลภาคปฏิบัติจากการประเมินผลงาน เป็นการประเมินความสามารถของ ผู้เรียนที่ได้จากการปฏิบัติในสถานการณ์จริงและจำลองที่กำหนดให้ โดยพิจารณาได้จากคุณภาพของ ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติในสถานการณ์ โดยใช้เกณฑ์ที่สร้างขึ้นจากมิติความสำคัญของคุณลักษณะ ด้านต่าง ๆ ของกระบวนการหรือผลงานที่ต้องการวัด

โดยหลักการวัดและประเมินผลทั้งสามหลักก็นำมาประยุกต์ใช้ประกอบ หลักการคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ เกณฑ์การประเมินการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของ Fisher (2003) หลักการ ออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ที่ครอบคลุมตามลำดับขั้นในการจัดกิจกรรม คือ ก่อนการเรียน การสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน ซึ่งประเมินนักศึกษาครู 2 ด้าน คือ การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

วิธีการวัดและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผลรูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ซึ่งเป็นการประเมินผลทักษะการคิดขั้นสูง และกระบวนการทางความคิดที่ต้องวัดจากการปฏิบัติ ที่สามารถพิจารณาได้จากกระบวนการทำงานหรือคุณภาพของผลงานทั้งในสถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลอง ฉะนั้นจึงสามารถกำหนดวิธีการประเมินได้ 2 วิธี คือ การทดสอบด้วยแบบทดสอบ และการประเมินภาคปฏิบัติ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า ดังนี้

1. การทดสอบด้วยแบบทดสอบ คือ การสร้างชุดคำถามเพื่อใช้สำหรับการนำมาทดสอบความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน และนำผลที่ได้จากการทดสอบมาพิจารณาค่าความสัมพันธ์ของตัวเลขกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. การประเมินภาคปฏิบัติ คือ การรวบรวมข้อมูลจากการแสดงออกด้านการปฏิบัติของผู้เรียนที่ครอบคลุมถึงการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นผลมาจากความสามารถทางการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ต่อการออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีทั้งในสถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลอง โดยมีองค์ประกอบของการประเมิน 2 องค์ประกอบ คือ งานเพื่อการปฏิบัติ คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดี และเกณฑ์การประเมิน ที่สร้างขึ้นจากมิติความสำคัญของคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของผลงานที่ต้องการประเมิน

เครื่องมือประเมินผล

เครื่องมือประเมินผลตามรูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ แบ่งวิธีการวัดออกเป็น แบบทดสอบและแบบประเมิน ดังนี้

1. แบบทดสอบประเมินความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ กำหนดลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบอัตนัย โดยกำหนดตัวบทที่สะท้อนสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งหรือแสดงความรู้สึกเชิงลบ ให้ผู้เรียนเขียนแสดงความคิดเห็น ตามประเด็นที่สอดคล้องตามระดับของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ซึ่งแบบทดสอบนี้นำมาใช้ประเมินก่อนการเรียน จากนั้นนำแบบทดสอบฉบับเดียวกันมาปรับการใช้ภาษาของข้อคำถามเพื่อนำไปใช้ประเมินหลังเรียน ทั้งนี้กำหนดให้ผู้สอนตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ทั้งก่อนและหลังการเรียนด้วยเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินตามเกณฑ์ (Scoring criteria)

2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี กำหนดลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ซึ่งเป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดจากการปฏิบัติ การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี คือแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี ทั้งนี้กำหนดให้ผู้สอนประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีก่อนและหลังการเรียนด้วยเกณฑ์การประเมิน (Scoring rubrics) โดยเกณฑ์การประเมินในแต่ละองค์ประกอบจะลักษณะเป็นเกณฑ์แบบแยกส่วน

เกณฑ์การประเมินผล

รูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ใช้เกณฑ์การประเมินผลตามสภาพจริงที่ประเมินได้จากการทำแบบทดสอบประเมินความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคู ซึ่งกำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

1. เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ เป็นแบบเกณฑ์การประเมิน (Scoring criteria) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนจากการประยุกต์ใช้การให้คะแนนการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของ Fisher (2003) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามคุณลักษณะสำคัญของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ที่ประกอบด้วยการระบุคุณค่าและความเชื่อ การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับความรู้ การระบุสมมติฐานทางสังคมและวัฒนธรรม และการระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับ

การหลุดพ้นจากวาทกรรม โดยกำหนดการให้คะแนน คือ

1	คะแนน	=	การระบุอิทธิพลและประสบการณ์เดิม
1	คะแนน	=	การระบุคุณค่าและความเชื่อ
1	คะแนน	=	การระบุความแตกต่างที่เกิดขึ้น
1	คะแนน	=	การระบุถึงอคติที่เกิดขึ้น
1	คะแนน	=	การระบุมุมมองที่ผิดพลาด
2	คะแนน	=	การมองเห็นทางเลือก
3	คะแนน	=	การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม
3	คะแนน	=	การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับทฤษฎีทางความรู้
3	คะแนน	=	การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับจริยธรรมความเป็นมนุษย์
3	คะแนน	=	การระบุข้อขัดแย้ง

หน้า 50

3 คะแนน = การซักถามตนเอง

รวม 22 คะแนน

เมื่อดำเนินการตรวจแบบทดสอบเสร็จสิ้นแล้วนำคะแนนมาเทียบเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้ช่วงการประเมินของ Fisher (2003) คือ

14-22 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับการสร้างใหม่

10-13 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับการใช้
 วิจารณ์ญาณ

6-9 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับการวิเคราะห์

1-5 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับการบรรยาย

2. เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี เป็นแบบ
 รูบริก (Scoring Rubrics) ที่สร้างขึ้นจากมิติความสำคัญของคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของชิ้นงาน คือ
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการวัด โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินในแต่ละองค์ประกอบจะลักษณะ
 เป็นเกณฑ์แบบแยกส่วน เมื่อดำเนินการประเมินในแต่ละรายการเสร็จสิ้นแล้วนำคะแนนมาเทียบ
 เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้ช่วงการประเมินของ กมลวรรณ ตั้งชนกานนท์ (2559,
 น. 92) คือ

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.00 หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบ
 การเรียนการสอนวรรณคดีมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบ
 การเรียนการสอนวรรณคดีมาก

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบ
 การเรียนการสอนวรรณคดีปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 -1.50 หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบ
 การเรียนการสอนวรรณคดีน้อย

จากข้อมูลการวัดและประเมินผลดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาสรุปเป็นตารางการวัด
 และประเมินผลรูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ได้ดังนี้

ประเด็นการประเมิน	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	การทดสอบ	2. แบบทดสอบประเมินความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ แบบอัตนัยโดยมีการกำหนดตัวบทที่สะท้อนสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งหรือแสดงความรู้สึกเชิงลบให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ในประเด็นดังนี้ 2.1 ระบุการกระทำของตนเองที่สัมพันธ์กับวรรณคดี 2.2 ลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง 2.3 อธิบายเหตุการณ์หรือตัวละครโดยใช้ทฤษฎีวิจักษ์วรรณคดี 2.4 อธิบายอิทธิพลของบริบทสังคมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือตัวละคร 2.5 อธิบายความเข้าใจใหม่ที่มีต่อเหตุการณ์หรือตัวละคร	14 – 22 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ระดับการสร้างใหม่ 10 - 13 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ระดับการใช้วิจารณญาณ 6 - 9 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ระดับการวิเคราะห์ 1- 5 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์การบรรยาย
2. ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี	ประเมินผลงานจากการปฏิบัติ	แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี แบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ประเมินในประเด็นดังนี้ 1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียนเนื้อหา และภาระงาน 1.2 การออกแบบชั้นเรียนแบบพื้นที่สาธารณะ 1.3 การกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ 1.4 การออกแบบกิจกรรมและสื่อการสอน 1.5 การออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้	3.51 – 4.00 คือ มีความสามารถปฏิบัติการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีมากที่สุด 2.51 - 3.50 คือ มีความสามารถปฏิบัติการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีมาก 1.51 - 2.50 คือ มีความสามารถปฏิบัติการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีปานกลาง 1.00 – 1.50 คือ มีความสามารถปฏิบัติการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีน้อย

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีด้วยทฤษฎีวิพากษ์สามารถแบ่งออกเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังนี้

1. ปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายใน คือคุณลักษณะต่าง ๆ ที่อยู่ภายในตัวบุคคล แบ่งออกเป็น ผู้สอน ผู้เรียนได้ ดังนี้

1.1 ผู้สอน คือคุณลักษณะของผู้สอน ซึ่งส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้และความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้อรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ที่มุ่งเน้นวิธีการสอนแบบอภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้ง และเทคนิคการใช้คำถามอันเป็นวิธีการสำคัญของรูปแบบ ประกอบด้วย

1.1.1 ความเชื่อมั่น คือ ผู้สอนต้องมีความคิดอย่างมั่นใจว่าผู้เรียนมีความสามารถค้นพบวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ให้ความเคารพความคิดของผู้เรียนอย่างทัดเทียมกัน

1.1.2 ใจเปิดกว้าง คือ ไม่ยึดติดกับความคิดของตนเอง และรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน

1.1.3 มีทักษะการสื่อสารเชิงบวก คือ ทำให้ผู้เรียนประสงค์จะปรับปรุงผลงานของตนเองโดยปราศจากการถูกบังคับและเพื่อทำให้การสะท้อนผลการเรียนมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยความสมัครใจ

1.1.4 มีมุมมองเชิงบวก คือ การก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในชั้นเรียนโดยต้องเชื่อว่าทุกการสอนสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกพื้นที่แห่งการเรียนรู้

1.1.5 มีองค์ความรู้ทางวรรณคดีและการสอนวรรณคดี คือ สามารถให้คำแนะนำเชิงข้อเท็จจริงแก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

1.2 ผู้เรียน คือคุณลักษณะของนักศึกษาครู ซึ่งส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้และความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้อรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ที่มุ่งเน้นวิธีการสอนแบบอภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้ง และเทคนิคการใช้คำถามอันเป็นวิธีการสำคัญของรูปแบบ ประกอบด้วย

1.2.1 การคิด คือ การคิดวิเคราะห์ คิดเชิงวิพากษ์และการคิดไตร่ตรอง ซึ่งเป็นทักษะการคิดเบื้องต้นที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าที่จะคิด และช่วยให้ผู้เรียนมีข้อมูลมากพอสำหรับใช้ไตร่ตรองด้วยตนเองได้ เพื่อนำไปสู่การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้ในที่สุด

1.2.2 ความกล้าแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่ม คือ การไม่กลัวที่จะนำเสนอความคิดเห็นของตนเองให้แก่ผู้อื่น โดยความกล้าแสดงความคิดเห็นจะทำให้สามารถทำให้กิจกรรมการเรียนด้วยการอภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้งสามารถดำเนินการได้อย่างลื่นไหล และมีข้อมูลต่าง ๆ มากพอที่ผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้สรุปเป็นมุมมองใหม่ของตนเองได้

1.2.3 การยอมรับความคิดเห็น คือ การแสดงถึงความเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น โดยไม่แสดงอารมณ์เพื่อลบล้างความคิดเห็นของผู้อื่นที่ไม่ตรงกับความคิดของตนเอง หรือกิริยาอาการที่แสดงให้เห็นถึงความไม่พอใจผู้อื่น เมื่อผู้อื่นแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้ง แต่จะเป็นการแสดงถึงการนำข้อสรุปบางประการที่ได้รับจากความคิดเห็นนั้นมาเป็นข้อมูลหนึ่งสำหรับการพัฒนาชิ้นงานของตนเองได้

ทั้งนี้ การยอมรับความคิดเห็นจะสามารถส่งเสริมให้กิจกรรมการเรียนด้วยการอภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้งสามารถดำเนินการได้อย่างลื่นไหล มีความเท่าเทียม และมีความไว้วางใจกัน

1.2.4 มีทักษะในการฟังอย่างตั้งใจ คือ สามารถฟังข้อมูลของคนอื่นได้จบ โดยที่ไม่พูดแทรก หรือขัดจังหวะ รวมทั้งสามารถสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการฟัง โดยการฟังอย่างตั้งใจถือเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้กิจกรรมการเรียนด้วยการกระบวนกรกลุ่มแบบอภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้งสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ร่วมกันได้

1.2.5 มีศิลปะการโต้แย้ง คือ สามารถใช้ภาษาสำหรับการโต้แย้งข้อมูลที่เห็นต่างจากของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถใช้การสื่อสารเชิงบวกเพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้หรือให้ข้อมูลป้อนกลับไปยังบุคคลอื่นได้

1.2.6 มีทักษะการตั้งคำถาม คือ คำถามเชิงวิพากษ์ที่เป็นคำถามปลายเปิดที่มุ่งเน้นให้เกิดการทบทวนด้วยตนเอง

1.2.7 ความรู้พื้นฐานทางวรรณคดีและการสอนวรรณคดี คือ ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีวรรณคดี ได้แก่ องค์ประกอบของวรรณคดี และทฤษฎีวิจักษ์วรรณคดี ความรู้เกี่ยวกับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดได้ถึงในระดับไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และความรู้เกี่ยวกับหลักการสอนวรรณคดี โดยความรู้พื้นฐานเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบหรือส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนก่อน เพราะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างลื่นไหลมากยิ่งขึ้น

2. ปัจจัยภายนอก

การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักศึกษาครู และปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มอภิปราย เพื่อให้บรรยากาศการเรียนรู้ในทุกๆ คาบดำเนินไปได้ตามการอภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้ง โดยเฉพาะในระหว่างการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ประกอบด้วย

2.1 การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นพื้นที่สาธารณะ คือห้องเรียนต้องมีลักษณะดังนี้

2.1.1 มีความอิสระ กล่าวคือ ทุกคนสามารถเข้าร่วมกลุ่ม การเลือกตัวบทวรรณคดี การแสดงความคิดเห็น รวมทั้งการตั้งข้อสงสัยเป็นไปตามความสมัครใจ

2.1.2 มีเสรีภาพ กล่าวคือ บุคคลในกลุ่มสามารถจะเลือกใช้ข้อมูลใด ๆ มาเป็นเหตุผลเพื่อแสดงความคิดเห็นเชิงยืนยัน โต้แย้ง หรือเสนอแนะได้ตามที่ต้องการ โดยปราศจากการถูกบังคับ ขู่เข็ญ ควบคุม ขอร้อง หรือชักนำด้วยอำนาจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

2.1.3 มีความเท่าเทียม กล่าวคือ ทุกคนในกลุ่มต้องได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็น โดยไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งที่ต้องการแสดงความคิดเห็นแต่ไม่ได้รับโอกาสนั้น

2.1.4 มีความไว้วางใจ กล่าวคือ บรรยากาศในการแสดงความคิดเห็นต้องเป็นบรรยากาศที่ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น แสดงถึงความกระตือรือร้นในการรับฟัง ความจริงใจในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การไม่ขัดแย้งกับตนเองและผู้อื่น

2.1.5 การมีเหตุผล กล่าวคือ ทุกคนแสดงได้ถึงเหตุของผลจากพฤติกรรมตัวละครในเรื่องวรรณคดีที่อ่านได้ โดยการแสดงเหตุนี้เชื่อมโยงกับความรู้ทางทฤษฎี ทางศีลธรรม และสุนทรียะ

2.2 การมีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอในชั้นเรียน เช่น การมีมุมค้นคว้าด้วยเอกสาร ทั้งตำราหนังสือ เอกสารประกอบการสอน วารสาร นิตยสาร และบทความ

คำนำ

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ใช้รูปแบบมีความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น นำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามขั้นตอนของรูปแบบได้อย่างถูกต้อง และเกิดประสิทธิภาพได้ตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบ โดยคู่มือการใช้รูปแบบฉบับนี้ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบ คำชี้แจงของคู่มือการใช้รูปแบบ กระบวนการจัดกิจกรรม โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม และเครื่องมือการวัดและประเมินผล

ผู้วิจัยหวังว่าคู่มือการใช้รูปแบบฉบับนี้จะเป็นแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

เตือนใจ คตตี
ผู้วิจัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบ	1
คำชี้แจงของคู่มือการใช้รูปแบบ	2
กระบวนการจัดกิจกรรม	3
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม	3
ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	4
ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี	7
โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรม	9
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม	9
ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	19
ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี	26
แผนการจัดกิจกรรม	35
แผนการจัดกิจกรรมที่ 1.1 เรื่องการคิดวิเคราะห์	35
แผนการจัดกิจกรรมที่ 1.2 เรื่องการคิดเชิงวิพากษ์	46
แผนการจัดกิจกรรมที่ 1.3 เรื่องการคิดไตร่ตรอง	51
แผนการจัดกิจกรรมที่ 2.1 เรื่องการฟังอย่างตั้งใจ	57
แผนการจัดกิจกรรมที่ 2.2 เรื่องการใช้คำถามเชิงวิพากษ์	61
แผนการจัดกิจกรรมที่ 2.3 เรื่องศิลปะการโต้แย้ง	66
แผนการจัดกิจกรรมที่ 3.1 เรื่องทฤษฎีวิจาร์ณ	71
แผนการจัดกิจกรรมที่ 3.2 เรื่องการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	75
แผนการจัดกิจกรรมที่ 3.3 เรื่องการสอนวรรณคดี	81
แผนการจัดกิจกรรมที่ 4.1 เรื่องการระบุสมมติฐานสำคัญตามความจริง	84
แผนการจัดกิจกรรมที่ 4.2 เรื่องการคิดได้ตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง	88
แผนการจัดกิจกรรมที่ 4.3 เรื่องการตีความหมายกระบวนการทศน์	93
แผนการจัดกิจกรรมที่ 4.4 เรื่องการเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคม ...	101
แผนการจัดกิจกรรมที่ 4.5 เรื่องการปรับเปลี่ยนมุมมอง	110

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
แผนการจัดกิจกรรม (ต่อ)	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 5.1 เรื่องทบทวนประสบการณ์.....	115
แผนการจัดกิจกรรมที่ 5.2 เรื่องวิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น.....	120
แผนการจัดกิจกรรมที่ 5.3 เรื่องการกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ.....	123
แผนการจัดกิจกรรมที่ 5.4 เรื่องการออกแบบกิจกรรมและการประเมินผล.....	127
แผนการจัดกิจกรรมที่ 6.1 เรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้.....	135
แผนการจัดกิจกรรมที่ 6.1 เรื่องการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้.....	141
เครื่องมือการวัดและประเมินผล.....	145
ลักษณะแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์.....	145
การตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์.....	146
ลักษณะแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี.....	152
การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี.....	153

คู่มือการใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

คู่มือการใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี จัดทำขึ้นเพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบ
2. คำชี้แจงของคู่มือการใช้รูปแบบ
3. กระบวนการจัดกิจกรรม
4. โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรม
5. แผนการจัดกิจกรรม
6. เครื่องมือการวัดและประเมินผล

โดยแต่ละรายการมีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบ

คู่มือการใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สำหรับผู้สอน
 - 1.1 เพื่อให้ผู้สอนมีความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของรูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ที่พัฒนาขึ้นอย่างถูกต้อง
 - 1.2 เพื่อให้ผู้สอนสามารถใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ที่พัฒนาขึ้นอย่างถูกต้อง
 - 1.3 เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนสามารถดำเนินการวัดและประเมินผลได้อย่างถูกต้อง
2. สำหรับผู้ที่นำรูปแบบไปใช้
 - 2.1 เพื่อเป็นแนวทางการใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ที่พัฒนาขึ้นอย่างถูกต้อง
 - 2.2 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวัดและประเมินผลตามรูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ที่พัฒนาขึ้นอย่างถูกต้อง

คำชี้แจงของคู่มือการใช้รูปแบบ

คู่มือการใช้รูปแบบฉบับนี้ เป็นไปเพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ โดยแบ่งแนวทางการจัดกิจกรรมเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการจัดกิจกรรม ระหว่างการจัดกิจกรรม และหลังการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. ก่อนการจัดกิจกรรม

ก่อนการจัดกิจกรรมมุ่งเน้นให้ผู้สอนเกิดการศึกษาและเตรียมความพร้อมของรูปแบบกระบวนการจัดกิจกรรม โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม และเครื่องมือการวัดและประเมินผล ดังนี้

1.1 ศึกษารูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์โดยละเอียด เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดตามองค์ประกอบของรูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ทั้งความเป็นมา หลักการ กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บทบาทผู้เรียนและผู้สอน รวมทั้งปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบภายในรูปแบบมากขึ้น

1.2 ศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนรู้การสอนวรรณคดีอย่างละเอียด ทั้งด้านกระบวนการจัดกิจกรรม โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดกิจกรรม และศึกษาแผนการจัดกิจกรรมเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมตามกระบวนการสอนของรูปแบบ รวมทั้งเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามรูปแบบด้วย

1.3 จัดเตรียมความพร้อมของห้องเรียน ในด้านสภาพห้องเรียนที่ต้องมีอากาศถ่ายเทมีอุณหภูมิและแสงสว่างที่เหมาะสมกับผู้เรียน ตลอดจนบรรยากาศการสื่อสารก่อนการเริ่มกิจกรรมต้องเป็นการสื่อสารเชิงบวก

1.4 จัดเตรียมความพร้อมของสื่อและแหล่งการเรียนรู้ เช่น คำถามเชิงวิพากษ์ ตัวอย่างตัวบทวรรณคดี บทความ หนังสือ และอินเทอร์เน็ต

1.5 จัดเตรียมเครื่องมือสำหรับการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย

1.5.1 แบบทดสอบความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

1.5.2 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนวรรณคดี

หน้า 3

2. ระหว่างการจัดกิจกรรม

เมื่อศึกษาและเตรียมสิ่งจำเป็นต่าง ๆ แล้ว จึงดำเนินการจัดกิจกรรมตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ทดสอบก่อนการเรียนด้วย แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ จากนั้นตรวจและบันทึกคะแนนไว้

2.2 ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้จนครบ

2.3 การดำเนินการตามรูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์นี้มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นอย่างอิสระ มีความเท่าเทียม มีความไว้วางใจ และมีเหตุผล เพื่อให้เกิดการวิพากษ์ วิจาร์ณด้วยทวรรณคดีที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ และนำไปสู่การเกิดความรู้ความเข้าใจใหม่เกี่ยวกับวรรณคดี และการสอนวรรณคดีในเรื่องนั้น ๆ

2.4 ผู้สอนจะมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ชี้แนะ กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิด รวมทั้งสะท้อนผลการเรียนรู้ให้แก่กันก็ศึกษาครู โดยไม่ครอบงำ

3. หลังการจัดกิจกรรม

3.1 ทดสอบหลังการเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน และบันทึกคะแนนไว้สำหรับนำมาเปรียบเทียบกับกันภายหลัง

3.2 ประเมินการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ด้วยแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

กระบวนการจัดกิจกรรม

กระบวนการจัดกิจกรรมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ แบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะการเตรียมความพร้อม การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation)

การเตรียมความพร้อมเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านการคิด อันเป็นปัจจัยภายในของผู้เรียนที่เอื้อต่อความสำเร็จในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดไตร่ตรอง ด้านกระบวนการกลุ่ม ประกอบด้วย การฟังอย่างตั้งใจ การใช้คำถามเชิงวิพากษ์ ศิลปะการโต้แย้ง และ ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ประกอบด้วยทฤษฎีวรรณคดี การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการสอนวรรณคดี โดยสามารถแบ่งการเตรียมความพร้อมออกเป็น 3 กิจกรรม ดังนี้

หน้า 4

กิจกรรมที่ 1: พัฒนาการคิด เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดที่จำเป็น คือ การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดไตร่ตรอง อันเป็นทักษะการคิดที่จะพัฒนาไปสู่ความกล้าที่จะคิด การคิดได้ตรงตามเนื้อเรื่องด้วยการจัดกิจกรรมทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่มผ่านการวิธีการสอนโดยใช้เกม การอภิปรายถกเถียง เทคนิคการตั้งคำถามและการใช้ผังความคิด

กิจกรรมที่ 2: มิตรภาพเปิดใจ เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือที่มุ่งเน้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเสรี มีความเท่าเทียม มีเหตุผล มีความไว้วางใจ ได้แก่ การฟังอย่างตั้งใจ การใช้คำถามเชิงวิพากษ์ และศิลปะการโต้แย้งเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น ผ่านกิจกรรมสุนทรียสนทนา เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ และเทคนิค world café

กิจกรรมที่ 3: เสริมในองค์ความรู้ เพื่อปูพื้นฐานด้านทฤษฎีและความรู้ที่จำเป็น ได้แก่ ทฤษฎีวิจักษณ์วรรณคดี การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการสอนวรรณคดี โดยใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ประกอบตัวอย่าง การใช้เกมและการอภิปรายในรูปแบบต่าง ๆ หลังจากสืบค้นและศึกษาบทความตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Practice critical reflection)

1. ขั้นการอ่านอย่างอิสระ (Servey) ประกอบด้วย

1.1 ผู้สอนยกตัวอย่างตอนใดตอนหนึ่งของตัวบทวรรณคดีหรือบทเด่น ๆ ของตัวบทวรรณคดีที่แสดงถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างตัวละคร และใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นการคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละคร ที่สามารถนำไปสรุปเป็นสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้ ตัวอย่างเช่น

พฤติกรรมของนางวันทอง ในเรื่องขุนช้างขุนแผนตอนขุนช้างถวายฎีกา

“จะว่ารักขุนช้างกะไรได้	ที่จริงใจมิได้รักแต่สักหนิด
รักพ่อลูกห่วงดวงดวงชีวิต	แม้้นทูลผิดจะพิโรธไม่โปรดปราน
อย่าเลยจะทูลเป็นกลางไว้	ตามพระทัยท้าวจะแยกให้แตกฉาน
คิดแล้วเท่านั้นมีทันนาน	นางกัมภีร์นแล้วก็ทูลไปฉับพลัน
ความรักขุนแผนก็แสนรัก	ด้วยร่วมยากมานักไม่เคยฉันท
สู้ลำบากบุกป่ามาด้วยกัน	สารพันอดออมถนอมใจ
ขุนช้างแต่อยู่ด้วยกันมา	คำหนักหาได้ว่าให้เคืองไม่
เงินทองกองไว้มิให้ใคร	ข้าไทใช้สอยเหมือนของตัว

หน้า 5

จมีนไวยเล่าก็เลือดที่ในอก

ก็หทัยกรักเท่ากันกับผิว

ทูลพลาถตัวนางระเริ่มร้าว

ความกลัวพระอาญาเป็นพันไป ฯ”

จากบทข้างต้น นางวันทองเป็นผู้หญิงเช่นไร

1.2 ผู้เรียนเลือกอ่านตัวบทวรรณคดีคนละ 1 ตัวบทอย่างอิสระตามความสนใจของตนเอง จากตัวบทที่มีลักษณะ คือ มีสถานการณ์ขัดแย้ง สะท้อนความรู้ไม่พอใจสถานการณ์ที่เป็นอยู่ และตัวบทที่เชื่อมโยงสู่สถานการณ์ปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น

1.2.1 บทละครเรื่องรามเกียรติ์ตอนนารายณ์ปราบนนทก

1.2.2 ราชอิริยาตtonสมิงพระรามอาสา

1.2.3 นิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

1.2.4 บทละครเรื่องอิเหนาตอนศึกกะหมิงกุหนิง

1.2.5 สามก๊กตอนกวนอูไปรับราชการกับโจโฉ

1.2.6 ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดกกัณฑ์มัทรี

1.3 ผู้เรียนระบุบทเด่นที่สะท้อนเหตุการณ์ขัดแย้งหรือแสดงความรู้ไม่พอใจของตัวละครจากเรื่องที่อ่าน เพื่อนำมากำหนดเป็นข้อสมมติฐานใช้เชื่อมโยงกับการกระทำของตนเอง

2. ขึ้นตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ (Critical question) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการโต้แย้งทางความคิดภายในตัวผู้เรียนที่เชื่อมโยงกับไปสู่การโต้แย้งประสบการณ์เดิม ประกอบด้วย

2.1 ผู้เรียนระบุประสบการณ์เดิมที่มีต่อตัวบทวรรณคดีที่เลือก

2.2 ผู้สอนยกตัวอย่างตัวบทวรรณคดีบางบทที่มีสถานการณ์ขัดแย้ง และใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนสังเกตสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จากนั้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์โดยผู้สอนจะเป็นผู้สะท้อนผลการคิดและสรุปลักษณะของคำถามเชิงวิพากษ์

2.3 ผู้เรียนตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ซึ่งเป็นคำถามที่ปฏิเสธความรู้เดิมจากตัวบทวรรณคดีที่เลือกอ่านตามความสนใจนั้นเป็นรายบุคคล ตัวอย่างคำถามเชิงวิพากษ์เช่น

“หากนางวันทองไม่ใช่ผู้หญิงสองใจอย่างที่โดนประณาม แล้วนางวันทองเป็นอย่างไร”

3. ขึ้นอภิปรายกลุ่มย่อย (Discussion) เป็นการถกเถียงเชิงโต้แย้งอย่างมีเหตุผลและเป็นไปตามบทบาทที่เลือก ประกอบด้วย

หน้า 6

3.1 ผู้เรียนเข้ากลุ่มตามวรรณคดีที่เลือก กำหนดสมาชิกกลุ่ม 3 คนต่อ 1 กลุ่ม (ทั้งนี้จำนวนสมาชิกของกลุ่มยืดหยุ่นตามความสนใจของผู้เรียน กรณีมีผู้เลือกวรรณคดีเรื่องนั้นเพียงคนเดียวผู้เรียนจะต้องทำทั้ง 3 บทบาทด้วยตนเอง) และเลือกบทบาทอย่างอิสระตามความสนใจ โดยมีบทบาท ดังนี้

3.1.1 ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี มีบทบาทคือ ค้นคว้าข้อมูลทางข้อเท็จจริงของเรื่องตามองค์ประกอบของวรรณคดี ได้แก่ ผู้แต่ง จุดประสงค์การแต่ง ลักษณะคำประพันธ์ กลวิธีดำเนินเรื่อง เพื่อนำไปสู่การทบทวนตัดสินใจเลือกบางส่วนของเนื้อหาในตัวอย่างที่น่าจดจำหรือมีความสำคัญกับเรื่อง เช่น เนื้อหาที่สะท้อนความคิดหลัก เนื้อหาที่แสดงถึงความขัดแย้งของสถานการณ์ของสถานการณ์มาเป็นประเด็นการอภิปราย เพื่อทำให้เกิดการย้อนกลับไปยังการวิเคราะห์ ดีความ หรือให้ข้อมูลที่เชื่อมโยงตัวบทกับเหตุผลทางทฤษฎี จากนั้นไปสรุปสาระสำคัญของเรื่องหรือของการอภิปรายกลุ่มที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญของตัวบท

3.1.2 ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม มีบทบาทคือ ค้นคว้าข้อมูลทางการเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ประเพณีที่สัมพันธ์กับตัวบทที่อ่านจากแหล่งอื่น ๆ เช่น บทความ งานวิจัย ฯลฯ เพื่อนำไปสู่การทบทวนตัดสินใจเลือกบางส่วนของเนื้อหาในตัวอย่างที่น่าจดจำหรือมีความสำคัญกับเรื่อง เช่น เนื้อหาที่สะท้อนความคิดหลัก เนื้อหาที่แสดงถึงความขัดแย้งของสถานการณ์ของสถานการณ์มาเป็นประเด็นการอภิปราย เพื่อทำให้เกิดการย้อนกลับไปยังการวิเคราะห์ ดีความ หรือให้ข้อมูลที่เชื่อมโยงตัวบทกับเหตุผลทางศีลธรรม จากนั้นไปสรุปสาระสำคัญของเรื่องหรือของการอภิปรายกลุ่มที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญของตัวบท

3.1.3 ผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ มีบทบาทคือ วิเคราะห์วรรณศิลป์เพื่อสรุปเนื้อเรื่องและทบทวนตัดสินใจเลือกบางส่วนของเนื้อหาในตัวอย่างที่น่าจดจำหรือมีความสำคัญกับเรื่อง เช่น เนื้อหาที่สะท้อนความคิดหลัก เนื้อหาที่แสดงถึงความขัดแย้งของสถานการณ์ของสถานการณ์มาเป็นประเด็นการอภิปราย เพื่อทำให้เกิดการย้อนกลับไปยังการวิเคราะห์ ดีความ หรือให้ข้อสนับสนุนที่เชื่อมโยงตัวบทกับตัวตนของตนเองทั้งด้านอารมณ์และประสบการณ์หรือเหตุการณ์ ซึ่งเป็นได้ทั้งในปัจจุบันและอดีต ตัวอย่างการเชื่อมโยง เช่น ตัวบทนี้สัมพันธ์กับความรู้สึก หรือประสบการณ์ของฉันอย่างไร จากนั้นไปสรุปสาระสำคัญของเรื่องหรือของการอภิปรายกลุ่มที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญของตัวบท

หน้า 7

3.2 สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มย่อยร่วมกันทบทวนประเด็นคำถามเชิงวิพากษ์ของสมาชิก เพื่อนำมาสรุปเป็นประเด็นการวิเคราะห์ของกลุ่มตนเอง โดยผู้สอนจะทำหน้าที่สะท้อนผลให้ผู้เรียน เป็นรายกลุ่มโดยการใช้เทคนิค scaffolding

3.3 สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มย่อยศึกษาเนื้อหาตามบทบาทที่เลือกจากแหล่งที่ผู้สอน กำหนดหรือแหล่งอื่น ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อนำมาสรุปและแลกเปลี่ยนภายในกลุ่ม และนำมาทำเป็น ข้อสรุปตามฉันทามติร่วมกันของกลุ่ม โดยใช้เทคนิคการเขียนบันทึกการไตร่ตรอง

4. ขั้นสะท้อนผลการคิด (Reflect) เป็นการถกเถียงเชิงโต้แย้งอย่างมีเหตุผลระหว่างกลุ่มใน ชั้นเรียน โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลสรุปของกลุ่มตนเอง โดยในขั้นนี้สมาชิกใน กลุ่มอื่น และผู้สอนจะให้ข้อมูลป้อนกลับบางส่วน เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความรู้ของตนเองที่ แตกต่างไปจากเดิม และสรุปเป็นชิ้นงานจากความเข้าใจใหม่ที่เกิดขึ้น โดยใช้เทคนิคการเขียนบันทึก การไตร่ตรอง

ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี (Practice instruction design)

1. ขั้นทบทวนประสบการณ์ (Review) ประกอบด้วย

1.1 ผู้เรียนระบุประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษาวรรณคดีเรื่อง que เลือกศึกษาใน ระยะที่ 2 ผ่านการตั้งคำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น

1.2 ผู้เรียนระบุประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการสอนวรรณคดีเรื่องนั้น โดยให้ผู้เรียนสร้าง ชิ้นงานการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีเรื่องนั้นตามความสนใจ

2. ขั้นอภิปรายกลุ่มย่อย (Discussion) ประกอบด้วยการจัดกลุ่มย่อย ก่อนการอภิปราย กลุ่มย่อย ระหว่างการอภิปรายกลุ่มย่อย และหลังการอภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อมุ่งเน้นการอภิปราย ถกเถียงเชิงโต้แย้งแบบกลุ่ม ดังนี้

2.1 กำหนดจำนวนสมาชิกกลุ่มละ 3 คน (ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มยึดหยุ่นตามวรรณคดีที่เลือก กรณีวรรณคดีนั้นมีผู้เลือกเพียง 1 คนต้องทำทั้ง 3 บทบาทด้วยตนเอง) และบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม อย่างอิสระเสรี ประกอบด้วย

2.2 ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี มีบทบาทคือ ตั้งคำถามแบบปลายเปิดเมื่อเกิดความไม่เข้าใจ เพื่อมุ่งให้เกิดการวิเคราะห์ วิจัยเชิงโต้แย้งเกี่ยวกับยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดผล ประเมินผลที่สัมพันธ์กับวรรณคดีที่เลือกอ่านตามทฤษฎี จากนั้นค้นคว้าข้อมูลด้านยุทธวิธีการสอน สื่อการสอนและการวัดผลประเมินผลที่สัมพันธ์กับวรรณคดีที่เลือกอ่านจากแหล่งอื่น ๆ เช่น บทความ

หน้า 8

งานวิจัย ฯลฯ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ ตีความ หรือให้ข้อมูลที่เชื่อมโยงยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล และนำมาสรุปสาระสำคัญหรือรายละเอียดสำคัญของเนื้อหา หรือของการอภิปรายกลุ่มที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญของตัวบทกับเหตุผลทางทฤษฎี

2.3 ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม มีบทบาทคือ ตั้งคำถามแบบปลายเปิดเมื่อเกิดความไม่เข้าใจ เพื่อมุ่งให้เกิดการวิเคราะห์ วิเคราะห์เชิงโต้แย้งเกี่ยวกับยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผลที่สัมพันธ์กับบรรณคดีที่เลือกอ่านตามผู้เรียนและบริบททางสังคม จากนั้นค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและบริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับบรรณคดีที่เลือกอ่าน จากแหล่งอื่น ๆ เช่น บทความ งานวิจัย ฯลฯ เพื่อนำไปวิเคราะห์ ตีความ หรือให้ข้อมูลที่เชื่อมโยงการสอน และนำมาสรุปสาระสำคัญหรือรายละเอียดสำคัญของเนื้อหา หรือของการอภิปรายกลุ่มที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ ของตัวบทกับการให้เหตุผลเชิงศีลธรรม

2.4 ผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ มีบทบาทคือ ตั้งคำถามแบบปลายเปิดเมื่อเกิดความไม่เข้าใจ เพื่อมุ่งให้เกิดการวิเคราะห์ วิเคราะห์เชิงโต้แย้งเกี่ยวกับยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผลที่สัมพันธ์กับบรรณคดีที่เลือกอ่านตามตามประสบการณ์การสอนเดิมของตนเอง จากนั้นวิเคราะห์ ตีความ หรือให้ข้อสนับสนุนที่เชื่อมโยงการสอนบรรณคดีกับตัวตนของตนเองทั้งด้านอารมณ์และประสบการณ์หรือเหตุการณ์ ซึ่งเป็นได้ทั้งในปัจจุบันและอดีต ตัวอย่างการเชื่อมโยง เช่น การสอนนี้สัมพันธ์กับความรู้สึก หรือประสบการณ์ของฉันทันอย่างไร และนำมาสรุปสาระสำคัญหรือรายละเอียดสำคัญของเนื้อหา หรือของการอภิปรายกลุ่มที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญของการให้เหตุผลเชิงสุนทรียะ

3. ก่อนการอภิปรายกลุ่มย่อย สมาชิกร่วมกันวิเคราะห์สาระที่ บรรณคดีวรรณกรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่สัมพันธ์กับการสอนบรรณคดีที่เลือก วิเคราะห์ผู้เรียน เนื้อหาสาระ และภาระงาน จากนั้นนำมาสรุปเป็นจุดประสงค์ของการเรียนการสอน และเนื้อหาสาระ ที่สัมพันธ์กับตัวชี้วัดตามหลักสูตรที่ได้วิเคราะห์ ผ่านการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์

4. สมาชิกในกลุ่มย่อยดำเนินกิจกรรมตามบทบาทที่ได้รับ เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล ที่สัมพันธ์กับหลักสูตร จุดประสงค์ ผู้เรียนและบริบททางสังคม จากนั้นนำผลการศึกษามาอภิปรายเพื่อหาฉันทามติแล้วนำมาออกแบบกิจกรรมการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล ของกลุ่มตนเอง

หน้า 9

5. ขั้นสะท้อนผลการคิด (Reflect) มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้อภิปรายถกเถียงเชิงโต้แย้งร่วมกันในชั้นเรียน โดยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน มานำเสนอผลการศึกษากลุ่มตนเอง โดยในขั้นนี้สมาชิกในกลุ่มอื่น และผู้สอนจะให้ข้อมูลป้อนกลับบางส่วน เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบและระบุประสบการณ์ใหม่ที่คนได้รับ จากนั้นนำมาใช้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตนเอง

6. ขั้นสร้างชิ้นงานใหม่ (Recite) ผู้เรียนทบทวนชิ้นงานการออกแบบเดิมของตนเองในชั้นทบทวนและปรับแก้ไขชิ้นงานนั้นตามองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ นำมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องที่สนใจ และผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงชิ้นงานให้มีคุณภาพมากขึ้น

โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรม

โครงสร้างการจัดกิจกรรมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation) ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Practice critical reflection) และระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี (Practice instruction design) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation)

เป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านการคิด อันเป็นปัจจัยภายในของผู้เรียนที่เอื้อต่อความสำเร็จในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดไตร่ตรองด้านกระบวนการกลุ่ม ประกอบด้วย การฟังอย่างตั้งใจ การใช้คำถามเชิงวิพากษ์ ศิลปะการโต้แย้ง และด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ประกอบด้วยทฤษฎีวรรณคดี การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการสอนวรรณคดี ดังนี้

หน้า 10

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายในผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
1. พัฒนาการคิด	1.1 การคิด วิเคราะห์	1. นำคำที่กำหนดมาจัด หมวดหมู่ตามประเภทได้ 2. ระบุความสัมพันธ์เชิง เหตุผลของเหตุการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 3. สรุปเนื้อเรื่องได้ตรงตาม ข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่ กำหนดได้	การคิดวิเคราะห์	การคิดวิเคราะห์ 1. การระบุความสัมพันธ์ เชิงเหตุผล 2. การสรุปเรื่องตาม ข้อเท็จจริง	1. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มเพื่อเล่นเกมที่ ส่งเสริมการคิดอย่างหลากหลาย จากนั้นสะท้อนคิดร่วมกัน 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม โดยกำหนด สมาชิกกลุ่ม และ 3 คน เพื่อทำ กิจกรรมฝึกการคิดจัดหมวดหมู่ 3. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามเหตุการณ์ที่ เลือกอ่าน เพื่อแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นทั้งภายในกลุ่ม ที่จะทำ เกิดระบุเหตุของการเกิดผลตาม เหตุการณ์และร่วมกันเขียนเรียงที่ จะทำให้เกิดการคิดบทวน เพื่อ นำมาสรุปเนื้อเรื่องได้ตรงข้อเท็จจริง ผ่านการใช้ผังกราฟิก	วิธีการ 1. ประเมินกิจกรรม 2. ประเมินผังกราฟิก เครื่องมือ 1. แบบประเมิน กิจกรรม 2. แบบประเมินผัง กราฟิก	2

หน้า 11

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายในผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การจัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
1.2 การคิดเชิง วิพากษ์	1. เปรียบเทียบข้ออ้างที่เป็น สาเหตุของอาการกระทำที่ เหมือนกันและต่างกันใน เหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้ 2. จำแนกการกระทำที่ สมเหตุสมผลตรงตามเหตุการณ์ ที่กำหนดให้ได้ 3. เลือกใช้ข้อมูลเพื่อนำมาสรุป ประเด็นสำคัญของเหตุการณ์ที่ กำหนดให้ได้อย่างสมเหตุสมผล	การคิดเชิงวิพากษ์ 1. ลักษณะข้ออ้างที่เป็น สาเหตุของการกระทำ 2. ความสมเหตุสมผลของ ข้อความ 3. การเลือกใช้ข้อมูลได้ อย่างสมเหตุสมผล	1. ผู้เรียนร่วมกันระบุเหตุการณ์ สำคัญและสาเหตุของการเกิด เหตุการณ์จากสื่อที่ได้ชม โดยใช้ผัง กราฟิก 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยอภิปราย แลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน ผ่านการ ใช้คำถามซักถาม และใช้ผังกราฟิก จากนั้นนำเสนอข้อสรุปซึ่งเรียน เพื่อสรุปผลเชิงเปรียบเทียบของ เหตุการณ์ที่ได้ชม ความสมเหตุสมผลของการกระทำ และสรุปประเด็นสำคัญของเรื่อง ลงในใบงาน โดยผู้สอนให้ข้อมูล เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเลือกใช้ข้อมูล อย่างสมเหตุสมผล 3. ผู้เรียนเล่นเกมสรุปบทเรียน	วิธีการ ประเมินค่าตอบ ในใบงาน เครื่องมือ แบบประเมินใบงาน	2		

หน้า 12

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายในผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและประเมินผล	เวลา(ชม.)
1.3 การคิด ไตร่ตรอง	1. อธิบายการกระทำที่เป็น ปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 2. เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา สำคัญของเหตุการณ์ที่ กำหนดให้ได้ 3. ระบุเหตุผลเพื่อสนับสนุน ข้อเสนอแนะได้ 4. นำข้อเสนอแนะมาสรุปวิธีการ แก้ปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ที่ กำหนดให้ได้อย่างมีเหตุผล	การคิดไตร่ตรอง 1. การระบุปัญหาสำคัญของ เหตุการณ์ 2. การระบุเหตุผล และ ข้อเสนอแนะ 3. การประยุกต์ใช้ ข้อเสนอแนะเพื่อการ แก้ปัญหาสำคัญของ เหตุการณ์	การคิดไตร่ตรอง 1. ผู้เรียนเล่นเกม เพื่อลำดับ เหตุการณ์ หลังจากการเฉลย ประเด็นปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ ที่ ชมจากสื่อ และอภิปราย แลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้สอน จากนั้น บันทึกผลลงในใบงาน 3. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยอภิปรายเพื่อ เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาและ ข้อเสนอแนะ จากนั้นให้ผู้เรียนจับคู่ กันเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนใน ประเด็นเหตุผลที่ สนับสนุน ข้อเสนอแนะ และความสมเหตุสมผล จากบันทึกผลลงในใบงาน โดยผู้สอน ประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับ 4. ผู้เรียนเล่นเกมเพื่อทบทวนเนื้อหา	2			

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายในผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
2 มิตสภาพ ชีวิตใจ	2.1 การฟังอย่าง ตั้งใจ	1. อธิบายข้อมูลที่ฟังได้ถูกต้อง 2. ยกย่องผู้สื่ที่มีต่อข้อมูลที่ได้ ฟัง 3. ยึดอย่างคำถามเชิงบวกจาก ข้อมูลที่ได้ฟัง 4. พูดแสดงความคิดเห็นเชิงบวก เกี่ยวกับข้อมูลที่ฟังได้	ทักษะการฟังอย่าง ตั้งใจ, การยอมรับ ความคิดเห็น	การฟังอย่างตั้งใจ 1. การฟังเพื่อเข้าใจ ความสำคัญ 2. ลักษณะคำถามเชิงบวก 3. การพูดแสดงความ คิดเห็นเชิงบวก	1. ผู้เรียนจับคู่ทำกิจกรรมเพื่อฝึก ทักษะการฟัง 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อทำ กิจกรรมตามเทคนิคการฟังอย่าง ตั้งใจผ่านภาระกษัตริย์ตามบทบาท คือ ผู้เล่า ผู้ทวนเหตุการณ์ ผู้จับ ประเด็น และผู้สะท้อน เพื่อให้เกิด การอธิบายและบอกความรู้สึกที่มี ต่อข้อมูลที่ฟัง จากนั้นทำกิจกรรม สุนทรียสนทนา ผ่านบทบาทผู้เล่า ผู้ถาม และผู้สะท้อน เพื่อเรียนรู้ เกี่ยวกับภาวตั้งคำถามเชิงบวก และผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็น ในประเด็นที่กำหนด เพื่อฝึกการ พูดแสดงความคิดเห็นเชิงบวก ผู้สอนอำนวยความสะดวก 3. ผู้เรียนพูดแสดงความเห็นใน ประเด็นที่กำหนด	วิธีกรร 1. ประเมินการทำ กิจกรรม 2. ประเมินการพูดแสดง ความคิดเห็นเชิงบวก เครื่องมือ 1. แบบประเมินการทำ กิจกรรม 2. แบบประเมินการพูด แสดงความคิดเห็นเชิงบวก	2

หน้า 14

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายในผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การจัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
22 การใช้คำถาม เชิงวิพากษ์		<ol style="list-style-type: none"> อธิบายลักษณะของคำถามเชิงวิพากษ์ที่ถูกต้อง ยกตัวอย่างการสร้างคำถามเชิงวิพากษ์ได้ ใช้คำถามเชิงวิพากษ์ต่อเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้ 	ทักษะการตั้งคำถาม	<ol style="list-style-type: none"> ลักษณะคำถามเชิงวิพากษ์ การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ การใช้คำถามเชิงวิพากษ์ 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้เรียนทำกิจกรรมทบทวนความรู้เกี่ยวกับการแสดงความเห็นเชิงบวก ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มตามเทคนิค world café เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะของข้อคำถามเชิงวิพากษ์ และยกตัวอย่างการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ผู้เรียนทำใบงานเป็นรายบุคคล เพื่อใช้คำถามเชิงวิพากษ์ต่อเหตุการณ์ที่กำหนด ผู้เรียนพิจารณาข้อคำถามที่กำหนด จากนั้นนำมาตั้งเป็นคำถามเชิงวิพากษ์ และแสดงความเห็นต่อลักษณะของข้อคำถามเชิงวิพากษ์ 	<ol style="list-style-type: none"> ประเมินการทำกิจกรรม ประเมินคำตอบในใบงาน 	2

หน้า 15

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายในผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)
2.3 ศิลปะการ โต้แย้ง	1. อธิบายลักษณะ สำคัญของการใช้ ภาษาเพื่อแสดง ความคิดเห็นเห็น โต้แย้งได้	ศิลปะการโต้แย้งการ กล้าแสดงความคิดเห็น	ศิลปะการโต้แย้ง ใช้ภาษาเพื่อแสดงความ คิดเห็นเห็นโต้แย้งอย่างมี ศิลปะการโต้แย้ง	1. ผู้เรียนแสดงความเห็นและสรุปสาระสำคัญ จากจากฟังเพลงที่กำหนด 2. ผู้สอนอธิบายศิลปะการแสดงความคิดเห็น โดยใช้สื่อสไลด์ประกอบ ระหว่างอธิบายผู้ ถามผู้เรียนแสดงตัวอย่าง	1. ประเมินการตอบ คำถามจากกิจกรรม 2. ประเมินการพูดแสดง ความคิดเห็นเห็นโต้แย้ง เครื่องมือ	2	
	2. แสดงความ คิดเห็นได้อย่างมี ศิลปะการโต้แย้ง	ศิลปะการโต้แย้งการ โต้แย้งได้	2. การแสดงความคิดเห็น อย่างมีศิลปะการโต้แย้ง	3. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อทำกิจกรรมตาม เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจผ่านการทำตาม บทบาท คือ ผู้เล่า ผู้ทบทวนเหตุการณ์ ผู้จับประเด็น และผู้สะท้อน แสดงความ คิดเห็นเห็นโต้แย้ง จากนั้นนำเสนอผล การศึกษาค้นคว้าเรียน ร่วมกันสรุปกิจกรรม และตอบคำถามเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของ การใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็นเห็นโต้แย้ง	1. แบบประเมินการ ตอบคำถามจาก กิจกรรม 2. แบบประเมินการพูด แสดงความคิดเห็นเห็น โต้แย้ง		
				4. ผู้เรียนฟังเหตุการณ์จากวรรณคดีเรื่องที่ กำหนด แล้วให้พูดแสดงความคิดเห็นเห็นโต้แย้ง เป็นรายบุคคล ผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ และ ร่วมกันสรุปข้อระวังเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อ แสดงความคิดเห็น			

หน้า 16

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายในผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
3 เสริมไต่องค์ ความรู้	3.1 ทฤษฎีวิชากรณ วรรณคดี	1. อธิบายแนวคิดของทฤษฎีวิ ชากรณวรรณคดีตามทฤษฎี วิพากษ์ได้ 2. ระบุองค์ประกอบสำคัญของ ของการวิจารณ์ตามทฤษฎี วิพากษ์ได้ 3. เขียนวิจารณ์วรรณคดีที่ กำหนดให้ตามทฤษฎีการ วิพากษ์ได้	ความรู้พื้นฐานทาง วรรณคดี	ทฤษฎีวิชากรณวรรณคดี 1. แนวคิดของทฤษฎี วิพากษ์ 2. องค์ประกอบสำคัญของ การวิจารณ์ตามทฤษฎีวิพากษ์ 3. การเขียนวิจารณ์ วรรณคดีตามทฤษฎี วิพากษ์	1. ผู้เรียนทำกิจกรรมทบทวนวิธี การแต่งวรรณคดี และลักษณะ สำคัญของทฤษฎีการวิจารณ์ 2. ผู้เรียนเล่านิทานและตั้งคำถาม จากบทความที่กำหนดให้ จากนั้น สืบค้นข้อมูลเพื่ออธิบายตาม ประเด็นคำถามที่ส่งไป โดยผู้สอน อธิบายความรู้ประกอบเพิ่มเติมจาก คำตอบของผู้เรียน 3. ผู้เรียนร่วมกันสรุปและทำ แบบทดสอบเกี่ยวกับแนวคิดและ องค์ประกอบสำคัญของทฤษฎี วิจารณ์วรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ 4. ผู้เรียนพิจารณาตัวอย่างการ วิจารณ์ที่กำหนด และตอบคำถาม ร่วมกัน จากนั้นให้นักเรียนเขียน วิจารณ์วรรณคดีที่กำหนดเป็น รายบุคคล	วิธีกรร 1. ตรวจแบบทดสอบ 2. ประเมินคำตอบ ในใบงาน เตรียมข้อ 1. แบบทดสอบ 2. แบบประเมิน ใบงาน	2

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายในผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
3.2 การคิด ไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	1. อธิบายความหมายของการคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้ 2. สร้างความสำคัญของการคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ที่สัมพันธ์ กับการศึกษาวรรณคดีและการ ออกแบบการเรียนการสอน วรรณคดีได้ 3. อธิบายการประยุกต์ใช้การ คิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ใน การเรียนการสอนวรรณคดีได้	ความรู้พื้นฐาน ทางการสอนวรรณคดี	การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ 1. ความหมายของ การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ 2. ความสำคัญของ การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ 3. การประยุกต์ใช้ การคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ ในการสอน	1. ผู้เรียนเล่นเกมเพื่อทบทวน ประสบการณ์เดิมทางวรรณคดี 2. ผู้เรียนเลือกสืบค้นข้อมูลตามประเด็น ที่กำหนด จากนั้นแบ่งกลุ่มเพื่ออภิปราย ร่วมกัน แล้วนำมาสรุปเพื่อนำเสนอในชั้น เรียน โดยผู้เรียนทำหน้าที่ถาม ผู้สอนให้ ข้อมูลเพิ่มเติมโดยใช้สไลด์ประกอบการ สอน 3. ผู้เรียนสรุปความหมายและ ความสำคัญของการคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์ จากนั้นร่วมกันตั้งคำถาม เกี่ยวกับกรประยุกต์ใช้การคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในการสอน ผู้สอนให้ข้อมูลเบื้องต้นกลับและอธิบาย เพิ่มเติม โดยใช้สไลด์ประกอบ จากนั้นผู้เรียนทำใบงาน	วิธีการ 1. ตรวจผลการสรุป 2. ประเมินคำตอบใน ใบงาน เครื่องมือ 1. แบบตรวจผล การสรุป 2. แบบประเมิน ใบงาน	2	

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	ปัจจัยภายในผู้เรียน	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม.)
3.3 การสอน วรรณคดี	1. อธิบายจุดมุ่งหมายสำคัญ ของการสอนวรรณคดีได้ 2. สรุปหลักการของการสอน วรรณคดีได้ 3. นำกระบวนการจัดการ เรียนการสอนมาประยุกต์ใช้ สอนวรรณคดีได้	ความรู้พื้นฐาน ทางการสอนวรรณคดี	การสอนวรรณคดี 1. จุดมุ่งหมายสำคัญ ของการสอน วรรณคดี 2. หลักการสอน วรรณคดี 3. การนำ กระบวนการจัดการ เรียนการสอน วรรณคดีมา ประยุกต์ใช้สอน วรรณคดี	1. ผู้เรียนระบุข้อเท็จจริง และความรู้ จากสถานการณ์การสอนวรรณคดีที่ นำมาเป็นตัวอย่าง 2. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อร่วมกัน สืบค้นข้อมูลทางการสอนวรรณคดี จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อธิบาย เพื่อ อภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน แล้ว พิจารณาคัดเลือกข้อมูลที่น่าสนใจ โดยผู้สอนให้คำแนะนำและอธิบาย เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย หลักการสอน และการนำกระบวนการเรียนการ สอนวรรณคดีมาประยุกต์ใช้สอน วรรณคดี โดยใช้สื่อสไลด์ประกอบ จากนั้นผู้เรียนสร้างข้อสรุปเป็น รูปแบบ infographic 3. ผู้เรียนทำแบบทดสอบ 4. ผู้เรียนร่วมกันตอบคำถามที่ กำหนด	วิธีภคว ตรวจแบบทดสอบ เครื่องมือ แบบทดสอบ	2	
รวม 18 ชั่วโมง							

ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Practice critical reflection)

เป็นการฝึกผู้เรียนให้เกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ดังนี้

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม)	นอกเวลา (ชม)
4.1 การระบุ สมมติฐานสำคัญ ตามความจริง		1. ระบุการกระทำของ ตนเองที่สัมพันธ์กับ สมมติฐานในเหตุการณ์ ตามวรรณคดีที่เลือกได้ 2. ยกตัวอย่างบท ประพันธ์ ที่สัมพันธ์กับสมมติฐาน ในเหตุการณ์ตาม วรรณคดีที่เลือกได้	การระบุสมมติฐานสำคัญ ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำ ได้ตามความจริง	การระบุสมมติฐาน สำคัญของเหตุการณ์ ในตัวบทวรรณคดี 1. การกระทำของ ตนเองที่สัมพันธ์กับ สมมติฐาน 2. บทประพันธ์ที่สัมพันธ์ กับสมมติฐานในเหตุการณ์ ตามวรรณคดี	ขั้นการอ่านอย่างอิสระ 1. ผู้สอนยกตัวอย่างตอนใดตอน หนึ่งของตัวบทวรรณคดี และใช้ คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้ ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญ 2. ผู้เรียนเลือกอ่านตัวอย่าง วรรณคดีคนละ 1 ตัวอย่างตาม ความสนใจ 3. ผู้เรียนทำบันทึกการเรียนรู้ เพื่อบันทึกตัวบทเดิมที่มีความ ชัดเจนหรือความรู้ไม่พอใจของ ตัวละคร และบรรยาย ประสบการณ์ของตนที่เชื่อมโยง กับเหตุการณ์ที่ยกมาพร้อม ยกตัวอย่างตัวบท	มีกิจกรรม ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจบันทึกการ เรียนรู้	2*	-

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	การจัดและ ประเมินผล	เวลา (ชม)	นอเวลา (ชม)
4.2 การคิดได้ ตามลำดับ ขั้นตอนต่อเนื่อง	การคิดได้ ตามลำดับ ขั้นตอนต่อเนื่อง	1. บรรยายความเชื่อ และความรู้สึกของ ตนเองต่อเหตุการณ์ตาม วรรณคดีที่เลือกได้ 2. ระบุความแตกต่าง ระหว่างข้อสมมติฐานกับ ความเชื่อและความรู้สึก ของตนเองต่อเหตุการณ์ ตามวรรณคดีได้	การคิดได้ตามลำดับขั้น และต่อเนื่อง 1. ความเชื่อและความรู้สึก ของตนเองต่อเหตุการณ์ ตามวรรณคดีที่เลือก 2. ความแตกต่างระหว่าง ข้อสมมติฐานกับความเชื่อ และความรู้สึกของตนเอง ต่อเหตุการณ์ตาม วรรณคดี	ขั้นตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ 1. ผู้เรียนระบุประสบการณ์เดิมที่มี ต่อตัวบทวรรณคดีที่เลือก 2. ผู้สอนยกตัวอย่างตัวบทที่มี สถานการณ์ขัดแย้ง และใช้ คำถามเพื่อให้ผู้เรียนสังเกต สถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความ เชื่อ ความรู้สึกเดิมของตนเอง จากนั้นให้ผู้เรียนเขียนบรรยาย อย่างเสรี ลงในบันทึก การเรียนรู้ 3. ผู้เรียนพิจารณาความแตกต่าง ระหว่างข้อสมมติฐานจากขั้นตอน การอ่านอิสระกับความเชื่อความรู้สึก ของตนเอง แล้วนำมาตั้งเป็นข้อ คำถามเชิงวิพากษ์จากตัวบทเป็น รายบุคคล ลงในบันทึกการเรียนรู้	วิธีการ ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจบันทึกการ เรียนรู้	2*	-

หน้า 21

หน่วยที่/ชื่อหน่วย	แผนที่/ชื่อแผน	จุดประสงค์	การวัดหรือผลของกิจกรรม	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและประเมินผล	ในเวลา (ชม)	นอกเวลา (ชม)
4.3 การตีความหมายกระบวนการค้น		1. ระบุข้อขัดแย้งจากการศึกษาทฤษฎีวิจารณ์ที่ใช้ศึกษาตัวบทได้ 2. อธิบายเหตุการณ์หรือตัวละครโดยใช้ทฤษฎีวิจารณ์วรรณคดีได้ 3. ยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับทฤษฎีที่ใช้ได้	การตีความหมายของกระบวนการค้น กระบวนการค้นวรรณคดี 1. ข้อขัดแย้งจาก การศึกษาบทความวิจารณ์ที่นักทฤษฎีวิจารณ์มักใช้ศึกษิตัวบท 2. การอธิบายเหตุการณ์หรือตัวละครโดยใช้ทฤษฎีวิจารณ์วรรณคดี 3. บทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับทฤษฎีวิจารณ์วรรณคดีที่ใช้	การตีความหมายของเหตุการณ์ในตัวของวรรณคดี 1. ข้อขัดแย้งจาก การศึกษาบทความวิจารณ์ที่นักทฤษฎีวิจารณ์มักใช้ศึกษิตัวบท 2. การอธิบายเหตุการณ์หรือตัวละครโดยใช้ทฤษฎีวิจารณ์วรรณคดี 3. บทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับทฤษฎีวิจารณ์วรรณคดีที่ใช้	ขั้นตอนการวิจัย 1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มวรรณคดีที่เลือก กำหนดสมาชิก 3 คนต่อ 1 กลุ่ม และเลือกบทบาทคนละ 1 บทบาทจาก 3 บทบาท คือ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ อย่งอิสระตามความสนใจ 2. สมาชิกแต่ละกลุ่มพบทบทประเด็นคำถามเชิงวิพากษ์ของสมาชิกกลุ่ม นำมาสรุปเป็นประเด็นการวิเคราะห์ของกลุ่มผู้สอนสะท้อนผลโดยใช้เทคนิค scaffolding 3. สมาชิกแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาตามบทบาทที่เลือกจากบทความวิจารณ์ที่กำหนด และบันทึกลงในบันทึกการเรียนรู้	วิธีการ ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้	3*	3*

หน้า 22

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การวัดผลหรือเชิงวิพากษ์	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม)	นอกเวลา (ชม)		
					<p>จากนั้นนำผลอภิปรายแลกเปลี่ยน ภายในกลุ่มอย่างเสรี ครั้งที่ 1 ซึ่ง ผู้เรียนที่มีบทบาทเป็นผู้ค้นคว้าทาง ทฤษฎีนำเสนอข้อมูลของตนเอง และ ผู้เรียนที่มีบทบาทอื่นให้ข้อมูล สนับสนุนซึ่ง จากการศึกษาตาม บทบาทของตนเอง จากนั้นข้อมูล ข้อมูลมาสรุปข้อดีข้อเสียของผู้ วิจารณ์ที่พบ ลงในบันทึกการเรียนรู้ 4. ผู้เรียนทำบันทึกการเรียนรู้เพื่อนำ ทฤษฎีวิจารณ์ไปใช้อธิบายเหตุการณ์ หรือตัวละครในวรรณคดีที่ศึกษา พร้อมยกตัวอย่างจากตัวบทประกอบ</p>					

หน้า 23

หน่วยที่/ชื่อหน่วย	แผนที่/ชื่อแผน	จุดประสงค์	การวัดหรือประเมินผล	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและประเมินผล	เวลา (ชม.)	นอเวลา (ชม.)
4.4 การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคม	4.4 การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคม และการเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคม	1. ระบุข้อดีและข้อเสียของการศึกษาคุณธรรม จริยธรรม และการเมืองที่สัมพันธ์กับตัวบ่งชี้ 2. อธิบายอิทธิพลของบริบททางสังคมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือตัวละครในตัวอย่าง 2. ยกตัวอย่างที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคมได้	การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และการเมือง	การเชื่อมโยงเหตุผลทางบริบทสังคมในวัฒนธรรม การระบุข้อดีและข้อเสียของบริบททางสังคม การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคม การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคม	ขั้นตอนการปฏิบัติ 1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มเดิมตามการอภิปรายครั้งที่ 1 เพื่อปฏิบัติตามบทบาทที่เลือก จากนั้นนำข้อมูลสรุปในครั้งที่ 1 ของตนเอง มาสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่ม แล้วนำเสนอผลการสรุป ผู้สอนสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยการใช้คำถามเชิงวิเคราะห์และประเมินค่า 2. สมาชิกแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาตามบทบาทที่เลือกจากบทความ วิเคราะห์ที่กำหนด และบันทึกลงในบันทึกการเรียนรู้ จากนั้นนำผลมาอภิปรายแลกเปลี่ยนภายในกลุ่ม อย่างเสรี ครั้งที่ 2 ซึ่งผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้ค้นคว้าทางวัฒนธรรม นำเสนอข้อมูลของตนเอง และผู้เรียนที่มีบทบาทอื่นให้ข้อมูลสนับสนุน ที่มาจากการค้นคว้าตามบทบาทของ	วิธีการ ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้	3*	3*

หน้า 24

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การวัดหรือประเมินผล	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม)	นอกเวลา (ชม)
			เนื้อหา	กิจกรรม		
			การคิดวิเคราะห์เชิงพากษ์	ตนเอง จากนั้นข้อมูลผู้มา สรุปข้อดีแย้งทางบริบทสังคมที่ พบ ลงในบันทึกการเรียนรู้ 4. ผู้เรียนทำบันทึกการเรียนรู้ เพื่ออธิบายอิทธิพลของบริบท ทางสังคมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ หรือตัวละครในวรรณคดีที่ศึกษา พร้อมยกตัวอย่างจากตัวบท ประกอบ		

หน่วยที่/ชื่อหน่วย	แผนที่/ชื่อแผน	จุดประสงค์	การวัดหรือประเมินผล	เนื้อหา	กิจกรรม	การจัดและประเมินผล	เวลา (ชม)	นอกเวลา (ชม)
หน่วยที่ 4.5 การปรับเปลี่ยนมุมมอง	4.5 การปรับเปลี่ยนมุมมอง	1. เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อนำมาสรุปเป็นมุมมองใหม่ของตนเอง ที่มีต่อเหตุการณ์หรือตัวละครในศตวรรษที่ 21 2. นำมุมมองใหม่มาอธิบายเหตุการณ์หรือตัวละครในศตวรรษที่ 21 3. ยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับมุมมองใหม่ได้	การวัดหรือประเมินผล 1. ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 2. ประเมินการเขียนบทความวิจารณ์	การปรับเปลี่ยนมุมมองทางวรรณคดี 1. ลักษณะของมุมมองใหม่ทางวรรณคดี 2. การประยุกต์ใช้มุมมองใหม่เพื่ออธิบายวรรณคดี 3. บทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับมุมมองใหม่	ขั้นสะท้อนผลการคิด 1. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลสรุปของกลุ่มผู้เรียนกลุ่มอื่นตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการทบทวน เปรียบเทียบข้อมูลและผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อตรวจสอบความรู้ที่แตกต่างไปจากเดิม และยกตัวอย่างเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนมุมมองทางวรรณคดี 2. ผู้เรียนนำมาสรุปเป็นมุมมองใหม่ลงในบันทึกการเรียนรู้ 3. ผู้เรียนนำมุมมองใหม่ที่ได้มาเขียนบทความวิจารณ์วรรณคดีที่เลือก พร้อมยกตัวอย่างประกอบ โดยผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อทบทวนตรวจสอบอีกครั้ง	วิธีการ 1. ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 2. ประเมินการเขียนบทความวิจารณ์	3*	3*
รวม*							13*	9*

* หมายเหตุ เวลาการเรียนเน้นความยืดหยุ่น สามารถปรับได้ตามลักษณะเนื้อหา และการทำสัญญาของผู้เรียน

ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนรู้การสอนวรรณคดี (Practice instruction design)

เป็นการฝึกให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ใหม่ที่ได้มาออกแบบการเรียนรู้การสอนวรรณคดีในระดับชั้นมัธยมศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตร ผู้เรียน ผู้สอน และบริบทสังคม ดังนี้

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในเวลา (ชม)	นอกเวลา (ชม)
5 ฝึกการออกแบบ การเรียนรู้ การสอน วรรณคดี	5.1 ทบทวน ประสบการณ์	1. ระดมสมองใหม่ที่ได้จาก การศึกษาวรรณคดีได้	การทบทวน ประสบการณ์ เพื่อตรวจสอบ มุมมองใหม่ สำหรับนำไปใช้ใน การออกแบบ การเรียนการสอน	การทบทวน ประสบการณ์เดิม 1. มุมมองใหม่ที่ ได้จาก วรรณคดี	ขั้นทบทวนประสบการณ์ ผู้เรียนเลือกวรรณคดีที่ต้องการ สอนจากที่กำหนดให้อย่างเสรี คน ละ 1 เรื่อง จากนั้นแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับมุมมองใหม่ที่ ได้จาก การศึกษาวรรณคดีในระยะที่ 2 ผ่าน การตั้งคำถามปลายเปิด แล้วช่วยกัน ระบุนกิจกรรมการสอนจากสื่อที่ได้ ชม จากนั้นสร้างชิ้นงานการออกแบบ การเรียนรู้การสอนเรื่องที่สนใจตาม ประสบการณ์การสอนเดิม ลงใน บันทึกการเรียนรู้	วิธีปฏิบัติ 1.ประเมินการแสดง ความคิดเห็น เครื่องมือ 1.แบบประเมินการ แสดงความคิดเห็น	2*	2*

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้การสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม)	เอกสาร(ชม)
52 วิชา เบื้องต้นของ ออกแบบการ สอนวรรณคดี	ออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดีได้ 1.1 ระบุตัวชี้วัดที่สัมพันธ์ กับจุดประสงค์การสอน วรรณคดีได้ 1.2 ระบุพฤติกรรมด้าน ความรู้ ทักษะและเจตคติของ ผู้เรียนที่มีต่อตัวบทวรรณคดี ได้ 1.3 ระบุประเด็นใหม่เพื่อ นำไปใช้ศึกษาเนื้อหาในตัว บทวรรณคดีได้ 1.4 ระบุภาระงานที่ สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของ การสอนวรรณคดีและ พฤติกรรมผู้เรียนได้	การวิเคราะห์ มาตรฐานและ ตัวชี้วัดในหลักสูตร สาระวิชาภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม และวิเคราะห์ คุณลักษณะของ ผู้เรียน รวมทั้งตัว บทวรรณคดี และ ภาระงานที่สัมพันธ์ เป้าหมายและ ผู้เรียน สัมพัทธ์กับจุดมุ่งหมายของ การสอนวรรณคดีและ พฤติกรรมผู้เรียนได้	การออกแบบการ เรียนการสอน วรรณคดี 1.1 ตัวชี้วัดที่ สัมพันธ์กับ จุดประสงค์การสอน วรรณคดี 1.2 พฤติกรรม ของผู้เรียน ด้าน ความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อการ เรียนวรรณคดี 1.3 ประเด็นใหม่ เพื่อนำไปใช้ศึกษา เนื้อหาในตัวบท วรรณคดี	ข้อถกเถียงกลุ่มย่อย 1. ผู้เรียนจัดกลุ่มย่อยจากกลีบบรรณคดีที่สนใจ เพื่อให้ได้การอภิปราย ถกเถียงเชิงโต้แย้งแบบกลุ่ม โดยกำหนด จำนวนสมาชิกกลุ่มละ 3 คน และเลือก ดำเนินบทบาทคนละ 1 บทบาทจาก บทบทผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้า ทางศีลธรรม และผู้ค้นคว้าทฤษฎีหรือ เพื่อตั้งคำถามแบบปลายเปิดที่ทำให้เกิด การวิเคราะห์ วิจักษ์โต้แย้งเกี่ยวกับ การออกแบบการเรียนการสอน นำไปสู่ การค้นคว้าและสรุปสาระสำคัญของ รอกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี 2. ก่อนการอภิปรายกลุ่มย่อย สมาชิก กลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สาระที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม ตามหลักสุตสมานกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิเคราะห์ ตัวชี้วัด พฤติกรรมผู้เรียน	วิธีการ ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจบันทึกการ เรียนรู้	3* 3* 3*	3*	เอกสาร(ชม)

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้การสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในวิชา (ชม)	นอกเวลา(ชม)
		1.5 ระบุกิจกรรมที่ส่งเสริม ให้เกิดพื้นที่สาธารณะในชั้น เรียนได้		1.4 ภาระงานที่ สัมพันธ์กับ จุดมุ่งหมายของการ สอนวรรณคดีและ พฤติกรรมผู้เรียน 1.5 กิจกรรมที่ ส่งเสริมให้เกิด พื้นที่สาธารณะใน ชั้นเรียนวรรณคดี	เมื่อทบทวนมุมมองใหม่ และภาระงาน ที่สัมพันธ์กับการสอนวรรณคดีที่เลือก รวมทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นที่ สาธารณะ 3. ผู้เรียนเข้ากลุ่มนำเสนอข้อสรุปที่ได้จาก การวิเคราะห์ และตรวจสอบ ความสัมพันธ์ผ่านการใช้คำถามเชิง วิพากษ์จากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม จากนั้นนำข้อสรุปบันทึกลงในบันทึก การเรียนรู้ โดยผู้สอนประเมินและให้ ข้อมูลย้อนกลับ ผ่านการใช้คำถามเชิง วิพากษ์ เพื่อให้ผู้เรียนทบทวนข้อสรุป ครั้ง กอนนำไปสรุปในบันทึก การเรียนรู้อีกครั้ง			

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้การสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม)	ใน เวลา (ชม)
5.3 ก้าหนด จุดประสงค์และ เนื้อหาสาระ	5.3 ก้าหนด จุดประสงค์และ เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์และ เนื้อหาสาระ	5.3 ก้าหนด จุดประสงค์และ เนื้อหาสาระ	16 ก้าหนด จุดประสงค์ของ วรรณคดีที่ สัมพันธ์กับ เป้าหมายของ หลักสูตร จุดมุ่งหมายของ การสอน	16 ก้าหนด จุดประสงค์ของ วรรณคดีที่ สัมพันธ์กับ เป้าหมายของ หลักสูตร จุดมุ่งหมายของ การสอน	วิธี ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจบันทึก เรียนรู้	3*	3*
5.3 ก้าหนด จุดประสงค์และ เนื้อหาสาระ (ต่อ)	1.6 ระบุจุดประสงค์ได้ สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของ การสอนวรรณคดีและ พฤติกรรมผู้เรียน 1.7 เลือกใช้ประเด็นใหม่ ที่ได้จากการวิเคราะห์ เนื้อหาได้สอดคล้องกับ จุดประสงค์และพฤติกรรม ผู้เรียน	การกำหนด จุดประสงค์และ เนื้อหาสาระที่ สัมพันธ์กับ เป้าหมายของ หลักสูตร จุดมุ่งหมายของ การสอน พฤติกรรมของ ผู้เรียน	16 ก้าหนด จุดประสงค์ของ วรรณคดีที่ สัมพันธ์กับ เป้าหมายของ หลักสูตร จุดมุ่งหมายของ การสอน	16 ก้าหนด จุดประสงค์ของ วรรณคดีที่ สัมพันธ์กับ เป้าหมายของ หลักสูตร จุดมุ่งหมายของ การสอน	ชี้แจงเป้าหมายย่อย(ต่อ) 1. ผู้เรียนเข้าใจกลุ่มย่อยเพื่อนำข้อมูลจาก บันทึกที่ก้าหนดที่ 5.2 มาก้าหนด จุดประสงค์การสอน จากนั้นนำเสนอเพื่อ ตรวจสอบความสัมพันธ์ผ่านการใช้ คำถามเชิงวิพากษ์จากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม 2. ผู้เรียนบันทึกก้าหนดเรียนรู้ เพื่อสรุป จุดประสงค์การสอน โดยผู้สอนประเมิน ให้ข้อมูลย้อนกลับ ผ่านการใช้คำถามเชิง วิพากษ์ เพื่อให้เกิดการทบทวน ตรวจสอบอีกครั้งก่อนสรุปเป็นข้อมูล ของตนเอง	วิธี ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจบันทึก เรียนรู้	3*	3*

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้การสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ในะลา (ชม)	นอกเวลา(ชม)	
					<p>3. ผู้เรียนไม่แต่จะกลุ่ย่อยระบุประเด็นใหม่จากมุมมองใหม่ที่สัมพันธ์กับวรรณคดีที่เลือก จากนั้นร่วมกันศึกษาข้อมูลเชิงทฤษฎีวิจารณ์และบริบททางสังคมที่จะสัมพันธ์กับกาลสอน จากแหล่งเรียนรู้ที่กำหนดให้ และนำเสนอเพื่อตรวจสอบความสัมพัธ์ผ่านการใช้คำถกเถียงวิพากษ์จากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม</p> <p>4. ผู้เรียนทบทวนที่การเรียนรู้ ระบุประเด็นใหม่ที่เลือกมาใช้ โดยผู้สอนประเมินให้ข้อมูลย้อนกลับ ผ่านการใช้คำถามเชิงวิพากษ์ เพื่อให้ได้การทบทวนตรวจสอบความสัมพัธ์กับจุดประสงค์การสอนและพฤติกรรมการเรียนรู้ อีกครั้งก่อนสรุปเป็นข้อมูลของตนเอง</p>				

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้การสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม)	เนื้อหา ภาค(ชม)
5.4 การออกแบบ กิจกรรมและ การประเมินผล	1.8 ระบุกิจกรรมการ สอนที่สัมพันธ์กับเนื้อหา สาระ พฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎี การศึกษาวรรณคดีและ บริบททางสังคมได้ 1.9 ระบุสื่อการสอนที่ได้ สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎี การสอน ทฤษฎีการศึกษา วรรณคดีและบริบททาง สังคม	1.การออกแบบ กิจกรรมและสื่อ 2.การออกแบบการ ประเมินผล เรียนรู้	1.8 กิจกรรมการ สอนที่สัมพันธ์กับ บริบทการสอน วรรณคดี 1.9 สื่อการ สอน และแหล่ง เรียนรู้ที่สัมพันธ์ กับบริบทการสอน วรรณคดี 1.10 การวัด และประเมินผลที่ สัมพันธ์กับบริบท การสอนวรรณคดี	1. ผู้เรียนเข้าใจกลุ่มย่อยค่านิยมกิจกรรมตาม บทบาทของตนเอง คือ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม และผู้ค้นคว้าทาง สุนทรียะ เพื่อศึกษากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ยุทธวิธีการสอน สื่อการสอนและการวัด ประเมินผลที่สัมพันธ์กับหลักสูตร จากนั้น บันทึกผลการทำกิจกรรมลงในใบงาน 2. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มนำผลมาอภิปราย โดยผู้เรียนคนอื่น ๆ ในกลุ่มร่วมกันตั้ง คำถามแบบปลายเปิดตามบทบาทของ ตนเองเพื่อตรวจสอบความสัมพัทธ์ตาม ประเด็นที่กำหนด จากนั้นร่วมกันตอบ คำถาม ทบทวนผลการสรุปข้อมูล เพื่อหา อันที่จริงที่มีร่วมกัน ก่อนจะนำมาสรุป เป็นการออกแบบกิจกรรมการสอน สื่อการ สอน และการวัดและประเมินผลของกลุ่ม ลงในบันทึกการเรียนรู้	วิธีปฏิบัติ ตรวจบันทึก การเรียนรู้ เครื่องมือ แบบตรวจบันทึก การเรียนรู้	4*	4*	

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	เอกสาร(ชม.)
6. ฝึกเขียน แผนการจัดการ เรียนรู้ เรียนรู้วรรณคดี	6.1 การเขียน แผนการจัดการ เรียนรู้	1. เขียนองค์ประกอบของ แผนการจัดการเรียนรู้ได้ สัมพันธ์กัน 2. เขียนจุดประสงค์ เรียนรู้ได้สัมพันธ์จุดประสงค์ การสอนวรรณคดี และผลการ วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ 3. นำประเด็นใหม่ที่ได้จาก การศึกษาวรรณคดีมาใช้ระบุ เนื้อหาสาระได้สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของการสอน วรรณคดีและพฤติกรรม ผู้เรียน	การออกแบบการ เรียนการสอน วรรณคดี 1. การวิเคราะห์ มาตรฐานและ ตัวชี้วัดในหลักสูตร สาระวิชาภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม และวิเคราะห์ คุณลักษณะของ ผู้เรียน รวมทั้งตัว บทรพรรณคดี และ ภาระงานที่สัมพันธ์ เป้าหมายและ ผู้เรียน	การเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้ วรรณคดี 1. องค์ประกอบ ของแผนการ จัดการเรียนรู้ 2. การเขียน จุดประสงค์การ เรียนรู้ 3. การประยุกต์ใช้ ประเด็นใหม่เพื่อ ระบุเนื้อหา การสอน	ขั้นสะท้อนผลการคิด 1. ผู้สอนทบทวนเกี่ยวกับการออกแบบ การเรียนการสอนวรรณคดีโดย ยกตัวอย่างการออกแบบการเรียนการสอน วรรณคดีและการใช้คำถามปลายเปิด 2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันใน ชั้นเรียน โดยส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผล การศึกษา โดยมีสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ แสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์และไม่ สัมพันธ์กันของข้อมูลที่ได้ฟัง 3. ผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อ ตรวจสอบและระบุประเด็นใหม่ที่ ได้รับ จากนั้นผู้เรียนแต่ละกลุ่มปรึกษา ออกแบบการเรียนการสอนตามข้อมูลที่ ได้รับ และผู้สอนให้ความรู้เรื่องการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สไลด์ ประกอบ	วิธีการ ประเมินแผน การจัดการเรียนรู้ แบบประเมิน เครื่องมือ	4*	4*

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้การสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	เนื้อหา ภาค(ชม.)
		4. ตีพิมพ์กิจกรรมการเรียนรู้ วรรณคดี ได้สัมพันธ์กับ เนื้อหาสาระพฤติกรรมผู้เรียน ทักษะการอ่านออกเสียง การศึกษาวรรณคดีและบริบท ทางสังคม	2.การกำหนด จุดประสงค์และ เนื้อหาสาระที่ สัมพันธ์กับ เป้าหมายของ หลักสูตร	4. การตีพิมพ์กิจกรรม การเรียนรู้วรรณคดี ได้สัมพันธ์กับเนื้อหา สาระพฤติกรรม ผู้เรียน ทักษะ การอ่าน ทักษะ การศึกษาวรรณคดี และบริบททางสังคม	4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำผลการออกแบบมา สร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ และ นำเสนอโดยใช้กิจกรรม gallery walk จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดแข็งและจุดด้อยที่พบ			
		5. กำหนดสื่อการสอนได้ สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน ทักษะ การเรียนรู้ การศึกษา วรรณคดีและบริบททางสังคม	จุดมุ่งหมายของ การสอน พฤติกรรมของ ผู้เรียน	5. การประยุกต์ใช้ สื่อเพื่อจัดการ เรียนรู้วรรณคดี				
		6. ตีพิมพ์การวัดและ ประเมินผลได้ตามสภาพจริง สัมพันธ์กับจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้	3.การออกแบบ กิจกรรมและสื่อ 4.การออกแบบการ ประเมินผล การเรียนรู้	6. การวัดและ ประเมินผล การเรียนรู้ วรรณคดี				

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนการสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใน เวลา (ชม.)	โอกาส(ชม.)
6. ฝึกเขียน แผนการจัดการ เรียนรู้ เรียนรู้วรรณคดี (ต่อ)	6.2 การปรับปรุง แผนการจัดการ เรียนรู้	1. แสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ที่มีต่อการเขียนแผน การจัดการเรียนรู้วรรณคดี ได้ 2. เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้ จากความคิดเห็นเชิงวิพากษ์เพื่อ นำมาปรับปรุงแผนการ จัดการเรียนรู้วรรณคดีของ ตนได้ 3. นำข้อควรปรับปรุงมาใช้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ วรรณคดีของตนเองได้	การออกแบบการ เรียนการสอน วรรณคดี 1.การวิเคราะห์ มาตรฐานและตัวชี้วัด ในหลักสูตรสาระวิชา ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและ วรรณกรรม และ วิเคราะห์คุณลักษณะ ของผู้เรียน รวมทั้งตัว บพวรรณคดี และ ภาระงานที่สัมพันธ์ เป้าหมายและผู้เรียน เข้าทบทวนและผู้เรียน วรรณคดี	การปรับแผนการจัด การศึกษาวรรณคดี 1. การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ และการให้ ข้อเสนอแนะที่มีต่อ การเขียนแผนการจัด การศึกษาวรรณคดี 2. การปรับปรุงแผน การจัดการศึกษาวรรณคดี 3. การประยุกต์ใช้ ความคิดเห็นเชิง วิพากษ์เพื่อปรับปรุง แผนการจัด การศึกษาวรรณคดี	ขึ้นสร้างชิ้นงานใหม่ 1. ผู้เรียนทบทวนและปรับแก้ แผนการจัดการเรียนรู้เดิมของตนเอง ในชั้นทบทวน ผ่านการตั้งคำถาม ปลายเปิดของผู้สอน จากนั้นบันทึก ผลลงในบันทึก การเรียนรู้ 2. ผู้เรียนเข้ากลุ่มย่อยตามกลุ่มเดิม นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้แก่ สมาชิกกลุ่ม จากนั้นสมาชิกกลุ่มแสดง ความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ และให้ คำแนะนำเพิ่มเติม จากนั้นร่วมกัน เปรียบเทียบข้อมูลและนำมาสรุปเพื่อ ใช้ปรับปรุงแผน ลงในบันทึกการ เรียนรู้ และนำเสนอผลสรุปในชั้น เรียนเป็นรายบุคคล โดยผู้สอนให้ ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปสู่การ ปรับปรุง	วิธีปฏิบัติ 1.ตรวจบันทึก การเรียนรู้ 2. ประเมิน แผนการจัดการ เรียนรู้ เครื่องมือ 1.แบบตรวจบันทึก การเรียนรู้ 2. แบบประเมิน แผนการจัดการ เรียนรู้	4*	4*

หน้า 35

หน่วยที่/ชื่อ หน่วย	แผนที่/ ชื่อแผน	จุดประสงค์	การออกแบบ การเรียนรู้การสอน วรรณคดี	เนื้อหา	กิจกรรม	การวัดและ ประเมินผล	ใช้เวลา (ชม)	เนื้อหา(ชม)
			2.การกำหนด จุดประสงค์และเนื้อหา สาระที่สัมพันธ์กับ เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการ สอน พฤติกรรมของ ผู้เรียน 3.การออกแบบกิจกรรม และสื่อ 4.การออกแบบการ ประเมินผลการเรียนรู้		3. ผู้เรียนนำข้อควรปรับปรุงไป ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ของ ตนเอง		รวม* 22*	22*

* หมายเหตุ เวลาการเรียนเน้นความยืดหยุ่น สามารถปรับได้ตามลักษณะเนื้อหา และการทำสัญญาของผู้เรียน

แผนการจัดกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมรูปแบบการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เป็นตามโครงสร้างทั้ง 3 ระยะ คือ ระยะการเตรียมความพร้อมมีจำนวน 9 แผน ระยะการฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ จำนวน 5 แผน และระยะฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี จำนวน 6 แผน รวมทั้งสิ้น 20 แผน ดังนี้

แผนการจัดกิจกรรม 1.1 เรื่อง การคิดวิเคราะห์ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม หน่วยที่ 1 เรื่อง พัฒนาการคิด เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการระบุ จำแนก เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อนำมาจัดกลุ่ม ระบุเหตุผลที่เชื่อมโยงไปยังความสัมพันธ์ของข้อมูล ซึ่งเป็นการคิดพื้นฐานเพื่อการอ่านวรรณคดีได้อย่างเข้าใจ และนำไปสู่การคิดในระดับสูงขึ้นไป

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนนำคำที่กำหนดมาจัดหมวดหมู่ตามประเภทได้
2. ผู้เรียนระบุความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้
3. ผู้เรียนสรุปเนื้อเรื่องได้ตรงตามข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่กำหนดให้

เนื้อหา

การคิดวิเคราะห์

1. การระบุความสัมพันธ์เชิงเหตุผล
2. การสรุปเรื่องตามข้อเท็จจริง

กิจกรรม

ขั้นนำ (15 นาที)

1. ผู้เรียนเล่นเกมดูภาพคิดไว โดยมีรายละเอียดของกิจกรรมดังนี้

เกมดูภาพคิดไว

1.1 ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ดูภาพที่กำหนดให้และให้เขียนคำที่สัมพันธ์กับภาพลงในกระดานที่แจกให้(กรณีออนไลน์ใช้ google slide)ได้มากที่สุดในเวลา 2 นาทีต่อ 1 ภาพ โดยกำหนดภาพจำนวน 3 ภาพ ดังนี้

ภาพตลาด

ภาพโรงเรียน

ภาพรายการทำอาหาร

กลุ่มใดได้คำมากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดจะได้รับคะแนนสะสม 5 คะแนนต่อภาพ

1.2 ผู้เรียนเป็นรายบุคคลดูภาพที่กำหนดให้และเขียนคำที่สัมพันธ์กับภาพลงในกระดานให้ได้มากที่สุดภายในเวลา 2 นาทีต่อ 1 ภาพ โดยกำหนดภาพ จำนวน 2 ภาพ ดังนี้

ภาพร้านคาเฟ่

ภาพจากเรื่องรามเกียรติ์

ผู้เรียนคนใดคิดคำที่สัมพันธ์กับภาพได้น้อย 15 คำ จะได้รับ 5 คะแนนต่อภาพ เพื่อนำไปรวมกับคะแนนกลุ่มของตนที่ได้รับไปในข้อ 1.1 กลุ่มใดได้คะแนนมากที่สุดเป็น 5 อันดับแรกจะได้รับรางวัล

หน้า 38

2. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันสะท้อนคิดเกี่ยวกับทักษะที่ต้องใช้เล่นเกมนี้
ขั้นกิจกรรม (90 นาที)
3. ผู้เรียนทำกิจกรรมจับคำใส่กระดาน (กรณีออนไลน์ใช้ google slide) โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้
 - 3.1 ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน จากนั้นเข้าร่วมกลุ่มเพื่อพิจารณาความหมายของคำในชุดคำจำนวน 20 คำที่ได้รับโดยในแต่ละกลุ่มจะได้ชุดคำที่แตกต่างกัน
 - 3.2 ผู้สอนกำหนดหมวดหมู่ของคำจำนวน 4 หมวดหมู่ คือ หมวดตัวละคร คำประพันธ์ ประเภทร้อยกรอง คำประพันธ์ประเภทร้อยแก้ว และผู้แต่งเป็นกษัตริย์ จากนั้นผู้สอนจะติดบัตรคำหมวดหมู่ไว้บนกระดานครั้งละ 1 บัตรคำ แล้วให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำบัตรคำในชุดคำที่ตรงกับหมวดดังกล่าวไปติดบนกระดาน
 - 3.3 ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันพิจารณาบัตรคำที่ติดบนกระดานอีกครั้ง และให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การพิจารณาเลือกบัตรคำ
4. ผู้เรียนเลือกบัตรคำที่ติดบนกระดานคนละ 1 บัตรคำ แล้วให้พลิกดูตัวเลขด้านหลังบัตรคำ โดยตัวเลขด้านหลังบัตรคำจะเป็นเหตุการณ์ที่ผู้เรียนศึกษา
5. ผู้เรียนพิจารณาเหตุการณ์ที่ได้รับและระบุถึงเหตุของการเกิดผลตามเหตุการณ์ที่ได้อ่านไปเป็นรายบุคคลลงในกระดาษที่แจกให้ จากนั้นให้ผู้เรียนที่ได้เหตุการณ์เดียวกันเข้าร่วมกลุ่มเพื่อพิจารณาเหตุตามเหตุการณ์ที่อ่านนั้นแล้วนำมาเขียนสรุปโดยใช้ผังก้างปลา
6. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน โดยกลุ่มอื่น ๆ เป็นผู้ตั้งคำถามเกี่ยวกับเหตุและผลของเหตุการณ์ตามเรื่อง และผู้สอนให้คำแนะนำเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน
7. ผู้สอนตั้งประเด็นคำถามเพื่อนำไปสู่การสรุปเรื่อง โดยใช้ผังลำดับเรื่อง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสรุปเรื่องได้
8. ผู้เรียนสรุปเรื่องจากเหตุการณ์โดยให้ผังลำดับความคิดเป็นรายบุคคล
9. ผู้เรียนทำกิจกรรมต่อเติมเสริมคิด โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้
 - 9.1 ผู้เรียนได้เหตุการณ์เดียวกันเข้าร่วมกลุ่มกันและนำผลงานการสรุปของตนเองนำเสนอในลักษณะการเวียนกันอ่าน (กรณีออนไลน์ใช้เว็บไซต์ padlet)
 - 9.2 ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นลงในกระดาษโพสต์อิทและแปะลงในผลงานของเพื่อน จนครบทุกคน (กรณีออนไลน์เขียนลงในโพสต์อิทในเว็บไซต์ padlet)
 - 9.3 เมื่อผู้เรียนได้รับผลงานคืนมาให้พิจารณาแก้ไขผลงานเดิมของตนเอง

ขั้นสรุป (15 นาที)

10. ผู้เรียนสะท้อนผลการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การสรุปเกี่ยวกับการใช้การคิดวิเคราะห์ในการอ่านงานต่าง ๆ
11. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปประเด็นเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ผังความคิด

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. กิจกรรมดูภาพคิดไว
2. กิจกรรมจับคำใส่กระดาน
3. เหตุการณ์ จำนวน 2 เหตุการณ์

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1. นำคำที่กำหนดมาจัดหมวดหมู่ตามประเภทได้	การประเมินกิจกรรมจับคำใส่กระดาน	แบบประเมินกิจกรรมจับคำใส่กระดาน	10 คำขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์
2. ระบุความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้	การประเมินผังก้างปลา	แบบประเมินผังก้างปลา	7 คะแนนขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์
3. สรุปเนื้อเรื่องได้ตรงตามข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่กำหนดให้	การประเมินผังลำดับเรื่อง	แบบประเมินผังลำดับเรื่อง	7 คะแนนขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์

สื่อเกมจับคำใส่กระดาน

บัตรคำชุดที่ 1			
โคบุตร	จินตมณี	จันทโครบ	นางยักษ
ราชาธิราช	พระอิศวร	อาหรับราตรี	รามเกียรติ์
ขุนแผน	สังข์ทอง	หัวใจนักรบ	นิราศเดือน
ไตรภูมิพระร่วง	เงาะป่า	สมิงพระราม	กามนิด
กาพย์พระไชยสุริยา	สามกรุง	ไกลบ้าน	วิทยาสะก่า
บัตรคำชุดที่ 2			
ไซฮั่น	นนทก	ลักษณะวงศ์	จดหมายจางวางหว่า
เพลงยาวถวายโอวาท	วิวาทพระสมุทร	นิทานเวตาล	เมี่ยมะนิก
สามก๊ก	ไตรภูมิโลกวิจิตร	ลิลิตพระลอ	เงาะป่า
อิเหนา	บุษบา	มัทนะพาธา	โคลงโลกนิติ
หิโตปเทศ	พระสุธนคำฉันท์	พลายงาม	นิทานทองอิน
บัตรคำชุดที่ 3			
พระราม	ความพยายาม	กามะนี	มหาชาติคำหลวง
เสือโคคำฉันท์	ไตรภูมิพระร่วง	นิราศลอนดอน	จรกา
สามก๊ก	เสภาขุนช้างขุนแผน	ข้างหลังภาพ	ราชาธิราช
พระราชพิธีสิบสองเดือน	มณีพิไชย	ศรีมาลา	ศกุนตลา
ลูกอีสาน	สินสมุทร	โคลนตดลื้อ	กาพย์เห่เรือ
บัตรคำชุดที่ 4			
ลิลิตโองการแช่งน้ำ	นิทานเวตาล	พระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง	เห็นแก่ลูก
สามก๊ก	นิราศเมืองแกลง	สาวตรี	สังคามาระตา
วันทอง	ลิลิตนิทราชาคริข	กฤษณาสอนน้องคำฉันท์	สนุกนี้นิก
สี่แผ่นดิน	สวัสดิรักษา	นางเงือก	กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน
เงาะป่า	พระนารายณ์	กฎหมายตราสามดวง	สุภาพิตพระร่วง
บัตรคำชุดที่ 5			
พ่อแม่รักแกฉัน	พล นิกร กิมหงวน	หลวิชัยคำวี	สุวรรณมาลี
มัทนะพาธา	ทองประศรี	สมุทรโฆษคำฉันท์	ไซฮั่น
มะกะโท	สิงห์ไตรภพ	ความไม่พยายาม	นิราศสุพรรณ
ทศกัณฐ์	รามเกียรติ์	หัวใจนักรบ	เวนิสวานิช
สามก๊ก	ผู้ดี	จินตหรา	บทละครไกรทอง

หน้า 41

บัตรคำหมวดหมู่			
ตัวละคร 1	ร้อยกรอง 2	ร้อยแก้ว 3	ผู้แต่งเป็นกษัตริย์ 4

แนวคำตอบเกมจับคำใส่กระดาน			
ตัวละคร	ร้อยกรอง	ร้อยแก้ว	ผู้แต่งเป็นกษัตริย์
บัตรคำชุดที่ 1			
ขุนแผน	โคบุตร	จินตามณี	รามเกียรติ์
สมิงพระราม	นิราศเดือน	ราชาธิราช	สังข์ทอง
นางยักษ์	จันทโครพ	อาหรับราตรี	หัวใจนักรบ
พระอิศวร	กาพย์พระไชยสุริยา	ไตรภูมิพระร่วง	เงาะป่า
วิทยาสะก้า	สามกรุง	กามนิด	ไกลบ้าน
บัตรคำชุดที่ 2			
นนทก	ลักษณะวงศ์	ไซฮัน	วิวาทพระสมุทร
เมี่ยมะนิก	เพลงยาวถวายโอวาท	จดหมายจางวางหรั้า	เงาะป่า
อิเหนา	ลิลิตพระลอ	นิทานเวตาล	มัทนะพาธา
บุษบา	โคลงโลกนิติ	สามก๊ก	นิทานทองอิน
พलयางม	พระสุธนคำฉันท์	หิโตปเทศ	ไตรภูมิโลกวิจิฉัย
บัตรคำชุดที่ 3			
พระราม	มหาชาติคำหลวง	ความพยายาม	พระราชพิธีสิบสองเดือน
กามะณี	เสื่อโคคำฉันท์	สามก๊ก	มณีพิไชย
จรงกา	นิราศลอนดอน	ข้างหลังภาพ	ไตรภูมิพระร่วง
ศรีมาลา	เสภาขุนช้างขุนแผน	ราชาธิราช	ศกุนตลา
สินสมุทร	กาพย์เห่เรือ	ลูกอีสาน	โคลนตดล้อ
บัตรคำชุดที่ 4			
พระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง	ลิลิตโองการแข่งน้ำ	นิทานเวตาล	เห็นแก่ลูก
สังคามาระตา	นิราศเมืองแกลง	สามก๊ก	ลิลิตนันทราชาศรีษ
วันทอง	กฤษณาสอนน้องคำฉันท์	สาวตรี	กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน
นางเงือก	สวัสดิรักษา	สนุกนีนิก	เงาะป่า
พระนารายณ์	สุภาชิตพระร่วง	สี่แผ่นดิน	กฎหมายตราสามดวง

บัตรคำชุดที่ 5			
สุวรรณมาลี	พ่อแม่รักแกฉั้น	พล นิกร กิมหงวน	มัทนะพาธา
ทองประศรี	หลวิชัยควี	ไซฮั่น	รามเกียรติ์
มะกะโท	สมุทรโฆษคำฉันท์	ความไม่พยายาบาท	หัวใจนักรบ
ทศกัณฐ์	สิงห์ไตรภพ	สามก๊ก	บทละครกรรทอง
จินตะหรา	นิราศสุพรรณ	ผู้ดี	เวนิสวานิช

สื่อเหตุการณ์จำนวน 2 เหตุการณ์

นิทานเรื่องที่ ๑ เรื่องพระเจ้าฟาริดุ่นหาโลหิตเด็กเปนกระสายยา

เหลี่ยม ๑ นั้นจารึกไว้เป็นนิทานว่า ยังมีพระมหากษัตริย์องค์หนึ่ง ทรงพระนามพระเจ้าฟาริดุ่น เปนพระมหากษัตริย์อันมหาประเสริฐ มีเมืองขึ้นเปนอันมาก พระเจ้าฟาริดุ่นนั้นอยู่ในทำนองคลองธรรม อาณาประชาราษฎร์ทั้งปวงอยู่เย็นเปนสุข พระเจ้าฟาริดุ่นนั้นประชวรพระโรคในทรวง แพทยาประกอบพระโอสถถวายให้เสวยเท่าใด ๆ พระโรคนั้นก็มิคลาย แพทยาผู้หนึ่งจึงกราบทูลว่า พระโรคนี้จำจะประกอบพระโอสถด้วยโลหิตเด็กอายุแต่ ๑๒ ปี เมื่อจะประกอบพระโอสถนั้นให้เอาเด็กมาเชือดคอต่อนำพระที่นั่งจึงจะได้โลหิตร้อน ๆ ละลายพระโอสถนั้นให้พระองค์เจ้าเสวยพระโรคของพระองค์จึง (จะ) คลาย ถ้ามิได้ประกอบพระโอสถนี้พระโรคนั้นจะมากไป ครั้นพ้น ๓ เดือน พระองค์เจ้าจะถึงสวรรคต พระเจ้าฟาริดุ่นได้ฟังแพทยากราบทูลดังนั้น จึงสั่งให้เอาทองคำเท่าผลพิกบรรทุกม้า ให้ไปตีฆ้องร้องป่าวแก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งปวงว่า ถ้าผู้ใดมีบุตรอายุ ๑๒ ปีจะแลกทองเท่าผลพิก จะเอาบุตรนั้นไปเชือดคองเอาโลหิตประกอบพระโอสถถวาย มนตรีรับสั่งดังนั้นแล้ว จึงเอาทองบรรทุกหลังม้า ไปตีฆ้องร้องป่าวถึง ๖ วันแล้ว ผู้ใดจะยอมให้บุตรหาได้ ครั้นถึง ๗ วันหญิงคน ๑ น้ำใจฉกรรจ์ออกมารับว่าให้หยุดอยู่ที่นี้ก่อน หญิงนั้นจึงไปบอกผัวว่าบุตรเราถึง ๙ คน ยากจนอยู่หาอันใดจะเลี้ยงบุตรมิได้แล้ว ผัวนั้นก็ฟังคำภรรยาลงใจด้วย จึงจูงเอาข้อมือเด็กนั้นมาส่งให้ แล้วรับเอาทองนั้นไป แลเด็กนั้นก็ร้องไห้วิงวอนแก่บิดามารดาเท่าใด ๆ ก็มิได้ฟัง แลผู้เอาทองไปแลกนั้นก็พาเอาเด็กนั้นไปส่งให้แก่แพทยา แล้วเอาเนื้อความกราบทูลแก่พระเจ้าฟาริดุ่นว่าได้เด็กนั้นมาแล้ว พระเจ้าฟาริดุ่นจึงสั่งให้หาเสนาบดีท้าวผู้พิพากษามาพร้อมกัน ให้ปลุกษาว่าแพทยาจะเอาโลหิตเด็กนี้ประกอบพระโอสถถวายเราแลโรคเราจึงจะคลาย ถ้ามิประกอบด้วยโลหิตเด็กโรคเรามีคลาย ถ้ามิได้เสวยพัน ๓ เดือนเราก็จะถึงแก่สวรรคต แลให้เสนาบดีท้าวปลุกษาว่าเด็กนี้มีได้มีโทษผิด จะฆ่าเด็กเอา

โลหิตประกอบโอสถนั้น จะเปนบาปบุญคุณโทษเปนประการใด จึงเสนาบดีทูลทูลผู้พิพากษาปฤกษา
พร้อมกัน (แล้วทูล) ว่า ซึ่งจะฆ่าเด็กอันหาโทษผิดมิได้นั้นจะเปนบาปกรรมนัก แต่ทว่าบัดนี้มิได้จะฆ่า
เสียเปล่า เหตุว่าจะประกอบพระโอสถถวายพระองค์เจ้า ให้พระโรคของพระองค์เจ้าหาย จะได้อยู่ปก
เกล้าฯ อาณาประชาราษฎร์ทั้งปวง ให้อยู่เย็นเปนสุขจะมีให้มีภัยอันตรายสืบไป ถ้าแลมิเอาโลหิตเด็ก
ประกอบพระโอสถ พระองค์เจ้าก็จะถึงแก่สวรรคต แลราษฎรทั้งปวงก็จะเกิดทิมแทงฆ่าฟันกันตายเปน
อันมาก บ้านเมืองก็จะเรรวนมิได้อยู่เย็นเปนสุข จะเปนบาปกรรมยิ่งกว่าฆ่าเด็กคนหนึ่งนั้นอีกควรให้
เอาโลหิตเด็กนี้ประกอบพระโอสถให้พระองค์เจ้าเสวยเถิด

ครั้นพระเจ้าฟ้าริศได้ยินปฤกษาพร้อมกันกราบทูลดังนั้น พระองค์จึงตรัสแก่ผู้พิพากษาแล
เสนาบดีทั้งหลาย ว่าถ้าเห็นพร้อมกันดังนั้นก็ตามใจเถิด แลเด็กนั้นเข้าไปถึงหน้าพระที่นั่ง จึงเงยหน้าขึ้น
ดูอากาศแล้วยิ้มหัว ว่าเหวยพระผู้ให้บังเกิดชีวิตข้าพเจ้ามานั้นยอมด้วยแล้วฤ ซึ่งจะให้ฆ่าข้าพเจ้าเสีย
ทั้งนี้ ข้าพเจ้าหาที่จะเห็นมิได้แล้ว จะให้ข้าพเจ้าไปร้องฟ้องแก่ท่านผู้ใดอีกเล่า พระเจ้าฟ้าริศครั้นเห็น
เด็กยิ้มหัวแล้วร้องว่าดังนั้น จึงตรัสถามเด็กนั้นว่า บัดนี้ตัวจะถึงแก่ความตายแล้ว ตัวไม่กลัวฤ ตัวยิ้ม
หัวด้วยเหตุอันใด เด็กนั้นจึงกราบทูลแก่พระเจ้าฟ้าริศว่า ข้าพเจ้ามาคิดเห็นหลาก ธรรมเนียมบิดา
มารดารักบุตรย่อมเลี้ยงรักษามีให้ยกเสียนบาดหนามได้ ถ้าว่าบุตรนั้นป่วยเจ็บเปนประการใด ๆ บิดา
มารดาปรียมนเอาชีวิตเข้าแลกตายแทนบุตรนั้นได้ บัดนี้บิดามารดาข้าพเจ้าเห็นแก่ทองเท่าผลฟักรักยิ่ง
กว่าตัวข้าพเจ้า จึงส่งตัวข้าพเจ้าให้มา แลพระองค์เจ้าก็โปรดข้าพเจ้าจึงสั่งให้เสนาบดีแลทูลทูล
(ครั้น) ปฤกษาว่าให้ฆ่าข้าพเจ้าเอาโลหิตประกอบพระโอสถสำหรับพระโรคของพระองค์เจ้า ข้าพเจ้าก็
ยังถือใจอยู่ถึงเสนาบดีทูลทูลแล้วก็ดี พระองค์ทรงธรรมอยู่มั่นคงเห็นจะโปรด (ประทานชีวิต)
ข้าพเจ้าอยู่แล้ว พระองค์เจ้าก็ได้โปรดข้าพเจ้า พระองค์ก็มารักแต่ชีวิตของพระองค์ แลข้าพเจ้าหาที่
จะเห็นมิได้แล้ว เหตุนี้ข้าพเจ้าจึงยิ้มหัว รำกุกถึงพระผู้ให้บังเกิดตัวข้าพเจ้ามาว่า ทรงพระปัญญา
สร้างฟ้าแลดินให้มนุษย์แลสัตว์เกิดในโลกทั้งหลายแล้ว แลให้บังเกิดโรคสิ่งใด ๆ ก็ยอมให้บังเกิดยา
สำหรับรักษาโรคนั้นไว้ทุกประการ แลเหตุใดโรคของพระองค์แต่เท่านี้มิได้บังเกิดยาสำหรับ (รักษา)
พระโรคด้วย แลให้บังเกิดข้าพเจ้ามานี้จำเภาจะให้ประกอบพระโอสถรักษาโรคของพระองค์เจ้าจึงจะ
คลายฤ ข้าพเจ้าคิดนี้ข้าพเจ้าจึงอดยิ้มมิได้ แลพระเจ้าฟ้าริศครั้นได้ยินเด็กกราบทูลนั้นก็รำพึงใน
พระไทย แลจึงตรัสแก่เสนาทั้งปวงว่า พระมหากษัตริย์เจ้าผู้ทรงธรรมจะเอาโลหิตเด็กนี้ประกอบ
พระโอสถมาเสวยนั้น ถึงว่าโรคเราจะคลายก็ดี อันว่าความตายนั้นก็ได้พ้น แลการซึ่งจะทำทั้งนี้ก็จะ
เลื่องกอยู่ชั่วพระจันทร์พระอาทิตย์ แลเราทรงธรรมมาแต่ก่อนนั้นจะพลอยเสียไป ถึงว่าโรคเราจะมิ
คลายจะถึงแก่สวรรคตก็ตามบุญเราเถิด

ครั้นตรัสตั้งนั้นแล้ว จึงโปรดพระราชทานเสื้อผ้าทองเงินแก่เด็กนั้น แล้วก็ปล่อยเด็กนั้นเสีย ในทันใดนั้นพระโรคของพระองค์ซึ่งเปนในพระทรวงนั้นก็หายไป ด้วยพระเจ้าทรงธรรมโปรดเด็กนั้นแล ฯ

ที่มา: นิทานอิหฺร่านราชธรรม จาก <https://vajirayana.org>

นิทานเรื่องที่ ๕ เรื่องสัตว์เดรฉานร้องทุกข์ต่อพระเจ้าเนาวสวาน

เหลียม ๕ นั้นจารึกไว้เปนนิทานว่า ในกาลวันหนึ่ง พระเจ้าเนาวสวานถามแก่ราชครูทั้งสี่ว่า เหตุใดเหยียนนั้นอายุสั้น นกกระจอกนั้นมีอายุยืน พระราชครูกราบทูลว่า เหยียนนั้นอายุสั้นด้วยใจ อภรรจทำข่มเหงแก่เพื่อนสัตว์ แลนกกระจอกอายุยืนเหตุว่ามีได้ข่มเหงแก่เพื่อนสัตว์ นกกระจอกอายุ จึงยืน ขอพระองค์เจ้าอยู่ในทำนองคลองธรรมเถิด พระชันษาพระองค์ก็จะยืน แลพระเจ้าเนาวสวาน เห็นจริงด้วย จึงหาหรือแก่ราชครูทั้งสี่ ว่าถ้าราษฎรจะมีกิจศุขทุกข์ ผู้ใดทำข่มเหงแก่ราษฎร ๆ จะร้อง ฟ้องแก่เสนาบดีจะให้เอาเนื้อความกราบทูลแก่เราเกลืออกเสนาบดีจะเห็นแก่กันมิได้เอาธุระนึ่ง เนื้อความผู้ยากนั้นเสีย ราษฎรทั้งปวงจะได้ความเดือดร้อน ทำไฉนความแค้นของราษฎรจะได้แจ้งถึง เรา ราชครูทั้งสี่ปลุกษากันกราบทูลว่า อันพระองค์เจ้าตรัสเอนดูแก่อาณาประชาราษฎรนั้น ควรด้วย เกล้ากระหม่อมแล้ว บ้านเมืองจะอยู่เย็นเปนสุข แลความทรงธรรมก็จะเลื่องกฏอยู่ชั่วพระจันทร์พระ อาทิตย์ แลพรของราษฎรก็จะคำชูพระองค์เจ้าจะปราศจากโรคภัย พระชันษาของพระองค์เจ้าก็จะยืน อันว่าเสนาบดีสัสชื่อควรจะต่างพระเนตรพระกรรณได้ จึงจะตั้งให้เปนเสนาบดี แลซึ่งจะนึ่งเนื้อความของ ราษฎรเสียนั้นเห็นมิบังควร จึงพระเจ้าเนาวสวานตรัสแก่พระราชาครูทั้ง ๔ ว่าเราคิดว่าจะให้ทำระฆังแขวน ไว้ ถ้าราษฎรมีศุขทุกข์ร้องฟ้องแก่เสนาบดีเห็นแก่กันมิได้เอาธุระ ก็ให้มาชักสายระฆังเราจะได้แจ้งทุกข์ ของราษฎรทั้งปวง พระราชาครูทั้ง ๔ จะเห็นประการใดเล่า แลพระราชาครูทั้ง ๔ กราบทูลว่า พระองค์ เจ้านี้คิดควรนักหนา แลซึ่งผู้จะทำข่มเหงราษฎรเห็นแก่กันก็จะเกรงกลัว แลราษฎรทั้งปวงจะได้อยู่เย็น เปนสุข จึงพระเจ้าเนาวสวานสั่งให้ทำระฆังแขวนไว้ใกล้แต่พอชักได้ยินเสียงระฆัง อยู่กาลวันหนึ่งแม่ ของช่างประมกตัวหนึ่งมาคาบสายระฆังนั้นชัก พระเจ้าเนาวสวานได้ยินเสียงระฆัง ให้คนเร็วออกมาดู เห็นแม่ตัวหนึ่งยังแต่หนังหุ้มกระดูกเดืนนั้นก็หาแรงมิได้ แลคนเร็วเอาแม่จูงเข้าไปกราบทูลแก่พระเจ้า เนาวสวาน ๆ เห็นแม่จอมนักจึงตรัสว่า ดีร้ายจะมีเหตุให้ไปสืบเจ้าของแม่นั้นมา คนเร็วไปสืบช่างประ มกเจ้าของแม่นั้น พาเอาตัวมาน่าพระที่นั่งแล้วถามช่างประมกว่า แม่นี้ของผู้ใด เหตุอันใดจึงจอมนัก ช่างประมกให้กราบทูลว่า แม่ตัวนี้เป็นของข้าพเจ้า เดิมแม่หนุ่มอยู่นั้นข้าพเจ้าบรรทุกผ้าบนหลังไปมา ทุกวัน ข้าพเจ้าปรนให้

กินจึงแม่พ็อยู่ ครั้นแม่แก่แล้วว่าข้าพเจ้าจึงปล่อยเสียให้ไปหากินเอง จึงแม่พ็อมลงฉนี้ ครั้นพระเจ้าเนาวสว่างได้ทรงฟังก็ตรัสว่า เมื่อแม่พ็หม่มใช้การปรนให้กินได้ ครั้นแม่แก่หาแรงมิได้ขับให้ไปกินเองนั้นมิชอบ ให้ช่างประมกเอาเข้าแลหญาเข้ามาปรนทุกวันกว่าแม่จะพ็ตั้งเก่า แลช่างประมกได้ยिनพระเจ้าเนาวสว่างตรัสตั้งนั้น ก็ปรนแม่ให้กินทุกวันตามรับสั่ง แม่นั้นก็พ็ขึ้นตั้งเก่า เนื้อความนี้เลื่องกฏไปว่า พระเจ้าทรงธรรมแต่สัตว์มาพ็องยังเอาธูระ แลหญาเฝ้าผู้หนึ่งได้ยินตั้งนั้นก็เข้ามาสำหรับระฆังชก พระเจ้าเนาวสว่างได้ยินเสียงระฆัง จึงสั่งคนเร็วให้ไปดู คนเร็วเห็นหญาเฝ้าคนหนึ่งก็พามาหน้าพระที่นั่ง พระเจ้าเนาวสว่างสั่งให้ถามหญาเฝ้านั้น ว่าผู้ใดทำข่มเหงประการใด จึงมาชกสายระฆัง หญาเฝ้าให้การกราบทูลว่า เดิมที่บ้านข้าพเจ้าได้อยู่มาแต่ผู้เฝ้าผู้แก่สืบ ๆ กันมาจนถึง

ข้าพเจ้า อายุข้าพเจ้าได้ถึงเพียงนี้ ผู้ใดจะได้ทำข่มเหงข้าพเจ้าหาไม่ได้ แลบัดนี้สาลิมนตรีทำข่มเหงหลายเรือนข้าพเจ้าเสียแล้วสาลิมนตรีปลุกเรือนลงที่บ้านข้าพเจ้า แลข้าพเจ้าเป็นคนยากจนใครจะเห็นแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงนั่งเนื้อความมาถึงเดือนหนึ่งแล้ว บัดนี้ข้าพเจ้าได้ยินว่า พระเจ้าทรงธรรมแต่สัตว์มาพ็องยังเอาธูระให้สำเร็จได้ จึงข้าพเจ้ามาชกสายระฆังหวังจะให้แจ้งได้ล่องธูรีพระบาท จึงพระเจ้าเนาวสว่างให้หาสาลิมนตรีมาถาม สาลิมนตรีให้การว่าข้าพเจ้าปลุกเรือนลงที่บ้านหญาเฝ้านั้นจริง ข้าพเจ้าให้เงินค่าที่หญาเฝ้ามีเอา พระเจ้าเนาวสว่างจึงตรัสว่า สาลิมนตรีทำข่มเหงจริงอยู่แล้ว จึงพระเจ้าเนาวสว่างให้ถลกหนังสือสาลิมนตรีเสียไว้ที่บ้านนั้น แล้วไปปวาร้องราชฎรทั้งปวงมาดู อย่าให้ดูเยี่ยงสาลิมนตรีสืบไป แต่พระเจ้าทรงธรรมให้ทำแก่สาลิมนตรีตั้งนั้น เสนาบดีแลราชฎรก็มีข่มเหงแก่กันเลย บ้านเมืองอยู่เย็นเปนสุขด้วยพระเจ้าทรงธรรมนั้นแล ฯ

ที่มา: นิทานอิหร่านราชธรรม จาก <https://vajirayana.org>

แผนการจัดกิจกรรม 1.2 เรื่อง การคิดเชิงวิพากษ์
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม
หน่วยที่ 1 เรื่อง พัฒนาการคิด เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การคิดเชิงวิพากษ์ เป็นความสามารถในการใช้กระบวนการทางเหตุผลเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบข้ออ้าง สรุปความสมเหตุสมผล และการเลือกนำมาใช้ได้ถูกต้องกับบริบท ซึ่งเป็นการคิดเพื่อการอ่านวรรณคดีได้อย่างเข้าใจ และนำไปสู่การคิดในระดับสูงขึ้นไป

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนเปรียบเทียบข้ออ้างที่เป็นสาเหตุของการกระทำที่เหมือนกันและต่างกันในเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้
2. ผู้เรียนจำแนกการกระทำที่สมเหตุสมผลตรงตามเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้
3. ผู้เรียนเลือกใช้ข้อมูลเพื่อนำมาสรุปประเด็นสำคัญของเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้อย่างสมเหตุสมผล

เนื้อหา

การคิดเชิงวิพากษ์

1. ลักษณะข้ออ้างที่เป็นสาเหตุของการกระทำ
2. ความสมเหตุสมผลของข้อความ
3. การเลือกใช้ข้อมูลได้อย่างสมเหตุสมผล

กิจกรรม

ขั้นนำ (15 นาที)

1. ผู้เรียนดูวิดีโอโฆษณาเรื่อง "ครูผู้เสียสละ" จาก URL: <https://youtu.be/CbyUC0yiAsQ> ใช้เวลา 9 นาที จากนั้นร่วมกันระบุเหตุการณ์สำคัญ และสาเหตุของการเกิดเหตุการณ์นั้น โดยผู้สอนนำคำตอบที่ได้มาเขียนเป็นผังก้างปลา (กรณีออนไลน์ใช้เว็บไซต์ Coggle เพื่อเขียนผังก้างปลา)

ขั้นกิจกรรม (90 นาที)

2. ผู้เรียนดูวิดีโอโฆษณาเรื่อง "โรงเรียนปลายข้าว" จาก URL: <https://youtu.be/HuG-OiNRT0E> ใช้เวลา 9 นาที จากนั้นร่วมระบุเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง และสาเหตุของการเกิดเหตุการณ์สำคัญตามเรื่องนั้น และร่วมกันนำข้อมูลที่ได้มาเขียนเป็นผังก้างปลา (กรณีออนไลน์ใช้เว็บไซต์ Coggle เพื่อเขียนผังก้างปลา)

3. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 3-5 คน เพื่อทำกิจกรรมอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

3.1 ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกกลุ่มแต่ละกลุ่มเขียนตอบคำถามจากการเปรียบเทียบผังก้างปลาทั้งสองผังลงในใบงานที่กำหนดให้เป็นรายบุคคล (กรณีออนไลน์ใช้การตอบผ่าน google slide) โดยมีแนวคำถามดังนี้

3.1.1 เรื่องราวทั้งสองเรื่องกล่าวถึงบุคคลที่ทำอาชีพใด

3.1.2 บุคคลที่ประกอบอาชีพดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติอะไรร่วมกัน

3.1.3 เหตุการณ์สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณสมบัติที่มีร่วมกันดังกล่าวคืออะไร

3.1.4 เพราะเหตุใดบุคคลที่ประกอบอาชีพดังกล่าวจึงต้องมีคุณสมบัติดังกล่าวนี้ร่วมกัน

3.1.5 สาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคคลที่ประกอบอาชีพดังกล่าวต้องมีคุณสมบัตินี้คืออะไร

3.2 ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกแต่ละกลุ่มพิจารณาคำตอบที่มีร่วมกันในแต่ละข้อ จากนั้นนำมาสร้างเป็นผังวงกลมซ้อน เพื่อพิจารณาข้อมูลที่เหมือนและแตกต่างกันของกลุ่ม

3.3 ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มนำข้อมูลสรุปจากผังวงกลมซ้อนมาพิจารณาร่วมกันอีกครั้ง โดยใช้การอภิปรายแบบการตั้งคำถาม คือ กลุ่มที่ 1 นำเสนอผลการศึกษาของตนเอง จากนั้นกลุ่มอื่นทำหน้าที่ซักถามข้อสงสัยกลุ่มละ 2 คำถาม เขียนไปเรื่อย ๆ จนครบทั้ง 4 กลุ่ม

3.4 ผู้เรียนทั้งชั้นเรียนนำข้อมูลที่นำมาสรุปร่วมกัน โดยผู้สอนเป็นผู้นำผลการสรุปนั้นมาสร้างเป็นผังวงกลมซ้อนและให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะของข้ออ้างที่เป็นสาเหตุของการกระทำ

3.5 ผู้เรียนระบุข้ออ้างที่เป็นสาเหตุการกระทำของเหตุการณ์ทั้งสองเหตุการณ์ทั้งที่เหมือนและแตกต่างกันลงในข้อที่ 1 ของใบงาน 1 ที่กำหนดให้เป็นรายบุคคล

4. ผู้เรียนตั้งคำถามจำนวน 5 คำถามเกี่ยวกับสาเหตุที่เป็นข้ออ้างของการกระทำในเหตุการณ์สำคัญทั้งสองเหตุการณ์ที่ได้สรุปไปในใบงาน เพื่อนำไปสู่การสรุปเกี่ยวกับการกระทำที่สมเหตุสมผลจากเหตุการณ์ที่กำหนดให้สองเหตุการณ์ข้างต้น

5. ผู้เรียนนำข้อคำถามของสมาชิกในกลุ่มเดิมตามข้อ 3 มารวมกัน จากนั้นพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่เหมือนและแตกต่างกัน ลงในกระดาษที่กำหนดให้ (กรณีออนไลน์ใช้ google slide)

6. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม (กลุ่มเดิมตามข้อ 3) ร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อนำไปตอบคำถามที่ได้คัดเลือกไว้ลงในกระดาษที่กำหนดให้ (กรณีออนไลน์ใช้ google slide)

7. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการศึกษา โดยกลุ่มอื่น ๆ ทำหน้าที่ซักถามในประเด็นที่ไม่เห็นด้วย จากนั้นผู้สอนให้คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสมเหตุสมผลของข้อความ

8. ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนมาระบุถึงการกระทำที่สมเหตุสมผลตามเหตุการณ์ในข้อที่ 2 ของใบงาน 1 ที่กำหนดให้เป็นรายบุคคล

9. ผู้เรียนเข้ากลุ่มเดิม (ตามข้อ 3) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในข้อที่ 2 ของใบงานที่ 1 ของสมาชิกกลุ่มร่วมกัน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่มลงในกระดาษที่กำหนดให้ (กรณีออนไลน์ใช้ google slide) โดยผู้สอนเป็นผู้แนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเลือกใช้ข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล

10. ผู้เรียนพิจารณาเลือกข้อมูลที่แต่ละกลุ่มได้ร่วมกันสรุปไว้ เพื่อนำมาตอบคำถามสรุปประเด็นสำคัญของเหตุการณ์ที่ได้ศึกษาไปข้างต้น ลงในข้อที่ 3 ของใบงานที่ 1

11. ผู้สอนสุ่มผู้เรียนจำนวน 6 คนนำเสนอคำตอบ โดยผู้สอนให้คำแนะนำเพิ่มเติม

ขั้นสรุป (15 นาที)

12. ผู้เรียนเล่นเกมตอบคำถามเกี่ยวกับลักษณะของข้ออ้าง ข้อมูลที่สมเหตุสมผล และการเลือกใช้ข้อมูล จำนวน 10 ข้อจากเว็บไซต์ vndergo เป็นรายบุคคล ผู้เรียนคนใดได้คะแนนมากที่สุดจะได้รับของรางวัล

13. ผู้สอนนำคำตอบที่ผิดมากที่สุดในเกมมาตั้งคำถามเพื่ออภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. วิดีโอโฆษณาเรื่อง "ครูผู้เสียสละ" จาก URL: <https://youtu.be/CbyUC0yiAsQ>
2. วิดีโอโฆษณาเรื่อง "โรงเรียนปลายข้าว" จาก URL: <https://youtu.be/HuG-OiNRTToE>
3. กิจกรรมอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูล
4. เกม vondergo

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1. เปรียบเทียบข้ออ้างที่เป็นสาเหตุของการกระทำที่เหมือนกันและต่างกันในเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้	ประเมินคำตอบข้อที่ 1 ในใบงานที่ 1	แบบประเมินคำตอบข้อที่ 1 ในใบงานที่ 1	ระบุข้ออ้างได้มากกว่า 2 ข้อถือว่าผ่านเกณฑ์
2. จำแนกการกระทำที่สมเหตุสมผลตรงตามเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้	ประเมินคำตอบข้อที่ 2 ในใบงานที่ 1	แบบประเมินคำตอบข้อที่ 1 ในใบงานที่ 1	ระบุการกระทำที่สมเหตุสมผลได้มากกว่า 2 เหตุการณ์ ถือว่าผ่านเกณฑ์
3. เลือกใช้ข้อมูลเพื่อนำมาสรุปประเด็นสำคัญของเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้อย่างสมเหตุสมผล	ประเมินคำตอบข้อที่ 3 ในใบงานที่ 1	แบบประเมินคำตอบข้อที่ 1 ในใบงานที่ 1	สรุปประเด็นสำคัญโดยใช้ข้อมูลที่มีเหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อมูล ถือว่าผ่านเกณฑ์

หน้า 50

ใบงานที่ 1

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์

ข้อที่ 1: ระบุข้ออ้างที่เป็นสาเหตุการกระทำของเหตุการณ์ที่กำหนดให้

ข้ออ้างที่เหมือนกัน	ข้ออ้างที่แตกต่างกัน
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 2: ระบุการกระทำที่สะท้อนความสมเหตุสมผลตามเหตุการณ์ที่กำหนดให้

- 2.1 เหตุการณ์ที่ 1:
- การกระทำที่สมเหตุสมผลตามเหตุการณ์:
- 2.2 เหตุการณ์ที่ 2:
- การกระทำที่สมเหตุสมผลตามเหตุการณ์:
- 2.3 เหตุการณ์ที่ 3:
- การกระทำที่สมเหตุสมผลตามเหตุการณ์:

ข้อที่ 3: “ถ้าผู้เรียนเป็นบุคคลในเหตุการณ์ที่ได้รับชมไป ผู้เรียนจะแก้ปัญหาที่พบอย่างไรบ้าง”

จงระบุประเด็นสำคัญและแสดงเหตุผลให้ชัดเจนอย่างน้อย 2 ข้อ

.....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรม 1.3 เรื่อง การคิดไตร่ตรอง
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม
หน่วยที่ 1 เรื่อง พัฒนาการคิด เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การคิดไตร่ตรอง เป็นความสามารถในการระบุปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ และใช้กระบวนการทางเหตุผลเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นการคิดเพื่อการอ่านวรรณคดีได้อย่างเข้าใจ และนำไปสู่การคิดในระดับสูงขึ้นไป

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนอธิบายการกระทำที่เป็นปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้
2. ผู้เรียนเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้
3. ผู้เรียนระบุเหตุผลเพื่อสนับสนุนข้อเสนอแนะได้
4. ผู้เรียนนำข้อเสนอแนะมาสรุปวิธีการแก้ปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้

มีเหตุผล

เนื้อหา

การคิดไตร่ตรอง

1. การระบุปัญหาสำคัญของเหตุการณ์
2. การระบุเหตุผล และข้อเสนอแนะ
3. การประยุกต์ใช้ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ปัญหาสำคัญของเหตุการณ์

กิจกรรม

ขั้นนำ (15 นาที)

1. ผู้เรียนชมวิดีโอเรื่อง “ความรัก...ที่ไม่เคยมองเห็น” จาก URL:
<https://youtu.be/fv6Gn8IKfGU> ใช้เวลา 4 นาที
2. ผู้เรียนสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับชมไป จากนั้นเขียนบรรยายความเข้าใจของตนเองลงในกระดาษที่กำหนดให้ (กรณีออนไลน์ใช้ google slide)
3. ผู้สอนกำหนดคู่ให้ผู้เรียนด้วยการใช้วงล้อสุ่ม จากนั้นให้ผู้เรียนในแต่ละคู่แลกเปลี่ยนผลงานกันอ่าน
4. ผู้เรียนเล่นเกมเรียงลำดับเหตุการณ์จากเว็บไซต์ wordwall เป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนคนใดได้คะแนนมากที่สุดจะได้รับรางวัล

ขั้นกิจกรรม (90 นาที)

3. ผู้เรียนเขียนแสดงความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์นั้น โดยผู้สอนใช้แนวคำถามว่า “ผู้เรียนรู้สึกอย่างไรบ้างต่อเหตุการณ์ที่ได้รับชมไป” ลงในกระดาษโพสต์อิทสีส้มที่กำหนดให้ (กรณีออนไลน์ให้ผู้เรียนเขียนโพสต์แสดงความคิดเห็นในเว็บไซต์ padlet)
4. ผู้เรียนและผู้สอนอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นความรู้สึกที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมและแตกต่างกัน
5. ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายมาสรุปเป็นปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ที่ได้รับชมไป ลงในข้อที่ 1 ของใบงานที่ 2
6. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน เพื่อทำกิจกรรมสะท้อนย้อนปัญหา โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้
 - 6.1 ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มรับประเด็นการสืบค้นสาเหตุของปัญหา โดยแบ่งประเด็นจากตัวละครหลักของเรื่องคือ “แม่” จำนวน 2 กลุ่ม และ “ลูก” จำนวน 2 กลุ่ม
 - 6.2 ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มอภิปรายแบบระดมสมองเพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาตามสาเหตุที่พบ
 - 6.3 ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้มาสรุปร่วมกันเป็นผลงานของกลุ่ม จากนั้นตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานในชั้นเรียน (กรณีออนไลน์ให้แต่ละกลุ่มเขียนโพสต์ในเว็บไซต์ padlet)
 - 6.4 ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายและให้ข้อมูลป้อนกลับเพิ่มเติมเกี่ยวกับการระบุเหตุผลและข้อเสนอแนะ

หน้า 53

7. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปข้อเสนอแนะที่ได้ร่วมกันอีกครั้ง จากนั้นให้ผู้เรียนนำข้อสรุปที่ได้ไปเขียนตอบในข้อที่ 2 ของใบงานที่ 2

8. ผู้เรียนจับคู่ เพื่อแลกเปลี่ยนกันอ่านข้อมูลที่บันทึกลงในใบงานที่ 2 จากนั้นสนทนาแลกเปลี่ยนในประเด็นเหตุผลที่สนับสนุนข้อเสนอแนะนั้น เมื่อได้ข้อสรุปแล้วให้นำมาเขียนตอบในข้อที่ 3 ของใบงานที่ 2

9. ผู้เรียนตอบคำถามข้อที่ 3 ของใบงานที่ 2 เพื่อสรุปวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้ข้อเสนอแนะที่ได้จากการแลกเปลี่ยนในข้อ 8

10. ผู้เรียนจับคู่เดิมตามข้อ 8 เพื่อประเมินความสมเหตุสมผลของแนวทางที่นำมาใช้แก้ไขปัญหา และให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อแก้ไขเพิ่มเติม

11. ผู้เรียนส่งใบงานให้ผู้สอนประเมินและให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับความสมเหตุสมผล
ขั้นสรุป (15 นาที)

12. ผู้เรียนเล่นเกมตอบคำถามจากเว็บไซต์ wordwall จำนวน 10 ข้อ เพื่อทบทวนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ได้รับชมไป

13. ผู้เรียนและผู้สอนนำคำตอบที่ได้จากการเล่นเกมมาอภิปรายถึงลักษณะสำคัญของการคิดไตร่ตรองร่วมกัน

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. วิดีโอเรื่อง “ความรัก...ที่ไม่เคยมองเห็น” จาก URL: <https://youtu.be/fv6Gn8IKfGU>
2. เกมเรียงลำดับเหตุการณ์จากเว็บไซต์ wordwall
3. กิจกรรมสะท้อนย้อนปัญหา
4. เกมตอบคำถามจากเว็บไซต์ wordwall

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
อธิบายการกระทำที่เป็นปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้	ประเมินคำตอบข้อที่ 1 ในใบงานที่ 2	แบบประเมินคำตอบข้อที่ 1 ในใบงานที่ 2	เขียนอธิบายได้ 3 คะแนน จาก 5 คะแนน
เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้	ประเมินคำตอบข้อที่ 2 ในใบงานที่ 2	แบบประเมินคำตอบข้อที่ 2 ในใบงานที่ 2	เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างน้อย 3 วิธีการ
ระบุเหตุผลเพื่อสนับสนุนข้อเสนอนั้นได้	ประเมินคำตอบข้อที่ 2 ในใบงานที่ 2	แบบประเมินคำตอบข้อที่ 2 ในใบงานที่ 2	ระบุเหตุผลที่นำมาสนับสนุนได้อย่างน้อย 2 เหตุผล
นำข้อเสนอนั้นมาสรุปวิธีการแก้ปัญหาสำคัญของเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้อย่างมีเหตุผล	ประเมินคำตอบข้อที่ 3 ในใบงานที่ 2	แบบประเมินคำตอบข้อที่ 3 ในใบงานที่ 2	เขียนบรรยายได้ 3 คะแนนจาก 5 คะแนน

ใบงานที่ 2

รหัสนักศึกษา..... หมู่เรียน.....

ใบงานที่ 2

การพัฒนาทักษะการคิดไตร่ตรอง

.....

ข้อที่ 1 : การกระทำที่เป็นปัญหาสำคัญ

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อ 2 วิธีการแก้ปัญหาและเหตุผลสนับสนุน

ข้อที่ 3 : สรุปการแก้ปัญหาตามข้อเสนอแนะอย่างมีเหตุผล

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างแบบประเมินคำตอบใบงาน

ข้อที่	รหัสนักศึกษา	ระดับคะแนน				
		5	4	3	2	1
1		-ระบุการกระทำที่เป็นปัญหาได้ -บรรยายเหตุการณ์ได้ครอบคลุมตรงตามเหตุการณ์ -ยกตัวอย่างการกระทำของตัวละครที่สัมพันธ์กับการบรรยายได้ถูกต้องชัดเจน	-ระบุการกระทำที่เป็นปัญหาได้ -บรรยายเหตุการณ์ได้ครอบคลุมเหตุการณ์ -ยกตัวอย่างการกระทำของตัวละครยังไม่สัมพันธ์กับการบรรยาย	-ระบุการกระทำที่เป็นปัญหาได้ -บรรยายเหตุการณ์ได้ครอบคลุมเหตุการณ์ -ไม่มีการยกตัวอย่าง	-ระบุการกระทำที่เป็นปัญหาได้ -บรรยายเหตุการณ์ยังไม่มีความสัมพันธ์ครอบคลุมเหตุการณ์	-ระบุการกระทำที่เป็นปัญหาได้
3		-ระบุประเด็นปัญหาสำคัญได้อย่างน้อย 2 ปัญหา -ระบุข้อเสนอแนะที่มีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างน้อย 2 วิธีการ -บรรยายวิธีการแก้ปัญหาตามข้อเสนอแนะได้ตามลำดับเป็นเหตุเป็นผล	-ระบุประเด็นปัญหาสำคัญได้อย่างน้อย 2 ปัญหา -ระบุข้อเสนอแนะที่มีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างน้อย 2 วิธีการ -บรรยายวิธีการแก้ปัญหาตามข้อเสนอแนะได้ตามลำดับเป็นเหตุเป็นผลแต่ไม่ครบตามข้อเสนอแนะที่ระบุไว้	-ระบุประเด็นปัญหาสำคัญได้ 1 ปัญหา -ระบุข้อเสนอแนะที่มีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือเพื่อแก้ปัญหาได้ 1 วิธีการ -บรรยายวิธีการแก้ปัญหาตามข้อเสนอแนะได้ตามลำดับเป็นเหตุเป็นผล	-ระบุประเด็นปัญหาสำคัญได้ 1 ปัญหา -ระบุข้อเสนอแนะที่มีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือเพื่อแก้ปัญหาได้ 1 วิธีการ -บรรยายวิธีการแก้ปัญหาตามข้อเสนอแนะไม่เป็นตามลำดับ มีการสลับเหตุการณ์ทำให้ข้อความสับสน	-ระบุประเด็นปัญหาสำคัญได้ 1 ปัญหา -ระบุข้อเสนอแนะที่มีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือเพื่อแก้ปัญหาได้ 1 วิธีการ -ขาดการเขียนบรรยาย

แผนการจัดกิจกรรม 2.1 เรื่อง การฟังอย่างตั้งใจ
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม
หน่วยที่ 2 เรื่อง มิตรภาพเปิดใจ เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การฟังอย่างตั้งใจเป็นทักษะเบื้องต้นของการร่วมวงสนทนาที่สำคัญ ประกอบด้วยการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ ลักษณะคำถามเชิงบวก การพูดแสดงความคิดเห็นเชิงบวก ซึ่งจะส่งเสริมบรรยากาศการสนทนาแบบกลุ่มให้มีอิสระ มีเสรีภาพ และมีความไว้วางใจ อันจะช่วยให้การสนทนาในกลุ่มบรรลุผลได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนอธิบายข้อมูลที่ฟังได้ถูกต้อง
2. ผู้เรียนบอกความรู้สึกที่มีต่อข้อมูลที่ฟังได้
3. ผู้เรียนยกตัวอย่างคำถามเชิงบวกจากข้อมูลที่ฟังได้
4. ผู้เรียนพูดแสดงความคิดเห็นเชิงบวกเกี่ยวกับข้อมูลที่ฟังได้

เนื้อหา

การฟังอย่างตั้งใจ

1. การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
2. ลักษณะคำถามเชิงบวก
3. การพูดแสดงความคิดเห็นเชิงบวก

กิจกรรม

ขั้นนำ (15 นาที)

1. ผู้เรียนทำกิจกรรมสัตว์เลี้ยงแสนรัก ผ่านการตอบคำถามว่า “ถ้าเลือกเลี้ยงสัตว์เลี้ยงได้ 1 ประเภท จะเลือกสัตว์เลี้ยงประเภทใด และเพราะเหตุใดจึงเลือกสัตว์ประเภทนั้น” ซึ่งกิจกรรมมีรายละเอียดดังนี้
 - 1.1 ผู้เรียนจับคู่อย่างอิสระ จากนั้นกำหนดบทบาทการทำกิจกรรมเป็นผู้วาด และผู้เล่า
 - 1.2 ผู้เรียน 1 คน เป็นคนเล่า โดยห้ามบอกชื่อสัตว์ประเภทนั้น และห้ามเล่าย้อนกลับอีก 1 คน เป็นผู้วาดภาพ โดยห้ามถามคำถาม ขณะวาดไม่ยกมือและมองกระดาษ สายตาอยู่ที่ผู้เล่า
 - 1.3 ผู้เรียนผลัดกันเป็นคนเล่าและคนวาด
2. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปกิจกรรมสัตว์เลี้ยงแสนรัก ด้วยการบอกความรู้สึกที่ได้จากการร่วมกิจกรรม

ขั้นกิจกรรม (90 นาที)

3. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน เพื่อทำกิจกรรมเรื่องเล่าเจ้าพลัง โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้
 - 3.1 ผู้เรียนกำหนดบทบาทของสมาชิกในวงสนทนา ซึ่งแบ่งบทบาทดังนี้
 - 3.1.1 ผู้เล่า (tell) ทำหน้าที่เล่าเรื่องที่ตนทำแล้วคิดว่าประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งบอกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากความสำเร็จนั้น
 - 3.1.2 ผู้ทวนเหตุการณ์ (revoice) ทำหน้าที่พูดทวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง
 - 3.1.3 ผู้จับประเด็น (recap) ทำหน้าที่หาคำ วลี หรือประโยคเด็ดที่น่าสนใจจากการฟังนั้น
 - 3.1.4 ผู้สะท้อน (reflect) ทำหน้าที่สะท้อนความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์ที่ผู้เล่า เล่ามา
 - 3.2 ผู้เรียนดำเนินการตามบทบาทโดยผลัดกันสวมบทบาททั้ง 4 บทบาท โดยใช้การเวียนบทบาทตามลำดับจากฝั่งขวามือของผู้เริ่มเป็นผู้เล่าคนแรก
 - 3.3 ตัวแทนของแต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดและความรู้สึกจากการร่วมกิจกรรม ผู้สอนบันทึกคำตอบและสรุปกิจกรรมไปสู่เรื่องการฟังอย่างตั้งใจ

หน้า 59

4. ผู้เรียนกลับเข้ากลุ่มเดิม (ตามข้อ 3) เพื่อทำกิจกรรมเหตุใด โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

4.1 ผู้เรียนกำหนดบทบาทของสมาชิกในวงสนทนา ซึ่งแบ่งบทบาทดังนี้

4.1.1 ผู้เล่า ทำหน้าที่เล่าประสบการณ์เกี่ยวกับข้อผิดพลาดของชีวิต

4.1.2 ผู้ถาม ทำหน้าที่ตั้งคำถามโดยแบ่งออกเป็นคำถามด้านลบ และคำถามด้านบวกที่มีต่อเหตุการณ์ที่ได้ฟังมา

4.1.3 ผู้สะท้อน ทำหน้าที่สะท้อนความรู้สึกหลังจากได้ฟังคำถาม

4.2 ผู้เรียนดำเนินการตามบทบาทโดยผลัดกันสวมบทบาททั้ง 3 บทบาท โดยใช้การเวียนบทบาทตามลำดับจากฝั่งขวามือของผู้เริ่มคนแรก

4.3 ตัวแทนของแต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดและความรู้สึกจากการร่วมกิจกรรม ผู้สอนบันทึกคำตอบและสรุปกิจกรรมไปสู่เรื่องการตั้งคำถามเชิงบวก

5. ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็น “การเรียนออนไลน์ควรไปต่อหรือพอแค่นี้” ซึ่งการแสดงความคิดเห็นนี้ผู้สอนกำหนดผู้สังเกตการแสดงความคิดเห็นจำนวน 3 คน โดยไม่แจ้งให้ผู้เรียนทั้งชั้นทราบ

6. ผู้เรียนที่เป็นผู้สังเกตการนำเสนอผลการสังเกต จากนั้นผู้เรียนทั้งชั้นเรียนร่วมกันสะท้อนความรู้สึกและสิ่งที่ได้รับการแสดงความคิดเห็น ผู้สอนบันทึกคำตอบและสรุปกิจกรรมไปสู่เรื่องการตั้งคำถามเชิงบวก

ขั้นสรุป (15 นาที)

7. ผู้เรียนพูดแสดงความคิดเห็นที่มีต่อคำว่า “เด็กมันสมัยนี้มันโง่ สอนเท่าไรก็ไม่จำ”

8. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปผลการแสดงความคิดเห็น

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. กิจกรรมสัตว์เลี้ยงแสนรัก
2. กิจกรรมเรื่องเล่าเจ้าพลัง
3. กิจกรรมเหตุใด
4. ข้อความประเด็นการแสดงความคิดเห็น “การเรียนออนไลน์ควรไปต่อหรือพอแค่นี้”

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
อธิบายข้อมูลที่ฟังได้ถูกต้อง	ประเมินการทำกิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง	แบบประเมินการทำกิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง	อธิบายข้อมูลได้ถูกต้องอย่างน้อย 1 ข้อมูล
บอกความรู้สึกที่มีต่อข้อมูลที่ฟังได้	ประเมินการทำกิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง	แบบประเมินการทำกิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง	บอกความรู้สึกที่มีต่อข้อมูลได้อย่างน้อย 1 ความรู้สึก
ยกตัวอย่างคำถามเชิงบวกจากข้อมูลที่ฟังได้	ประเมินการทำกิจกรรมเรื่องเหตุใด	แบบประเมินการทำกิจกรรมเหตุใด	ตั้งคำถามได้อย่างน้อย 3 คำถาม
พูดแสดงความคิดเห็นเชิงบวกเกี่ยวกับข้อมูลที่ฟังได้	ประเมินการพูดแสดงความคิดเห็นเชิงบวก	แบบประเมินการพูดแสดงความคิดเห็นเชิงบวก	พูดแสดงความคิดเห็นโดยใช้ข้อความเชิงบวกได้มากกว่า 2 ข้อความ

แผนการจัดกิจกรรม 2.2 เรื่อง การใช้คำถามเชิงวิพากษ์
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม
หน่วยที่ 2 เรื่อง มิตรภาพเปิดใจ เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

คำถามเชิงวิพากษ์ เป็นคำถามที่มีลักษณะโต้แย้งความรู้ ความคิด และความเชื่อเดิมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลที่เป็นความรู้ความจริงชุดใหม่มาศึกษาเหตุการณ์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีมุมมองอันหลากหลายสำหรับนำมาใช้สรุปเหตุการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนอธิบายลักษณะของคำถามเชิงวิพากษ์ได้ถูกต้อง
2. ผู้เรียนยกตัวอย่างการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ได้
3. ผู้เรียนใช้คำถามเชิงวิพากษ์ต่อเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา

ลักษณะคำถามเชิงวิพากษ์

1. การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์
2. การใช้คำถามเชิงวิพากษ์

กิจกรรม

ขั้นนำ (15 นาที)

1. ผู้เรียนทำกิจกรรมพลังงานก่อนเริ่มเรียน โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้
 - 1.1 ผู้เรียนเปรียบเทียบอารมณ์ความรู้ในขณะนั้นกับสิ่งที่ต่าง ๆ เช่น ชีวิตก็เหมือนน้ำ/อาหารอะไร
 - 1.2 ผู้เรียนพูดคุยตอบผู้สอนเป็นรายบุคคลหรือพิมพ์ตอบในช่องแสดงความคิดเห็นของ

เว็บไซต์ google meet

หน้า 62

1.3 เมื่อผู้เรียนพูดตอบจบ 1 คน ผู้สอนสุ่มผู้เรียนจำนวน 1 คน ทวนคำตอบและแสดงความคิดเห็นเชิงบวกเพิ่มเติม

2. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายเพื่อสรุปกิจกรรม

ขั้นกิจกรรม (90 นาที)

3. ผู้สอนชี้แจงกระบวนการทำกิจกรรมเข้าคาเฟ่ ดังนี้

3.1 จำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่มมีจำนวน 3-4 คน

3.2 คัดเลือกเจ้าของคาเฟ่ประจำกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน เพื่อทำหน้าที่รอรับและให้คำแนะนำผู้เข้ามาเรียนรู้ในคาเฟ่นั้น ๆ (กรณีออนไลน์ใช้การแบ่งห้องประชุมย่อย และกำหนดลิงค์สำหรับการเข้าร่วมประชุม)

3.3 กลุ่มแต่ละกลุ่มจะได้รับประเด็นการศึกษาไม่เหมือนกัน

3.4 กำหนดระยะเวลาการศึกษา 2 รอบ รอบละ 20 นาที

4. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 3 – 4 คน เพื่อทำกิจกรรมเข้าคาเฟ่ โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

4.1 ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มรับประเด็นการศึกษาของกลุ่มตนเอง โดยมีประเด็น 4 ประเด็น ดังนี้

4.1.1 ลักษณะคำถามที่ถามเกี่ยวกับความชัดเจนของข้อมูล

4.1.2 ลักษณะคำถามที่ถามเกี่ยวกับการพิสูจน์ความจริงของข้อมูล

4.1.3 ลักษณะคำถามที่ถามเกี่ยวกับมุมมองและทัศนคติ

4.1.4 ลักษณะคำถามที่ถามเกี่ยวกับการตีความและการอนุมานสาเหตุอื่น ๆ

4.2 ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มเข้าห้องประชุมกลุ่มย่อยตามความสนใจ โดยสมาชิก 1 คน สามารถเข้าศึกษาได้ 1 ห้อง

4.3 ผู้เรียนแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของข้อคำถามตามที่กลุ่มนั้น ๆ จากนั้นเมื่อหมดเวลาให้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับในกระดานโพสต์อิท หรือช่องแสดงความคิดเห็นของเว็บไซต์ google meet

4.4 เมื่อครบกำหนดเวลาให้ผู้เรียนกลับไปยังกลุ่มเดิม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสรุปร่วมกันเป็นข้อมูลของกลุ่มโดยจัดทำในลักษณะผังความคิด

4.5 ผู้เรียนตอบคำถามเพื่อสรุปกิจกรรมร่วมกัน จากนั้นผู้สอนนำคำตอบที่ได้มาอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์โดยใช้สื่อสไลด์ประกอบการสอน

4.6 ผู้เรียนทุกกลุ่มพิจารณาประเด็นที่กำหนดบนหน้าจอสไลด์ ดังนี้

4.7 ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามเชิงวิพากษ์จากประเด็นที่กำหนดให้ ลงในกระดาษที่แจกให้ (กรณีออนไลน์ใช้การสรุปข้อความคำถามในช่องแสดงความคิดเห็นของเว็บไซต์ google meet)

4.8 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มกลับเข้าห้องประชุมรวม เพื่อนำเสนอข้อความเชิงวิพากษ์ของกลุ่มตนเอง โดยผู้สอนทำหน้าที่ให้ข้อมูลป้อนกลับเพิ่มเติม

5. ผู้เรียนทำใบงานที่ 3 เป็นรายบุคคล จากนั้นส่งผู้สอนเพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับต่อไป
ขั้นสรุป (15 นาที)

6. ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ร่วมกัน

ความเป็นครู เปรียบเหมือนแม่ที่ต้องมีความห่วงใย ให้ความรักความดูแลและเอาใจใส่ เป็นแม่พิมพ์ที่ดีงามแก่ศิษย์ในทุกเรื่อง ฉะนั้นต่อให้คนนั้นจะจบสูง ตรงสายการสอนมากแค่ไหน หากไม่มีคุณสมบัตินี้แล้ว ย่อมเป็นครูที่ดีไม่ได้

7. ผู้เรียนตั้งข้อความเชิงวิพากษ์จากข้อความดังกล่าว คนละ 1 ข้อ ลงในกระดาษที่แจกให้ (กรณีออนไลน์ใช้ตอบในช่องแสดงความคิดเห็นของเว็บไซต์ google meet)

8. ผู้สอนสุ่มข้อความเชิงวิพากษ์จำนวน 5 คำถาม และสุ่มผู้เรียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อลักษณะของข้อความเชิงวิพากษ์นั้น

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. สไลด์ประกอบการสอนเรื่อง การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์
2. รูปภาพ
3. ข้อความ

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1.อธิบายลักษณะของคำถามเชิงวิพากษ์ได้ถูกต้อง	ประเมินการทำกิจกรรมเข้าคาเฟ่	แบบประเมินการทำกิจกรรมเข้าคาเฟ่	ระบุลักษณะสำคัญได้อย่างน้อย 2 ลักษณะ
2.ยกตัวอย่างการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ได้	ประเมินการทำกิจกรรมเข้าคาเฟ่	แบบประเมินการทำกิจกรรมเข้าคาเฟ่	ยกตัวอย่างคำถามได้อย่างน้อย 3 คำถาม
3. ใช้คำถามเชิงวิพากษ์ต่อเหตุการณ์ที่กำหนดให้ได้	ประเมินคำตอบใบงานที่ 3	แบบประเมินใบงานที่ 3	ใช้คำถามเชิงวิพากษ์ได้อย่างน้อย 2 คำถาม

หน้า 65

ใบงานที่ 3
การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์

แต่ผู้รักแล้วยังยกกระบวนบิด	มาปลงจิตให้อ้ายโจรภิรมย์สม
พอโจรจรรู้รสแล้วร้างชม	ยังไม่สมสากะใจฤโรเจียว
สองมนุษย์แล้วมีหน้ายังซ้ำสัตว์	พอแก้ขัดเข็ดฟันที่คั่นเขี้ยว[๒]
มีง่าผิวเสียจนตัวต้องเดินเดียว	จะซ้ำเหยี่ยวเข้าเป็นสามยามกันดาร
กูเป็นเจ้าดาวดิงส์วิมานมาศ	อันสัญชาติหญิงร้ายไม่หมายสมาน
กูรู้เช่นอยู่ว่าเป็นกาลิพาล	จะประจานไว้ให้แจ้งทั้งโลกา[๓]
ว่าหญิงกาลิกินีกาลิทวีป	จนสิ้นชีพมิให้ชายปรารณา
ให้ฝูงค่างกลางดงเป็นภัสตา	ชาวโลกาให้เขาเรียกชะนีนาง
ให้สมจิตแพศยาที่ฆ่าผิว	ทั้งกายตัวก็ให้คล้ายกับกายค่าง
พอขาดคำอำมรินทร์ที่สาปนาง	สารพวงค่างกลับไปฉับพลัน
ทั้งแข่งขาหน้าเนื้อแต่พื้นขน	ก็วิ่งวนเข้าป่าพนาสน์
อันภูษาผ้าผ่อนไม่มีฟัน	แต่กายนั้นเปลี่ยวเปล่าไปกลางไพร
ให้คล้ายคล้ายคลบลลาภาษาคน	ที่บาปตนฆ่าผัวนั้นนิกได้
ที่เคยมีความอายให้หายไป	ขึ้นไต่ไม้ทรมาณประจานตัว
ครั้นสิ้นสายสุริยแสงแดงอากาศ	รำลึกชาติขึ้นมาได้ว่าเลือดผิว
เทียวร้ายไม่ห้อยโหนแล้วโยนตัว	ร้องเรียกผิวเสียงชัดภาษาคน
นั่นแลชะนีจึงไม่มีตัวผู้ผิว	เพราะหญิงชั่วสารยาทุกแห่งหน
ได้เซยค่างต่างเพศเป็นผัวตน	ด้วยเดิมคนต้องคำอำมรินทร์ ฯ

(สุนทรภู่:นิทานคำกลอนจันทโครบ)

1. ข้อคำถามถามความชัดเจน

.....

2. ข้อคำถามถามการพิสูจน์ความจริง

.....

3. ข้อคำถามถามมุมมอง

.....

4. ข้อคำถามถามการตีความและอนุมาน

.....

ข้อคำถามเชิงวิพากษ์

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

แผนการจัดกิจกรรม 2.3 เรื่อง ศิลปะการโต้แย้ง
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม
หน่วยที่ 2 เรื่อง มิตรภาพเปิดใจ เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การโต้แย้งเป็นจุดมุ่งหมายของการสื่อสารภายในกลุ่มที่สำคัญ เพราะทำให้เกิดการทบทวนไตร่ตรองข้อมูล ที่จะสามารถนำไปสู่การตั้งข้อสงสัยหรือการหักล้างข้อมูลชุดเดิม ซึ่งหากผู้เรียนไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้งได้อย่างมีศิลปะ อาจจะนำไปสู่บรรยากาศเชิงลบของการสนทนาที่ส่งผลให้การสื่อสารในครั้งนั้นไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนอธิบายลักษณะสำคัญของการใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้งได้
2. ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีศิลปะการโต้แย้ง

เนื้อหา

ศิลปะการโต้แย้ง

1. ลักษณะสำคัญของการใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้งอย่างมีศิลปะการโต้แย้ง
2. การแสดงความคิดเห็นอย่างมีศิลปะการโต้แย้ง

กิจกรรม

ขั้นนำ (15 นาที)

1. ผู้เรียนฟังเพลง “สองใจ” จาก URL: <https://youtu.be/yNLuEyadtPU> ใช้เวลา 5 นาที จากนั้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญในเพลง
2. ผู้สอนสุ่มผู้เรียนนำเสนอความคิดเห็นจากเหตุการณ์สำคัญในเพลง จำนวน 5 คน โดยผู้สอนสุ่มเรียกผู้เรียนคนอื่น ๆ เพื่อทวนการแสดงความคิดเห็นของเพื่อนที่นำเสนอ
3. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการแสดงความคิดเห็น

ชั้นกิจกรรม (90 นาที)

4. ผู้สอนอธิบายศิลปะการแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้ง โดยใช้สื่อสไลด์ประกอบการสอน ซึ่งในระหว่างการอธิบายจะมีการสุ่มผู้เรียนแสดงตัวอย่างการใช้ภาษาที่สัมพันธ์กับการอธิบาย

5. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน เพื่อทำกิจกรรมเปิดใจรับฟัง โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

5.1 ผู้เรียนกำหนดบทบาทของสมาชิกในวงสนทนา ซึ่งแบ่งบทบาทดังนี้

5.1.1 ผู้เล่า (tell) ทำหน้าที่เล่าเรื่องตามประสบการณ์เดิมที่เชื่อมโยงกับประเด็น “ความรักควรมีสองคน”

5.1.2 ผู้ทวนเหตุการณ์ (revoice) ทำหน้าที่พูดทวนเหตุการณ์สำคัญที่ผู้เล่าพูดถึง

5.1.3 ผู้จับประเด็น (recap) ทำหน้าที่หาคำ วลี หรือประโยคเด็ดที่น่าสนใจจากการฟัง

นั้น

5.1.4 ผู้สะท้อน (reflect) ทำหน้าที่สะท้อนความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์ที่

ผู้เล่า

5.2 ผู้เรียนดำเนินการตามบทบาทโดยผลัดกันสวมบทบาททั้ง 4 บทบาท โดยใช้การเวียนบทบาทตามลำดับจากฝั่งขวามือของผู้เริ่มเป็นผู้เล่าคนแรก

5.3 ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันพิจารณาทวนเหตุการณ์สำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ของตนเองกับเหตุการณ์สำคัญในเพลงที่ได้ฟังในขั้นนำ

5.4 ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้งอย่างอิสระ โดยผู้เรียนคนใดประสงค์จะแสดงความคิดเห็นให้ยกป้ายประจำกลุ่มขึ้น (กรณีออนไลน์ใช้วิธีการส่งอิมोजิคอนในช่องแสดงความคิดเห็นของ google meet) เมื่อทุกสมาชิกนำเสนอครบแล้วให้แต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปข้อมูลมาสนับสนุนข้อความเชิงโต้แย้งนั้น

5.6 ผู้เรียนทุกกลุ่มกลับเข้ากลุ่มใหญ่ (กรณีออนไลน์ให้กลับเข้าห้องประชุมหลัก) เพื่อนำเสนอผลการศึกษากลุ่ม โดยถ้ากลุ่มอื่น ๆ มีความคิดเห็นเชิงโต้แย้งให้สามารถเสนอข้อมูลของกลุ่มตนเองได้หลังจากที่กลุ่มนั้นนำเสนอจบ

5.7 ผู้สอนให้ตัวแทนในแต่ละกลุ่มที่ได้รับมอบหมายให้สังเกตใช้ภาษาเชิงโต้แย้ง นำเสนอผลการสังเกตและความรู้สึกที่มีต่อการร่วมวงสนทนา

5.8 ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปกิจกรรม ด้วยการตอบคำถามเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของการใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้ง ด้วยเขียนบนกระดาษที่กำหนดให้ (กรณีออนไลน์ให้พิมพ์ข้อความลงในช่องแสดงความคิดเห็นของ google meet)

ขั้นสรุป (15 นาที)

6. ผู้เรียนฟังเหตุการณ์จากเรื่องจันทโครบ ตอนนางโมราถูกสาปเป็นชะนี จากนั้นให้ผู้เรียนพูดแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้งเป็นรายบุคคล โดยผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้ง

7. ผู้เรียนทั้งชั้นร่วมกันสรุปข้อควรระวังเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้ง

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. เพลง “สองใจ” จาก URL: <https://youtu.be/yNLUyadtPU>
2. เหตุการณ์จากเรื่องจันทโครบ ตอนนางโมราถูกสาปเป็นชะนี

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายลักษณะสำคัญของการใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้งได้	ประเมินการตอบคำถามจากกิจกรรมเปิดใจรับฟัง	แบบประเมินการตอบคำถามจากกิจกรรมเปิดใจรับฟัง	ระบุลักษณะสำคัญได้มากกว่า 3 ลักษณะ
2. แสดงความคิดเห็นได้อย่างมีศิลปะการโต้แย้ง	ประเมินการพูดแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้ง	แบบประเมินการพูดแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้ง	ระบุประเด็นของความคิดเห็นพร้อมแสดงผลประกอบได้ชัดเจนอย่างน้อย 1 ประเด็น

แบบประเมินการพูดแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้ง

ชื่อ - นามสกุล	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
	1. การระบุประเด็นการพูด			
	2. การแสดงเหตุผลประกอบ			
	3. การใช้โวจวนภาษา			

เกณฑ์การประเมินการพูดแสดงความคิดเห็นเชิงโต้แย้ง

รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
1. การระบุประเด็นการพูด	-ระบุประเด็นการแสดงความคิดเห็นได้ตรงประเด็นตามเหตุการณ์อย่างน้อย 2 ประเด็น -ขยายความประเด็นได้ตามลำดับ ไม่วกวนสับสน	-ระบุประเด็นการแสดงความคิดเห็นได้ตรงตามประเด็นตามเหตุการณ์อย่างน้อย 1 ประเด็น -ขยายความประเด็นได้ตามลำดับ ไม่วกวน	-ระบุประเด็นการแสดงความคิดเห็นได้ตรงตามประเด็นตามเหตุการณ์อย่างน้อย 1 ประเด็น -ขาดการขยายความประเด็น
2. การแสดงเหตุผลประกอบ	-แสดงเหตุผลการโต้แย้งได้สอดคล้องกับประเด็นตามเหตุการณ์ - ข้อมูลที่นำมาใช้แสดงเป็นเหตุผลตรงตามข้อเท็จจริง - แสดงตัวอย่างหรือเหตุการณ์ที่สนับสนุนความคิดเชิงโต้แย้งได้อย่างน้อย 1 ตัวอย่าง	-แสดงเหตุผลการโต้แย้งได้สอดคล้องกับประเด็นตามเหตุการณ์ - ข้อมูลที่นำมาใช้แสดงเป็นเหตุผลตรงตามข้อเท็จจริง	-แสดงเหตุผลการโต้แย้งได้สอดคล้องกับประเด็นตามเหตุการณ์
3. การใช้โวจวนภาษา	- ไม่น้ำเสียงเน้นหนักเกินไป - ไม่ใช้อารมณ์ความรู้สึก - ไม่ใช่ภาษากายที่ทำให้รู้สึกถึงการถูกคุกคาม คือ ชี้นิ้ว จ้องตา กอดอก สีหน้าเบื่อหน่าย	ปรากฏการใช้โวจวนภาษาจากระดับคะแนน 3 อยู่ 1 รายการ	ปรากฏการใช้โวจวนภาษาจากระดับคะแนน 3 อยู่ 2 รายการ

แผนการจัดกิจกรรม 3.1 เรื่อง ทฤษฎีวิจารณ์วรรณคดี
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม
หน่วยที่ 3 เรื่อง เสริมใส่องค์ความรู้ เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การศึกษาทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดีในปัจจุบันมีอย่างหลากหลายทฤษฎี ทฤษฎีวิพากษ์ เป็นทฤษฎีหนึ่งที่น่ามาใช้เพื่อวิจารณ์วรรณคดี โดยมุ่งการวิจารณ์วรรณคดีในมุมมองของผู้อ่านผ่านการพิจารณาจากบริบททางสังคม การเมือง และศีลธรรมที่สังคมนั้น ๆ ยึดปฏิบัติ ซึ่งส่งผลให้เกิดชุดความคิดใหม่ ๆ ที่มีต่อการศึกษาดัชนีวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างไม่สิ้นสุด

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนอธิบายแนวคิดของทฤษฎีวิจารณ์วรรณคดีตามทฤษฎีการวิพากษ์ได้
2. ผู้เรียนระบอบุองค์ประกอบสำคัญของการวิจารณ์ตามทฤษฎีวิพากษ์ได้
3. ผู้เรียนเขียนวิจารณ์วรรณคดีที่กำหนดให้ตามทฤษฎีการวิพากษ์ได้

เนื้อหา

ทฤษฎีวิจารณ์วรรณคดี

1. แนวคิดของทฤษฎีวิพากษ์
2. องค์ประกอบสำคัญของการวิจารณ์ตามทฤษฎีวิพากษ์
3. การเขียนวิจารณ์วรรณคดีตามทฤษฎีการวิพากษ์

กิจกรรม

ขั้นนำ (15 นาที)

1. ผู้เรียนทบทวนกลวิธีการแต่งวรรณคดี และลักษณะสำคัญของทฤษฎีการวิจารณ์ตามประสบการณ์เดิมของตนเอง ผ่านกิจกรรมสุ่มป้ายคำถาม โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

หน้า 71

1.1 ตัวแทนผู้เรียนเลือกหมายเลขแผ่นป้าย 1 แผ่นป้ายจากที่กำหนดให้จำนวน 12 แผ่นป้าย

1.2 ผู้สอนใช้วงล้อสุ่มผู้เรียนตอบคำถามในแผ่นป้ายนั้น โดยผู้เรียนที่เป็นผู้เลือกแผ่นป้ายสามารถช่วยตอบคำถามได้

2. ผู้เรียนและผู้สอนพิจารณาคำตอบร่วมกัน จากนั้นนำไปสรุปเป็นผังความคิดในเว็บไซต์ coggle

ขั้นกิจกรรม (90 นาที)

3. ผู้เรียนเลือกอ่านบทความที่กำหนดให้คนละ 1 บทความจาก 3 บทความ

4. ผู้เรียนเขียนคำถามที่ตนเองมี คนละ 3 คำถามลงใต้โพสต์บทความในเว็บไซต์ padlet

5. ผู้เรียนร่วมกันสรุปประเด็นคำถาม โดยผู้สอนบันทึกคำตอบลงในหน้าที่ 1 ของสไลด์ประกอบการสอน

6. ผู้เรียนเลือกข้อความที่ได้บันทึกไว้คนละ 1 ข้อ จากนั้นให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลเพื่อนำมาตอบข้อความนั้นลงในกระดาษที่แจกให้ (กรณีออนไลน์ใช้การตอบลงใน google slide)

7. ผู้สอนนำคำตอบที่ได้มาจัดหมวดหมู่เป็นแนวคิด และองค์ประกอบสำคัญของการวิจารณ์ตามทฤษฎีวิพากษ์ จากนั้นให้ผู้เรียนที่เลือกข้อความนั้นอธิบายข้อมูล ซึ่งผู้สอนอธิบายความรู้ประกอบเพิ่มเติมโดยใช้สไลด์ประกอบการสอน

8. ผู้เรียนร่วมกันตอบคำถามตามประเด็นที่สรุปไว้ข้อ 4 อีกครั้งลงในกระดาษที่แจกให้ (กรณีออนไลน์ใช้การตอบลงใน google slide)

9. ผู้เรียนทำแบบทดสอบจำนวน 10 ข้อ ด้วยเว็บไซต์ kahoot เป็นรายบุคคล

10. ผู้เรียนพิจารณาตัวอย่างการวิจารณ์และตอบคำถามร่วมกันลงในกระดาษที่แจกให้ (กรณีออนไลน์ให้พิมพ์คำตอบลงในช่องแสดงความคิดเห็นของเว็บไซต์ google meet)

11. ผู้เรียนทำใบงานที่ 4 การเขียนวิจารณ์วรรณคดีเรื่อง “จันทโครบ” ส่งเป็นรายบุคคล จากนั้นผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับ เพื่อพิจารณาแก้ไขใบงาน

ขั้นสรุป (15 นาที)

12. ผู้เรียนทบทวนการวิจารณ์วรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ผ่านกิจกรรมสุ่มป้ายคำถาม โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

หน้า 72

12.1 ผู้เรียนแบ่งกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน จากนั้นตัวแทนผู้เรียนในแต่ละกลุ่มเลือกหมายเลขแผ่นป้าย 1 แผ่นป้ายจากที่กำหนดให้จำนวน 15 แผ่นป้าย ในเว็บไซต์ bambooozle

12.2 สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันตอบคำถามจากแผ่นป้ายที่เลือก

12.3 กลุ่มใดมีคะแนนสะสมมากที่สุดกลุ่มจะได้รับรางวัล

13. ผู้เรียนและผู้สอนพิจารณาคำตอบร่วมกัน จากนั้นนำไปสรุปเป็นผังความคิดในเว็บไซต์ coggle

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. แผ่นป้ายคำถามจำนวน 12 คำถาม ในกิจกรรมสุ่มป้ายคำถาม
2. บทความวิจารณ์ตามทฤษฎีวิพากษ์ จำนวน 3 บทความ
3. แผ่นป้ายคำถามจำนวน 15 แผ่นป้าย ในเว็บไซต์ bambooozle

หน้า 64

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายแนวคิดของทฤษฎีวิจารณ์วรรณคดีตามทฤษฎีการวิพากษ์ได้	ตรวจแบบทดสอบใน เว็บไซต์ Kahoot	แบบทดสอบในเว็บไซต์ Kahoot จำนวน 5 ข้อ	ทำถูกอย่างน้อย 3 ข้อ ถือว่าผ่านเกณฑ์
2. ระบุงค์ประกอบสำคัญของ การวิจารณ์ตามทฤษฎีวิพากษ์ได้	ตรวจแบบทดสอบใน เว็บไซต์ Kahoot	แบบทดสอบในเว็บไซต์ Kahoot จำนวน 5 ข้อ	ทำถูกอย่างน้อย 3 ข้อ ถือว่าผ่านเกณฑ์
3. เขียนวิจารณ์วรรณคดี ที่กำหนดให้ตามทฤษฎี การวิพากษ์ได้	ประเมินคำตอบใน ใบงานที่ 4	แบบประเมินใบงานที่ 4	ได้คะแนนการเขียนในระดับ 4 ถือว่าผ่านเกณฑ์

ตัวอย่างสื่อประกอบการสอน: บทความ

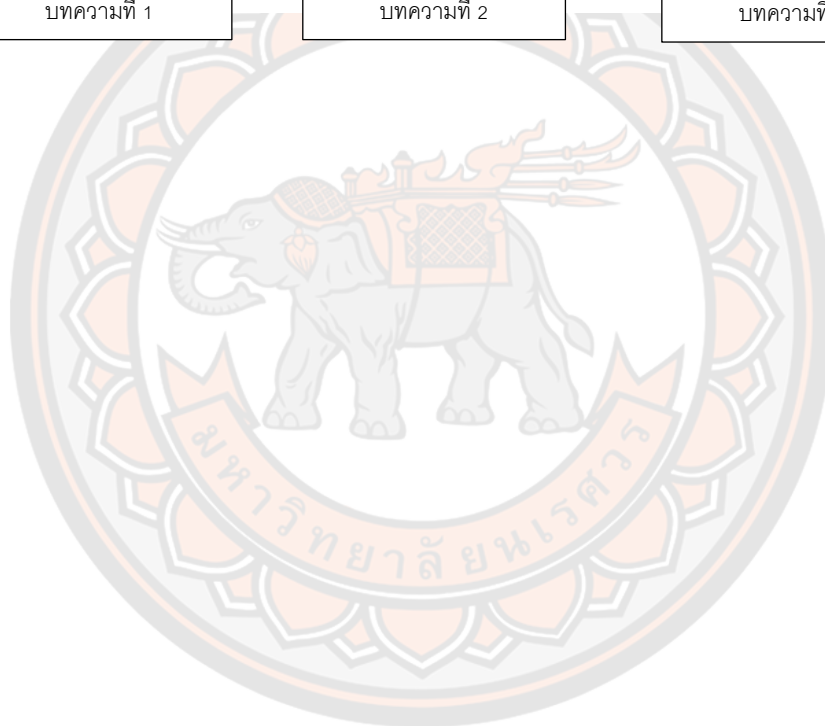
บทความที่ 1

บทความที่ 2

บทความที่ 3

หน้า 74

ใบงานที่ 4
วิพากษ์ วิวิจารณ์

ให้นักศึกษาอ่านนิทานคำกลอนเรื่อง จันทโครบ จาก shorturl.at/nGMRZ

ประเด็นการวิพากษ์:

ทฤษฎีการวิจารณ์ที่นำมาใช้ประกอบ

สรุปเหตุการณ์ตามเรื่อง

การวิพากษ์

แบบประเมินคำตอบในใบงานที่ 4

ข้อที่	รหัสนักศึกษา	ระดับคะแนน				
		5	4	3	2	1
1		-ระบุประเด็นการวิพากษ์ได้ตรงตามเรื่องอย่างน้อย 1 ประเด็น -ระบุทฤษฎีการวิจารณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบได้อย่างน้อย 1 ทฤษฎี -เขียนสรุปเหตุการณ์ได้เป็นลำดับตรงตามเนื้อเรื่อง -อธิบายประเด็นวิพากษ์ตรงตามทฤษฎีที่นำมาใช้และยกตัวบทประกอบมากกว่า 2 ตัวบท	-ระบุประเด็นการวิพากษ์ได้ตรงตามเรื่องอย่างน้อย 1 ประเด็น -ระบุทฤษฎีการวิจารณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบได้อย่างน้อย 1 ทฤษฎี -เขียนสรุปเหตุการณ์ได้เป็นลำดับตรงตามเนื้อเรื่อง -อธิบายประเด็นวิพากษ์ตรงตามทฤษฎีที่นำมาใช้และยกตัวบทประกอบ 1 ตัวบท	ระบุประเด็นการวิพากษ์ได้ตรงตามเรื่องอย่างน้อย 1 ประเด็น -ระบุทฤษฎีการวิจารณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบได้อย่างน้อย 1 ทฤษฎี -เขียนสรุปเหตุการณ์ได้เป็นลำดับตรงตามเนื้อเรื่อง -อธิบายประเด็นวิพากษ์ตรงตามทฤษฎีที่นำมาใช้แต่ขาดการยกตัวบทมาประกอบ	-ระบุประเด็นการวิพากษ์ได้ตรงตามเรื่องอย่างน้อย 1 ประเด็น -ระบุทฤษฎีการวิจารณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบได้อย่างน้อย 1 ทฤษฎี -เขียนสรุปเหตุการณ์ได้เป็นลำดับตรงตามเนื้อเรื่อง -อธิบายประเด็นวิพากษ์โดยใช้ความรู้สึกยังไม่สอดคล้องกับทฤษฎีที่นำมาใช้ แต่มีการยกตัวบทประกอบ	-ระบุประเด็นการวิพากษ์ได้ตรงตามเรื่องอย่างน้อย 1 ประเด็น -ระบุทฤษฎีการวิจารณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบได้อย่างน้อย 1 ทฤษฎี -เขียนสรุปเหตุการณ์ได้เป็นลำดับตรงตามเนื้อเรื่อง -อธิบายประเด็นวิพากษ์โดยใช้ความรู้สึกยังไม่สอดคล้องกับทฤษฎีที่นำมาใช้

แผนการจัดกิจกรรม 3.2 เรื่อง การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม
หน่วยที่ 3 เรื่อง เสริมใส่องค์ความรู้ เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์เป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ในการทบทวนข้อมูลต่าง ๆ ผ่านการใช้ประสบการณ์เดิม ความรู้ความจริงทางทฤษฎี และบริบททางการเมือง จริยธรรม ศีลธรรมที่สังคมปฏิบัติ จึงมีความสำคัญต่อการศึกษาวรรณคดี เพราะทำให้ผู้เรียนอ่านและตอบสนองต่อวรรณคดีโดยใช้มุมมองใหม่ ๆ ซึ่งส่งผลสำคัญต่อการนำไปออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีให้มีความหลากหลาย เข้าถึงวัตถุประสงค์ของการสอนวรรณคดีมากขึ้น

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนอธิบายความหมายของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้
2. ผู้เรียนสรุปความสำคัญของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ที่สัมพันธ์กับการศึกษาวรรณคดีและการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้
3. ผู้เรียนอธิบายการประยุกต์ใช้การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีได้

เนื้อหา

การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

1. ความหมายของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
2. ความสำคัญของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
3. การประยุกต์ใช้การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในการสอน

กิจกรรม

ขั้นนำ (15 นาที)

1. ผู้เรียนเล่นเกมเธอคือใคร โดยมีรายละเอียดของเกมดังนี้

กติกา

- ผู้เล่นประกอบด้วยผู้ใบ้ จำนวน 3-4 คน และผู้ตอบคำใบ้ 1 คน (จำนวนผู้เล่นยึดหยุ่นตามจำนวนผู้เรียนทั้งหมด)
- ผู้เล่นที่ทำหน้าที่เป็นผู้ใบ้ สามารถพูดคำที่เชื่อมโยงไปยังตัวละครตามบัตรคำที่กำหนดให้ได้ครั้งละ 1 คำ โดยห้ามปรากฏชื่อหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของชื่อตัวละคร หากมีจะทำให้คำตอบนั้นเป็นโมฆะ
- กำหนดการเล่น รอบละ 5 นาที เมื่อหมดเวลาแล้วกลุ่มใดได้คะแนนมากที่สุดเป็นผู้ชนะได้รับรางวัล

วิธีการเล่น

- ผู้เรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน จากนั้นผู้สอนสุ่มกลุ่มที่เริ่มเล่นเป็นกลุ่มที่ 1
 - ผู้เล่นที่เป็นคนตอบคำใบ้หันหลังให้หน้าจอ (กรณีออนไลน์ผู้สอนแบ่งห้องประชุมย่อย 2 ห้อง สำหรับผู้ใบ้คำ และผู้ตอบคำใบ้) จากนั้นผู้สอนแสดงชื่อตัวละครบนหน้าจอ ให้ผู้เล่นที่เป็นคนใบ้พูดคำใบ้ เมื่อคำใบ้ได้รับการตอบแล้วผู้สอนเลื่อนคำใหม่ไปเรื่อย ๆ จนครบ 5 นาที
2. ผู้เรียนและผู้สอนอภิปรายสิ่งที่ได้จากการเล่นเกมร่วมกัน โดยใช้การอภิปรายแบบถามตอบ

ขั้นกิจกรรม (90 นาที)

3. ผู้เรียนจับสลากประเด็นการศึกษาที่กำหนด ได้แก่ ความหมายของการคิดไตร่ตรอง ความหมายของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ความสำคัญของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ คนละ 1 ประเด็น โดยไม่บอกสมาชิกคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน
4. ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลตามประเด็นที่ได้รับจากแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตอย่างน้อย 2 แหล่ง ใช้เวลา 15 นาที
5. ผู้เรียนเข้ากลุ่มตามประเด็นที่ได้รับ เพื่อนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนและสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่ม (กรณีออนไลน์ใช้การเข้าประชุมกลุ่มย่อย โดยผู้สอนส่ง link ห้องย่อยให้) ใช้เวลา 35 นาที

หน้า 77

6. ผู้เรียนนำเสนอผลการสรุปของกลุ่มตามลำดับ โดยผู้เรียนในกลุ่มอื่นทำหน้าที่ตั้งคำถามเพื่อถามกลุ่มนำเสนอจำนวนกลุ่มละ 2 คำถาม จากนั้นเมื่อแต่ละกลุ่มนำเสนอจบผู้สอนให้ข้อมูลเพิ่มเติมโดยใช้สไลด์ประกอบการสอน

7. ผู้เรียนเขียนสรุปความหมายและความสำคัญของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ลงในกระดาษที่แจกให้ (กรณีออนไลน์ให้ผู้เรียนพิมพ์ตอบใน google slide)

8. ผู้เรียนร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในการสอนคนละ 1 คำถาม ผู้สอนจัดกลุ่มคำถามที่เหมือนและแตกต่างกัน

9. ผู้สอนสุ่มผู้เรียนตอบคำถามที่จัดกลุ่มไว้ เมื่อผู้เรียนตอบแล้วผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับและเพิ่มเติมข้อมูลให้ในแต่ละประเด็น โดยใช้สไลด์ประกอบการสอน

10. ผู้เรียนทำใบงานที่ 5 การสอนวรรณคดีด้วยการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ส่งเป็นรายบุคคล **ขั้นสรุป (15 นาที)**

11. ผู้เรียนเล่นเกมทบทวนเรื่องความหมาย ความสำคัญ และการประยุกต์ใช้การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ จากเว็บไซต์ vndergo

12. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันพิจารณาคำตอบจากการเล่นเกมเพื่อสรุปบทเรียนร่วมกันอีกครั้ง

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. บัตรคำในเกมเธอคือใคร
2. สไลด์ประกอบการสอน
3. เกมจากเว็บไซต์ vndergo

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายความหมายของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้	การตรวจคำตอบใน เว็บไซต์ google slide	แบบตรวจคำตอบใน เว็บไซต์ google slide	มีค่าสำคัญปรากฏอย่างน้อย 3 คำ ถือว่าผ่านเกณฑ์
2. สรุปความสำคัญของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ที่สัมพันธ์กับการศึกษาวรรณคดีและการออกแบบการเรียนรู้การสอนวรรณคดีได้	การตรวจคำตอบใน เว็บไซต์ google slide	แบบตรวจคำตอบใน เว็บไซต์ google slide	ระบุความสำคัญได้มากกว่า 3 ข้อ ถือว่าผ่านเกณฑ์
3. อธิบายการประยุกต์ใช้การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีได้	ตรวจใบงานที่ 5	แบบประเมินใบงานที่ 5	ระบุประเด็นการนำไปใช้ได้สัมพันธ์กับวรรณคดีที่เลือก อย่างน้อย 3 ประเด็น ถือว่าผ่านเกณฑ์

ตัวอย่างบัตรคำ “เกมฉันทาคือใคร”

ขุนแผน	พระนารายณ์	พระอภัยมณี	ทองประศรี
จินตหรา	โจโฉ	นนทก	กวนอู
มัทรี	ขุนช้าง	ท้าวดาห	อิเหนา
ท้าวกระป็น	วิหยาสะก้า	พระราม	สินสมุทร
พระพันวษา	สมิงพระราม	เตียวเสี่ยว	พระเวสสันดร
เล่าปี่	ชูชก	พลายงาม	อ้วนเสี้ยว
ทศกัณฐ์	นางเงือก	กามะนี	จรรกา
พระเจ้าแผ่นดินเมือง	มัทนา	สังคามาระตา	ศรีประจัน
วันทอง	สุเทษณ์	มายาวิ	หนุมาน
บุษบา	พระอิศวร	นางยักษ์	มัจฉานุ

หน้า 79

รหัสนักศึกษา.....หมู่เรียน.....

ใบงานที่ ๕
ประยุกต์ใช้การไตร่ตรองเชิงวิพากษ์สู่การสอน

คำชี้แจง: ให้นักศึกษาอธิบายการประยุกต์ใช้การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

ระบุวรรณคดีที่สนใจ

.....

เขียนเหตุการณ์สำคัญตามลำดับ

เหตุการณ์ที่ 1.....

เหตุการณ์ที่ 2.....

เหตุการณ์ที่ 3.....

เหตุการณ์ที่ 4.....

เหตุการณ์ที่ 5.....

อธิบายกิจกรรมที่จะทำ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่จะนำไปสอน

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

แผนการจัดกิจกรรม 3.3 เรื่อง การสอนวรรณคดี
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม
หน่วยที่ 3 เรื่อง เสริมใฝ่องค์ความรู้ เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การสอนวรรณคดีมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การทำให้เกิดการวิจักษ์ณ์ การไตร่ตรอง การวิจารณ์ ที่จะมุ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นทั้งด้านเนื้อหาและด้านสุนทรียะที่มีต่อวรรณคดีนั้น ๆ อันจะทำให้กระบวนการเรียนการสอนวรรณคดีมีความหมายตรงตามหลักการสอนวรรณคดีที่เป็นกิจกรรมส่งเสริมการตั้งคำถาม การวิเคราะห์ การไตร่ตรอง การวิพากษ์ ผ่านมุมมองที่หลากหลาย ด้วยกระบวนการกลุ่ม

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนอธิบายจุดมุ่งหมายสำคัญของการสอนวรรณคดีได้
2. ผู้เรียนสรุปหลักการของการสอนวรรณคดีได้
3. ผู้เรียนนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนมาประยุกต์ใช้สอนวรรณคดีได้

เนื้อหา

การสอนวรรณคดี

1. จุดมุ่งหมายสำคัญของการสอนวรรณคดี
2. หลักการสอนวรรณคดี
3. การนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีมาประยุกต์ใช้สอนวรรณคดี

กิจกรรม

ขั้นนำ (15 นาที)

1. ผู้เรียนเข้าชั้นเรียนวรรณคดีวรรณกรรมที่ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการสอน โดยใช้เวลาการสอน 10 นาที

หน้า 81

2. ผู้เรียนร่วมกันบอกกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้ตามข้อเท็จจริงจากสถานการณ์
3. ผู้เรียนร่วมกันบอกความรู้สึกเกี่ยวกับกระบวนการที่ไม่ชอบ
4. ผู้สอนช่วยสรุปประเด็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและความรู้สึกที่ชอบลงในหน้าแรกของสไลด์

ประกอบการสอน

ขั้นกิจกรรม (90 นาที)

5. นักศึกษาแบ่งกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน ทำกิจกรรมสืบค้นการสอน โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

5.1 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกบทความที่ผู้สอนกำหนดให้ กลุ่มละ 1 บทความ โดยไม่ซ้ำกัน

5.2 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการทำงานเพื่อสรุปข้อมูลที่สัมพันธ์กับประเด็นที่กลุ่มได้รับ

5.3 ผู้เรียนทำตามแผนที่วางไว้และเสนอข้อมูลของตนเองต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ของกลุ่ม

5.4 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปข้อมูลของกลุ่มตนเองในรูปแบบ infographic เสนอใน

เว็บไซต์ padlet

6. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายแบบซีกถามข้อมูลของกลุ่มอื่น เพื่อร่วมกันสรุปข้อมูลที่ได้รับ

7. ผู้เรียนร่วมกันประเมินข้อมูลทั้งหมด เพื่อคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่สัมพันธ์ โดยผู้สอนทำหน้าที่ให้คำแนะนำและอธิบายจุดมุ่งหมาย หลักการสอน และการนำกระบวนการเรียนการสอนวรรณคดีมาประยุกต์ใช้สอนวรรณคดี โดยใช้สไลด์ประกอบการสอน

8. ผู้เรียนนำข้อมูลที่คัดเลือกมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลอีกครั้ง โดยผู้สอนทำหน้าที่ตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการคิดเชื่อมโยง จากนั้นบันทึกคำตอบที่ได้ลงในรูปแบบ infographic เสนอในเว็บไซต์ padlet

9. ผู้เรียนทำแบบทดสอบเรื่องจุดมุ่งหมาย หลักการ และการนำกระบวนการเรียนการสอนวรรณคดีมาประยุกต์ใช้สอนวรรณคดี จำนวน 15 ข้อ ในเว็บไซต์ google form

10. ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาคำตอบจากแบบทดสอบเพื่อออกประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม

ขั้นสรุป (15 นาที)

11. ผู้เรียนร่วมกันตอบคำถามที่ผู้สอนกำหนดจากข้อสอบที่ผิดมากที่สุด โดยผู้สอนเป็นผู้ช่วยสรุปประเด็นที่ผู้เรียนตอบมา

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. บทความจำนวน 4 บทความ
2. สไลด์ประกอบการสอน
3. infographic

การวัดและประเมินผล

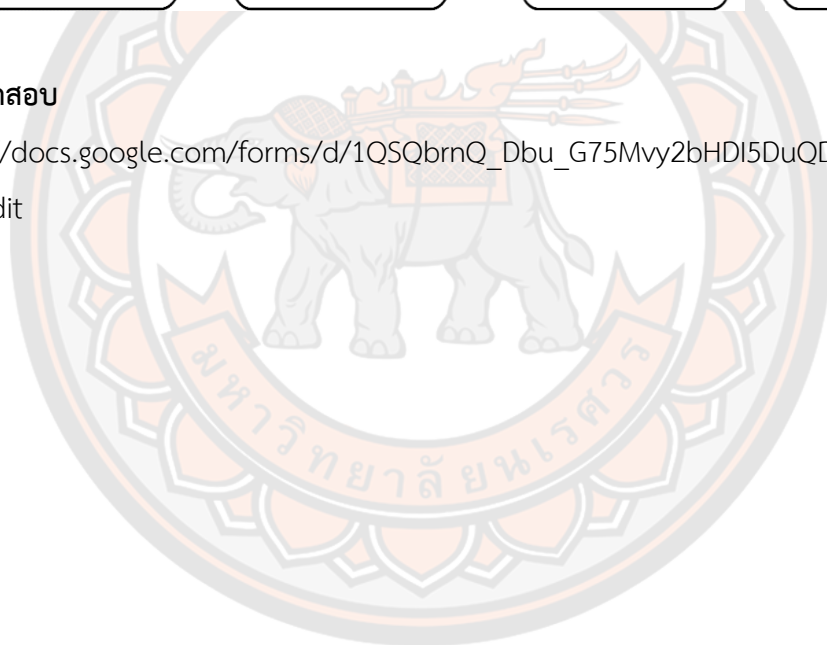
จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายจุดมุ่งหมายสำคัญของการสอนวรรณคดีได้	ตรวจแบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ทำแบบทดสอบถูกต้องอย่างน้อย 3 ข้อ
2. สรุปหลักการของการสอนวรรณคดีได้	ตรวจแบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ทำแบบทดสอบถูกต้องอย่างน้อย 3 ข้อ
3. นำกระบวนการจัดการเรียนการสอนมาประยุกต์ใช้สอนวรรณคดีได้	ตรวจแบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ทำแบบทดสอบถูกต้องอย่างน้อย 3 ข้อ

ตัวอย่างบทความประกอบการสอน

แบบทดสอบ

https://docs.google.com/forms/d/1QSQbrnQ_Dbu_G75Mvy2bHDI5DuQD9GuvTw6AI2kz_bv4/edit

แผนการจัดกิจกรรม 4.1 เรื่อง การระบุสมมติฐานสำคัญตามความจริง
ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
หน่วยที่ 4 เรื่องฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การระบุสมมติฐานสำคัญของเหตุการณ์ในต้วบทวรรณคดี คือ การอ่านเรื่องอย่างอิสระ จากนั้นนำเหตุการณ์บางช่วงที่สะท้อนความขัดแย้ง หรือความไม่พึงพอใจของตัวละคร มาใช้เชื่อมโยงกับการกระทำของตนเองได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะอ่านวรรณคดีเรื่องนั้นด้วยตนเองอย่างอิสระ

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนระบุการกระทำของตนเองที่สัมพันธ์กับสมมติฐานในเหตุการณ์ตามวรรณคดีที่เลือกได้
2. ผู้เรียนยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับสมมติฐานในเหตุการณ์ตามวรรณคดีที่เลือกได้

เนื้อหา

การระบุสมมติฐานสำคัญของเหตุการณ์ในต้วบทวรรณคดี

1. การกระทำของตนเองที่สัมพันธ์กับสมมติฐาน
2. บทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับสมมติฐานในเหตุการณ์ตามวรรณคดี

กิจกรรม: ชั้นการอ่านอย่างอิสระ

1. ผู้สอนยกตัวอย่างตอนใดตอนหนึ่ง หรือบทเด่น ๆ ของต้วบทวรรณคดีที่แสดงถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างตัวละคร ตัวอย่างเช่น

พฤติกรรมของนางวันทอง	ในเรื่องขุนช้างขุนแผนตอนขุนช้างถวายฎีกา
“จะว่ารักขุนช้างกะไรได้	ที่จริงใจมิได้รักแต่สักหนิด
รักพ่อลูกห่างดังดวงชีวิต	แม้ทนทุกข์จะพิโรธไม่โปรดปราน
อย่าเลยจะทูลเป็นกลางไว้	ตามพระทัยท้าวจะแยกให้แตกฉาน
คิดแล้วเท่านั้นมิทันนาน	นางกัมภีร์แล้วก็ทูลไปฉับพลัน
ความรักขุนแผนก็แสนรัก	ด้วยร่วมยามมากไม่เคยฉันท
สู้ลำบากบุกป่ามาด้วยกัน	สารพันอดออมถนอมใจ
ขุนช้างแต่อยู่ด้วยกันมา	คำหนักหาได้ว่าให้เคืองไม่
เงินทองกองไว้มิให้ใคร	ข้าไทใช้สอยเหมือนของตัว
จมน้ำไวยเล่าก็เลือดที่ในอก	ก็หยาบกรักรเท่ากันกับผ้า
ทูลพลาถตัวนางระเริ่มรัว	ความกลัวพระอาญาเป็นพันไป ฯ”

2. ผู้เรียนร่วมกันตอบคำถามปลายเปิดที่เน้นการวิเคราะห์เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละคร ที่จะสามารถนำไปสู่การสรุปสาระสำคัญของตัวบทนั้นได้ เช่น “จากบทข้างต้น นางวันทองเป็นผู้หญิงเช่นไร”

3. ผู้เรียนเลือกอ่านตัวบทวรรณคดีคนละ 1 ตัวบทอย่างอิสระตามความสนใจของตนเอง จากตัวบทที่มีลักษณะ คือ มีสถานการณ์ขัดแย้ง สะท้อนความไม่รู้ไม่พอใจสถานการณ์ที่เป็นอยู่ และตัวบทที่เชื่อมโยงสู่สถานการณ์ปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น

- บทละครเรื่องรามเกียรติ์ตอนนารายณ์ปราบหนทก
- ราชาริราชตอนสมิงพระรามอาสา
- นิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ
- บทละครเรื่องอิเหนาตอนศึกกะหมังกูหนิง
- สามก๊กตอนกวนอูไปรับราชการกับโจโฉ
- ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดกกัณฑ์มัทรี

4. ผู้เรียนคัดเลือกตอนใดตอนหนึ่ง หรือบทเด่น ๆ ของตัวบทวรรณคดีที่แสดงถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างตัวละคร หรือสะท้อนความไม่รู้ไม่พอใจสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ลงในบันทึกการเรียนรู้ที่กำหนดให้

5. ผู้เรียนเขียนบรรยายประสบการณ์ของตนเองที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ตามบทที่ยกมาในข้อ 4 พร้อมยกตัวอย่างบทเด่นที่สัมพันธ์กับการกระทำนั้นมากที่สุด ลงในบันทึกการเรียนรู้ที่กำหนดให้

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ตัวบทวรรณคดีที่สะท้อนความขัดแย้งของตัวละคร
2. คำถามปลายเปิด
3. บันทึกการเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1. ระบุการกระทำของตนเองที่สัมพันธ์กับสมมติฐานในเหตุการณ์ตามวรรณคดีที่เลือกได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 1	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 1	ระบุการกระทำที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์อย่างน้อย 2 การกระทำ
2. ยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับสมมติฐานในเหตุการณ์ตามวรรณคดีที่เลือกได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 1	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 1	ยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับสมมติฐานได้อย่างน้อย 2 ตัวอย่าง

แผนการจัดกิจกรรม 4.2 เรื่อง การคิดได้ตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง
ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
หน่วยที่ 4 เรื่องฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การคิดได้ตามลำดับขั้นตอนได้อย่างต่อเนื่อง คือการบรรยายความเชื่อและความรู้สึกต่อเหตุการณ์ตามวรรณคดี ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การสรุปเรื่องได้ตามเหตุการณ์และการพิจารณาความแตกต่างของข้อสมมติฐานกับความเชื่อความรู้สึก ด้วยการใช้คำถามเชิงวิพากษ์ที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการโต้แย้งทางความคิดภายในตัวผู้เรียนที่เชื่อมโยงกับไปสู่การโต้แย้งประสบการณ์เดิม

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนบรรยายความเชื่อและความรู้สึกของตนเองต่อเหตุการณ์ตามวรรณคดีที่เลือกได้
2. ผู้เรียนระบุความแตกต่างระหว่างข้อสมมติฐานกับความเชื่อและความรู้สึกของตนเองต่อเหตุการณ์ตามวรรณคดีได้

เนื้อหา

การคิดตามลำดับขั้นตอน

1. ความเชื่อและความรู้สึกของตนเองต่อเหตุการณ์ตามวรรณคดีที่เลือก
2. ความแตกต่างระหว่างข้อสมมติฐานกับความเชื่อและความรู้สึกของตนเองต่อเหตุการณ์ตามวรรณคดี

กิจกรรม: ขั้นตั้งคำถามเชิงวิพากษ์

1. ผู้เรียนระบุประสบการณ์เดิมที่มีต่อด้วยตัวบทวรรณคดีที่เลือก โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้
 - 1.1 ผู้เรียนอ่านคำตอบที่ได้จากบันทึกการเรียนรู้ 1 อีกครั้ง
 - 1.2 ผู้เรียนพิจารณาประเด็นสำคัญตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

1.3 ผู้เรียนทบทวนความเชื่อและความรู้สึกของตนเองต่อเหตุการณ์ตามวรรณคดีที่เลือกอีกครั้ง และบันทึกลงในบันทึกการเรียนรู้ 2

2. ผู้สอนยกตัวอย่างตัวบทวรรณคดีบางบทที่มีสถานการณ์ขัดแย้ง ตัวอย่างเช่น พฤติกรรมของนางวันทอง ในเรื่องขุนช้างขุนแผนตอนขุนช้างถวายฎีกา

“ ๑ นางวันทองรับพระราชโองการ	ให้บันดาลบังจิตรหาคิดไม่
อกุศลดลมิให้ชั่วใจ	ด้วยสิ้นในอายุที่เกิดมา
คิดคะนึ่งตะลึงตะลานอก	ตั้งตัวตกพระสุเมรุภูผา
ให้อุทัจ้ออันตันอุรา	เกรงผิดภายหน้าก็สุดคิด
จะว่ารักขุนช้างกะไรได้	ที่จริงใจมิได้รักแต่สักหนิด
รักพ่อลูกหวังดวงชีวิต	แม้ทูลผิดจะพิโรธไม่โปรดปราน
อย่าเลยจะทูลเป็นกลางไว้	ตามพระทัยทำจะแยกให้แตกฉาน
คิดแล้วเท่านั้นมิทันนาน	นางกัมภีร์มาแล้วก็ทูลไปฉับพลัน
ความรักขุนแผนก็แสนรัก	ด้วยร่วมยากมานักไม่เคยดฉันท
สู้ลำบากบุกป่ามาด้วยกัน	สารพันอดออมถนอมใจ
ขุนช้างแต่อยู่ด้วยกันมา	คำหนักหาได้ว่าให้เคืองไม่
เงินทองกองไว้มิให้ใคร	ข้าไทใช้สอยเหมือนของตัว
จมีนไวยเล่าก็เลือดที่นอก	ก็หยาบกรักรเท่ากันกับผิว
ทูลพลาถ์นางระเริ่มรัว	ความกลัวพระอาญาเป็นพันไป ๗
๑ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงภพ	ฟังจบแค้นคั่งตั้งเพลิงไหม้
เหมือนดินประสิวปลิวติดกับเปลวไฟ	ดูคู่เป็นได้อีวันทอง
จะว่ารักช้างไหนไม่ว่าได้	น้ำใจจะประดั่งเข้าทั้งสอง
ออกนั้นเข้านี้มีสารอง	ยิ่งกว่าห้องทะเลอันล้ำลึก
จอกแหนแพเสาสำเภาใหญ่	จะทอดถมเท่าไรไม่รู้สัก
เหมือนมหาสมุทรสุดซึ้งซีกน้ำลึกเหลือจะหยั่งกระทั่งดิน	
อิฐผาหาหามาทุ่มถม	ก็จ่อมจมสูญหายไปหมดสิ้น
อีสานถ้อยจัญไรใจมิห	ดังเพชรนิลเกิดขึ้นในอาจ
รูปงามนามเพราะน้อยไปฤ	ใจไม่เชื่อสมศักดิ์เท่าเส้นผม

หน้า 90

แต่ใจสัตว์มันยังมีที่นิยม	สมาคมก็แต่ถึงฤดูมัน
มีงนี่ถ้อยยิ่งกว่าถ้อยอีทำยเมือง	จะเอาเรื่องไม่ได้สักสิ่งสรรพ
ละโมบมากตัดมหาตาเป็นมัน	สักร้อยพันให้มึงไม่ถึงใจ
ว่าหญิงชั่วผู้ยงครวละคนเดียว	หาตามตอมกันเกรียวเหมือนมึงไม่
หนักแผ่นดินกูจะอยู่ไย	อ้ายไว้มึงอย่านับว่ามารดา
กูเลี้ยงมึงถึงให้เป็นหัวหมื่นคนอื่นรู้ว่าแม่ก็ขายหน้า	
อ้ายขุนช้างขุนแผนทั้งสองรา	กูจะหาเมียให้อยาอาลัย
หญิงกาลกิณีอีแพศยา	มันไม่น่าเซยชิดพิสมัย
ที่รูปรวยสวยสมมีถมไป	มึงตัดใจเสียเถิดอีคนนี้
เร่งเร็วเหวยพระยายมราชไปพันพาดเสียให้มันเป็นผี	
อกเอาชวานผ้ออย่าปราณี	อย่าให้มีโลหิตติดดินกู
เอาใบตองรองไว้ให้หมากิน	ตกดินจะอัปรียกาลืออยู่
พันให้หญิงชายทั้งหลายดู	สั่งเสร็จเสด็จสู่ปราสาทชัย ฯ”

3. ผู้สอนใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนสังเกตสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากตัวบทตามความรู้ความเชื่อเดิมของตนเอง ตัวอย่างเช่น

- จากเหตุการณ์ข้างต้นนางวันทองตัดสินใจอย่างไร
- เพราะเหตุใดนางวันทองจึงตัดสินใจเช่นนั้น
- ผลจากการตัดสินใจของนางวันทองเป็นอย่างไร

จากนั้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์โดยผู้สอนจะเป็นผู้สะท้อนผลการคิดและสรุปลักษณะของคำถามเชิงวิพากษ์ที่เกิดขึ้นจากการตอบคำถามในแต่ละคำถาม

4. ผู้เรียนตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ซึ่งเป็นคำถามที่ปฏิเสธความรู้เดิมจากตัวบทวรรณคดีที่เลือกอ่านตามความสนใจนั้นเป็นรายบุคคล ลงในบันทึกการเรียนรู้ 2

ตัวอย่างคำถามเชิงวิพากษ์เช่น “หากนางวันทองไม่ใช่ผู้หญิงสองใจอย่างที่โดนประณามแล้วนางวันทองเป็นอย่างไร”

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ตัวอย่างตัวบทจากเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนขุนช้างถวายฎีกา
2. ตัวอย่างคำถามจากเรื่อง
3. ตัวอย่างคำถามเชิงวิพากษ์

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1. บรรยายความเชื่อและความรู้สึกของตนเองต่อเหตุการณ์ตามวรรณคดีที่เลือกได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 2	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 2	เขียนบรรยายความเชื่อและความรู้สึกของตนเองได้ตรงตามเหตุการณ์ในวรรณคดีที่อ่าน โดยนำเหตุการณ์ในเรื่องมาประกอบได้อย่างน้อย 2 เหตุการณ์
2. ระบุความแตกต่างระหว่างข้อสมมติฐานกับความเชื่อและความรู้สึกของตนเองต่อเหตุการณ์ตามวรรณคดีได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 2	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 2	เขียนประโยคคำถามเชิงวิพากษ์จากเหตุการณ์ในเรื่องได้

หน้า 92

บันทึกการเรียนรู้ 2

ชื่อ นามสกุล: _____

วรรณคดีที่เลือก: _____

คำชี้แจง: ให้ผู้เรียนทบทวนเหตุการณ์จากวรรณคดีที่เลือก จากนั้นนำมาเขียนบรรยายความเชื่อและความรู้สึกของตนเองที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านตัวบทนั้นอีกครั้ง จากนั้นพิจารณาบททวนเหตุผลของการเกิดเหตุการณ์ในเรื่องและนำมาตั้งเป็นคำถามเชิงวิพากษ์

เขียนสรุปเหตุการณ์อีกครั้ง	ยกตัวอย่างตัวบท
<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> เชื่อและรู้สึกอย่างไร? </div>	
<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

คำถามเชิงวิพากษ์

แผนการจัดกิจกรรม 4.3 เรื่อง การตีความหมายกระบวนทัศน์
ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
หน่วยที่ 4 เรื่องฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
ในเวลา 3 ชั่วโมง นอกเวลา 3 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การตีความหมายกระบวนทัศน์ คือการศึกษาความหมายของเหตุการณ์ในดับทวรรณคดี โดยใช้ความรู้เชิงทฤษฎีจากทฤษฎีวิจรรย์วรรณคดี เช่น ทฤษฎีโครงสร้าง ทฤษฎีวิพากษ์ ทฤษฎีรื้อสร้าง ทฤษฎีสตรีนิยม ฯลฯ ซึ่งการนำทฤษฎีการวิจรรย์มาใช้ศึกษาดับทจะทําให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในเหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละครมากขึ้น

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนระบุข้อขัดแย้งจากการศึกษาทความวิจรรย์ที่นำทฤษฎีวิจรรย์มาใช้ศึกษาดับทได้
2. ผู้เรียนอธิบายเหตุการณ์หรือตัวละครโดยใช้ทฤษฎีวิจรรย์วรรณคดีได้
3. ผู้เรียนยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับทฤษฎีที่ใช้ได้

เนื้อหา

การตีความหมายของเหตุการณ์ในดับทวรรณคดี

1. ข้อขัดแย้งจากการศึกษาทความวิจรรย์ที่นำทฤษฎีวิจรรย์มาใช้ศึกษาดับท
2. การอธิบายเหตุการณ์หรือตัวละครโดยใช้ทฤษฎีวิจรรย์วรรณคดี
3. บทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับทฤษฎีวิจรรย์วรรณคดีที่ใช้

กิจกรรม: ชั้นอภิปรายกลุ่มย่อย

1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มตามวรรณคดีที่เลือก กำหนดสมาชิกกลุ่ม 3 คนต่อ 1 กลุ่ม และให้ผู้เรียนเลือกบทบาทอย่างอิสระตามความสนใจ จากบทบาทที่กำหนดให้ 3 บทบาท ดังนี้ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม และผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ

2. ผู้สอนชี้แจงบทบาทแต่ละบทบาทให้ผู้เรียนทราบ
 3. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยร่วมกันทบทวนประเด็นคำถามเชิงวิพากษ์ที่แต่ละคนตั้งไว้ จากนั้นนำมาอภิปรายร่วมกันแบบเวียนวงรอบ เพื่อสรุปเป็นประเด็นการวิเคราะห์ของกลุ่มตนเอง
 4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มย่อยนำเสนอประเด็นการวิเคราะห์ของกลุ่มตนเองเป็นรายกลุ่ม โดยผู้สอนจะทำหน้าที่สะท้อนผลให้ผู้เรียนด้วยการใช้คำถามเชิงวิเคราะห์และประเมินค่า

ตัวอย่างคำถามเช่น

 - ประเด็นนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจในวรรณคดีหรือพฤติกรรมตัวละครต่างไปจากเดิมอย่างไร
 - ถ้าจะทำให้การศึกษาประเด็นนี้ชัดเจนขึ้นจำเป็นต้องใช้ข้อมูลใดมาประกอบอีกได้บ้าง
 5. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยศึกษาเนื้อหาตามบทบาทที่เลือกจากแหล่งเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนดให้ คือบทความวิจารณ์ต่าง ๆ หรือแหล่งอื่น ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ จากนั้นบันทึกลงในบันทึกการเรียนรู้ 3 ของตนเอง
 6. ผู้เรียน นำเสนอข้อมูลที่สรุปได้จากบันทึกการเรียนรู้ 3 มานำเสนอต่อกลุ่ม ตามบทบาทดังนี้
 - 6.1 ผู้เรียนที่มีบทบาทผู้ค้นคว้าทางทฤษฎีนำเสนอข้อมูลของตนเองสรุปได้ตามบันทึกการเรียนรู้ 3
 - 6.2 ผู้เรียนที่มีบทบาทผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะสรุปข้อมูลของผู้ค้นคว้าทางทฤษฎีและนำเสนอข้อมูลของตนเองที่ช่วยสนับสนุนให้ข้อมูลดังกล่าว
 - 6.3 ผู้เรียนที่มีบทบาทผู้ค้นคว้าทางศีลธรรมตั้งข้อสังเกตที่เชื่อมโยงกับข้อมูลของตนเองเพิ่มเติม
 7. ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนมาสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่ม ครั้งที่ 1 ไปใช้อธิบายเหตุการณ์ หรือตัวละครในวรรณคดีที่ศึกษา พร้อมยกตัวอย่างจากตัวบทประกอบลงในบันทึกการเรียนรู้ 3 ของตนเอง
- กิจกรรมนอกเวลา:** ผู้เรียนศึกษาข้อมูลตามแหล่งข้อมูลที่กำหนด หรือแหล่งที่สนใจมาก่อนล่วงหน้า ทั้งนี้ถ้าเป็นแหล่งข้อมูลตามที่คุณเรียนสนใจให้ผู้เรียนเตรียมข้อมูลเหล่านั้นมาด้วย

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. บทความวิจารณ์วรรณคดี
2. คำถามเชิงวิเคราะห์และประเมินค่า

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1. ระบุข้อขัดแย้งจาก การศึกษาบทความ วิจารณ์ที่นำทฤษฎีวิจารณ์ มาใช้ศึกษาตัวบทได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 3	แบบตรวจบันทึกการ เรียนรู้ 3	- ระบุข้อดีและข้อบกพร่อง ของทฤษฎีที่นำมาใช้ได้ อย่าง น้อย 2 ข้อ - ยกตัวอย่างประกอบที่ สัมพันธ์กับตัวบทได้อย่าง ชัดเจน อย่างน้อย 1 ประเด็น
2. อธิบายเหตุการณ์หรือ ตัวละครโดยใช้ทฤษฎี วิจารณ์วรรณคดีได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 3	แบบตรวจบันทึกการ เรียนรู้ 3	อธิบายเหตุการณ์หรือ พฤติกรรมตัวละครโดยใช้ ทฤษฎีวิจารณ์ได้อย่างน้อย 1 ทฤษฎี
3. ยกตัวอย่างบท ประพันธ์ที่สัมพันธ์กับ ทฤษฎีที่ใช้ได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 3	แบบตรวจบันทึกการ เรียนรู้ 3	ยกตัวบทมาประกอบการ อธิบายตามทฤษฎีวิจารณ์ได้ อย่างน้อย 3 ตัวบท

บันทึกการเรียนรู้ 3 : ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี

ชื่อ นามสกุล: _____

วรรณคดีที่เลือก: _____

คำชี้แจง: ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของเนื้อเรื่อง ได้แก่ ผู้แต่ง จุดประสงค์การแต่ง ลักษณะคำประพันธ์ กลวิธีการดำเนินเรื่อง เพื่อนำไปสู่การทบทวนตัดสินใจเลือกบางส่วนของเนื้อหาในคัมภีร์ที่น่าจดจำหรือมีความสำคัญกับเรื่อง เช่น เนื้อหาที่สะท้อนความคิดหลัก เนื้อหาที่แสดงถึงความขัดแย้งของสถานการณ์ของสถานการณ์มาเป็นประเด็นการอภิปราย เพื่อทำให้เกิดการย้อนกลับไปยังการวิเคราะห์ตีความ หรือให้ข้อมูลที่เชื่อมโยงตัวบทกับเหตุผลทางทฤษฎี จากนั้นไปสรุปสาระสำคัญของเรื่องหรือของการอภิปรายกลุ่มที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญของตัวบท

ประเด็นการวิเคราะห์

ทฤษฎีที่สัมพันธ์กับประเด็นการวิเคราะห์

ข้อดีของทฤษฎี

ข้อบกพร่องของทฤษฎี

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้า

บันทึกการวิจัย 3 : ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี

รายการบันทึก	บรรยายเหตุการณ์หรือพฤติกรรมตัวละคร	ระบุตัวประกอบกรณีศึกษา	หน้าที่
ผู้แต่ง			
จุดประสงค์การแต่ง			
กลวิธีดำเนินเรื่อง			

บันทึกการเรียนรู้ 3 : ผู้ค้นคว้าทางศิลปกรรม

ชื่อ นามสกุล: _____

วรรณคดีที่เลือก: _____

คำชี้แจง: ระบุข้อสังเกตจากการฟังการนำเสนอที่เชื่อมโยงกับประเด็นทางการเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และปรัชญา

คำแนะนำในการตั้งข้อสังเกต

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้แต่ง: ชีวิต และผลงาน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับยุคสมัยของเหตุการณ์ในวรรณคดี
3. ข้อมูลที่ขัดแย้งกับการอธิบายตามทฤษฎี: คำศัพท์, พฤติกรรมตัวละคร

เหตุการณ์หรือพฤติกรรมตัวละคร	ข้อสังเกต	ตัวบทที่สะท้อนข้อสังเกต

บันทึกการเรียนรู้ 3 : ผู้ค้นคว้าทางศิลปกรรม

ระบุประเด็น	บรรยายเหตุการณ์หรือพบกิจกรรมตัวละคร	ระบุตัวบทประกอบกรอธบาย	หน้าที่

บันทึกการเรียนรู้ 3 : ผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ

ระบุประเด็น	บรรยายเหตุการณ์หรือพฤติกรรมตัวละคร	ระบุตัวประกอบการอธิบาย	หน้าที่

แผนการจัดกิจกรรม 4.4 เรื่อง การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคม
ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
หน่วยที่ 4 เรื่องฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
ในเวลา 3 ชั่วโมง นอกเวลา 3 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคม คือการระบุถึงข้อขัดแย้งและอิทธิพลทางบริบทสังคม อันได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม การเมือง ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของตัวละครในวรรณคดี ซึ่งการนำบริบททางสังคมมาเป็นส่วนหนึ่งของการอธิบายวรรณคดีจะทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงในเหตุการณ์ การกระทำของตัวละคร และเจตนาสำคัญของผู้แต่ง

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนระบุข้อขัดแย้งจากการศึกษาคุณธรรม จริยธรรมและการเมืองที่สัมพันธ์กับตัวบทได้
2. ผู้เรียนอธิบายอิทธิพลของบริบททางสังคมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือตัวละครในตัวบทได้
3. ผู้เรียนยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคมได้

เนื้อหา

การเชื่อมโยงเหตุผลทางบริบทสังคมของเหตุการณ์ในตัวบทวรรณคดี

1. การระบุข้อขัดแย้งทางบริบทสังคม: คุณธรรม จริยธรรม การเมือง
2. อิทธิพลของบริบททางสังคม: คุณธรรม จริยธรรม การเมือง ที่ส่งผลต่อวรรณคดี
3. บทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคม

กิจกรรม: ชั้นอภิปรายกลุ่มย่อย

1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มเดิมตามการอภิปรายครั้งที่ 1 เพื่อปฏิบัติตามบทบาทที่ได้เลือกไว้

2. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยนำข้อมูลที่ได้แลกเปลี่ยนในครั้งที่ 1 มาสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่ม จากนั้นนำเสนอผลการสรุปเป็นรายกลุ่มโดยผู้สอนจะทำหน้าที่สะท้อนผลให้ผู้เรียนด้วยการใช้คำถามเชิงวิเคราะห์และประเมินค่า

ตัวอย่างคำถามเช่น

- การสรุปดังกล่าวยังขาดประเด็นสำคัญใดอีก
 - ถ้าจะทำให้การศึกษาประเด็นนี้ชัดเจนขึ้นจำเป็นต้องใช้ข้อมูลใดมาประกอบอีกได้บ้าง
3. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยศึกษาเนื้อหาตามบทบาทที่เลือกจากแหล่งเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนดให้ คือบทความต่าง ๆ หรือแหล่งอื่น ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ จากนั้นบันทึกลงในบันทึกการเรียนรู้ 4 ของตนเอง
4. ผู้เรียน นำเสนอข้อมูลที่สรุปได้จากบันทึกการเรียนรู้ 4 มานำเสนอต่อกลุ่ม ตามบทบาทดังนี้
- 4.1 ผู้เรียนที่มีบทบาทผู้ค้นคว้าทางทฤษฎีตั้งข้อสังเกตที่เชื่อมโยงกับข้อมูลของตนเองเพิ่มเติม
 - 4.2 ผู้เรียนที่มีบทบาทผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะสรุปข้อมูลของผู้ค้นคว้าทางทฤษฎีและนำเสนอข้อมูลของตนเองที่ช่วยสนับสนุนให้ข้อมูลดังกล่าว
 - 4.3 ผู้เรียนที่มีบทบาทผู้ค้นคว้าทางศีลธรรมนำเสนอข้อมูลของตนเองที่สรุปได้ตามบันทึกการเรียนรู้ 4
5. ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนมาสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่ม ครั้งที่ 2 ลงในบันทึกการเรียนรู้ 4 ของตนเอง

กิจกรรมนอกเวลา: ผู้เรียนศึกษาข้อมูลตามแหล่งข้อมูลที่กำหนด หรือแหล่งที่สนใจมาก่อนล่วงหน้า ทั้งนี้ถ้าเป็นแหล่งข้อมูลตามที่ผู้เรียนสนใจให้ผู้เรียนเตรียมข้อมูลเหล่านั้นมาด้วย

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. บทความวิจารณ์วรรณคดี
2. คำถามเชิงวิเคราะห์และประเมินค่า

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
ระบุข้อขัดแย้งจาก การศึกษาคุณธรรม จริยธรรมและการเมืองที่ สัมพันธ์กับตัวบทได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 4	แบบตรวจบันทึกการ เรียนรู้ 4	-ระบุข้อขัดแย้งจาก การศึกษาได้อย่างน้อย 3 ข้อ
อธิบายอิทธิพลของบริบท ทางสังคมที่ส่งผลต่อ เหตุการณ์หรือตัวละครใน ตัวบทได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 4	แบบตรวจบันทึกการ เรียนรู้ 4	อธิบายสาเหตุหลักที่มีมา จากอิทธิพลของบริบท ทางสังคมได้อย่างน้อย 2 สาเหตุ
ยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่ สัมพันธ์กับบริบททางสังคม ได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 4	แบบตรวจบันทึกการ เรียนรู้ 4	ยกตัวอย่างจากตัวบทที่ สัมพันธ์กับบริบททาง สังคมได้อย่างน้อย 2 ตัวอย่าง

บันทึกการเรียนรู้ 4 : ผู้ค้นคว้าทางศิลปกรรม

ชื่อ นามสกุล: _____

วรรณคดีที่เลือก: _____

ประเด็นการวิเคราะห์ของกลุ่ม: _____

คำชี้แจง: ค้นคว้าข้อมูลทางการเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ประเพณีที่สัมพันธ์กับตัวบทที่อ่านจากแหล่งอื่น ๆ เช่น บทความ งานวิจัย ฯลฯ เพื่อนำไปสู่การทบทวนตัดสินใจเลือกบางส่วนของเนื้อหาในตัวบทที่นำจมาหรือมีความสำคัญกับเรื่อง เช่น เนื้อหาที่สะท้อนความคิดหลัก เนื้อหาที่แสดงถึงความขัดแย้งของสถานการณ์ของสถานการณ์มาเป็นประเด็นการอภิปราย เพื่อทำให้เกิดการย้อนกลับไปยังการวิเคราะห์ตีความ หรือให้ข้อมูลที่เชื่อมโยงตัวบทกับเหตุผลทางศิลปกรรมจากนั้นไปสรุปสาระสำคัญของเรื่องหรือของการอภิปรายกลุ่มที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญของตัวบท

การกระทำของตัวละคร	อิทธิพลของสังคม	ตัวบทที่สะท้อน	หน้าที่

แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้า

.....

.....

.....

.....

บันทึกการเรียนรู้ 4 : ผู้ค้นคว้าทางศึกษาระดม

บรรยายเหตุการณ์หรือพฤติกรรม ตัวละคร	ระบุสาเหตุหลักที่สัมพันธ์กับอิทธิพลของบริบท ทางสังคม	ระบุตัวบทประกอบการอธิบาย	หน้าที่
	กรอบทางสังคม: วัฒนธรรม คำนิยม ประเพณี กฎหมาย		
	กรอบทางศึกษาระดม: หลักการ ธรรม จริยธรรม		

สรุปวาทกรรมของกลุ่ม:

1.....

2.....

บันทึกการเรียนรู้ 4 : ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี

ชื่อ นามสกุล: _____

วรรณคดีที่เลือก: _____

คำชี้แจง: ระบุข้อสังเกตจากการพิจารณาเสนอที่เชื่อมโยงกับประเด็นทางทฤษฎีที่เลือกนำมาวิจารณ์

คำแนะนำในการตั้งข้อสังเกต

1. ข้อมูลหลักการของทฤษฎี
2. ความหมายของคำศัพท์

เหตุการณ์หรือพฤติกรรมตัวละคร	ข้อสังเกต	ตัวบทที่สะท้อนข้อสังเกต

บันทึกการเรียนรู้ 4 : ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี

บรรยายเหตุการณ์หรือพฤติกรรม ตัวละคร	ระบุสาเหตุหลักที่สัมพันธ์กับอิทธิพลของบริบท ทางสังคม	ระบุตัวบทประกอบการอธิบาย	หน้าที่
	ทฤษฎี คำศัพท์ การสรรคำหรือการใช้ภาพพจน์ที่สัมพันธ์กับกรอบทางสังคม: วัฒนธรรม คำนิยม ประเพณี กฎหมาย		
	ทฤษฎี คำศัพท์ การสรรคำหรือการใช้ภาพพจน์ที่สัมพันธ์กับกรอบทางสังคม: หลักธรรม จริยธรรม		

สรุปวาทกรรมของกลุ่ม:

- 1.....
- 2.....

บันทึกการเรียนรู้ 4 : ผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ

บรรยายเหตุการณ์หรือพฤติกรรม ตัวละคร	ระบุสาเหตุหลักที่สัมพันธ์กับอิทธิพลของบริบท ทางสังคม	ระบุตัวบทประกอบการอธิบาย	หน้าที่
	ประสบการณ์, ความรู้สึกที่สัมพันธ์กับกรอบทางสังคม: วัฒนธรรม คำนิยาม ประเพณี กฎหมาย		
	ประสบการณ์, ความรู้สึกที่สัมพันธ์กับกรอบทางศีลธรรม: หลักธรรม จริยธรรม		

สรุปภาพธรรมของกลุ่ม:

1.....

2.....

แผนการจัดกิจกรรม 4.5 เรื่อง การปรับเปลี่ยนมุมมอง
ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
หน่วยที่ 4 เรื่องฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
ในเวลา 3 ชั่วโมง นอกเวลา 3 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การปรับเปลี่ยนมุมมอง คือ มุมมองใหม่ที่เกิดจากการศึกษาอย่างรอบด้านจากทั้งการใช้ ทฤษฎีการวิจารณ์ การใช้บริบททางสังคม และอารมณ์ประสบการณ์ของผู้อ่านวรรณคดี ที่ทำให้ผู้เรียน อ่านวรรณคดีได้อย่างเห็นคุณค่าซึ่งนำไปสู่การขยายขอบเขตของการวิพากษ์วิจารณ์ และการสอน วรรณคดีได้ตามจุดประสงค์ของวรรณคดีได้

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อนำมาสรุปเป็นมุมมองใหม่ของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์หรือ ตัวละครในต้วบทวรรณคดีที่สนใจได้
2. ผู้เรียนนำมามุมมองใหม่มาอธิบายเหตุการณ์ หรือตัวละครในต้วบทวรรณคดีที่สนใจได้
3. ผู้เรียนยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับมุมมองใหม่ได้

เนื้อหา

การปรับเปลี่ยนมุมมองทางวรรณคดี

1. ลักษณะของมุมมองใหม่ทางวรรณคดี
2. การประยุกต์ใช้มุมมองใหม่เพื่ออธิบายวรรณคดี
3. บทประพันธ์ที่สัมพันธ์กับมุมมองใหม่

กิจกรรม: ชั้นสะท้อนผลการคิด

1. ผู้เรียนที่เป็นตัวแทนของกลุ่มย่อยนำเสนอผลการสรุปของกลุ่มต่อชั้นเรียน ครั้งละ 1 กลุ่ม กลุ่มละ 30 นาที

2. ผู้เรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มย่อยนำเสนองานจบ ผู้เรียนกลุ่มอื่นตั้งข้อคำถามเกี่ยวกับผลการสรุป เพื่อให้เกิดการทบทวนข้อมูล
3. ผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับเพิ่มเติมในบางประเด็น เพื่อให้ผู้เรียนตรวจสอบความรู้ใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม และให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่โดยใช้ตัวอย่างบทความวิจารณ์ และผังความคิด
4. ผู้เรียนทำบันทึกการเรียนรู้ 5 เพื่อทบทวนความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นผ่านการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ต่อวาทกรรมในวรรณคดีที่เลือก
5. ผู้เรียนเขียนวิจารณ์ เพื่อสะท้อนความเข้าใจต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละครตามเนื้อเรื่องวรรณคดีโดยใช้มุมมองใหม่
6. ผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน เพื่อนำไปทบทวนตรวจสอบประเด็นอีกครั้ง

กิจกรรมนอกเวลา: ผู้เรียนเขียนบทความวิจารณ์

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ข้อคำถาม
2. ตัวอย่างการเขียนบทความวิจารณ์
3. ผังความคิด

บันทึกการเรียนรู้ 5 : สรุปผลการอภิปรายกลุ่มใหญ่

ชื่อ นามสกุล: _____

วรรณคดีที่เลือก: _____

ประเด็นวาทกรรมของกลุ่ม: _____

คำถามกลุ่ม	คำถามกลุ่ม	คำถามกลุ่ม
------------------------------	------------------------------	------------------------------

คำถามวิพากษ์:

อธิบายคำตอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อขัดแย้งที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละคร

.....

.....

.....

.....

.....

**แผนการจัดกิจกรรม 5.1 เรื่อง ทบทวนประสบการณ์
ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
หน่วยที่ 5 เรื่องฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
ในเวลา 2 ชั่วโมง นอกเวลา 2 ชั่วโมง**

สาระสำคัญ

การทบทวนประสบการณ์ คือการคิดย้อนกลับเกี่ยวกับการสอนวรรณคดี โดยมุ่งพิจารณาไปยังมุมมองใหม่ที่มีต่อการศึกษาวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ และการระลึกถึงประสบการณ์เดิมที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทราบถึงปัญหาการสอนวรรณคดีได้

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนระบุมุมมองใหม่ที่ได้จากการศึกษาวรรณคดีได้

เนื้อหา

การทบทวนประสบการณ์เดิม

1. มุมมองใหม่ที่ได้จากการศึกษาวรรณคดี

กิจกรรม: ชั้นทบทวนประสบการณ์

1. ผู้เรียนเลือกวรรณคดีที่ต้องการสอนคนละ 1 เรื่อง โดยเป็นวรรณคดีที่ระบุในรูปแบบเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาอย่างอิสระ
2. ผู้สอนตั้งคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับประสบการณ์ใหม่ที่มีต่อวรรณคดีเลือก

ตัวอย่างคำถาม

- เหตุการณ์ความขัดแย้งในเรื่อง ส่งผลให้ตัวละครมีพฤติกรรมอย่างไร
 - อิทธิพลของสังคม: การเมืองการปกครอง ค่านิยม วัฒนธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ใดที่เป็นสาเหตุสำคัญของการกระทำของตัวละคร
 - ตัวละครควรมีความคิดความเชื่อใดจึงจะทำให้การกระทำของตนเองเปลี่ยน และคิดว่า จะส่งผลอย่างไรกับตัวเรื่อง
3. ผู้เรียนเขียนแสดงความคิดเห็นลงในกระดาษที่แจกให้ (กรณีออนไลน์ให้เขียนลงใน google slide)
 4. ผู้เรียนช่วยกันพิจารณาในแต่ละความคิดเห็น เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ประสบการณ์เดิม เกี่ยวกับการสอนวรรณคดีเรื่องที่เลือก ผู้สอนบันทึกคำตอบลงบนกระดาน (กรณีออนไลน์ใช้กระดาน jambord)
 5. ผู้เรียนดูคลิปวิดีโอการสอนวรรณคดีจำนวน 3 คลิปและช่วยกันบอกกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนวรรณคดีตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอและตรงกับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตนมี ผู้สอนบันทึกคำตอบลงบนกระดาน (กรณีออนไลน์ใช้กระดาน jambord)
 6. ผู้เรียนสร้างชิ้นงานการออกแบบการเรียนรู้การสอนวรรณคดีที่เลือก ตามประสบการณ์ของตนเองลงในบันทึกการเรียนรู้ 6

กิจกรรมนอกเวลา: การให้ผู้เรียนอ่านตัวบทวรรณคดีที่เลือกสอนอย่างละเอียด

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. คำถามปลายเปิด
2. คลิปวิดีโอการสอนวรรณคดีจำนวน 3 คลิป

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
ระบุมุมมองใหม่ที่ได้จากการศึกษาวรรณคดีได้	ประเมินการแสดงความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิด	แบบประเมินการแสดงความคิด	ระบุประเด็นใหม่จากวรรณคดีได้อย่างน้อย 2 ประเด็น

บันทึกการเรียนรู้ 6 : เขียนแผนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม

ชื่อ นามสกุล: _____

วรรณคดีที่เลือก: _____

แผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง..... ชั้น..... เวลา.....

1. มาตรฐานการเรียนรู้.....
2. ตัวชี้วัด.....
3. จุดประสงค์การเรียนรู้

.....

.....

.....
4. สาระการเรียนรู้

.....

.....
5. ภาระงาน

.....

.....
6. กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....
7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

.....

.....
8. การวัดและประเมินผล

.....

.....

หน้า 119

**แผนการจัดกิจกรรม 5.2 เรื่อง วิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น
ของการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
หน่วยที่ 5 เรื่องฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
ในเวลา 3 ชั่วโมง นอกเวลา 3 ชั่วโมง**

สาระสำคัญ

การวิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้นของการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี คือ การพิจารณาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของการเรียนการสอนวรรณคดี ได้แก่ ตัวชี้วัด จุดประสงค์ เนื้อหาที่นำมาใช้สอน พฤติกรรมผู้เรียน และบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีได้ตรงตามเป้าหมายของการสอน และผู้เรียน

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้
 - 1.1 ระบุตัวชี้วัดที่สัมพันธ์กับจุดประสงค์การสอนวรรณคดีได้
 - 1.2 ระบุพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะและเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อตัวบทวรรณคดีได้
 - 1.3 ระบุประเด็นใหม่เพื่อนำไปใช้ศึกษาเนื้อหาในตัวบทวรรณคดีได้
 - 1.4 ระบุภาระงานที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีและพฤติกรรมผู้เรียนได้
 - 1.5 ระบุกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สาธารณะในชั้นเรียนได้

เนื้อหา

การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

1. ตัวชี้วัดที่สัมพันธ์กับจุดประสงค์การสอนวรรณคดี
2. พฤติกรรมของผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อการเรียนวรรณคดี
3. ประเด็นใหม่เพื่อนำไปใช้ศึกษาเนื้อหาในตัวบทวรรณคดี
4. ภาระงานที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีและพฤติกรรมผู้เรียน
5. กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สาธารณะในชั้นเรียนวรรณคดี

กิจกรรม: ชั้นอภิปรายกลุ่มย่อย

1. ผู้เรียนเข้ากลุ่ม โดยกำหนดจำนวนสมาชิกกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน (ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มยึดหยุ่นตามวรรณคดีที่เลือก กรณีวรรณคดีนั้นมีผู้เลือกเพียง 1 คนต้องทำทั้ง 3 บทบาทด้วยตนเอง) และกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มด้วยตนเองอย่างอิสระเสรี ตามบทบาท คือ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม และผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ
2. ผู้สอนแจ้งลักษณะการทำงานในแต่ละบทบาทให้ผู้เรียนทราบ
3. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยร่วมกันศึกษาสาระที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดให้ จากนั้นบันทึกข้อมูลลงในกระดาษที่แจกให้ (กรณีออนไลน์บันทึกลงใน google slide)
4. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยนำเสนอข้อมูลของตนเอง โดยสมาชิกคนอื่น ๆ ตั้งข้อคำถามเชิงวิพากษ์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัด กับการสอนวรรณคดีที่เลือก วิเคราะห์ผู้เรียน เนื้อหาสาระ ภาระงาน และบรรยากาศของการเรียนการสอนบนพื้นที่สาธารณะ
5. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยเขียนสรุปพฤติกรรมของผู้เรียน เนื้อหาสาระ ภาระงาน และการส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สาธารณะในชั้นเรียน ลงในบันทึกการเรียนรู้ 7
6. ผู้สอนประเมินและให้ข้อมูลป้อนกลับ ผ่านการใช้คำถามเชิงวิพากษ์เพื่อทบทวนตรวจสอบอีกครั้ง
7. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยเพิ่มเติม ลดทอน ปรับปรุงข้อมูลลงในบันทึกการเรียนรู้ 7 อีกครั้ง

กิจกรรมนอกเวลาเรียน

1. การให้ผู้เรียนศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระภาษาไทย
2. การให้ผู้เรียนปรับปรุงบันทึกการเรียนรู้

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. สาระที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. คำถามเชิงวิพากษ์

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1. ระบุตัวชีวิตที่สัมพันธ์กับจุดประสงค์การสอนวรรณคดีได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 7	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 7	ระบุตัวชีวิตที่สัมพันธ์กับจุดประสงค์การสอนวรรณคดีได้ 1 ตัวชีวิต
2. ระบุพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะและเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อตัวบทวรรณคดีได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 7	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 7	ระบุพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างน้อย 3 ข้อ
3. ระบุประเด็นใหม่เพื่อนำไปใช้ศึกษาเนื้อหาในตัวบทวรรณคดีได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 7	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 7	ระบุประเด็นใหม่ได้อย่างน้อย 1 ประเด็น
4. ระบุภาระงานที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีและพฤติกรรมผู้เรียนได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 7	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 7	ระบุภาระงานที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการสอนและผู้เรียนได้อย่างน้อย 1 ภาระงาน
5. ระบุกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สาธารณะในชั้นเรียนได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 7	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 7	ระบุกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สาธารณะได้อย่างน้อย 3 กิจกรรม

บันทึกการเรียนรู้ 7 : การวิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น

ชื่อ นามสกุล: _____ วรรณคดีที่เลือก: _____

รายการ	สรุปของกลุ่ม	ความสัมพันธ์	การแก้ไขปรับปรุง
ตัวชี้วัด			
ผู้เรียน - พฤติกรรมตามวัย			
ประเด็นใหม่			

กำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	การแก้ไขปรับปรุง
K:	K:
P:	P:
A:	A:

ภาระงาน	การแก้ไขปรับปรุง
กิจกรรมส่งเสริมพื้นที่สาธารณะ	การแก้ไขปรับปรุง

แผนการจัดกิจกรรม 5.3 เรื่อง กำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ
ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
หน่วยที่ 5 เรื่อง ฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
ในเวลา 3 ชั่วโมง นอกเวลา 3 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอน เพราะเป็นเป้าหมายและประเด็นการศึกษา ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจต่อวรรณคดีที่กำลังจะศึกษา ฉะนั้นการกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาสาระจึงต้องวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบนี้กับจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดี พฤติกรรมผู้เรียน และการเลือกใช้ประเด็นใหม่มาเป็นเนื้อหาการสอนแทนที่การศึกษาแต่เฉพาะเนื้อเรื่องเท่านั้น

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้
 - 1.1 ระบุจุดประสงค์ได้สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีและพฤติกรรมผู้เรียน
 - 1.2 เลือกใช้ประเด็นใหม่ที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และ

พฤติกรรมผู้เรียน

เนื้อหา

การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

1. การกำหนดจุดประสงค์ของการสอนวรรณคดีที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายการสอนวรรณคดี และพฤติกรรมผู้เรียน
2. การเลือกใช้ประเด็นใหม่ที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่สอดคล้องกับจุดประสงค์และพฤติกรรมผู้เรียน

กิจกรรม: ชั้นอภิปรายกลุ่มย่อย

1. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยร่วมกันนำข้อมูลจากบันทึกการเรียนรู้ 7 มาพิจารณาข้อมูลที่แก้ไขอีกครั้ง
2. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยนำข้อมูลที่ได้นำมากำหนดจุดประสงค์ของการสอน จากนั้นนำเสนอผลการสรุป โดยสมาชิกคนอื่น ๆ จะทำหน้าที่ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์กับจุดมุ่งหมายการสอนวรรณคดีและพฤติกรรมผู้เรียน
3. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยพิจารณาข้อคำถามและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากบทความ หนังสือที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้ หรือจากแหล่งอื่น ๆ ตามความสนใจเพื่อนำมาตอบคำถามลงในบันทึกการเรียนรู้ 8 ของตนเอง
4. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยนำมาข้อมูลคำตอบจากในบันทึกการเรียนรู้ 8 มานำเสนอเพื่อสรุปจุดประสงค์การสอนของกลุ่มลงในบันทึกการเรียนรู้ 8
5. ผู้สอนประเมินและให้ข้อมูลป้อนกลับ ผ่านการใช้คำถามเชิงวิพากษ์เพื่อทบทวนตรวจสอบอีกครั้ง
6. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยเพิ่มเติม ลดทอน ปรับปรุงข้อมูลลงในบันทึกการเรียนรู้ 8 อีกครั้ง
7. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยใช้การระดมสมองเพื่อระบุประเด็นมุมมองใหม่จากวรรณคดีที่เลือก จากนั้นร่วมกันนำข้อมูลมาจัดประเด็นลงในกระดาษที่กำหนดให้ (กรณีออนไลน์ใช้เว็บไซต์ coggle)
8. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยพิจารณาองค์ความรู้เชิงทฤษฎีการวิจารณ์ และบริบททางสังคม ที่สามารถนำมาใช้เพื่อศึกษาประเด็นใหม่นั้นได้
9. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยศึกษาข้อมูลเชิงทฤษฎีการวิจารณ์และบริบททางสังคมที่จะนำมาใช้จากบทความ หนังสือที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้ หรือจากแหล่งอื่น ๆ ตามความสนใจ จากนั้นนำข้อมูลมานำเสนอในกลุ่ม โดยสมาชิกกลุ่มจะทำหน้าที่ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์เพื่อทบทวนตรวจสอบความสอดคล้องกับจุดประสงค์และพฤติกรรมผู้เรียน
10. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มเลือกใช้ประเด็นใหม่ที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาลงในบันทึกการเรียนรู้ที่ 8 พร้อมเขียนเนื้อหาสาระโดยสังเขป
11. ผู้สอนประเมินและให้ข้อมูลป้อนกลับ ผ่านการใช้คำถามเชิงวิพากษ์เพื่อทบทวนตรวจสอบอีกครั้ง

12. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยเพิ่มเติม สดทอน ปรับปรุงข้อมูลลงในบันทึกการเรียนรู้ 8
อีกครั้ง

กิจกรรมนอกเวลา:

1. การให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลตามแหล่งข้อมูลที่กำหนด หรือแหล่งที่สนใจมาก่อนล่วงหน้า
ทั้งนี้ถ้าเป็นแหล่งข้อมูลตามที่คุณเรียนสนใจให้ผู้เรียนเตรียมข้อมูลเหล่านั้นมาด้วย
2. การให้ผู้เรียนปรับปรุงบันทึกการเรียนรู้ 8

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. บทความวิจารณ์
2. หนังสือเกี่ยวกับทฤษฎีการวิจารณ์
3. หนังสือเกี่ยวกับบริบททางสังคมของวรรณคดี
4. ข้อคำถามเชิงวิพากษ์

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1. ระบุจุดประสงค์ได้ สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ของการสอนวรรณคดี และพฤติกรรมผู้เรียน	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 8	แบบตรวจบันทึกการ เรียนรู้ 8	ระบุจุดประสงค์การสอน ได้อย่างน้อย 3 ข้อ
2. เลือกใช้ประเด็นใหม่ที่ได้ จากการวิเคราะห์ เนื้อหาได้สอดคล้องกับ จุดประสงค์และ พฤติกรรมผู้เรียน	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 8	แบบตรวจบันทึกการ เรียนรู้ 8	ระบุประเด็นใหม่ได้ สอดคล้องกับจุดประสงค์ และพฤติกรรมผู้เรียน อย่างน้อย 2 ประเด็น

บันทึกการเรียนรู้ 8 : การกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ

ชื่อ นามสกุล: _____ วรรณคดีที่เลือก: _____

<p>จุดประสงค์การสอน(ที่ตั้งไว้)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>คำถามเชิงวิพากษ์</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>คำตอบ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>จุดประสงค์การสอน(ใหม่ของตนอง)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>จุดประสงค์การสอนของกลุ่ม</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>ประเด็นการศึกษา</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>		<p>ข้อมูลเพิ่มเติม/คทอบปรับปรุง</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>		<p>เนื้อหาการสอน</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

แผนการจัดกิจกรรม 5.4 เรื่อง การออกแบบกิจกรรมและการประเมินผล
ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
หน่วยที่ 5 เรื่อง ฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
ในเวลา 4 ชั่วโมง นอกเวลา 4 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การออกแบบกิจกรรมการสอน การใช้สื่อการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล เป็นองค์ประกอบสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอน ที่ต้องตรวจสอบให้สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดีและบริบททางสังคม เพื่อให้การเรียนการสอน วรรณคดีเกิดการได้ตรงตรงเชิงวิพากษ์ อันจะนำมาซึ่งการแสดงความคิดเห็นในมุมมองใหม่ ๆ ของผู้เรียน

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้
 - 1.1 ระบุกิจกรรมการสอนที่สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดีและบริบททางสังคมได้
 - 1.2 ระบุสื่อการสอนได้สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดีและบริบททางสังคม
 - 1.3 ระบุการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน และกิจกรรมการสอน

เนื้อหา

การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

1. กิจกรรมการสอนที่สัมพันธ์กับบริบทการสอนวรรณคดี
2. สื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับบริบทการสอนวรรณคดี
3. การวัดและประเมินผลที่สัมพันธ์กับบริบทการสอนวรรณคดี

กิจกรรม: ชั้นอภิปรายกลุ่มย่อย

1. ผู้สอนทบทวนบทบาทของสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยอีกครั้ง
2. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยดำเนินการตามบทบาทของตนเองเพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับ ยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎีการสอน การศึกษาวรรณคดี และบริบททางสังคม และบันทึกผลการศึกษาตามบทบาทของตนเองลงในใบงานที่ 6
3. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยนำผลการศึกษามาอภิปราย โดยลำดับตามประเด็นยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล กำหนดเวลาประเด็นละ 1 ชั่วโมง ดังนี้
 - 3.1 ผู้เรียนนำเสนอข้อมูลตามบทบาทของตนเองในใบงานที่ 6 ที่สัมพันธ์กับประเด็นอย่างอิสระ
 - 3.2 ผู้เรียนร่วมกันตั้งคำถามแบบปลายเปิดตามบทบาทของตนเองเกี่ยวกับข้อมูลจากการนำเสนอในด้านความสัมพันธ์ กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดีและบริบททางสังคม
 - 3.3 ผู้เรียนร่วมกันตอบคำถามที่ตั้งไว้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสรุปร่วมกันลงในกระดาษที่แจกให้ (กรณีออนไลน์ใช้ google slide)
4. ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มย่อยร่วมกันทบทวนผลการสรุปข้อมูล ในด้านความสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดีและบริบททางสังคม อีกครั้ง จากนั้นหาฉันทามติแล้วนำมาออกแบบกิจกรรมการสอน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผลของกลุ่มตนเอง ลงในบันทึกความรู้ 9

กิจกรรมนอกเวลา: การให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลตามแหล่งข้อมูลที่กำหนด หรือแหล่งที่สนใจมาก่อนล่วงหน้า ทั้งนี้ถ้าเป็นแหล่งข้อมูลตามที่ผู้เรียนสนใจให้ผู้เรียนเตรียมข้อมูลเหล่านั้นมาด้วย

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ใบงานที่ 6
2. คำถามปลายเปิด

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
ระบุกิจกรรมการสอนที่สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีการศึกษา วรรณคดีและบริบททางสังคมได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 9	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 9	ผ่านในระดับพอใช้
ระบุสื่อการสอนได้สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีการศึกษา วรรณคดีและบริบททางสังคม	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 9	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 9	ผ่านในระดับพอใช้
ระบุการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน และกิจกรรมการสอน	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 9	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 9	ผ่านในระดับพอใช้

หน้า 130

ใบงานที่ 6
ค้นหาตามบทบาท

ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี

ชื่อ นามสกุล: _____

วรรณคดีที่เลือก: _____

คำชี้แจง: ค้นหาข้อมูลด้านยุทธวิธีการสอน สื่อการสอนและการวัดผลประเมินผลที่สัมพันธ์กับวรรณคดีที่เลือกอ่านจากแหล่งอื่น ๆ เช่น บทความ งานวิจัย ฯลฯ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ตีความ หรือให้ข้อมูลที่เชื่อมโยงยุทธวิธีการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล และนำมาสรุปสาระสำคัญหรือรายละเอียดสำคัญของเนื้อหา หรือของการอภิปรายกลุ่มที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญของตัวบทกับเหตุผลทางทฤษฎี

ระบุทฤษฎี/รูปแบบ/เทคนิคการสอน	จุดแข็ง	จุดบกพร่อง
1.		
2.		
3.		

ประเภทของสื่อการสอน	หลักการทำให้เกิดประสิทธิภาพ	ข้อที่ควรระมัดระวัง
1.		
2.		
3.		

วิธีและเครื่องมือที่ใช้วัด	หลักการ	ข้อที่ควรระมัดระวัง
1.		
2.		
3.		

หน้า 131

ใบงานที่ 6
ค้นคว้าตามบทบาท

ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม

ชื่อ นามสกุล: _____

วรรณคดีที่เลือก: _____

คำชี้แจง: ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและบริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับวรรณคดีที่เลือกอ่าน จากแหล่งอื่น ๆ เช่น บทความ งานวิจัย ฯลฯ เพื่อนำไปวิเคราะห์ ตีความ หรือให้ข้อมูลที่เชื่อมโยงการสอน และนำมาสรุปสาระสำคัญหรือรายละเอียดสำคัญของเนื้อหา หรือของการอภิปรายกลุ่มที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญของตัวบทกับการให้เหตุผลเชิงศีลธรรม

ระดับชั้นของผู้เรียน	พฤติกรรมตามวัยที่พึงประสงค์	พฤติกรรมตามวัยที่ไม่พึงประสงค์

กิจกรรมที่ส่งเสริมการคิด	ลักษณะที่พึงประสงค์	ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์

สื่อการสอนที่ส่งเสริมการคิด	ลักษณะสื่อที่ดี	ลักษณะสื่อที่บกพร่อง

หน้า 132

ใบงานที่ 6
ค้นคว้าตามบทบาท

ผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ

ชื่อ นามสกุล: _____

วรรณคดีที่เลือก: _____

คำชี้แจง: วิเคราะห์ ตีความ หรือให้ข้อสนับสนุนที่เชื่อมโยงการสอนวรรณคดีกับตัวตนของตนเองทั้งด้านอารมณ์และประสบการณ์หรือเหตุการณ์ ซึ่งเป็นได้ทั้งในปัจจุบันและอดีต ตัวอย่างการเชื่อมโยง เช่น การสอนนี้สัมพันธ์กับความรู้สึกหรือประสบการณ์ของฉันอย่างไร และนำมาสรุปสาระสำคัญหรือรายละเอียดสำคัญของเนื้อหา

ยกตัวอย่างการสอน	ระบุสิ่งที่ชอบ	ระบุสิ่งที่ไม่ชอบ

ยกตัวอย่างสื่อการสอน	ระบุสิ่งที่ชอบ	ระบุสิ่งที่ไม่ชอบ

ยกตัวอย่างการวัดและประเมินผล	ระบุสิ่งที่ชอบ	ระบุสิ่งที่ไม่ชอบ

บันทึกการเรียนรู้ 9 : การออกแบบกิจกรรมและการประเมินผล

ชื่อ นามสกุล: _____

วรรณคดีที่เลือก: _____

1. ให้นักศึกษาระบุขั้นตอนการสอบ จากนั้นบอกความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการสอบกับประเด็นที่กำหนดให้

กิจกรรมการสอบ	ประเด็นใหม่ของวรรณคดี	พฤติกรรมผู้เรียน	ทฤษฎีการสอบ	ทฤษฎีการวิจารณ์	บริบททางสังคม
	1.....	1.....	1.....	1.....	1.....
	2.....	2.....	2.....	2.....	2.....
	3.....	3.....	3.....	3.....	3.....
	4.....	4.....	4.....	4.....	4.....
	5.....	5.....	5.....	5.....	5.....

2. ให้นักศึกษาระบุสื่อการสอบ จากนั้นบอกความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการสอบกับประเด็นที่กำหนดให้

สื่อการสอบ	ประเด็นใหม่ของวรรณคดี	พฤติกรรมผู้เรียน	กิจกรรม/บริบททางสังคม
1.....	1.....	1.....	1.....
2.....	2.....	2.....	2.....
3.....	3.....	3.....	3.....

3. ให้นักศึกษาระบุการวัดและประเมินผล จากนั้นบอกความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการสอบกับประเด็นที่กำหนดให้

การวัดและประเมินผล	ประเด็นใหม่ของวรรณคดี	พฤติกรรมผู้เรียน	กิจกรรมการสอบ
1.....	1.....	1.....	1.....
2.....	2.....	2.....	2.....
3.....	3.....	3.....	3.....

เกณฑ์การตรวจแบบบันทึกการเรียนรู้ 9				
รายการ	ระดับการประเมิน			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
กิจกรรมการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับประเด็นใหม่ ของเนื้อหาวรรณคดีได้อย่างน้อย 3 ประเด็น - ควบคุมสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับพฤติกรรม คนวัยได้ 3 ประเด็น - ควบคุมการสอดตามทฤษฎีการสอนที่สัมพันธ์ ได้อย่างน้อย 3 ทฤษฎี - ควบคุมการสำคัญของทฤษฎีการวิจารณ์ วรรณคดีที่นำมาใช้ได้ 2 ทฤษฎี - ควบคุมสัมพันธ์ทั้งบริบทสังคมที่ทำให้ กิจกรรมการสอนสำเร็จได้อย่างน้อย 3 ประเด็น 	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับประเด็นใหม่ ของเนื้อหาวรรณคดีได้ 2 ประเด็น - ควบคุมสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับพฤติกรรม คนวัยได้ 2 ประเด็น - ควบคุมการสอดตามทฤษฎีการสอนที่สัมพันธ์ ได้ 2 ทฤษฎี - ควบคุมการสำคัญของทฤษฎีการวิจารณ์ วรรณคดีที่นำมาใช้ได้ 1 ทฤษฎี - ควบคุมสัมพันธ์ทั้งบริบทสังคมที่ทำให้ กิจกรรมการสอนสำเร็จได้ 2 ประเด็น 	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับประเด็นใหม่ ของเนื้อหาวรรณคดีได้ 1 ประเด็น - ควบคุมการสอดตามทฤษฎีการสอนที่สัมพันธ์ ได้ 1 ทฤษฎี - ควบคุมการสำคัญของทฤษฎีการวิจารณ์ วรรณคดีที่นำมาใช้ได้ 1 ทฤษฎี - ควบคุมสัมพันธ์ทั้งบริบทสังคมที่ทำให้ กิจกรรมการสอนสำเร็จได้ 1 ประเด็น 	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมการกระทำได้ 3-5 ข้อ จากการประเมิน ในชั้นพอใช้
สื่อการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมสัมพันธ์ที่ช่วยสนับสนุนให้เกิด การเรียนรู้ประเด็นใหม่ของวรรณคดีได้ อย่างน้อย 3 ประเด็น - ควบคุมสัมพันธ์กับพฤติกรรมคนวัยได้ อย่างน้อย 3 ประเด็น - ควบคุมสัมพันธ์ที่ช่วยสนับสนุนให้เกิด กิจกรรมแลกเปลี่ยนและบริบททางสังคมได้ อย่างน้อย 3 ประเด็น 	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมสัมพันธ์ที่ช่วยสนับสนุนให้เกิด การเรียนรู้ประเด็นใหม่ของวรรณคดีได้ 2 ประเด็น - ควบคุมสัมพันธ์กับพฤติกรรมคนวัยได้ 2 ประเด็น - ควบคุมสัมพันธ์ที่ช่วยสนับสนุนให้เกิด กิจกรรมแลกเปลี่ยนและบริบททางสังคมได้ 2 ประเด็น 	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมสัมพันธ์ที่ช่วยสนับสนุนให้เกิด การเรียนรู้ประเด็นใหม่ของวรรณคดีได้ 1 ประเด็น - ควบคุมสัมพันธ์กับพฤติกรรมคนวัยได้ 1 ประเด็น - ควบคุมสัมพันธ์ที่ช่วยสนับสนุนให้เกิด กิจกรรมแลกเปลี่ยนและบริบททางสังคมได้ 1 ประเด็น 	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมการกระทำได้ 2-3 ข้อ จากการประเมิน ในชั้นพอใช้
การวัดและ ประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมสัมพันธ์ที่ทำได้สามารถวัดได้ ตรงตามประเด็นใหม่ของวรรณคดี - ควบคุมความยากง่ายของการวัดได้สัมพันธ์ กับวัยของผู้เรียนได้อย่างน้อย 3 ประเด็น - ควบคุมสัมพันธ์ที่ตรงกับกิจกรรมการ สอนได้อย่างน้อย 3 ประเด็น 	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมสัมพันธ์ที่ทำได้สามารถวัดได้ ตรงตามประเด็นใหม่ของวรรณคดี - ควบคุมความยากง่ายของการวัดได้สัมพันธ์ กับวัยของผู้เรียนได้ 2 ประเด็น - ควบคุมสัมพันธ์ที่ตรงกับกิจกรรมการ สอนได้ 2 ประเด็น 	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมสัมพันธ์ที่ทำได้สามารถวัดได้ ตรงตามประเด็นใหม่ของวรรณคดี - ควบคุมความยากง่ายของการวัดได้สัมพันธ์ กับวัยของผู้เรียนได้ 1 ประเด็น - ควบคุมสัมพันธ์ที่ตรงกับกิจกรรมการ สอนได้ 1 ประเด็น 	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมการกระทำได้ 2-3 ข้อ จากการประเมิน ในชั้นพอใช้

**แผนการจัดกิจกรรม 6.1 เรื่อง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
หน่วยที่ 6 เรื่องฝึกเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี
ในเวลา 4 ชั่วโมง นอกเวลา 4 ชั่วโมง**

สาระสำคัญ

แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นชิ้นงานหนึ่งที่สะท้อนการออกแบบการเรียนการสอนและเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการสอนที่มีคุณภาพ ดังนั้นผู้เรียนการที่ผู้เรียนสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครบตามองค์ประกอบและสอดคล้องกับการออกแบบการเรียนการสอนจะทำให้การจัดการเรียนการสอนในวรรณคดีเรื่องนั้นประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนเขียนองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ได้สัมพันธ์กัน
2. ผู้เรียนเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ได้สัมพันธ์จุดประสงค์การสอนวรรณคดี และผลการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้เรียน
3. ผู้เรียนนำประเด็นใหม่ที่ได้จากการศึกษาวรรณคดีมาใช้ระบุเนื้อหาสาระได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีและพฤติกรรมผู้เรียน
4. ผู้เรียนเขียนกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดี ได้สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระพฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดีและบริบททางสังคม
5. ผู้เรียนกำหนดสื่อการสอนได้สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระพฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดีและบริบททางสังคม
6. ผู้เรียนเขียนการวัดและประเมินผลได้ตามสภาพจริง สัมพันธ์กับจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ พฤติกรรมผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้

เนื้อหา

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี

1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้
2. การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้
3. การประยุกต์ใช้ประเด็นใหม่เพื่อระบุเนื้อหาการสอน
4. การเขียนกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีได้สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระพฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎี

การสอน ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดีและบริบททางสังคม

5. การประยุกต์ใช้สื่อเพื่อจัดการเรียนรู้วรรณคดี
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้วรรณคดี

กิจกรรม: ชั้นสะท้อนผลการคิด

1. ผู้สอนทบทวนเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี โดยยกตัวอย่างการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีจำนวน 1 ตัวอย่างและใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนสังเกตความสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบของการออกแบบการเรียนการสอน
2. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มย่อยนำเสนอผลการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีที่กลุ่มตนเองเลือก โดยลำดับการนำเสนอตามความสมัครใจของกลุ่ม กำหนดเวลาการนำเสนอกลุ่มละ 20 นาที
3. เมื่อผู้เรียนในแต่ละกลุ่มนำเสนอจบ สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ทำหน้าที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของข้อมูลที่พบ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูลที่มีความคิดเห็นว่าจะไม่สัมพันธ์
4. ผู้สอนทำหน้าที่สรุปผลการให้ข้อมูลป้อนกลับของผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ และให้ข้อมูลป้อนกลับเพิ่มเติม
5. เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่ม ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มย่อยนำข้อมูลป้อนกลับที่ได้รับไปปรับการออกแบบการเรียนการสอนที่ได้นำเสนอไปลงในกระดาษที่ผู้สอนแจกให้ (กรณีออนไลน์ใช้ google slide)
6. ผู้สอนให้ความรู้เรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สไลด์ประกอบการสอน

หน้า 137

7. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มย่อยนำผลการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตนเอง จากนั้นนำเสนอโดยใช้กิจกรรม gallery walk (กรณีออนไลน์ใช้การนำเสนอบนเว็บไซต์ padlet)

8. ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดบกพร่องของการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยภาพรวมของห้อง

กิจกรรมนอกเวลา: ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเขียนสรุปการออกแบบการเรียนการสอนลงในกระดาษที่กำหนดให้ (กรณีออนไลน์ใช้ google slide)

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ตัวอย่างการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
2. สไลด์ประกอบการสอน
3. กิจกรรม gallery walk

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
1. เขียนองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ได้สัมพันธ์กัน	ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้	แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้	ผ่านในระดับดี
2. เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ได้สัมพันธ์จุดประสงค์การสอนวรรณคดี และผลการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้เรียน			

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
<p>3. นำประเด็นใหม่ที่ได้จากการศึกษาวรรณคดีมาใช้ระบุเนื้อหาสาระได้ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีและพฤติกรรมผู้เรียน</p> <p>4. เขียนกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดี ได้สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระพฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดี และบริบททางสังคม</p> <p>5. กำหนดสื่อการสอนได้สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระพฤติกรรมผู้เรียน ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดีและบริบททางสังคม</p> <p>6. เขียนการวัดและประเมินผลได้ตามสภาพจริง สัมพันธ์กับจุดประสงค์ เนื้อหาสาระพฤติกรรมผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้</p>			

หน้า 139

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

ชื่อ - นามสกุล	องค์ประกอบ	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาสาระ	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการสอน	การวัดและประเมินผล	ข้อเสนอแนะ

เกณฑ์การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

รายการ	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้	เขียนองค์ประกอบทุกส่วนสัมพันธ์กัน	เขียนองค์ประกอบขาดความสัมพันธ์ 1 ส่วน	เขียนองค์ประกอบขาดความสัมพันธ์ 2 ส่วน	เขียนองค์ประกอบขาดความสัมพันธ์ 3 ส่วน
2. จุดประสงค์การเรียนรู้	นำจุดประสงค์การสอน วรรณคดีและผลการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้เรียน มากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ 2 ข้อ	นำจุดประสงค์การสอน วรรณคดีและผลการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้เรียน มากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ 1 ข้อ	นำจุดประสงค์การสอน วรรณคดีหรือผลการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้เรียน มากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	ไม่นำจุดประสงค์การสอน วรรณคดีและผลการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้เรียน มากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
3. เนื้อหาการสอน	- นำประเด็นใหม่ที่ได้จากการศึกษาวรรณคดีมาสรุปเนื้อหาการสอน - ประเด็นใหม่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการสอน วรรณคดีและพฤติกรรมผู้เรียน	- นำประเด็นใหม่ที่ได้จากการศึกษาวรรณคดีมาสรุปเนื้อหาการสอน - ประเด็นใหม่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการสอน วรรณคดีหรือพฤติกรรมผู้เรียน	- สรุปเนื้อหาการสอน - เนื้อหาการสอนสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีและพฤติกรรมผู้เรียน	- สรุปเนื้อหาการสอน - เนื้อหาการสอนสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีหรือพฤติกรรมผู้เรียน
4. กิจกรรมการเรียนรู้	- กิจกรรมการเรียนการสอน สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ ประเด็นใหม่ของวรรณคดี - กิจกรรมการสอนตรงตามพฤติกรรมตามวัยของผู้เรียน - ระบุขั้นตอนการสอนได้ตามทฤษฎี/รูปแบบเทคนิค การสอนได้อย่างน้อย 2 ทฤษฎี/รูปแบบเทคนิค - ระบุขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีการวิจารณ์ได้อย่างน้อย 1 ทฤษฎี	- กิจกรรมการเรียนการสอน สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ ประเด็นใหม่ของวรรณคดี - กิจกรรมการสอนตรงตามพฤติกรรมตามวัยของผู้เรียน - ระบุขั้นตอนการสอนได้ตามทฤษฎี/รูปแบบเทคนิค การสอนได้อย่างน้อย 1 ทฤษฎี/รูปแบบเทคนิค - ระบุขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีการวิจารณ์ได้อย่างน้อย 1 ทฤษฎี	- กิจกรรมการเรียนการสอน สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ ประเด็นใหม่ของวรรณคดี - กิจกรรมการสอนตรงตามพฤติกรรมตามวัยของผู้เรียน - ระบุขั้นตอนการสอนได้ตามทฤษฎี/รูปแบบเทคนิค การสอนได้อย่างน้อย 1 ทฤษฎี/รูปแบบเทคนิค หรือระบุขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีการวิจารณ์ได้อย่างน้อย 1 ทฤษฎี	- กิจกรรมการเรียนการสอน สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ ประเด็นใหม่ของวรรณคดี - กิจกรรมการสอนตรงตามพฤติกรรมตามวัยของผู้เรียน

รายการ	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
	-ระบุขั้นตอนการสอนโดยมี เหตุผลทางบริบทสังคม ประกอบอย่างน้อย 2 เหตุผล	-ระบุขั้นตอนการสอนโดยมี เหตุผลทางบริบทสังคม ประกอบอย่างน้อย 1 เหตุผล	หรือระบุขั้นตอนการสอน โดยมีเหตุผลทางบริบท สังคมประกอบอย่างน้อย 1 เหตุผล	
5. สื่อการสอน	-สื่อการสอนสนับสนุนการ เรียนรู้ตามประเด็นใหม่ของ การศึกษารound -สื่อการสอนตรงตามความ สนใจตามวัยของผู้เรียน -สื่อการสอนสนับสนุนให้ เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ตามทฤษฎีการสอน ทฤษฎี การวิจารณ์วรรณคดีและ บริบททางสังคม อย่างน้อย 2 สื่อการสอน	-สื่อการสอนสนับสนุนการ เรียนรู้ตามประเด็นใหม่ของ การศึกษารound -สื่อการสอนตรงตามความ สนใจตามวัยของผู้เรียน -สื่อการสอนสนับสนุนให้ เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ตามทฤษฎีการสอน ทฤษฎี การวิจารณ์วรรณคดีและ บริบททางสังคมได้ 1 สื่อ การสอน	-สื่อการสอนสนับสนุนการ เรียนรู้ตามประเด็นใหม่ของ การศึกษารound -สื่อการสอนตรงตามความ สนใจตามวัยของผู้เรียน -สื่อการสอนสนับสนุนให้ เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ตามทฤษฎีการสอน ทฤษฎี การวิจารณ์วรรณคดีหรือ บริบททางสังคม	-สื่อการสอนสนับสนุนการ เรียนรู้ตามประเด็นใหม่ของ การศึกษารound -สื่อการสอนตรงตามความ สนใจตามวัยของผู้เรียน
6. การวัดและประเมินผล	-ระบุวิธีการวัดและ ประเมินผลโดยใช้การ ประเมินตามสภาพจริงได้ อย่างน้อย 2 วิธีการ -วิธีการวัดและประเมินผล ตรงตามจุดประสงค์การ เรียนรู้ และเนื้อหาสาระ -วิธีการวัดและประเมินผล มีความยากง่ายตรงตามวัย ของผู้เรียน -วิธีการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนรู้	-ระบุวิธีการวัดและ ประเมินผลโดยใช้การ ประเมินตามสภาพจริงได้ อย่างน้อย 1 วิธีการ -วิธีการวัดและประเมินผล ตรงตามจุดประสงค์การ เรียนรู้ และเนื้อหาสาระ -วิธีการวัดและประเมินผล มีความยากง่ายตรงตามวัย ของผู้เรียน -วิธีการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนรู้	-ระบุวิธีการวัดและ ประเมินผลโดยใช้การ ประเมินตามสภาพจริงได้ อย่างน้อย 1 วิธีการ -วิธีการวัดและประเมินผล ตรงตามจุดประสงค์การ เรียนรู้ และเนื้อหาสาระ -วิธีการวัดและประเมินผล มีความยากง่ายตรงตามวัย ของผู้เรียน หรือสอดคล้อง กับกิจกรรมการเรียนรู้	-ระบุวิธีการวัดและ ประเมินผลโดยใช้การ ประเมินตามสภาพจริงได้ อย่างน้อย 1 วิธีการ -วิธีการวัดและประเมินผล ตรงตามจุดประสงค์การ เรียนรู้ หรือเนื้อหาสาระ -วิธีการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนรู้

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ระดับคะแนน 6 - 9 ปรับปรุง

ระดับคะแนน 10 -14 พอใช้

ระดับคะแนน 15 -19 ดี

ระดับคะแนน 20-24 ดีมาก

แผนการจัดกิจกรรม 6.2 เรื่อง การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้
ระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
หน่วยที่ 6 เรื่องฝึกเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี
ในเวลา 4 ชั่วโมง นอกเวลา 4 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ต้องใช้การแสดงความคิดเห็น การเปรียบเทียบข้อมูลเชิงวิพากษ์ เพื่อนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงองค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ อันจะส่งผลให้องค์ประกอบต่าง ๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่สร้างขึ้น มีสัมพันธ์สอดคล้องกันและสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีได้
2. ผู้เรียนเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นเชิงวิพากษ์เพื่อนำมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีของตนได้
3. ผู้เรียนนำข้อควรปรับปรุงมาใช้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีของตนได้

เนื้อหา

การปรับแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี

1. การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์และการให้ข้อเสนอแนะที่มีต่อการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี
2. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี
3. การประยุกต์ใช้ความคิดเห็นเชิงวิพากษ์เพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี

กิจกรรม: ชั้นสร้างชิ้นงานใหม่

1. ผู้สอนตั้งคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี เพื่อให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเชื่อมโยงไปสู่การออกแบบการเรียนการสอนเดิมที่ทำไว้ในชั้นบททวน

ตัวอย่างคำถาม

1. องค์ประกอบของการออกแบบการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กันอย่างไรบ้าง
 - การตั้งจุดประสงค์การสอนวรรณคดีในครั้งนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดมุมมองใหม่ ๆ อย่างไร
 - กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ประยุกต์จากยุทธวิธีการสอนอย่างไร
 - กิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนวิจารณ์วรรณคดีนั้นตามทฤษฎีการวิจารณ์อย่างไร
 - การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของท่านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างไรบ้าง
 - สื่อการสอนที่ท่านเลือกมาใช้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการสอน และผู้เรียนอย่างไร
 - วิธีและเครื่องมือการวัดและประเมินผลที่ท่านใช้สามารถนำไปใช้ได้ตรงตามจุดประสงค์หรือไม่อย่างไร
2. ผู้เรียนบททวนแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองที่เขียนไว้ในชั้นบททวน จากนั้นบันทึกผลการทบทวนลงในบันทึกการเรียนรู้ 10
3. ผู้เรียนปรับแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองตามผลการทบทวนในบันทึกการเรียนรู้ 10
4. ผู้เรียนเข้ากลุ่มย่อยตามเดิม เพื่อนำเสนอผลงานให้แก่สมาชิกกลุ่ม โดยใช้วิธีการเวียนกันอ่านและพูดแสดงความคิดเห็นดังนี้
 - 4.1 ผู้เรียนคนที่ 1 นำเสนอผลงาน
 - 4.2 ผู้เรียนคนที่ 2 ให้สรุปความสัมพันธ์ของจุดประสงค์ กิจกรรมการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล กับองค์ความรู้ทางทฤษฎี
 - 4.3 ผู้เรียนคนที่ 3 ให้สรุปความสัมพันธ์ของจุดประสงค์ กิจกรรมการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมินผล กับองค์ความรู้ทางบริบทการสอน

หน้า 143

5. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มสรุปผลการสะท้อนข้อมูลลงในบันทึกการเรียนรู้ที่ 10 จากนั้นผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ

6. ผู้เรียนนำผลการสะท้อนไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง

กิจกรรมนอกเวลา:

1. ผู้เรียนศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ในชั้นทบทวนประสบการณ์เดิม
2. ผู้เรียนศึกษาเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่อง que เลือกมาสอนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อีกครั้ง
3. ผู้เรียนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อมูลสรุปที่ได้จากการสะท้อนผล

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. คำถามปลายเปิด
2. บทความเกี่ยวกับการสอนวรรณคดี
3. บทความวิจารณ์วรรณคดี

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	เกณฑ์การประเมิน
แสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 10	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 10	
เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นเชิงวิพากษ์เพื่อนำมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีของตนได้	ตรวจบันทึกการเรียนรู้ 10	แบบตรวจบันทึกการเรียนรู้ 10	
นำข้อควรปรับปรุงมาใช้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีของตนได้	ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้	แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้	ผ่านในระดับดี

เครื่องมือการวัดและประเมินผล

เครื่องมือการวัดและประเมินผลรูปแบบการสอบวรรณคดี ประกอบด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

1.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบเขียนตอบแบบไม่จำกัดคำตอบ (อัตนัย) ซึ่งวิธีการเขียนตอบคือ ผู้เรียนจะต้องอ่านตัวบทที่สะท้อนสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งหรือแสดงความรู้สึกเชิงลบ และตอบคำถามตามประเด็น ดังโครงสร้างของแบบประเมินความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ดังนี้

ระดับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	องค์ประกอบ	ประเด็น	จำนวนข้อ
ระดับที่ 1 การบรรยายหรือตอบได้ เป็นการบรรยายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อสมมติฐาน ความเชื่อ ความรู้สึกที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์นั้น ๆ กล่าวคือเป็นการอธิบายเพียงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีอะไรเกิดขึ้น และเกิดขึ้นเพราะเหตุใด	1 การระบุสมมติฐาน สำคัญตามความจริง	บรรยายการกระทำของ ตนเองที่ตรงกับอิทธิพล หรือประสบการณ์ที่ สัมพันธ์กับวรรณคดี	1
ระดับที่ 1 การบรรยายหรือตอบได้ เป็นการบรรยายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อสมมติฐาน ความเชื่อ ความรู้สึกที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์นั้น ๆ กล่าวคือเป็นการอธิบายเพียงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีอะไรเกิดขึ้น และเกิดขึ้นเพราะเหตุใด	2. การคิดได้ตามลำดับ ขั้นต่อเนื่อง	ลำดับความคิดต่อ เหตุการณ์ในวรรณคดีตาม ความเชื่อ ความรู้สึก และ การโต้แย้ง	1
ระดับที่ 2 การวิเคราะห์ เป็นการระบุถึงเหตุผลทางทฤษฎี หรือบริบทที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถนำมาอธิบายถึงการเกิดขึ้นของเหตุการณ์นั้น ๆ	3.การตีความหมาย กระบวนการค้น	อธิบายเหตุการณ์ หรือตัว ละครโดยใช้ทฤษฎีวิจารณ์ วรรณคดี	1

ระดับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	องค์ประกอบ	ประเด็น	จำนวนข้อ
ระดับที่ 3 การใช้วิจารณญาณ เป็นการระบุถึงมุมมองที่มีต่อเหตุการณ์นั้น โดยใช้เหตุผลทางคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม และการเมือง เพื่อนำมาอธิบายเหตุการณ์ และค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมอันจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น	4.การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรม สังคมและ การเมือง	อธิบายอิทธิพลของบริบทสังคมที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือตัวละคร	1
ระดับที่ 4 การสร้างใหม่ เป็นการระบุถึงผลที่เกิดขึ้นได้อย่างเข้าใจและสามารถบอกได้ว่าจะนำผลไปใช้ได้อย่างไรในอนาคต ซึ่งหมายรวมถึงการระบุหรืออธิบายเกี่ยวกับมุมมองทางการคิด หรือแนวทางการปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงไปจากความคิดเดิม	5.การปรับเปลี่ยน มุมมอง	อธิบายความเข้าใจใหม่ที่มีต่อเหตุการณ์หรือตัวละคร	1
รวม			5

1.2 การตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ทั้งก่อนและหลังการเรียนด้วยเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ เป็นแบบเกณฑ์การประเมิน (Scoring criteria) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนจากการประยุกต์ใช้การให้คะแนนการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของ Fisher (2003) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามคุณลักษณะสำคัญของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ที่ประกอบด้วยการระบุคุณค่าและความเชื่อ การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับความรู้ การระบุสมมติฐานทางสังคมและวัฒนธรรม และการระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับการหลุดพ้นจากวาทกรรม โดยกำหนดการให้คะแนน คือ

- 1 คะแนน = การระบุอิทธิพลและประสบการณ์เดิม
- 1 คะแนน = การระบุคุณค่าและความเชื่อ
- 1 คะแนน = การระบุความแตกต่างที่เกิดขึ้น
- 1 คะแนน = การระบุถึงอคติที่เกิดขึ้น
- 1 คะแนน = การระบุมุมมองที่ผิดพลาด
- 2 คะแนน = การมองเห็นทางเลือก

หน้า 147

- 3 คະแนน = การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม
- 3 คະแนน = การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับทฤษฎีทางความรู้
- 3 คະแนน = การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับจริยธรรมความเป็นมนุษย์
- 3 คະแนน = การระบุข้อขัดแย้ง
- 3 คະแนน = การซักถามตนเอง

รวม 22 คະแนน

จากนั้นนำการให้คะแนนข้างต้นมาขยายความเพื่อตรวจข้อคำถามในแต่ละข้อ
ดังรายละเอียดตามตารางดังนี้

ข้อคำถามที่	กำหนดการให้คะแนนของ Fisher (2003)	รายละเอียดของการให้คะแนน	รวม คะแนน
1	1 คະแนน = การระบุอิทธิพลและ ประสบการณ์เดิม	สามารถบรรยายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสบการณ์ เดิมของตนเองที่ สัมพันธ์กับ วรรณคดีโดยยกตัวอย่างเหตุการณ์จากวรรณคดีที่ อ่านประกอบได้	1
2	1 คະแนน = การระบุ คุณค่าและความเชื่อ	สามารถบรรยายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเชื่อและความรู้สึกของตนเองที่มีต่อ เหตุการณ์ในวรรณคดี เรื่องที่อ่าน โดยนำ เหตุการณ์ในเรื่องมาประกอบการอธิบายได้	2
	1 คະแนน = การระบุ ความแตกต่างที่เกิดขึ้น	ระบุความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างประสบการณ์ เดิมกับความเชื่อและความรู้สึกของตนเอง โดยนำ ความแตกต่างนั้นมาเขียนเป็นประโยคคำถามเชิง วิพากษ์จากเหตุการณ์ในเรื่องได้	

ข้อคำถามที่	กำหนดการให้คะแนนของ Fisher (2003)	รายละเอียดของการให้คะแนน	รวมคะแนน
3	<p>1 คะแนน = การระบุถึงอคติที่เกิดขึ้น</p> <p>3 คะแนน = การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับทฤษฎีทางความรู้</p>	<p>อธิบายข้อดีและข้อบกพร่องของทฤษฎีวิจัยวรรณคดีที่นำมาใช้ศึกษา โดยยกตัวอย่างประกอบที่สัมพันธ์กับตัวบทได้อย่างชัดเจน อย่างน้อย 1 ประเด็น</p> <p>อธิบายเหตุการณ์หรือพฤติกรรมตัวละครจากวรรณคดีที่ส่งผลต่อความคิดและความเชื่อของผู้อ่าน โดยนำทฤษฎีวิจัยมาใช้อธิบายประกอบตัวอย่างจากตัวบทที่ชัดเจนได้อย่างน้อย 1 ทฤษฎี</p>	4
4	<p>3 คะแนน = การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม</p> <p>3 คะแนน = การระบุข้อสมมติฐานเกี่ยวกับจริยธรรมความเป็นมนุษย์</p>	<p>อธิบายสาเหตุหลักของเหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละคร ที่เป็นผลมาจากอิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรมในยุคสมัยที่สัมพันธ์กับวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ โดยยกตัวอย่างตัวบทจากวรรณคดีมาประกอบการอธิบายได้อย่างน้อย 2 ประเด็น</p> <p>อธิบายสาเหตุหลักของเหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละคร ที่เป็นผลมาจากอิทธิพลทางศีลธรรม จริยธรรมที่สัมพันธ์กับวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ โดยยกตัวอย่างตัวบทจากวรรณคดีมาประกอบการอธิบายได้อย่างน้อย 2 ประเด็น</p>	7

ข้อคำถามที่	กำหนดการให้คะแนนของ Fisher (2003)	รายละเอียดของการให้คะแนน	รวมคะแนน
	1 คะแนน = การระบุมุมมองที่ผิดพลาด	นำข้อมูลจากการศึกษาวรรณคดีทั้ง 3 ด้าน มาอธิบายเชิงเปรียบเทียบเพื่อสรุปมุมมองหลักที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกัน แล้วนำมาระบุเป็นวาทกรรมที่วรรณคดีนั้น ต้องการนำเสนอได้อย่างน้อย 2 วาทกรรม	
5	3 คะแนน = การชี้ถามตนเอง 3 คะแนน = การระบุข้อขัดแย้ง 2 คะแนน = การมองเห็นทางเลือก	ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับวาทกรรมที่พบ และตอบคำถามด้วยตนเองโดยใช้ความรู้เชิงทฤษฎี และเชิงสังคม วัฒนธรรม ศีลธรรม จริยธรรมได้ระบุข้อขัดแย้งที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละครที่ปรากฏในข้อมูลเดิมจากการอ่านวรรณคดี โดยใช้ประสบการณ์เดิมกับข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์วาทกรรมได้อย่างน้อย 2 ข้อ สามารถผลิตชิ้นงานสร้างสรรค์เพื่อสะท้อนความเข้าใจต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละครตามเนื้อเรื่องวรรณคดีนั้นได้โดยใช้มุมมองที่แปลกใหม่ได้อย่างน้อย 1 ชิ้นงาน	8

ตัวอย่างข้อคำถามและการให้คะแนน

ข้อคำถามประเด็นที่ 2 ลำดับความคิดต่อเหตุการณ์ในวรรณคดีตามความเชื่อ ความรู้สึก และการโต้แย้ง

ตัวอย่างข้อคำถาม

ถ้าให้นักศึกษาเลือกเป็นตัวละคร 1 ตัวในตอนของวรรณคดีที่ได้อ่าน นักศึกษาจะเป็นตัวละครตัวใด เพราะเหตุใดจึงอยากเป็นตัวละครตัวนั้น อธิบายพร้อมยกตัวบทจากเรื่องมาประกอบให้ชัดเจน

ตัวอย่างการให้คะแนน

ข้อคำถามประเด็นที่ 2 คะแนนเต็ม 2 คะแนน จากการระบุคุณค่าและความเชื่อ และการระบุความแตกต่างที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งการให้คะแนนไม่จำเป็นต้องให้เป็นคะแนนเต็มเสมอไป สามารถให้คะแนน 0.5 คะแนนได้ เมื่อนักศึกษาครูดตอบเพียงประเด็นใดประเด็นหนึ่งตามที่ได้ระบุไว้ในรายละเอียดของการให้คะแนน ดังนี้

การระบุคุณค่าและความเชื่อ นักศึกษา จะได้รับ 1 คะแนนเมื่อสามารถระบุชื่อตัวละครได้ชัดเจน และสามารถบรรยายได้ว่าตัวละครมีพฤติกรรมที่ตรงกับความเชื่อหรือความรู้สึกที่ดีต่อตัวละคร ทั้งที่ดีและไม่ดี ได้ตรงตามเนื้อเรื่องี่อ่านและยกตัวบทจากเรื่องมาประกอบได้อย่างชัดเจน แต่ถ้านักศึกษาตอบคำถามในข้อนี้แค่การระบุชื่อ และบรรยายพฤติกรรมของตัวละคร ยังขาดการยกตัวอย่างประพันธ์จากตัวบท หรือยกมาแล้วยังไม่สัมพันธ์กับข้อมูลที่บรรยายไว้ จะได้รับคะแนน 0.5 คะแนน เช่น

รายละเอียดการตอบคำถาม	คะแนนที่ได้
<p>อยากเป็นพระสังข์ เพราะเป็นลูกที่ดีมีความกตัญญูกับแม่ทั้งสอง ที่ถึงแม้ว่าพระสังข์จะอยู่อย่างสุขสบายกับนางยักษ์พันธุรัต แต่ก็ยังมีความกตัญญูต่อแม่แท้ ๆ ของตนเอง ว่าจะมีความเป็นอยู่อย่างไร และมีความต้องการที่จะไปตามหาแม่ของตนเอง ดังบทประพันธ์</p> <p>เมื่อนั้น องค์พระสังข์ทองผ่องใส ราตรีเข้าที่บรรทมใน ถอนอุทัยรำลึกกรีกตรา คิดถึงชนนินี้เกิดเกล้า จะโคกเศร้าวทุกขทนบ่นหา</p> <p>แต่มาอยู่เมืองมารกีนานช้า ไม่รู้ว่าจะเป็นตายร้ายดี นอกจากนี้ยังมีใจที่คิดถึงบุญคุณของนางพันธุรัตที่ได้เลี้ยงดู ดังบทประพันธ์</p>	1

รายละเอียดการตอบคำถาม	คะแนนที่ได้
<p>ไอ้อนิจจามารดาเลี้ยง เคยถนอมกลม่อมเกลี้ยงรักใคร่</p> <p>แสนสนทพิศวาสตั้งดวงใจ มีให้ลูกยาอาหาร</p> <p>พระคุณล้ำลบจบดินแดน ยังมีได้ทดแทนพระคุณก่อน</p>	1
<p>วันนี้จะพลัดพรากจากจร มารดรค่อยอยู่จงดี</p> <p>แม้้นลูกไปไม่ม้วยมรณา จะกลับมาราบบาททบทศรี</p> <p>ร่ำพาลางทางทรงโคกิ อยู่ที่ปราสาทเพียงขาดใจ</p>	

การระบุความแตกต่างที่เกิดขึ้น นักศึกษา จะได้รับ 1 คะแนนเมื่อสามารถแยกตัวบทที่มีความขัดแย้งกับความเชื่อเดิมที่มี จากนั้นนำมาตั้งเป็นคำถามเชิงวิพากษ์ต่อเหตุการณ์ในเรื่องได้ แต่ถ้านักศึกษาตอบคำถามในข้อนี้แค่ บรรยายความขัดแย้งของพฤติกรรมของตัวละคร ยังขาดการยกตัวอย่างประพันธ์จากตัวบท หรือยกมาแล้วยังไม่สัมพันธ์กับข้อมูลที่บรรยายไว้ หรือนำมาตั้งคำถามได้เฉพาะคำถามที่ถามจากเนื้อหา ยังไม่ใช่คำถามเชิงวิพากษ์ที่มีประเด็นสำหรับการศึกษาต่อไป ได้ จะได้รับคะแนน 0.5 คะแนน เช่น

รายละเอียดการตอบคำถาม	คะแนนที่ได้
<p>ถึงแม้ว่าพระสังข์จะได้รับความรักและการเลี้ยงดูอย่างดีจากนางพันธุรัตที่เป็นแม่เลี้ยง และรู้สึกสำนึกถึงบุญคุณของนาง แต่ท้ายที่สุดแล้วพระสังข์ก็เลือกที่จะตัดความสัมพันธ์กับแม่เลี้ยงเพราะนางพันธุรัตเป็นยักษ์ ไม่ใช่มนุษย์ และต้องการที่จะไปอยู่กับแม่แท้ ๆ ของตนมากกว่า ดังจะเห็นได้จากบทประพันธ์</p> <p>เมื่อนั้น พระสังข์ตริตริกนิกพรั้น</p> <p>แต่กุเหาะระเห็จมาเจ็ดวัน มันยังตามทันด้วยฤทธิ์ไกร</p> <p>จะอยู่ก็ไม่ใช่ชอบกล หนึไปจะพันมันที่ไหน</p> <p>ให้คิดซัดสนจนใจ จะแก้ตัวต่อไปอย่างไรดี</p> <p>พลาถตั้งจิตพิชฐานด้วยสัจจา คุณพระมารดาปกเกศี</p> <p>จงคำชูช่วยข้าครานี้ อย่าให้มีอันตรายสิ่งใด</p> <p>ถึงแม่พันธุรัตจะพบข้า ขอย่าให้ขึ้นมาบนเขาได้</p> <p>ให้ลูกแก้วตัวรอดปลอดภัย พลาถยกมือไหว้ภาวนา</p> <p>จึงทำให้เห็นได้ว่า สุดท้ายแล้วคนเป็นลูกก็อยากได้รับความรักจากแม่แท้ ๆ มากกว่าแม่เลี้ยง ภาพของแม่เลี้ยงในสังคมไทยจึงไม่ใช่แม่ที่ดี</p>	1

หน้า 152

เมื่อดำเนินการตรวจแบบทดสอบเสร็จสิ้นแล้วนำคะแนนมาเทียบเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้ช่วงการประเมินของ Fisher (2003) คือ

14-22 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับการสร้างใหม่

10-13 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับการใช้วิจารณ์ญาณ

6-9 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับการวิเคราะห์

1-5 คะแนน คือ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในระดับการบรรยาย

2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

2.1 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี เป็นแบบประเมินที่ประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินภาคปฏิบัติ ที่สามารถพิจารณาได้จากคุณภาพของ ชิ้นงาน คือแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีลักษณะเป็นมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การ ประเมินจากมิติความสำคัญของคุณลักษณะการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ดังโครงสร้างของ แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ดังนี้

ด้าน	รายการ	จำนวน (ข้อ)
1. การวิเคราะห์	1.1 หลักสูตร	1
	1.2 ผู้เรียน	1
	1.3 เนื้อหา	1
	1.4 ภาระงาน	1
2. การออกแบบชั้นเรียน แบบพื้นที่สาธารณะ	2.1 พื้นที่สาธารณะในชั้นเรียน	1
3. การกำหนดจุดประสงค์ และเนื้อหาสาระ	3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ทางวรรณคดี	1
	3.2 เนื้อหาสาระจากมุมมองที่แปลกใหม่	1
4. การออกแบบกิจกรรม และสื่อการสอน	4.1 การกำหนดกิจกรรมการสอนที่เน้นกระบวนการ ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	1
	4.2 การกำหนดสื่อการสอน	1
5. การออกแบบการ ประเมินผลการเรียนรู้	5.1 วิธีการวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การวัดผล	1
รวม		10

หน้า 153

2.2 การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีเป็นไปตามเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี แบบรูบรีค (Scoring Rubrics) ที่สร้างขึ้นจากมิติความสำคัญของคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของชิ้นงาน คือแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการวัด โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินในแต่ละองค์ประกอบจะลักษณะเป็นเกณฑ์แบบแยกส่วน ตามโดยมีเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	มากที่สุด(4)	มาก(3)	ปานกลาง(2)	น้อย(1)
ด้านที่ 1 การวิเคราะห์ 1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร	-ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ได้ ครอบคลุมตัวชี้วัด มาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม -ระบุจุดเน้นด้านเนื้อหา สาระ ทักษะ และเจตคติใ สอดคล้องกับตัวชี้วัดใน มาตรฐาน ที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม	-ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ได้ ครอบคลุมตัวชี้วัด มาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม -ระบุจุดเน้นด้านเนื้อหา สาระ และทักษะได้ สอดคล้องกับตัวชี้วัดใน มาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม	-ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ได้ครอบคลุม ตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม -ระบุจุดเน้นด้านเนื้อหา สาระได้สอดคล้องกับ ตัวชี้วัดในมาตรฐานที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม	ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ได้ครอบคลุม ตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม
1.2 การวิเคราะห์ผู้เรียน	ผู้เรียนกำหนดเนื้อหา กิจกรรม และสื่อการ สอนวรรณคดีได้ สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการ ความรู้ ความสามารถ ความ สนใจ และทักษะของ นักเรียนในระดับชั้นนั้น ๆ	ผู้เรียนกำหนดเนื้อหาและ กิจกรรมการสอน วรรณคดีได้สอดคล้องกับ ธรรมชาติ ความต้องการ ความรู้ความสามารถ ความสนใจ และทักษะ ของนักเรียนในระดับชั้น นั้น ๆ	ผู้เรียนกำหนดเนื้อหา การสอนวรรณคดี ได้ สอดคล้องกับ ธรรมชาติ ความ ต้องการความรู้ ความสามารถ ความ สนใจ และทักษะของ นักเรียนในระดับชั้นนั้น ๆ	ผู้เรียนกำหนดสื่อการ สอนวรรณคดีได้ สอดคล้องกับ ธรรมชาติ ความ ต้องการ ความรู้ ความสามารถ ความ สนใจ และทักษะของ นักเรียนในระดับชั้น นั้น ๆ
1.3 การวิเคราะห์เนื้อหา	ผู้เรียนคัดเลือกเรื่องที่จะ นำมาใช้สอนโดย ตรวจสอบจาก ความสัมพันธ์ของเนื้อหา กับตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 5 วรรณคดี	ผู้เรียนคัดเลือกเรื่องที่จะ นำมาใช้สอนโดยตรวจสอบ จากความสัมพันธ์ของเนื้อหา กับตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 5 วรรณคดี	ผู้เรียนคัดเลือกเรื่องที่จะ นำมาใช้สอนโดย ตรวจสอบจาก ความสัมพันธ์ของ เนื้อหากับตัวชี้วัด มาตรฐานที่ 5	ผู้เรียนคัดเลือกเรื่องที่จะ นำมาใช้สอนโดย ตรวจสอบจากความ ยากง่ายและความ น่าสนใจตรงกับ ระดับชั้น

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	มากที่สุด(4)	มาก(3)	ปานกลาง(2)	น้อย(1)
	วรรณคดีวรรณกรรม, มีความยากง่ายและความน่าสนใจตรงกับระดับชั้น และพฤติกรรมของนักเรียน รวมทั้งเป็นเรื่องที่ประเด็นใหม่ที่ต้องการนำเสนอโดยตรงกับช่วงวัยของผู้เรียนและบริบททางสังคม	วรรณกรรม, มีความยากง่ายและความน่าสนใจตรงกับระดับชั้นและพฤติกรรมของนักเรียน	วรรณคดีวรรณกรรม	และพฤติกรรมของนักเรียน
1.4 การวิเคราะห์ภาระงาน	ผู้เรียนกำหนดภาระงานได้สัมพันธ์กับตัวชี้วัดในมาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม, จุดประสงค์ การสอน, ประเด็นใหม่ ของเนื้อหา, ทฤษฎีการ วิจัยและบริบททางสังคม โดยมีเป้าหมาย ของภาระงานเพื่อให้นักเรียน แสดงมุมมองใหม่ ที่เปลี่ยนไปได้อย่างสร้างสรรค์	ผู้เรียนกำหนดภาระงาน ได้สัมพันธ์กับตัวชี้วัดใน มาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม, จุดประสงค์การ สอน, ประเด็นใหม่ ของเนื้อหา, ทฤษฎีการวิจัย และบริบททางสังคม	ผู้เรียนกำหนด ภาระงานได้สัมพันธ์ กับประเด็นใหม่ของเนื้อหา และจุดประสงค์การสอน	ผู้เรียนกำหนดภาระงานได้ สัมพันธ์กับเนื้อหาการสอน และความสนใจของ นักเรียน
ด้านที่ 2 การออกแบบชั้นเรียนแบบพื้นที่สาธารณะ	ผู้เรียนสามารถสร้างบรรยายกาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยน เสนอแนะ ได้แจ้ง แสดง ความคิด แสดงออกทาง อารมณ์ความรู้สึกและตั้งข้อสงสัยในเรื่องนั้น ๆ ผ่าน คำถามเชิงวิพากษ์ ได้อย่าง อิสระ มีเสรีภาพและความ เท่าเทียมกันทุกคน	ผู้เรียนสามารถสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ แลกเปลี่ยน แสดง ความคิดแสดงออกทาง อารมณ์ความรู้สึกร่วมกัน ได้อย่างอิสระ	ผู้เรียนสามารถสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ แลกเปลี่ยนเป็นกลุ่มได้ อย่างอิสระ	ผู้เรียนสามารถสร้าง บรรยากาศในชั้น เรียนด้วยการใช้ คำถามกระตุ้นให้ นักเรียนแสดง ความคิด หรือ แสดงออกทาง อารมณ์ความรู้สึกได้

หน้า 155

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	มากที่สุด(4)	มาก(3)	ปานกลาง(2)	น้อย(1)
ด้านที่ 3 การกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ 3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อการได้ตรงเชิงวิพากษ์ทางวรรณคดี	การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนวิเคราะห์ วิพากษ์วรรณคดี โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิจารณ์และบริบททางสังคม ที่นำไปสู่การได้ตรงเชิงวิพากษ์ในวรรณคดี แล้วเกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ที่มีต่อเนื้อหาวรรณคดีนั้น ๆ	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนวิเคราะห์ วิพากษ์วรรณคดีโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิจารณ์และบริบททางสังคม ที่นำไปสู่ความเข้าใจในประเด็นการศึกษาใหม่ตามเนื้อหาวรรณคดีนั้น ๆ	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนวิเคราะห์ วิพากษ์วรรณคดี ที่นำไปสู่ความเข้าใจในประเด็นการศึกษาใหม่ตามเนื้อหาวรรณคดีนั้น ๆ	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนวิเคราะห์ วิพากษ์วรรณคดี ที่นำไปสู่ความเข้าใจในประเด็นการศึกษาตามที่คุณสอนกำหนด
3.2 เนื้อหาสาระจากมุมมองที่แปลกใหม่	ผู้เรียนกำหนดประเด็นเนื้อหาการสอนวรรณคดี โดยมีประเด็นการศึกษาที่แปลกใหม่ ส่งผลให้นักเรียนเกิดมุมมองใหม่ และสอดคล้องกับทฤษฎีวิจารณ์ บริบททางสังคม และตัวชี้วัดในมาตรฐานที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม	ผู้เรียนกำหนดประเด็นเนื้อหาการสอนวรรณคดี โดยมีประเด็นการศึกษาที่แปลกใหม่ ส่งผลให้นักเรียนเกิดมุมมองใหม่ และสอดคล้องกับทฤษฎีวิจารณ์ บริบททางสังคม	ผู้เรียนกำหนดประเด็นเนื้อหาการสอนวรรณคดี โดยมีประเด็นการศึกษาที่แปลกใหม่ และสอดคล้องกับตัวชี้วัดในมาตรฐานที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม	ผู้เรียนกำหนดประเด็นเนื้อหาการสอนวรรณคดี โดยมีประเด็นการศึกษาที่ชัดเจนสอดคล้องกับตัวชี้วัดในมาตรฐานที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม
ด้านที่ 4 การออกแบบกิจกรรมและสื่อการสอน 4.1 การกำหนดกิจกรรมการสอนที่เน้นกระบวนการได้ตรงเชิงวิพากษ์	ผู้เรียนสามารถอธิบายกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตรงตามประเด็นใหม่ของเนื้อหาวรรณคดี, พฤติกรรมนักเรียน, จุดประสงค์การสอนวรรณคดี โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดี บริบททางสังคม เพื่อทำให้เกิดการ	ผู้เรียนสามารถอธิบายกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตรงตามประเด็นใหม่ของเนื้อหาวรรณคดี, พฤติกรรมนักเรียน, จุดประสงค์การสอนวรรณคดี โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดี และบริบททางสังคม	ผู้เรียนอธิบายกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตรงตามประเด็นใหม่ของเนื้อหาวรรณคดี, พฤติกรรมนักเรียน, จุดประสงค์การสอนวรรณคดี	ผู้เรียนสามารถอธิบายกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตรงตามเนื้อหาวรรณคดีและพฤติกรรมนักเรียน

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	มากที่สุด(4)	มาก(3)	ปานกลาง(2)	น้อย(1)
	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ของนักเรียนและเกิดผล ให้นักเรียนเกิดการ ปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อ เนื้อหาวรรณคดีเรื่องนั้น			
4.2 การกำหนดสื่อการสอน	ผู้เรียนสามารถคัดเลือก สื่อการสอนที่ช่วยส่งเสริม ให้นักเรียนเกิดการ ปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อ เนื้อหาวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับประเด็น ใหม่ของเนื้อหาวรรณคดี ที่จะศึกษาและเหมาะสม กับพฤติกรรมและความ สนใจของนักเรียน	ผู้เรียนสามารถคัดเลือก สื่อการสอนที่ช่วยส่งเสริม ให้นักเรียนเกิดการ ปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อ เนื้อหาวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับประเด็น ใหม่ของเนื้อหาวรรณคดี ที่จะศึกษา	ผู้เรียนสามารถคัดเลือก สื่อการสอนได้อย่าง หลากหลาย สอดคล้อง กับประเด็นใหม่ของ เนื้อหาวรรณคดีที่จะ ศึกษาและเหมาะสมกับ พฤติกรรมและความ สนใจของนักเรียน	ผู้เรียนสามารถ คัดเลือกสื่อการสอน ได้อย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับ พฤติกรรมและความ สนใจของนักเรียน
ด้านที่ 5 การออกแบบการ ประเมินผลการเรียนรู้ วิธีการ เครื่องมือและ เกณฑ์การวัดผล	ผู้เรียนสามารถระบุ วิธีการ เครื่องมือและ เกณฑ์การวัดผลได้ สอดคล้องกัน และวัดได้ ตรงตามประเด็นใหม่ของ เนื้อหาวรรณคดี รวมทั้ง สอดคล้องกับการประเมิน ทักษะการคิดไตร่ตรอง เชิงวิพากษ์ และมีความ ยากง่ายเหมาะสมกับ ระดับชั้น ของนักเรียน	ผู้เรียนสามารถระบุ วิธีการ เครื่องมือและ เกณฑ์การวัดผลได้ สอดคล้องกัน และวัดได้ ตรงตามประเด็นใหม่ของ เนื้อหาวรรณคดี รวมทั้งมี ความยากง่ายเหมาะสม กับระดับชั้น ของนักเรียน	ผู้เรียนสามารถระบุ วิธีการ เครื่องมือและ เกณฑ์การวัดผลได้ สอดคล้องกัน และวัด ได้ตรงตามประเด็นใหม่ ของเนื้อหาวรรณคดี	ผู้เรียนสามารถระบุ วิธีการ เครื่องมือและ เกณฑ์การวัดผลได้ สอดคล้องกัน และมี ความยากง่าย เหมาะสมกับ ระดับชั้น ของ นักเรียน

หน้า 157

เมื่อดำเนินการประเมินในแต่ละรายการเสร็จสิ้นแล้วนำคะแนนมาเทียบเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้ช่วงการประเมินของ กมลวรรณ ตังชนกานนท์ (2559, น. 92) คือ

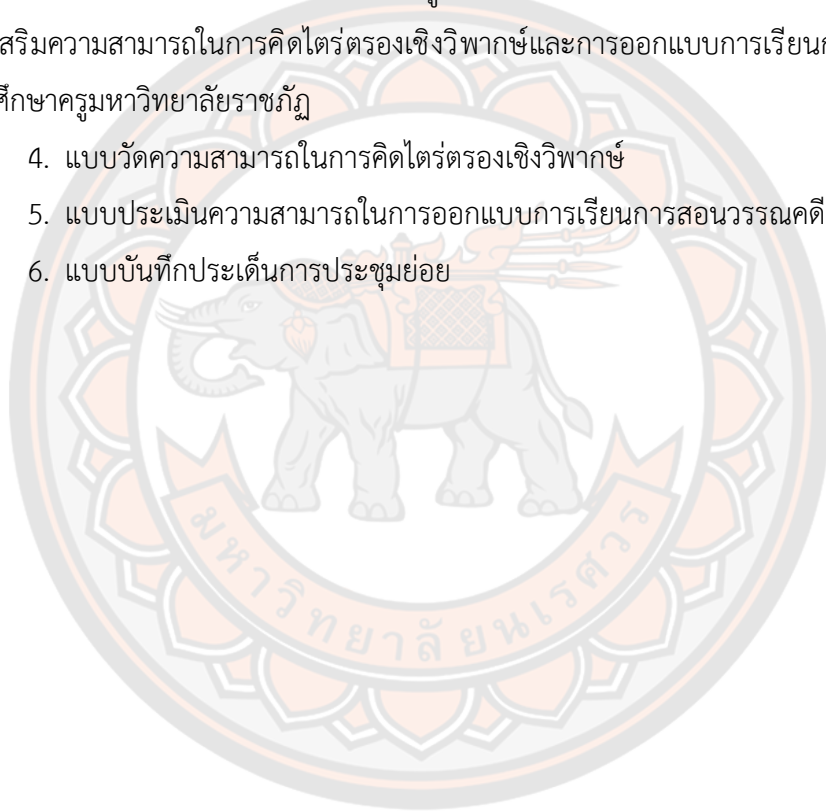
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.00	หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีมาก
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.00 -1.50	หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีน้อย

ภาคผนวก ค เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาสำหรับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีและวรรณกรรมไทยและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย
2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์และการสอนวรรณคดี
3. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ
4. แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
5. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
6. แบบบันทึกประเด็นการประชุมย่อย

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาสำหรับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีและวรรณกรรมไทยและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย

แบบสัมภาษณ์ “ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษา”

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ - นามสกุล:
- 1.2 สถานภาพ/หน่วยงาน:
- 1.3 ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอน:
- 1.4 วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์:
- 1.5 ช่วงเวลาการสัมภาษณ์:
- 1.6 สถานที่ให้สัมภาษณ์:

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดี

- 2.1 ท่านคิดว่ากรอบแบบการเรียนการสอนลักษณะใดที่ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เข้าใจวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ
.....
- 2.2 ท่านคิดว่าวิธีการสอนวรรณคดีลักษณะใดที่ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนวิเคราะห์ตีความ และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้ และวิธีการสอนนั้นเป็นอย่างไร
.....
- 2.3 ท่านคิดว่าหลักการสอนลักษณะใดที่ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์ตีความ และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้ และหลักการสอนนั้นเป็นอย่างไร
.....
- 2.4 ท่านคิดว่าเทคนิคการสอนวรรณคดีลักษณะใดที่ไม่สนับสนุนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ตีความ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้ และเทคนิคการสอนนั้นเป็นอย่างไร
.....
- 2.5 ท่านคิดว่าสื่อการสอนหรือแหล่งเรียนรู้วรรณคดีที่มีข้อจำกัดบ้างที่ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนวิเคราะห์ตีความ และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้
.....
- 2.6 ท่านคิดว่ากิจกรรมการสอนวรรณคดีลักษณะใดที่ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนวิเคราะห์ตีความ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้
.....
- 2.7 ท่านคิดว่ากรอบประเมินผลการสอนวรรณคดีลักษณะใดที่ไม่สามารถวัดผลความเข้าใจที่ผู้เรียนมีต่อวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้
.....
- 2.8 ท่านคิดว่าผู้เรียนที่ขาดคุณลักษณะด้านการคิดวิเคราะห์ทำให้เกิดการวิเคราะห์ตีความ และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับการเรียนวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้
.....
- 2.9 ท่านคิดว่าบทบาทในชั้นเรียนของผู้สอนวรรณคดีที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนวรรณคดีที่ทำให้ผู้เรียนวิเคราะห์ตีความ และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเป็นอย่างไร
.....
- 2.10 ท่านคิดว่าบรรยากาศในชั้นเรียนวรรณคดีที่เป็นอุปสรรคต่อการวิเคราะห์ตีความ และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนนั้นมีลักษณะใด
.....
- 2.11 ท่านคิดว่าชั้นเรียนวรรณคดีที่ท่านรับผิดชอบมีปัญหาด้านการเรียนการสอนอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร
.....

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอน วรรณคดีสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์และการสอนวรรณคดี

แบบสัมภาษณ์ “แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์”

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ - นามสกุล:
- 1.2 สถานภาพ/หน่วยงาน:
- 1.3 ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอน:
- 1.4 วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์:
- 1.5 ช่วงเวลาการสัมภาษณ์:
- 1.6 สถานที่ให้สัมภาษณ์:

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์

- 2.1 ท่านคิดว่าทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas จะนำมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีเพื่อส่งเสริมให้เกิดการคิด
ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้อย่างไรบ้าง
.....
- 2.2 ท่านคิดว่าทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas เหมาะสมสำหรับนำไปประกอบวิธีการสอนใดบ้างที่จะส่งเสริมให้เกิดการคิด
ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
.....
- 2.3 ท่านคิดว่าหลักการของทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับหลักการสอนวรรณคดีได้อย่างไรบ้าง
ถึงจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
.....
- 2.4 ท่านคิดว่า การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ตามทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas สามารถนำมาใช้เป็นเทคนิคการสอนวรรณคดีได้
อย่างไรบ้าง และมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร
.....
- 2.5 ท่านคิดว่าสื่อประกอบการสอนที่จะส่งเสริมให้เกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียน
การสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร
.....
- 2.6 ท่านคิดว่าทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas จะสามารถนำมาใช้ในกิจกรรมการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์
และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้อย่างไร และควรมีขั้นตอนการสอนอย่างไร
.....
- 2.7 ท่านคิดการประเมินผลการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ของ
Habermas ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร
.....
- 2.8 ท่านคิดว่าผู้เรียนที่สามารถคิดได้ตามทฤษฎีวิพากษ์ควรมีคุณลักษณะสำคัญใดบ้าง
.....
- 2.9 ท่านคิดว่าบทบาทของผู้สอนที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการวิพากษ์ได้ตามทฤษฎีวิพากษ์ควรเป็นอย่างไร
.....
- 2.10 ท่านคิดว่าในชั้นเรียนควรต้องมีบรรยากาศอย่างไร จึงจะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการวิพากษ์ได้ตามทฤษฎีวิพากษ์
.....

3. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์
และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้สอน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ มีองค์ประกอบดังนี้

1. หลักการ
2. จุดมุ่งหมายของรูปแบบ
3. กระบวนการเรียนรู้
4. บทบาทผู้เรียนผู้สอน
5. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ
6. การวัดและการประเมินผล

ตอนที่ 2 คู่มือการใช้รูปแบบการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ มีองค์ประกอบดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบ
2. คำชี้แจงของคู่มือการใช้รูปแบบ
3. กระบวนการจัดกิจกรรม
4. โครงสร้างการจัดกิจกรรม
5. แผนการจัดกิจกรรม
6. เครื่องมือการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (เพิ่มเติม)

2. ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของแต่ละรายการ ซึ่งเป็นส่วนประกอบรูปแบบที่พัฒนาขึ้น และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตาม “ระดับความเหมาะสม” ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. หลังจากท่านพิจารณารายการประเมินเรียบร้อยแล้ว โปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและพิจารณาถึงความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยเขียนลงในส่วนของความคิดเห็นเพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงรูปแบบให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ตอนที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ที่	รายการ	ระดับ ความเหมาะสม					ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
1. หลักการ							
1.1	หลักการของรูปแบบมีความครอบคลุมตามทฤษฎีและแนวคิด						
1.2	หลักการของรูปแบบมีความถูกต้องตามทฤษฎีและแนวคิด						
1.3	หลักการของรูปแบบ สามารถนำมาใช้ได้						
2. จุดมุ่งหมายของรูปแบบ							
2.1	วัตถุประสงค์ตรงกับประเด็นปัญหาในการพัฒนารูปแบบ						
2.2	วัตถุประสงค์ครอบคลุมประเด็นปัญหาในการพัฒนารูปแบบ						
3. กระบวนการเรียนรู้							
3.1	สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้						
3.2	มีวิธีการและขั้นตอนกิจกรรมเหมาะกับการส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ						
3.3	ดำเนินการตามกระบวนการตามทฤษฎีวิพากษ์ได้ถูกต้อง						
3.4	ดำเนินการตามแนวคิดวรรณกรรมได้ถูกต้อง						
3.5	ขั้นตอนกิจกรรมสามารถส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้						
4. บทบาทผู้เรียนผู้สอน							
4.1	บทบาทผู้เรียนและผู้สอนตรงกับหลักการของรูปแบบ						
4.2	บทบาทผู้เรียนและผู้สอนเหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้						
5. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ							
5.1	ปัจจัยภายในของผู้สอนสนับสนุนการแก้ปัญหาได้จริง						
5.2	ปัจจัยภายในของผู้เรียนสนับสนุนการแก้ปัญหาได้จริง						
5.3	ปัจจัยภายนอกสนับสนุนการแก้ปัญหาได้จริง						
5. การวัดและประเมินผล							
5.1	วิธีการวัดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์						
5.2	เครื่องมือวัดสอดคล้องกับสิ่งที่วัด						
5.3	เกณฑ์การประเมินสามารถนำไปใช้ได้จริง						

ตอนที่ 2 คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
1. วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบ							
	วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบมีความชัดเจน และครอบคลุมการใช้						
2. คำชี้แจงการใช้รูปแบบ							
	มีคำชี้แจงของการใช้รูปแบบที่นำไปปฏิบัติได้จริง						
3. กระบวนการจัดกิจกรรม							
	กระบวนการจัดกิจกรรมทั้งสามระยะมีความชัดเจนและครอบคลุมการนำไปใช้						
4. โครงสร้างแผนการจัดการจัดกิจกรรม							
	โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมแผนการจัดกิจกรรม						
5. แผนการจัดการจัดกิจกรรม							
5.1	กำหนดจุดประสงค์ชัดเจน แสดงถึงสิ่งที่มีมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาแก่นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ						
5.2	กำหนดเนื้อหาได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และสามารถนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้						
5.3	กำหนดการดำเนินการจัดกิจกรรมที่เป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนชัดเจน ที่สามารถบรรลุตามเป้าหมาย						
5.4	กำหนดรายการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน นำไปสู่การจัดกิจกรรมได้ง่ายและสะดวก						
5.5	กำหนดวิธีการวัดผล เครื่องมือวัดผล และเกณฑ์การประเมินผล มีความครอบคลุม สอดคล้องกัน และเหมาะสมกับแต่ละกิจกรรม						
5.6	เวลาที่กำหนดไว้สำหรับการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม						
6. เครื่องมือการวัดและประเมินผล							
6.1	มีความตรงกับสิ่งที่ต้องการจะวัด						
6.2	สามารถนำไปใช้ได้						

4. แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านตัวบท “บทละครนอกเรื่องสังข์ทอง ตอนที่ 4 พระสังข์หนีนางพันธุรัต” และ “ขุนช้างขุนแผน ตอนที่ 24 กำเนิดพลายงาม” ที่กำหนดให้จากนั้นตอบข้อคำถามดังนี้

- ข้อที่ 1:** จงแสดงความคิดเห็นถึงเหตุผลของการเลือกวรรณคดีที่ศึกษา พร้อมยกตัวบทจากเรื่องมาประกอบให้ชัดเจน
- ข้อที่ 2:** ถ้าให้นักศึกษาเลือกเป็นตัวละคร 1 ตัวในวรรณคดีเรื่องที่ศึกษา นักศึกษาจะเป็นตัวละครตัวใดเพราะเหตุใดจึงเป็นตัวละครตัวนั้น อธิบายพร้อมยกตัวบทจากเรื่องมาประกอบให้ชัดเจน
- ข้อที่ 3:** นักศึกษาคิดว่าเหตุการณ์ที่ตัวละคร (ในข้อที่ 2) เผชิญนั้นเป็นผลมาจากสาเหตุใด อธิบายเหตุการณ์หรือพฤติกรรมตัวละครจากวรรณคดีที่สัมพันธ์ โดยยกตัวบทจากวรรณคดีมาประกอบให้ชัดเจน
- ข้อที่ 4:** นักศึกษาคิดว่าเหตุการณ์ที่ตัวละคร(ในข้อที่ 2) เผชิญนั้นเป็นผลมาจากบริบททางสังคม วัฒนธรรม จริยธรรม ศีลธรรม อย่างไรบ้างอธิบายเหตุการณ์หรือพฤติกรรมตัวละครจากวรรณคดีที่สัมพันธ์อย่างน้อย 2 ประเด็น โดยยกตัวบทจากวรรณคดีมาประกอบให้ชัดเจน
- ข้อที่ 5:** ถ้านักศึกษาเป็นตัวละคร (ในข้อที่ 2) ที่จะต้องเผชิญเหตุการณ์ตามเรื่อง นักศึกษาจะทำอย่างไร เพราะเหตุใดจึงทำเช่นนั้น อธิบายพร้อมยกตัวอย่างเชิงเปรียบเทียบกับตัวบทให้เห็นอย่างชัดเจน

ตอนที่ 4 พระสังข์หนีนางพันธุรัต

กล่าวถึงนางยักษ์พันธุรัตได้เฝ้าเลี้ยงลูกพระสังข์ปานลูกในไส้ จนกระทั่งวันหนึ่งด้วยกรรมดลใจให้นางไม่สบายใจอย่างมาก จึงได้อุ้มพระสังข์มานั่งที่ตักแล้วกอดจูบพร้อมทั้งสั่งบรรดาเหล่าพี่เลี้ยงให้ดูแลพระสังข์ดี ๆ และเมื่ออยู่ในที่ลับตาลูกแล้วก็เปลี่ยนร่างเป็นยักษ์เข้าป่าไปล่าบรรดาเนื้อสัตว์ต่าง ๆ มากินเป็นอาหาร จนอิมหน้าสำราญก็ใกล้เวลาค่ำจึงนอนพักในศาลากลางป่า

๑ เมื่อนั้น	องค์พระสังข์ทองผ่องใส
ราตรีเข้าที่บรรทมใน	ถอนฤทัยรำลึกตรีกตรา
คิดถึงชนนีที่เกิดเกล้า	จะไศกเศร้ายุททุกชนบ่นหา
แต่มาอยู่เมืองมารก็นานช้า	ไม่รู้ว่าจะเป็นตายร้ายดี
ซึ่งกูจะหลงอยู่ในเมืองยักษ์	แม้มีลี้กรูปเงาะเหาะหนี
ที่ไหนจะได้เห็นชนนี	นับปีเดือนแล้วจะแคล้วไป
จำจะคิดติดตามสืบหา	ให้พบพานมารดาจงได้
วันนี้แม่พันธุรัตไปแรมไพร	ได้ช่องคล่องใจจะไคลคลา
๑ ครั้นกลางคืนตื่นตีกเดือนเที่ยง	เห็นพี่เลี้ยงหลับสนิทถ้วนหน้า
ค่อยย่องลงจากเตียงเมียงออกมา	จากห้องไสยาทันที
๑ ลอบลงซุบองค์ในบ่อทอง	ผิวเนียนวลละอองผ่องศรี
เป็นทองคำธรรมชาติชาติตรี	สมถวิลยินดีตั้งใจคิด
แล้วขึ้นไปบนปราสาทห้วย	ที่ไว้รูปเงาะศักดิ์สิทธิ์
หยิบขึ้นแลเล็งเพ่งพิศ	ชุกคิดขึ้นมาก็อาลัย
๑ โอ้อนิจามารดาเลี้ยง	เคยถนอมกลม่อมเกลี้ยงรักใคร่
แสนสนิทพิศวาสตั้งดวงใจ	มิให้ลูกยาอนาทร
พระคุณล้ำลอบจดินแดน	ยังมีได้ทดแทนพระคุณก่อน
วันนี้จะพลัดพรากจากจร	มารดรค่อยอยู่จงดี
แม้ลูกไปไม่ม้วยมรณา	จะกลับมาราบบาทบพทศรี
รำพลางทางทรงไศกี	อยู่ที่ปราสาทเพียงขาดใจ
๑ ครั้นคลายทุกซ์ชุกคิดขึ้นมา	จะอยู่ชั่วฉะนี้ก็มีได้
เกลือกว่ามารดามาแต่ไพร	หนีไปไม่ทันจะเสียการ
เอารูปเงาะสวมองค์ทรงเข้าแล้ว	ใส่เกือกแก้วถือไม้เท้าห้าวหาญ
เหาะขึ้นเวหาเห็นทะยาน	ออกจากเมืองมารรีบมา

๑ เหาะระเห็จเจ็ดคืนถึงเขาหลวง สูงกว่าเขาทั้งปวงที่ในป่า
 พอสิ้นกำลังวังชา เหน็ดเหนื่อยเลื่อยล้าเต็มที
 จำจะหยุดพักสักหน่อยก่อน ทินกรร่อนแรงแสงสี
 จึงเลื่อนลงยังยอดคีรี จรลีเข้าไต้ร่มไทร
 ๑ บัดนั้น พวกพี่เลี้ยงนางนมน้อยใหญ่
 ครั้นรุ่งแจ้งแสงสุริโยทัย นางในต่างพื้นดินตา
 ม้วนที่นอนหมอนข้างเก็บบัง ฉวยขันตักน้ำมาล้างหน้า
 แล้วเข้าไปในที่ไสยา แลหาไม่เห็นพระสังข์ทอง
 ตกประหม่าตาขาวคิดฉงน ผุ่งนางต่างตนเร่งหม่นหมอง
 ชวนกันลดเลี้ยวเที่ยววมอง ทุกแห่งห้องตำหนักนอกใน
 ๑ ค้นคว้าวาท้าวที่เคยเล่น จะประสบพบเห็นก็หาไม่
 ต่างตืออกซกหัวร่ำไร ครั้งนี้ที่ไหนจะรอดตาย
 แม้นแม่พันธุรัตมาแต่ป่า จะตีดาจุดีตอดไม่เหือดหาย
 จะปลิ้นปลอกออกตัวยกย้าย ด้วยแบายคายแก้ไขเห็นไม่ฟัง
 ปรับทุกข์กันทุกคนบ่างบนผี เอ็นดูช่วยสักทีพอรอดหลัง
 บ้างว่าเลี้ยงลูกเจ้าเฝ้าคลัง มักมีภัยสมดังว่ามา
 ๑ เมื่อนั้น นางพันธุรัตยักษา
 เทียวป่าเล่นสบายหลายเวลา ก็เหาะกลับคืนมายังเมืองมาร
 ๑ ครั้นถึงปราสาทมณีสถานัก ร้องเรียกลูกรักก็ไม่ขาน
 แลหาแห่งไรไม่พบพาน นางมารห้วนหวาดประหลาดใจ
 ๑ บัดนั้น พวกพี่เลี้ยงนางนมน้อยใหญ่
 เห็นนางยักษามาแต่ไพร่ กลัวภัยภาวนาละล้าละล้ง
 แต่เขยื้อนขับลบล้อ เข้าไปแล้วให้ท้อถอยหลัง
 จึงก้มเกล้าเกล้าเหตุให้ฟัง พระลูกน้อยหอยสังข์นั้นหายไป
 ข้าเทียวคันทานักหนาแล้ว จะพบพระลูกแก้วก็หาไม่
 เล่าพลางต่างคนก็รำไร ขอชีวิตไว้อย่าฆ่าตี
 ๑ เมื่อนั้น นางพันธุรัตยักษี
 ได้ฟังดังจะสิ้นสมประดี เอะอะไรกระนี่อีพี่เลี้ยง
 กูไว้ใจให้อยู่กับลูกรัก คอยพิทักษ์ถนอมกลมเกลี้ยง
 ช่างละให้หายไปจากวังเวียง มั่นนำเสียงสับซ้ำให้หน้าใจ

ว่าพลางนางรำโศกา
 ไปเปิดดูบ่อทองเห็นพร่องไป
 มาดูรูปเงาป่าไม้ปรากฏ
 ลูกน้อยกลอยสวาทเจ้าคลาสแคล้ว
 จะอยู่ช้านะนี้ก็มิได้
 จึงขึ้นหอคอยสูงลอยฟ้า
 ๑ บัดนั้น
 ทั้งหมดสูรศักดิ์ยกขิณิ
 ไม่แจ้งเหตุเภทผลกลไค
 สำแดงแผลงอิทธิฤทธิ์ธา
 ๑ ครั้นเอยครั้นถึง
 ไหว้พลางทางถามมิทันนาน
 ๑ เมื่อนั้น
 จึงแถลงเล่าความตามทำนอง
 ลอบลักรูปเงาและเกือกแก้ว
 เร่งไปตามหาอย่าช้าที่
 ๑ บัดนั้น
 คำนี้รับคำแล้วอำลา
 เหาะเหินเที่ยวหาในป่ากว้าง
 แยกไปบกบังไปข้างน้ำ
 ๑ เมื่อนั้น
 เห็นมีตมิตปิดแสงอโณทัย
 จึงคิดว่าดีร้ายอสุรา
 จวนตัวเต็มทีหนีไม่ทัน
 พระจึงถอดรูปเงาออกซ่อนไว้
 ทำเป็นเช่นรุกขเทวา
 ๑ บัดนั้น
 เห็นพระสังขน์นั่งอยู่บนต้นไทร
 เฟ่งพิศดูพลางไม่วางตา
 ผิวพรรณผดผาดประหลาดคน

น้ำตาแกวถึงหลังไหล
 เร่งพะวงสงสัยไม่รู้แล้ว
 หายหมดทั้งไม้เท้าและเกือกแก้ว
 หนีแม่ไปแล้วนงอกอา
 จำจะเร็วรีบไปตามหา
 ตีกลองสัญญาณเข้าเจ็ดที
 พวกพลกุ่มภันท์ภูตผี
 ได้ยินเสียงเกริสัญญาณ
 ต่างตระหนกตกใจเป็นนักรหนา
 ชวนกันเหาะมายังเมืองมาร
 จึงคลานเข้ามายังหน้าฉาน
 เหตุการณ์อะไรมีจึงตีกลอง
 พันธูร์ตร้อนเร่าเศร้าหมอง
 เจ้าสังข์ของลูกรักของเรานี้
 สวมใส่เข้าแล้วก็เหาะหนี
 วันนี้ให้ได้ตัวมา
 จึงหม่อสูรศักดิ์ยกขา
 นฤมิตกายากำยำ
 ทุกทิศทุกทางเถื่อนถ้ำ
 ต่างสำแดงเดชเกรียงไกร
 พระสังขน์นั่งอยู่บนเขาใหญ่
 เสียงสนั่นหวั่นไหวเนิ่นน
 ติดตามเรามาเป็นแมนมั่น
 จำจะผ่อนผันด้วยปัญญา
 ขึ้นนั่งบนต้นไทรสาขา
 พลังนิกภาวนาอยู่ในใจ
 หม่อมมารทหารน้อยใหญ่
 มิได้รู้จักแต่สักตน
 คิดว่าเทวาในไพรสนต์
 ใ้หวังงงจนสนเท่ห์ใจ

จึงถามว่าดูก่อนเทวา
 อย่าแกลังกล่าวคำอำไว้
 ๑ เมื่อนั้น
 บอกพลางทางยกมือชี้
 ๑ บัดนั้น
 ดีใจเสือกสนลนลาน
 ๑ เมื่อนั้น
 แต่กูเหาะระเห็จมาเจ็ดวัน
 จะอยู่ก็ใช้ไม่ชอบกล
 ให้คิดขัดสนจนใจ
 พลาถตั้งจิตพิชฐานด้วยสัจจา
 จงค้าชูช่วยข้าครานี้
 ถึงแม่พันรุตจะพบข้า
 ให้ลูกแก้วตัวรอดปลอดภัย
 ๑ เมื่อนั้น
 เรียกเหล่าบ่าวไพร่มิได้ช้า
 ๑ มาเอยมาถึง
 แลไปเห็นคนบนต้นไทร
 ยืนพินิจพิศเพ่งอยู่เป็นครู่
 ตบมือหัวเราะทั้งน้ำตา
 ๑ นั่งอยู่ไยนั้นพ่อขวัญข้าว
 ขัดเคืองอะไรเล่าเจ้าจึงหนี
 มาเกิดทูนหัวอย่ากลัวตี
 นางร้องไห้รำแล้วซ้ำเรียก
 ด้วยเดชะอำนาจสัตยา
 พลัดตกหล่นนอนตะแคง
 โศกทีตอกเพียงจะพัง
 ลูกน้อยยกลอยสวาทของมารดา
 มิให้ระคายเคืองสิ่งใด
 แม่อุตสาห์มาตามด้วยความรัก
 ออกแม่จะแตกตายวายชีวิตร

เห็นเจ้าเงาะเหาะมามั่งหรือไม่
 จงบอกไปตามจริงบัดนี้
 พระสังข์ฟังคำยักษ์
 เห็นเหาะไปทิศนั้นจะขุนมาร
 ยักขาได้ฟังว่าขาน
 เหาะทะยานติดตามไปพลัน
 พระสังข์ตรัสเรียกนิกร
 มันยังตามพันด้วยฤทธิไกร
 หนีไปจะพันมันที่ไหน
 จะแก้ตัวต่อไปอย่างไรดี
 คุณพระมารดาปกเกศี
 อย่าให้มีอันตรายสิ่งใด
 ขออย่าให้ขึ้นมาบนเขาได้
 พลาถยกมือไหว้ภาวนา
 นางพันรุตยักขา
 ออกจากพาราภิรมไป
 ซึ่งเนินบรรพตภูเขาใหญ่
 งามวิไลผ่องดั่งทองคำ
 ลูกรักของกูแล้วสิหนา
 ร้องเรียกลูกยาด้วยยินดี

ดูเอาเกิดซียังมีมา
 ปีนตะกายตะเกียกขึ้นไปหา
 เผอิญให้เลื้อยล้ำสิ้นกำลัง
 ขาแข็งสี่ข้างขัดขึ้นดัดหลัง
 ทรวดนั่งกระแทกกันจนใจ
 แม่บำรุงเลี้ยงมาจนใหญ่
 เจ้าหนีแม่มาได้ช่างไม่คิด
 เจ้าไม่พูดไม่ทักแต่สักหนิด
 สุดคิดอยู่แล้วนะลูกยา

๑ เมื่อนั้น
ให้คิดสงสารมารดา
๑ แม่เอ๋ยแม่เจ้า
พระคุณล้ำลภพไตร
ใช้ลูกจะเคืองแค้นแสนเชษฐ
เหตุด้วยมารดาของข้านี้
จะยากเย็นเป็นตายก็ไม่แจ้ง
ครั้นจะบอกออกอรรถตามสัจจา
ลูกจึงลักรูปเงาะเหาะหนี
อย่าพิโรธโกรธซึ่งขัดใจ
๑ เมื่อนั้น
พุ่มพายน้ำตาจาบัลย์
คิดอ่านอุบายจะหน่วยหนี
ถึงไปก็ไม่ขัดอธยา
พอแม่ได้ชมโฉมเจ้า
แต่รำรื่องให้หาเลือดตาย้อย
อย่านึกแครงแครงเลยว่าเป็นยักษ์
ถึงจะอยู่จะไปก็ให้งาม
อันรูปเงาะไม้เท้าเกือกแก้ว
ยังมนตรีบทหนึ่งของมารดา
ถึงจะเรียกเต่าปلامัจฉาชาติ
ครุฑาเทวัญขึ้นบน
เจ้าเรียนไว้สำหรับเมื่ออัจน
แม่อีกคงจะตายวายชีวัน
๑ เมื่อนั้น
ยิ่งพะวงสงสารแสนทวิ
จะลงไปที่ให้เกรงกริ่ง
คิดพลางทางกล่าวมธุรส
ลูกนี้เหน้อยยากลำบากกาย
ตะวันเที่ยงอยู่ยังกำลังร้อน

พระสังข์ฟังคำที่ร่ำว่า
นับนี้วันทาแล้วตอบไป
เลี้ยงเข้ามาแต่เยาว์จนใหญ่
จะเปรียบด้วยสิ่งใดนั้นไม่มี
ด้วยความจำเป็นดอกจึงหนี
ทุกซักร้อนไร่ที่พึ่งพา
จะไปสืบเสาะแสวงทุกแห่งหา
ก็คิดกลัวเกลือกว่ามีให้ไป
โทษผิดทั้งนี้เป็นข้อใหญ่
ถึงไปไม่ช้าจะมาพลัน
พันธุรัตฟังว่าเพียงอาสัญ
เจ้าไปแล้วไหนนั้นจะกลับมา
เอาเหตุชนนินั้นมาว่า
เชิญลงมาหาแม่แต่สักน้อย
ให้สบายบรรเทาที่เศร้าสร้อย
อุตสาห์สู้ติดต่อยห้อยตาม
มาเถิดลูกรักอย่าเกรงขาม
เจ้าผู้ทราชมรรค์ร่วมชีวา
แม่ประสิทธิ์ให้แล้วตั้งปรารภนา
ชื่อว่ามหาจินตามนตรี
ฝูงสัตว์จับดูบาทในไพรสมนต์
อ่านมนตรีขึ้นแล้วก็มาพลัน
จะได้แก้กันตนที่คับขัน
จงลงมาให้ทันท่วงที
พระสังข์ฟังคำยักษ์
แต่รีรอท้อฤทัยรันทต
เกลือกว่าไม่จริงจะแกล้งปด
อย่ากำสรดโศกาอาวรณ์
จะนั่งเล่นให้สบายบนนี้ก่อน
พอให้แดดอ่อนอ่อนจะลงไป

ซึ่งมนตรีของชนนี้ว่าดีนัก

เมตตาถูกแล้วจงเขียนไว้

๑ เมื่อนั้น

แหงนดูลูกพลางทางโคกา

โ้ลูกน้อยหอยสังข์ของแม่เอ๋ย

จะร่ำร้องเรียกเจ้าสักเท่าไร

สิ้นวาสนาแม่นี้แน่แล้ว

จะขอลาอาสัญเสียวันนี้

อันพระเวทพิเศษของแม่ไซร์

จงเรียนร่ำจำไว้เถิดขวัญตา

เขียนพลางทางเรียกลูกน้อย

แต่พอให้ได้ชมเสียสักครั้ง

แม่อ้อนวอนว่านักหนาแล้ว

พุ่มทอดตัวลงทรงโคกา

ทั้งรักทั้งแค้นแน่นจิต

กลิ้งกลับสับสายเพื่อพก

๑ บัดนั้น

เห็นนางมารม้วยมอดวอดวาย

๑ เมื่อนั้น

เห็นมารดาล้มตื่นสิ้นชีวี

เข้าไปนั่งใกล้ตั้งใจจง

ชลเนตรคลอคลองนัยนา

๑ โอ้วามารดาของลูกเอ๋ย

รักลูกผูกพันแสนทวี

จะหาไหนได้เหมือนพระแม่เจ้า

สู้ติดตามมาด้วยอาลัย

โทษลูกนี้ผิดเป็นนักหนา

ทั้งนี้เพราะกรรมมาตามพัน

พระคุณล้ำลอบจบดินแดน

ร่ำพลางโคกกีพีรีพีไร

ลูกรักก็อยากจะได้ใครได้

ที่ในแผ่นพื้นพสุธา

พันรุตขัดสนเป็นนักหนา

ตั้งหนึ่งว่าชีวันจะบรรลัษ

กรรมสิ่งใดเลยมาซัดให้

ก็ช่างเฉยเสียได้ไม่ดูดี

เพอญให้ลูกแก้วเอาตัวหนี

เจ้าช่วยเผาผีมารดา

ก็จะเขียนลงให้ที่แผ่นผา

รู้แล้วอย่าว่าให้ใครฟัง

มาหาแม่สักหน้อยพ้อหอยสังข์

ขอสังข์สักคำจะอำลา

น้อยหรือลูกแก้วไม่มาหา

สองตาแดงเดือดตั้งเลือดนก

ยิ่งคิดเคืองขุนมนหมก

นางร่ำร้องจนอกแตกตาย

พวักษาข้าไททั้งหลาย

ต่างร่ำรักนายไม่สมประดี

พระสังข์ทรงสวัสดิ์รัศมี

ตกใจเล่นตะลิตะลานมา

กราบลงแทบเท้าทั้งชายชวา

โคการ่ำรักชนนี้

พระคุณเคยปกเกล้าเกศี

เลี้ยงมาไม่มีให้เคืองใจ

ตั้งมารดาเกิดเกล้าก็ว่าได้

จนจำตายอยู่ในพนาวัน

ตั้งแกลังผลาญมารดาให้อาสัญ

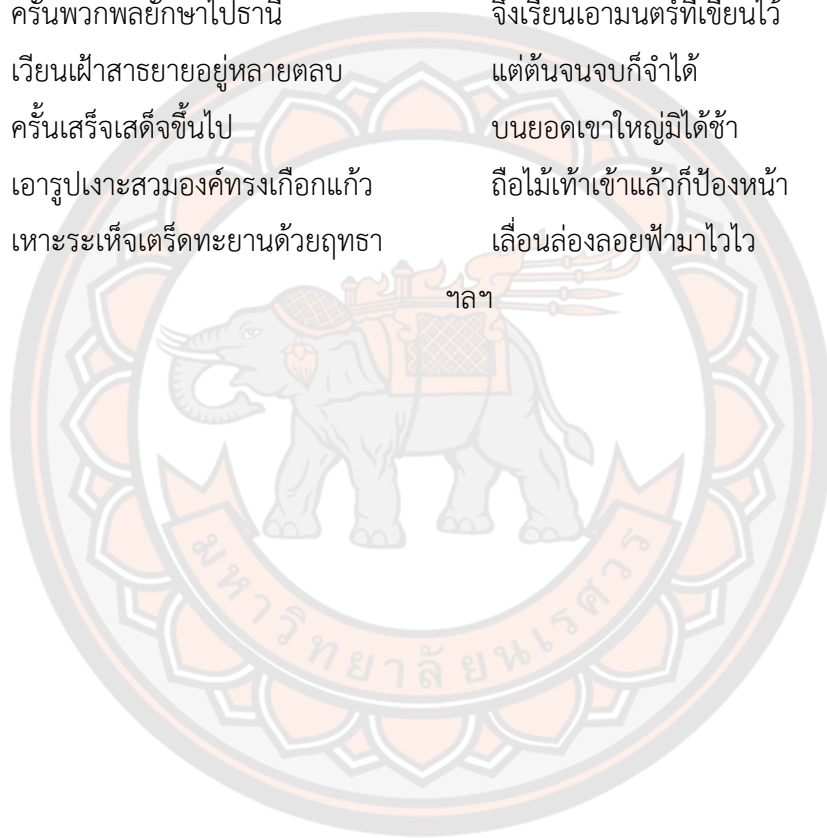
จึงสุดสิ้นชีวันบรรลัษ

ยังไม่ทันทดแทนสนองได้

ชบพักตร์สะอื้นให้ไปมา

๑ ครั้นคลายวายุโศกเศร้าหมอง	พระจึงร้องสั่งเหล่ายักษ์
ท่านจงเชิญศพระมารดา	คืนไปพาราของเรา
แล้วตระเตรียมการไว้ให้เสร็จสรรพ	คอยท่าข้ากลับมาจึงเผา
การพระเมรุใหญ่อยู่อย่าดูเบา	ท่านจงเอาใจใส่ไตรตรา
๑ บัดนั้น	เสนิตัวนายชายชวา
จึงเชิญศพล้าวช่อฟ้า	กลับไปพาราทันที
๑ เมื่อนั้น	พระโณมยงทรงสวัสดีรัศมี
ครั้นพวกพลยักษ์ไปธานี	จึงเรียนเอามนตร์ที่เขียนไว้
เวียนเฝ้าสาธยายอยู่หลายตลบ	แต่ต้นจนจบก็จำได้
ครั้นเสร็จเสด็จขึ้นไป	บนยอดเขาใหญ่มิได้ช้า
เอารูปเงาะสวมองค์ทรงเกือกแก้ว	ถือไม้เท้าเข้าแล้วก็ป้อนหน้า
เหาะระเห็จเตร็ดทะยานด้วยฤทธา	เลื่อนล่องลอยฟ้ามาไวไว

ฯลฯ

ตอนที่ 24 กำเนิดพलयงาม

นางวันทองอุ้มทองได้สืบเดือนก็คลอดลูกชายที่หน้าตาเหมือนกับขุนแผน จึงตั้งชื่อให้ว่า พलयงาม และยิ่งพलयงามเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ จนอายุย่างได้ 9 ปี ขุนช้างก็ยิ่งมั่นใจว่าพलयงามไม่ใช่ ลูกของตน

๑ ฝ่ายขุนช้างหมางจิตรให้คิดแค้น	ลูกขุนแผนมันคงไม่สงสัย
เมื่อกระนั้นเหมือนกุศรันดูไป	ก็กลับโพล่เหมือนพ่ออ้ายทรพี
อี่แม่มันวันทองก็สองจิต	ช่างประดิษฐ์ชื่อลูกให้ลูกที่
เรียกพ่อพलयคล้ายผิวอี่ตัวดี	ทุกราตรีตริกวราจะฆ่าฟัน
พอวันทองน้องป่วยลงด้วยเคราะห์	มาจำเพาะจะวิโยคให้โศกศัลย์
ฟังเสียงเงียบระงับหลักกลางวัน	พलयงามนั้นนั่งกับพ่อที่หอกกลาง
ขุนช้างเห็นเป็นที่ไม่มีเพื่อน	แก่งซี่เขื่อนชักพาลงมาล่าง
ให้ชี้หลังนั่งบ่าแล้วว่าพาลง	ไปชมช้างกวางทรายมีหลายพรรค
ทั้งนกยูงฝูงหงส์มันลงเคลื่อน	จับไก่เถื่อนมาเลี้ยงฟังเสียงขัน
พูดให้เพลินเดินพาลงกลางอรัญ	แก่งให้หมั่นดูแลฝูงแกะกา
โพระดกนกแก้วกระตัวเต็น	กระแต่เล่นไม่โจนโผนผวา
เจ้าพलयงามถามพ่อพูดจ้อมา	ขุนช้างพาเลี้ยวไปปะไม้ซุง
เห็นลับลี้ที่สังข์ขัดเข็ม	สะบัดเบนเบือนเหวี่ยงลงเสียงผลุง
ปะตะซ้าตำผางเข้ากลางพุง	ถีบกระทุ้งถองทุบเสียงอุบโอย
พलयงามร้องสองมือมันอุดปาก	ตีนกระดากถลากไถลร้องไห้โหย
พอหลุดมือรื้อรื้อวันทองโวย	หม่อมพ่อโบายตีฉันทบบรรลีย์
ไม่เห็นแม่แลหาน้ำตาตก	ขุนช้างชกจุดคร่าไม่ปราศรัย
จนเหงื่อตกกระปรกประปรอมขึ้นคร่อมไว้	หอบหายใจอึกอึกเข้าหักคอ
พलयงามดินสิ้นเสียงสำเนียงร้อง	ยกแต่สองมือไหว้หายใจฟ่อ
มันห้ามว่าอย่าร้องก็ต้องรอรอ	เรียกหม่อมพ่อเจ้าขಾಯ่าฆ่าเลย
จงเห็นแก่แม่วันทองของลูกบ้าง	พ่อขุนช้างใจบุญเจ้าคุณเอ๋ย
ช่วยฝังปลุกลูกไว้ใช้เช่นเคย	ผงกเงยมันก็ทุบทุบลงไป
ปีบจุมูกูกปากลากกระแทก	เสียงแอ๊กแอ๊กอ่อนซบสลบไสล
พอผีพรายนายขุนแผนผู้แวนไว	เข้ากอดไว้มิให้ถูกลูกของนาย

ขุนช้างเห็นว่าทักจนดับแตก
แล้วกลิ้งขอนซ้อนทับให้ล้มกาย

๑ ฝ่ายผีพรายนายขุนแผนแค้นขุนช้าง

แล้วเป่าแก้วแผลหายละลายเลื่อน
นางพรายบอกว่าเราบ่าวขุนแผน
ไม่มีวัยแล้วแก้วตาอย่าอวรณ์
แม่ของเจ้าเราจะบอกออกมารับ
เจ้าพลายงามยามเย็นไม่เห็นใคร
จะไปเรือนเพื่อนทางที่กลางป่า
เจ้าแห่งนาคสุริย์ฉายก็บ้ายคล้อย
เสียแรงลูกผูกใจจะได้พึ่ง
ไอ้มีพอกก็ไม่เหมือนเพื่อนทั้งปวง
รู้กระนั้นมืออยากเรียกพ่อดอก
เที่ยวผ่นแปรแลหาน้ำตาคลอ
ดูครีมีครึกพฤษภาป่าสด
จิ้งหรีดร้องก้องเสียงเคียงเรไร
ดูเหว่าร้องมองเมียงว่าเสียงแม่
อยู่ที่นี่แม่จำจมารับ

๑ ฝ่ายพวกพรายกายสิทธิฤทธิรุตม์

ไปเข้าฝันวันทองถึงห้องใน

๑ ครานั้นวันทองผ่องใสภา

คือกระหม่อมเป็นกลางแต่กลางวัน
พอมือยหลับคล้อยเห็นพลายน้อย
ผวาตื่นตื่นตาให้อวรณ์
พอแมงมุมอุ้มไข่ใต้ตีก
ประหลาดกลางหมางจิตระคิดคะนึ่ง
ลูกออกมาหาจบบไม่พบเห็น
แต่ไอ้ตุ๊กตุ๊กครอกมันบอกความ
นางแคลงผัวกลัวจะพาไปฆ่าเสีย
ออกนอกกริ้วตัวคนเดียวเที่ยวเดินไป

เอาคาแฝกฝุ่นกลบให้ศพหาย
ทำลอยชายชมปากกลับมาเรือน ฯ
อุตสาห์จ้างขอนใหญ่ให้เขยื่อน
เจ้าพลายเคลื่อนคลายพื้นเหมือนตีนนอน
มาทำแทนเมื่อมันทับช่วยรับขอน
อยู่ที่นี่ก่อนเถิดนะเจ้าอย่าเศร้าใจ
แล้วหายวิบวุ่นตามวิสัย
เที่ยวร้องไห้หาแม่ชะงัดคอย
นึกน้ำตาหยดเหาะลงเผาผอย
ให้นึกน้อยใจพ่อพูดล่อลวง
พ่อโกรธซึ่งสิ่งไรเป็นใหญ่หลวง
มีแต่หลวงลูกรักไปหักคอ
จะไปบอกแม่วันทองให้ฟ้องพ่อ
นึกระย่อเยือกเย็นไม่เห็นใคร
ไม่แกว่งกวัดก้านกิ่งประวิงไหว
ทั้งล่องไนเรื่อยแร่แฉะแว้ว
ยื่นชะงัดแลดูเสียหูดรับ
วังกระสับกระสนวนเวียนไป ฯ
เหมือนลมมุดวุ่นหนึ่งถึงไหนไหน
เหมือนจะให้เห็นลูกคิดผูกพัน ฯ
เมื่อลูกแก้วแววตาจะอาสัณ
ให้หวั่นหวั่นหวีหวีหวีหวานอน
ขุนช้างถ้อยทับไว้ด้วยไม้ขอน
สะอื้นอ่อนในอกตกตะลึง
นางผกเงี้ยวฟังดังผิงผิง
รำลึกถึงลูกชายเจ้าพลายงาม
ที่เคยเล่นอยู่กับใครเที่ยวไต่ถาม
ว่าเห็นตามพ่อขุนช้างไปกลางไพร
น้ำตาเรี่ยเรี่ยตกชกชกไหล
ไอ้อาลัยเหลียวแลชะงัดเงย

เห็นคุ่มคุ่มพุ่มไม้ใจจะขาด

เจ้าไปไหนไม่มาหาแม่เลย

ถูกล้มตายควายขวิดงูพิษขบ

ยิ่งเย็นย่ำค่ำค้ำคุ่มขุ่มมัว

เสียงซ้อแซ่แกกกาผวาว่อน

จักจั่นเจื้อยร้องริมลองโน

ทั้งเป็ดผีป่แก้วแว่วแว่วหวีด

นางวันทองมองหาละล้าละล้ง

จะบนหมุสุราร้าว่าครบ

แล้วลดเลี้ยวเที่ยวแลชะเง้อ

ตะโกนเรียกพลายงามทราวมสวาทิ

สะอื้นไอ้โพล่พลัดเดินเอกา

เห็นฝูงนกกบคุตรยิ่งสุดเศร้า

ชะนีโหยโยหยวนรัฐจวนใจ

พอแว่วแว่วแจ้วเสียงสำเนียงเรียก

ตรงเชิงซุ้มคุ่มเคียงนางเมียงมอง

ความดีใจไปกอดเอาลูกแก้ว

เป็นไรไม่ไปเรือนเที่ยวเชื่อนแซ

๑ เจ้าพลายน้อยสร้อยเศร้าแล้วเล่าว่า

แล้วทุบถีบปีบจุมูกของลูกไว้

พอพวกพ้องของขุนแผนแล่นมาช่วย

ยังซ้ำชอกยกอกเหน็บเจ็บกายา

๑ นางวันทองร้องให้ใจจะขาด

แล้วเล่าความตามจริงทุกสิ่งไป

พ่อของเจ้านั้นถูชื่อขุนแผน

เอาทูกซ์ร้อนก่อนเก่าเล่าให้ฟัง

จึงจนใจไม่มีที่จะฟัง

ครั้งนั้นพ่อร้องเล่าเราก็จวน

แต่รู้อยู่ว่ายาทองประศรี

แม่นไปถึงพี่พาย่าพ่อพลาย

พ่อพลายงามทราวมสวาทิของแม่เอ๋ย

ที่โคกเคยวิ่งเล่นไม่เห็นตัว

ไฉนศพสาบสูญพ่อทูนหัว

ยิ่งเริ่มร้าวเรียกร่ำระกำใจ

จึงจอกถอนโหยหาที่อาศัย

เสียงเรไรหึ่งหึ่งที่กิ่งรัง

เสียงจิ้งหรีดกรีดแซ่ดังแดรสังข์

ฤผีบังซ่อนเร้นไม่เห็นเลย

ขอให้พบลูกตัวทูนหัวเอ๋ย

ไอ้ทราวมแซยหลากแล้วพ่อแก้วตา

ใจจะขาดคนเดียวเที่ยวตามหา

สกุณานอนรังสะพรั่งไพร

ไอ้ลูกเราไม่รู้ว่ายู่ไหน

ยิ่งอาลัยแลหาน้ำตานอง

นึกสำเนียงหลายหนขนสยอง

เห็นลูกร้องไห้สะอื้นย่นเหลียวแล

แม่มาแล้วอยากล้วยทูนหัวแม่

แม่ตามแต่ตะวันบ้ายเห็นหายไป ๗

หม่อมพ่อพาเวียนวงให้หลงไหล

เอาขอนไม้ทับคอแทบมรณา

จึงไม่มีแม่คุณแม่บุญหนักหนา

พุดน้ำตาผอยผอยด้วยน้อยใจ ๗

ไอ้ชาตินี้มีกรรมจะทำไฉน

เจ้ามิใช่ลูกเต้าเขาจึงซัง

เป็นคนแค้นกับขุนช้างแต่ปางหลัง

เดี๋ยวนี้ยังอยู่ในคุกเป็นทูกซ์ทน

มันทำถึงสาหัสก็ขัดสน

แม่นไม่พันมือมันจะอันตราย

อยู่บ้านกาญจนบุรีวัดเชิงหวาย

จะสบายบุญปลอดตลอดไป

แต่ทางนั้นวันครึ่งจึงถึงบ้าน

ไอ้ใครเล่าเขาจะพาเจ้าคลาไคล

๑ เจ้าพลายงามถามซัดตระหนักแน

อ้ายคนนี้มีไซ้พ่อจะขอลา

สงสารแต่แม่คุณของลูกแก้ว

เพราะพ่อเลี้ยงเคียงสาไม่ปรานี

ไปสู้อายววยววงเสียข้างหน้า

ขอลาแม่แต่นี้บปีไป

ไอ้พ่อคุณขุนแผนของลูกเอ๋ย

ต้องติดคุกทุกซัฟุระศเวทนา

๑ นางวันทองร้องไห้จิตรใจหาย

ไอ้ลูกแก้วแวตจะลาไป

จะเลี้ยงหลงวงวระหระเหิน

ไอ้ยากเย็นซึ้งใจอะไรเลย

เดี๋ยวนี้เล่าเจ้าจะพรากไปจากแม่

พลางส้อมสอดกอดแอบไว้แนบกาย

๑ จนจวนค่าน้ำค้างลงพรั่งพราย

อ้ายศัตรูรู้ความจะตามมา

แล้วพากันตันตัดไปวัดเขา

แล้วเล่าความตามจริงทุกสิ่งไป

เอาลูกอ่อนซ่อนไว้เสียในห้อง

ท่านขรัวครุผู้เฒ่าว่าเอวระ

ถ้าหากว่ามาค้นจนถึงห้อง

ฆ่าลูกเลี้ยงเอี้ยงดูก็ไม่เคย

๑ นางวันทองหมองหมางไม่สร้างทุกข์

เห็นจวนค่าน้ำค้างทั้งอาลัย

พอเข้าไปในรั้วตำผัวโงง

แต่ชาตินี้มีกรรมจึงจำเป็น

ขึ้นบนเรือนเหมือนในใจจะจากร่าง

เข้าในห้องหมองอารมณ์ไม่สมประดี

ทางกันดารเดินดงจะหลงไหล

นางร้องไห้สะอื้นกลืนน้ำตา ๑

พลางบอกแม่ลูกแสนแค้นหนักหนา

ไปหาย่าอยู่บ้านกาญจนบุรี

จะลับแล้วตายเป็นไม่เห็นผี

อยู่ที่นี้ชีวิตจะบรรลัย

ด้วยเกิดมามีกรรมจะทำไฉน

แล้วร้องไห้หวนคิดถึงบิดา

เมื่อไรเลยลูกจะได้ไปเห็นหน้า

เจ้าครวญคร่ำรำว่าด้วยอาลัย ๑

กอดเจ้าพลายงามน้อยละห้อยให้

หนทางป่าค้ำไม้พ่อไม่เคย

เจ้าจะเดินไปถูกฤกเอ๋ย

เพราะกรรมเคยพราดสัตว์ให้พลัดพราย

แม่จะแลเห็นใครนำใจหาย

สะอื้นไห้ไม่วายพายน้ำตา ๑

ปลอบลูกชายพลายน้อยเสนาหา

แม่จะพาเจ้าไปฝากขรัวนักไว้

เห็นสมภารคลานเข้าไปกราบไหว้

เจ้าคุณได้โปรดด้วยช่วยธุระ

เพื่อพวกพ้องเขามาหาอย่าให้ปะ

ไว้ธุระเถิดอย่ากลัวที่ผิวเลย

กุมิถองก็จงว่าสีกาเอ๋ย

อย่าทุกข์เลยลูจะช่วยลูกอ่อนไว้ ๑

กระหมวดจุกูกุยกายน้ำตาไหล

ลงบันไดเดินดวนด้วยจวนเย็น

อ้ายตายโหงหักคอไม่ขอเห็น

ได้ชายเช่นนี้มาเป็นสามี

เห็นขุนช้างชิงชิงฉินหลังหนี

เห็นแต่ที่นอนเปล่ายิ่งเศร้าใจ

คิดถึงลูกผูกพันให้ห้วนอก
 ไอ้ลูกเอ๋ยเคยนอนแต่ก่อนไร
 อยู่หลังหลังพลัดพรากไปจากแม่
 ไอ้พลายงามทราวมสวาทิจะคลาศแคล้ว

๑ ฝ่ายขุนช้างครางครैयाัยเจ้าเล่ห์

เสียงวันทองร้องไห้จุดไฟมา
 ทำไถลไถ่ถามเป็นความหยอก
 พรางรับขวัญวันทองร้องละคร

๑ นางวันทองขឹងขัดสะบัดหน้า

นางผลักพลิกหยิกข่วนว่ากวนใจ
 ลูกข้าหายตายเป็นไม่เห็นศพ
 เจ้าพาไปในป่าพนาลี

๑ ขุนช้างฟังช่างแกล้อแม่เจ้า

ใครบอกเจ้าเล่าว่าข้าพาไป
 เมื่อกลางวันยังเห็นเล่นไม้ทิ้ง
 แล้วว่าเจ้าเล่าก็ช่างนั่งมีนมิ
 ลูกปะหล่ำกำไใส่ออกกลบ
 มันจะทุบยุยยับเหมือนกับริน
 แล้วแก็เก้อเร่อออกไปนอกห้อง
 ไปเที่ยวตามถามหาถึงท่าน้ำ
 รินสุรามาทิมลิมสติ
 ขึ้นหอขวางกลางแจ้งเห็นแสงเดือน
 แกล้งร้องรำคร่ำครวญทำหวนโหย
 ถึงท่อนปลายกรายเกริ่นเป็นดินดง
 แล้วรู้ตัวกลัวเมียร้องเสียใหม่
 เสียงอ้ออ้อแผ่กายนอนหงายเงย

๑ นवलนางวันทองค้อยอย่าง

สะอื้นอันพันผูกถึงลูกชาย
 จึงเย็บไถ่ใส่ขนมกับส้มลิม
 แหวนราคาห้าซ้งทองบางตะพาน

น้ำตาตกผอยผอยละห้อยให้
 จนเจ้าได้สืบปีเข้านี้แล้ว
 แม้อย่างแลเห็นแต่ฟูกของลูกแก้ว
 เสียงแจ้วแจ้วเจ้าวันทองนงน้ำตา ฯ

เมามอเยียมกรีมอยู่ริมฝา
 ส่องดูหน้านั่งเคียงบนเตียงนอน
 ฤหนามยอกเจ็บป่วยจะช่วยถอน
 เจ้าทุกขร้อนรำคาญประการใด ฯ

ขุนช้างรำทำท่าเข้าคว่ำไขว่
 ไช้อะไรนี้เล่าเฝ้าเข้าชี้
 อย่างมากลบรอยเสื่อเปื้อนบัดสี
 แล้วยกมีพามาว่าอะไร ฯ

ข้ามาเหล้าหลับซบสลบไส
 หลอนไม่ได้ตามข้าฝ่าเถิดชิ
 กับอ้ายอิงอีตูกลูกอียี
 ว่าแล้วสือยาให้ลงไปดิน
 ฉวยว่าพบคนร้ายอ้ายคอฝิ่น
 จ้างกำไลไปกินเสียแล้วกรรม
 ตะโกนร้องเรียกข้ามาตาพรำ
 ไม่พบทำถอนใจกลับไปเรือน
 อุดริร้องให้ใครจะเหมือน

ไอ้พ่อเพื่อนชีวิตของบิดรงค์
 ละโอดโอยเอกพุ่มจนลุ่มหลง
 ปีกเจ้าอ่อนร้อนลงในดงเตย
 เจ้าจำไกลพ่อแล้วลูกแก้วเอ๋ย
 จนลิมเลยซบเซาด้วยเมามาย ฯ
 เห็นขุนช้างหลับสมอารมณ์หมาย
 จนพลัดพรายเพราะผัวเป็นตัวมาร
 ทั้งแหม่มจันอัปลุกปลับหวาน
 ล้วนต้องการเก็บใส่ในถ้ำน้อย

ไปอยู่บ้านท่านย่าจะหายาก
แล้วนั่งนึกตรึกตรำน้ำตาหย้อย

๑ จะกล่าวถึงพลายงามทราวมสงสาร

พวกศิษย์เณรเถรชิตันช่วยฝนไหล
แล้วสมภารท่านก็หลับระงับเงียบ
เพราะแม่ลูกผูกจิตรคิดถึงกัน
ดูเหว่าร้องซ้องเสียงสำเนียงแจ้ว
สะดุ้งใจไหววับทั้งหลับตา
ครั้นรู้สึกนึกได้ให้ละห้อย
จนเคาะระฆังหึ่งแห่งเสียงเครงครื้น

๑ นางวันทองร้องไห้เมื่อใกล้รุ่ง

ด้วยวัดเขาเข้าใจเคยไปเจน
แล้วถือไถ่ใส่ขนมผ้าห่มหุ้ม
ลงจากเรือนเชื่อนมาข้างทำน้ำ
ถึงวัดเขาเข้าตู่ดูลูกน้อย
จะนั่งหยุดพูดจาจะซ้ำการ
ให้ขนมสัมสูกแก่ลูกรัก
หนทางบ้านกาญจน์บุรีตรงนี้แล
อุตสาห์ไปให้ถึงเหมือนหนึ่งว่า
จงหมายมุ่งทุ่งกว้างตามทางเกวียน
แล้วเกล้าจุกผูกไถ่ที่ใส่ของ
แล้วกอดลูกผูกใจจะไกลกัน
ขอเดชะพระไพร่ข้าไหว้กราบ
ทั้งปู่เจ้าเขาเงินขอเชิญพา
ทั้งพ่อคุณขุนแผนแสนวิเศษ
ช่วยลูกชายพลายงามเมื่อยามจน
นางครวญคร่ำร่ำว่าน้ำตาตก
แม่อุ้มท้องครองเลี้ยงถึงเพียงนี้
เคยกินนอนนอนแม่ไม่แหห่าง
ทั้งจุกไรใครเล่าจะเกล้าพัน

เมื่ออดอยากอย่างไรได้ใช้สอย
รำคาญคอยสุรียาจะคลาไคล ฯ
ฟังสมภารอยู่ในห้องนั่งร้องไห้
มาลูบไล้แผลที่มันตื้น
ยิ่งเย็นเยียบเยือกใจเมื่อใกล้รุ่ง
เฝ้าไฟฝันเพื่อนแลเห็นแม่มา
ให้แว่วแว่วว่าวันทองร้องเรียกหา
ร้องขานหาสุดเสียงแต่เพียงคืน
เจ้าพลายน้อยนั่งนอนถอนสะอื้น
สมภารตื่นเตือนสติต้นสวดมนต์เคน ฯ
น้ำค้างฟุ้งฟ้าแดงเป็นแสงเสน
โจงกระเบนมันเหมาะห่มเพลาะดำ
ออกอย่างคุ่มดินเหยาแก้วถลา
แล้วรีบรำเดินตรงเข้าดงตาล
เห็นมาคอยนั่งทำน่ำสงสาร
ลาสมภารพามาป่าสะแก
สงสารนักรจะร้างไปห่างแม่
จำให้แน่นะอย่าหลงเที่ยววงเวียน
ให้คุณย่าเป็นอาจารย์สอนอ่านเขียน
ที่โล่งเลียนลัดไปไพร่วัน
ให้แหวนทองทุกสิ่งทำมิ่งขวัญ
สะอื้นอื้นออกปากฝากเทา
ช่วยกำราบเสื่อสิงห์มึงหงสา
ไปถึงย่าอย่าให้หลงเที่ยววงเวียน
บังเกิดเกศแก้วตาสถาผล
ให้รอดพ้นภัยพาลถึงกาญจน์บุรี
เหมือนหนึ่งอกพุพองเป็นหนองผี
ได้สลับปีเศษแล้วจะแคล้วกัน
จะอ้างว่างเปล่าใจในไพร่สัจ
จะนับวันนับเดือนไปเลื่อนลับ

นับปีมิได้มาเห็นหน้าแม่
โอดเสียชาติวาสนาแม่อาภัพ
จะมีผ้าผืนก็พลัดกำจัดจาก
มามีลูกลูกก็จากวิบากกรรม

๑ เจ้าพलयามความแสนสงสารแม่

แล้วกราบกรานมารดาด้วยอาลัย
แต่ครั้งนี้มีกรรมจะจำจาก
เที่ยวหาพ่อขอให้ปะเดชะบุญ
แม่รักลูกลูกก็รู้ยู่ว่ารัก
จะกินนอนนอนว่าเมตตาเดือน
แม่วันทองของลูกจงกลับบ้าน
จะก้มหน้าลาไปมิได้กลัว

๒ นางกอดจูบลูบล้างแล้วสั่งสอน

พ่อไปตีศรีสวัสดิ์กำจัดภัย
ลูกผู้ชายลายมือนั้นคือยศ
แล้วพาลูกออกมาข้างท่าเกวียน
ลูกก็แลดูแม่แม่ดูลูก
สะอื้นร่ำอำลาด้วยอาลัย
เหลียวหลังยังเห็นแม่แลเขม้น
แต่เหลียวเหลียวเลี้ยวลับวับวิญญาน์

๓ นางวันทองหมองมัวกลัวขุนช้าง

ออกชายทุ่งมุ่งเมินเดินตะบึง
ทุกเย็นเข้าเสร้านมอ้งเฝ้าร้องไห้
ถึงยามกินสิ้นรสสู้อดอม

๔ เจ้าพलयามตามทางไปกลางทุ่ง

ออกหลังบ้านตาลตะคุ่มเป็นพุ่มพื่น
ต้นแคคางกร่างกระพุ่มช่อม่ออก
เจ้าพलयเพลินเดินพลางตามทางเกวียน
ถึงโคกช้องหนองสะพานบ้านกะเหรียง
พริกมะเขือเหลืองามอร่ามตา

จะห่างแหหายเหมือนเมื่อเดือนดับ
ให้ย่อยยับยากแค้นแสนระยำ
จนแสนยากอย่างนี้แล้วมิหน้า
สะอื้นร่ำรันทดสลดใจ ฯ

ข้าเลี้ยงแลดูหน้าน้ำตาไหล

ลูกเติบโตใหญ่คงจะมาหาแม่คุณ
ต้องพลัดพรากแม่ไปเพราะไอ้ขุน
ไม่ลืมคุณมารดาจะมาเยือน
คนอื่นสักหมื่นแสนไม่มั่นเหมือน
จะจากเรือนร้างแม่ไปแต่ตัว
เขาจะพาลว่าวุ่นแม่ทูนหัว
แม่อย่ามัวหมองนักจงหักใจ ฯ

อำนวยการพलयน้อยละห้อยให้

จนเติบโตใหญ่ยิ่งยวดได้บวชเรียน
เจ้าจงอดส่ำทำสม่าเสมียน
จะจากเจียนใจขาดอนาถใจ
ต่างพันผูกเพียงว่าเลือดตาไหล
แล้วแข็งใจจากนางตามทางมา
แม่อีกเห็นลูกน้อยละห้อยหา
ไอ้เปล่าตาต่างสะอื้นยี่นตะลึง ฯ

ไม่เหมือนอย่างคนทั้งปวงมันหวังหึง

กลับมาถึงเรือนร่ำระกำตรอม
ด้วยอาลัยพलयามทรมานอม
จนซุบผอมผิวพรรณทุกวันคืน ฯ
เขม้นมุ้งเขาเขินเดินสะอื้น
ร่มรินรังเรียงเคียงตะเคียน
ทั้งช่อดอกดูไสวเหมือนไม้เขียน
ตลอดเลี่ยนลมเรื่อยเฉื่อยเฉื่อยมา
เห็นโรงเรียงไรฝ้ายทั้งซ้ายขวา
สาธิตกาแก้วกินแล้วบินฮือ

เห็นไก่เตี้ยเขี่ยคู้ยที่ขุ่ยไผ่
 พบนกยูงฝูงใหญ่ไล่กระพือ
 จนเหน็ดเหนื่อยเมื่อยซ้อให้ท้อแท้
 พระสุรียาสายัณห์ลงไรไร
 พอจวนพลพบฝูงจิ้งจอกน้อย
 แสยงเส้นโลมาให้อาวรรณ
 เห็นวัดร้างข้างเขาตุเก่าแก่
 โบสถ์โบราณบานประตูยังดูดี
 ครั้นรุ่งเช้าเอาขนมทั้งส้มลิ้ม
 ถึงบ้านกว้างทางคนเขาหาคอน
 ไม่รู้ความถามเหล่าพวกชาวบ้าน
 เด็กบ้านนอกบอกเล่าให้เข้าใจ
 มะยมใหญ่ในบ้านกินหวานนัก
 พอฉวยได้ไอ้ซีกหยิกเสียวยับ
 ถ้าลูกใครไปเล่นแกเห็นเข้า
 มาถามหาว่าไรช่างไม่กลัว

๑ เจ้าพลาชามถามแจ้งแล้วแกล้งว่า

จะขึ้นลักหักห่อให้พอการ
 พวกเด็กเด็กดีใจไปสีหาว
 บ้างเห็นบนหน้าผ่านุ่งเกี้ยวพุงพัน
 พอถึงบ้านท่านยายทองประศรี
 เจ้าพลาชามขามจิตระยั้งคิดแคลง
 ดูเงียบเขียบเสียบรอบบริมขอบรั้ว
 ประตูหับยับยั้งยั้งยั้งไป
 รู้ว่าคนบนนั้นนั่งปิ่นฝ้าย
 ขึ้นมะยมท่มลื้อทำตอแย
 จึงจะบอกออกตามเนื้อความลับ
 แล้วเมียงมองย่องสอดเข้าลอดรั้ว
 แล้วพุกกวกเรียกอ้ายเด็กเด็ก
 ระวังตัวกลัวยายเฝ้าเจ้าคารม

กระชอกไล่ลดเลี้ยวมันเปรี้ยวปรือ
 มันบินหวือโห่ร้องคะนองใจ
 คิดถึงแม่วันทองแล้วร้องไห้
 เหมือนจิตรใจเจ้าจะขาดลงรอนรอน
 วิ่งร่อยร่อยตามเขาแล้วเห่าหอน
 ถึงดงดอนแดนบ้านกาญจนบุรี
 ยังมีแต่รูปพระชินสีห์
 พอรাত্রีกราบไหว้อาศัยนอน
 พอกินอิ่มแล้วออกเดินเนินสิงขร
 เห็นเด็กต้อนควายอิงคะนึ่งไป
 ว่าเรือนท่านทองประศรีอยู่ที่ไหน
 แกอยู่ไรรโน้นแน่ะยังแลลับ
 ฎไปลักบ๋อยบ๋อยแกคอยจับ
 ร้ายเหมือนกับผีเสื้อแกเหลือตัว
 แกจับเอานมยานฟัดกระบานหัว
 แกจับตัวตีตายยายนมยาน ๆ
 เอ็งช่วยพาเราไปชมมะยมหวาน
 มาสู่ท่านทั้งสิ้นกินด้วยกัน
 ซ่อนข้าวปลาปล่อยควายแล้วผายผัน
 หัวเราะกันกุจะท้อให้พอแรง
 พวกเด็กขี่เรือนให้แล้วแอบแฝง
 ค่อยลัดแลงเล็งแลมาแต่ไกล
 ไม่เห็นตัวท่านย่าน่าสงสัย
 เสียงแต่ในออกแอดแอดแอด
 จะอุบายบอกความตามกระแส
 ให้ท่านแลเห็นเรามาเอาตัว
 ได้อยู่กับย่ากำเนิดบังเกิดหัว
 ค่อยแฝงตัวขึ้นบนต้นมะยม
 ลูกเล็กเล็กหลบลอบค่อยหมอบก้ม
 เก็บมะยมซุบซิบกระหีบตา ๆ

๑ ครานั้นท่านยายทองประศรี	กับยายปลียายเปลอยู่เคหา
ให้พวกเหล่าบ่าวไพร่ไปไรรักษา	ตามประสาเพศบ้านกาญจน์บุรี
แต่ขุนแผนแสนสนิทต้องติดคุก	ไม่มีสุขเศร้าหมองทองประศรี
จนซุบผอมตรอมใจมาหลายปี	อยู่แต่ที่ในห้องนอนน้ำตา
แต่หู่ไวย้ายนิมะยมหล่น	เป็นทำวนแหวกมองตามช่องฝา
เห็นเด็กเด็กเล็กตลอดดอดเข้ามา	แกฉวยคว้าไม้ตระบองค่อยมองเมียง
ลงบันไดอายเด็กเล็กเล็กวิ่ง	แกไล่ทั้งดำทอมันล้อเถียง
ชกโคตรเค้าเหล่ากอเอาพอเพียง	พอแว่วเสียงอยู่บนต้นมะยม
มองเขม้นเห็นลูกหัวจุกน้อย	เหม่ออายจ้อยโจรป่าดำขรม
อย่าแอบอิงนั่งตั้งเทพนม	ลงมาก้มหลังลองตระบองกู ๆ
๑ เจ้าพลายงามคร้ามพรั่นขยับหยุด	ความกลัวสุดแสนกลัวตัวเป็นหนู
จึงว่าฉานหลานดอกบอกให้รู้	อันที่อยู่เมืองสุพรรณบ้านวันทอง
ทองประศรีชี้หน้าว่าอูเหม่	อายเจ้าเล่ห์หลานข้ามันน่าถอง
มาเกิดมาอย่าจะให้ไม้ตระบอง	แกคอยจ้องจะทำให้หน้าใจ
เจ้าพลายงามความกลัวจนตัวสั่น	หยุดขยับอยู่ไม่กล้าลงมาได้
แล้วนึกว่าอย่าตัวกลัวอะไร	โจนลงไปกราบยาที่ฝ่าตีน ๆ

แนวเฉลยแบบทดสอบ

ข้อที่ 1: จงแสดงความคิดเห็นถึงเหตุผลของการเลือกวรรณคดีที่ศึกษา พร้อมยกตัวบทจากเรื่องมาประกอบให้ชัดเจน

แนวการตอบ เลือกเรื่องสังข์ทอง เพราะเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแม่และลูก คือนางพันธุรัตและพระสังข์ ซึ่งพฤติกรรมของพระสังข์สะท้อนให้เห็นว่าแม่ที่เลี้ยงลูกก็ไม่อาจสู้แม่ที่แท้จริง เพราะแม่ที่เลี้ยงดูเป็นยักษ์ ที่ถึงแม้ว่าจะทำดีด้วยแคไหนดก็เป็นยักษ์ ที่ดุร้าย ถ้าโกรธก็พร้อมที่จะทำร้ายได้เสมอ ดังเช่นตัวอย่างบทประพันธ์

๑ เมื่อนั้น	พระสังข์ตรัสรักนิกพรั่น
แต่กูเหาะระเห็จมาเจ็ดวัน	มันยังตามทันด้วยฤทธิไกร
จะอยู่ก็ใช้ไม่ชอบกล	หนีไปจะพ้นมันที่ไหน
ให้คิดขัดสนจนใจ	จะแก้ตัวต่อไปอย่างไรดี
พลงตั้งจิตพิชฐานด้วยสัจจา	คุณพระมารดาปกเกศี
จงค้าชูช่วยข้าครานี้	อย่าให้มีอันตรายสิ่งใด

เมื่อนั้น	พระสังข์ฟังคำยักษ์
ยิ่งพะวงสงสารแสนทวิ	แต่รีรอท้อฤทัยรันท
จะลงไปก็ให้เกรงกริ่ง	เกลือกกว่าไม่จริงจะแก้งปด
คิดพลางทางกล่าวมธุรส	อย่ากำสรดโศกาอาวรณ์

พฤติกรรมของนางพันธุรัตที่เป็นแม่ที่ดี คอยดูแลรักษาปกป้องพระสังข์มาโดยตลอดแต่สุดท้ายนางกลับไปรับความตายเป็นผลตอบแทน ดังจะเห็นได้จากบทประพันธ์

แม่อ่อนนอนว่านักษณาแล้ว	น้อยหรือลูกแก้วไม่มาหา
ทุ่มทอดตัวลงทรงโศกา	สองตาแดงเดือดดังเลือดนก
ทั้งรักทั้งแค้นแน่นจิต	ยิ่งคิดเคืองขุ่นมุ่นหมก
กลิ้งกลับสับสายเพื่อพก	นางร่ำร้องจนอกแตกตาย

แต่เมื่อพิจารณาถึงแก่นของเรื่องที่พยายามเชิดชูความเป็นแม่ที่ยอมตายเพราะความรักลูกนั้น กับบทประพันธ์ข้างต้นแล้วทำให้เกิดข้อสงสัยได้ว่าแท้จริงแล้วนางไม่ได้ตายเพราะความรักที่มีให้ลูก

ข้อที่ 3: นักศึกษาคิดว่าเหตุการณ์ที่ตัวละคร (ในข้อที่ 2) เฉลี่ยนั้นเป็นผลมาจากสาเหตุใด อธิบาย เหตุการณ์หรือพฤติกรรมตัวละครจากวรรณคดีที่สัมพันธ์ โดยยกตัวบทจากวรรณคดีมาประกอบให้ชัดเจน

แนวการตอบ พฤติกรรมของนางพันธุรัตที่แสดงความรักต่อพระสังข์อย่างท่วมนั้น นั้นเป็นเพียงข้ออ้างหนึ่ง เพื่อที่จะต่อต้านสังคมที่มีผู้ชายเป็นใหญ่ตามแนวคิดเรื่องปีศาจปิตุโย ในทฤษฎีสตรีนิยม ที่ทำให้เห็นถึงโครงสร้างของความไม่เท่าเทียมระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย การที่ผู้หญิงถูกกดทับจากสังคมที่มีผู้ชายเป็นผู้นำจนถูกกระทำในด้านต่าง ๆ ทั้งร่างกายและจิตใจ ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมของพระสังข์ ตัวละครชายในเรื่อง ที่อยู่ในฐานะของลูก และนางพันธุรัต ตัวละครหญิงในเรื่อง ที่อยู่ในฐานะของแม่(เลี้ยง) โดยตัวละครได้ถูกกระทำให้มีบทบาทเป็นเจ้าเมือง อยู่ในฐานะชนชั้นผู้ปกครอง แทนที่จะมีบทบาทเป็นเมียคอยดูแลเจ้าเมือง ดังจะเห็นได้จากบทประพันธ์ ดังนี้

๑ บัดนั้น	พวกพี่เลี้ยงนางมนน้อยใหญ่
ครั้นรุ่งแจ้งแสงสุริยทัย	นางในต่างพื้นดินตา

และ

๑ ครั้นเอยครั้นถึง	จึงคลานเข้ามายังหน้าฉาน
ไหวพลงทางถามมิทันนาน	เหตุการณ์อะไรมีจึงติกลอง

จากบทประพันธ์จะเห็นว่า ผู้แต่งได้กำหนดให้มีบทบาทของตัวละครที่ลดหลั่น เช่น นางใน ซึ่งเป็นตำแหน่งของผู้หญิงที่ทำหน้าที่ดูแลในวัง และการใช้คำว่า คลาน หรือ ไหว แสดงให้เห็นถึงความนอบน้อมต่อผู้ที่ออกคำสั่ง ซึ่งคือนางพันธุรัตที่สั่งให้ติกลอง เพื่อส่งสัญญาณเรียกข้าราชการบริพาร มาช่วยตาม

หาพระสังข์ รวมทั้งการทำให้นางพันธุรัตมีรูปร่างเป็นยักษ์ ที่สะท้อนถึงอำนาจที่มีเหนือมนุษย์ และสามารถที่จะทำร้ายมนุษย์อย่างพระสังข์ได้ หรือบรรดาของทั้งของวิเศษ ทั้งบ่อเงิน บ่อทอง (แสดงให้เห็นถึงอำนาจของเงินตรา และยศศักดิ์) รูปเงาะ ไม้เท้า เกือกแก้ว มนต์วิเศษ ที่พระสังข์ไม่มี แต่เมื่อพระสังข์เติบโตจนกระทั่งเป็นวัยหนุ่มที่เริ่มเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ก็เริ่มที่จะไม่สามารถอยู่ในอำนาจของนางพันธุรัต ซึ่งเป็นเพศหญิงที่มีอำนาจมากกว่าตนเองได้ จึงได้พยายามที่จะใช้เหตุผลไปหาผู้หญิงอีกคนคือ แม่แท้ ๆ ของตนเอง ที่มีบทบาทตามที่สังคมกำหนด คือเป็นผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านคอยดูแลลูก มาเพื่อทำให้ศักดิ์ศรีของความเป็นชายได้รับการยกย่องขึ้นมาดังจะเห็นได้จากบทประพันธ์ ดังนี้

คิดถึงชนนี้ที่เกิดเกล้า	จะโศกเศร้าทุกข์ทนบ่นหา
แต่มาอยู่เมืองมารก็นานช้า	ไม่รู้ว่าจะป็นตายร้ายดี
	และ
เหตุด้วยมารดาของข้านี้	ทุกข์ร้อนไร้ที่พึ่งพา
จะยากเย็นเป็นตายก็ไม่แจ้ง	จะไปสืบเสาะแสวงทุกแห่งหา

จากบทประพันธ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาพแม่ของพระสังข์นั้นเป็นภาพสตรีที่มีความทุกข์ ที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ นั้นยังบ่งบอกถึงความแตกต่างของผู้หญิงที่มีลักษณะเป็นผู้นำ มีอำนาจมากจนกดทับศักดิ์ศรีของความเป็นชายในตัวของพระสังข์ได้ อย่างนางพันธุรัต ฉะนั้นไม่ว่านางพันธุรัตจะพยายามทุ่มเทความรักเพื่อให้พระสังข์ได้รับความรัก ความไว้วางใจในฐานะแม่ ที่จะรังให้พระสังข์ยอมตกอยู่ในอำนาจของผู้หญิง แต่ท้ายที่สุดแล้วไม่ว่าจะด้วยในฐานะใดผู้หญิงก็ไม่สามารถเป็นใหญ่ได้ในสังคมปิตาธิปไตย

ข้อที่ 4: นักศึกษาคิดว่าเหตุการณ์ที่ตัวละคร(ในข้อที่ 2) เผชิญนั้นเป็นผลมาจากบริบททางสังคมวัฒนธรรม จริยธรรม ศีลธรรม อย่างไรบ้างอธิบายเหตุการณ์หรือพฤติกรรมตัวละครจากวรรณคดีที่สัมพันธ์อย่างน้อย 2 ประเด็น โดยยกตัวบทจากวรรณคดีมาประกอบให้ชัดเจน

แนวการตอบ พฤติกรรมของนางพันธุรัตที่ต้องการจะรังให้พระสังข์นั้นอยู่กับตนเอง แต่พระสังข์ก็ยังหนีไปจนทำให้นางนั้นต้องตาย เป็นผลมาจากโครงสร้างทางสังคมในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีลักษณะเป็นสังคมชายเป็นใหญ่ ดังจะเห็นได้จาก 1) กฎหมายที่ใช้ในสมัยนั้น คือกฎหมายตราสามดวง ที่มีข้อกำหนดหนึ่งว่า ภรรยาและลูก เป็นสมบัติของสามีหรือพ่อ ที่จะกระทำอย่างไรก็ได้ ผู้หญิงจึงตกอยู่ในภาวะจำยอมที่จะต้องปฏิบัติตามที่สามี หรือ พ่อ เป็นคนกำหนด โดยที่ไม่มีกฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิความเป็นแม่ ฉะนั้นไม่ว่านางพันธุรัตจะทำตัวอย่างไรต่อพระสังข์ก็ไม่สามารถมีสิทธิในตัวพระสังข์ได้ การที่พระสังข์หนีจากนางไปจึงไม่ใช่ความผิด เมื่อนางพันธุรัตต้องเผชิญกับความตายที่พระสังข์

เป็นคนยื่นให้ เหล่าบรรดายักษ์ทั้งหลายที่เดิมอยู่ในการปกครองของนางพันธุรัตก็จะต้องรับคำสั่งจาก พระสังข์ ดังจะเห็นได้จากบทประพันธ์

๑ ครั้นคลายวายโศกเศร้าหมอง	พระจึงร้องสั่งเหล่ายักษ์
ท่านจงเชิญศพระมารดา	คืนไปพาราของเรา
แล้วตระเตรียมการไว้ให้เสร็จสรรพ	คอยท่าข้ากลับมาจึงเผา
การพระเมรุใหญ่อยู่อย่าดูเบา	ท่านจงเอาใจใส่ไตรตรา

2) ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือนมนุษย์ที่ให้โทษ มักจะเป็นเพศหญิง เช่น ผีในสังคมที่สามารถทำร้าย มนุษย์ได้ หรือยักษ์ในวรรณคดี ที่ให้โทษก็ล้วนแต่เป็นผู้หญิง ดังนั้นภาพตัวแทนของยักษ์ ที่ปรากฏในเรื่อง จากนางพันธุรัต จึงทำให้เห็นว่าเมื่อนางต้องเผชิญหน้ากับพระสังข์ ก็ต้องมาในสภาพที่เป็นมนุษย์ผู้หญิง และการที่นางพบพระสังข์ในสภาพของยักษ์ จึงทำให้พระสังข์ขึงหวั้นเกรงถึงอำนาจที่มีอันตรายกับ ตัวเองได้ ดังจะเห็นได้จากบทประพันธ์

๑ เมื่อนั้น	พระสังข์ตริตริกนิกพรั่น
แต่ภูเหาะระเห็จมาเจ็ดวัน	มันยังตามทันด้วยฤทธิ์ไกร
จะอยู่ก็ไซ้ไม่ชอบกล	หนีไปจะพันมันที่ไหน
ให้คิดขัดสนจนใจ	จะแก้ตัวต่อไปอย่างไรดี

3) เรื่องความกตัญญูกตเวทีตามหลักพุทธศาสนานั้นกล่าวถึง ประเภทของความกตัญญูไว้ 9 ประเภท คือ กตัญญูต่อพระพุทธเจ้า พระสงฆ์ บิดามารดา ครูอาจารย์ ญาติ สถาบัน สัตว์ และ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โดยความกตัญญูต่อบิดามารดานั้น จำกัดเฉพาะแค่บิดามารดาผู้ให้กำเนิดเท่านั้น ดังนั้นการที่นางพันธุรัตที่อยู่ในฐานะแม่เลี้ยงไม่ใช่แม่ผู้กำเนิด ทำให้พระสังข์สามารถนำข้ออ้างเรื่อง การไปตามหาแม่ที่แท้จริงอันเป็นการแสดงความกตัญญูมาใช้เพื่อลดทอนอำนาจของนางพันธุรัตที่มีต่อ ตนเองได้ ดังจะเห็นได้จากการเชิดชูพระคุณของมารดาที่ให้กำเนิด ที่มีฐานะและอำนาจตามเนื้อเรื่อง ต่อยกกว่านางพันธุรัตมาใช้ด้วยการตั้งจิตอธิษฐานเพื่อไม่ให้นางพันธุรัตมาทำอันตรายได้ และผลการ อธิษฐานก็เป็นจริงดังที่พระสังข์ต้องการ ดังจะเห็นจากบทประพันธ์

พลาที่ตั้งจิตพิชฐานด้วยสัจจา	คุณพระมารดาปกเกศี
จงค้าชูช่วยข้าครานี้	อย่าให้มีอันตรายสิ่งใด
ถึงแม่พันธุรัตจะพบข้า	ขออย่าให้ขึ้นมาบนเขาได้
ให้ลูกแก้วตัวรอดปลอดภัย	พลาชยกมือไหว้ภาวนา
...	
นางร้องให้รำแล้วซ้ำเรียก	ปิ่นตะกายตะเกียกขึ้นไปหา

ด้วยเดชอำนาจสัตยา	เพอญให้เลื้อยล้าสิ้นกำลัง
พลัดตกหล่นนอนตะแคง	ขาแข้งสี่ข้างขัดขึ้นดัดหลัง
โคกที่ตอกเพียงจะพัง	ทรุดนั่งกระแทกกันจนใจ

4) เรื่องหน้าที่ของบิดาและมารดาที่มีต่อบุตร โดยในพระไตรปิฎกระบุหน้าที่หนึ่งว่า มอบทรัพย์ให้แก่ลูก เพื่อให้ลูกสามารถตั้งตัวได้ ฉะนั้นแล้วการที่ท่ายที่สุดพระสังข์จะได้ครอบครองทุกอย่างของนางพันธุรัต ทั้งการบริการบ้านเมือง ของวิเศษ มนต์วิเศษ ก็ไม่ใช่เรื่องที่เป็นความออกกตัญญู แต่เป็นสิ่งที่พระสังข์ในฐานะลูกและเป็นลูกชายจะได้รับตั้งแต่ต้นอยู่แล้ว และเป็นสิ่งที่นางพันธุรัตเต็มใจที่จะมอบไว้ในฐานะแม่ ดังจะเห็นได้จากคำประพันธ์

อันรูปเงาะไม้เท้าเกือกแก้ว	แม่ประสิทธิ์ให้แล้วดังปรารถนา
ยังมนตรีบทหนึ่งของมารดา	ชื่อว่ามหาจินตมณตรี
ถึงจะเรียกเต่าปลามัจฉาชาติ	ฝูงสัตว์จับดูบาทในไพรสมณ
ครุฑาเทวัญชั้นบน	อ่านมนตร์ขึ้นแล้วก็มาปล้น
เจ้าเรียนไว้สำหรับเมื่ออัปจน	จะได้แก้กันตนที่คับขัน
แม่อีกจะตายวายชีวิตัน	จงลงมาให้ทันท่วงที

จากแนวความคิดที่กล่าวมาทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างความคิดที่กดทับความเป็นหญิงจากสังคมชายเป็นใหญ่ ทั้งในด้านของกฎหมาย หรือแม้แต่กระทั่งศีลธรรมที่นำมากำหนดให้บุคคลต้องดำเนินพฤติกรรมไปตามที่กรอบของสังคม ในเรื่อง เพศหญิงเป็นเพศที่ไม่สามารถขึ้นมามีอำนาจเหนือเพศชายได้

ข้อที่ 5: ถ้านักศึกษาเป็นตัวละคร (ในข้อที่ 2) ที่จะต้องเผชิญเหตุการณ์ตามเรื่อง นักศึกษาจะทำอย่างไร เพราะเหตุใดจึงทำเช่นนั้น อธิบายพร้อมยกตัวอย่างเชิงเปรียบเทียบกับตัวบทให้เห็นอย่างชัดเจน

แนวการตอบ ถ้าหากเป็นนางพันธุรัต ที่ต้องมีบทบาทของความเป็นแม่ตามกรอบในสังคมชายเป็นใหญ่ คือการปฏิบัติตนเป็นแม่บ้าน คอยดูแลลูก แต่ต้องคอยฟังคำสั่งของผู้ชาย มากกว่าเป็นคนออกคำสั่ง ดังจะเห็นได้จากคำที่ใช้ในบทบรรยาย ระหว่างพระสังข์กับนางพันธุรัตน์ ดังนี้

คิดอ่านอุบายจะหน่ายหนี	เอาเหตุชนนินั้นมาว่า
ถึงไปก็ไม่ขัดอธยา	เชิญลงมาหาแม่แต่สักน้อย

จากบทเป็นการบรรยายคำพูดของนางพันธุรัต ที่ใช้ประโยคในลักษณะข้อร้อง คือ “เชิญ” ให้พระสังข์ปฏิบัติตาม ในขณะที่พระสังข์กลับพูดกลับไปด้วยประโยคคำสั่ง “จง” กลับแม่ที่เลี้ยงดูและเฝ้าอ่อนวอนให้กลับไปอยู่กับตนเอง ดังนี้

แม่อ่อนนอนว่านักรหาแล้ว	น้อยหรือลูกแก้วไม่มาหา
ทุ่มทอดตัวลงทรงไศกา	สองตาแดงเดือดดังเลือดนก
<u>ทั้งรักทั้งแค้นแน่นจิต</u>	ยังคิดเคืองขุนมุนหมก
กลิ้งกลับสับสายเพื่อพก	นางร่ำร้องจน <u>อกแตกตาย</u>

จากบทประพันธ์จะเห็นว่า มีการใช้ความเปรียบแบบอุปมาของ ตา ว่ามีลักษณะแดงเหมือนเลือดของนก ซึ่งเลือดที่นำมาเปรียบนั้นสะท้อนถึงความคับข้อง ความโกรธ มากกว่าความรัก ซึ่งสอดคล้องกับการใช้คำว่า เคืองขุน ที่หมายถึงอาการโกรธ จากการใช้ความเปรียบและความหมายของคำที่ยกมานี้ยิ่งเด่นชัดมากขึ้นในการใช้ปฏิพากย์ในวรรค ถัดไปว่า ทั้งรักทั้งแค้นแน่นจิต และการใช้อดีตพจน์ที่วรรค นางร่ำร้องจนอกแตกตาย คำว่า อกแตก เป็นคำวิเศษณ์ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า อาการของตนที่เก็บความรู้สึกอัดอั้นตันใจไว้จนทนไม่ไหว ฉะนั้นยังเป็นการเน้นย้ำว่าการตายของนางพันธุรัตไม่ได้เกิดจากความรัก แต่เป็นความโกรธแค้นของผู้หญิงคนหนึ่งที่ยพยายามจะลุกขึ้นมาสู้กับอำนาจของผู้ชายอย่างเด็ดเดี่ยว ดังนั้นตอบจบของตอนนี้จึงไม่ควรจบด้วยความตายของนางพันธุรัต เพราะไม่มีเหตุต้องตาย พระสังข์ก็สามารถไปหาแม่ที่แท้จริง ได้ ด้วยการให้นางพันธุรัตทำหน้าที่แม่ที่ดี คือ การดูแลลูกอย่างห่าง ๆ การไม่เข้าไปก้าวก่ายในชีวิตของลูกมากเกินไป จึงได้มอบของวิเศษทุกอย่างให้แก่พระสังข์ และอวยพรให้พระสังข์เดินทางปลอดภัย ถ้ามีเรื่องใดอยากให้ช่วยเหลือก็ส่งข่าวมานางพันธุรัตก็จะไปช่วยเหลือโดยทันที และนางก็กลับมาปฏิบัติหน้าที่ของแม่เมือง ที่คอยดูแลทุกข์สุขของประชาชนในเมืองต่อไป เเท่านี้ก็จะเป็นการตอบโต้อำนาจของผู้ชายในสังคมเป็นใหญ่ได้เช่นกัน โดยตอบจบของเรื่องนี้สามารถนำไปผลิตเป็นสังข์ทอง ตอนพระสังข์หนีนางพันธุรัต ฉบับพิเศษ หรือนำไปเขียนบทความวิจารณ์โดยใช้แนวคิดปิตาธิปไตยต่อไป

5. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

นักศึกษาได้รับมอบหมายให้สอนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนประชาราษฎร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่มี
นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับชั้นละ 15 คน

คำชี้แจง: ให้นักศึกษาเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสถานการณ์ข้างต้นจำนวน 1 แผน
ตามองค์ประกอบดังนี้

1. ระดับชั้นที่สอน
2. ตัวชี้วัด
3. จุดประสงค์การสอน
4. เนื้อหาการสอน
5. ภาระงาน
6. กิจกรรมการสอน
7. สื่อการสอน
8. การวัดและประเมินผล

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	มากที่สุด(4)	มาก(3)	ปานกลาง(2)	น้อย(1)
<p>ด้านที่ 1 การวิเคราะห์</p> <p>1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร</p>	<p>-ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ได้ครอบคลุมตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม</p> <p>-ระบุจุดเน้นด้านเนื้อหาสาระ ทักษะ และเจตคติได้สอดคล้องกับตัวชี้วัดในมาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม</p>	<p>-ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ได้ครอบคลุมตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม</p> <p>-ระบุจุดเน้นด้านเนื้อหา สาระ และทักษะได้ สอดคล้องกับตัวชี้วัดใน มาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม</p>	<p>-ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สาระการเรียนรู้ได้ ครอบคลุมตัวชี้วัด มาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม</p> <p>-ระบุจุดเน้นด้านเนื้อหา สาระได้สอดคล้องกับ ตัวชี้วัดในมาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม</p>	<p>ผู้เรียนสามารถ วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ได้ครอบคลุม ตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม</p>
<p>1.2 การวิเคราะห์ ผู้เรียน</p>	<p>ผู้เรียนกำหนดเนื้อหา กิจกรรม และสื่อการสอนวรรณคดีได้ สอดคล้องกับธรรมชาติ ความ ต้องการ ความรู้ความสามารถ ความสนใจ และทักษะของ นักเรียนในระดับชั้นนั้น ๆ</p>	<p>ผู้เรียนกำหนดเนื้อหาและ กิจกรรมการสอนวรรณคดีได้ สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการ ความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และทักษะของนักเรียนใน ระดับชั้นนั้น ๆ</p>	<p>ผู้เรียนกำหนดเนื้อหา การ สอนวรรณคดี ได้ สอดคล้องกับ ธรรมชาติ ความต้องการความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และทักษะของนักเรียนใน ระดับชั้นนั้น ๆ</p>	<p>ผู้เรียนกำหนดสื่อการ สอนวรรณคดีได้ สอดคล้องกับ ธรรมชาติ ความ ต้องการ ความรู้ ความสามารถ ความ สนใจ และทักษะของ นักเรียนในระดับชั้น นั้น ๆ</p>
<p>1.3 การวิเคราะห์ เนื้อหา</p>	<p>ผู้เรียนคัดเลือกเรื่องที่จะนำมาใช้ สอนโดยตรวจสอบจาก ความสัมพันธ์ของเนื้อหา กับ ตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม, มีความยาก ง่ายและความน่าสนใจตรงกับ ระดับชั้นและพฤติกรรมของ นักเรียน รวมทั้งเป็นเรื่องที่ ประเด็นใหม่ที่ต้องการนำเสนอ นั้นตรงกับช่วงวัยของผู้เรียนและ บริบททางสังคม</p>	<p>ผู้เรียนคัดเลือกเรื่องที่จะนำมาใช้สอนโดยตรวจสอบ จากความสัมพันธ์ของเนื้อหา กับตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม, มีความยาก ง่ายและความน่าสนใจตรงกับระดับชั้นและพฤติกรรม ของนักเรียน</p>	<p>ผู้เรียนคัดเลือกเรื่องที่จะนำมาใช้สอนโดย ตรวจสอบจาก ความสัมพันธ์ของ เนื้อหากับตัวชี้วัด มาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม</p>	<p>ผู้เรียนคัดเลือก เรื่องที่จะนำมาใช้ สอนโดยตรวจสอบ จากความยากง่าย และความน่าสนใจ ตรงกับระดับชั้น และพฤติกรรมของ นักเรียน</p>
<p>1.4 การวิเคราะห์ภาระ งาน</p>	<p>ผู้เรียนกำหนดภาระงาน ได้สัมพันธ์กับตัวชี้วัดใน มาตรฐาน ที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม, จุดประสงค์ การสอน, ประเด็นใหม่ ของเนื้อหา, ทฤษฎีการวิจารณ์</p>	<p>ผู้เรียนกำหนดภาระงาน ได้สัมพันธ์กับตัวชี้วัดใน มาตรฐาน ที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม, จุดประสงค์การ สอน, ประเด็นใหม่</p>	<p>ผู้เรียนกำหนด ภาระงานได้สัมพันธ์ กับประเด็นใหม่ของเนื้อห และจุดประสงค์การสอน</p>	<p>ผู้เรียนกำหนดภาระงาน ได้สัมพันธ์กับเนื้อหา การ สอน และความสนใจของ นักเรียน</p>

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	มากที่สุด(4)	มาก(3)	ปานกลาง(2)	น้อย(1)
	และบริบททางสังคมโดยมีเป้าหมายของภาระงานเพื่อให้ นักเรียนแสดงมุมมองใหม่ที่ เปลี่ยนไปได้อย่างสร้างสรรค์	ของเนื้อหา,ทฤษฎีการวิจารณ์ และบริบททางสังคม		
ด้านที่ 2 การออกแบบ ชั้นเรียนแบบพื้นที่ สาธารณะ	ผู้เรียนสามารถสร้างบรรยากาศ การเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ แลกเปลี่ยน เสนอแนะ ได้แย่ง แสดงความคิด แสดงออกทาง อารมณ์ความรู้สึกและตั้งข้อ สงสัยในเรื่องนั้น ๆ ผ่านคำถาม เชิงวิพากษ์ ได้อย่างอิสระ มี เสรีภาพและความเท่าเทียมกัน ทุกคน	ผู้เรียนสามารถสร้าง บรรยากาศการเรียนที่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ แลกเปลี่ยน แสดง ความคิดแสดงออกทาง อารมณ์ความรู้สึกร่วมกัน ได้อย่างอิสระ	ผู้เรียนสามารถสร้าง บรรยากาศการเรียนที่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ แลกเปลี่ยนเป็นกลุ่มได้ อย่างอิสระ	ผู้เรียนสามารถ สร้างบรรยากาศใน ชั้นเรียนด้วยการใช้ คำถามกระตุ้นให้ นักเรียนแสดง ความคิด หรือ แสดงออกทาง อารมณ์ความรู้สึก ได้
ด้านที่ 3 การกำหนด จุดประสงค์และเนื้อหาสาระ 3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อการไตร่ตรอง เชิงวิพากษ์ทางวรรณคดี	การกำหนดจุดประสงค์การ เรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียน วิเคราะห์ วิจาร์ณ วิพากษ์ วรรณคดี โดยประยุกต์ใช้ ทฤษฎีวิจาร์ณและบริบททาง สังคม ที่นำไปสู่การไตร่ตรอง เชิงวิพากษ์ในวรรณคดี แล้ว เกิดการปรับเปลี่ยนมุมมอง ใหม่ที่มีต่อเนื้อหาวรรณคดีนั้น ๆ	กำหนดจุดประสงค์การ เรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียน วิเคราะห์ วิจาร์ณ วิพากษ์วรรณคดีโดย ประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิจาร์ณ และบริบททางสังคม ที่ นำไปสู่ความเข้าใจใน ประเด็นการศึกษาใหม่ ตามเนื้อหาวรรณคดีนั้น ๆ	กำหนดจุดประสงค์การ เรียนรู้มุ่งเน้นให้ นักเรียนวิเคราะห์ วิจาร์ณ วิพากษ์ วรรณคดี ที่นำไปสู่ ความเข้าใจในประเด็น การศึกษาใหม่ตาม เนื้อหาวรรณคดีนั้น ๆ	กำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้มุ่งเน้น ให้นักเรียน วิเคราะห์ วิจาร์ณ วิพากษ์วรรณคดี ที่ นำไปสู่ความเข้าใจ ในประเด็น การศึกษาตามที่ ผู้สอนกำหนด
3.2 เนื้อหาสาระจาก มุมมองที่แปลกใหม่	ผู้เรียนกำหนดประเด็นเนื้อหา การสอนวรรณคดีโดยมีประเด็น การศึกษาที่แปลกใหม่ ส่งผลให้ นักเรียนเกิดมุมมองใหม่ และ สอดคล้องกับทฤษฎีวิจาร์ณ บริบททางสังคม และตัวชี้วัดใน มาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม	ผู้เรียนกำหนดประเด็นเนื้อหา การสอนวรรณคดี โดยมีประเด็นการศึกษาที่ แปลกใหม่ ส่งผลให้นักเรียน เกิดมุมมองใหม่ และ สอดคล้องกับทฤษฎีวิจาร์ณ บริบททางสังคม	ผู้เรียนกำหนดประเด็น เนื้อหาการสอนวรรณคดี โดยมีประเด็นการศึกษาที่ แปลกใหม่ และสอดคล้อง กับตัวชี้วัดในมาตรฐานที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม	ผู้เรียนกำหนดประเด็น เนื้อหาการสอนวรรณคดี โดยมีประเด็นการศึกษาที่ ชัดเจนสอดคล้องกับ ตัวชี้วัดในมาตรฐาน ที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม
ด้านที่ 4 การออกแบบ กิจกรรมและสื่อการสอน 4.1 การกำหนด กิจกรรมการสอนที่เน้น กระบวนการไตร่ตรองเชิง วิพากษ์	ผู้เรียนสามารถอธิบายกิจกรรม การเรียนได้ตรงตามประเด็นใหม่ ของเนื้อหาวรรณคดี, พฤติกรรม นักเรียน,จุดประสงค์ การสอนวรรณคดี โดย ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการศึกษา	ผู้เรียนสามารถอธิบาย กิจกรรมการเรียนได้ตรง ตามประเด็นใหม่ของ เนื้อหาวรรณคดี, พฤติกรรมนักเรียน, จุดประสงค์การสอน	ผู้เรียนอธิบายกำหนด กิจกรรมการเรียนได้ ตรงตามประเด็นใหม่ ของเนื้อหาวรรณคดี, พฤติกรรมนักเรียน,	ผู้เรียนสามารถ อธิบายกิจกรรม การเรียนได้ตรง ตามเนื้อหา วรรณคดีและ พฤติกรรมนักเรียน

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	มากที่สุด(4)	มาก(3)	ปานกลาง(2)	น้อย(1)
	วรรณคดี บริบททางสังคม เพื่อทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนและเกิดผลให้นักเรียนเกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อเนื้อหาวรรณคดีเรื่องนั้น	วรรณคดี โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดีและบริบททางสังคม	จุดประสงค์การสอนวรรณคดี	
4.2 การกำหนดสื่อการสอน	ผู้เรียนสามารถคัดเลือกสื่อการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อเนื้อหาวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับประเด็นใหม่ของเนื้อหาวรรณคดีที่จะศึกษาและเหมาะสมกับพฤติกรรมและความสนใจของนักเรียน	ผู้เรียนสามารถคัดเลือกสื่อการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อเนื้อหาวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับประเด็นใหม่ของเนื้อหาวรรณคดีที่จะศึกษา	ผู้เรียนสามารถคัดเลือกสื่อการสอนได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับประเด็นใหม่ของเนื้อหาวรรณคดีที่จะศึกษาและเหมาะสมกับพฤติกรรมและความสนใจของนักเรียน	ผู้เรียนสามารถคัดเลือกสื่อการสอนได้อย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับพฤติกรรมและความสนใจของนักเรียน
ด้านที่ 5 การออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ วิธีการ เครื่องมือและเกณฑ์การวัดผล	ผู้เรียนสามารถระบุวิธีการ เครื่องมือและเกณฑ์การวัดผลได้สอดคล้องกัน และวัดได้ตรงตามประเด็นใหม่ของเนื้อหาวรรณคดี รวมทั้งสอดคล้องกับการประเมินทักษะการคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และมีความง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น ของนักเรียน	ผู้เรียนสามารถระบุวิธีการ เครื่องมือและเกณฑ์การวัดผลได้ สอดคล้องกัน และวัดได้ตรงตามประเด็นใหม่ของเนื้อหาวรรณคดี รวมทั้งมีความง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น ของนักเรียน	ผู้เรียนสามารถระบุวิธีการ เครื่องมือและเกณฑ์การวัดผลได้ สอดคล้องกัน และวัดได้ตรงตามประเด็นใหม่ของเนื้อหาวรรณคดี	ผู้เรียนสามารถระบุวิธีการ เครื่องมือและเกณฑ์การวัดผลได้ สอดคล้องกัน และมีความง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น ของนักเรียน

6. แบบบันทึกประเด็นการประชุมย่อย

คำชี้แจง แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุฑมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยการประชุมกลุ่มสมมติ (Nominal Group Technique) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบไปใช้ นักศึกษาคณะ ชั้นปีที่ 3 ที่เรียนโดยรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และอาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน ในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการเรียนการสอน ผลผลิต ที่ทำการบันทึกโดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

ชื่อ-นามสกุล

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็น

ที่	ประเด็น	ผลการประชุม	
		จุดเด่น	ข้อบกพร่อง/ปัญหา
1. ด้านปัจจัยนำเข้า			
1.1	คุณสมบัติผู้สอน		
1.2	คุณสมบัติผู้เรียน		
1.3	วัสดุ อุปกรณ์ แอปพลิเคชัน		
2. กระบวนการเรียนการสอน			
2.1	ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม		
	-ด้านการคิด		
	-ด้านกระบวนการกลุ่ม		
	-ด้านความรู้พื้นฐาน		
2.2	ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์		
	ขั้นที่ 1 อ่านอย่างอิสระ		
	ขั้นที่ 2 ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์		
	ขั้นที่ 3 อภิปรายกลุ่มย่อย		
	ขั้นที่ 4 สะท้อนผลการคิด		
2.3	ระยะที่ 3 การฝึกออกแบบการเรียนการสอน		
	ขั้นที่ 1 ทบทวนประสบการณ์		
	ขั้นที่ 2 อภิปรายกลุ่มย่อย		
	ขั้นที่ 3 สะท้อนผลการคิด		
	ขั้นที่ 4 สร้างชิ้นงานใหม่		
2.4	การวัดและประเมินผล		
3. ด้านผลผลิต			
3.1	ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์		
3.2	ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี		

ภาคผนวก ง คุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 48 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา
การเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาสำหรับอาจารย์
ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีและวรรณกรรมไทยและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย

ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					IOC	ผลการ พิจารณา
1	ท่านคิดว่าการออกแบบการเรียนการสอน ลักษณะใดที่ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เข้าใจวรรณคดี เรื่องนั้น ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	ท่านคิดว่าวิธีการสอนวรรณคดีลักษณะใดที่ไม่ สามารถทำให้ผู้เรียนวิเคราะห์ ตีความ และ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับการเรียนรู้ วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้ และวิธีการสอนนั้นเป็น อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	ท่านคิดว่าหลักการสอนลักษณะใดที่ส่งผลให้ ผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์ ตีความ และ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับการเรียนรู้ วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้ และหลักการสอนนั้น เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	ท่านคิดว่าเทคนิคการสอนวรรณคดีลักษณะใด ที่ไม่สนับสนุนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ ตีความ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับการเรียนรู้ วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้ และเทคนิคการสอนนั้น เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	ท่านคิดว่าสื่อการสอนหรือแหล่งเรียนรู้ วรรณคดีที่มีข้อจำกัดใดบ้างที่ไม่สามารถทำให้ ผู้เรียนวิเคราะห์ ตีความ และเชื่อมโยง ประสบการณ์เดิมเข้ากับการเรียนรู้วรรณคดี เรื่องนั้น ๆ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของ					IOC	ผลการพิจารณา
		ผู้เชี่ยวชาญ คนที่						
6	ท่านคิดว่ากิจกรรมการสอนวรรณคดีลักษณะใดที่ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนวิเคราะห์ ดีความ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	ท่านคิดว่าการประเมินผลการสอนวรรณคดีลักษณะใดที่ไม่สามารถวัดผลความเข้าใจที่ผู้เรียนมีต่อวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	ท่านคิดว่าผู้เรียนที่ขาดคุณลักษณะด้านการคิด ไต ที่ทำให้ไม่เกิดการวิเคราะห์ ดีความ และ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับการเรียนวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	ท่านคิดว่าบทบาทในชั้นเรียนของผู้สอนวรรณคดีที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีที่ทำให้ผู้เรียนวิเคราะห์ ดีความ และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	ท่านคิดว่าบรรยากาศในชั้นเรียนวรรณคดีที่เป็นอุปสรรคต่อการวิเคราะห์ ดีความ และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนนั้นมีลักษณะใด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	ท่านคิดว่าชั้นเรียนวรรณคดีที่ท่านรับผิดชอบมี ปัญหาด้านการเรียนการสอนอื่น ๆ หรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 49 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์และการสอนวรรณคดี

ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของ					IOC	ผลการพิจารณา
		ผู้เชี่ยวชาญ คนที่						
1	ท่านคิดว่าทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas จะนำมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีเพื่อส่งเสริมให้เกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	ท่านคิดว่าทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas เหมาะสมสำหรับนำไปประกอบวิธีการสอนใดบ้างที่จะส่งเสริมให้เกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	ท่านคิดว่าหลักการของทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับหลักการสอนวรรณคดีได้อย่างไรบ้าง ถึงจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	ท่านคิดว่าที่ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ตามทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas สามารถนำมาใช้เป็นเทคนิคการสอนวรรณคดีได้อย่างไรบ้าง และมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	ท่านคิดว่าสื่อประกอบการสอนที่จะส่งเสริมให้เกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของ					IOC	ผลการ พิจารณา
		ผู้เชี่ยวชาญ คนที่						
6	ท่านคิดว่าทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas จะสามารถนำมาใช้ในกิจกรรมการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้อย่างไร และควรมีขั้นตอนการสอนอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	ท่านคิดการประเมินผลการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	ท่านคิดว่าผู้เรียนที่จะสามารถคิดได้ตามทฤษฎีวิพากษ์ควรมีคุณลักษณะสำคัญใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	ท่านคิดว่าบทบาทของผู้สอนที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการวิพากษ์ได้ตามทฤษฎีวิพากษ์ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	ท่านคิดว่าในชั้นเรียนควรมีบรรยากาศอย่างไร จึงจะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการวิพากษ์ได้ตามทฤษฎีวิพากษ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 50 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวิพากษ์

ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของ					IOC	ผลการ พิจารณา
		ผู้เชี่ยวชาญ คนที่						
ตอนที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ								
1	หลักการ							
1.1	หลักการของรูปแบบมีความครอบคลุมตามทฤษฎีและแนวคิด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
1.2	หลักการของรูปแบบมีความถูกต้องตามทฤษฎีและแนวคิด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของ					IOC	ผลการ พิจารณา
		ผู้เชี่ยวชาญ คนที่						
1.3	หลักการของรูปแบบ สามารถนำมาใช้ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	จุดมุ่งหมายของรูปแบบ							
2.1	วัตถุประสงค์ตรงกับประเด็นปัญหาในการ พัฒนารูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.2	วัตถุประสงค์ครอบคลุมประเด็นปัญหาในการ พัฒนารูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	กระบวนการเรียนรู้							
3.1	สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.2	มีวิธีการและขั้นตอนกิจกรรมเหมาะกับการ ส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการ ออกแบบการเรียนรู้การสอนวรรณคดีของ นักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.3	ดำเนินการตามกระบวนการตามทฤษฎีวิพากษ์ ได้ถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.4	ดำเนินการตามแนวคิดวงวรรณกรรมได้ถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.5	ขั้นตอนกิจกรรมสามารถส่งเสริมการคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนรู้ การสอนวรรณคดีได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.	บทบาทผู้เรียนผู้สอน							
4.1	บทบาทผู้เรียนและผู้สอนตรงกับหลักการของ รูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.2	บทบาทผู้เรียนและผู้สอนเหมาะสมกับ กระบวนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.	ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ							
5.1	ปัจจัยภายในของผู้สอนสนับสนุนการแก้ปัญหา ได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.2	ปัจจัยภายในของผู้เรียนสนับสนุน การแก้ปัญหาได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.3	ปัจจัยภายนอกสนับสนุนการแก้ปัญหาได้ จริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					IOC	ผลการ พิจารณา
6	การวัดและประเมินผล							
6.1	วิธีการวัดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.2	เครื่องมือวัดสอดคล้องกับสิ่งที่วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.3	เกณฑ์การประเมินสามารถนำไปใช้ได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ตอนที่ 2 คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ								
1	วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบ							
	วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบมีความชัดเจน และครอบคลุมการใช้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	คำชี้แจงการใช้รูปแบบ							
	มีคำชี้แจงของการใช้รูปแบบที่นำไปปฏิบัติได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.	กระบวนการจัดกิจกรรม							
	กระบวนการจัดกิจกรรมทั้งสามระยะมีความชัดเจนและครอบคลุมการนำไปใช้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	โครงสร้างการแผนการจัดกิจกรรม							
	โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมครอบคลุมแผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	แผนการจัดกิจกรรม							
5.1	กำหนดจุดประสงค์ชัดเจน แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาแก่นักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.2	กำหนดเนื้อหาได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และสามารถนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.3	กำหนดการดำเนินการจัดกิจกรรมที่เป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนชัดเจน ที่สามารถบรรลุตามเป้าหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.4	กำหนดรายการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน นำไปสู่การจัดกิจกรรมได้ง่ายและสะดวก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของ					IOC	ผลการพิจารณา
		ผู้เชี่ยวชาญ คนที่						
5.5	กำหนดวิธี การวัดผล เครื่องมือวัดผล และเกณฑ์ การประเมินผลมีความครอบคลุมสอดคล้องกัน และเหมาะสมกับแต่ละกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.6	เวลาที่กำหนดไว้สำหรับการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	เครื่องมือการวัดและประเมินผล							
6.1	มีความตรงกับสิ่งที่ต้องการจะวัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.2	สามารถนำไปใช้ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 51 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของ					IOC	ผลการพิจารณา
		ผู้เชี่ยวชาญ คนที่						
1. ด้านระดับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์								
1.1	สถานการณ์ที่กำหนดให้จำนวน 2 สถานการณ์ สอดคล้องกับลักษณะสำคัญของตัวบทที่สามารถนำมาส่งเสริมให้เกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
1.2	ข้อความข้อที่ 1 สอดคล้องกับระดับการคิดระดับที่ 1 การบรรยายและองค์ประกอบ คือ การระบุสมมติฐานสำคัญตามความจริง	+1	0	0	+1	+1	0.60	สอดคล้อง
1.3	ข้อความข้อที่ 2 สอดคล้องกับระดับการคิดระดับที่ 1 การบรรยายและองค์ประกอบ คือ การคิดได้ตามลำดับขั้นต่อเนื่อง	+1	0	0	+1	+1	0.60	สอดคล้อง
1.4	ข้อความข้อที่ 3 สอดคล้องกับระดับการคิดระดับที่ 2 การบรรยายและองค์ประกอบ คือ การตีความหมายกระบวนทัศน์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
1.5	ข้อความข้อที่ 4 สอดคล้องกับระดับการคิดระดับที่ 3 การบรรยายและองค์ประกอบ คือ การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และการเมือง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของ					IOC	ผลการพิจารณา
		ผู้เชี่ยวชาญ คนที่						
1.6	ข้อคำถามข้อที่ 5 สอดคล้องกับระดับการคิดระดับที่ 4 การบรรยายและองค์ประกอบ คือ การเปลี่ยนแปลงมุมมอง	+1	0	+1	+1	+1	0.80	สอดคล้อง
2. ด้านการกำหนดเกณฑ์การประเมิน								
2.1	การกำหนดการให้คะแนนในแต่ละข้อสอดคล้องกับการการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในแต่ละระดับ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	สอดคล้อง
2.2	การกำหนดรายละเอียดการให้คะแนนสอดคล้องกับการนำไปใช้ได้จริง	+1	0	0	+1	+1	0.60	สอดคล้อง
2.3	การกำหนดการให้คะแนนในแต่ละระดับใช้ภาษาอธิบายได้สอดคล้องกับเกณฑ์การให้คะแนนของ Fisher	+1	0	+1	+1	+1	0.80	สอดคล้อง
2.4	การกำหนดเกณฑ์การตัดสินคุณภาพสอดคล้องกับการแบ่งระดับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของ Fisher	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 52 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของ					IOC	ผลการพิจารณา
		ผู้เชี่ยวชาญ คนที่						
1	วิธีการวัดและประเมินผลที่นำมาใช้สอดคล้องกับการวัดความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	แบบทดสอบกำหนดสถานการณ์ได้สอดคล้องกับการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับชั้นมัธยมศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	แบบทดสอบมีค่าชี้แจงที่สะท้อนการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	การอธิบายคุณภาพด้านการวิเคราะห์ในแต่ละระดับสอดคล้องกับการแสดงออกถึงความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					IOC	ผลการ พิจารณา
	สอนด้านวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียน เนื้อหา และภาระงาน							
5	การอธิบายคุณภาพด้านการกำหนด จุดประสงค์และเนื้อหาสาระในแต่ละระดับ สอดคล้องกับการแสดงออกถึงความสามารถ ในการออกแบบการเรียนการสอน ด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	การอธิบายคุณภาพด้านการออกแบบ กิจกรรมและสื่อการสอนในแต่ละระดับ สอดคล้องกับการแสดงออกถึงความสามารถ ในการออกแบบการเรียนการสอนด้านการ กำหนดกิจกรรมการสอนและสื่อการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	การอธิบายคุณภาพด้านการออกแบบการ ประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละระดับ สอดคล้องกับการแสดงออกถึง ความสามารถในการออกแบบการเรียน การสอนด้านวิธีการวัด เครื่องมือวัด และ เกณฑ์การประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	การลำดับรายการประเมินความสามารถใน การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี สอดคล้องกับหลักการออกแบบการเรียน การสอนวรรณคดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	การใช้ภาษาเพื่ออธิบายระดับคุณภาพของ การประเมินในแต่ละรายการมีความชัดเจน สามารถนำไปใช้วัดได้จริง	+1	0	0	+1	+1	0.60	สอดคล้อง
10	การกำหนดเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ สอดคล้องการแบ่งระดับความสามารถใน การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี	+1	0	0	+1	+1	0.60	สอดคล้อง

ภาคผนวก จ คະแนนและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาสำหรับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีและวรรณกรรมไทยและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย
2. ผลการสัมภาษณ์แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์และการสอนวรรณคดี
3. แสดงคะแนนและผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์
4. แสดงคะแนนและผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู กับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้ (Try out)
5. แสดงคะแนนและผลความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้ (Try out)
6. แสดงคะแนนและผลความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้ (Try out)
7. แสดงคะแนนและผลความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของนักศึกษาครู
8. แสดงคะแนนและผลความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

ตาราง 53 แสดงผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีใน ระดับมัธยมศึกษาสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาไทย

ประเด็นปัญหา	ผู้ให้สัมภาษณ์				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี	1) ขาดการวิเคราะห์ความผู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณคดีของผู้เรียน 2) ขาดการเลือกใช้วิธีการสอน และเทคนิคการสอนที่จะสามารถดึงดูดใจผู้เรียน 3) ขาดการวิเคราะห์หรือประเมินผลเป็นกลุ่ม 4) ไม่กำหนดชิ้นงาน 5) ใช้การประเมินผลเป็นกลุ่มเท่านั้น 6) ครูขาดการประเมินผลของตนเองเป็นระยะ ๆ	1) ขาดการวิเคราะห์ความผู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณคดีของผู้เรียน 2) ครูไม่รู้ทฤษฎีการสอน และเทคนิคการสอนที่จะสามารถดึงดูดใจผู้เรียน 3) ขาดการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยตนเอง แต่ยึดคู่มือครูเป็นหลัก 4) ใช้การประเมินผลแบบกลุ่ม	1) ขาดการวิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้ทางวรรณคดีที่สัมพันธ์กับตอนที่เรียน 2) ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสอน รูปแบบการสอน การสอน และเทคนิคการสอนที่จะดึงดูดใจผู้เรียน 3) ขาดการวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมดของวรรณคดีทั้งหมด 4) ขาดการวิเคราะห์ถึงธรรมชาติของรายวิชา	1) ขาดการเลือกใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน รวมถึงทฤษฎีทางการศึกษาวรรณคดี 2) ยึดเนื้อหาวรรณคดีตามแบบเรียนเป็นหลัก 3) การกำหนดชิ้นงานไม่ตรงจุดประสงค์ 4) ใช้เกณฑ์การประเมินไม่ครอบคลุมการวิเคราะห์	1) ขาดการวิเคราะห์ความผู้พื้นฐานทางวรรณคดีของผู้เรียนที่สัมพันธ์กับตอนที่เรียน 2) ขาดการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสอน หลักการสอน รูปแบบการเรียนการสอน และเทคนิคการสอนที่ศึกษาวรรณคดี 3) การกำหนดชิ้นงานไม่ตรงจุดประสงค์ 4) ใช้เกณฑ์การประเมินไม่ครอบคลุมการวิเคราะห์

ผู้ให้สัมภาษณ์						
ประเด็นปัญหา	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
สรุป						
					ครอบครัววรรณคดี	
2. วิธีการสอนวรรณคดี	1) การสอนแบบบรรยาย 2) การสอนแบบกลุ่ม 5-7 คน แล้วให้นักอ่านช่วยด้วยตนเอง โดยครูไม่ปะประเด็นที่ชัดเจน	1) การสอนแบบบรรยาย 2) การใช้ชุดการเรียนรู้ การทำกิจกรรมที่เฉพาะสนใจ กับนักวาทศิลป์ในกลุ่ม	1) การสอนแบบบรรยาย 2) การใช้ชุดการเรียนรู้ แล้วให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูล เอง	1) การสอนแบบ แบ่งกลุ่ม ให้ถอดคำ ค้นคว้าเองจากใบความรู้ หรืออินเทอร์เน็ต	1) การสอนแบบ แบ่งกลุ่ม ให้ถอดคำ ประพันธ์ด้วยตนเอง โดยไม่กำหนดบทบาท ทำให้มีบางคนไม่ ทำงาน 2) การให้ค้นคว้าด้วย ตนเองจาก อินเทอร์เน็ต	ครอบคลุม การวิเคราะห์วรรณคดี 1) การสอนแบบ บรรยาย 2) การสอนแบบกลุ่ม โดยให้ผู้เรียนค้นคว้าหา ข้อมูลด้วยตนเอง ขาด การกำหนดประเด็น หรือภาระงานของ สมาชิกในกลุ่มที่ชัดเจน
3. หลักการสอนวรรณคดี	1) หลักการสอนโดยไม่มี ครู เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน หรือใช้บทเรียน ออนไลน์เพราะผู้เรียนได้แต่ คัดลอกข้อมูลมาเพียงอย่าง เดียว 2) หลักการสอนแบบยึดครู เป็นศูนย์กลางเพียงอย่าง เดียว ใช้หลักการสอน	1) หลักการสอนโดยใช้ครูเป็น ศูนย์กลางเพียงอย่างเดียว โดย เน้นที่ การสอนทางตรงบรรยายแค่ เนื้อหา	1) หลักการสอนโดยไม่มีครู เช่น บทเรียนออนไลน์ เพราะ ผู้เรียนไม่คิดจะกดผ่านไป เรื่อย ๆ เพื่อรอเฉลยคำตอบ 2) หลักการสอนโดยใช้ครู เป็นศูนย์กลางเพียงอย่าง เดียว เน้นที่การบรรยาย ถอด ความ ทำแบบฝึกหัด	1) หลักการสอนโดยไม่มีครู เช่น คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน 2) หลักการสอนโดย เน้นผู้เรียน เช่น Active learning เพราะทำให้ เสียเวลาทำกิจกรรมมาก เกินไปไม่เหมาะสมกับ	1) หลักการสอนโดยไม่มี ครู คือ การใช้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน และบทเรียนออนไลน์ 2) หลักการสอนโดยยึด ครูเป็นศูนย์กลาง โดย ใช้การสอนทางตรง เพียงอย่างเดียว	

ประเด็นปัญหา	ผู้ให้สัมภาษณ์				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
	ทางตรง เน้นการบรรยาย แต่เนื้อหา			เวลาที่มีอยู่ความรู้ที่ได้ เป็นแบบงาวย	
4. เทคนิคการสอน วรรณคดี	1) การใช้คำถามปลายเปิด เพียงอย่างเดียว 2) การใช้คำถามแบบ “ถ้า ผู้เรียนเป็น...ผู้เรียนจะทำ อย่างไร” 3) การถอดความเนื้อเรื่อง ให้ผู้เรียน	1) การใช้คำถามแบบ ปลายเปิด มุ่งเน้นถาม เนื้อหา ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร 2) เทคนิคหมวกหกใบ เพราะคำถามไม่ได้ต่างจาก การสอนแบบปกติ	1) การใช้คำถามปลายเปิด 2) เทคนิคหมวกหกใบ เพราะคำถามไม่ได้ต่างจาก การสอนแบบปกติ	1) การใช้คำถามปลายเปิด 2) การถอดความเนื้อเรื่อง ให้ผู้เรียน 3) เทคนิคกลุ่มโลกซอร์ เพราะเนื้อหาวรรณคดีไม่ สามารถแบ่งออกหากันได้ อย่างชัดเจน	1) การใช้คำถามแบบ ปลายเปิด เน้นการถามเนื้อเรื่อง 2) การถอดความเนื้อเรื่อง โดยครูหรือให้ถอดด้วย ตนเอง
5. สื่อการสอน/แหล่ง เรียนรู้วรรณคดี	1) สื่อภาพยนตร์ ละคร การ์ตูน เพราะเป็นสิ่งที่ดีความ มาแล้วโดยผู้สร้าง 2) สื่อที่เป็นแผนออนไลน์ เช่น Kahoot 3) สื่อแบบเรียนวรรณคดีบาง สำนักพิมพ์ที่มีบทวิเคราะห์ให้	1) สื่อวิดีโอที่เป็นการสรุป ตอนนั้น ๆ ที่ผู้เรียนเรียน 2) สื่อแท่ง เช่น สอนภาพ แท่งแล้วมีแคปชั่นภาพ อาทรมาก็ได้ดู	1) สื่อภาพยนตร์ ละคร ใน อินเทอร์เน็ต เพราะเป็นสิ่งที่ ดีความโดยผู้สร้างมาแล้ว 2) สื่อเป็นแผนออนไลน์ ให้ผู้เรียนแล้ว	1) สื่อภาพยนตร์ หรือ ละคร เพราะดีความแล้ว โดยผู้สร้าง 2) สื่อที่เป็นแผนออนไลน์ เช่น Kahoot .Socrative	1) การใช้สื่อวิดีโอ ภาพยนตร์ ละครที่บอกเล่า เนื้อเรื่องในวรรณคดีตอนที่ เรียน 2) สื่อใบความรู้ที่ยาว มากเกินไป คือเกินจาก 1 หน้ากระดาษ
6. กิจกรรมการสอน วรรณคดี	1) มุ่งเน้นการบรรยายจากครู โดยขาดตัวอย่างที่ชัดเจน	1) การบรรยายเนื้อหาเพียงอย่าง เดียว 2) ไม่มีความ ดีใจ	1) การบรรยายเนื้อหาเพียงอย่าง เดียว ไม่มีความ ดีใจ	1) ขาดการใช้ข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับบริบทอื่น ๆ ที่ จำเป็นเป็นกิจกรรมกลุ่ม แบบไร้เป้าหมาย	1) การบรรยายเนื้อหา โดย ขาดตัวอย่างประกอบ จำเป็นต่อการวิเคราะห์

สรุป

ผู้ให้สัมภาษณ์						
ประเด็นปัญหา	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
	สรุป					
	<p>2) ขาดการเชื่อมโยงเนื้อหา วรรณคดีกับบริบทอื่น ๆ</p> <p>3) ขาดการแลกเปลี่ยนความคิด กับคนอื่น</p> <p>4) ขาดการให้อ่านด้วย วรรณคดี</p> <p>5) ขาดทักษะที่อ่านแลกรดจาก ครู</p>	<p>2) ขาดการให้อ่านเกี่ยวกับ บริบท</p> <p>อื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์</p> <p>3) ขาดการให้อ่านด้วย วรรณคดี</p> <p>4) มุ่งเน้นการถอดความเนื้อหา เพียงอย่างเดียว</p> <p>5) ขาดการสรุปเนื้อหาที่ เกี่ยวข้องกันตอนที่ใช้เรียนต้อง เรียน เช่น ตอนต่อมาเนื้อหาจะมาเป็น เหตุการณ์ในเรื่อง</p> <p>6) การให้ดูภาพยนตร์หรือวิดีโอ แล้วตอบคำถามโดยไม่ได้อ่าน ด้วย</p>	<p>2) ขาดการแลกเปลี่ยนกับคนอื่น มุ่งเน้นถามตอบโดยครู หรือ จากใบงาน</p> <p>3) ขาดการให้อ่านด้วย วรรณคดี</p> <p>4) มุ่งเน้นการถอดความเนื้อหา</p>	<p>2) ขาดการให้อ่านด้วย วรรณคดี</p> <p>3) ขาดทักษะที่อ่านแลกรดหรือ จากครู</p> <p>4) การให้ดูภาพยนตร์หรือ วิดีโอ แล้วตอบคำถามโดยไม่ได้อ่าน ด้วย</p>	<p>2) กิจกรรมเป็นการ แบ่งกลุ่ม นำเสนอโดยได้ เป็นหน่วย</p> <p>3) ขาดการอ่านด้วย วรรณคดี</p> <p>4) ขาดทักษะที่อ่านแลกรด ความคิดจากครู</p> <p>5) มุ่งเน้นการถอดความ เนื้อหาอย่างเดียวโดยขาด การให้คำแนะนำจากครู</p> <p>6) การให้ดูภาพยนตร์หรือ วิดีโอ แล้วตอบคำถามโดยไม่ได้อ่าน ด้วย</p>	<p>2) ขาดการให้อ่านสรุป ที่เชื่อมโยงหลักการวิเคราะห์ตัว บทได้</p> <p>3) ขาดการให้แลกเปลี่ยน ความคิดกับคนอื่น ทั้งที่เป็น กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่</p> <p>4) ขาดการให้อ่านด้วย วรรณคดี</p> <p>5) ขาดทักษะที่อ่านแลกรด ความคิดจากครู</p> <p>6) มุ่งเน้นการถอดค่า ประพันธ์เพียงอย่างเดียว</p> <p>7) การให้ดูภาพยนตร์ วิดีโอ แล้วตอบคำถาม โดยไม่ได้อ่านด้วย</p>
2.7 การประเมินผลการ สอนวรรณคดี	<p>1) เป็นกลุ่มเพียงอย่างเดียว ขาดการประเมินรายบุคคล</p> <p>2) ใช้แบบทดสอบแบบ ปรนัย</p>	<p>1) ใช้แบบทดสอบแบบ ปรนัย</p>	<p>1) ใช้วิธีการที่หลากหลาย</p>	<p>1) ใช้แบบทดสอบแบบ ปรนัย</p> <p>2) เลือกรูปแบบที่ไม่ เหมาะสมกับความสนใจของ ผู้เรียน</p>	<p>1) การประเมินแบบเปิด แบบหนึ่งเพียงแบบ เดียว คือ การประเมิน กลุ่ม หรือการสังเกต เป็นรายบุคคล</p>	

ผู้ให้สัมภาษณ์					
ประเด็นปัญหา	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
					สรุป
					และไม่บอกให้ผู้เรียนทราบ
					ก่อน
					ปรนัย
2.8 คุณลักษณะด้านการศึกษาของผู้เรียน	1) ขาดการคิดที่หลากหลาย 2) ขาดการคิดอย่างละเอียด 3) ขาดการคิดอย่างมีเหตุผล	1) ขาดการคิดที่หลากหลาย 2) ขาดการคิดละเอียด 3) ขาดการคิดทบทวน	1) ขาดการคิดที่หลากหลาย 2) ขาดการคิดละเอียด 3) ขาดการคิดทบทวน	1) ขาดการคิดที่หลากหลาย 2) ขาดการคิดละเอียด 3) ขาดการคิดอย่างมีเหตุผล 4) ขาดการคิดทบทวน	1) ขาดการคิดที่หลากหลาย 2) ขาดการคิดละเอียด 3) ขาดการคิดอย่างมีเหตุผล 4) ขาดการคิดทบทวน
2.9 บทบาทผู้สอน	1) ครูไม่เปิดใจกับคำตอบของผู้เรียนอย่างจริงจัง ยังคงพยายามจะโน้มน้าวให้ผู้เรียนคิดเหมือนกับที่ตนคิดได้ 2) ครูไม่แนะนำ ไม่ยกตัวอย่างที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์	1) ครูไม่แนะนำเมื่อผู้เรียนคิดไม่ได้ 2) ครูไม่ปรึกษาคนอื่นไปต่าง ๆ	1) ครูยังยึดติดกับคำตอบของตนเองเป็นศูนย์กลาง 2) ครูไม่นำเสนอเนื้อหา ไม่แนะนำ	1) ครูไม่เปิดใจกับคำตอบของผู้เรียน 2) ครูไม่แนะนำเนื้อหาที่สัมพันธ์กับตัวบวรวรรณคดี	1) ครูไม่เปิดใจกับคำตอบของผู้เรียนจริง ๆ 2) ครูไม่แนะนำตัวอย่าง เนื้อหาที่สัมพันธ์กับตัวบวรวรรณคดี
2.10 บรรยากาศในชั้นเรียน	1) เป็นแบบบังคับคำตอบ คำตอบ	1) เป็นแบบบังคับคำตอบ คำถาม	1) เป็นแบบบังคับคำตอบ คำถาม และใช้การเสริมแรงทางลบ	1) เป็นแบบบังคับคำตอบ คำตอบ โดยครูใช้การเสริมแรงทางลบ	1) เป็นแบบบังคับคำตอบ คำตอบ เอาคำตอบจากผู้เรียน

ประเด็นปัญหา	ผู้ที่สัมภาษณ์				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
	2) มุ่งการแข่งขั้ระหว่าง ผู้เรียนมากเกินไป	2) เป็นแบบเคร่งครัดไม่ มีอารมณ์ขัน	2) มุ่งการแข่งขั้มาก เกินไป	2) มุ่งการแข่งขั้ระหว่าง ผู้เรียน	2) -มุ่งการแข่งขั้มาก เกินไป
2.11 ปัญหาอื่น ๆ	1) ผู้เรียนไม่มีทักษะ การอ่าน ไม่รักการอ่าน 2) เวลาในการสอนน้อย 3) ผู้เรียนไม่สนใจเรียน ไม่ ชอบวรรณคดี	1) ผู้เรียนไม่รัก การอ่าน 2) ผู้เรียนไม่ชอบวรรณคดี 3) ครูไม่ชอบวรรณคดี	1) ผู้เรียนไม่อ่าน 2) ครูไม่ชอบวรรณคดี	1) ผู้เรียนไม่อ่าน 2) เวลาในการสอนน้อย 3) จำนวนผู้เรียนในห้อง มากเกินไป	1) ผู้เรียนไม่อ่านหรือขาด ความละเอียดถี่ถ้วนในการอ่าน 2) เวลาเรียนและไม่ใช่ขณะ กับการเล่น 3) ครูไม่ชอบวรรณคดีและขาด ภูมิรู้ที่จำเป็น

ตาราง 54 แสดงผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาสำหรับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีและวรรณกรรมไทย

ประเด็นปัญหา	ผู้ให้สัมภาษณ์				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
1. การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี	1) ขาดการวิเคราะห์ตัวบทวรรณคดีเชิงลึก 2) ขาดการวิเคราะห์ความยากง่ายของตัวบทที่จะนำมาสอน 3) ยึดการสอนโดยใช้กฎตายตัว โดยละเลยส่วนอื่น ๆ 4) ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของวรรณคดี	1) ขาดการวิเคราะห์ตัวบทวรรณคดีเชิงลึก ส่งผลต่อการตีความหมายคำศัพท์ของเรื่องไม่ได้ 2) ขาดการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของวรรณคดี หรือขาดการทดสอบก่อนเรียน 3) ขาดการเลือกใช้ยุทธวิธีการสอนที่ทำให้เกิดความเข้าใจวรรณคดีนั้นได้อย่างแท้จริง	1) ขาดการวิเคราะห์ตัวบทวรรณคดีเชิงลึก ส่งผลให้สอนโดยใช้นิยามที่คลุมเครือ 2) ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของวรรณคดี 3) ขาดการเลือกใช้ยุทธวิธีทางวรรณคดีมาประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์ 4) ขาดการเลือกใช้ยุทธวิธีทางวรรณคดีมาประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์	1) ขาดการวิเคราะห์ตัวบทวรรณคดีเชิงลึก ส่งผลให้ผู้ออกแบบโดยยึดเนื้อหาทั้งหมด 2) ขาดการวิเคราะห์ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน 3) ขาดการเลือกใช้ยุทธวิธีทางวรรณคดีมาประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์ 4) ขาดการออกแบบแบบแผนทำการประเมินผลที่ชัดเจน	1) ขาดการทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของวรรณคดี -ขาดการวิเคราะห์ผู้เรียน 2) ขาดการเลือกใช้ยุทธวิธีทางวรรณคดีมาประยุกต์ใช้ 3) ขาดการเลือกใช้ยุทธวิธีทางวรรณคดีมาประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์
2. วิธีการสอนวรรณคดี	1) มุ่งใช้การบรรยายเพียงอย่างเดียว	-1) มุ่งใช้การบรรยายเพียงอย่างเดียว	1) มุ่งเน้นการใช้บรรยายเพียงอย่างเดียว 2) ใช้วิธีการสอนไม่หลากหลายยึดกับวิธีเดียวหนึ่ง	1) มุ่งเน้นการใช้บรรยายเพียงอย่างเดียว	1) มุ่งบรรยายเพียงอย่างเดียว

ประเด็นปัญหา	ผู้ให้สัมภาษณ์				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
					สรุป
					7) ขาดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและกับครู
					8) การทำกิจกรรมกลุ่มที่ใหญ่เกินไป และไม่มีกิจกรรมหมายภาระงานที่เหมาะสมให้แก่สมาชิกในกลุ่ม
7. การประเมินผลการศึกษา	1) การใช้ข้อสอบ 2) การประเมินผลเป็นกลุ่มเพียงอย่างเดียว 3) การไม่บอกรายละเอียดของผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบ	1) การใช้ข้อสอบแบบปรนัย 2) การประเมินด้วยชิ้นงานที่เออะเกินไป 3) การใช้การประเมินที่ไม่หลายหลายตามความสามารถของผู้เรียน	1) การใช้ข้อสอบแบบปรนัย 2) การประเมินผลเป็นกลุ่มเพียงอย่างเดียว	1) การประเมินผลเป็นกลุ่มเพียงอย่างเดียว 2) การประเมินผลเป็นกลุ่มเพียงอย่างเดียว	1) การใช้ข้อสอบแบบปรนัย 2) การประเมินผลเป็นกลุ่มเพียงอย่างเดียว
8. คุณลักษณะด้านการคิดผู้เรียน	1) ค้นสรุป ไม่ทันได้คิด 2) ขาดการคิดอย่างมีเหตุผล ได้ตรงข้อมูลก่อน	1) ขาดการคิดหลากหลาย 2) ขาดการคิดลึกซึ้ง 3) ขาดการคิดทบทวนเกี่ยวกับข้อมูล	1) ขาดการคิดหลากหลาย 2) คิดสั้น 3) ขาดการคิดทบทวนเกี่ยวกับข้อมูล	1) ขาดการคิดลึกซึ้ง ไม่สังเกต 2) ขาดการคิดทบทวน 3) ขาดการคิดอย่างมีเหตุผล	1) ขาดการคิดที่หลากหลาย 2) ขาดการคิดลึกซึ้ง 3) ขาดการคิดทบทวน(4) ขาดการคิดอย่างมีเหตุผล

ประเด็นปัญหา	ผู้ให้สัมภาษณ์				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
		นำมาใช้ เป็นเพียงการคัดลอก			
9. บทบาทผู้สอน	1) เป็นผู้อธิบายทุกอย่าง 2) ไม่เป็นนักเล่าเรื่อง ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันได้จึงให้คำแนะนำผู้เรียนไม่ได้	1) เป็นผู้บรรยายทุกอย่างด้วยตนเอง 2) ขาดการช่วยทำทนายให้ผู้เรียนอยากรู้ในประเด็นนั้น ๆ	1) เป็นผู้ชี้แจงทุกอย่าง 2) ไม่เป็นนักเล่าเรื่องที่ดี	1) เป็นผู้บรรยายทุกอย่าง 2) ขาดการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไม่กระตือรือร้น 3) ไม่สามารถเล่าสิ่งที่นอกเหนือจากวรรณคดีที่เรียนได้ 4) ไม่เป็นผู้เชื่อมโยงเนื้อหาให้เข้ากับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ใกล้ตัวผู้เรียน	1) เป็นผู้อธิบาย ชี้แจงทุกอย่าง 2) ไม่เป็นนักเล่าเรื่องที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากวรรณคดีที่เรียนได้ ตลอดจนให้ใช้กับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ใกล้ตัวผู้เรียน จึงทำให้ไม่สามารถให้คำแนะนำที่เชื่อมโยงกับผู้เรียนได้
10. บรรยากาศในห้องเรียน	1) หวตกลัว ขาดอิสระทางการคิด	1) ไม่มีช่วงเวลาที่ผู้รู้สึกผ่อนคลาย เคร่งเครียดมากเกินไป 2) หวตกลัว ขาดอิสระทางการคิด	1) มุ่งเน้นการแข่งขันมากเกินไป 2) ขาดอิสระทางการคิดและการทำกิจกรรมกลุ่ม ครูเป็นคนสั่งให้	1) มุ่งเน้นการแข่งขันมากเกินไป 2) ขาดอิสระทางการคิด ไม่เปิดโอกาสให้คิด	1) มุ่งเน้นการแข่งขันมากเกินไป 2) เกิดความหวาดกลัว ขาดอิสระทางการคิดและการทำกิจกรรม อันเนื่องมาจากการใช้การเสริมแรงทางลบ

ประเด็นปัญหา	ผู้ให้สัมภาษณ์				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
11. ปัญหาอื่น ๆ	คนที่ 1 1) ครูไม่มีเมตต์คนเดียวกับ วรรณคดี	คนที่ 2 1) ผู้เรียนขาด ประสบการณ์ร่วมกับ วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ 2) ผู้เรียนไม่ชอบอ่าน ตัวบท	คนที่ 3 1) ผู้เรียนไม่อ่านเรื่องที่ยาว ๆ 2) ผู้เรียนขาดพื้นฐานความรู้ที่ จำเป็นต่อการวิเคราะห์ วรรณคดี 3) ครูไม่มีปฏิสัมพันธ์ที่ เกี่ยวข้องกับวรรณคดี	คนที่ 4 1) ผู้เรียนขาดประสบการณ์ ร่วมกับในบริบทวรรณคดีนั้น ๆ 2) ผู้เรียนไม่ชอบอ่าน	คนที่ 5 1) ผู้เรียนไม่ชอบอ่านตัวบท โดยเฉพาะบทยาว ๆ 2) ครูไม่มีปฏิสัมพันธ์ที่ ศรัทธาในวรรณคดี

ตาราง 55 แสดงผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดีสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์และ

การสอนวรรณคดี

ประเด็นปัญหา	ผู้ให้สัมภาษณ์				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
1. แนวทางการนำไป ออกแบบการเรียนการ สอนวรรณคดี	คนที่ 1 1) เพื่อออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนให้ผู้เรียน เกิดการวิเคราะห์เชื่อมโยง การใช้ภาษาในตัวบท วรรณคดี	คนที่ 2 1) การกำหนดจุดประสงค์ของ การจัดกิจกรรมการเรียน สอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็น ตัวบท 2) การคัดกรองเจ้าของวรรณคดี ที่มุ่งเน้นให้เกิดการวิพากษ์ใน ทุกขั้นตอน	คนที่ 3 1) การกำหนดจุดประสงค์ของ การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน 2) การกำหนดกิจกรรมการ เรียนการสอนโดยต้องมีส่วน การเตรียมความพร้อมก่อน	คนที่ 4 1) การกำหนดกิจกรรมการ เรียนการสอนที่เน้นการให้ นักเรียนได้เลือกอ่านตามความ สนใจ 2) การให้แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่ง กันและกัน 3) การสร้างภาระงานที่ สะท้อนถึงการได้เรียนรู้ข้อมูล เดิม	คนที่ 5 1) การกำหนดจุดประสงค์ การเรียนการสอนที่มุ่งเน้น ที่การคิดค้นหลักการ ของเจ้าของวรรณคดี 2) การเลือกใช้ทฤษฎี ทางการกระทำเชิงการ สื่อสารภาษาเชิงการ สื่อสารเพื่อออกแบบ กิจกรรม 2) การกำหนดกิจกรรม การเรียนการสอนที่

ประเด็นปัญหา	ผู้ให้สัมภาษณ์				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
		3) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และการสอนที่มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน	3) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ประเด็นมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูล	มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูล
		4) การกำหนดภาระงานที่มุ่งเน้นให้เกิดการคิดออก	3) นำเรื่องความรู้ 3 ประเด็นมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	3) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ประเด็นมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	3) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ประเด็นมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
2. แนวทางการนำไปใช้	1) การอภิปรายกลุ่ม	1) การอภิปรายกลุ่ม	1) การอภิปราย หรือเสวนาแบบกลุ่มย่อย	1) การอภิปรายกลุ่ม	1) การอภิปรายกลุ่ม
เด็กวิธีการสอนวรรณคดี		2) การสนทนาอย่างมีเหตุผล	2) การสนทนาอย่างมีเหตุผล	2) การสนทนาอย่างมีเหตุผล	2) การสนทนาอย่างมีเหตุผล
		3) การสะท้อนคิดจากตัวเอง	3) การสะท้อนคิดจากตัวเอง	3) การสะท้อนคิดจากตัวเอง	3) การสะท้อนคิดจากตัวเอง
		เพื่อน ครู	เพื่อน ครู	เพื่อน ครู	เพื่อน ครู
		4) การบรรยาย มีตัวอย่างประกอบ	4) การบรรยาย มีตัวอย่างประกอบ	4) การบรรยาย มีตัวอย่างประกอบ	4) การบรรยาย มีตัวอย่างประกอบ
3. แนวทางการนำไปใช้	1) มุ่งเน้นการถกเถียงเกี่ยวกับเนื้อหาวรรณคดีทั้งด้านภาษา บริบทสังคมอื่น ๆ	1) เน้นการถกเถียงอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับวรรณคดี	1) เน้นการถกเถียงร่วมกัน	1) เน้นการถกเถียงเกี่ยวกับบริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับยุคสมัยในวรรณคดี	1) เน้นการถกเถียงร่วมกัน
เป็นหลักการสอนวรรณคดี	โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ วิพากษ์	ผู้เรียนและครู	อย่างมีเหตุผล	ที่สัมพันธ์กับบริบทสังคม	1) เน้นการถกเถียงเกี่ยวกับเนื้อหาวรรณคดี ด้านความรู้ภาษา บริบท ทักษะอย่างมีเหตุผล

ประเด็นปัญหา	ผู้ให้สัมภาษณ์				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
4. แนวทางการนำไปใช้	คนที่ 1 1) มุ่งเน้นให้เกิด การค้นหาคำอธิบายเชิง บูรณาการร่วมกับข้อมูลอื่น ๆ	คนที่ 2 1) สะท้อนองค์ความรู้และ สามารถเชื่อมโยงสถานการณ์ ในตัวบทมาสู่ปัจจุบันได้ 2) การวิเคราะห์เหตุการณ์ สำคัญที่เกิดขึ้นในตัวบท วรรณคดี	คนที่ 3 1) เชื่อมโยงสถานการณ์ใกล้เคียง ไปสู่ตัวบทวรรณคดี 2) ทำให้เกิดทัศนคติข้อมูลด้วย ตนเองตามความสนใจเชิงลึก	คนที่ 4 1) การสะท้อนข้อเท็จจริงที่ ปรากฏตามตัวบทวรรณคดี 2) การใช้คำถามปลายเปิด คำถามแสดงความคิดเห็น กระตุ้นให้เกิด การแสดงความความคิดเห็น	คนที่ 5 1) สะท้อนองค์ความรู้ที่จริงที่ เชื่อมโยงกับสถานการณ์ในตัวบท กับสถานการณ์ในปัจจุบันหรือ กับข้อมูลอื่น ๆ 2) ลักษณะคำถามเป็นคำถามที่ มีคำตอบได้หลายแง่มุม หรือ เป็นคำถามที่ทำให้เกิดการแสดง ความคิดเห็นได้ การแสดงความความคิดเห็น
5. สื่อประกอบการเรียน	คนที่ 1 1) สื่อตัวบทที่มีความชัดเจน กันอย่างชัดเจน 2) การเลือกตัวบทวรรณคดีให้ เหมาะสม	คนที่ 2 1) สื่อตัวบทที่สะท้อนถึง ความรู้สึกทางลบหรือความไม่ พอใจต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่ 2) สื่อที่มีลักษณะกำกับ คือ ทำให้สามารถพิจารณาได้ หลายแง่มุม ไม่มีคำตอบเดียว 3) สื่อรูปภาพ วิดีโอ การแสดงละครที่สัมพันธ์กับ ตัววรรณคดีนั้น ๆ	คนที่ 3 1) สื่อตัวบทที่สะท้อนถึงความ ชัดเจน การขัดแย้งกัน การขัดแย้งทางพฤติกรรม และ หรือตัวบทที่มี อารมณ์	คนที่ 4 1) สื่อตัวบทที่มีความ ชัดเจน การขัดแย้งกันอย่างชัดเจน การขัดแย้งทางพฤติกรรม และ หรือตัวบทที่มี อารมณ์	คนที่ 5 1) สื่อตัวบทมีสถานการณ์ ชัดเจน หรือสะท้อนถึง ความรู้สึกทางลบ ความไม่พอใจ ต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่ หรือ ในขณะแรกของบทละครเป็น ตัวบทที่มีการปรึกษาหารือกัน
6. แนวทางการจัด กิจกรรมการสอน วรรณคดี	คนที่ 1 1) ครูยกตัวอย่างตัวบทที่ ชัดเจน ตั้งคำถามให้ผู้เรียนเกิด การคิดร่วมกันให้เกิดความจับ ใจก่อน	คนที่ 2 1) ผู้เรียนอ่านตัวอย่าง วิเคราะห์ 2) ผู้เรียนอ่านเรื่องอย่าง อิสระ	คนที่ 3 1) ครูแสดงตัวอย่างการ วิเคราะห์ 2) ผู้เรียนอ่านเรื่องอย่าง อิสระ	คนที่ 4 1) ผู้เรียนได้อ่านเรื่อง อย่างอิสระ แต่ถ้าผู้เรียน ไม่อ่านมาครูต้องเป็นผู้ เสริมได้	คนที่ 5 1) ผู้เรียนได้อ่านเรื่องอย่าง อิสระ 2) ครูตรวจสอบความเข้าใจของ ผู้เรียนโดยใช้คำถาม ซึ่งถ้า

ผู้ให้สัมภาษณ์					
ประเด็นปัญหา	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
	สรุป				
	<p>2) ผู้เรียนอ่านตัวบทนั้นอย่างอิสระ</p> <p>3) ผู้เรียนได้ตอบคำถามและแลกเปลี่ยนคำถามกับเพื่อน โดยครูต้องตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดเพิ่มเติม</p>	<p>2) ผู้เรียนสามารถช่วยเพื่อนเพื่อสร้างประเด็นการศึกษา ร่วมกัน</p> <p>3) ผู้เรียนระบุประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับประเด็นนั้น</p> <p>4) ผู้เรียนค้นหาคำตอบตามประเด็นที่กำหนด</p> <p>5) ผู้เรียนสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือค้นหาแหล่งข้อมูลร่วมกัน</p> <p>6) ผู้เรียนตรวจสอบประสบการณ์ที่ได้รับอีกครั้ง และตอบคำถามตามประเด็นเดิมอีกครั้ง</p>	<p>3) ผู้เรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนภายในกลุ่มตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>4) ผู้เรียนนำเสนอผลการอภิปรายต่อกลุ่มใหญ่</p> <p>5) ครูสะท้อนประสบการณ์ที่ถ่ายทอดไปยังเพิ่มเติม</p>	<p>2) ผู้เรียนมีความอิสระที่จะเลือก หรือแสดงความคิดได้อย่างเท่าเทียมกัน</p> <p>3) การอภิปราย ชักถามเพื่อหาความคิดเห็นร่วมกัน</p> <p>4) ผู้เรียนได้สร้างชิ้นงานจากการทบทวนข้อมูล</p>	<p>2) ครูแสดงความคิดเห็นหรือตัวอย่างทางวิเคราะห์ ช่วยเหลือ</p> <p>3) ครูช่วยอำนวยความสะดวกและตั้งคำถามให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน</p> <p>4) ผู้เรียนชักกลุ่มย่อยเพื่อความคิดเห็นเกี่ยวกับหรือความเกี่ยวข้องกับประเด็น</p> <p>5) ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มย่อยนำเสนอ โดยใช้เหตุผล ร่วมกันตั้งประเด็นประกอบจากหลักฐานอื่น</p> <p>6) ผู้เรียนระบุประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับประเด็น</p> <p>7) ผู้เรียนสืบค้นคำตอบตามข้อสรุปที่เกี่ยวข้อง</p> <p>8) ผู้เรียนแลกเปลี่ยนข้อมูลข้างต้นร่วมกัน</p> <p>6) ผู้เรียนสร้างชิ้นงานที่ประยุกต์ใช้จากการเรียนรู้ข้อสรุปร่วมกัน</p> <p>9) ผู้เรียนนำเสนอข้อสรุปกลุ่มใหญ่ เพื่อข้อสรุปร่วมกันทั้งชั้น</p> <p>10) ผู้เรียนตรวจสอบประสบการณ์ที่ได้รับอีกครั้ง เป็นรายบุคคล</p>

ประเด็นปัญหา	ผู้ให้สัมภาษณ์					สรุป	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
การวิพากษ์ได้ตามทฤษฎี วิพากษ์		<p>2) เป็นผู้อำนวยความสะดวก</p> <p>3) ให้ความสำคัญกับและ การประเมินตนเอง</p> <p>4) ให้ความสำคัญกับอารมณ์ และความรู้สึกของผู้เรียน</p>	<p>3) เป็นผู้ติดตาม ความก้าวหน้าของผู้เรียน</p>	<p>2) เป็นผู้สะท้อนผล และช่วย สรุปประเด็นของกลุ่ม</p>	<p>2) เป็นผู้อำนวยความสะดวก ไม่ครอบงำผู้เรียน</p> <p>3) เป็นผู้ติดตาม ความก้าวหน้าของ ผู้เรียน คอย ระดับคองผู้เรียน</p> <p>4) เป็นผู้เล่าเรื่อง</p>	<p>2) เป็นผู้อำนวยความสะดวก ไม่ครอบงำผู้เรียน</p> <p>3) เป็นผู้ติดตามความก้าวหน้า ของผู้เรียน คอยระดับคอง ผู้เรียน</p>	
10. บรรยายภาคในชั้น เรียนที่จะ สนับสนุนให้เกิดการ วิพากษ์ได้ตามทฤษฎี วิพากษ์	<p>1) เปิดอิสระให้คิด</p>	<p>1) มีความไว้วางใจระหว่าง ผู้เรียนกับผู้สอน</p> <p>2) ส่งเสริมให้ทุกคนมีอิสระ</p> <p>3) มีความจริงใจ</p>	<p>1) มีความไว้วางใจระหว่าง ผู้สอนกับผู้เรียน</p> <p>2) เป็นอิสระทางการคิดและทำ ร่วมกัน</p>	<p>1) เป็นพื้นที่สาธารณะที่ ทุกคนพร้อมที่จะแสดง ความคิดเห็นเพื่อเป้าหมายที่มี ร่วมกัน</p>	<p>1) มีลักษณะเป็นพื้นที่ สาธารณะ ที่ทุกคนมีหน้าที่ ได้รับอิสระทางการคิด มีความ ไว้ใจกัน เพื่อนำไปสู่การ ค้นพบร่วมกัน</p>		

ตาราง 56 แสดงคะแนนและผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิกิพากซ์

ข้อ	รายการ	ผู้เรียนอายุ (คนที่)							S.D.	ระดับความ เหมาะสม	
		1	2	3	4	5	6	7			
1. หลักการ											
1.1	หลักการของรูปแบบมีความครอบคลุมตามทฤษฎีและแนวคิด	5	5	5	4	5	5	4	4.71	0.49	มากที่สุด
1.2	หลักการของรูปแบบมีความถูกต้องตามทฤษฎีและแนวคิด	5	5	5	4	5	5	4	4.71	0.49	มากที่สุด
1.3	หลักการของรูปแบบสามารถนำมาใช้ได้	3	4	4	4	5	5	4	4.14	0.69	มาก
	รวม	4.33	4.67	4.67	4.00	5.00	5.00	4.00	4.52	0.42	มากที่สุด
2. จุดมุ่งหมายของรูปแบบ											
2.1	วัตถุประสงค์ตรงกับประเด็นปัญหาในการพัฒนารูปแบบ	4	5	5	5	5	5	4	4.71	0.49	มากที่สุด
2.2	วัตถุประสงค์ครอบคลุมประเด็นในการพัฒนารูปแบบ	4	5	4	4	5	4	4	4.29	0.49	มาก
	รวม	4.00	5.00	4.50	4.50	5.00	4.50	4.00	4.50	0.41	มาก
3. กระบวนการเรียนรู้											
3.1	สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้	5	5	5	4	5	5	4	4.71	0.49	มากที่สุด
3.2	วิธีการและขั้นตอนกิจกรรมเหมาะสมกับการส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิง วิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ	5	5	4	4	5	3	4	4.29	0.76	มาก
3.3	ดำเนินการตามกระบวนการตามทฤษฎีวิกิพากซ์ได้ถูกต้อง	5	5	4	4	5	5	4	4.57	0.53	มากที่สุด
3.4	ดำเนินการตามแนวคิดวงวรรณกรรมได้ถูกต้อง	5	5	4	4	5	5	4	4.57	0.53	มากที่สุด

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							S.D.	ระดับความ เหมาะสม	
		1	2	3	4	5	6	7			
3.5	ขั้นตอนกิจกรรมสามารถส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้	5	4	4	4	5	4	4	4.29	0.49	มาก
	รวม	5.00	4.80	4.20	4.00	5.00	4.40	4.00	4.49	0.45	มาก
4. บทบาทผู้เรียนผู้สอน											
4.1	บทบาทผู้เรียนและผู้สอนตรงกับหลักการของรูปแบบ	5	4	4	5	5	5	4	4.57	0.53	มากที่สุด
4.2	บทบาทผู้เรียนและผู้สอนเหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้	4	4	4	5	5	5	4	4.43	0.53	มาก
	รวม	4.50	4.00	4.00	5.00	5.00	5.00	4.00	4.50	0.52	มาก
5. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ											
5.1	ปัจจัยภายในของผู้สอนสนับสนุนการแก้ปัญหาได้จริง	4	4	5	4	5	5	4	4.43	0.53	มาก
5.2	ปัจจัยภายในของผู้เรียนสนับสนุนการแก้ปัญหาได้จริง	4	4	5	5	5	5	4	4.57	0.53	มากที่สุด
5.3	ปัจจัยภายนอกสนับสนุนการแก้ปัญหาได้จริง	4	4	4	5	5	5	4	4.43	0.53	มาก
	รวม	4.00	4.00	4.67	4.67	5.00	5.00	4.00	4.48	0.51	มาก
6. การวัดและประเมินผล											
6.1	วิธีการวัดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	5	4	4	5	5	5	4	4.57	0.53	มากที่สุด
6.2	เครื่องมือวัดสอดคล้องกับสิ่งที่จะวัด	4	5	4	4	5	5	4	4.43	0.53	มาก
6.3	เกณฑ์การประเมินผลสามารถนำไปใช้ได้จริง	4	4	3	4	5	5	4	4.14	0.69	มาก
	รวม	4.33	4.33	3.67	4.33	5.00	5.00	4.00	4.38	0.49	มาก
	รวมทั้งหมด	4.54	4.69	4.23	4.15	5.00	4.69	4.00	4.47	0.36	มาก

ตาราง 57 แสดงคะแนนและผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

ข้อ	รายการ	ผู้ศึกษา (คนที่)							ระดับ ความเหมาะสม	
		1	2	3	4	5	6	7		
					\bar{X}				S.D.	
1. วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบ										
1.1	วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบมีความชัดเจนและครอบคลุม การใช้	4	5	4	5	5	5	4	4.57	0.53
2. คำชี้แจงการใช้รูปแบบ										
2.1	มีคำชี้แจงของการใช้รูปแบบที่นำไปปฏิบัติได้จริง	4	4	4	5	5	5	4	4.57	0.53
3. กระบวนการจัดกิจกรรม										
3.1	กระบวนการจัดกิจกรรมทั้งสามระยะมีความชัดเจนและครอบคลุม นำไปใช้	5	4	4	4	5	5	4	4.48	0.51
4. โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้										
4.1	โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมแผนการจัดการเรียนรู้	5	5	5	4	5	5	4	4.71	0.49
5. แผนการจัดการกิจกรรม										
5.1	กำหนดจุดประสงค์ชัดเจน แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนา นักศึกษาศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ	5	5	5	4	5	5	3	4.43	0.79
5.2	กำหนดเนื้อหาได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และสามารถนำไปสู่การ บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้	5	5	5	3	5	5	4	4.57	0.79

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)							ระดับ ความเหมาะสม		
		1	2	3	4	5	6	7		\bar{X}	S.D.
5.3	กำหนดการดำเนินการจัดกิจกรรมที่เป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนชัดเจน ที่สามารถบรรลุตามเป้าหมาย	4	4	4	4	5	4	4	4.14	0.38	มากที่สุด
5.4	กำหนดรายการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน นำไปสู่การจัดกิจกรรมได้ง่ายและสะดวก	4	5	5	4	5	5	4	4.57	0.53	มากที่สุด
5.5	กำหนดวิธีการวัดผล เครื่องมือวัดผล และเกณฑ์การประเมินผลมีความครอบคลุม สอดคล้องกัน และเหมาะสมกับแต่ละกิจกรรม	4	4	3	4	5	5	4	4.14	0.69	มาก
5.6	เวลาที่กำหนดไว้สำหรับการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4	5	3	4	5	5	4	4.29	0.76	มาก
	รวม	4.33	4.67	4.17	3.83	5.00	4.50	4.00	4.36	0.40	มาก
6. เครื่องมือการวัดและประเมินผล											
6.1	มีความตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด	5	5	4	4	5	5	4	4.57	0.53	มากที่สุด
6.2	สามารถนำไปใช้ได้	4	4	3	4	5	4	4	4.00	0.58	มาก
	รวม	4.50	4.50	3.50	4.00	5.00	4.50	4.00	4.29	0.49	มาก
	รวมทั้งหมด	4.42	4.58	4.17	4.08	5.00	4.67	4.00	4.42	0.36	มาก

ตาราง 58 แสดงคะแนนและผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎี
 วิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู กับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3
 กลุ่มทดลองใช้ (Try out) (n = 9)

ประสิทธิภาพ							
คนที่	ด้านกระบวนการ (E1)					ด้านผลลัพธ์ (E2)	
	หน่วยที่ 1	หน่วยที่ 2	หน่วยที่ 3	หน่วยที่ 4	หน่วยที่ 5	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม
	20	10	25	10	25	90	62
1	18	9	21	8	21	77	51
2	18	8	21	9	22	78	54
3	16.5	8	19	7	17	67.5	43
4	15.5	7	19	8	18	67.5	50
5	15.5	7	19	6	16	63.5	42
6	16.5	7	19	7	17	66.5	45
7	15	7	17	7	17	63	43
8	17.5	7	21	9	19	73.5	50
9	18.5	8	22	9	22	79.5	54
\bar{X}	16.78	7.56	19.78	7.78	18.78	70.67	48.00
S.D.	1.27	0.72	1.56	1.09	2.33	6.39	4.79
ร้อยละ	83.89	75.56	79.11	77.78	75.11	78.52	77.42

ตาราง 59 แสดงคะแนนและผลลัพธ์ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของนักศึกษาคณะ
 ชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้ (Try out) (n = 9)

คนที่	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	คะแนนเต็ม
	1	2	4	7	8	22
1	1	2	4	4	4	15
2	1	2	4	4	5	16
3	1	2	3	3	2	11
4	1	2	4	3	3	13
5	1	2	3	3	2	11
6	1	2	3	3	3	12
7	1	2	3	3	2	11
8	1	2	3	3	4	13
9	1	2	4	5	4	16
\bar{X}	1.00	2.00	3.44	3.44	3.22	13.11
S.D.	0.00	0.00	0.53	0.73	1.09	2.08

ตาราง 60 แสดงคะแนนและผลลัพธ์ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี
ของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 3 กลุ่มทดลองใช้ (Try out) (n = 9)

คนที่	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	คะแนน เต็ม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
											40
1	4	4	4	3	4	3	4	4	3	3	36
2	4	4	4	4	4	3	4	4	4	3	38
3	4	4	4	3	3	3	3	3	3	2	32
4	4	4	4	4	4	3	4	4	3	3	37
5	4	4	4	3	3	3	3	3	2	2	31
6	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	33
7	4	4	4	3	3	3	3	3	3	2	32
8	4	4	4	3	4	3	4	4	4	3	37
9	4	4	4	4	4	3	4	4	4	3	38
\bar{X}	4.00	4.00	4.00	3.33	3.56	3.00	3.56	3.56	3.22	2.67	34.88
S.D.	0.00	0.00	0.00	0.52	0.53	0.00	0.53	0.53	0.71	0.52	3.01

ตาราง 61 แสดงคะแนนและผลความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ของนักศึกษาครู

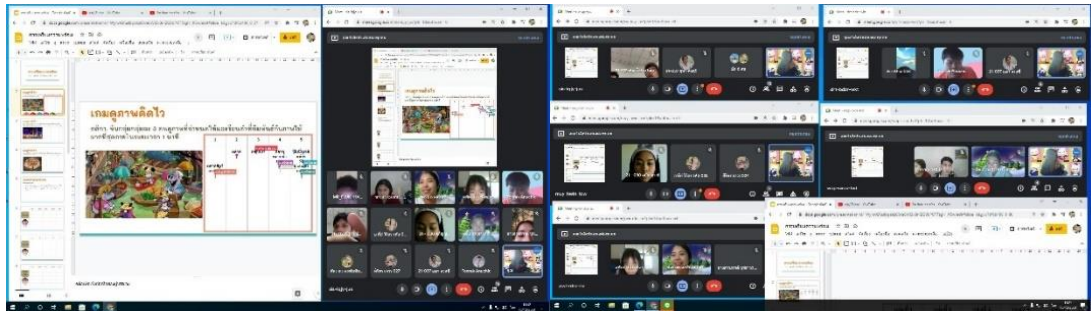
คนที่	ก่อนเรียน					รวม	หลังเรียน					รวม
	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ		ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	
1	1	1.5	1.5	0	0	4	1	2	3	3	0	9
2	1	1	1	0	0	3	1	2	3.5	4	1.5	12
3	1	1.5	1.5	0	0	4	1	2	3	3.5	0.5	10
4	1	1	1	0	0	3	1	2	2.5	2.5	0	8
5	1	1.5	1.5	0	0	4	1	2	3.5	3.5	1	11
6	1	1.5	2.5	1	0	6	1	2	4	5	3	15
7	1	1.5	3	2.5	0	8	1	2	4	5	5	17
8	1	1	1	0	0	3	1	2	2	1	0	6
9	1	1.5	1.5	0	0	4	1	2	3	4	1	11
10	1	1.5	1.5	0	0	4	1	2	3.5	4.5	1	12
11	1	1	1	0	0	3	1	2	3.5	4	1.5	12
12	1	1.5	1.5	0	0	4	1	2	4	4	2	13
13	1	1.5	2.5	1	0	6	1	2	4	5	2	14
14	1	1	1	0	0	3	1	1.5	2.5	1	0	6
15	1	1.5	1.5	0	0	4	1	2	3.5	4.5	1	12
\bar{X}	1.00	1.33	1.57	0.30	0.00	4.20	1.00	1.97	3.30	3.63	1.30	11.20
S.D.	0.00	0.24	0.62	0.70	0.00	1.42	0.00	0.13	0.62	1.29	1.35	3.08

ตาราง 62 แสดงคะแนนและผลความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของ
นักศึกษาคู

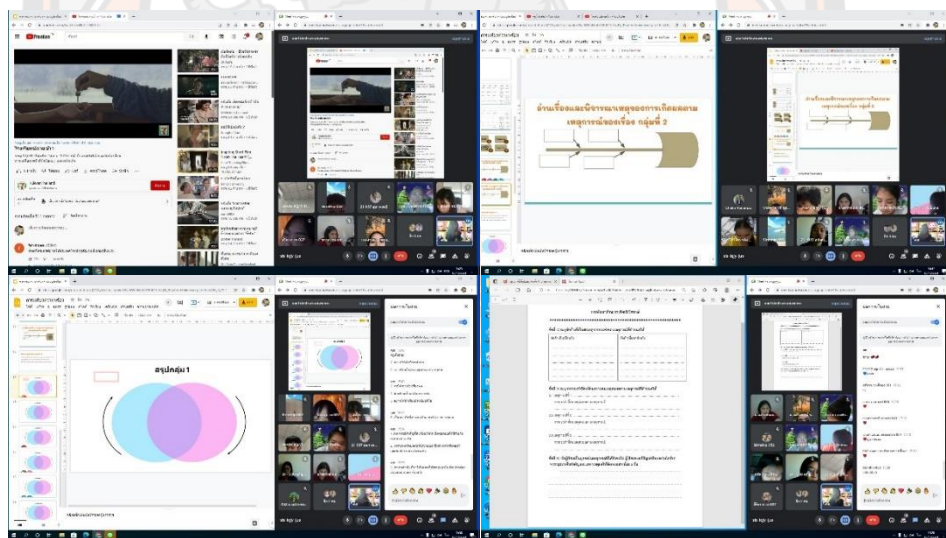
คนที่	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	คะแนน เต็ม 40
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	4	3	2	1	3	2	2	2	1	1	21
2	4	3	2	2	2	2	2	2	2	1	22
3	4	4	3	3	3	3	3	3	2	2	30
4	3	3	2	1	2	1	1	1	2	1	17
5	3	3	2	2	1	1	1	1	2	1	17
6	4	4	3	3	3	3	3	3	3	2	31
7	4	4	4	3	4	3	4	4	3	3	36
8	4	4	3	3	3	3	3	3	3	2	31
9	4	4	4	4	4	3	3	3	2	3	34
10	4	4	4	4	4	3	4	4	3	3	37
11	4	4	3	3	3	3	3	3	2	2	30
12	4	4	3	3	3	3	3	3	3	2	31
13	4	4	3	3	3	3	3	3	3	2	31
14	4	3	3	2	2	2	2	2	2	2	24
15	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	34
\bar{X}	3.87	3.67	3.00	2.73	2.87	2.53	2.67	2.67	2.40	2.00	28.40
S.D.	0.36	0.47	0.73	0.86	0.86	0.76	0.91	0.91	0.52	0.73	6.46

ภาคผนวก ฉ ภาพกิจกรรม

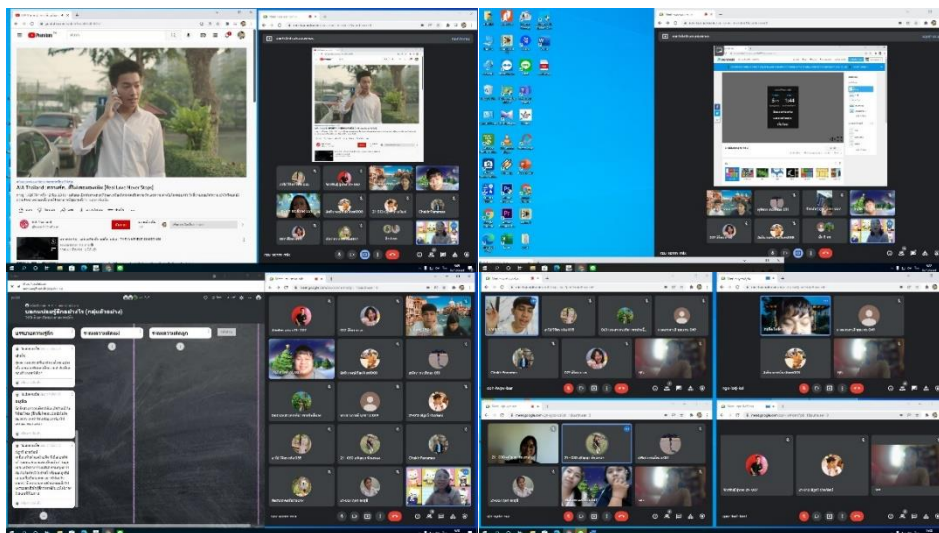
ภาพกิจกรรมการดำเนินกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิกิพจนานุกรม ประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้

ภาพ 8 แสดงกิจกรรมในระยะที่ 1 การเล่นเกมเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์

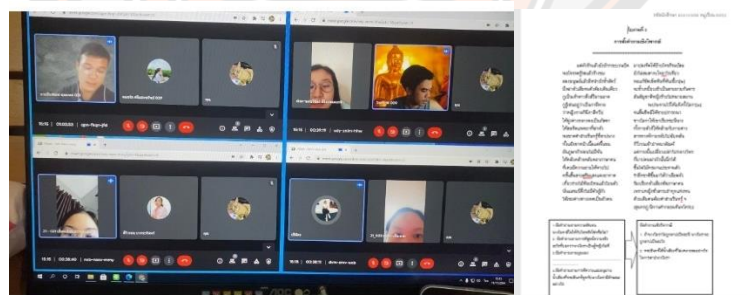
ภาพ 9 แสดงกิจกรรมในระยะที่ 1 การชมสื่อวิดีโอและทำผังเพื่อฝึกการคิดเชิงวิพากษ์

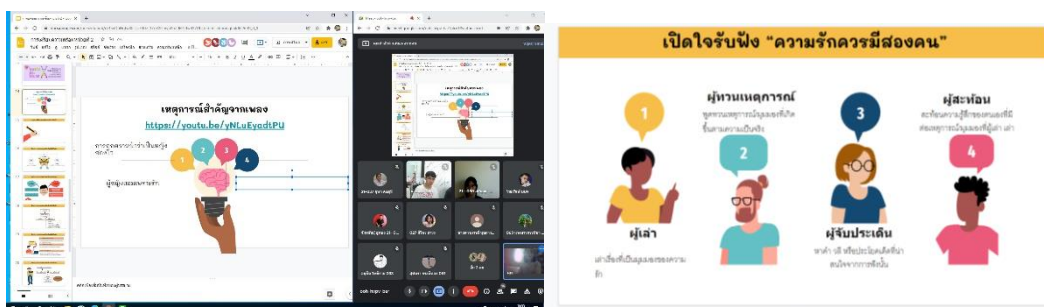
ภาพ 10 แสดงกิจกรรมในระยะที่ 1 การชมสื่อวิดีโอ และกิจกรรมกลุ่มสะท้อนย้อนปัญหา เพื่อฝึกการคิดไตร่ตรอง

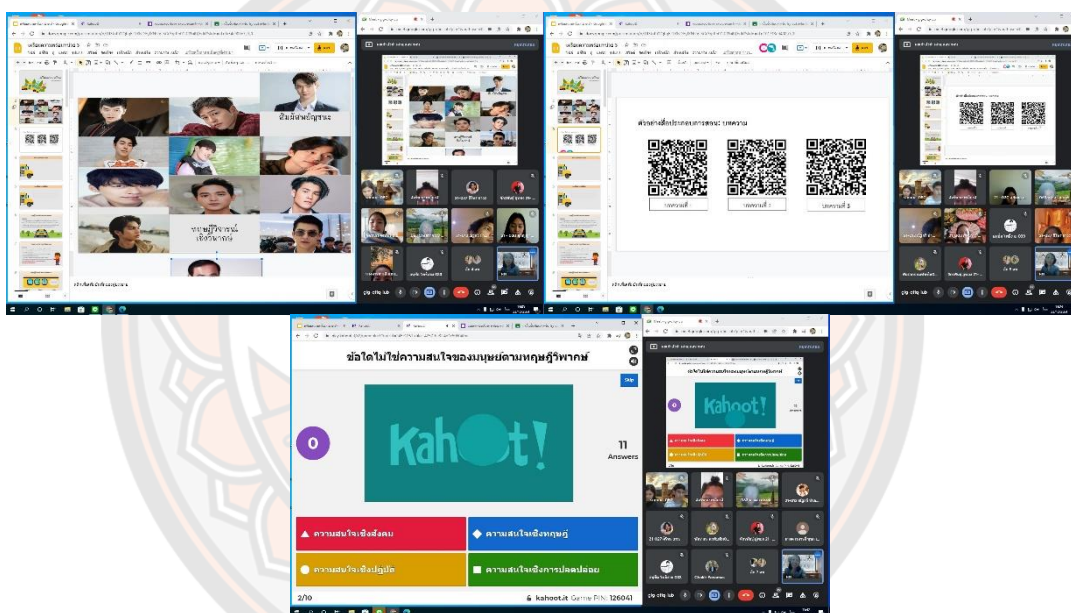
ภาพ 11 แสดงกิจกรรมในระยะที่ 1 การฟังอย่างตั้งใจ: ทำกิจกรรมเรื่องเล่าเช้าพลัง

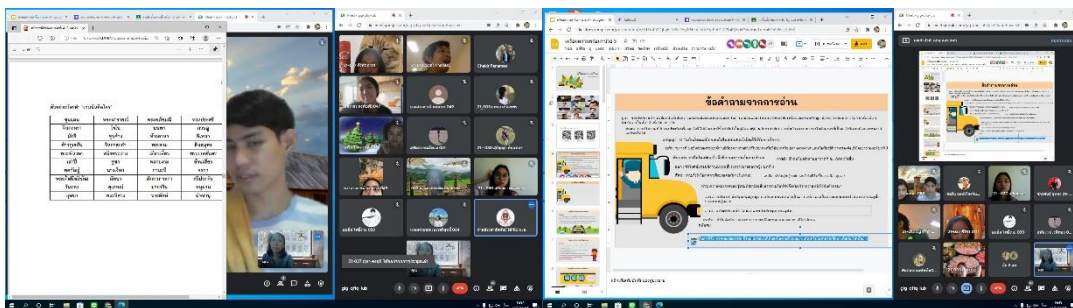
ภาพ 12 แสดงกิจกรรมในระยะที่ 1 การใช้คำถามเชิงวิพากษ์: ทำกิจกรรมเข้าคาเฟ่และทำใบงาน

ภาพ 13 แสดงกิจกรรมใน ระยะที่ 1 ศิลปะการโต้แย้ง: การทำกิจกรรมแสดงความคิดเห็น เหตุการณ์สำคัญจากเพลงและการทำกิจกรรมเปิดใจรับฟัง

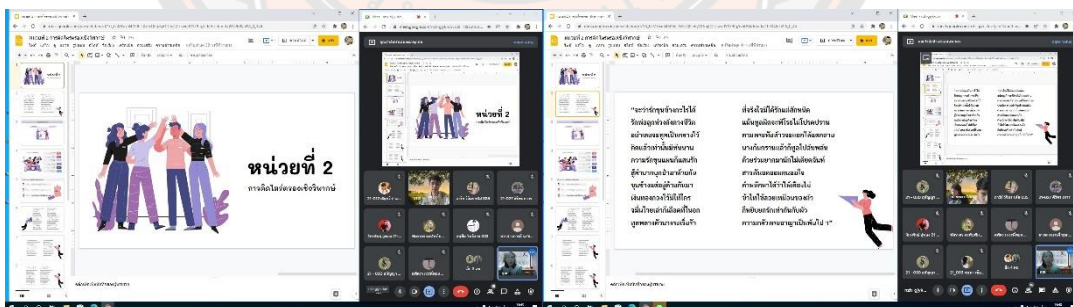
ภาพ 14 แสดงกิจกรรมใน ระยะที่ 1 ทำกิจกรรมสุ่มป้ายคำถาม และอ่านบทความ ตามแผน 3.1 เรื่องทฤษฎีวิจารณ์วรรณคดี

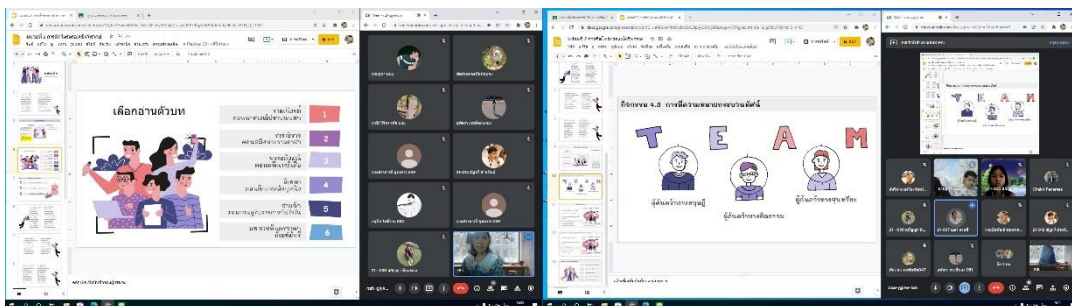
ภาพ 15 แสดงกิจกรรมใน ระยะที่ 1 เล่นเกมเธอคือใคร กิจกรรมสืบค้นและสรุปการค้นคว้า ตามแผน 3.2 เรื่องการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์

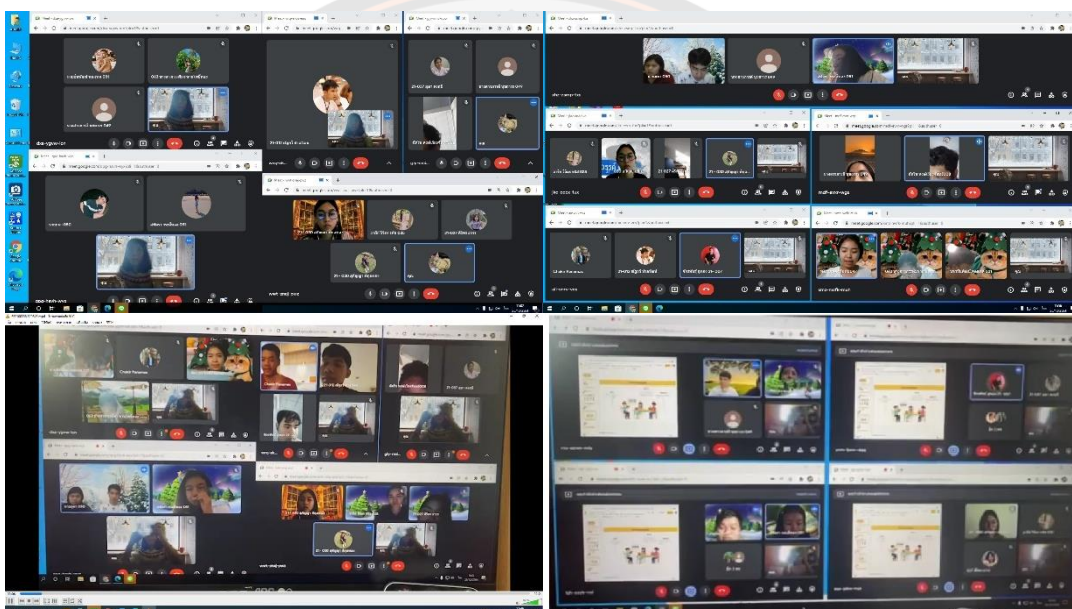
ภาพ 16 แสดงกิจกรรมใน ระยะที่ 1 ทำกิจกรรมกลุ่มอภิปราย และร่วมกันสรุปผล ตามแผน 3.3 เรื่องการสอนวรรณคดี

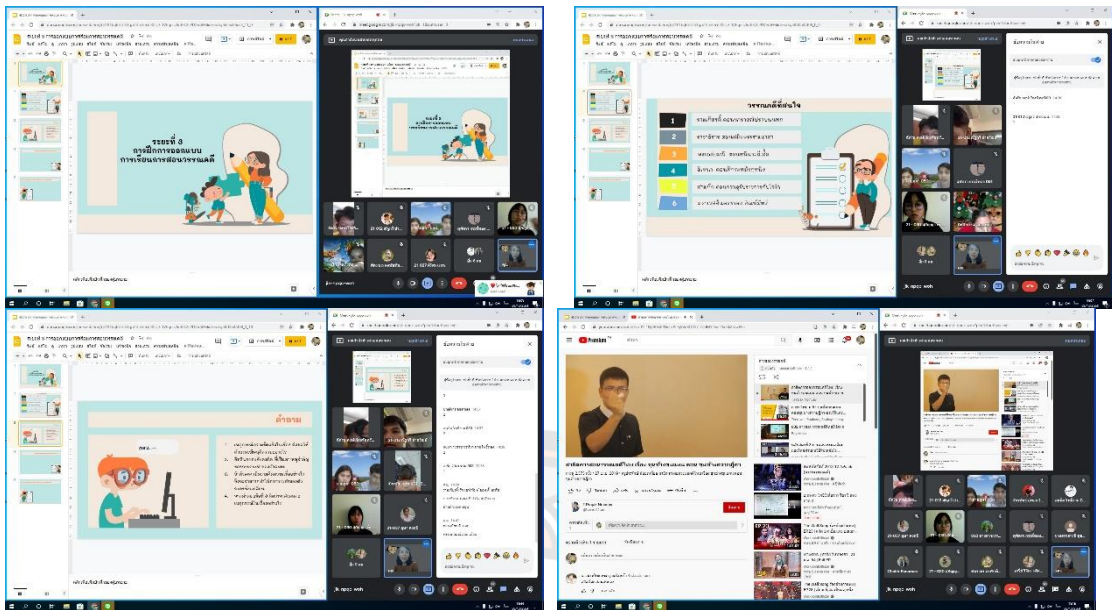
ภาพ 17 แสดงการจัดกิจกรรมในระยะที่ 2: การร่วมกันตอบคำถามจากตัวอย่างตัวบทที่ยกมา

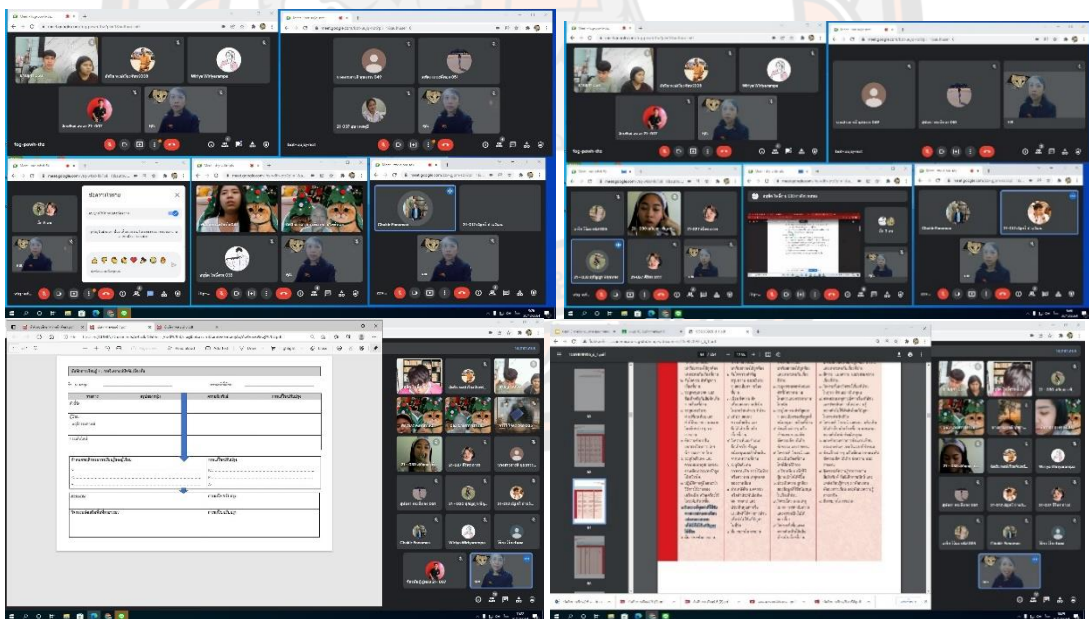
ภาพ 18 แสดงการจัดกิจกรรมในระยยะที่ 2: ผู้เรียนเลือกบทบาทตามอิสระตามความสนใจ

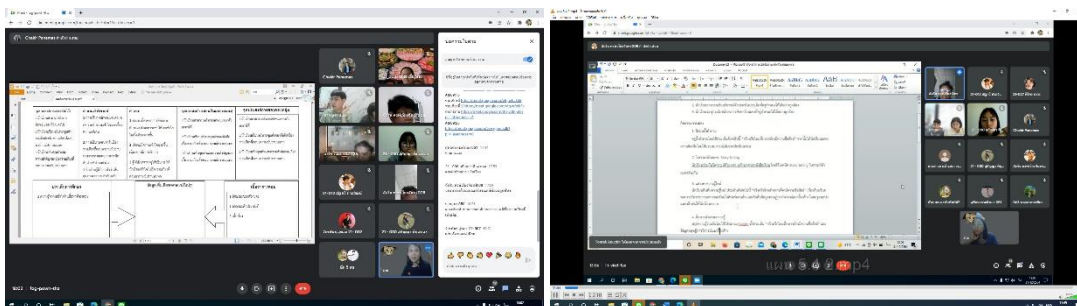
ภาพ 19 แสดงการจัดกิจกรรมในระยยะที่ 2: ผู้เรียนเข้ากลุ่มปฏิบัติตามบทบาทที่เลือกและนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

ภาพ 20 แสดงการจัดกิจกรรมในระยยะที่ 3 ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและชมวิดีโอเพื่อระบุกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ภาพ 21 แสดงการจัดกิจกรรมในระยยะที่ 3 ผู้เรียนเข้ากลุ่มเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น

ภาพ 22 แสดงการจัดกิจกรรมระยะที่ 3 ผู้เรียนออกแบบกิจกรรมการสอน และนำเสนอผลการออกแบบต่อที่ประชุม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	เตือนใจ คดีดี
วัน เดือน ปี เกิด	
ที่อยู่ปัจจุบัน	
ที่ทำงานปัจจุบัน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ประสบการณ์การทำงาน	พ.ศ. 2555-ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พ.ศ. 2550-2555 ครู ตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดนครปฐม
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2550 ศษ.บ. (การสอนภาษาไทย), มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2555 ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม